നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

ദ്വേമാതികാപാളി

ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖപാളി

പുബ്ബകരണം-൪

സമ്മജ്ജനീ പദീപോ ച, ഉദകം ആസനേന ച;
ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, **"പുബ്ബകരണ"**ന്തി വുച്ചതി.

പുബ്ബകിച്ചം-൫

ഛന്ദ, പാരിസുദ്ധി, ഉതുക്ഖാനം, ഭിക്ഖുഗണനാ ച ഓവാദോ;
ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, **"പുബ്ബകിച്ച"**ന്തി വുച്ചതി.

പത്തകല്ലഅങ്ഗാ-൪

ഉപോസഥോ , യാവതികാ ച ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ;
സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തി;
വജ്ജനീയാ ച പുഗ്ഗലാ തസ്മിം ന ഹോന്തി, **"പത്തകല്ല"**ന്തി വുച്ചതി.

പുബ്ബകരണപുബ്ബകിച്ചാനി സമാപേത്വാ ദേസിതാപത്തികസ്സ സമഗ്ഗസ്സ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതും ആരാധനം കരോമ.

നിദാനുദ്ദേസോ

സുണാതു മേ ഭന്തേ സങ്ഘോ? അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യ.

കിം സങ്ഘസ്സ പുബ്ബകിച്ചം? പാരിസുദ്ധിം ആയസ്മന്തോ ആരോചേഥ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമി, തം സബ്ബേവ സന്താ സാധുകം സുണോമ മനസി കരോമ. യസ്സ സിയാ ആപത്തി, സോ ആവികരേയ്യ, അസന്തിയാ ആപത്തിയാ തുണ്ഹീ ഭവിതബ്ബം, തുണ്ഹീഭാവേന ഖോ പനായസ്മന്തേ "പരിസുദ്ധാ"തി വേദിസ്സാമി. യഥാ ഖോ പന പച്ചേകപുട്ഠസ്സ വേയ്യാകരണം ഹോതി, ഏവമേവം ഏവരൂപായ പരിസായ യാവതതിയം അനുസാവിതം ഹോതി. യോ പന ഭിക്ഖു യാവതതിയം അനുസാവിയമാനേ സരമാനോ സന്തിം ആപത്തിം നാവികരേയ്യ, സമ്പജാനമുസാവാദസ്സ ഹോതി. സമ്പജാനമുസാവാദോ ഖോ പനായസ്മന്തോ അന്തരായികോ ധമ്മോ വുത്തോ ഭഗവതാ, തസ്മാ സരമാനേന ഭിക്ഖുനാ ആപന്നേന വിസുദ്ധാപേക്ഖേന സന്തീ ആപത്തി ആവികാതബ്ബാ, ആവികതാ ഹിസ്സ ഫാസു ഹോതി.

ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ ആയസ്മന്തോ നിദാനം. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

നിദാനം നിട്ഠിതം.

പാരാജികുദ്ദേസോ

തത്രിമേ ചത്താരോ പാരാജികാ ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

മേഥുനധമ്മ സിക്ഖാപദം

൧. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂനം സിക്ഖാസാജീവസമാപന്നോ സിക്ഖം അപ്പച്ചക്ഖായ ദുബ്ബല്യം അനാവികത്വാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, അന്തമസോ തിരച്ഛാനഗതായപി, പാരാജികോ ഹോതി അസംവാസോ.

അദിന്നാദാനസിക്ഖാപദം

൨. യോ പന ഭിക്ഖു ഗാമാ വാ അരഞ്ഞാ വാ അദിന്നം ഥേയ്യസങ്ഖാതം ആദിയേയ്യ, യഥാരൂപേ അദിന്നാദാനേ രാജാനോ ചോരം ഗഹേത്വാ ഹനേയ്യും വാ ബന്ധേയ്യും വാ പബ്ബാജേയ്യും വാ ചോരോസി ബാലോസി മൂള്ഹോസി ഥേനോസീതി, തഥാരൂപം ഭിക്ഖു അദിന്നം ആദിയമാനോ അയമ്പി പാരാജികോ ഹോതി അസംവാസോ.

മനുസ്സവിഗ്ഗഹസിക്ഖാപദം

൩. യോ പന ഭിക്ഖു സഞ്ചിച്ച മനുസ്സവിഗ്ഗഹം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ, സത്ഥഹാരകം വാസ്സ പരിയേസേയ്യ, മരണവണ്ണം വാ സംവണ്ണേയ്യ, മരണായ വാ സമാദപേയ്യ "അമ്ഭോ പുരിസ കിം തുയ്ഹിമിനാ പാപകേന ദുജ്ജീവിതേന, മതം തേ ജീവിതാ സേയ്യോ"തി, ഇതി ചിത്തമനോ ചിത്തസങ്കപ്പോ അനേകപരിയായേന മരണവണ്ണം വാ സംവണ്ണേയ്യ, മരണായ വാ സമാദപേയ്യ, അയമ്പി പാരാജികോ ഹോതി അസംവാസോ.

ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മസിക്ഖാപദം

൪. യോ പന ഭിക്ഖു അനഭിജാനം ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മം അത്തുപനായികം അലമരിയഞാണദസ്സനം സമുദാചരേയ്യ "ഇതി ജാനാമി, ഇതി പസ്സാമീ"തി, തതോ അപരേന സമയേന സമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ ആപന്നോ വിസുദ്ധാപേക്ഖോ ഏവം വദേയ്യ "അജാനമേവം ആവുസോ അവചം ജാനാമി, അപസ്സം പസ്സാമി, തുച്ഛം മുസാ വിലപി"ന്തി, അഞ്ഞത്ര അധിമാനാ, അയമ്പി പാരാജികോ ഹോതി അസംവാസോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ ചത്താരോ പാരാജികാ ധമ്മാ. യേസം ഭിക്ഖു അഞ്ഞതരം വാ അഞ്ഞതരം വാ ആപജ്ജിത്വാ ന ലഭതി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സംവാസം യഥാ പുരേ, തഥാ പച്ഛാ, പാരാജികോ ഹോതി അസംവാസോ. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

പാരാജികം നിട്ഠിതം.

സങ്ഘാദിസേസുദ്ദേസോ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ തേരസ സങ്ഘാദിസേസാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

സുക്കവിസ്സട്ഠിസിക്ഖാപദം

൧. സഞ്ചേതനികാ സുക്കവിസ്സട്ഠി അഞ്ഞത്ര സുപിനന്താ സങ്ഘാദിസേസോ.

കായസംസഗ്ഗസിക്ഖാപദം

൨. യോ പന ഭിക്ഖു ഓതിണ്ണോ വിപരിണതേന ചിത്തേന മാതുഗാമേന സദ്ധിം കായസംസഗ്ഗം സമാപജ്ജേയ്യ ഹത്ഥഗ്ഗാഹം വാ വേണിഗ്ഗാഹം വാ അഞ്ഞതരസ്സ വാ അഞ്ഞതരസ്സ വാ അങ്ഗസ്സ പരാമസനം, സങ്ഘാദിസേസോ.

ദുട്ഠുല്ലവാചാസിക്ഖാപദം

൩. യോ പന ഭിക്ഖു ഓതിണ്ണോ വിപരിണതേന ചിത്തേന മാതുഗാമം ദുട്ഠുല്ലാഹി വാചാഹി ഓഭാസേയ്യ യഥാ തം യുവാ യുവതിം മേഥുനുപസംഹിതാഹി, സങ്ഘാദിസേസോ.

അത്തകാമപാരിചരിയസിക്ഖാപദം

൪. യോ പന ഭിക്ഖു ഓതിണ്ണോ വിപരിണതേന ചിത്തേന മാതുഗാമസ്സ സന്തികേ അത്തകാമപാരിചരിയായ വണ്ണം ഭാസേയ്യ "ഏതദഗ്ഗം ഭഗിനി പാരിചരിയാനം യാ മാദിസം സീലവന്തം കല്യാണധമ്മം ബ്രഹ്മചാരിം ഏതേന ധമ്മേന പരിചരേയ്യാ"തി മേഥുനുപസംഹിതേന, സങ്ഘാദിസേസോ.

സഞ്ചരിത്തസിക്ഖാപദം

൫. യോ പന ഭിക്ഖു സഞ്ചരിത്തം സമാപജ്ജേയ്യ ഇത്ഥിയാ വാ പുരിസമതിം പുരിസസ്സ വാ ഇത്ഥിമതിം, ജായത്തനേ വാ ജാരത്തനേ വാ, അന്തമസോ തങ്ഖണികായപി, സങ്ഘാദിസേസോ.

കുടികാരസിക്ഖാപദം

൬. സഞ്ഞാചികായ പന ഭിക്ഖുനാ കുടിം കാരയമാനേന അസ്സാമികം അത്തുദ്ദേസം പമാണികാ കാരേതബ്ബാ, തത്രിദം പമാണം, ദീഘസോ ദ്വാദസ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം സത്തന്തരാ, ഭിക്ഖൂ അഭിനേതബ്ബാ വത്ഥുദേസനായ, തേഹി ഭിക്ഖൂഹി വത്ഥു ദേസേതബ്ബം അനാരമ്ഭം സപരിക്കമനം. സാരമ്ഭേ ചേ ഭിക്ഖു വത്ഥുസ്മിം അപരിക്കമനേ സഞ്ഞാചികായ കുടിം കാരേയ്യ, ഭിക്ഖൂ വാ അനഭിനേയ്യ വത്ഥുദേസനായ, പമാണം വാ അതിക്കാമേയ്യ, സങ്ഘാദിസേസോ.

വിഹാരകാരസിക്ഖാപദം

൭. മഹല്ലകം പന ഭിക്ഖുനാ വിഹാരം കാരയമാനേന സസ്സാമികം അത്തുദ്ദേസം ഭിക്ഖൂ അഭിനേതബ്ബാ വത്ഥുദേസനായ, തേഹി ഭിക്ഖൂഹി വത്ഥു ദേസേതബ്ബം അനാരമ്ഭം സപരിക്കമനം. സാരമ്ഭേ ചേ ഭിക്ഖു വത്ഥുസ്മിം അപരിക്കമനേ മഹല്ലകം വിഹാരം കാരേയ്യ, ഭിക്ഖൂ വാ അനഭിനേയ്യ വത്ഥുദേസനായ, സങ്ഘാദിസേസോ.

ദുട്ഠദോസസിക്ഖാപദം

൮. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും ദുട്ഠോ ദോസോ അപ്പതീതോ അമൂലകേന പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസേയ്യ "അപ്പേവ നാമ നം ഇമമ്ഹാ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേയ്യ"ന്തി , തതോ അപരേന സമയേന സമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അമൂലകഞ്ചേവ തം അധികരണം ഹോതി, ഭിക്ഖു ച ദോസം പതിട്ഠാതി, സങ്ഘാദിസേസോ.

അഞ്ഞഭാഗിയസിക്ഖാപദം

൯. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും ദുട്ഠോ ദോസോ അപ്പതീതോ അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സ കിഞ്ചിദേസം ലേസമത്തം ഉപാദായ പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസേയ്യ "അപ്പേവ നാമ നം ഇമമ്ഹാ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേയ്യ"ന്തി, തതോ അപരേന സമയേന സമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അഞ്ഞഭാഗിയഞ്ചേവ തം അധികരണം ഹോതി കോചിദേസോ ലേസമത്തോ ഉപാദിന്നോ, ഭിക്ഖു ച ദോസം പതിട്ഠാതി, സങ്ഘാദിസേസോ.

സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദം

൧൦. യോ പന ഭിക്ഖു സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ ഭേദായ പരക്കമേയ്യ, ഭേദനസംവത്തനികം വാ അധികരണം സമാദായ പഗ്ഗയ്ഹ തിട്ഠേയ്യ, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ "മായസ്മാ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ ഭേദായ പരക്കമി, ഭേദനസംവത്തനികം വാ അധികരണം സമാദായ പഗ്ഗയ്ഹ അട്ഠാസി, സമേതായസ്മാ സങ്ഘേന, സമഗ്ഗോ ഹി സങ്ഘോ സമ്മോദമാനോ അവിവദമാനോ ഏകുദ്ദേസോ ഫാസു വിഹരതീ"തി, ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനോ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബോ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനോ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, സങ്ഘാദിസേസോ.

ഭേദാനുവത്തകസിക്ഖാപദം

൧൧. തസ്സേവ ഖോ പന ഭിക്ഖുസ്സ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി അനുവത്തകാ വഗ്ഗവാദകാ ഏകോ വാ ദ്വേ വാ തയോ വാ, തേ ഏവം വദേയ്യും "മായസ്മന്തോ ഏതം ഭിക്ഖും കിഞ്ചി അവചുത്ഥ, ധമ്മവാദീ ചേസോ ഭിക്ഖു, വിനയവാദീ ചേസോ ഭിക്ഖു, അമ്ഹാകഞ്ചേസോ ഭിക്ഖു ഛന്ദഞ്ച രുചിഞ്ച ആദായ വോഹരതി, ജാനാതി, നോ ഭാസതി, അമ്ഹാകമ്പേതം ഖമതീ"തി, തേ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സു വചനീയാ "മായസ്മന്തോ ഏവം അവചുത്ഥ, ന ചേസോ ഭിക്ഖു ധമ്മവാദീ, ന ചേസോ ഭിക്ഖു വിനയവാദീ,

മായസ്മന്താനമ്പി സങ്ഘഭേദോ രുച്ചിത്ഥ, സമേതായസ്മന്താനം സങ്ഘേന, സമഗ്ഗോ ഹി സങ്ഘോ സമ്മോദമാനോ അവിവദമാനോ ഏകുദ്ദേസോ ഫാസു വിഹരതീ”തി , ഏവഞ്ച തേ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യും, തേ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖൂഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യും, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യും, സങ്ഘാദിസേസോ.

ദുബ്ബചസിക്ഖാപദം

൧൨. ഭിക്ഖു പനേവ ദുബ്ബചജാതികോ ഹോതി ഉദ്ദേസപരിയാപന്നേസു സിക്ഖാപദേസു ഭിക്ഖൂഹി സഹധമ്മികം വുച്ചമാനോ അത്താനം അവചനീയം കരോതി “മാ മം ആയസ്മന്തോ കിഞ്ചി അവചുത്ഥ കല്യാണം വാ പാപകം വാ, അഹമ്പായസ്മന്തേ ന കിഞ്ചി വക്ഖാമി കല്യാണം വാ പാപകം വാ, വിരമഥായസ്മന്തോ മമ വചനായാ”തി, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ “മായസ്മാ അത്താനം അവചനീയം അകാസി, വചനീയമേവായസ്മാ അത്താനം കരോതു, ആയസ്മാപി ഭിക്ഖൂ വദതു സഹധമ്മേന, ഭിക്ഖൂപി ആയസ്മന്തം വക്ഖന്തി സഹധമ്മേന, ഏവം സംവദ്ധാ ഹി തസ്സ ഭഗവതോ പരിസാ യദിദം അഞ്ഞമഞ്ഞവചനേന അഞ്ഞമഞ്ഞവുട്ഠാപനേനാ”തി, ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനോ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബോ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ , യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനോ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, സങ്ഘാദിസേസോ.

കുലദൂസകസിക്ഖാപദം

൧൩. ഭിക്ഖു പനേവ അഞ്ഞതരം ഗാമം വാ നിഗമം വാ ഉപനിസ്സായ വിഹരതി കുലദൂസകോ പാപസമാചാരോ, തസ്സ ഖോ പാപകാ സമാചാരാ ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, കുലാനി ച തേന ദുട്ഠാനി ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ “ആയസ്മാ ഖോ കുലദൂസകോ പാപസമാചാരോ, ആയസ്മതോ ഖോ പാപകാ സമാചാരാ ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, കുലാനി ചായസ്മതാ ദുട്ഠാനി ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, പക്കമതായസ്മാ ഇമമ്ഹാ ആവാസാ, അലം തേ ഇധ വാസേനാ”തി, ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനോ തേ ഭിക്ഖൂ ഏവം വദേയ്യ “ഛന്ദഗാമിനോ ച ഭിക്ഖൂ, ദോസഗാമിനോ ച ഭിക്ഖൂ, മോഹഗാമിനോ ച ഭിക്ഖൂ, ഭയഗാമിനോ ച ഭിക്ഖൂ താദിസികായ ആപത്തിയാ ഏകച്ചം പബ്ബാജേന്തി, ഏകച്ചം ന പബ്ബാജേന്തീ”തി, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ “മായസ്മാ ഏവം അവച, ന ച ഭിക്ഖൂ ഛന്ദഗാമിനോ, ന ച ഭിക്ഖൂ ദോസഗാമിനോ, ന ച ഭിക്ഖൂ മോഹഗാമിനോ, ന ച ഭിക്ഖൂ ഭയഗാമിനോ, ആയസ്മാ ഖോ കുലദൂസകോ പാപസമാചാരോ, ആയസ്മതോ ഖോ പാപകാ സമാചാരാ ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, കുലാനി ചായസ്മതാ ദുട്ഠാനി ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, പക്കമതായസ്മാ ഇമമ്ഹാ ആവാസാ, അലം തേ ഇധ വാസേനാ”തി, ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനോ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബോ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനോ

തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, സങ്ഘാദിസേസോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ തേരസ സങ്ഘാദിസേസാ ധമ്മാ നവ പഠമാപത്തികാ, ചത്താരോ യാവതതിയകാ. യേസം ഭിക്ഖു അഞ്ഞതരം വാ അഞ്ഞതരം വാ ആപജ്ജിത്വാ യാവതീഹം ജാനം പടിച്ഛാദേതി, താവതീഹം തേന ഭിക്ഖുനാ അകാമാ പരിവത്ഥബ്ബം. പരിവുത്ഥപരിവാസേന ഭിക്ഖുനാ ഉത്തരി ഛാരത്തം ഭിക്ഖുമാനത്തായ പടിപജ്ജിതബ്ബം, ചിണ്ണമാനത്തോ ഭിക്ഖു യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ, തത്ഥ സോ ഭിക്ഖു അബ്ഭേതബ്ബോ. ഏകേനപി ചേ ഊനോ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ തം ഭിക്ഖും അബ്ഭേയ്യ, സോ ച ഭിക്ഖു അനബ്ഭിതോ, തേ ച ഭിക്ഖൂ ഗാരയ്ഹാ, അയം തത്ഥ സാമീചി. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

സങ്ഘാദിസേസോ നിട്ഠിതോ.

അനിയതുദ്ദേസോ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ ദ്വേ അനിയതാ ധമ്മാ

ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

പഠമഅനിയതസിക്ഖാപദം

൧. യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമേന സദ്ധിം ഏകോ ഏകായ രഹോ പടിച്ഛന്നേ ആസനേ അലംകമ്മനിയേ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, തമേനം സദ്ധേയ്യവചസാ ഉപാസികാ ദിസ്വാ തിണ്ണം ധമ്മാനം അഞ്ഞതരേന വദേയ്യ പാരാജികേന വാ സങ്ഘാദിസേസേന വാ പാചിത്തിയേന വാ, നിസജ്ജം ഭിക്ഖു പടിജാനമാനോ തിണ്ണം ധമ്മാനം അഞ്ഞതരേന കാരേതബ്ബോ പാരാജികേന വാ സങ്ഘാദിസേസേന വാ പാചിത്തിയേന വാ, യേന വാ സാ സദ്ധേയ്യവചസാ ഉപാസികാ വദേയ്യ, തേന സോ ഭിക്ഖു കാരേതബ്ബോ, അയം ധമ്മോ അനിയതോ.

ദുതിയഅനിയതസിക്ഖാപദം

൨. ന ഹേവ ഖോ പന പടിച്ഛന്നം ആസനം ഹോതി നാലംകമ്മനിയം, അലഞ്ച ഖോ ഹോതി മാതുഗാമം ദുട്ഠുല്ലാഹി വാചാഹി ഓഭാസിതും, യോ പന ഭിക്ഖു തഥാരൂപേ ആസനേ മാതുഗാമേന സദ്ധിം ഏകോ ഏകായ രഹോ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, തമേനം സദ്ധേയ്യവചസാ ഉപാസികാ ദിസ്വാ ദ്വിന്നം ധമ്മാനം അഞ്ഞതരേന വദേയ്യ സങ്ഘാദിസേസേന വാ പാചിത്തിയേന വാ, നിസജ്ജം ഭിക്ഖു പടിജാനമാനോ ദ്വിന്നം ധമ്മാനം അഞ്ഞതരേന കാരേതബ്ബോ സങ്ഘാദിസേസേന വാ പാചിത്തിയേന വാ, യേന വാ സാ സദ്ധേയ്യവചസാ ഉപാസികാ വദേയ്യ, തേന സോ ഭിക്ഖു കാരേതബ്ബോ, അയമ്പി ധമ്മോ അനിയതോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ ദ്വേ അനിയതാ ധമ്മാ. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

അനിയതോ നിട്ഠിതോ.

നിസ്സഗ്ഗിയപാചിത്തിയാ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

കഥിനസിക്ഖാപദം

൧. നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനാ ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ ദസാഹപരമം അതിരേകചീവരം ധാരേതബ്ബം, തം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഉദോസിതസിക്ഖാപദം

൨. നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനാ ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ ഏകരത്തമ്പി ചേ ഭിക്ഖു തിചീവരേന വിപ്പവസേയ്യ, അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അകാലചീവരസിക്ഖാപദം

൩. നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനാ ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ ഭിക്ഖുനോ പനേവ അകാലചീവരം ഉപ്പജ്ജേയ്യ, ആകങ്ഖമാനേന ഭിക്ഖുനാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഖിപ്പമേവ കാരേതബ്ബം, നോ ചസ്സ പാരിപൂരി, മാസപരമം തേന ഭിക്ഖുനാ തം ചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം ഊനസ്സ പാരിപൂരിയാ സതിയാ പച്ചാസായ. തതോ ചേ ഉത്തരി നിക്ഖിപേയ്യ സതിയാപി പച്ചാസായ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പുരാണചീവരസിക്ഖാപദം

൪. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ പുരാണചീവരം ധോവാപേയ്യ വാ രജാപേയ്യ വാ ആകോടാപേയ്യ വാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ചീവരപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൫. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ഹത്ഥതോ ചീവരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ അഞ്ഞത്ര പാരിവത്തകാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം

൬. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതകം ഗഹപതിം വാ ഗഹപതാനിം വാ ചീവരം വിഞ്ഞാപേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. തത്ഥായം

സമയോ, അച്ഛിന്നചീവരോ വാ ഹോതി ഭിക്ഖു, നട്ഠചീവരോ വാ, അയം തത്ഥ സമയോ.

തതുത്തരിസിക്ഖാപദം

൭. തഞ്ചേ അഞ്ഞാതകോ ഗഹപതി വാ ഗഹപതാനീ വാ ബഹൂഹി ചീവരേഹി അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യ, സന്തരുത്തരപരമം തേന ഭിക്ഖുനാ തതോ ചീവരം സാദിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി സാദിയേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പഠമഉപക്ഖടസിക്ഖാപദം

൮. ഭിക്ഖും പനേവ ഉദ്ദിസ്സ അഞ്ഞാതകസ്സ ഗഹപതിസ്സ വാ ഗഹപതാനിയാ വാ ചീവരചേതാപന്നം ഉപക്ഖടം ഹോതി "ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ചീവരം ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരേന അച്ഛാദേസ്സാമീ"തി, തത്ര ചേ സോ ഭിക്ഖു പുബ്ബേ അപ്പവാരിതോ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ "സാധു വത മം ആയസ്മാ ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ഏവരൂപം വാ ഏവരൂപം വാ ചീവരം ചേതാപേത്വാ അച്ഛാദേഹീ"തി കല്യാണകമ്യതം ഉപാദായ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ദുതിയഉപക്ഖടസിക്ഖാപദം

൯. ഭിക്ഖും പനേവ ഉദ്ദിസ്സ ഉഭിന്നം അഞ്ഞാതകാനം ഗഹപതീനം വാ ഗഹപതാനീനം വാ പച്ചേകചീവരചേതാപന്നാനി ഉപക്ഖടാനി ഹോന്തി "ഇമേഹി മയം പച്ചേകചീവരചേതാപന്നേഹി പച്ചേകചീവരാനി ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരേഹി അച്ഛാദേസ്സാമാ"തി, തത്ര ചേ സോ ഭിക്ഖു പുബ്ബേ അപ്പവാരിതോ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ "സാധു വത മം ആയസ്മന്തോ ഇമേഹി പച്ചേകചീവരചേതാപന്നേഹി ഏവരൂപം വാ ഏവരൂപം വാ ചീവരം ചേതാപേത്വാ അച്ഛാദേഥ ഉഭോവ സന്താ ഏകേനാ"തി കല്യാണകമ്യതം ഉപാദായ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

രാജസിക്ഖാപദം

൧൦. ഭിക്ഖും പനേവ ഉദ്ദിസ്സ രാജാ വാ രാജഭോഗ്ഗോ വാ ബ്രാഹ്മണോ വാ ഗഹപതികോ വാ ദൂതേന ചീവരചേതാപന്നം പഹിണേയ്യ "ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ചീവരം ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും ചീവരേന അച്ഛാദേഹീ"തി. സോ ചേ ദൂതോ തം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വദേയ്യ "ഇദം ഖോ, ഭന്തേ, ആയസ്മന്തം ഉദ്ദിസ്സ ചീവരചേതാപന്നം ആഭതം, പടിഗ്ഗണ്ഹാതു ആയസ്മാ ചീവരചേതാപന്ന"ന്തി. തേന ഭിക്ഖുനാ സോ ദൂതോ ഏവമസ്സ വചനീയോ "ന ഖോ മയം, ആവുസോ, ചീവരചേതാപന്നം പടിഗ്ഗണ്ഹാമ, ചീവരഞ്ച ഖോ മയം പടിഗ്ഗണ്ഹാമ കാലേന കപ്പിയ"ന്തി. സോ ചേ ദൂതോ തം ഭിക്ഖും ഏവം വദേയ്യ "അത്ഥി പനായസ്മതോ കോചി വേയ്യാവച്ചകരോ"തി. ചീവരത്ഥികേന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനാ വേയ്യാവച്ചകരോ നിദ്ദിസിതബ്ബോ ആരാമികോ വാ ഉപാസകോ വാ "ഏസോ ഖോ, ആവുസോ, ഭിക്ഖൂനം വേയ്യാവച്ചകരോ"തി. സോ ചേ ദൂതോ തം വേയ്യാവച്ചകരം സഞ്ഞാപേത്വാ തം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വദേയ്യ "യം ഖോ, ഭന്തേ,

ആയസ്മാ വേയ്യാവച്ചകരം നിദ്ദിസി, സഞ്ഞത്തോ സോ മയാ, ഉപസങ്കമതായസ്മാ കാലേന, ചീവരേന തം അച്ഛാദേസ്സതീ"തി. ചീവരത്ഥികേന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനാ വേയ്യാവച്ചകരോ ഉപസങ്കമിത്വാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും ചോദേതബ്ബോ സാരേതബ്ബോ "അത്ഥോ മേ, ആവുസോ, ചീവരേനാ"തി, ദ്വത്തിക്ഖത്തും ചോദയമാനോ സാരയമാനോ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, ചതുക്ഖത്തും പഞ്ചക്ഖത്തും ഛക്ഖത്തുപരമം തുണ്ഹീഭൂതേന ഉദ്ദിസ്സ ഠാതബ്ബം, ചതുക്ഖത്തും പഞ്ചക്ഖത്തും ഛക്ഖത്തുപരമം തുണ്ഹീഭൂതോ ഉദ്ദിസ്സ തിട്ഠമാനോ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, തതോ ചേ ഉത്തരി വായമമാനോ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. നോ ചേ അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, യതസ്സ ചീവരചേതാപന്നം ആഭതം, തത്ഥ സാമം വാ ഗന്തബ്ബം, ദൂതോ വാ പാഹേതബ്ബോ "യം ഖോ തുമ്ഹേ ആയസ്മന്തോ ഭിക്ഖും ഉദ്ദിസ്സ ചീവരചേതാപന്നം പഹിണിത്ഥ, ന തം തസ്സ ഭിക്ഖുനോ കിഞ്ചി അത്ഥം അനുഭോതി, യുഞ്ജന്തായസ്മന്തോ സകം, മാ വോ സകം വിനസ്സാ"തി, അയം തത്ഥ സാമീചി.

കഥിനവഗ്ഗോ പഠമോ.

കോസിയസിക്ഖാപദം

൧൧. യോ പന ഭിക്ഖു കോസിയമിസ്സകം സന്ഥതം കാരാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

സുദ്ധകാളകസിക്ഖാപദം

൧൨. യോ പന ഭിക്ഖു സുദ്ധകാളകാനം ഏളകലോമാനം സന്ഥതം കാരാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ദ്വേഭാഗസിക്ഖാപദം

൧൩. നവം പന ഭിക്ഖുനാ സന്ഥതം കാരയമാനേന ദ്വേ ഭാഗാ സുദ്ധകാളകാനം ഏളകലോമാനം ആദാതബ്ബാ, തതിയം ഓദാതാനം, ചതുത്ഥം ഗോചരിയാനം. അനാദാ ചേ ഭിക്ഖു ദ്വേ ഭാഗേ സുദ്ധകാളകാനം ഏളകലോമാനം, തതിയം ഓദാതാനം, ചതുത്ഥം ഗോചരിയാനം, നവം സന്ഥതം കാരാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഛബ്ബസ്സസിക്ഖാപദം

൧൪. നവം പന ഭിക്ഖുനാ സന്ഥതം കാരാപേത്വാ ഛബ്ബസ്സാനി ധാരേതബ്ബം, ഓരേന ചേ ഛന്നം വസ്സാനം തം സന്ഥതം വിസ്സജ്ജേത്വാ വാ അവിസ്സജ്ജേത്വാ വാ അഞ്ഞം നവം സന്ഥതം കാരാപേയ്യ അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

നിസീദനസന്ഥതസിക്ഖാപദം

൧൫. നിസീദനസന്ഥതം പന ഭിക്ഖുനാ കാരയമാനേന പുരാണസന്ഥതസ്സ സാമന്താ സുഗതവിദത്ഥി ആദാതബ്ബാ ദുബ്ബണ്ണകരണായ. അനാദാ ചേ ഭിക്ഖു

പുരാണസന്ഥ തസ്സ സാമന്താ സുഗതവിദത്ഥിം, നവം നിസീദനസന്ഥതം കാരാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഏളകലോമസിക്ഖാപദം

൧൬. ഭിക്ഖുനോ പനേവ അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നസ്സ ഏളകലോമാനി ഉപ്പജ്ജേയ്യും, ആകങ്ഖമാനേന ഭിക്ഖുനാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാനി, പടിഗ്ഗഹേത്വാ തിയോജനപരമം സഹത്ഥാ ഹരിതബ്ബാനി അസന്തേ ഹാരകേ. തതോ ചേ ഉത്തരി ഹരേയ്യ, അസന്തേപി ഹാരകേ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഏളകലോമധോവാപനസിക്ഖാപദം

൧൭. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ഏളകലോമാനി ധോവാപേയ്യ വാ രജാപേയ്യ വാ വിജടാപേയ്യ വാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

രൂപിയസിക്ഖാപദം

൧൮. യോ പന ഭിക്ഖു ജാതരൂപരജതം ഉഗ്ഗണ്ഹേയ്യ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ വാ ഉപനിക്ഖിത്തം വാ സാദിയേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

രൂപിയസംവോഹാരസിക്ഖാപദം

൧൯. യോ പന ഭിക്ഖു നാനപ്പകാരകം രൂപിയസംവോഹാരം സമാപജ്ജേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

കയവിക്കയസിക്ഖാപദം

൨൦. യോ പന ഭിക്ഖു നാനപ്പകാരകം കയവിക്കയം സമാപജ്ജേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

കോസിയവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

പത്തസിക്ഖാപദം

൨൧. ദസാഹപരമം അതിരേകപത്തോ ധാരേതബ്ബോ, തം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഊനപഞ്ചബന്ധനസിക്ഖാപദം

൨൨. യോ പന ഭിക്ഖു ഊനപഞ്ചബന്ധനേന പത്തേന അഞ്ഞം നവം പത്തം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. തേന ഭിക്ഖുനാ സോ പത്തോ ഭിക്ഖുപരിസായ നിസ്സജ്ജിതബ്ബോ , യോ ച തസ്സാ ഭിക്ഖുപരിസായ പത്തപരിയന്തോ, സോ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പദാതബ്ബോ ''അയം തേ ഭിക്ഖു പത്തോ യാവ ഭേദനായ ധാരേതബ്ബോ''തി, അയം തത്ഥ സാമീചി.

ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദം

൨൩. യാനി ഖോ പന താനി ഗിലാനാനം ഭിക്ഖൂനം പടിസായനീയാനി ഭേസജ്ജാനി, സേയ്യഥിദം - സപ്പി നവനീതം തേലം മധു ഫാണിതം, താനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ സത്താഹപരമം സന്നിധികാരകം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി, തം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

വസ്സികസാടികസിക്ഖാപദം

൨൪. "മാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന"ന്തി ഭിക്ഖുനാ വസ്സികസാടികചീവരം പരിയേസിതബ്ബം, "അദ്ധമാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന"ന്തി കത്വാ നിവാസേതബ്ബം. ഓരേന ചേ "മാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന"ന്തി വസ്സികസാടികചീവരം പരിയേസേയ്യ, ഓരേന"ദ്ധമാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന"ന്തി കത്വാ നിവാസേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ചീവരഅച്ഛിന്ദനസിക്ഖാപദം

൨൫. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ സാമം ചീവരം ദത്വാ കുപിതോ അനത്തമനോ അച്ഛിന്ദേയ്യ വാ അച്ഛിന്ദാപേയ്യ വാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

സുത്തവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം

൨൬. യോ പന ഭിക്ഖു സാമം സുത്തം വിഞ്ഞാപേത്വാ തന്തവായേഹി ചീവരം വായാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

മഹാപേസകാരസിക്ഖാപദം

൨൭. ഭിക്ഖും പനേവ ഉദ്ദിസ്സ അഞ്ഞാതകോ ഗഹപതി വാ ഗഹപതാനീ വാ തന്തവായേഹി ചീവരം വായാപേയ്യ, തത്ര ചേ സോ ഭിക്ഖു പുബ്ബേ അപ്പവാരിതോ തന്തവായേ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ "ഇദം ഖോ, ആവുസോ, ചീവരം മം ഉദ്ദിസ്സ വിയ്യതി, ആയതഞ്ച കരോഥ, വിത്ഥതഞ്ച, അപ്പിതഞ്ച, സുവീതഞ്ച, സുപ്പവായിതഞ്ച, സുവിലേഖിതഞ്ച, സുവിതച്ഛിതഞ്ച കരോഥ, അപ്പേവ നാമ മയമ്പി ആയസ്മന്താനം കിഞ്ചിമത്തം അനുപദജ്ജേയ്യാമാ"തി. ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖു വത്വാ കിഞ്ചിമത്തം അനുപദജ്ജേയ്യ അന്തമസോ പിണ്ഡപാതമത്തമ്പി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അച്ചേകചീവരസിക്ഖാപദം

൨൮. ദസാഹാനാഗതം കത്തികതേമാസികപുണ്ണമം ഭിക്ഖുനോ പനേവ അച്ചേകചീവരം ഉപ്പജ്ജേയ്യ, അച്ചേകം മഞ്ഞമാനേന ഭിക്ഖുനാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പടിഗ്ഗഹേത്വാ യാവ ചീവരകാലസമയം നിക്ഖിപിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി നിക്ഖിപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

സാസങ്കസിക്ഖാപദം

൨൯. ഉപവസ്സം ഖോ പന കത്തികപുണ്ണമം യാനി ഖോ പന താനി ആരഞ്ഞകാനി സേനാസനാനി സാസങ്കസമ്മതാനി സപ്പടിഭയാനി, തഥാരൂപേസു ഭിക്ഖു സേനാസനേസു വിഹരന്തോ ആകങ്ഖമാനോ തിണ്ണം ചീവരാനം അഞ്ഞതരം ചീവരം അന്തരഘരേ നിക്ഖിപേയ്യ, സിയാ ച തസ്സ ഭിക്ഖുനോ

കോചിദേവ പച്ചയോ തേന ചീവരേന വിപ്പവാസായ, ഛാരത്തപരമം തേന ഭിക്ഖുനാ തേന ചീവരേന വിപ്പവസിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി വിപ്പവസേയ്യ അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പരിണതസിക്ഖാപദം

൩൦. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം സങ്ഘികം ലാഭം പരിണതം അത്തനോ പരിണാമേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പത്തവഗ്ഗോ തതിയോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാ. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

നിസ്സഗ്ഗിയപാചിത്തിയാ നിട്ഠിതാ.

സുദ്ധപാചിത്തിയാ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ ദ്വേനവുതി പാചിത്തിയാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

മുസാവാദസിക്ഖാപദം

൧. സമ്പജാനമുസാവാദേ പാചിത്തിയം.

ഓമസവാദസിക്ഖാപദം

൨. ഓമസവാദേ പാചിത്തിയം.

പേസുഞ്ഞസിക്ഖാപദം

൩. ഭിക്ഖുപേസുഞ്ഞേ പാചിത്തിയം.

പദസോധമ്മസിക്ഖാപദം

൪. യോ പന ഭിക്ഖു അനുപസമ്പന്നം പദസോ ധമ്മം വാചേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമസഹസേയ്യസിക്ഖാപദം

൫. യോ പന ഭിക്ഖു അനുപസമ്പന്നേന ഉത്തരിദിരത്തതിരത്തം സഹസേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസഹസേയ്യസിക്ഖാപദം

൬. യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമേന സഹസേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ധമ്മദേസനാസിക്ഖാപദം

൭. യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമസ്സ ഉത്തരിഛപ്പഞ്ചവാചാഹി ധമ്മം ദേസേയ്യ അഞ്ഞത്ര വിഞ്ഞുനാ പുരിസവിഗ്ഗഹേന, പാചിത്തിയം.

ഭൂതാരോചനസിക്ഖാപദം

൮. യോ പന ഭിക്ഖു അനുപസമ്പന്നസ്സ ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മം ആരോചേയ്യ, ഭൂതസ്മിം പാചിത്തിയം.

ദുട്ഠുല്ലാരോചനസിക്ഖാപദം

൯. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം അനുപസമ്പന്നസ്സ ആരോചേയ്യ അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ, പാചിത്തിയം.

പഥവീഖണനസിക്ഖാപദം

൧൦. യോ പന ഭിക്ഖു പഥവിം ഖണേയ്യ വാ ഖണാപേയ്യ വാ പാചിത്തിയം.

മുസാവാദവഗ്ഗോ പഠമോ.

ഭൂതഗാമസിക്ഖാപദം

൧൧. ഭൂതഗാമപാതബ്യതായ പാചിത്തിയം.

അഞ്ഞവാദകസിക്ഖാപദം

൧൨. അഞ്ഞവാദകേ, വിഹേസകേ പാചിത്തിയം.

ഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദം

൧൩. ഉജ്ഝാപനകേ , ഖിയ്യനകേ പാചിത്തിയം.

പഠമസേനാസനസിക്ഖാപദം

൧൪. യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘികം മഞ്ചം വാ പീഠം വാ ഭിസിം വാ കോച്ഛം വാ അജ്ഝോകാസേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ, ന ഉദ്ധരാപേയ്യ, അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസേനാസനസിക്ഖാപദം

൧൫. യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘികേ വിഹാരേ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ, ന ഉദ്ധരാപേയ്യ, അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അനുപഖജ്ജസിക്ഖാപദം

൧൯. യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘികേ വിഹാരേ ജാനം പുബ്ബുപഗതം ഭിക്ഖും അനുപഖജ്ജ സേയ്യം കപ്പേയ്യ "യസ്സ സമ്ബാധോ ഭവിസ്സതി, സോ പക്കമിസ്സതീ"തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദം

൧൭. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും കുപിതോ അനത്തമനോ സങ്ഘികാ വിഹാരാ നിക്കഡ്ഢേയ്യ വാ നിക്കഡ്ഢാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

വേഹാസകുടിസിക്ഖാപദം

൧൮. യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘികേ വിഹാരേ ഉപരിവേഹാസകുടിയാ ആഹച്ചപാദകം മഞ്ചം വാ പീഠം വാ അഭിനിസീദേയ്യ വാ അഭിനിപജ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

മഹല്ലകവിഹാരസിക്ഖാപദം

൧൯. മഹല്ലകം പന ഭിക്ഖുനാ വിഹാരം കാരയമാനേന യാവ ദ്വാരകോസാ അഗ്ഗളട്ഠപനായ ആലോകസന്ധിപരികമ്മായ ദ്വത്തിച്ഛദനസ്സ പരിയായം അപ്പഹരിതേ ഠിതേന അധിട്ഠാതബ്ബം, തതോ ചേ ഉത്തരി അപ്പഹരിതേപി ഠിതോ അധിട്ഠഹേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സപ്പാണകസിക്ഖാപദം

൨൦. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം സപ്പാണകം ഉദകം തിണം വാ മത്തികം വാ സിഞ്ചേയ്യ വാ സിഞ്ചാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ഭൂതഗാമവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

ഓവാദസിക്ഖാപദം

൨൧. യോ പന ഭിക്ഖു അസമ്മതോ ഭിക്ഖുനിയോ ഓവദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അത്ഥങ്ഗതസിക്ഖാപദം

൨൨. സമ്മതോപി ചേ ഭിക്ഖു അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ ഭിക്ഖുനിയോ ഓവദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഭിക്ഖുനുപസ്സയസിക്ഖാപദം

൨൩. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ഉപസങ്കമിത്വാ ഭിക്ഖുനിയോ ഓവദേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, ഗിലാനാ ഹോതി ഭിക്ഖുനീ, അയം തത്ഥ സമയോ.

ആമിസസിക്ഖാപദം

൨൪. യോ പന ഭിക്ഖു ഏവം വദേയ്യ "ആമിസഹേതു ഥേരാ ഭിക്ഖൂ ഭിക്ഖുനിയോ ഓവദന്തീ"തി, പാചിത്തിയം.

ചീവരദാനസിക്ഖാപദം

൨൫. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ചീവരം ദദേയ്യ അഞ്ഞത്ര പാരിവത്തകാ, പാചിത്തിയം.

ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദം

൨൬. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ചീവരം സിബ്ബേയ്യ വാ സിബ്ബാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

സംവിധാനസിക്ഖാപദം

൨൭. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം സംവിധായ ഏകദ്ധാനമഗ്ഗം പടിപജ്ജേയ്യ അന്തമസോ ഗാമന്തരമ്പി അഞ്ഞത്ര സമയാ, പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, സത്ഥഗമനീയോ ഹോതി മഗ്ഗോ, സാസങ്കസമ്മതോ, സപ്പടിഭയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

നാവാഭിരുഹനസിക്ഖാപദം

൨൮. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം സംവിധായ ഏകം നാവം അഭിരുഹേയ്യ ഉദ്ധംഗാമിനിം വാ അധോഗാമിനിം വാ അഞ്ഞത്ര തിരിയം തരണായ, പാചിത്തിയം.

പരിപാചിതസിക്ഖാപദം

൨൯. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം ഭിക്ഖുനിപരിപാചിതം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജേയ്യ അഞ്ഞത്ര പുബ്ബേ ഗിഹിസമാരമ്ഭാ, പാചിത്തിയം.

രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദം

൩൦. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം ഏകോ ഏകായ രഹോ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഓവാദവഗ്ഗോ തതിയോ.

ആവസഥപിണ്ഡസിക്ഖാപദം

൩൧. അഗിലാനേന ഭിക്ഖുനാ ഏകോ ആവസഥപിണ്ഡോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ. തതോ ചേ ഉത്തരി ഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഗണഭോജനസിക്ഖാപദം

൩൨. ഗണഭോജനേ അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, ഗിലാനസമയോ, ചീവരദാനസമയോ, ചീവരകാരസമയോ, അദ്ധാനഗമനസമയോ,

നാവാഭിരുഹനസമയോ, മഹാസമയോ, സമണഭത്തസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

പരമ്പരഭോജനസിക്ഖാപദം

൩൩. പരമ്പരഭോജനേ അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, ഗിലാനസമയോ, ചീവരദാനസമയോ, ചീവരകാരസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

കാണമാതുസിക്ഖാപദം

൩൪. ഭിക്ഖും പനേവ കുലം ഉപഗതം പൂവേഹി വാ മന്ഥേഹി വാ അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യ, ആകങ്ഖമാനേന ഭിക്ഖുനാ ദ്വത്തിപത്തപൂരാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. തതോ ചേ ഉത്തരി പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, പാചിത്തിയം. ദ്വത്തിപത്തപൂരേ പടിഗ്ഗഹേത്വാ തതോ നീഹരിത്വാ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സംവിഭജിതബ്ബം, അയം തത്ഥ സാമീചി.

പഠമപവാരണാസിക്ഖാപദം

൩൫. യോ പന ഭിക്ഖു ഭുത്താവീ പവാരിതോ അനതിരിത്തം ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയപവാരണാസിക്ഖാപദം

൩൬. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും ഭുത്താവിം പവാരിതം അനതിരിത്തേന ഖാദനീയേന വാ ഭോജനീയേന വാ അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യ "ഹന്ദ ഭിക്ഖു ഖാദ വാ ഭുഞ്ജ വാ"തി ജാനം ആസാദനാപേക്ഖോ, ഭുത്തസ്മിം പാചിത്തിയം.

വികാലഭോജനസിക്ഖാപദം

൩൭. യോ പന ഭിക്ഖു വികാലേ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

സന്നിധികാരകസിക്ഖാപദം

൩൮. യോ പന ഭിക്ഖു സന്നിധികാരകം ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

പണീതഭോജനസിക്ഖാപദം

൩൯. യാനി ഖോ പന താനി പണീതഭോജനാനി, സേയ്യഥിദം - സപ്പി, നവനീതം, തേലം, മധു, ഫാണിതം, മച്ഛോ, മംസം, ഖീരം, ദധി. യോ പന ഭിക്ഖു ഏവരൂപാനി പണീതഭോജനാനി അഗിലാനോ അത്തനോ അത്ഥായ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദന്തപോനസിക്ഖാപദം

൪൦. യോ പന ഭിക്ഖു അദിന്നം മുഖദ്വാരം ആഹാരം ആഹരേയ്യ അഞ്ഞത്ര ഉദകദന്തപോനാ, പാചിത്തിയം.

ഭോജനവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

അചേലകസിക്ഖാപദം

൪൧. യോ പന ഭിക്ഖു അചേലകസ്സ വാ പരിബ്ബാജകസ്സ വാ പരിബ്ബാജികായ വാ സഹത്ഥാ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ദദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉയ്യോജനസിക്ഖാപദം

൪൨. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും ''ഏഹാവുസോ, ഗാമം വാ നിഗമം വാ പിണ്ഡായ പവിസിസ്സാമാ''തി തസ്സ ദാപേത്വാ വാ അദാപേത്വാ വാ ഉയ്യോജേയ്യ ''ഗച്ഛാവുസോ, ന മേ തയാ സദ്ധിം കഥാ വാ നിസജ്ജാ വാ ഫാസു ഹോതി, ഏകകസ്സ മേ കഥാ വാ നിസജ്ജാ വാ ഫാസു ഹോതീ''തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

സഭോജനസിക്ഖാപദം

൪൩. യോ പന ഭിക്ഖു സഭോജനേ കുലേ അനുപഖജ്ജ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രഹോപടിച്ഛന്നസിക്ഖാപദം

൪൪. യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമേന സദ്ധിം രഹോ പടിച്ഛന്നേ ആസനേ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദം

൪൫. യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമേന സദ്ധിം ഏകോ ഏകായ രഹോ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ചാരിത്തസിക്ഖാപദം

൪൬. യോ പന ഭിക്ഖു നിമന്തിതോ സഭത്തോ സമാനോ സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാ പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ കുലേസു ചാരിത്തം ആപജ്ജേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, ചീവരദാനസമയോ, ചീവരകാരസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

മഹാനാമസിക്ഖാപദം

൪൭. അഗിലാനേന ഭിക്ഖുനാ ചതുമാസപ്പച്ചയപവാരണാ സാദിതബ്ബാ അഞ്ഞത്ര പുനപവാരണായ, അഞ്ഞത്ര നിച്ചപവാരണായ. തതോ ചേ ഉത്തരി സാദിയേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉയ്യുത്തസേനാസിക്ഖാപദം

൪൮. യോ പന ഭിക്ഖു ഉയ്യുത്തം സേനം ദസ്സനായ ഗച്ഛേയ്യ അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ, പാചിത്തിയം.

സേനാവാസസിക്ഖാപദം

൪൯. സിയാ ച തസ്സ ഭിക്ഖുനോ കോചിദേവ പച്ചയോ സേനം ഗമനായ, ദിരത്തതിരത്തം തേന ഭിക്ഖുനാ സേനായ വസിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി വസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉയ്യോധികസിക്ഖാപദം

൫൦. ദിരത്തതിരത്തം ചേ ഭിക്ഖു സേനായ വസമാനോ ഉയ്യോധികം വാ ബലഗ്ഗം വാ സേനാബ്യൂഹം വാ അനീകദസ്സനം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അചേലകവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

സുരാപാനസിക്ഖാപദം

൫൧. സുരാമേരയപാനേ പാചിത്തിയം.

അങ്ഗുലിപതോദകസിക്ഖാപദം

൫൨. അങ്ഗുലിപതോദകേ പാചിത്തിയം.

ഹസധമ്മസിക്ഖാപദം

൫൩. ഉദകേ ഹസധമ്മേ പാചിത്തിയം.

അനാദരിയസിക്ഖാപദം

൫൪. അനാദരിയേ പാചിത്തിയം.

ഭിംസാപനസിക്ഖാപദം

൫൫. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും ഭിംസാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ജോതിസിക്ഖാപദം

൫൬. യോ പന ഭിക്ഖു അഗിലാനോ വിസിബ്ബനാപേക്ഖോ ജോതിം സമാദഹേയ്യ വാ സമാദഹാപേയ്യ വാ അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ, പാചിത്തിയം.

നഹാനസിക്ഖാപദം

൫൭. യോ പന ഭിക്ഖു ഓരേനദ്ധമാസം നഹായേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ ''ദിയഡ്ഢോ മാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന''ന്തി ''വസ്സാനസ്സ പഠമോ മാസോ'' ഇച്ചേതേ അഡ്ഢതേയ്യമാസാ ഉണ്ഹസമയോ,

പരിളാഹസമയോ, ഗിലാനസമയോ, കമ്മസമയോ, അദ്ധാനഗമനസമയോ, വാതവുട്ഠിസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

ദുബ്ബണ്ണകരണസിക്ഖാപദം

൫൮. നവം പന ഭിക്ഖുനാ ചീവരലാഭേന തിണ്ണം ദുബ്ബണ്ണകരണാനം അഞ്ഞതരം ദുബ്ബണ്ണകരണം ആദാതബ്ബം നീലം വാ കദ്ദമം വാ കാളസാമം വാ. അനാദാ ചേ ഭിക്ഖു തിണ്ണം ദുബ്ബണ്ണകരണാനം അഞ്ഞതരം ദുബ്ബണ്ണകരണം നവം ചീവരം പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

വികപ്പനസിക്ഖാപദം

൫൯. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ വാ ഭിക്ഖുനിയാ വാ സിക്ഖമാനായ വാ സാമണേരസ്സ വാ സാമണേരിയാ വാ സാമം ചീവരം വികപ്പേത്വാ അപ്പച്ചുദ്ധാരണം പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അപനിധാനസിക്ഖാപദം

൬൦. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ പത്തം വാ ചീവരം വാ നിസീദനം വാ സൂചിഘരം വാ കായബന്ധനം വാ അപനിധേയ്യ വാ അപനിധാപേയ്യ വാ അന്തമസോ ഹസാപേക്ഖോപി, പാചിത്തിയം.

സുരാപാനവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദം

൬൧. യോ പന ഭിക്ഖു സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സപ്പാണകസിക്ഖാപദം

൬൨. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം സപ്പാണകം ഉദകം പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉക്കോടനസിക്ഖാപദം

൬൩. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം യഥാധമ്മം നിഹതാധികരണം പുനകമ്മായ ഉക്കോടേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുട്ഠുല്ലസിക്ഖാപദം

൬൪. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ ജാനം ദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം പടിച്ഛാദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഊനവീസതിവസ്സസിക്ഖാപദം

൬൫. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം ഊനവീസതിവസ്സം പുഗ്ഗലം ഉപസമ്പാദേയ്യ, സോ ച പുഗ്ഗലോ അനുപസമ്പന്നോ, തേ ച ഭിക്ഖൂ ഗാരയ്ഹാ, ഇദം തസ്മിം

പാചിത്തിയം.

ഥേയ്യസത്ഥസിക്ഖാപദം

൬൬. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം ഥേയ്യസത്ഥേന സദ്ധിം സംവിധായ ഏകദ്ധാനമഗ്ഗം പടിപജ്ജേയ്യ അന്തമസോ ഗാമന്തരമ്പി, പാചിത്തിയം.

സംവിധാനസിക്ഖാപദം

൬൭. യോ പന ഭിക്ഖു മാതുഗാമേന സദ്ധിം സംവിധായ ഏകദ്ധാനമഗ്ഗം പടിപജ്ജേയ്യ അന്തമസോ ഗാമന്തരമ്പി, പാചിത്തിയം.

അരിട്ഠസിക്ഖാപദം

൬൮. യോ പന ഭിക്ഖു ഏവം വദേയ്യ "തഥാഹം ഭഗവതാ ധമ്മം ദേസിതം ആജാനാമി, യഥാ യേമേ അന്തരായികാ ധമ്മാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേ പടിസേവതോ നാലം അന്തരായായാ"തി, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ "മായസ്മാ ഏവം അവച, മാ ഭഗവന്തം അബ്ഭാചിക്ഖി, ന ഹി സാധു ഭഗവതോ അബ്ഭക്ഖാനം, ന ഹി ഭഗവാ ഏവം വദേയ്യ, അനേകപരിയായേനാവുസോ അന്തരായികാ ധമ്മാ അന്തരായികാ വുത്താ ഭഗവതാ, അലഞ്ച പന തേ പടിസേവതോ അന്തരായായാ"തി. ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനോ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബോ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ. യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനോ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉക്ഖിത്തസമ്ഭോഗസിക്ഖാപദം

൬൯. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം തഥാവാദിനാ ഭിക്ഖുനാ അകടാനുധമ്മേന തം ദിട്ഠിം അപ്പടിനിസ്സട്ഠേന സദ്ധിം സമ്ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, സംവസേയ്യ വാ, സഹ വാ സേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

കണ്ടകസിക്ഖാപദം

൭൦. സമണുദ്ദേസോപി ചേ ഏവം വദേയ്യ "തഥാഹം ഭഗവതാ ധമ്മം ദേസിതം ആജാനാമി, യഥാ യേമേ അന്തരായികാ ധമ്മാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേ പടിസേവതോ നാലം അന്തരായായാ"തി, സോ സമണുദ്ദേസോ ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ "മാവുസോ, സമണുദ്ദേസ ഏവം അവച, മാ ഭഗവന്തം അബ്ഭാചിക്ഖി, ന ഹി സാധു ഭഗവതോ അബ്ഭക്ഖാനം, ന ഹി ഭഗവാ ഏവം വദേയ്യ, അനേകപരിയായേനാവുസോ, സമണുദ്ദേസ അന്തരായികാ ധമ്മാ അന്തരായികാ വുത്താ ഭഗവതാ, അലഞ്ച പന തേ പടിസേവതോ അന്തരായായാ"തി, ഏവഞ്ച സോ സമണുദ്ദേസോ ഭിക്ഖൂഹി വുച്ചമാനോ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സോ സമണുദ്ദേസോ ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ "അജ്ജതഗ്ഗേ തേ, ആവുസോ, സമണുദ്ദേസ ന ചേവ സോ ഭഗവാ സത്ഥാ അപദിസിതബ്ബോ, യമ്പി ചഞ്ഞേ സമണുദ്ദേസാ ലഭന്തി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ദിരത്തതിരത്തം സഹസേയ്യം, സാപി തേ നത്ഥി, ചര പിരേ, വിനസ്സാ"തി. യോ

പന ഭിക്ഖു ജാനം തഥാനാസിതം സമണുദ്ദേസം ഉപലാപേയ്യ വാ, ഉപട്ഠാപേയ്യ വാ, സമ്ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, സഹ വാ സേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സപ്പാണകവഗ്ഗോ സത്തമോ.

സഹധമ്മികസിക്ഖാപദം

൭൧. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹി സഹധമ്മികം വുച്ചമാനോ ഏവം വദേയ്യ ''ന താവാഹം, ആവുസോ, ഏതസ്മിം സിക്ഖാപദേ സിക്ഖിസ്സാമി, യാവ ന അഞ്ഞം ഭിക്ഖും ബ്യത്തം വിനയധരം പരിപുച്ഛാമീ''തി, പാചിത്തിയം. സിക്ഖമാനേന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനാ അഞ്ഞാതബ്ബം പരിപുച്ഛിതബ്ബം പരിപഞ്ഹിതബ്ബം, അയം തത്ഥ സാമീചി.

വിലേഖനസിക്ഖാപദം

൭൨. യോ പന ഭിക്ഖു പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ഏവം വദേയ്യ ''കിം പനിമേഹി ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകേഹി സിക്ഖാപദേഹി ഉദ്ദിട്ഠേഹി, യാവദേവ കുക്കുച്ചായ വിഹേസായ വിലേഖായ സംവത്തന്തീ''തി, സിക്ഖാപദവിവണ്ണകേ പാചിത്തിയം.

മോഹനസിക്ഖാപദം

൭൩. യോ പന ഭിക്ഖു അന്വദ്ധമാസം പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ഏവം വദേയ്യ ''ഇദാനേവ ഖോ അഹം ജാനാമി, അയമ്പി കിര ധമ്മോ സുത്താഗതോ സുത്തപരിയാപന്നോ അന്വദ്ധമാസം ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛതീ''തി. തഞ്ചേ ഭിക്ഖും അഞ്ഞേ ഭിക്ഖൂ ജാനേയ്യും നിസിന്നപുബ്ബം ഇമിനാ ഭിക്ഖുനാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ, കോ പന വാദോ ഭിയ്യോ, ന ച തസ്സ ഭിക്ഖുനോ അഞ്ഞാണകേന മുത്തി അത്ഥി, യഞ്ച തത്ഥ ആപത്തിം ആപന്നോ, തഞ്ച യഥാധമ്മോ കാരേതബ്ബോ, ഉത്തരി ചസ്സ മോഹോ ആരോപേതബ്ബോ ''തസ്സ തേ, ആവുസോ, അലാഭാ, തസ്സ തേ ദുല്ലദ്ധം, യം ത്വം പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ സാധുകം അട്ഠിം കത്വാ മനസി കരോസീ''തി, ഇദം തസ്മിം മോഹനകേ പാചിത്തിയം.

പഹാരസിക്ഖാപദം

൭൪. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ കുപിതോ അനത്തമനോ പഹാരം ദദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തലസത്തികസിക്ഖാപദം

൭൫. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ കുപിതോ അനത്തമനോ തലസത്തികം ഉഗ്ഗിരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അമൂലകസിക്ഖാപദം

൭൬. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും അമൂലകേന സങ്ഘാദിസേസേന അനുദ്ധംസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദം

൭൭. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുസ്സ സഞ്ചിച്ച കുക്കുച്ചം ഉപദഹേയ്യ "ഇതിസ്സ മുഹുത്തമ്പി അഫാസു ഭവിസ്സതീ"തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

ഉപസ്സുതിസിക്ഖാപദം

൭൮. യോ പന ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂനം ഭണ്ഡനജാതാനം കലഹജാതാനം വിവാദാപന്നാനം ഉപസ്സുതിം തിട്ഠേയ്യ "യം ഇമേ ഭണിസ്സന്തി, തം സോസ്സാമീ"തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

കമ്മപ്പടിബാഹനസിക്ഖാപദം

൭൯. യോ പന ഭിക്ഖു ധമ്മികാനം കമ്മാനം ഛന്ദം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയനധമ്മം ആപജ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഛന്ദംഅദത്വാഗമനസിക്ഖാപദം

൮൦. യോ പന ഭിക്ഖു സങ്ഘേ വിനിച്ഛയകഥായ വത്തമാനായ ഛന്ദം അദത്വാ ഉട്ഠായാസനാ പക്കമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുബ്ബലസിക്ഖാപദം

൮൧. യോ പന ഭിക്ഖു സമഗ്ഗേന സങ്ഘേന ചീവരം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയനധമ്മം ആപജ്ജേയ്യ "യഥാസന്ഥുതം ഭിക്ഖൂ സങ്ഘികം ലാഭം പരിണാമേന്തീ"തി, പാചിത്തിയം.

പരിണാമനസിക്ഖാപദം

൮൨. യോ പന ഭിക്ഖു ജാനം സങ്ഘികം ലാഭം പരിണതം പുഗ്ഗലസ്സ പരിണാമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സഹധമ്മികവഗ്ഗോ അട്ഠമോ.

അന്തേപുരസിക്ഖാപദം

൮൩. യോ പന ഭിക്ഖു രഞ്ഞോ ഖത്തിയസ്സ മുദ്ധാഭിസിത്തസ്സ അനിക്ഖന്തരാജകേ അനിഗ്ഗതരതനകേ പുബ്ബേ അപ്പടിസംവിദിതോ ഇന്ദഖീലം അതിക്കാമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രതനസിക്ഖാപദം

൮൪. യോ പന ഭിക്ഖു രതനം വാ രതനസമ്മതം വാ അഞ്ഞത്ര അജ്ഝാരാമാ വാ അജ്ഝാവസഥാ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹേയ്യ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം. രതനം വാ പന ഭിക്ഖുനാ രതനസമ്മതം വാ അജ്ഝാരാമേ വാ അജ്ഝാവസഥേ വാ ഉഗ്ഗഹേത്വാ വാ ഉഗ്ഗഹാപേത്വാ വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം "യസ്സ ഭവിസ്സതി, സോ ഹരിസ്സതീ"തി, അയം തത്ഥ സാമീചി.

വികാലഗാമപ്പവേസനസിക്ഖാപദം

൮൫. യോ പന ഭിക്ഖു സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാവികാലേ ഗാമം പവിസേയ്യ അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപാ അച്ചായികാ കരണീയാ, പാചിത്തിയം.

സൂചിഘരസിക്ഖാപദം

൮൬. യോ പന ഭിക്ഖു അട്ഠിമയം വാ ദന്തമയം വാ വിസാണമയം വാ സൂചിഘരം കാരാപേയ്യ, ഭേദനകം പാചിത്തിയം.

മഞ്ചപീഠസിക്ഖാപദം

൮൭. നവം പന ഭിക്ഖുനാ മഞ്ചം വാ പീഠം വാ കാരയമാനേന അട്ഠങ്ഗുലപാദകം കാരേതബ്ബം സുഗതങ്ഗുലേന അഞ്ഞത്ര ഹേട്ഠിമായ അടനിയാ. തം അതിക്കാമയതോ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

തൂലോനദ്ധസിക്ഖാപദം

൮൮. യോ പന ഭിക്ഖു മഞ്ചം വാ പീഠം വാ തൂലോനദ്ധം കാരാപേയ്യ, ഉദ്ദാലനകം പാചിത്തിയം.

നിസീദനസിക്ഖാപദം

൮൯. നിസീദനം പന ഭിക്ഖുനാ കാരയമാനേന പമാണികം കാരേതബ്ബം, തത്രിദം പമാണം, ദീഘസോ ദ്വേ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം ദിയഡ്ഢം, ദസാ വിദത്ഥി. തം അതിക്കാമയതോ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിസിക്ഖാപദം

൯൦. കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിം പന ഭിക്ഖുനാ കാരയമാനേന പമാണികാ കാരേതബ്ബാ, തത്രിദം പമാണം, ദീഘസോ ചതസ്സോ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം ദ്വേ വിദത്ഥിയോ. തം അതിക്കാമയതോ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

വസ്സികസാടികസിക്ഖാപദം

൯൧. വസ്സികസാടികം പന ഭിക്ഖുനാ കാരയമാനേന പമാണികാ കാരേതബ്ബാ, തത്രിദം പമാണം, ദീഘസോ ഛ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം അഡ്ഢതേയ്യാ. തം അതിക്കാമയതോ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

നന്ദസിക്ഖാപദം

൯൨. യോ പന ഭിക്ഖു സുഗതചീവരപ്പമാണം ചീവരം കാരാപേയ്യ, അതിരേകം വാ, ഛേദനകം പാചിത്തിയം . തത്രിദം സുഗതസ്സ സുഗതചീവരപ്പമാണം, ദീഘസോ നവ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം ഛ വിദത്ഥിയോ, ഇദം സുഗതസ്സ സുഗതചീവരപ്പമാണന്തി.

രതനവഗ്ഗോ നവമോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ ദ്വേനവുതി പാചിത്തിയാ ധമ്മാ. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

പാചിത്തിയാ നിട്ഠിതാ.

പാടിദേസനീയാ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ ചത്താരോ പാടിദേസനീയാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

പഠമപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദം

൧. യോ പന ഭിക്ഖു അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ അന്തരഘരം പവിട്ഠായ ഹത്ഥതോ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ സഹത്ഥാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പടിദേസേതബ്ബം തേന ഭിക്ഖുനാ ''ഗാരയ്ഹം, ആവുസോ, ധമ്മം ആപജ്ജിം അസപ്പായം പാടിദേസനീയം, തം പടിദേസേമീ''തി.

ദുതിയപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദം

൨. ഭിക്ഖൂ പനേവ കുലേസു നിമന്തിതാ ഭുഞ്ജന്തി, തത്ര ചേ സാ ഭിക്ഖുനീ വോസാസമാനരൂപാ ഠിതാ ഹോതി ''ഇധ സൂപം ദേഥ, ഇധ ഓദനം ദേഥാ''തി. തേഹി ഭിക്ഖൂഹി സാ ഭിക്ഖുനീ അപസാദേതബ്ബാ ''അപസക്ക താവ ഭഗിനി, യാവ ഭിക്ഖൂ ഭുഞ്ജന്തീ''തി. ഏകസ്സപി ചേ ഭിക്ഖുനോ ന പടിഭാസേയ്യ തം ഭിക്ഖുനിം അപസാദേതും ''അപസക്ക താവ ഭഗിനി, യാവ ഭിക്ഖൂ ഭുഞ്ജന്തീ''തി, പടിദേസേതബ്ബം തേഹി ഭിക്ഖൂഹി ''ഗാരയ്ഹം, ആവുസോ, ധമ്മം ആപജ്ജിമ്ഹാ അസപ്പായം പാടിദേസനീയം, തം പടിദേസേമാ''തി.

തതിയപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദം

൩. യാനി ഖോ പന താനി സേക്ഖസമ്മതാനി കുലാനി, യോ പന ഭിക്ഖു തഥാരൂപേസു സേക്ഖസമ്മതേസു കുലേസു പുബ്ബേ അനിമന്തിതോ അഗിലാനോ ഖാദനീയം വാ, ഭോജനീയം വാ സഹത്ഥാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഖാദേയ്യ വാ, ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പടിദേസേതബ്ബം തേന ഭിക്ഖുനാ ''ഗാരയ്ഹം, ആവുസോ, ധമ്മം ആപജ്ജിം അസപ്പായം പാടിദേസനീയം, തം പടിദേസേമീ''തി.

ചതുത്ഥപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദം

൪. യാനി ഖോ പന താനി ആരഞ്ഞകാനി സേനാസനാനി സാസങ്കസമ്മതാനി സപ്പടിഭയാനി, യോ പന ഭിക്ഖു തഥാരൂപേസു സേനാസനേസു പുബ്ബേ അപ്പടിസംവിദിതം ഖാദനീയം വാ, ഭോജനീയം വാ അജ്ഝാരാമേ സഹത്ഥാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ അഗിലാനോ ഖാദേയ്യ വാ, ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പടിദേസേതബ്ബം തേന ഭിക്ഖുനാ ''ഗാരയ്ഹം, ആവുസോ, ധമ്മം ആപജ്ജിം അസപ്പായം പാടിദേസനീയം, തം പടിദേസേമീ''തി.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ ചത്താരോ പാടിദേസനീയാ ധമ്മാ. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

പാടിദേസനീയാ നിട്ഠിതാ.

സേഖിയാ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ സേഖിയാ ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

പരിമണ്ഡലസിക്ഖാപദം

൧. പരിമണ്ഡലം നിവാസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨. പരിമണ്ഡലം പാരുപിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സുപ്പടിച്ഛന്നസിക്ഖാപദം

൩. സുപ്പടിച്ഛന്നോ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൪. സുപ്പടിച്ഛന്നോ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സുസംവുതസിക്ഖാപദം

൫. സുസംവുതോ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൬. സുസംവുതോ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓക്ഖിത്തചക്ഖുസിക്ഖാപദം

൭. ഓക്ഖിത്തചക്ഖു അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൮. ഓക്ഖിത്തചക്ഖു അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉക്ഖിത്തകസിക്ഖാപദം

൯. ന ഉക്ഖിത്തകായ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൦. ന ഉക്ഖിത്തകായ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പരിമണ്ഡലവഗ്ഗോ പഠമോ.

ഉജ്ജഗ്ഘികസിക്ഖാപദം

൧൧. ന ഉജ്ജഗ്ഘികായ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൨. ന ഉജ്ജഗ്ഘികായ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉച്ചസദ്ദസിക്ഖാപദം

൧൩. അപ്പസദ്ദോ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൪. അപ്പസദ്ദോ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കായപ്പചാലകസിക്ഖാപദം

൧൫. ന കായപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൬. ന കായപ്പചാലകം അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ബാഹുപ്പചാലകസിക്ഖാപദം

൧൭. ന ബാഹുപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൮. ന ബാഹുപ്പചാലകം അന്തരഘരേനിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സീസപ്പചാലകസിക്ഖാപദം

൧൯. ന സീസപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨൦. ന സീസപ്പചാലകം അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉജ്ജഗ്ഘികവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

ഖമ്ഭകതസിക്ഖാപദം

൨൧. ന ഖമ്ഭകതോ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨൨. ന ഖമ്ഭകതോ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓഗുണ്ഠിതസിക്ഖാപദം

൨൩. ന ഓഗുണ്ഠിതോ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨൪. ന ഓഗുണ്ഠിതോ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉക്കുടികസിക്ഖാപദം

൨൫. ന ഉക്കുടികായ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പല്ലത്ഥികസിക്ഖാപദം

൨൬. ന പല്ലത്ഥികായ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സക്കച്ചപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൨൭. സക്കച്ചം പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പത്തസഞ്ഞീപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൨൭. പത്തസഞ്ഞീ പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സമസൂപകപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൨൮. സമസൂപകം പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സമതിത്തികസിക്ഖാപദം

൩൦. സമതിത്തികം പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഖമ്ഭകതവഗ്ഗോ തതിയോ.

സക്കച്ചഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദം

൩൧. സക്കച്ചം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പത്തസഞ്ഞീഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദം

൩൨. പത്തസഞ്ഞീ പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സപദാനസിക്ഖാപദം

൩൩. സപദാനം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സമസൂപകസിക്ഖാപദം

൩൪. സമസൂപകം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

നഥൂപകതസിക്ഖാപദം

൩൫. ന ഥൂപകതോ ഓമദ്ദിത്വാ പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓദനപ്പടിച്ഛാദനസിക്ഖാപദം

൩൬. ന സൂപം വാ ബ്യഞ്ജനം വാ ഓദനേന പടിച്ഛാദേസ്സാമി ഭിയ്യോകമ്യതം ഉപാദായാതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം

൩൭. ന സൂപം വാ ഓദനം വാ അഗിലാനോ അത്തനോ അത്ഥായ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉജ്ഝാനസഞ്ഞീസിക്ഖാപദം

൩൮. ന ഉജ്ഝാനസഞ്ഞീ പരേസം പത്തം ഓലോകേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കബളസിക്ഖാപദം

൩൯. നാതിമഹന്തം കബളം കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ആലോപസിക്ഖാപദം

൪൦. പരിമണ്ഡലം ആലോപം കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സക്കച്ചവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

അനാഹടസിക്ഖാപദം

൪൧. ന അനാഹടേ കബളേ മുഖദ്വാരം വിവരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഭുഞ്ജമാനസിക്ഖാപദം

൪൨. ന ഭുഞ്ജമാനോ സബ്ബഹത്ഥം മുഖേ പക്ഖിപിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സകബളസിക്ഖാപദം

൪൩. ന സകബളേന മുഖേന ബ്യാഹരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പിണ്ഡുക്ഖേപകസിക്ഖാപദം

൪൪. ന പിണ്ഡുക്ഖേപകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കബളാവച്ഛേദകസിക്ഖാപദം

൪൫. ന കബളാവച്ഛേദകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

അവഗണ്ഡകാരകസിക്ഖാപദം

൪൬. ന അവഗണ്ഡകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഹത്ഥനിദ്ധുനകസിക്ഖാപദം

൪൭. ന ഹത്ഥനിദ്ധുനകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സിത്ഥാവകാരകസിക്ഖാപദം

൪൮. ന സിത്ഥാവകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ജിവ്ഹാനിച്ഛാരകസിക്ഖാപദം

൪൯. ന ജിവ്ഹാനിച്ഛാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ചപുചപുകാരകസിക്ഖാപദം

൫൦. ന ചപുചപുകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കബളവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

സുരുസുരുകാരകസിക്ഖാപദം

൫൧. ന സുരുസുരുകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഹത്ഥനില്ലേഹകസിക്ഖാപദം

൫൨. ന ഹത്ഥനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പത്തനില്ലേഹകസിക്ഖാപദം

൫൩. ന പത്തനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓട്ഠനില്ലേഹകസിക്ഖാപദം

൫൪. ന ഓട്ഠനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സാമിസസിക്ഖാപദം

൫൫. ന സാമിസേന ഹത്ഥേന പാനീയഥാലകം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സസിത്ഥകസിക്ഖാപദം

൫൬. ന സസിത്ഥകം പത്തധോവനം അന്തരഘരേ ഛഡ്ഡേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഛത്തപാണിസിക്ഖാപദം

൫൭. ന ഛത്തപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ദണ്ഡപാണിസിക്ഖാപദം

൫൮. ന ദണ്ഡപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സത്ഥപാണിസിക്ഖാപദം

൫൯. ന സത്ഥപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ആവുധപാണിസിക്ഖാപദം

൬൦. ന ആവുധപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സുരുസുരുവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

പാദുകസിക്ഖാപദം

൬൧. ന പാദുകാരുള്ഹസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉപാഹനസിക്ഖാപദം

൬൨. ന ഉപാഹനാരുള്ഹസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

യാനസിക്ഖാപദം

൬൩. ന യാനഗതസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സയനസിക്ഖാപദം

൬൪. ന സയനഗതസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പല്ലത്ഥികസിക്ഖാപദം

൬൫. ന പല്ലത്ഥികായ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

വേഠിതസിക്ഖാപദം

൬൬. ന വേഠിതസീസസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓഗുണ്ഠിതസിക്ഖാപദം

൬൭. ന ഓഗുണ്ഠിതസീസസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഛമാസിക്ഖാപദം

൬൮. ന ഛമായം നിസീദിത്വാ ആസനേ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

നീചാസനസിക്ഖാപദം

൬൯. ന നീചേ ആസനേ നിസീദിത്വാ ഉച്ചേ ആസനേ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഠിതസിക്ഖാപദം

൭൦. ന ഠിതോ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പച്ഛതോഗമനസിക്ഖാപദം

൭൧. ന പച്ഛതോ ഗച്ഛന്തോ പുരതോ ഗച്ഛന്തസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉപ്പഥേനഗമനസിക്ഖാപദം

൭൨. ന ഉപ്പഥേന ഗച്ഛന്തോ പഥേന ഗച്ഛന്തസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഠിതോഉച്ചാരസിക്ഖാപദം

൭൩. ന ഠിതോ അഗിലാനോ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഹരിതേഉച്ചാരസിക്ഖാപദം

൭൪. ന ഹരിതേ അഗിലാനോ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ ഖേളം വാ കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉദകേഉച്ചാരസിക്ഖാപദം

൭൫. ന ഉദകേ അഗിലാനോ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ ഖേളം വാ കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പാദുകവഗ്ഗോ സത്തമോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ സേഖിയാ ധമ്മാ. തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

സേഖിയാ നിട്ഠിതാ.

അധികരണസമഥാ

ഇമേ ഖോ പനായസ്മന്തോ സത്ത അധികരണസമഥാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

ഉപ്പന്നുപ്പന്നാനം അധികരണാനം സമഥായ വൂപസമായ സമ്മുഖാവിനയോ ദാതബ്ബോ.

സതിവിനയോ ദാതബ്ബോ.

അമൂള്ഹവിനയോ ദാതബ്ബോ.

പടിഞ്ഞായ കാരേതബ്ബം.

യേഭുയ്യസികാ.

തസ്സപാപിയസികാ.

തിണവത്ഥാരകോതി.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ സത്ത അധികരണസമഥാ ധമ്മാ. തത്ഥായസ്മന്തേ, പുച്ഛാമി കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

അധികരണസമഥാ നിട്ഠിതാ.

ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ ആയസ്മന്തോ നിദാനം,

ഉദ്ദിട്ഠാ ചത്താരോ പാരാജികാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ തേരസ സങ്ഘാദിസേസാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ ദ്വേ അനിയതാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ ദ്വേനവുതി പാചിത്തിയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ ചത്താരോ പാടിദേസനീയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ സേഖിയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ സത്ത അധികരണസമഥാ ധമ്മാ, ഏത്തകം തസ്സ ഭഗവതോ സുത്താഗതം സുത്തപരിയാപന്നം അന്വദ്ധമാസം ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛതി, തത്ഥ സബ്ബേഹേവ സമഗ്ഗേഹി സമ്മോദമാനേഹി അവിവദമാനേഹി സിക്ഖിതബ്ബന്തി.

വിത്ഥാരുദ്ദേസോ പഞ്ചമോ.

ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖം നിട്ഠിതം.

നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

ഭിക്ഖുനീപാതിമോക്ഖപാളി

പുബ്ബകരണം-൪

സമ്മജ്ജനീ പദീപോ ച, ഉദകം ആസനേന ച;
ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, **"പുബ്ബകരണ"**ന്തി വുച്ചതി.

പുബ്ബകിച്ചം-൫

ഛന്ദ, പാരിസുദ്ധി, ഉതുക്ഖാനം, ഭിക്ഖുനിഗണനാ ച ഓവാദോ;
ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, **"പുബ്ബകിച്ച"**ന്തി വുച്ചതി.

പത്തകല്ലഅങ്ഗാ-൪

ഉപോസഥോ, യാവതികാ ച ഭിക്ഖുനീ കമ്മപ്പത്താ;
സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തി;
വജ്ജനീയാ ച പുഗ്ഗലാ തസ്മിം ന ഹോന്തി, **"പത്തകല്ല"**ന്തി വുച്ചതി.

പുബ്ബകരണപുബ്ബകിച്ചാനി സമാപേത്വാ ദേസിതാപത്തികസ്സ സമഗ്ഗസ്സ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതും ആരാധനം കരോമ.

നിദാനുദ്ദേസോ

സുണാതു മേ അയ്യേ സങ്ഘോ, അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യ.

കിം സങ്ഘസ്സ പുബ്ബകിച്ചം? പാരിസുദ്ധിം അയ്യായോ ആരോചേഥ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമി, തം സബ്ബാവ സന്താ സാധുകം സുണോമ മനസി കരോമ. യസ്സാ സിയാ ആപത്തി, സാ ആവികരേയ്യ, അസന്തിയാ ആപത്തിയാ തുണ്ഹീ ഭവിതബ്ബം, തുണ്ഹീഭാവേന ഖോ പനായ്യായോ, ''പരിസുദ്ധാ''തി വേദിസ്സാമി. യഥാ ഖോ പന പച്ചേകപുട്ഠസ്സാ വേയ്യാകരണം ഹോതി, ഏവമേവം ഏവരൂപായ പരിസായ യാവതതിയം അനുസാവിതം ഹോതി. യാ പന ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയം അനുസാവിയമാനേ സരമാനാ സന്തിം ആപത്തിം നാവികരേയ്യ, സമ്പജാനമുസാവാദസ്സാ ഹോതി. സമ്പജാനമുസാവാദോ ഖോ പനായ്യായോ, അന്തരായികോ ധമ്മോ വുത്തോ ഭഗവതാ, തസ്മാ സരമാനായ ഭിക്ഖുനിയാ ആപന്നായ വിസുദ്ധാപേക്ഖായ സന്തീ ആപത്തി ആവികാതബ്ബാ, ആവികതാ ഹിസ്സാ ഫാസു ഹോതി.

ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ, അയ്യായോ, നിദാനം. തത്ഥായ്യായോ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

നിദാനം നിട്ഠിതം.

പാരാജികുദ്ദേസോ

തത്രിമേ അട്ഠ പാരാജികാ ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

മേഥുനധമ്മസിക്ഖാപദം

൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഛന്ദസോ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, അന്തമസോ തിരച്ഛാനഗതേനപി, പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ.

അദിന്നാദാനസിക്ഖാപദം

൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഗാമാ വാ അരഞ്ഞാ വാ അദിന്നം ഥേയ്യസങ്ഖാതം ആദിയേയ്യ, യഥാരൂപേ അദിന്നാദാനേ രാജാനോ ചോരം ഗഹേത്വാ ഹനേയ്യും വാ ബന്ധേയ്യും വാ പബ്ബാജേയ്യും വാ ചോരാസി ബാലാസി മൂള്ഹാസി ഥേനാസീതി, തഥാരൂപം ഭിക്ഖുനീ അദിന്നം ആദിയമാനാ അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ.

മനുസ്സവിഗ്ഗഹസിക്ഖാപദം

൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സഞ്ചിച്ച മനുസ്സവിഗ്ഗഹം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ, സത്ഥഹാരകം വാസ്സ പരിയേസേയ്യ, മരണവണ്ണം വാ സംവണ്ണേയ്യ, മരണായ വാ സമാദപേയ്യ ''അമ്ഭോ പുരിസ, കിം തുയ്ഹിമിനാ പാപകേന ദുജ്ജീവിതേന, മതം തേ ജീവിതാ സേയ്യോ''തി, ഇതി ചിത്തമനാ ചിത്തസങ്കപ്പാ അനേകപരിയായേന മരണവണ്ണം വാ സംവണ്ണേയ്യ, മരണായ വാ സമാദപേയ്യ, അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ.

ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മസിക്ഖാപദം

൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അനഭിജാനം ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മം അത്തുപനായികം അലമരിയഞാണദസ്സനം സമുദാചരേയ്യ ''ഇതി ജാനാമി, ഇതി പസ്സാമീ''തി, തതോ അപരേന സമയേന സമനുഗ്ഗാഹീയമാനാ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനാ വാ ആപന്നാ വിസുദ്ധാപേക്ഖാ ഏവം വദേയ്യ ''അജാനമേവം, അയ്യേ, അവചം ജാനാമി, അപസ്സം പസ്സാമി, തുച്ഛം മുസാ വിലപി''ന്തി, അഞ്ഞത്ര അധിമാനാ, അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ.

ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലികാസിക്ഖാപദം

൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അവസ്സുതാ അവസ്സുതസ്സ പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ, അധക്ഖകം ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലം ആമസനം വാ പരാമസനം വാ ഗഹണം വാ ഛുപനം വാ പടിപീളനം വാ സാദിയേയ്യ, അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലികാ.

വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാസിക്ഖാപദം

൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം പാരാജികം ധമ്മം അജ്ഝാപന്നം ഭിക്ഖുനിം നേവത്തനാ പടിചോദേയ്യ, ന ഗണസ്സ ആരോചേയ്യ, യദാ ച സാ ഠിതാ വാ അസ്സ ചുതാ വാ നാസിതാ വാ അവസ്സടാ വാ, സാ പച്ഛാ ഏവം വദേയ്യ

“പുബ്ബേവാഹം, അയ്യേ, അഞ്ഞാസിം ഏതം ഭിക്ഖുനിം ‘ഏവരൂപാ ച ഏവരൂപാ ച സാ ഭഗിനീ’തി, നോ ച ഖോ അത്തനാ പടിചോദേസ്സം, ന ഗണസ്സ ആരോചേസ്സ”ന്തി, അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ.

ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാസിക്ഖാപദം

൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സമഗ്ഗേന സങ്ഘേന ഉക്ഖിത്തം ഭിക്ഖും ധമ്മേന വിനയേന സത്ഥുസാസനേന അനാദരം അപ്പടികാരം അകതസഹായം തമനുവത്തേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ “ഏസോ ഖോ, അയ്യേ, ഭിക്ഖു സമഗ്ഗേന സങ്ഘേന ഉക്ഖിത്തോ, ധമ്മേന വിനയേന സത്ഥുസാസനേന അനാദരോ അപ്പടികാരോ അകതസഹായോ, മായ്യേ, ഏതം ഭിക്ഖും അനുവത്തീ”തി, ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയം ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാ.

അട്ഠവത്ഥുകാസിക്ഖാപദം

൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അവസ്സുതാ അവസ്സുതസ്സ പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ ഹത്ഥഗ്ഗഹണം വാ സാദിയേയ്യ, സങ്ഘാടികണ്ണഗ്ഗഹണം വാ സാദിയേയ്യ, സന്തിട്ഠേയ്യ വാ, സല്ലപേയ്യ വാ, സങ്കേതം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പുരിസസ്സ വാ അബ്ഭാഗമനം സാദിയേയ്യ, ഛന്നം വാ അനുപവിസേയ്യ, കായം വാ തദത്ഥായ ഉപസംഹരേയ്യ ഏതസ്സ അസദ്ധമ്മസ്സ പടിസേവനത്ഥായ, അയമ്പി പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ അട്ഠവത്ഥുകാ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ, അയ്യായോ, അട്ഠ പാരാജികാ ധമ്മാ. യേസം ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞതരം വാ അഞ്ഞതരം വാ ആപജ്ജിത്വാ ന ലഭതി ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം സംവാസം യഥാ പുരേ, തഥാ പച്ഛാ, പാരാജികാ ഹോതി അസംവാസാ. തത്ഥായ്യായോ, പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

പാരാജികം നിട്ഠിതം.

സങ്ഘാദിസേസുദ്ദേസോ

ഇമേ ഖോ പനായ്യായോ സത്തരസ സങ്ഘാദിസേസാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

ഉസ്സയവാദികാസിക്ഖാപദം

൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഉസ്സയവാദികാ വിഹരേയ്യ ഗഹപതിനാ വാ ഗഹപതിപുത്തേന വാ ദാസേന വാ കമ്മകാരേന വാ അന്തമസോ

സമണപരിബ്ബാജകേനാപി, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ചോരീവുട്ഠാപികാസിക്ഖാപദം

൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം ചോരിം വജ്ഝം വിദിതം അനപലോകേത്വാ രാജാനം വാ സങ്ഘം വാ ഗണം വാ പൂഗം വാ സേണിം വാ, അഞ്ഞത്ര കപ്പാ വുട്ഠാപേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ഏകഗാമന്തരഗമനസിക്ഖാപദം

൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഏകാ വാ ഗാമന്തരം ഗച്ഛേയ്യ, ഏകാ വാ നദീപാരം ഗച്ഛേയ്യ, ഏകാ വാ രത്തിം വിപ്പവസേയ്യ, ഏകാ വാ ഗണമ്ഹാ ഓഹിയേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ഉക്ഖിത്തകഓസാരണസിക്ഖാപദം

൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സമഗ്ഗേന സങ്ഘേന ഉക്ഖിത്തം ഭിക്ഖുനിം ധമ്മേന വിനയേന സത്ഥുസാസനേന അനപലോകേത്വാ കാരകസങ്ഘം, അനഞ്ഞായ ഗണസ്സ ഛന്ദം ഓസാരേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ഭോജനപടിഗ്ഗഹണപഠമസിക്ഖാപദം

൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അവസ്സുതാ അവസ്സുതസ്സ പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ ഹത്ഥതോ ഖാദനീയം വാ, ഭോജനീയം വാ സഹത്ഥാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ഭോജനപടിഗ്ഗഹണദുതിയസിക്ഖാപദം

൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഏവം വദേയ്യ "കിം തേ, അയ്യേ, ഏസോ പുരിസപുഗ്ഗലോ കരിസ്സതി അവസ്സുതോ വാ അനവസ്സുതോ വാ, യതോ ത്വം അനവസ്സുതാ, ഇങ്ഘ, അയ്യേ, യം തേ ഏസോ പുരിസപുഗ്ഗലോ ദേതി ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ, തം ത്വം സഹത്ഥാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഖാദ വാ ഭുഞ്ജ വാ"തി, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

സഞ്ചരിത്തസിക്ഖാപദം

൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സഞ്ചരിത്തം സമാപജ്ജേയ്യ ഇത്ഥിയാ വാ പുരിസമതിം, പുരിസസ്സ വാ ഇത്ഥിമതിം, ജായത്തനേ വാ ജാരത്തനേ വാ അന്തമസോ തങ്ഖണികായപി, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ദുട്ഠദോസസിക്ഖാപദം

൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിം ദുട്ഠാ ദോസാ അപ്പതീതാ അമൂലകേന പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസേയ്യ "അപ്പേവ നാമ നം ഇമമ്ഹാ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേയ്യ"ന്തി, തതോ അപരേന സമയേന സമനുഗ്ഗാഹീയമാനാ വാ അസ മനുഗ്ഗാഹീയമാനാ വാ അമൂലകഞ്ചേവ തം അധികരണം ഹോതി, ഭിക്ഖുനീ ച ദോസം പതിട്ഠാതി, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

അഞ്ഞഭാഗിയസിക്ഖാപദം

൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിം ദുട്ഠാ ദോസാ അപ്പതീതാ അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സ കിഞ്ചിദേസം ലേസമത്തം ഉപാദായ പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസേയ്യ "അപ്പേവ നാമ നം ഇമമ്ഹാ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേയ്യ"ന്തി, തതോ അപരേന സമയേന സമനുഗ്ഗാഹീയമാനാ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനാ വാ അഞ്ഞഭാഗിയഞ്ചേവ തം അധികരണം ഹോതി. കോചിദേസോ ലേസമത്തോ ഉപാദിന്നോ, ഭിക്ഖുനീ ച ദോസം പതിട്ഠാതി, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തികം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

സിക്ഖംപച്ചാചിക്ഖണസിക്ഖാപദം

൧൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ കുപിതാ അനത്തമനാ ഏവം വദേയ്യ "ബുദ്ധം പച്ചാചിക്ഖാമി ധമ്മം പച്ചാചിക്ഖാമി, സങ്ഘം പച്ചാചിക്ഖാമി, സിക്ഖം പച്ചാചിക്ഖാമി, കിന്നുമാവ സമണിയോ യാ സമണിയോ സക്യധീതരോ, സന്തഞ്ഞാപി സമണിയോ ലജ്ജിനിയോ കുക്കുച്ചികാ സിക്ഖാകാമാ, താസാഹം സന്തികേ ബ്രഹ്മചരിയം ചരിസ്സാമീ"തി. സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ "മായ്യേ കുപിതാ അനത്തമനാ ഏവം അവച 'ബുദ്ധം പച്ചാചിക്ഖാമി, ധമ്മം പച്ചാചിക്ഖാമി, സങ്ഘം പച്ചാചിക്ഖാമി, സിക്ഖം പച്ചാചിക്ഖാമി, കിന്നുമാവ സമണിയോ യാ സമണിയോ സക്യധീതരോ, സന്തഞ്ഞാപി സമണിയോ ലജ്ജിനിയോ കുക്കുച്ചികാ സിക്ഖാകാമാ, താസാഹം സന്തികേ ബ്രഹ്മചരിയം ചരിസ്സാമീ'തി, അഭിരമായ്യേ, സ്വാക്ഖാതോ ധമ്മോ, ചര ബ്രഹ്മചരിയം സമ്മാ ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയായാ"തി, ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

അധികരണകുപിതസിക്ഖാപദം

൧൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ കിസ്മിഞ്ചിദേവ അധികരണേ പച്ചാകതാ കുപിതാ അനത്തമനാ ഏവം വദേയ്യ "ഛന്ദഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, ദോസഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, മോഹഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, ഭയഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ"തി, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ "മായ്യേ, കിസ്മിഞ്ചിദേവ അധികരണേ പച്ചാകതാ കുപിതാ

അനത്തമനാ ഏവം അവച ‘ഛന്ദഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, ദോസഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, മോഹഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, ഭയഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ’തി, അയ്യാ ഖോ ഛന്ദാപി ഗച്ഛേയ്യ, ദോസാപി ഗച്ഛേയ്യ, മോഹാപി ഗച്ഛേയ്യ, ഭയാപി ഗച്ഛേയ്യാ’’തി. ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

പാപസമാചാരപഠമസിക്ഖാപദം

൧൨. ഭിക്ഖുനിയോ പനേവ സംസട്ഠാ വിഹരന്തി പാപാചാരാ പാപസദ്ദാ പാപസിലോകാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ, താ ഭിക്ഖുനിയോ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സു വചനീയാ “ഭഗിനിയോ ഖോ സംസട്ഠാ വിഹരന്തി പാപാചാരാ പാപസദ്ദാ പാപസിലോകാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ, വിവിച്ചഥായ്യേ, വിവേകഞ്ഞേവ ഭഗിനീനം സങ്ഘോ വണ്ണേതീ’’തി, ഏവഞ്ച താ ഭിക്ഖുനിയോ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യും, താ ഭിക്ഖുനിയോ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യും, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യും, ഇമാപി ഭിക്ഖുനിയോ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

പാപസമാചാരദുതിയസിക്ഖാപദം

൧൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഏവം വദേയ്യ “സംസട്ഠാവ, അയ്യേ, തുമ്ഹേ വിഹരഥ, മാ തുമ്ഹേ നാനാ വിഹരിത്ഥ, സന്തി സങ്ഘേ അഞ്ഞാപി ഭിക്ഖുനിയോ ഏവാചാരാ ഏവംസദ്ദാ ഏവംസിലോകാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ, താ സങ്ഘോ ന കിഞ്ചി ആഹ തുമ്ഹഞ്ഞേവ സങ്ഘോ ഉഞ്ഞായ പരിഭവേന അക്ഖന്തിയാ വേഭസ്സിയാ ദുബ്ബല്യാ ഏവമാഹ - ‘ഭഗിനിയോ ഖോ സംസട്ഠാ വിഹരന്തി പാപാചാരാ പാപസദ്ദാ പാപസിലോകാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ, വിവിച്ചഥായ്യേ, വിവേകഞ്ഞേവ ഭഗിനീനം സങ്ഘോ വണ്ണേതീ’’’തി, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ “മായ്യേ, ഏവം അവച, സംസട്ഠാവ അയ്യേ തുമ്ഹേ വിഹരഥ, മാ തുമ്ഹേ നാനാ വിഹരിത്ഥ, സന്തി സങ്ഘേ അഞ്ഞാപി ഭിക്ഖുനിയോ ഏവാചാരാ ഏവംസദ്ദാ ഏവംസിലോകാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ, താ സങ്ഘോ ന കിഞ്ചി ആഹ, തുമ്ഹഞ്ഞേവ സങ്ഘോ ഉഞ്ഞായ പരിഭവേന അക്ഖന്തിയാ വേഭസ്സിയാ ദുബ്ബല്യാ ഏവമാഹ - ‘ഭഗിനിയോ ഖോ സംസട്ഠാ വിഹരന്തി പാപാചാരാ പാപസദ്ദാ പാപസിലോകാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ, വിവിച്ചഥായ്യേ, വിവേകഞ്ഞേവ ഭഗിനീനം സങ്ഘോ വണ്ണേതീ’’’തി, ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ,

ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

സങ്ഘഭേദകസിക്ഖാപദം

൧൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ ഭേദായ പരക്കമേയ്യ, ഭേദനസംവത്തനികം വാ അധികരണം സമാദായ പഗ്ഗയ്ഹ തിട്ഠേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ "മായ്യാ, സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ ഭേദായ പരക്കമി, ഭേദനസംവത്തനികം വാ അധികരണം സമാദായ പഗ്ഗയ്ഹ അട്ഠാസി, സമേതായ്യാ, സങ്ഘേന, സമഗ്ഗോ ഹി സങ്ഘോ സമ്മോദമാനോ അവിവദമാനോ ഏകുദ്ദേസോ ഫാസു വിഹരതീ"തി. ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ഭേദാനുവത്തകസിക്ഖാപദം

൧൫. തസ്സായേവ ഖോ പന ഭിക്ഖുനിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ഹോന്തി അനുവത്തികാ വഗ്ഗവാദികാ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ, താ ഏവം വദേയ്യും "മായ്യായോ, ഏതം ഭിക്ഖുനിം കിഞ്ചി അവചുത്ഥ ധമ്മവാദിനീ ചേസാ ഭിക്ഖുനീ, വിനയവാദിനീ ചേസാ ഭിക്ഖുനീ, അമ്ഹാകഞ്ചേസാ ഭിക്ഖുനീ ഛന്ദഞ്ച രുചിഞ്ച ആദായ വോഹരതി, ജാനാതി, നോ ഭാസതി, അമ്ഹാകമ്പേതം ഖമതീ"തി, താ ഭിക്ഖുനിയോ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സു വചനീയാ "മായ്യായോ, ഏവം അവചുത്ഥ, ന ചേസാ ഭിക്ഖുനീ ധമ്മവാദിനീ, ന ചേസാ ഭിക്ഖുനീ വിനയവാദിനീ, മായ്യാനമ്പി സങ്ഘഭേദോ രുച്ചിത്ഥ, സമേതായ്യാനം സങ്ഘേന, സമഗ്ഗോ ഹി സങ്ഘോ സമ്മോദമാനോ അവിവദമാനോ ഏകുദ്ദേസോ ഫാസു വിഹരതീ"തി, ഏവഞ്ച താ ഭിക്ഖുനിയോ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യും, താ ഭിക്ഖുനിയോ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യും. ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യും, ഇമാപി ഭിക്ഖുനിയോ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ദുബ്ബചസിക്ഖാപദം

൧൬. ഭിക്ഖുനീ പനേവ ദുബ്ബചജാതികാ ഹോതി ഉദ്ദേസപരിയാപന്നേസു സിക്ഖാപദേസു ഭിക്ഖുനീഹി സഹധമ്മികം വുച്ചമാനാ അത്താനം അവചനീയം കരോതി "മാ മം അയ്യായോ കിഞ്ചി അവചുത്ഥ കല്യാണം വാ പാപകം വാ, അഹമ്പായ്യായോ, ന കിഞ്ചി വക്ഖാമി കല്യാണം വാ പാപകം വാ, വിരമഥായ്യായോ, മമ വചനായാ"തി, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ "മായ്യാ, അത്താനം അവചനീയം അകാസി, വചനീയമേവ, അയ്യാ, അത്താനം കരോതു, അയ്യാപി ഭിക്ഖുനിയോ വദതു സഹധമ്മേന, ഭിക്ഖുനിയോപി അയ്യം വക്ഖന്തി സഹധമ്മേന, ഏവം സംവദ്ധാ ഹി തസ്സ ഭഗവതോ പരിസാ യദിദം അഞ്ഞമഞ്ഞവചനേന അഞ്ഞമഞ്ഞവുട്ഠാപനേനാ"തി.

ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

കുലദൂസകസിക്ഖാപദം

൭൭. ഭിക്ഖുനീ പനേവ അഞ്ഞതരം ഗാമം വാ നിഗമം വാ ഉപനിസ്സായ വിഹരതി കുലദൂസികാ പാപസമാചാരാ, തസ്സാ ഖോ പാപകാ സമാചാരാ ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, കുലാനി ച തായ ദുട്ഠാനി ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ ‘‘അയ്യാ, ഖോ കുലദൂസികാ പാപസമാചാരാ, അയ്യായ ഖോ പാപകാ സമാചാരാ ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, കുലാനി ചായ്യായ, ദുട്ഠാനി ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, പക്കമതായ്യാ ഇമമ്ഹാ ആവാസാ, അലം തേ ഇധ വാസേനാ’’തി. ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ താ ഭിക്ഖുനിയോ ഏവം വദേയ്യ ‘‘ഛന്ദഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, ദോസഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, മോഹഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, ഭയഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ, താദിസികായ ആപത്തിയാ ഏകച്ചം പബ്ബാജേന്തി ഏകച്ചം ന പബ്ബാജേന്തീ’’തി, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ ‘‘മായ്യാ, ഏവം അവച, ന ച ഭിക്ഖുനിയോ ഛന്ദഗാമിനിയോ, ന ച ഭിക്ഖുനിയോ ദോസഗാമിനിയോ , ന ച ഭിക്ഖുനിയോ മോഹഗാമിനിയോ, ന ച ഭിക്ഖുനിയോ ഭയഗാമിനിയോ, അയ്യാ ഖോ കുലദൂസികാ പാപസമാചാരാ, അയ്യായ ഖോ പാപകാ സമാചാരാ ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, കുലാനി ചായ്യായ ദുട്ഠാനി ദിസ്സന്തി ചേവ സുയ്യന്തി ച, പക്കമതായ്യാ, ഇമമ്ഹാ ആവാസാ അലം തേ ഇധ വാസേനാ’’തി. ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ യാവതതിയകം ധമ്മം ആപന്നാ നിസ്സാരണീയം സങ്ഘാദിസേസം.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ അയ്യായോ സത്തരസ സങ്ഘാദിസേസാ ധമ്മാ നവ പഠമാപത്തികാ, അട്ഠ യാവതതിയകാ,

യേസം ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞതരം വാ അഞ്ഞതരം വാ ആപജ്ജതി, തായ ഭിക്ഖുനിയാ ഉഭതോസങ്ഘേ പക്ഖമാനത്തം ചരിതബ്ബം. ചിണ്ണമാനത്താ ഭിക്ഖുനീ യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, തത്ഥ സാ ഭിക്ഖുനീ അബ്ഭേതബ്ബാ. ഏകായപി ചേ ഊനോ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ തം ഭിക്ഖുനിം അബ്ഭേയ്യ, സാ ച ഭിക്ഖുനീ അനബ്ഭിതാ, താ ച ഭിക്ഖുനിയോ ഗാരയ്ഹാ, അയം തത്ഥ സാമീചി. തത്ഥായ്യായോ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി, പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

സങ്ഘാദിസേസോ നിട്ഠിതോ.

നിസ്സഗ്ഗിയ പാചിത്തിയാ

ഇമേ ഖോ പനായ്യായോ തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

പത്തസന്നിചയസിക്ഖാപദം

൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പത്തസന്നിചയം കരേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അകാലചീവരഭാജനസിക്ഖാപദം

൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അകാലചീവരം "കാലചീവര"ന്തി അധിട്ഠഹിത്വാ ഭാജാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ചീവരപരിവത്തനസിക്ഖാപദം

൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം ചീവരം പരിവത്തേത്വാ സാ പച്ഛാ ഏവം വദേയ്യ "ഹന്ദായ്യേ, തുയ്ഹം ചീവരം, ആഹര മേതം ചീവരം, യം തുയ്ഹം തുയ്ഹമേവേതം, യം മയ്ഹം മയ്ഹമേവേതം, ആഹര മേതം ചീവരം, സകം പച്ചാഹരാ"തി അച്ഛിന്ദേയ്യ വാ അച്ഛിന്ദാപേയ്യ വാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അഞ്ഞവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേത്വാ അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അഞ്ഞചേതാപന സിക്ഖാപദം

൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞം ചേതാപേത്വാ അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പഠമസങ്ഘികചേതാപനസിക്ഖാപദം

൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞദത്ഥികേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞുദ്ദിസികേന സങ്ഘികേന അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ദുതിയസങ്ഘികചേതാപനസിക്ഖാപദം

൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞദത്ഥികേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞുദ്ദിസികേന സങ്ഘികേന സഞ്ഞാചികേന അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പഠമഗണികചേതാപനസിക്ഖാപദം

൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞദത്ഥികേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞുദ്ദിസികേന മഹാജനികേന അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ദുതിയഗണികചേതാപനസിക്ഖാപദം

൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞദത്ഥികേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞുദ്ദിസികേന മഹാജനികേന സഞ്ഞാചികേന അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പുഗ്ഗലികചേതാപനസിക്ഖാപദം

൧൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞദത്ഥികേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞുദ്ദിസികേന പുഗ്ഗലികേന സഞ്ഞാചികേന അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പത്തവഗ്ഗോ പഠമോ.

ഗരുപാവുരണസിക്ഖാപദം

൧൧. ഗരുപാവുരണം പന ഭിക്ഖുനിയാ ചേതാപേന്തിയാ ചതുക്കംസപരമം ചേതാപേതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ലഹുപാവുരണസിക്ഖാപദം

൧൨. ലഹുപാവുരണം പന ഭിക്ഖുനിയാ ചേതാപേന്തിയാ അഡ്ഢതേയ്യകംസപരമം ചേതാപേതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

കഥിനസിക്ഖാപദം

൧൩. നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനിയാ ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ ദസാഹപരമം അതിരേകചീവരം ധാരേതബ്ബം. തം അതിക്കാമേന്തിയാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഉദോസിതസിക്ഖാപദം

൧൪. നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനിയാ ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ ഏകരത്തമ്പി ചേ ഭിക്ഖുനീ തിചീവരേന വിപ്പവസേയ്യ, അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുനിസമ്മുതിയാ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അകാലചീവരസിക്ഖാപദം

൧൫. നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനിയാ ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ ഭിക്ഖുനിയാ പനേവ അകാലചീവരം ഉപ്പജ്ജേയ്യ, ആകങ്ഖമാനായ ഭിക്ഖുനിയാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഖിപ്പമേവ കാരേതബ്ബം, നോ ചസ്സ പാരിപൂരി, മാസപരമം തായ ഭിക്ഖുനിയാ തം ചീവരം നിക്ഖിപിതബ്ബം ഊനസ്സ പാരിപൂരിയാ സതിയാ പച്ചാസായ. തതോ ചേ ഉത്തരി നിക്ഖിപേയ്യ സതിയാപി പച്ചാസായ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം

൧൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞാതകം ഗഹപതിം വാ ഗഹപതാനിം വാ ചീവരം വിഞ്ഞാപേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. തത്ഥായം

സമയോ അച്ഛിന്നചീവരാ വാ ഹോതി ഭിക്ഖുനീ, നട്ഠചീവരാ വാ, അയം തത്ഥ സമയോ.

തതുത്തരിസിക്ഖാപദം

൭൭. തഞ്ചേ അഞ്ഞാതകോ ഗഹപതി വാ ഗഹപതാനീ വാ ബഹൂഹി ചീവരേഹി അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യ, സന്തരുത്തരപരമം തായ ഭിക്ഖുനിയാ തതോ ചീവരം സാദിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി സാദിയേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പഠമഉപക്ഖടസിക്ഖാപദം

൭൮. ഭിക്ഖുനിം പനേവ ഉദ്ദിസ്സ അഞ്ഞാതകസ്സ ഗഹപതിസ്സ വാ ഗഹപതാനിയാ വാ ചീവരചേതാപന്നം ഉപക്ഖടം ഹോതി “ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ചീവരം ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖുനിം ചീവരേന അച്ഛാദേസ്സാമീ”തി. തത്ര ചേസാ ഭിക്ഖുനീ പുബ്ബേ അപ്പവാരിതാ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ “സാധു വത, മം ആയസ്മാ ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ഏവരൂപം വാ ഏവരൂപം വാ ചീവരം ചേതാപേത്വാ അച്ഛാദേഹീ”തി കല്യാണകമ്യതം ഉപാദായ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ദുതിയഉപക്ഖടസിക്ഖാപദം

൭൯. ഭിക്ഖുനിം പനേവ ഉദ്ദിസ്സ ഉഭിന്നം അഞ്ഞാതകാനം ഗഹപതീനം വാ ഗഹപതാനീനം വാ പച്ചേകചീവരചേതാപന്നാനി ഉപക്ഖടാനി ഹോന്തി “ഇമേഹി മയം പച്ചേകചീവരചേതാപന്നേഹി പച്ചേകചീവരാനി ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖുനിം ചീവരേഹി അച്ഛാദേസ്സാമാ”തി. തത്ര ചേസാ ഭിക്ഖൂനീ പുബ്ബേ അപ്പവാരിതാ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ “സാധു വത മം ആയസ്മന്തോ ഇമേഹി പച്ചേകചീവരചേതാപന്നേഹി ഏവരൂപം വാ ഏവരൂപം വാ ചീവരം ചേതാപേത്വാ അച്ഛാദേഥ ഉഭോവ സന്താ ഏകേനാ”തി കല്യാണകമ്യതം ഉപാദായ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

രാജസിക്ഖാപദം

൮൦. ഭിക്ഖുനിം പനേവ ഉദ്ദിസ്സ രാജാ വാ രാജഭോഗ്ഗോ വാ ബ്രാഹ്മണോ വാ ഗഹപതികോ വാ ദൂതേന ചീവരചേതാപന്നം പഹിണേയ്യ “ഇമിനാ ചീവരചേതാപന്നേന ചീവരം ചേതാപേത്വാ ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖുനിം ചീവരേന അച്ഛാദേഹീ”തി. സോ ചേ ദൂതോ തം ഭിക്ഖുനിം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വദേയ്യ “ഇദം ഖോ, അയ്യേ, അയ്യം ഉദ്ദിസ്സ ചീവരചേതാപന്നം ആഭതം, പടിഗ്ഗണ്ഹാതായ്യാ ചീവരചേതാപന്ന”ന്തി. തായ ഭിക്ഖുനിയാ സോ ദൂതോ ഏവമസ്സ വചനീയോ “ന ഖോ മയം, ആവുസോ, ചീവരചേതാപന്നം പടിഗ്ഗണ്ഹാമ, ചീവരഞ്ച ഖോ മയം പടിഗ്ഗണ്ഹാമ കാലേന കപ്പിയ”ന്തി. സോ ചേ ദൂതോ തം ഭിക്ഖുനിം ഏവം വദേയ്യ “അത്ഥി പനായ്യായ, കോചി വേയ്യാവച്ചകരോ”തി, ചീവരത്ഥികായ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനിയാ വേയ്യാവച്ചകരോ നിദ്ദിസിതബ്ബോ ആരാമികോ വാ ഉപാസകോ വാ “ഏസോ ഖോ, ആവുസോ, ഭിക്ഖുനീനം വേയ്യാവച്ചകരോ”തി. സോ ചേ ദൂതോ തം വേയ്യാവച്ചകരം സഞ്ഞാപേത്വാ തം ഭിക്ഖുനിം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വദേയ്യ

“യം ഖോ, അയ്യേ, അയ്യാ വേയ്യാവച്ചകരം നിദ്ദിസി, സഞ്ഞത്തോ സോ മയാ, ഉപസങ്കമതായ്യാ കാലേന, ചീവരേന തം അച്ഛാദേസ്സതീ”തി. ചീവരത്ഥികായ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനിയാ വേയ്യാവച്ചകരോ ഉപസങ്കമിത്വാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും ചോദേതബ്ബോ സാരേതബ്ബോ “അത്ഥോ മേ, ആവുസോ, ചീവരേനാ”തി, ദ്വത്തിക്ഖത്തും ചോദയമാനാ സാരയമാനാ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, ചതുക്ഖത്തും പഞ്ചക്ഖത്തും ഛക്ഖത്തുപരമം തുണ്ഹീഭൂതായ ഉദ്ദിസ്സ ഠാതബ്ബം, ചതുക്ഖത്തും പഞ്ചക്ഖത്തും ഛക്ഖത്തുപരമം തുണ്ഹീഭൂതാ ഉദ്ദിസ്സ തിട്ഠമാനാ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. തതോ ചേ ഉത്തരി വായമമാനാ തം ചീവരം അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. നോ ചേ അഭിനിപ്ഫാദേയ്യ, യതസ്സാ ചീവരചേതാപന്നം ആഭതം, തത്ഥ സാമം വാ ഗന്തബ്ബം, ദൂതോ വാ പാഹേതബ്ബോ “യം ഖോ തുമ്ഹേ ആയസ്മന്തോ ഭിക്ഖുനിം ഉദ്ദിസ്സ ചീവരചേതാപന്നം പഹിണിത്ഥ, ന തം തസ്സാ ഭിക്ഖുനിയാ കിഞ്ചി അത്ഥം അനുഭോതി, യുഞ്ജന്തായസ്മന്തോ സകം, മാ വോ സകം വിനസ്സാ”തി, അയം തത്ഥ സാമീചി.

ചീവരവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

രൂപിയസിക്ഖാപദം

൨൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാതരൂപരജതം ഉഗ്ഗണ്ഹേയ്യ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ വാ ഉപനിക്ഖിത്തം വാ സാദിയേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

രൂപിയസംവോഹാരസിക്ഖാപദം

൨൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ നാനപ്പകാരകം രൂപിയസംവോഹാരം സമാപജ്ജേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

കയവിക്കയസിക്ഖാപദം

൨൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ നാനപ്പകാരകം കയവിക്കയം സമാപജ്ജേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ഊനപഞ്ചബന്ധനസിക്ഖാപദം

൨൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഊനപഞ്ചബന്ധനേന പത്തേന അഞ്ഞം നവം പത്തം ചേതാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. തായ ഭിക്ഖുനിയാ സോ പത്തോ ഭിക്ഖുനിപരിസായ നിസ്സജ്ജിതബ്ബോ, യോ ച തസ്സാ ഭിക്ഖുനിപരിസായ പത്തപരിയന്തോ, സോ തസ്സാ ഭിക്ഖുനിയാ പദാതബ്ബോ “അയം തേ ഭിക്ഖുനി പത്തോ യാവഭേദനായ ധാരേതബ്ബോ”തി, അയം തത്ഥ സാമീചി.

ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദം

൨൫. യാനി ഖോ പന താനി ഗിലാനാനം ഭിക്ഖുനീനം പടിസായനീയാനി ഭേസജ്ജാനി, സേയ്യഥിദം - സപ്പി നവനീതം തേലം മധു ഫാണിതം, താനി

പടിഗ്ഗഹേത്വാ സത്താഹപരമം സന്നിധികാരകം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി. തം അതിക്കാമേന്തിയാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

ചീവരഅച്ഛിന്ദനസിക്ഖാപദം

൨൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ സാമം ചീവരം ദത്വാ കുപിതാ അനത്തമനാ അച്ഛിന്ദേയ്യ വാ അച്ഛിന്ദാപേയ്യ വാ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

സുത്തവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം

൨൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സാമം സുത്തം വിഞ്ഞാപേത്വാ തന്തവായേഹി ചീവരം വായാപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

മഹാപേസകാരസിക്ഖാപദം

൨൮. ഭിക്ഖുനിം പനേവ ഉദ്ദിസ്സ അഞ്ഞാതകോ ഗഹപതി വാ ഗഹപതാനീ വാ തന്തവായേഹി ചീവരം വായാപേയ്യ, തത്ര ചേസാ ഭിക്ഖുനീ പുബ്ബേ അപ്പവാരിതാ തന്തവായേ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ ''ഇദം ഖോ ആവുസോ ചീവരം മം ഉദ്ദിസ്സ വിയ്യതി, ആയതഞ്ച കരോഥ, വിത്ഥതഞ്ച അപ്പിതഞ്ച സുവീതഞ്ച സുപ്പവായിതഞ്ച സുവിലേഖിതഞ്ച സുവിതച്ഛിതഞ്ച കരോഥ, അപ്പേവ നാമ മയമ്പി ആയസ്മന്താനം കിഞ്ചിമത്തം അനുപദജ്ജേയ്യാമാ''തി, ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ വത്വാ കിഞ്ചിമത്തം അനുപദജ്ജേയ്യ അന്തമസോ പിണ്ഡപാതമത്തമ്പി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

അച്ചേകചീവരസിക്ഖാപദം

൨൯. ദസാഹാനാഗതം കത്തികതേമാസികപുണ്ണമം ഭിക്ഖുനിയാ പനേവ അച്ചേകചീവരം ഉപ്പജ്ജേയ്യ, അച്ചേകം മഞ്ഞമാനായ ഭിക്ഖുനിയാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, പടിഗ്ഗഹേത്വാ യാവ ചീവരകാലസമയം നിക്ഖിപിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി നിക്ഖിപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പരിണതസിക്ഖാപദം

൩൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം സങ്ഘികം ലാഭം പരിണതം അത്തനോ പരിണാമേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

പത്തവഗ്ഗോ തതിയോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ, അയ്യായോ, തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാ. തത്ഥായ്യായോ, പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

നിസ്സഗ്ഗിയപാചിത്തിയാ നിട്ഠിതാ.

സുദ്ധപാചിത്തിയാ

ഇമേ ഖോ പനായ്യായോ, ഛസട്ഠിസതാ പാചിത്തിയാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

ലസുണസിക്ഖാപദം

൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ലസുണം ഖാദേയ്യ പാചിത്തിയം.

സമ്ബാധലോമസിക്ഖാപദം

൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സമ്ബാധേ ലോമം സംഹരാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തലഘാതകസിക്ഖാപദം

൩. തലഘാതകേ പാചിത്തിയം.

ജതുമട്ഠകസിക്ഖാപദം

൪. ജതുമട്ഠകേ പാചിത്തിയം.

ഉദകസുദ്ധികസിക്ഖാപദം

൫. ഉദകസുദ്ധികം പന ഭിക്ഖുനിയാ ആദിയമാനായ ദ്വങ്ഗുലപബ്ബപരമം ആദാതബ്ബം. തം അതിക്കാമേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

ഉപതിട്ഠനസിക്ഖാപദം

൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുസ്സ ഭുഞ്ജന്തസ്സ പാനീയേന വാ വിധൂപനേന വാ ഉപതിട്ഠേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ആമകധഞ്ഞസിക്ഖാപദം

൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ആമകധഞ്ഞം വിഞ്ഞത്വാ വാ വിഞ്ഞാപേത്വാ വാ ഭജ്ജിത്വാ വാ ഭജ്ജാപേത്വാ വാ കോട്ടേത്വാ വാ കോട്ടാപേത്വാ വാ പചിത്വാ വാ പചാപേത്വാ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമഉച്ചാരഛഡ്ഡനസിക്ഖാപദം

൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ സങ്കാരം വാ വിഘാസം വാ തിരോകുട്ടേ വാ തിരോപാകാരേ വാ ഛഡ്ഡേയ്യ വാ ഛഡ്ഡാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയഉച്ചാരഛഡ്ഡനസിക്ഖാപദം

൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ സങ്കാരം വാ വിഘാസം വാ ഹരിതേ ഛഡ്ഡേയ്യ വാ ഛഡ്ഡാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

നച്ചഗീതസിക്ഖാപദം

൧൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ നച്ചം വാ ഗീതം വാ വാദിതം വാ ദസ്സനായ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ലസുണവഗ്ഗോ പഠമോ.

രത്തന്ധകാരസിക്ഖാപദം

൧൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ രത്തന്ധകാരേ അപ്പദീപേ പുരിസേന സദ്ധിം ഏകേനേകാ സന്തിട്ഠേയ്യ വാ സല്ലപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

പടിച്ഛന്നോകാസസിക്ഖാപദം

൧൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പടിച്ഛന്നേ ഓകാസേ പുരിസേന സദ്ധിം ഏകേനേകാ സന്തിട്ഠേയ്യ വാ സല്ലപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

അജ്ഝോകാസസല്ലപനസിക്ഖാപദം

൧൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അജ്ഝോകാസേ പുരിസേന സദ്ധിം ഏകേനേകാ സന്തിട്ഠേയ്യ വാ സല്ലപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയികഉയ്യോജനസിക്ഖാപദം

൧൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ രഥികായ വാ ബ്യൂഹേ വാ സിങ്ഘാടകേ വാ പുരിസേന സദ്ധിം ഏകേനേകാ സന്തിട്ഠേയ്യ വാ സല്ലപേയ്യ വാ നികണ്ണികം വാ ജപ്പേയ്യ ദുതിയികം വാ ഭിക്ഖുനിം ഉയ്യോജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അനാപുച്ഛാപക്കമനസിക്ഖാപദം

൧൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പുരേഭത്തം കുലാനി ഉപസങ്കമിത്വാ ആസനേ നിസീദിത്വാ സാമികേ അനാപുച്ഛാ പക്കമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അനാപുച്ഛാഅഭിനിസീദനസിക്ഖാപദം

൧൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പച്ഛാഭത്തം കുലാനി ഉപസങ്കമിത്വാ സാമികേ അനാപുച്ഛാ ആസനേ അഭിനിസീദേയ്യ വാ അഭിനിപജ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

അനാപുച്ഛാസന്ഥരണസിക്ഖാപദം

൧൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ വികാലേ കുലാനി ഉപസങ്കമിത്വാ സാമികേ അനാപുച്ഛാ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ അഭിനിസീദേയ്യ വാ അഭിനിപജ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

പരഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദം

൧൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ദുഗ്ഗഹിതേന ദൂപധാരിതേന പരം ഉജ്ഝാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പരഅഭിസപനസിക്ഖാപദം

൧൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അത്താനം വാ പരം വാ നിരയേന വാ ബ്രഹ്മചരിയേന വാ അഭിസപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രോദനസിക്ഖാപദം

൨൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അത്താനം വധിത്വാ വധിത്വാ രോദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രത്തന്ധകാരവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

നഗ്ഗസിക്ഖാപദം

൨൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ നഗ്ഗാ നഹായേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉദകസാടികസിക്ഖാപദം

൨൨. ഉദകസാടികം പന ഭിക്ഖുനിയാ കാരയമാനായ പമാണികാ കാരേതബ്ബാ, തത്രിദം പമാണം , ദീഘസോ ചതസ്സോ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം ദ്വേ വിദത്ഥിയോ. തം അതിക്കാമേന്തിയാ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദം

൨൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ ചീവരം വിസിബ്ബേത്വാ വാ വിസിബ്ബാപേത്വാ വാ സാ പച്ഛാ അനന്തരായികിനീ നേവ സിബ്ബേയ്യ, ന സിബ്ബാപനായ ഉസ്സുക്കം കരേയ്യ അഞ്ഞത്ര ചതൂഹപഞ്ചാഹാ, പാചിത്തിയം.

സങ്ഘാടിചാരസിക്ഖാപദം

൨൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പഞ്ചാഹികം സങ്ഘാടിചാരം അതിക്കാമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ചീവരസങ്കമനീയസിക്ഖാപദം

൨൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ചീവരസങ്കമനീയം ധാരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഗണചീവരസിക്ഖാപദം

൨൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഗണസ്സ ചീവരലാഭം അന്തരായം കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പടിബാഹനസിക്ഖാപദം

൨൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ധമ്മികം ചീവരവിഭങ്ഗം പടിബാഹേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ചീവരദാനസിക്ഖാപദം

൨൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗാരികസ്സ വാ പരിബ്ബാജകസ്സ വാ പരിബ്ബാജികായ വാ സമണചീവരം ദദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

കാലഅതിക്കമനസിക്ഖാപദം

൨൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ദുബ്ബലചീവരപച്ചാസായ ചീവരകാലസമയം അതിക്കാമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

കഥിനുദ്ധാരസിക്ഖാപദം

൩൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ധമ്മികം കഥിനുദ്ധാരം പടിബാഹേയ്യ, പാചിത്തിയം.

നഗ്ഗവഗ്ഗോ തതിയോ.

ഏകമഞ്ചതുവട്ടനസിക്ഖാപദം

൩൧. യാ പന ഭിക്ഖുനിയോ ദ്വേ ഏകമഞ്ചേ തുവട്ടേയ്യും, പാചിത്തിയം.

ഏകത്ഥരണതുവട്ടനസിക്ഖാപദം

൩൨. യാ പന ഭിക്ഖുനിയോ ദ്വേ ഏകത്ഥരണപാവുരണാ തുവട്ടേയ്യും, പാചിത്തിയം.

അഫാസുകരണസിക്ഖാപദം

൩൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ സഞ്ചിച്ച അഫാസും കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

നഉപട്ഠാപനസിക്ഖാപദം

൩൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ദുക്ഖിതം സഹജീവിനിം നേവ ഉപട്ഠഹേയ്യ, ന ഉപട്ഠാപനായ ഉസ്സുക്കം കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദം

൩൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ ഉപസ്സയം ദത്വാ കുപിതാ അനത്തമനാ നിക്കഡ്ഢേയ്യ വാ നിക്കഡ്ഢാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

സംസട്ഠസിക്ഖാപദം

൩൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സംസട്ഠാ വിഹരേയ്യ ഗഹപതിനാ വാ ഗഹപതിപുത്തേന വാ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ ''മായ്യേ, സംസട്ഠാ വിഹരി ഗഹപതിനാപി ഗഹപതിപുത്തേനാപി, വിവിച്ചായ്യേ, വിവേകഞ്ഞേവ ഭഗിനിയാ സങ്ഘോ വണ്ണേതീ''തി. ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ, യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അന്തോരട്ഠസിക്ഖാപദം

൩൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അന്തോരട്ഠേ സാസങ്കസമ്മതേ സപ്പടിഭയേ അസത്ഥികാ ചാരികം ചരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തിരോരട്ഠസിക്ഖാപദം

൩൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ തിരോരട്ഠേ സാസങ്കസമ്മതേ സപ്പടിഭയേ അസത്ഥികാ ചാരികം ചരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അന്തോവസ്സസിക്ഖാപദം

൩൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അന്തോവസ്സം ചാരികം ചരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ചാരികനപക്കമനസിക്ഖാപദം

൪൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ വസ്സംവുട്ഠാ ചാരികം ന പക്കമേയ്യ അന്തമസോ ഛപ്പഞ്ചയോജനാനിപി, പാചിത്തിയം.

തുവട്ടവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

രാജാഗാരസിക്ഖാപദം

൪൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ രാജാഗാരം വാ ചിത്താഗാരം വാ ആരാമം വാ ഉയ്യാനം വാ പോക്ഖരണിം വാ ദസ്സനായ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ആസന്ദിപരിഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദം

൪൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ആസന്ദിം വാ പല്ലങ്കം വാ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സുത്തകന്തനസിക്ഖാപദം

൪൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സുത്തം കന്തേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഗിഹിവേയ്യാവച്ചസിക്ഖാപദം

൪൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഗിഹിവേയ്യാവച്ചം കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അധികരണസിക്ഖാപദം

൪൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ ‘‘ഏഹായ്യേ, ഇമം അധികരണം വൂപസമേഹീ’’തി വുച്ചമാനാ ‘‘സാധൂ’’തി പടിസ്സുണിത്വാ സാ പച്ഛാ അനന്തരായികിനീ നേവ വൂപസമേയ്യ, ന വൂപസമായ ഉസ്സുക്കം കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഭോജനദാനസിക്ഖാപദം

൪൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗാരികസ്സ വാ പരിബ്ബാജകസ്സ വാ പരിബ്ബാജികായ വാ സഹത്ഥാ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ദദേയ്യ,

പാചിത്തിയം.

ആവസഥചീവരസിക്ഖാപദം

൪൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ആവസഥചീവരം അനിസ്സജ്ജേത്വാ പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ആവസഥവിഹാരസിക്ഖാപദം

൪൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ആവസഥം അനിസ്സജ്ജിത്വാ ചാരികം പക്കമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തിരച്ഛാനവിജ്ജാപരിയാപുണനസിക്ഖാപദം

൪൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ തിരച്ഛാനവിജ്ജം പരിയാപുണേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തിരച്ഛാനവിജ്ജാവാചനസിക്ഖാപദം

൫൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ തിരച്ഛാനവിജ്ജം വാചേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ചിത്താഗാരവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

ആരാമപവിസനസിക്ഖാപദം

൫൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം സഭിക്ഖുകം ആരാമം അനാപുച്ഛാ പവിസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഭിക്ഖുഅക്കോസനസിക്ഖാപദം

൫൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖും അക്കോസേയ്യ വാ പരിഭാസേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ഗണപരിഭാസനസിക്ഖാപദം

൫൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ചണ്ഡീകതാ ഗണം പരിഭാസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പവാരിതസിക്ഖാപദം

൫൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ നിമന്തിതാ വാ പവാരിതാ വാ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

കുലമച്ഛരിനീസിക്ഖാപദം

൫൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ കുലമച്ഛരിനീ അസ്സ, പാചിത്തിയം.

അഭിക്ഖുകാവാസസിക്ഖാപദം

൫൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഭിക്ഖുകേ ആവാസേ വസ്സം വസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അപവാരണാസിക്ഖാപദം

൭൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ വസ്സംവുട്ഠാ ഉഭതോസങ്ഘേ തീഹി ഠാനേഹി ന പവാരേയ്യ ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, പാചിത്തിയം.

ഓവാദസിക്ഖാപദം

൭൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഓവാദായ വാ സംവാസായ വാ ന ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഓവാദൂപസങ്കമനസിക്ഖാപദം

൭൯. അന്വദ്ധമാസം ഭിക്ഖുനിയാ ഭിക്ഖുസങ്ഘതോ ദ്വേ ധമ്മാ പച്ചാസീസിതബ്ബാ ഉപോസഥപുച്ഛകഞ്ച ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച. തം അതിക്കാമേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

പസാഖേജാതസിക്ഖാപദം

൮൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പസാഖേ ജാതം ഗണ്ഡം വാ രുധിതം വാ അനപലോകേത്വാ സങ്ഘം വാ ഗണം വാ പുരിസേന സദ്ധിം ഏകേനേകാ ഭേദാപേയ്യ വാ ഫാലാപേയ്യ വാ ധോവാപേയ്യ വാ ആലിമ്പാപേയ്യ വാ ബന്ധാപേയ്യ വാ മോചാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ആരാമവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

ഗബ്ഭിനീസിക്ഖാപദം

൮൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഗബ്ഭിനിം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പായന്തീസിക്ഖാപദം

൮൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പായന്തിം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമസിക്ഖമാനസിക്ഖാപദം

൮൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു അസിക്ഖിതസിക്ഖം സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസിക്ഖമാനസിക്ഖാപദം

൮൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു സിക്ഖിതസിക്ഖം സിക്ഖമാനം സങ്ഘേന അസമ്മതം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമഗിഹിഗതസിക്ഖാപദം

൮൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഊനദ്വാദസവസ്സം ഗിഹിഗതം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയഗിഹിഗതസിക്ഖാപദം

൬൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സം ഗിഹിഗതം ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു അസിക്ഖിതസിക്ഖം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തതിയഗിഹിഗതസിക്ഖാപദം

൬൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സം ഗിഹിഗതം ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു സിക്ഖിതസിക്ഖം സങ്ഘേന അസമ്മതം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമസഹജീവിനീസിക്ഖാപദം

൬൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സഹജീവിനിം വുട്ഠാപേത്വാ ദ്വേ വസ്സാനി നേവ അനുഗ്ഗണ്ഹേയ്യ ന അനുഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പവത്തിനീനാനുബന്ധനസിക്ഖാപദം

൬൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ വുട്ഠാപിതം പവത്തിനിം ദ്വേ വസ്സാനി നാനുബന്ധേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസഹജീവിനീസിക്ഖാപദം

൭൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സഹജീവിനിം വുട്ഠാപേത്വാ നേവ വൂപകാസേയ്യ ന വൂപകാസാപേയ്യ അന്തമസോ ഛപ്പഞ്ചയോജനാനിപി, പാചിത്തിയം.

ഗബ്ഭിനിവഗ്ഗോ സത്തമോ.

പഠമകുമാരിഭൂതസിക്ഖാപദം

൭൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഊനവീസതിവസ്സം കുമാരിഭൂതം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയകുമാരിഭൂതസിക്ഖാപദം

൭൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പരിപുണ്ണവീസതിവസ്സം കുമാരിഭൂതം ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു അസിക്ഖിതസിക്ഖം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തതിയകുമാരിഭൂതസിക്ഖാപദം

൭൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പരിപുണ്ണവീസതിവസ്സം കുമാരിഭൂതം ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു സിക്ഖിതസിക്ഖം സങ്ഘേന അസമ്മതം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഊനദ്വാദസവസ്സസിക്ഖാപദം

൭൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഊനദ്വാദസവസ്സാ വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സസിക്ഖാപദം

൭൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സാ സങ്ഘേന അസമ്മതാ വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഖിയ്യനധമ്മസിക്ഖാപദം

൭൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ''അലം താവ തേ, അയ്യേ, വുട്ഠാപിതേനാ''തി വുച്ചമാനാ ''സാധൂ''തി പടിസ്സുണിത്വാ സാ പച്ഛാ ഖിയ്യനധമ്മം ആപജ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമസിക്ഖമാനനവുട്ഠാപനസിക്ഖാപദം

൭൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സിക്ഖമാനം ''സചേ മേ ത്വം, അയ്യേ, ചീവരം ദസ്സസി, ഏവാഹം തം വുട്ഠാപേസ്സാമീ''തി വത്വാ സാ പച്ഛാ അനന്തരായികിനീ നേവ വുട്ഠാപേയ്യ, ന വുട്ഠാപനായ ഉസ്സുക്കം കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസിക്ഖമാനനവുട്ഠാപനസിക്ഖാപദം

൭൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സിക്ഖമാനം ''സചേ മം ത്വം, അയ്യേ, ദ്വേ വസ്സാനി അനുബന്ധിസ്സസി, ഏവാഹം തം വുട്ഠാപേസ്സാമീ''തി വത്വാ സാ പച്ഛാ അനന്തരായികിനീ നേവ വുട്ഠാപേയ്യ, ന വുട്ഠാപനായ ഉസ്സുക്കം കരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സോകാവാസസിക്ഖാപദം

൭൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പുരിസസംസട്ഠം കുമാരകസംസട്ഠം ചണ്ഡിം സോകാവാസം സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അനനുഞ്ഞാതസിക്ഖാപദം

൭൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ മാതാപിതൂഹി വാ സാമികേന വാ അനനുഞ്ഞാതം സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പാരിവാസികസിക്ഖാപദം

൮൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പാരിവാസികഛന്ദദാനേന സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അനുവസ്സസിക്ഖാപദം

൮൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അനുവസ്സം വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഏകവസ്സസിക്ഖാപദം

൮൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഏകം വസ്സം ദ്വേ വുട്ഠാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

കുമാരിഭൂതവഗ്ഗോ അട്ഠമോ.

ഛത്തുപാഹനസിക്ഖാപദം

൮൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ ഛത്തുപാഹനം ധാരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

യാനസിക്ഖാപദം

൮൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ യാനേന യായേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സങ്ഘാണിസിക്ഖാപദം

൮൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘാണിം ധാരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഇത്ഥാലങ്കാരസിക്ഖാപദം

൮൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഇത്ഥാലങ്കാരം ധാരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഗന്ധവണ്ണകസിക്ഖാപദം

൮൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഗന്ധവണ്ണകേന നഹായേയ്യ, പാചിത്തിയം.

വാസിതകസിക്ഖാപദം

൮൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ വാസിതകേന പിഞ്ഞാകേന നഹായേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഭിക്ഖുനിഉമ്മദ്ദാപനസിക്ഖാപദം

൯൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ ഉമ്മദ്ദാപേയ്യ വാ പരിമദ്ദാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

സിക്ഖമാനഉമ്മദ്ദാപനസിക്ഖാപദം

൯൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സിക്ഖമാനായ ഉമ്മദ്ദാപേയ്യ വാ പരിമദ്ദാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

സാമണേരീഉമ്മദ്ദാപനസിക്ഖാപദം

൯൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സാമണേരിയാ ഉമ്മദ്ദാപേയ്യ വാ പരിമദ്ദാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ഗിഹിനിഉമ്മദ്ദാപനസിക്ഖാപദം

൯൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഗിഹിനിയാ ഉമ്മദ്ദാപേയ്യ വാ പരിമദ്ദാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

അനാപുച്ഛാസിക്ഖാപദം

൯൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുസ്സ പുരതോ അനാപുച്ഛാ ആസനേ നിസീദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഞ്ഹാപുച്ഛനസിക്ഖാപദം

൯൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അനോകാസകതം ഭിക്ഖും പഞ്ഹം പുച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അസംകച്ചികസിക്ഖാപദം

൯൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അസംകച്ചികാ ഗാമം പവിസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഛത്തുപാഹനവഗ്ഗോ നവമോ.

മുസാവാദസിക്ഖാപദം

൯൭. സമ്പജാനമുസാവാദേ പാചിത്തിയം.

ഓമസവാദസിക്ഖാപദം

൯൮. ഓമസവാദേ പാചിത്തിയം.

പേസുഞ്ഞസിക്ഖാപദം

൯൯. ഭിക്ഖുനിപേസുഞ്ഞേ പാചിത്തിയം.

പദസോധമ്മസിക്ഖാപദം

൧൦൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അനുപസമ്പന്നം പദസോ ധമ്മം വാചേയ്യ, പാചിത്തിയം.

പഠമസഹസേയ്യസിക്ഖാപദം

൧൦൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അനുപസമ്പന്നായ ഉത്തരിദിരത്തതിരത്തം സഹസേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസഹസേയ്യസിക്ഖാപദം

൧൦൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പുരിസേന സഹസേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ധമ്മദേസനാസിക്ഖാപദം

൧൦൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പുരിസസ്സ ഉത്തരിഛപ്പഞ്ചവാചാഹി ധമ്മം ദേസേയ്യ അഞ്ഞത്ര വിഞ്ഞുനാ ഇത്ഥിവിഗ്ഗഹേന, പാചിത്തിയം.

ഭൂതാരോചനസിക്ഖാപദം

൧൦൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അനുപസമ്പന്നായ ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മം ആരോചേയ്യ, ഭൂതസ്മിം പാചിത്തിയം.

ദുട്ഠുല്ലാരോചനസിക്ഖാപദം

൧൦൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ ദുട്ഠുല്ലം ആപത്തിം അനുപസമ്പന്നായ ആരോചേയ്യ അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുനിസമ്മുതിയാ, പാചിത്തിയം.

പഥവീഖണനസിക്ഖാപദം

൧൦൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പഥവിം ഖണേയ്യ വാ ഖണാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

മുസാവാദവഗ്ഗോ ദസമോ.

ഭൂതഗാമസിക്ഖാപദം

൧൦൭. ഭൂതഗാമപാതബ്യതായ പാചിത്തിയം.

അഞ്ഞവാദകസിക്ഖാപദം

൧൦൮. അഞ്ഞവാദകേ, വിഹേസകേ പാചിത്തിയം.

ഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദം

൧൦൯. ഉജ്ഝാപനകേ, ഖിയ്യനകേ പാചിത്തിയം.

പഠമസേനാസനസിക്ഖാപദം

൧൧൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘികം മഞ്ചം വാ പീഠം വാ ഭിസിം വാ കോച്ഛം വാ അജ്ഝോകാസേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തീ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ, ന ഉദ്ധരാപേയ്യ, അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുതിയസേനാസനസിക്ഖാപദം

൧൧൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘികേ വിഹാരേ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ തം പക്കമന്തീ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ, ന ഉദ്ധരാപേയ്യ, അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അനുപഖജ്ജസിക്ഖാപദം

൧൧൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘികേ വിഹാരേ ജാനം പുബ്ബുപഗതം ഭിക്ഖുനിം അനുപഖജ്ജ സേയ്യം കപ്പേയ്യ “യസ്സാ സമ്ബാധോ ഭവിസ്സതി, സാ പക്കമിസ്സതീ”തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദം

൧൧൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിം കുപിതാ അനത്തമനാ സങ്ഘികാ വിഹാരാ നിക്കഡ്ഢേയ്യ വാ നിക്കഡ്ഢാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

വേഹാസകുടിസിക്ഖാപദം

൧൧൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘികേ വിഹാരേ ഉപരിവേഹാസകുടിയാ ആഹച്ചപാദകം മഞ്ചം വാ പീഠം വാ അഭിനിസീദേയ്യ വാ അഭിനിപജ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

മഹല്ലകവിഹാരസിക്ഖാപദം

൧൧൫. മഹല്ലകം പന ഭിക്ഖുനിയാ വിഹാരം കാരയമാനായ യാവ ദ്വാരകോസാ അഗ്ഗളട്ഠപനായ, ആലോകസന്ധിപരികമ്മായ ദ്വത്തിച്ഛദനസ്സ പരിയായം അപ്പഹരിതേ ഠിതായ അധിട്ഠാതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി അപ്പഹരിതേപി ഠിതാ അധിട്ഠഹേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സപ്പാണകസിക്ഖാപദം

൧൧൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം സപ്പാണകം ഉദകം തിണം വാ മത്തികം വാ സിഞ്ചേയ്യ വാ സിഞ്ചാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ഭൂതഗാമവഗ്ഗോ ഏകാദസമോ.

ആവസഥപിണ്ഡസിക്ഖാപദം

൧൧൭. അഗിലാനായ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകോ ആവസഥപിണ്ഡോ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ. തതോ ചേ ഉത്തരി ഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഗണഭോജനസിക്ഖാപദം

൧൧൮. ഗണഭോജനേ അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, ഗിലാനസമയോ, ചീവരദാനസമയോ , ചീവരകാരസമയോ, അദ്ധാനഗമനസമയോ, നാവാഭിരുഹനസമയോ, മഹാസമയോ, സമണഭത്തസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

കാണമാതുസിക്ഖാപദം

൧൧൯. ഭിക്ഖുനിം പനേവ കുലം ഉപഗതം പൂവേഹി വാ മന്ഥേഹി വാ അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യ, ആകങ്ഖമാനായ ഭിക്ഖുനിയാ ദ്വത്തിപത്തപൂരാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. തതോ ചേ ഉത്തരി പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, പാചിത്തിയം. ദ്വത്തിപത്തപൂരേ പടിഗ്ഗഹേത്വാ തതോ നീഹരിത്വാ ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം സംവിഭജിതബ്ബം, അയം തത്ഥ സാമീചി.

വികാലഭോജനസിക്ഖാപദം

൧൨൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ വികാലേ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

സന്നിധികാരകസിക്ഖാപദം

൧൨൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സന്നിധികാരകം ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം.

ദന്തപോനസിക്ഖാപദം

൧൨൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അദിന്നം മുഖദ്വാരം ആഹാരം ആഹരേയ്യ അഞ്ഞത്ര ഉദകദന്തപോനാ, പാചിത്തിയം.

ഉയ്യോജനസിക്ഖാപദം

൧൨൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിം "ഏഹായ്യേ, ഗാമം വാ നിഗമം വാ പിണ്ഡായ പവിസിസ്സാമാ"തി തസ്സാ ദാപേത്വാ വാ അദാപേത്വാ വാ ഉയ്യോജേയ്യ "ഗച്ഛായ്യേ, ന മേ തയാ സദ്ധിം കഥാ വാ നിസജ്ജാ വാ ഫാസു ഹോതി, ഏകികായ മേ കഥാ വാ നിസജ്ജാ വാ ഫാസു ഹോതീ"തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

സഭോജനസിക്ഖാപദം

൧൨൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സഭോജനേ കുലേ അനുപഖജ്ജ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രഹോപടിച്ഛന്നസിക്ഖാപദം

൧൨൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പുരിസേന സദ്ധിം രഹോ പടിച്ഛന്നേ ആസനേ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദം

൧൨൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പുരിസേന സദ്ധിം ഏകേനേകാ രഹോ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഭോജനവഗ്ഗോ ദ്വാദസമോ.

ചാരിത്തസിക്ഖാപദം

൧൨൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ നിമന്തിതാ സഭത്താ സമാനാ സന്തിം ഭിക്ഖുനിം അനാപുച്ഛാ പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ കുലേസു ചാരിത്തം ആപജ്ജേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ, ചീവരദാനസമയോ, ചീവരകാരസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

മഹാനാമസിക്ഖാപദം

൧൨൮. അഗിലാനായ ഭിക്ഖുനിയാ ചതുമാസപ്പച്ചയപവാരണാ സാദിതബ്ബാ അഞ്ഞത്ര പുനപവാരണായ, അഞ്ഞത്ര നിച്ചപവാരണായ. തതോ ചേ ഉത്തരി സാദിയേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉയ്യുത്തസേനാസിക്ഖാപദം

൧൨൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഉയ്യുത്തം സേനം ദസ്സനായ ഗച്ഛേയ്യ അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ, പാചിത്തിയം.

സേനാവാസസിക്ഖാപദം

൧൫൦. സിയാ ച തസ്സാ ഭിക്ഖുനിയാ കോചിദേവ പച്ചയോ സേനം ഗമനായ, ദിരത്തതിരത്തം തായ ഭിക്ഖുനിയാ സേനായ വസിതബ്ബം. തതോ ചേ ഉത്തരി വസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉയ്യോധികസിക്ഖാപദം

൧൫൧. ദിരത്തതിരത്തം ചേ ഭിക്ഖുനീ സേനായ വസമാനാ ഉയ്യോധികം വാ ബലഗ്ഗം വാ സേനാബ്യൂഹം വാ അനീകദസ്സനം വാ ഗച്ഛേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സുരാപാനസിക്ഖാപദം

൧൫൨. സുരാമേരയപാനേ പാചിത്തിയം.

അങ്ഗുലിപതോദകസിക്ഖാപദം

൧൫൩. അങ്ഗുലിപതോദകേ പാചിത്തിയം.

ഹസധമ്മസിക്ഖാപദം

൧൫൪. ഉദകേ ഹസധമ്മേ പാചിത്തിയം.

അനാദരിയസിക്ഖാപദം

൧൫൫. അനാദരിയേ പാചിത്തിയം.

ഭിംസാപനസിക്ഖാപദം

൧൫൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിം ഭിംസാപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ചാരിത്തവഗ്ഗോ തേരസമോ.

ജോതിസിക്ഖാപദം

൧൫൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ വിസിബ്ബനാപേക്ഖാ ജോതിം സമാദഹേയ്യ വാ സമാദഹാപേയ്യ വാ അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ, പാചിത്തിയം.

നഹാനസിക്ഖാപദം

൧൫൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഓരേനദ്ധമാസം നഹായേയ്യ അഞ്ഞത്ര സമയാ, പാചിത്തിയം. തത്ഥായം സമയോ ‘‘ദിയഡ്ഢോ മാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന’’ന്തി ‘‘വസ്സാനസ്സ പഠമോ മാസോ’’ ഇച്ചേതേ അഡ്ഢതേയ്യമാസാ ഉണ്ഹസമയോ,

പരിളാഹസമയോ, ഗിലാനസമയോ, കമ്മസമയോ, അദ്ധാനഗമനസമയോ, വാതവുട്ഠിസമയോ, അയം തത്ഥ സമയോ.

ദുബ്ബണ്ണകരണസിക്ഖാപദം

൧൩൯. നവം പന ഭിക്ഖുനിയാ ചീവരലാഭായ തിണ്ണം ദുബ്ബണ്ണകരണാനം അഞ്ഞതരം ദുബ്ബണ്ണകരണം ആദാതബ്ബം നീലം വാ കദ്ദമം വാ കാളസാമം വാ. അനാദാ ചേ ഭിക്ഖുനീ തിണ്ണം ദുബ്ബണ്ണകരണാനം അഞ്ഞതരം ദുബ്ബണ്ണകരണം നവം ചീവരം പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

വികപ്പനസിക്ഖാപദം

൧൪൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുസ്സ വാ ഭിക്ഖുനിയാ വാ സിക്ഖമാനായ വാ സാമണേരസ്സ വാ സാമണേരിയാ വാ സാമം ചീവരം വികപ്പേത്വാ അപച്ചുദ്ധാരണം പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അപനിധാപനസിക്ഖാപദം

൧൪൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ പത്തം വാ ചീവരം വാ നിസീദനം വാ സൂചിഘരം വാ കായബന്ധനം വാ അപനിധേയ്യ വാ അപനിധാപേയ്യ വാ അന്തമസോ ഹസാപേക്ഖാപി, പാചിത്തിയം.

സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദം

൧൪൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സപ്പാണകസിക്ഖാപദം

൧൪൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം സപ്പാണകം ഉദകം പരിഭുഞ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഉക്കോടനസിക്ഖാപദം

൧൪൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം യഥാധമ്മം നിഹതാധികരണം പുനകമ്മായ ഉക്കോടേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഥേയ്യസത്ഥസിക്ഖാപദം

൧൪൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം ഥേയ്യസത്ഥേന സദ്ധിം സംവിധായ ഏകദ്ധാനമഗ്ഗം പടിപജ്ജേയ്യ അന്തമസോ ഗാമന്തരമ്പി, പാചിത്തിയം.

അരിട്ഠസിക്ഖാപദം

൧൪൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഏവം വദേയ്യ "തഥാഹം ഭഗവതാ ധമ്മം ദേസിതം ആജാനാമി, യഥാ യേമേ അന്തരായികാ ധമ്മാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേ പടിസേവതോ നാലം അന്തരായായാ"തി. സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ "മായ്യേ ഏവം അവച, മാ ഭഗവന്തം അബ്ഭാചിക്ഖി, ന ഹി

സാധു ഭഗവതോ അബ്ഭക്ഖാനം, ന ഹി ഭഗവാ ഏവം വദേയ്യ, അനേകപരിയായേനായ്യേ അന്തരായികാ ധമ്മാ അന്തരായികാ വുത്താ ഭഗവതാ, അലഞ്ച പന തേ പടിസേവതോ അന്തരായായാ''തി. ഏവഞ്ച സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബാ തസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ. യാവതതിയഞ്ചേ സമനുഭാസിയമാനാ തം പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, ഇച്ചേതം കുസലം. നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ജോതിവഗ്ഗോ ചുദ്ദസമോ.

ഉക്ഖിത്തസമ്ഭോഗസിക്ഖാപദം

൧൪൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം തഥാവാദിനിയാ ഭിക്ഖുനിയാ അകടാനുധമ്മായ തം ദിട്ഠിം അപ്പടിനിസ്സട്ഠായ സദ്ധിം സമ്ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, സംവസേയ്യ വാ, സഹ വാ സേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

കണ്ടകസിക്ഖാപദം

൧൪൮. സമണുദ്ദേസാപി ചേ ഏവം വദേയ്യ ''തഥാഹം ഭഗവതാ ധമ്മം ദേസിതം ആജാനാമി, യഥാ യേമേ അന്തരായികാ ധമ്മാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേ പടിസേവതോ നാലം അന്തരായായാ''തി. സാ സമണുദ്ദേസാ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ ''മായ്യേ, സമണുദ്ദേസേ ഏവം അവച, മാ ഭഗവന്തം അബ്ഭാചിക്ഖി, ന ഹി സാധു ഭഗവതോ അബ്ഭക്ഖാനം, ന ഹി ഭഗവാ ഏവം വദേയ്യ, അനേകപരിയായേനായ്യേ, സമണുദ്ദേസേ അന്തരായികാ ധമ്മാ അന്തരായികാ വുത്താ ഭഗവതാ, അലഞ്ച പന തേ പടിസേവതോ അന്തരായായാ''തി. ഏവഞ്ച സാ സമണുദ്ദേസാ ഭിക്ഖുനീഹി വുച്ചമാനാ തഥേവ പഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, സാ സമണുദ്ദേസാ ഭിക്ഖുനീഹി ഏവമസ്സ വചനീയാ ''അജ്ജതഗ്ഗേ തേ, അയ്യേ, സമണുദ്ദേസേ ന ചേവ സോ ഭഗവാ സത്ഥാ അപദിസിതബ്ബോ, യമ്പി ചഞ്ഞാ സമണുദ്ദേസാ ലഭന്തി ഭിക്ഖുനീഹി സദ്ധിം ദിരത്തതിരത്തം സഹസേയ്യം, സാപി തേ നത്ഥി, ചര പിരേ, വിനസ്സാ''തി. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം തഥാനാസിതം സമണുദ്ദേസം ഉപലാപേയ്യ വാ, ഉപട്ഠാപേയ്യ വാ, സമ്ഭുഞ്ജേയ്യ വാ, സഹ വാ സേയ്യം കപ്പേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സഹധമ്മികസിക്ഖാപദം

൧൪൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി സഹധമ്മികം വുച്ചമാനാ ഏവം വദേയ്യ ''ന താവാഹം, അയ്യേ, ഏതസ്മിം സിക്ഖാപദേ സിക്ഖിസ്സാമി, യാവ ന അഞ്ഞം ഭിക്ഖുനിം ബ്യത്തം വിനയധരം പരിപുച്ഛാമീ''തി, പാചിത്തിയം. സിക്ഖമാനായ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനിയാ അഞ്ഞാതബ്ബം പരിപുച്ഛിതബ്ബം പരിപഞ്ഹിതബ്ബം, അയം തത്ഥ സാമീചി.

വിലേഖനസിക്ഖാപദം

൧൫൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ഏവം വദേയ്യ ''കിം പനിമേഹി ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകേഹി സിക്ഖാപദേഹി ഉദ്ദിട്ഠേഹി, യാവദേവ

കുക്കുച്ചായ വിഹേസായ വിലേഖായ സംവത്തന്തീ’’തി, സിക്ഖാപദവിവണ്ണകേ പാചിത്തിയം.

മോഹനസിക്ഖാപദം

൧൭൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അന്വദ്ധമാസം പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ഏവം വദേയ്യ ‘‘ഇദാനേവ ഖോ അഹം, അയ്യേ, ജാനാമി അയമ്പി കിര ധമ്മോ സുത്താഗതോ സുത്തപരിയാപന്നോ അന്വദ്ധമാസം ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛതീ’’തി, തഞ്ചേ ഭിക്ഖുനിം അഞ്ഞാ ഭിക്ഖുനിയോ ജാനേയ്യും നിസിന്നപുബ്ബം ഇമായ ഭിക്ഖുനിയാ ദ്വത്തിക്ഖത്തും പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ, കോ പന വാദോ ഭിയ്യോ, ന ച തസ്സാ ഭിക്ഖുനിയാ അഞ്ഞാണകേന മുത്തി അത്ഥി, യഞ്ച തത്ഥ ആപത്തിം ആപന്നാ, തഞ്ച യഥാധമ്മോ കാരേതബ്ബോ, ഉത്തരി ചസ്സാ മോഹോ ആരോപേതബ്ബോ ‘‘തസ്സാ തേ, അയ്യേ, അലാഭാ, തസ്സാ തേ ദുല്ലദ്ധം, യം ത്വം പാതിമോക്ഖേ ഉദ്ദിസ്സമാനേ ന സാധുകം അട്ഠിം കത്വാ മനസി കരോസീ’’തി, ഇദം തസ്മിം മോഹനകേ പാചിത്തിയം.

പഹാരസിക്ഖാപദം

൧൭൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ കുപിതാ അനത്തമനാ പഹാരം ദദേയ്യ, പാചിത്തിയം.

തലസത്തികസിക്ഖാപദം

൧൭൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ കുപിതാ അനത്തമനാ തലസത്തികം ഉഗ്ഗിരേയ്യ, പാചിത്തിയം.

അമൂലകസിക്ഖാപദം

൧൭൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിം അമൂലകേന സങ്ഘാദിസേസേന അനുദ്ധംസേയ്യ, പാചിത്തിയം.

സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദം

൧൭൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിയാ സഞ്ചിച്ച കുക്കുച്ചം ഉപദഹേയ്യ ‘‘ഇതിസ്സാ മുഹുത്തമ്പി അഫാസു ഭവിസ്സതീ’’തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

ഉപസ്സുതി സിക്ഖാപദം

൧൭൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീനം ഭണ്ഡനജാതാനം കലഹജാതാനം വിവാദാപന്നാനം ഉപസ്സുതിം തിട്ഠേയ്യ ‘‘യം ഇമാ ഭണിസ്സന്തി, തം സോസ്സാമീ’’തി ഏതദേവ പച്ചയം കരിത്വാ അനഞ്ഞം, പാചിത്തിയം.

ദിട്ഠിവഗ്ഗോ പന്നരസമോ.

കമ്മപ്പടിബാഹനസിക്ഖാപദം

൧൭൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ധമ്മികാനം കമ്മാനം ഛന്ദം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയനധമ്മം ആപജ്ജേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ഛന്ദംഅദത്വാഗമനസിക്ഖാപദം

൧൭൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘേ വിനിച്ഛയകഥായ വത്തമാനായ ഛന്ദം അദത്വാ ഉട്ഠായാസനാ പക്കമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

ദുബ്ബലസിക്ഖാപദം

൧൭൯. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സമഗ്ഗേന സങ്ഘേന ചീവരം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയനധമ്മം ആപജ്ജേയ്യ "യഥാസന്ഥുതം ഭിക്ഖുനിയോ സങ്ഘികം ലാഭം പരിണാമേന്തീ"തി, പാചിത്തിയം.

പരിണാമനസിക്ഖാപദം

൧൮൦. യാ പന ഭിക്ഖുനീ ജാനം സങ്ഘികം ലാഭം പരിണതം പുഗ്ഗലസ്സ പരിണാമേയ്യ, പാചിത്തിയം.

രതനസിക്ഖാപദം

൧൮൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ രതനം വാ രതനസമ്മതം വാ അഞ്ഞത്ര അജ്ഝാരാമാ വാ അജ്ഝാവസഥാ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹേയ്യ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ വാ, പാചിത്തിയം. രതനം വാ പന ഭിക്ഖുനിയാ രതനസമ്മതം വാ അജ്ഝാരാമേ വാ അജ്ഝാവസഥേ വാ ഉഗ്ഗഹേത്വാ വാ ഉഗ്ഗഹാപേത്വാ വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം "യസ്സ ഭവിസ്സതി, സോ ഹരിസ്സതീ"തി, അയം തത്ഥ സാമീചി.

സൂചിഘരസിക്ഖാപദം

൧൮൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അട്ഠിമയം വാ ദന്തമയം വാ വിസാണമയം വാ സൂചിഘരം കാരാപേയ്യ, ഭേദനകം പാചിത്തിയം.

മഞ്ചപീഠസിക്ഖാപദം

൧൮൩. നവം പന ഭിക്ഖുനിയാ മഞ്ചം വാ പീഠം വാ കാരയമാനായ അട്ഠങ്ഗുലപാദകം കാരേതബ്ബം സുഗതങ്ഗുലേന അഞ്ഞത്ര ഹേട്ഠിമായ അടനിയാ. തം അതിക്കാമേന്തിയാ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

തൂലോനദ്ധസിക്ഖാപദം

൧൮൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ മഞ്ചം വാ പീഠം വാ തൂലോനദ്ധം കാരാപേയ്യ, ഉദ്ദാലനകം പാചിത്തിയം.

കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിസിക്ഖാപദം

൧൮൫. കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിം പന ഭിക്ഖുനിയാ കാരയമാനായ പമാണികാ കാരേതബ്ബാ, തത്രിദം പമാണം, ദീഘസോ ചതസ്സോ വിദത്ഥിയോ

സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം ദ്വേ വിദത്ഥിയോ. തം അതിക്കാമേന്തിയാ ഛേദനകം പാചിത്തിയം.

നന്ദസിക്ഖാപദം

൧൬൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ സുഗതചീവരപ്പമാണം ചീവരം കാരാപേയ്യ, അതിരേകം വാ, ഛേദനകം പാചിത്തിയം. തത്രിദം സുഗതസ്സ സുഗതചീവരപ്പമാണം, ദീഘസോ നവ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ, തിരിയം ഛ വിദത്ഥിയോ, ഇദം സുഗതസ്സ സുഗതചീവരപ്പമാണന്തി.

ധമ്മികവഗ്ഗോ സോളസമോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ, അയ്യായോ, ഛസട്ഠിസതാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാ. തത്ഥായ്യായോ, പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

പാചിത്തിയാ നിട്ഠിതാ.

പാടിദേസനീയാ

ഇമേ ഖോ പനായ്യായോ അട്ഠ പാടിദേസനീയാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

സപ്പിവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൧. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ സപ്പിം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ, പടിദേസേതബ്ബം തായ ഭിക്ഖുനിയാ ''ഗാരയ്ഹം, അയ്യേ, ധമ്മം ആപജ്ജിം അസപ്പായം പാടിദേസനീയം, തം പടിദേസേമീ''തി.

തേലവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൨. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ തേലം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ...പേ॰... തം പടിദേസേമീതി.

മധുവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൩. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ മധും വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ...പേ॰... തം പടിദേസേമീതി.

ഫാണിതവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൪. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ ഫാണിതം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ... പേ॰... തം പടിദേസേമീതി.

മച്ഛവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൫. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ മച്ഛം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ...പേ॰... തം പടിദേസേമീതി.

മംസവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൬. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ മംസം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ...പേ॰... തം പടിദേസേമീതി.

ഖീരവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൭. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ ഖീരം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ...പേ॰... തം പടിദേസേമീതി.

ദധിവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദം

൮. യാ പന ഭിക്ഖുനീ അഗിലാനാ ദധിം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യ, പടിദേസേതബ്ബം തായ ഭിക്ഖുനിയാ ''ഗാരയ്ഹം, അയ്യേ, ധമ്മം ആപജ്ജിം അസപ്പായം പാടിദേസനീയം, തം പടിദേസേമീ''തി.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ, അയ്യായോ, അട്ഠ പാടിദേസനീയാ ധമ്മാ. തത്ഥായ്യായോ, പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

പാടിദേസനീയാ നിട്ഠിതാ.

സേഖിയാ

ഇമേ ഖോ പനായ്യായോ, സേഖിയാ ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

പരിമണ്ഡലസിക്ഖാപദം

൧. പരിമണ്ഡലം നിവാസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨. പരിമണ്ഡലം പാരുപിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സുപ്പടിച്ഛന്നസിക്ഖാപദം

൩. സുപ്പടിച്ഛന്നാ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൪. സുപ്പടിച്ഛന്നാ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സുസംവുതസിക്ഖാപദം

൫. സുസംവുതാ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൬. സുസംവുതാ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓക്ഖിത്തചക്ഖുസിക്ഖാപദം

൭. ഓക്ഖിത്തചക്ഖുനീ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൮. ഓക്ഖിത്തചക്ഖുനീ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉക്ഖിത്തകസിക്ഖാപദം

൯. ന ഉക്ഖിത്തകായ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൦. ന ഉക്ഖിത്തകായ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പരിമണ്ഡലവഗ്ഗോ പഠമോ.

ഉജ്ജഗ്ഘികസിക്ഖാപദം

൧൧. ന ഉജ്ജഗ്ഘികായ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൨. ന ഉജ്ജഗ്ഘികായ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉച്ചസദ്ദസിക്ഖാപദം

൧൩. അപ്പസദ്ദാ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൪. അപ്പസദ്ദാ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കായപ്പചാലകസിക്ഖാപദം

൧൫. ന കായപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൬. ന കായപ്പചാലകം അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ബാഹുപ്പചാലകസിക്ഖാപദം

൧൭. ന ബാഹുപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൧൮. ന ബാഹുപ്പചാലകം അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സീസപ്പചാലകസിക്ഖാപദം

൧൯. ന സീസപ്പചാലകം അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨൦. ന സീസപ്പചാലകം അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉജ്ജഗ്ഘികവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

ഖമ്ഭകതസിക്ഖാപദം

൨൧. ന ഖമ്ഭകതാ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨൨. ന ഖമ്ഭകതാ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓഗുണ്ഠിതസിക്ഖാപദം

൨൩. ന ഓഗുണ്ഠിതാ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

൨൪. ന ഓഗുണ്ഠിതാ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉക്കുടികസിക്ഖാപദം

൨൫. ന ഉക്കുടികായ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പല്ലത്ഥികസിക്ഖാപദം

൨൬. ന പല്ലത്ഥികായ അന്തരഘരേ നിസീദിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സക്കച്ചപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൨൭. സക്കച്ചം പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പത്തസഞ്ഞിനീപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൨൮. പത്തസഞ്ഞിനീ പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സമസൂപകപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദം

൨൯. സമസൂപകം പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സമതിത്തികസിക്ഖാപദം

൩൦. സമതിത്തികം പിണ്ഡപാതം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഖമ്ഭകതവഗ്ഗോ തതിയോ.

സക്കച്ചഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദം

൩൧. സക്കച്ചം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പത്തസഞ്ഞിനീഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദം

൩൨. പത്തസഞ്ഞിനീ പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സപദാനസിക്ഖാപദം

൩൩. സപദാനം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സമസൂപകസിക്ഖാപദം

൩൪. സമസൂപകം പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ന ഥൂപകതസിക്ഖാപദം

൩൫. ന ഥൂപകതോ ഓമദ്ദിത്വാ പിണ്ഡപാതം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓദനപ്പടിച്ഛാദനസിക്ഖാപദം

൩൬. ന സൂപം വാ ബ്യഞ്ജനം വാ ഓദനേന പടിച്ഛാദേസ്സാമി ഭിയ്യോകമ്യതം ഉപാദായാതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം

൩൭. ന സൂപം വാ ഓദനം വാ അഗിലാനാ അത്തനോ അത്ഥായ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉജ്ഝാനസഞ്ഞിനീസിക്ഖാപദം

൩൮. ന ഉജ്ഝാനസഞ്ഞിനീ പരേസം പത്തം ഓലോകേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കബളസിക്ഖാപദം

൩൯. നാതിമഹന്തം കബളം കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ആലോപസിക്ഖാപദം

൪൦. പരിമണ്ഡലം ആലോപം കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സക്കച്ചവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

അനാഹടസിക്ഖാപദം

൪൧. ന അനാഹടേ കബളേ മുഖദ്വാരം വിവരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഭുഞ്ജമാനസിക്ഖാപദം

൪൨. ന ഭുഞ്ജമാനാ സബ്ബഹത്ഥം മുഖേ പക്ഖിപിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സകബളസിക്ഖാപദം

൪൩. ന സകബളേന മുഖേന ബ്യാഹരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പിണ്ഡുക്ഖേപകസിക്ഖാപദം

൪൪. ന പിണ്ഡുക്ഖേപകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കബളാവച്ഛേദകസിക്ഖാപദം

൪൩. ന കബളാവച്ഛേദകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

അവഗണ്ഡകാരകസിക്ഖാപദം

൪൪. ന അവഗണ്ഡകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഹത്ഥനിദ്ധുനകസിക്ഖാപദം

൪൫. ന ഹത്ഥനിദ്ധുനകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സിത്ഥാവകാരകസിക്ഖാപദം

൪൬. ന സിത്ഥാവകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ജിവ്ഹാനിച്ഛാരകസിക്ഖാപദം

൪൭. ന ജിവ്ഹാനിച്ഛാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ചപുചപുകാരകസിക്ഖാപദം

൪൮. ന ചപുചപുകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

കബളവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

സുരുസുരുകാരകസിക്ഖാപദം

൪൯. ന സുരുസുരുകാരകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഹത്ഥനില്ലേഹകസിക്ഖാപദം

൫൦. ന ഹത്ഥനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പത്തനില്ലേഹകസിക്ഖാപദം

൫൧. ന പത്തനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓട്ഠനില്ലേഹകസിക്ഖാപദം

൫൨. ന ഓട്ഠനില്ലേഹകം ഭുഞ്ജിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സാമിസസിക്ഖാപദം

൫൩. ന സാമിസേന ഹത്ഥേന പാനീയഥാലകം പടിഗ്ഗഹേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സസിത്ഥകസിക്ഖാപദം

൫൬. ന സസിത്ഥകം പത്തധോവനം അന്തരഘരേ ഛഡ്ഡേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഛത്തപാണിസിക്ഖാപദം

൫൭. ന ഛത്തപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ദണ്ഡപാണിസിക്ഖാപദം

൫൮. ന ദണ്ഡപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സത്ഥപാണിസിക്ഖാപദം

൫൯. ന സത്ഥപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ആവുധപാണിസിക്ഖാപദം

൬൦. ന ആവുധപാണിസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സുരുസുരുവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

പാദുകസിക്ഖാപദം

൬൧. ന പാദുകാരുള്ഹസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉപാഹനസിക്ഖാപദം

൬൨. ന ഉപാഹനാരുള്ഹസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

യാനസിക്ഖാപദം

൬൩. ന യാനഗതസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

സയനസിക്ഖാപദം

൬൪. ന സയനഗതസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പല്ലത്ഥികസിക്ഖാപദം

൬൫. ന പല്ലത്ഥികായ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

വേഠിതസിക്ഖാപദം

൬൬. ന വേഠിതസീസസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഓഗുണ്ഠിതസിക്ഖാപദം

൬൭. ന ഓഗുണ്ഠിതസീസസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഛമാസിക്ഖാപദം

൬൮. ന ഛമായം നിസീദിത്വാ ആസനേ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

നീചാസനസിക്ഖാപദം

൬൯. ന നീചേ ആസനേ നിസീദിത്വാ ഉച്ചേ ആസനേ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഠിതാസിക്ഖാപദം

൭൦. ന ഠിതാ നിസിന്നസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പച്ഛതോഗച്ഛന്തീസിക്ഖാപദം

൭൧. ന പച്ഛതോ ഗച്ഛന്തീ പുരതോ ഗച്ഛന്തസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉപ്പഥേനഗച്ഛന്തീസിക്ഖാപദം

൭൨. ന ഉപ്പഥേന ഗച്ഛന്തീ പഥേന ഗച്ഛന്തസ്സ അഗിലാനസ്സ ധമ്മം ദേസേസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഠിതാഉച്ചാരസിക്ഖാപദം

൭൩. ന ഠിതാ അഗിലാനാ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഹരിതേഉച്ചാരസിക്ഖാപദം

൭൪. ന ഹരിതേ അഗിലാനാ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ ഖേളം വാ കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

ഉദകേഉച്ചാരസിക്ഖാപദം

൭൫. ന ഉദകേ അഗിലാനാ ഉച്ചാരം വാ പസ്സാവം വാ ഖേളം വാ കരിസ്സാമീതി സിക്ഖാ കരണീയാ.

പാദുകവഗ്ഗോ സത്തമോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ, അയ്യായോ, സേഖിയാ ധമ്മാ. തത്ഥായ്യായോ, പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

സേഖിയാ നിട്ഠിതാ.

അധികരണസമഥാ

ഇമേ ഖോ പനായ്യായോ, സത്ത അധികരണസമഥാ

ധമ്മാ ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തി.

ഉപ്പന്നുപ്പന്നാനം അധികരണാനം സമഥായ വൂപസമായ സമ്മുഖാവിനയോ ദാതബ്ബോ.

സതിവിനയോ ദാതബ്ബോ.

അമൂള്ഹവിനയോ ദാതബ്ബോ.

പടിഞ്ഞായ കാരേതബ്ബം.

യേഭുയ്യസികാ.

തസ്സപാപിയസികാ.

തിണവത്ഥാരകോതി.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ അയ്യായോ സത്ത അധികരണസമഥാ ധമ്മാ. തത്ഥായ്യായോ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ , തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായ്യായോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീതി.

അധികരണസമഥാ നിട്ഠിതാ.

ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ അയ്യായോ നിദാനം,

ഉദ്ദിട്ഠാ അട്ഠ പാരാജികാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ സത്തരസ സങ്ഘാദിസേസാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ ഛസട്ഠി സതാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ അട്ഠ പാടിദേസനീയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ സേഖിയാ ധമ്മാ,

ഉദ്ദിട്ഠാ സത്ത അധികരണസമഥാ ധമ്മാ, എത്തകം തസ്സ ഭഗവതോ സുത്താഗതം സുത്തപരിയാപന്നം അന്വദ്ധമാസം ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛതി, തത്ഥ സബ്ബാഹേവ സമഗ്ഗാഹി സമ്മോദമാനാഹി അവിവദമാനാഹി സിക്ഖിതബ്ബന്തി.

വിത്ഥാരുദ്ദേസോ ചതുത്ഥോ.

ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖം നിട്ഠിതം.

നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

കങ്ഖാവിതരണീ-അട്ഠകഥാ

ഗന്ഥാരമ്ഭകഥാ

ബുദ്ധം ധമ്മഞ്ച സങ്ഘഞ്ച, വിപ്പസന്നേന ചേതസാ;
വന്ദിത്വാ വന്ദനാമാന, പൂജാസക്കാരഭാജനം.

ഥേരവംസപ്പദീപാനം, ഥിരാനം വിനയക്കമേ;
പുബ്ബാചരിയസീഹാനം, നമോ കത്വാ കതഞ്ജലീ.

പാമോക്ഖം അനവജ്ജാനം, ധമ്മാനം യം മഹേസിനാ;
മുഖം മോക്ഖപ്പവേസായ, പാതിമോക്ഖം പകാസിതം.

സൂരതേന നിവാതേന, സുചിസല്ലേഖവുത്തിനാ;
വിനയാചാരയുത്തേന, **സോണത്ഥേരേന** യാചിതോ.

തത്ഥ സഞ്ജാതകങ്ഖാനം, ഭിക്ഖൂനം തസ്സ വണ്ണനം;
കങ്ഖാവിതരണത്ഥായ, പരിപുണ്ണവിനിച്ഛയം.

മഹാവിഹാരവാസീനം, വാചനാമഗ്ഗനിസ്സിതം;
വത്തയിസ്സാമി നാമേന, **കങ്ഖാവിതരണിം** സുഭന്തി.

നിദാനവണ്ണനാ

തത്ഥ **പാതിമോക്ഖ**ന്തി പഅതിമോക്ഖം അതിപമോക്ഖം അതിസേട്ഠം അതിഉത്തമന്തി അത്ഥോ. ഇതി ഇമിനാ വചനത്ഥേന ഏകവിധമ്പി സീലഗന്ഥഭേദതോ ദുവിധം ഹോതി. തഥാ ഹി ''പാതിമോക്ഖസംവരസംവുതോ വിഹരതീ''തി (മ॰ നി॰ ൧.൬൯; ദീ॰ നി॰ ൧.൧൯൩; വിഭ॰ ൫൦൮) ച ''ആദിമേതം മുഖമേതം പമുഖമേതം കുസലാനം ധമ്മാനം, തേന വുച്ചതി പാതിമോക്ഖ''ന്തി (മഹാവ॰ ൧൩൫) ച ആദീസു സീലം പാതിമോക്ഖന്തി വുച്ചതി, ''ഉഭയാനി ഖോ പനസ്സ പാതിമോക്ഖാനി വിത്ഥാരേന സ്വാഗതാനി ഹോന്തീ''തിആദീസു (പാചി॰ ൧൪൭; അ॰ നി॰ ൮.൫൨; ൧൦.൩൩) ഗന്ഥോ പാതിമോക്ഖന്തി വുച്ചതി. തത്ഥ **സീലം** യോ നം പാതി രക്ഖതി, തം മോക്ഖേതി മോചയതി ആപായികാദീഹി ദുക്ഖേഹി, അത്താനുവാദാദീഹി വാ ഭയേഹീതി പാതിമോക്ഖം. **ഗന്ഥോ** പന തസ്സ പാതിമോക്ഖസ്സ ജോതകത്താ പാതിമോക്ഖന്തി വുച്ചതി. ആദിമ്ഹി പന വുത്തോ വചനത്ഥോ ഉഭിന്നമ്പി സാധാരണോ ഹോതി.

തത്ഥായം വണ്ണനാ സീലപാതിമോക്ഖസ്സാപി യുജ്ജതി ഗന്ഥപാതിമോക്ഖസ്സാപി, ഗന്ഥേ ഹി വണ്ണിതേ തസ്സ അത്ഥോ വണ്ണിതോവ ഹോതി. തം പനേതം ഗന്ഥപാതിമോക്ഖം ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖം ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖന്തി ദുവിധം ഹോതി . തത്ഥ ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ''തിആദികം (മഹാവ॰ ൧൩൪) പഞ്ചഹി ഉദ്ദേസപരിച്ഛേദേഹി വവത്ഥിതം **ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖം,** ''സുണാതു മേ, അയ്യേ, സങ്ഘോ''തിആദികം ചതൂഹി ഉദ്ദേസപരിച്ഛേദേഹി വവത്ഥിതം **ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖം**. തത്ഥ ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖേ പഞ്ച ഉദ്ദേസാ നാമ നിദാനുദ്ദേസോ, പാരാജികുദ്ദേസോ, സങ്ഘാദിസേസുദ്ദേസോ, അനിയതുദ്ദേസോ , വിത്ഥാരുദ്ദേസോതി. തത്ഥ നിദാനുദ്ദേസോ താവ ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ...പേ॰... ആവികതാ ഹിസ്സ ഫാസു ഹോതി, തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, പരിസുദ്ധേത്ഥായസ്മന്തോ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ''തി വത്വാ ''ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ ആയസ്മന്തോ നിദാന''ന്തിആദിനാ നയേന അവസേസേ സുതേന സാവിതേ ഉദ്ദിട്ഠോ ഹോതി. പാരാജികുദ്ദേസാദീനം പരിച്ഛേദാ നിദാനസ്സ ആദിതോ പട്ഠായ പാരാജികാദീനി ഓസാപേത്വാ യോജേതബ്ബാ. വിത്ഥാരോ വിത്ഥാരോയേവ . ''അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബ''ന്തി (മഹാവ॰ ൧൫൦; പരി॰ ൩൨൯) വചനതോ പന പാരാജികുദ്ദേസാദീസു യസ്മിം വിപ്പകതേ അന്തരായോ ഉപ്പജ്ജതി, തേന സദ്ധിം അവസേസം സുതേന സാവേതബ്ബം. നിദാനുദ്ദേസേ പന അനിട്ഠിതേ സുതേന സാവേതബ്ബം നാമ നത്ഥി. ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖേ പന അനിയതുദ്ദേസോ പരിഹായതി, സേസം വുത്തനയമേവ. ഏവമേതേസം പഞ്ചഹി ചേവ ചതൂഹി ച ഉദ്ദേസപരിച്ഛേദേഹി വവത്ഥിതാനം ദ്വിന്നമ്പി പാതിമോക്ഖാനം അയം വണ്ണനാ ഭവിസ്സതി. യസ്മാ പനേത്ഥ ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖം പഠമം, തസ്മാ തസ്സ താവ വണ്ണനത്ഥമിദം വുച്ചതി.

> ''സുണാതു മേ''തിആദീനം, പദാനം അത്ഥനിച്ഛയം;
> ഭിക്ഖവോ സീലസമ്പന്നാ, സിക്ഖാകാമാ സുണന്തു മേതി.

ഏത്ഥ ഹി **സുണാതൂ**തിഇദം സവനാണത്തിവചനം. **മേതി** യോ സാവേതി, തസ്സ അത്തനിദ്ദേസവചനം. **ഭന്തേതി** സഗാരവസപ്പതിസ്സവചനം. **സങ്ഘോതി**

പുഗ്ഗലസമൂഹവചനം. സബ്ബമേവ ചേതം പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന പഠമം വത്തബ്ബവചനം. ഭഗവതാ ഹി പാതിമോക്ഖുദ്ദേസം അനുജാനന്തേന രാജഗഹേ വുത്തം, തസ്മാ യോ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസതി, തേന സചേ സങ്ഘത്ഥേരോ ഹോതി, "ആവുസോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ നവകതരോ ഹോതി, പാളിയം (മഹാവ॰ ൧൩൪) ആഗതനയേനേവ "ഭന്തേ"തി വത്തബ്ബം. സങ്ഘത്ഥേരോ വാ ഹി പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യ "ഥേരാധികം പാതിമോക്ഖ"ന്തിവചനതോ (മഹാവ॰ ൧൫൪), നവകതരോ വാ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, യോ തത്ഥ ഭിക്ഖു ബ്യത്തോ പടിബലോ, തസ്സാധേയ്യം പാതിമോക്ഖ"ന്തിവചനതോ (മഹാവ॰ ൧൫൫).

"സങ്ഘോ"തിഇമിനാ പന പദേന കിഞ്ചാപി അവിസേസതോ പുഗ്ഗലസമൂഹോ വുത്തോ, അഥ ഖോ സോ ദക്ഖിണേയ്യസങ്ഘോ, സമ്മുതിസങ്ഘോ ചാതി ദുവിധോ ഹോതി. തത്ഥ **ദക്ഖിണേയ്യസങ്ഘോ**തി അട്ഠ അരിയപുഗ്ഗലസമൂഹോ വുച്ചതി. **സമ്മുതിസങ്ഘോ**തി അവിസേസേന ഭിക്ഖുസമൂഹോ, സോ ഇധ അധിപ്പേതോ. സോ പനേസ കമ്മവസേന പഞ്ചവിധോ (മഹാവ॰ ൩൮൮) ഹോതി - ചതുവഗ്ഗോ പഞ്ചവഗ്ഗോ ദസവഗ്ഗോ വീസതിവഗ്ഗോ അതിരേകവീസതിവഗ്ഗോതി. തത്ഥ **ചതുവഗ്ഗേന** ഠപേത്വാ ഉപസമ്പദപവാരണഅബ്ഭാനാനി സബ്ബം സങ്ഘകമ്മം കാതും വട്ടതി. **പഞ്ചവഗ്ഗേന** ഠപേത്വാ മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു ഉപസമ്പദഞ്ച അബ്ഭാനകമ്മഞ്ച സബ്ബം സങ്ഘകമ്മം കാതും വട്ടതി. **ദസവഗ്ഗേന** അബ്ഭാനകമ്മമത്തം ഠപേത്വാ സബ്ബം സങ്ഘകമ്മം കാതും വട്ടതി. **വീസതിവഗ്ഗേന** ന കിഞ്ചി സങ്ഘകമ്മം കാതും ന വട്ടതി, തഥാ **അതിരേകവീസതിവഗ്ഗേന.**സോ പന ചതുവഗ്ഗാദിനാ സങ്ഘേന കത്തബ്ബം കമ്മം ഊനകതരേന കാതും ന വട്ടതി, അതിരേകേന പന വട്ടതീതി ദസ്സനത്ഥം വുത്തോ. ഇമസ്മിം പനത്ഥേ ചതുവഗ്ഗം ഉപാദായ സബ്ബോപി സമ്മുതിസങ്ഘോ അധിപ്പേതോ.

അജ്ജുപോസഥോതി അജ്ജ ഉപോസഥദിവസോ, ഏതേന അനുപോസഥദിവസം പടിക്ഖിപതി. **പന്നരസോ**തി ഇമിനാ അഞ്ഞം ഉപോസഥദിവസം പടിക്ഖിപതി. ദിവസവസേന ഹി തയോ ഉപോസഥാ ചാതുദ്ദസികോ പന്നരസികോ സാമഗ്ഗിഉപോസഥോതി, ഏവം തയോ ഉപോസഥാ വുത്താ. തത്ഥ ഹേമന്തഗിമ്ഹവസ്സാനാനം തിണ്ണം ഉതൂനം തതിയസത്തമപക്ഖേസു ദ്വേ ദ്വേ കത്വാ ഛ **ചാതുദ്ദസികാ,** അവസേസാ അട്ഠാരസ **പന്നരസികാ**തി ഏവം ഏകസംവച്ഛരേ ചതുവീസതി ഉപോസഥാ, ഇദം താവ പകതിചാരിത്തം. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, സകിം പക്ഖസ്സ ചാതുദ്ദസേ വാ പന്നരസേ വാ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൧൩൬) വചനതോ പന "ആഗന്തുകേഹി ആവാസികാനം അനുവത്തിതബ്ബ"ന്തിആദിവചനതോ (മഹാവ॰ ൧൭൮) ച തഥാരൂപപച്ചയേ സതി അഞ്ഞസ്മിമ്പി ചാതുദ്ദസേ ഉപോസഥം കാതും വട്ടതി. പുരിമവസ്സംവുട്ഠാനം പന പുബ്ബകത്തികപുണ്ണമാ വാ, തേസംയേവ സചേ ഭണ്ഡനകാരകേഹി ഉപദ്ദുതാ പവാരണം പച്ചുക്കഡ്ഢന്തി, അഥ പുബ്ബകത്തികമാസസ്സ കാളപക്ഖചാതുദ്ദസോ വാ, പച്ഛിമകത്തികപുണ്ണമാ വാ, പച്ഛിമവസ്സംവുട്ഠാനഞ്ച പച്ഛിമകത്തികപുണ്ണമാ ഏവാതി ഇമേ തയോ പവാരണാദിവസാപി ഹോന്തി, ഇദമ്പി പകതിചാരിത്തമേവ. തഥാരൂപപച്ചയേ പന സതി ദ്വിന്നം കത്തികപുണ്ണമാനം പുരിമേസു ചാതുദ്ദസേസുപി പവാരണം കാതും വട്ടതി. യദാ പന കോസമ്ബകക്ഖന്ധകേ (മഹാവ॰ ൪൫൧)

ആഗതനയേന ഭിന്നേ സങ്ഘേ ഓസാരിതേ തസ്മിം ഭിക്ഖുസ്മിം സങ്ഘോ തസ്സ വത്ഥുസ്സ വൂപസമായ സങ്ഘസ്സ സാമഗ്ഗിം കരോതി, തദാ "താവദേവ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബ"ന്തി (മഹാവ॰ ൪൭൫) വചനതോ ഠപേത്വാ ചാതുദ്ദസപന്നരസേ, അഞ്ഞോപി യോ കോചി ദിവസോ **സാമഗ്ഗിഉപോസഥദിവസോ** നാമ ഹോതി, പുരിമവസ്സംവുട്ഠാനം പന കത്തികമാസബ്ഭന്തരേ അയമേവ സാമഗ്ഗിപവാരണാദിവസോ നാമ ഹോതി. ഇതി ഇമേസു തീസു ദിവസേസു "പന്നരസോ"തിഇമിനാ അഞ്ഞം ഉപോസഥദിവസം പടിക്ഖിപതി. തസ്മാ യ്വായം "അജ്ജുപോസഥോ"തിവചനേന അനുപോസഥദിവസോ പടിക്ഖിത്തോ, തസ്മിം ഉപോസഥോ ന കാതബ്ബോയേവ. യോ പനായം അഞ്ഞോ ഉപോസഥദിവസോ, തസ്മിം ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. കരോന്തേന പന സചേ ചാതുദ്ദസികോ ഹോതി, "അജ്ജുപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ പന്നരസികോ ഹോതി, "അജ്ജുപോസഥോ പന്നരസോ"തി വത്തബ്ബം. സചേ സാമഗ്ഗിഉപോസഥോ ഹോതി, "അജ്ജുപോസഥോ സാമഗ്ഗീ"തി വത്തബ്ബം.

യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലന്തി ഏത്ഥ പത്തോ കാലോ ഇമസ്സ കമ്മസ്സാതി പത്തകാലം, പത്തകാലമേവ പത്തകല്ലം. തദേതം ഇധ ചതൂഹി അങ്ഗേഹി സങ്ഗഹിതം. യഥാഹു അട്ഠകഥാചരിയാ -

> "ഉപോസഥോ യാവതികാ ച ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ,
> സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തി;
> വജ്ജനീയാ ച പുഗ്ഗലാ തസ്മിം ന ഹോന്തി,
> 'പത്തകല്ല'ന്തി വുച്ചതീ"തി. (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൬൮);

തത്ഥ **ഉപോസഥോ**തി തീസു ഉപോസഥദിവസേസു അഞ്ഞതരഉപോസഥദിവസോ. തസ്മിഞ്ഹി സതി ഇദം സങ്ഘസ്സ ഉപോസഥകമ്മം പത്തകല്ലം നാമ ഹോതി, നാസതി. യഥാഹ "ന ച, ഭിക്ഖവേ, അനുപോസഥേ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ, യോ കരേയ്യ, ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൧൮൩).

യാവതികാ ച ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താതി യത്തകാ ഭിക്ഖൂ തസ്സ ഉപോസഥകമ്മസ്സ പത്താ യുത്താ അനുരൂപാ, സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചത്താരോ പകതത്താ, തേ ച ഖോ ഹത്ഥപാസം അവിജഹിത്വാ ഏകസീമായം ഠിതാ.

സീമാ ച നാമേസാ ബദ്ധസീമാ അബദ്ധസീമാതി ദുവിധാ ഹോതി. തത്ഥ ഏകാദസ വിപത്തിസീമായോ അതിക്കമിത്വാ തിവിധസമ്പത്തിയുത്താ നിമിത്തേന നിമിത്തം സമ്ബന്ധിത്വാ സമ്മതാ സീമാ **ബദ്ധസീമാ** നാമ, "അതിഖുദ്ദകാ, അതിമഹതീ, ഖണ്ഡനിമിത്താ, ഛായാനിമിത്താ, അനിമിത്താ, ബഹിസീമേ ഠിതാ സമ്മതാ, നദിയാ സമ്മതാ, സമുദ്ദേ സമ്മതാ, ജാതസ്സരേ സമ്മതാ, സീമായ സീമം സമ്ഭിന്ദന്തേന സമ്മതാ, സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരന്തേന സമ്മതാ"തി ഇമാ ഹി "ഏകാദസഹി ആകാരേഹി സീമതോ കമ്മാനി വിപജ്ജന്തീ"തി (പരി॰ ൪൮൬) വചനതോ ഏകാദസ വിപത്തിസീമായോ നാമ. തത്ഥ **അതിഖുദ്ദകാ** നാമ യത്ഥ ഏകവീസതി ഭിക്ഖൂ നിസീദിതും ന സക്കോന്തി . **അതിമഹതീ** നാമ യാ അന്തമസോ കേസഗ്ഗമത്തേനാപി തിയോജനം അതിക്കമിത്വാ സമ്മതാ. **ഖണ്ഡനിമിത്താ** നാമ

അഘടിതനിമിത്താ വുച്ചതി, പുരത്ഥിമായ ദിസായ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ അനുക്കമേനേവ ദക്ഖിണായ പച്ഛിമായ ഉത്തരായ ദിസായ കിത്തേത്വാ പുന പുരത്ഥിമായ ദിസായ പുബ്ബകിത്തിതം പടികിത്തേത്വാ ഠപേതും വട്ടതി, ഏവം അക്ഖണ്ഡനിമിത്താ ഹോതി. സചേ പന അനുക്കമേന ആഹരിത്വാ ഉത്തരായ ദിസായ നിമിത്തം കിത്തേത്വാ തത്ഥേവ ഠപേതി, ഖണ്ഡനിമിത്താ നാമ ഹോതി. അപരാപി **ഖണ്ഡനിമിത്താ** നാമ യാ അനിമിത്തുപഗം തചസാരരുക്ഖം വാ ഖാണുകം വാ പംസുപുഞ്ജവാലുകപുഞ്ജാനം വാ അഞ്ഞതരം അന്തരാ ഏകം നിമിത്തം കത്വാ സമ്മതാ. **ഛായാനിമിത്താ** നാമ പബ്ബതച്ഛായാദീനം യം കിഞ്ചി ഛായം നിമിത്തം കത്വാ സമ്മതാ. **അനിമിത്താ** നാമ സബ്ബേന സബ്ബം നിമിത്താനി അകിത്തേത്വാ സമ്മതാ. **ബഹിസീമേ ഠിതസമ്മതാ** നാമ നിമിത്താനി കിത്തേത്വാ നിമിത്താനം ബഹിഠിതേന സമ്മതാ. **നദിയാ സമുദ്ദേ ജാതസ്സരേ സമ്മതാ** നാമ ഏതേസു നദിആദീസു സമ്മതാ. സാ ഹി ഏവം സമ്മതാപി "സബ്ബാ, ഭിക്ഖവേ, നദീ അസീമാ, സബ്ബോ സമുദ്ദോ അസീമോ, സബ്ബോ ജാതസ്സരോ അസീമോ"തി (മഹാവ॰ ൧൪൭) വചനതോ അസമ്മതാവ ഹോതി. **സീമായ സീമം സമ്ഭിന്ദന്തേന സമ്മതാ** നാമ അത്തനോ സീമായ പരേസം സീമം സമ്ഭിന്ദന്തേന സമ്മതാ. സചേ ഹി പോരാണകസ്സ വിഹാരസ്സ പുരത്ഥിമായ ദിസായ അമ്ബോ ചേവ ജമ്ബൂ ചാതി ദ്വേ രുക്ഖാ അഞ്ഞമഞ്ഞം സംസട്ഠവിടപാ ഹോന്തി, തേസു അമ്ബസ്സ പച്ഛിമദിസാഭാഗേ ജമ്ബൂ, വിഹാരസീമാ ച ജമ്ബും അന്തോ കത്വാ അമ്ബം കിത്തേത്വാ ബദ്ധാ ഹോതി, അഥ പച്ഛാ തസ്സ വിഹാരസ്സ പുരത്ഥിമായ ദിസായ വിഹാരേ കതേ സീമം ബന്ധന്താ ഭിക്ഖൂ തം അമ്ബം അന്തോ കത്വാ ജമ്ബും കിത്തേത്വാ ബന്ധന്തി, സീമായ സീമം സമ്ഭിന്നാ ഹോതി. **സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരന്തേന സമ്മതാ** നാമ അത്തനോ സീമായ പരേസം സീമം അജ്ഝോത്ഥരന്തേന സമ്മതാ. സചേ ഹി പരേസം ബദ്ധസീമം സകലം വാ തസ്സാ പദേസം വാ അന്തോ കത്വാ അത്തനോ സീമം സമ്മന്നതി, സീമായ സീമം അജ്ഝോത്ഥരിതാ നാമ ഹോതി. ഇതി ഇമാ ഏകാദസ വിപത്തിസീമായോ അതിക്കമിത്വാ സമ്മതാ.

തിവിധസമ്പത്തിയുത്താതി നിമിത്തസമ്പത്തിയാ പരിസാസമ്പത്തിയാ കമ്മവാചാസമ്പത്തിയാ ച യുത്താ. തത്ഥ **നിമിത്തസമ്പത്തിയാ യുത്താ** നാമ പബ്ബതനിമിത്തം, പാസാണനിമിത്തം, വനനിമിത്തം, രുക്ഖനിമിത്തം, മഗ്ഗനിമിത്തം, വമ്മികനിമിത്തം, നദിനിമിത്തം, ഉദകനിമിത്തന്തി ഏവം വുത്തേസു അട്ഠസു നിമിത്തേസു തസ്മിം തസ്മിം ദിസാഭാഗേ യഥാലദ്ധാനി നിമിത്തുപഗാനി നിമിത്താനി "പുരത്ഥിമായ ദിസായ കിം നിമിത്തം, പബ്ബതോ, ഭന്തേ, ഏസോ പബ്ബതോ നിമിത്ത"ന്തിആദിനാ നയേന സമ്മാ കിത്തേത്വാ സമ്മതാ. തത്രേവം സങ്ഖേപതോ നിമിത്തുപഗതാ വേദിതബ്ബാ - സുദ്ധപംസുസുദ്ധപാസാണഉഭയമിസ്സകവസേന ഹി തിവിധോപി **പബ്ബതോ** ഹത്ഥിപ്പമാണതോ പട്ഠായ ഉദ്ധം നിമിത്തുപഗോ, തതോ ഓമകതരോ ന വട്ടതി. **പാസാണനിമിത്തേ** അയോഗുളമ്പി പാസാണസങ്ഖമേവ ഗച്ഛതി, തസ്മാ യോ കോചി പാസാണോ ഉക്കംസവസേന ഹത്ഥിപ്പമാണതോ ഓമകതരം ആദിം കത്വാ ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന ദ്വത്തിംസപലഗുളപിണ്ഡപരിമാണോ നിമിത്തുപഗോ, ന തതോ ഖുദ്ദകതരോ. പിട്ഠിപാസാണോ പന അതിമഹന്തോപി വട്ടതി. **വനനിമിത്തേ** അന്തോസാരേഹി വാ അന്തോസാരമിസ്സകേഹി വാ രുക്ഖേഹി ചതുപഞ്ചരുക്ഖമത്തമ്പി വനം നിമിത്തുപഗം, തതോ ഊനകതരം ന വട്ടതി. **രുക്ഖോ** ജീവന്തോയേവ അന്തോസാരോ ഭൂമിയം പതിട്ഠിതോ, അന്തമസോ ഉബ്ബേധതോ അട്ഠങ്ഗുലോ,

പരിണാഹതോ സൂചിദണ്ഡകപ്പമാണോപി നിമിത്തുപഗോ, തതോ ഓമകതരോ ന വട്ടതി. **മഗ്ഗോ** ജങ്ഘമഗ്ഗോ വാ ഹോതു സകടമഗ്ഗോ വാ, യോ വിനിവിജ്ഝിത്വാ ദ്വേ തീണി ഗാമഖേത്താനി ഗച്ഛതി, താദിസോ ജങ്ഘസത്ഥസകടസത്ഥേഹി വലഞ്ജിയമാനോയേവ നിമിത്തുപഗോ, അവലഞ്ജിതോ ന വട്ടതി. **വമ്മികോ** പന ഹേട്ഠിമപരിച്ഛേദേന തംദിവസംജാതോ അട്ഠങ്ഗുലുബ്ബേധോ ഗോവിസാണമത്തോപി വമ്മികോ നിമിത്തുപഗോ, തതോ ഓമകതരോ ന വട്ടതി. യം പന അബദ്ധസീമാലക്ഖണേ **നദിം** വക്ഖാമ, സാ നിമിത്തുപഗാ, അഞ്ഞാ ന വട്ടതി. **ഉദകം** യം അസന്ദമാനം ആവാടപോക്ഖരണീതളാകജാതസ്സരലോണിസമുദ്ദാദീസു ഠിതം, തം ആദിം കത്വാ അന്തമസോ തങ്ഖണേയേവ പഥവിയം ഖണിതേ ആവാടകേ ഘടേഹി ആഹരിത്വാ പൂരിതമ്പി യാവ കമ്മവാചാപരിയോസാനാ സണ്ഠമാനകം നിമിത്തുപഗം, ഇതരം സന്ദമാനം വാ വുത്തപരിച്ഛേദകാലം അതിട്ഠന്തം വാ ഭാജനഗതം വാ ന വട്ടതീതി.

പരിസാസമ്പത്തിയാ യുത്താ നാമ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചതൂഹി ഭിക്ഖൂഹി സന്നിപതിത്വാ യാവതികാ തസ്മിം ഗാമഖേത്തേ ബദ്ധസീമം വാ നദിസമുദ്ദജാതസ്സരേ വാ അനോക്കമിത്വാ ഠിതാ ഭിക്ഖൂ, തേ സബ്ബേ ഹത്ഥപാസേ വാ കത്വാ ഛന്ദം വാ ആഹരിത്വാ സമ്മതാ.

കമ്മവാചാസമ്പത്തിയാ യുത്താ നാമ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, യാവതാ സമന്താ നിമിത്താ കിത്തിതാ"തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൩൮) നയേന വുത്തായ പരിസുദ്ധായ ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചായ സമ്മതാ. ഏവം ഏകാദസ വിപത്തിസീമായോ അതിക്കമിത്വാ തിവിധസമ്പത്തിയുത്താ നിമിത്തേന നിമിത്തം സമ്ബന്ധിത്വാ സമ്മതാ സീമാ "ബദ്ധസീമാ"തി വേദിതബ്ബാ. **ഖണ്ഡസീമാ സമാനസംവാസസീമാ അവിപ്പവാസസീമാ**തി തസ്സായേവ പഭേദോ.

അബദ്ധസീമാ പന ഗാമസീമാ, സത്തബ്ഭന്തരസീമാ, ഉദകുക്ഖേപസീമാതി തിവിധാ. തത്ഥ യാവതാ ഏകം ഗാമക്ഖേത്തം, അയം **ഗാമസീമാ** നാമ. അഗാമകേ അരഞ്ഞേ സമന്താ സത്തബ്ഭന്തരാ **സത്തബ്ഭന്തരസീമാ** നാമ. തത്ഥ **അഗാമകം നാമ അരഞ്ഞം** വിഞ്ഝാടവിആദീസു വാ സമുദ്ദമജ്ഝേ വാ മച്ഛബന്ധാനം അഗമനപഥേസു ദീപകേസു ലബ്ഭതി. **സമന്താ സത്തബ്ഭന്തരാ**തി മജ്ഝേ ഠിതാനം സബ്ബദിസാസു സത്തബ്ഭന്തരാ വിനിബ്ബേധേന ചുദ്ദസ ഹോന്തി. തത്ഥ ഏകം അബ്ഭന്തരം അട്ഠവീസതിഹത്ഥപ്പമാണം ഹോതി, അയഞ്ച സീമാ പരിസാവസേന വഡ്ഢതി, തസ്മാ സമന്താ പരിസാപരിയന്തതോ പട്ഠായ അബ്ഭന്തരപരിച്ഛേദോ കാതബ്ബോ. സചേ പന ദ്വേ സങ്ഘാ വിസും ഉപോസഥം കരോന്തി, ദ്വിന്നം സത്തബ്ഭന്തരാനം അന്തരേ അഞ്ഞമേകം സത്തബ്ഭന്തരം ഉപചാരത്ഥായ ഠപേതബ്ബം. യാ പനേസാ "സബ്ബാ, ഭിക്ഖവേ, നദീ അസീമാ"തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൪൭) നയേന നദിആദീനം സീമഭാവം പടിക്ഖിപിത്വാ പുന "നദിയാ വാ, ഭിക്ഖവേ, സമുദ്ദേ വാ ജാതസ്സരേ വാ യം മജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ സമന്താ ഉദകുക്ഖേപാ, അയം തത്ഥ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാ"തി വുത്താ അയം **ഉദകുക്ഖേപസീമാ** നാമ. തത്ഥ യസ്സാ ധമ്മികാനം രാജൂനം കാലേ അന്വഡ്ഢമാസം അനുദസാഹം അനുപഞ്ചാഹം അനതിക്കമിത്വാ ദേവേ വസ്സന്തേ വലാഹകേസു വിഗതമത്തേസു സോതം പച്ഛിജ്ജതി, അയം നദിസങ്ഖ്യം ന ഗച്ഛതി. യസ്സാ പന ഈദിസേ സുവുട്ഠികാലേ വസ്സാനസ്സ ചതുമാസേ സോതം ന പച്ഛിജ്ജതി, യത്ഥ തിത്ഥേന

വാ അതിത്ഥേന വാ സിക്ഖാകരണീയേ ആഗതലക്ഖണേന തിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേത്വാ അന്തരവാസകം അനുക്ഖിപിത്വാ ഉത്തരന്തിയാ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകദ്വങ്ഗുലമത്തമ്പി അന്തരവാസകോ തേമിയതി, അയം സമുദ്ദം വാ പവിസതു തളാകം വാ, പഭവതോ പട്ഠായ **നദീ** നാമ. **സമുദ്ദോ** പാകടോയേവ. യോ പന കേനചി ഖണിത്വാ അകതോ സയംജാതോ സോബ്ഭോ സമന്തതോ ആഗതേന ഉദകേന പൂരിതോ തിട്ഠതി, യത്ഥ നദിയം വുത്തപ്പകാരേ വസ്സകാലേ ഉദകം സന്തിട്ഠതി, അയം **ജാതസ്സരോ** നാമ. യോപി നദിം വാ സമുദ്ദം വാ ഭിന്ദിത്വാ നിക്ഖന്തഉദകേന ഖതോ സോബ്ഭോ ഏതം ലക്ഖണം പാപുണാതി, അയമ്പി **ജാതസ്സരോയേവ**.

യം മജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ സമന്താ ഉദകുക്ഖേപാതി യം ഠാനം ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ സമന്തതോ ഉദകുക്ഖേപേന പരിച്ഛിന്നം, തത്ഥ യഥാ അക്ഖധുത്താ ദാരുഗുളം ഖിപന്തി, ഏവം ഉദകം വാ വാലുകം വാ ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ മജ്ഝിമേന പുരിസേന സബ്ബഥാമേന ഖിപിതബ്ബം, തത്ഥ യത്ഥ ഏവം ഖിത്തം ഉദകം വാ വാലുകം വാ പതതി, അയം **ഉദകുക്ഖേപോ** നാമ.

അയം തത്ഥ സമാനസംവാസാ ഏകൂപോസഥാതി അയം തേസു നദിആദീസു ഉദകുക്ഖേപപരിച്ഛിന്നാ സീമാ സമാനസംവാസാ ചേവ ഏകൂപോസഥാ ച, അയം പന ഏതേസം നദിആദീനം അന്തോയേവ ലബ്ഭതി, ന ബഹി. തസ്മാ നദിയാ വാ ജാതസ്സരേ വാ യത്തകം പദേസം പകതിവസ്സകാലേ ചതൂസു മാസേസു ഉദകം ഓത്ഥരതി, സമുദ്ദേ യസ്മിം പദേസേ പകതിവീചിയോ ഓത്ഥരിത്വാ സണ്ഠഹന്തി, തതോ പട്ഠായ കപ്പിയഭൂമി, തത്ഥ ഠത്വാ ഉപോസഥാദികമ്മം കാതും വട്ടതി . ദുബ്ബുട്ഠികാലേ വാ ഗിമ്ഹേ വാ നദിജാതസ്സരേസു സുക്ഖേസുപി സാ ഏവ കപ്പിയഭൂമി, സചേ പന സുക്ഖേ ജാതസ്സരേ വാപിം വാ ഖണന്തി, വപ്പം വാ കരോന്തി, തം ഠാനം ഗാമക്ഖേത്തം ഹോതി. യാ പനേസാ "കപ്പിയഭൂമീ"തി വുത്താ, തതോ ബഹി ഉദകുക്ഖേപസീമാ ന ഗച്ഛതി, അന്തോയേവ ഗച്ഛതി, തസ്മാ തേസം അന്തോ പരിസാപരിയന്തതോ പട്ഠായ സമന്താ ഉദകുക്ഖേപപരിച്ഛേദോ കാതബ്ബോ. സചേ പന ദ്വേ സങ്ഘാ വിസും വിസും ഉപോസഥാദികമ്മം കരോന്തി, ദ്വിന്നം ഉദകുക്ഖേപാനം അന്തരേ അഞ്ഞോ ഏകോ ഉദകുക്ഖേപോ ഉപചാരത്ഥായ ഠപേതബ്ബോ. അയഞ്ഹി സത്തബ്ഭന്തരസീമാ ച ഉദകുക്ഖേപസീമാ ച ഭിക്ഖൂനം ഠിതോകാസതോ പട്ഠായ ലബ്ഭതി. പരിച്ഛേദബ്ഭന്തരേ ഹത്ഥപാസം വിജഹിത്വാ ഠിതോപി പരിച്ഛേദതോ ബഹി അഞ്ഞം തത്തകംയേവ പരിച്ഛേദം അനതിക്കമിത്വാ ഠിതോപി കമ്മം കോപേതി, ഇദം സബ്ബഅട്ഠകഥാസു (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൪൭) സന്നിട്ഠാനം. ഏവം **അബദ്ധസീമാ** വേദിതബ്ബാ. ഇതി ഇമം ബദ്ധസീമാബദ്ധസീമാവസേന ദുവിധം സീമം സന്ധായേതം വുത്തം "തേ ച ഖോ ഹത്ഥപാസം അവിജഹിത്വാ ഏകസീമായം ഠിതാ"തി. തേസു ഹി ചതൂസു ഭിക്ഖൂസു ഏകസീമായം ഹത്ഥപാസം അവിജഹിത്വാ ഠിതേസ്വേവേതം സങ്ഘസ്സ ഉപോസഥകമ്മം പത്തകല്ലം നാമ ഹോതി, ന ഇതരഥാ. യഥാഹ "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ചതുന്നം പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതു"ന്തി (മഹാവ॰ ൧൬൮).

സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തീതി ഏത്ഥ യം സബ്ബോ സങ്ഘോ വികാലഭോജനാദിനാ സഭാഗവത്ഥുനാ ലഹുകാപത്തിം ആപജ്ജതി, ഏവരൂപാ വത്ഥുസഭാഗാ "സഭാഗാ"തി വുച്ചതി, വികാലഭോജനപച്ചയാ ആപന്നം പന

ആപത്തിസഭാഗം അനതിരിത്തഭോജനപച്ചയാ ആപന്നസ്സ സന്തികേ ദേസേതും വട്ടതി. സഭാഗാപത്തിയാ പന സതി തേഹി ഭിക്ഖൂഹി ഏകോ ഭിക്ഖു സാമന്താ ആവാസാ സജ്ജുകം പാഹേതബ്ബോ "ഗച്ഛാവുസോ, തം ആപത്തിം പടികരിത്വാ ആഗച്ഛ, മയം തേ സന്തികേ ആപത്തിം പടികരിസ്സാമാ"തി, ഏവഞ്ചേതം ലഭേഥ, ഇച്ചേതം കുസലം, നോ ചേ ലഭേഥ, ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം സബ്ബോ സങ്ഘോ സഭാഗം ആപത്തിം ആപന്നോ, യദാ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും സുദ്ധം അനാപത്തികം പസ്സിസ്സതി, തദാ തസ്സ സന്തികേ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സതീ"തി (മഹാവ॰ ൧൭൧) വത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. സചേ പന വേമതികോ ഹോതി, "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം സബ്ബോ സങ്ഘോ സഭാഗായ ആപത്തിയാ വേമതികോ, യദാ നിബ്ബേമതികോ ഭവിസ്സതി, തദാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സതീ"തി വത്വാ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. സചേ പനേത്ഥ കോചി തം സഭാഗം ആപത്തിം ദേസേതും വട്ടതീതി മഞ്ഞമാനോ ഏകസ്സ സന്തികേ ദേസേതി, ദേസിതാ സുദേസിതാവ. അഞ്ഞം പന ദേസനാപച്ചയാ ദേസകോ, പടിഗ്ഗഹണപച്ചയാ പടിഗ്ഗാഹകോ ചാതി ഉഭോപി ദുക്കടം ആപജ്ജന്തി, തം നാനാവത്ഥുകം ഹോതി, തസ്മാ അഞ്ഞമഞ്ഞം ദേസേതബ്ബം . ഏത്താവതാ തേ ദ്വേ നിരാപത്തികാ ഹോന്തി, തേസം സന്തികേ സേസേഹി സഭാഗാപത്തിയോ ദേസേതബ്ബാ വാ ആരോചേതബ്ബാ വാ. സചേ തേ ഏവം അകത്വാ ഉപോസഥം കരോന്തി, "പാരിസുദ്ധിം ആയസ്മന്തോ ആരോചേഥാ"തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൩൪) നയേന സാപത്തികസ്സ ഉപോസഥകരണേ പഞ്ഞത്തം ദുക്കടം ആപജ്ജന്തി. സചേ സബ്ബോ സങ്ഘോ സഭാഗാപത്തിയാ സതി വുത്തവിധിം അകത്വാ ഉപോസഥം കരോതി, വുത്തനയേനേവ സബ്ബോ സങ്ഘോ ആപത്തിം ആപജ്ജതി, തസ്മാ സഭാഗാപത്തിയാ സതി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം നാമ ന ഹോതി, തേന വുത്തം "സഭാഗാപത്തിയോ ച ന വിജ്ജന്തീ"തി. ഏതാസു ഹി സഭാഗാപത്തീസു അവിജ്ജമാനാസു വിസഭാഗാപത്തീസു വിജ്ജമാനാസുപി പത്തകല്ലം ഹോതിയേവ.

വജ്ജനീയാ ച പുഗ്ഗലാ തസ്മിം ന ഹോന്തീതി "ന, ഭിക്ഖവേ, സഗഹട്ഠായ പരിസായ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബം, യോ ഉദ്ദിസേയ്യ ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി (മഹാവ॰ ൧൫൪) വചനതോ ഗഹട്ഠോ, "ന, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖുനിയാ നിസിന്നപരിസായ പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിതബ്ബ"ന്തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൮൩) നയേന വുത്താ ഭിക്ഖുനീ, സിക്ഖമാനാ, സാമണേരോ, സാമണേരീ, സിക്ഖാപച്ചക്ഖാതകോ, അന്തിമവത്ഥുഅജ്ഝാപന്നകോ, ആപത്തിയാ അദസ്സനേ ഉക്ഖിത്തകോ, ആപത്തിയാ അപ്പടികമ്മേ ഉക്ഖിത്തകോ, പാപികായ ദിട്ഠിയാ അപ്പടിനിസ്സഗ്ഗേ ഉക്ഖിത്തകോ, പണ്ഡകോ, ഥേയ്യസംവാസകോ, തിത്ഥിയപക്കന്തകോ, തിരച്ഛാനഗതോ, മാതുഘാതകോ, പിതുഘാതകോ അരഹന്തഘാതകോ, ഭിക്ഖുനിദൂസകോ, സങ്ഘഭേദകോ, ലോഹിതുപ്പാദകോ, ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോതി ഇമേ വീസതി ചാതി ഏകവീസതി പുഗ്ഗലാ വജ്ജനീയാ നാമ, തേ ഹത്ഥപാസതോ ബഹികരണവസേന വജ്ജേതബ്ബാ. ഏതേസു ഹി തിവിധേ ഉക്ഖിത്തകേ സതി ഉപോസഥം കരോന്തോ സങ്ഘോ പാചിത്തിയം ആപജ്ജതി, സേസേസു ദുക്കടം. ഏത്ഥ ച **തിരച്ഛാനഗതോ**തി യസ്സ ഉപസമ്പദാ പടിക്ഖിത്താ, തിത്ഥിയാ ഗഹട്ഠേനേവ സങ്ഗഹിതാ. ഏതേപി ഹി വജ്ജനീയാ നാമ. ഏവം പത്തകല്ലം ഇമേഹി ചതൂഹി അങ്ഗേഹി സങ്ഗഹിതന്തി വേദിതബ്ബം.

സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യാതിഇമിനാ യേ തേ അപരേപി തയോ ഉപോസഥാ സങ്ഘേ ഉപോസഥോ, ഗണേ ഉപോസഥോ, പുഗ്ഗലേ ഉപോസഥോതി, ഏവം കാരകവസേന തയോ ഉപോസഥാ വുത്താ, തേസു ഇതരേ ദ്വേ പടിക്ഖിപിത്വാ സങ്ഘേ ഉപോസഥമേവ ദീപേതി. **പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യാ**തിഇമിനാ യേ തേ അപരേപി തയോ ഉപോസഥാ സുത്തുദ്ദേസോ, പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ, അധിട്ഠാനഉപോസഥോതി, ഏവം കത്തബ്ബാകാരവസേന തയോ ഉപോസഥാ വുത്താ, തേസു ഇതരേ ദ്വേ പടിക്ഖിപിത്വാ സുത്തുദ്ദേസമേവ ദീപേതി. **സുത്തുദ്ദേസോ** നാമ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ വുച്ചതി, സോ ദുവിധോ ഓവാദപാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ ച ആണാപാതിമോക്ഖുദ്ദേസോ ച. തത്ഥ

''ഖന്തീ പരമം തപോ തിതിക്ഖാ...പേ॰....

''സബ്ബപാപസ്സ അകരണം...പേ॰....

''അനൂപവാദോ അനൂപഘാതോ''തി. (ദീ॰ നി॰ ൨.൯൦; ധ॰ പ॰ ൧൮൪, ൧൮൩, ൧൮൫)

ആദിനാ നയേന വുത്താ തിസ്സോ ഗാഥായോ **ഓവാദപാതിമോക്ഖം** നാമ, തം ബുദ്ധാ ഏവ ഉദ്ദിസന്തി, ന സാവകാ. ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ''തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൩൪) നയേന വുത്തം **ആണാപാതിമോക്ഖം** നാമ, തം സാവകാ ഏവ ഉദ്ദിസന്തി, ന ബുദ്ധാ. ഇദമേവ ച ഇമസ്മിം അത്ഥേ ''പാതിമോക്ഖ''ന്തി അധിപ്പേതം.

യേ പന ഇതരേ ദ്വേ ഉപോസഥാ, തേസു **പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ** താവ അഞ്ഞേസഞ്ച സന്തികേ, അഞ്ഞമഞ്ഞഞ്ച ആരോചനവസേന ദുവിധോ. തത്ഥ య്വായം അഞ്ഞേസം സന്തികേ കരീയതി, സോപി പവാരിതാനഞ്ച അപ്പവാരിതാനഞ്ച സന്തികേ കരണവസേന ദുവിധോ. തത്ഥ മഹാപവാരണായ പവാരിതാനം സന്തികേ പച്ഛിമികായ ഉപഗതേന വാ അനുപഗതേന വാ ഛിന്നവസ്സേന വാ ചാതുമാസിനിയം പന പവാരിതാനം സന്തികേ പുരിമികായ ഉപഗതേന വാ അനുപഗതേന വാ ഛിന്നവസ്സേന വാ കായസാമഗ്ഗിം ദത്വാ ''പരിസുദ്ധോ അഹം, ഭന്തേ, 'പരിസുദ്ധോ'തി മം ധാരേഥാ''തി തിക്ഖത്തും വത്വാ കാതബ്ബോ, ഠപേത്വാ ച പന പവാരണാദിവസം അഞ്ഞസ്മിം കാലേ ആവാസികേഹി ഉദ്ദിട്ഠമത്തേ പാതിമോക്ഖേ അവുട്ഠിതായ വാ ഏകച്ചായ വുട്ഠിതായ വാ സബ്ബായ വാ വുട്ഠിതായ പരിസായ യേ അഞ്ഞേ സമസമാ വാ ഥോകതരാ വാ ആഗച്ഛന്തി, തേഹി തേസം സന്തികേ വുത്തനയേനേവ പാരിസുദ്ധി ആരോചേതബ്ബാ. യോ പനായം അഞ്ഞമഞ്ഞം ആരോചനവസേന കരീയതി, സോ ഞത്തിം ഠപേത്വാ ച അട്ഠപേത്വാ ച കരണവസേന ദുവിധോ. തത്ഥ യസ്മിം ആവാസേ തയോ ഭിക്ഖൂ വിഹരന്തി, തേസു ഉപോസഥദിവസേ സന്നിപതിതേസു ഏകേന ഭിക്ഖുനാ ''സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ അജ്ജുപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ''തി വാ ''പന്നരസോ''തി വാ വത്വാ ''യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം മയം അഞ്ഞമഞ്ഞം പാരിസുദ്ധിഉപോസഥം കരേയ്യാമാ''തി ഞത്തിയാ ഠപിതായ ഥേരേന ഭിക്ഖുനാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ''പരിസുദ്ധോ അഹം, ആവുസോ, 'പരിസുദ്ധോ'തി മം ധാരേഥാ''തി (മഹാവ॰ ൧൬൮) തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. ഇതരേഹി ''ഭന്തേ''തി വത്വാ ഏവമേവ

വത്തബ്ബം. ഏവം ഞത്തിം ഠപേത്വാ കാതബ്ബോ. യത്ഥ പന ദ്വേ ഭിക്ഖൂ വിഹരന്തി, തത്ര ഞത്തിം അട്ഠപേത്വാ വുത്തനയേനേവ പാരിസുദ്ധി ആരോചേതബ്ബാതി അയം **പാരിസുദ്ധിഉപോസഥോ**.

സചേ പന ഏകോവ ഭിക്ഖു ഹോതി, സബ്ബം പുബ്ബകരണീയം കത്വാ അഞ്ഞേസം അനാഗമനം ഞത്വാ "അജ്ജ മേ ഉപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ"തി വാ "പന്നരസോ"തി വാ വത്വാ "അധിട്ഠാമീ"തി വത്തബ്ബം. അയം **അധിട്ഠാനുപോസഥോ**തി ഏവം കത്തബ്ബാകാരവസേന തയോ ഉപോസഥാതി വേദിതബ്ബാ. ഏത്താവതാ **നവ ഉപോസഥാ** ദീപിതാ ഹോന്തി. തേസു ദിവസവസേന പന്നരസികോ, കാരകവസേന സങ്ഘുപോസഥോ, കത്തബ്ബാകാരവസേന സുത്തുദ്ദേസോതി ഏവം തിലക്ഖണസമ്പന്നോ ഉപോസഥോ ഇധ നിദ്ദിട്ഠോതി വേദിതബ്ബോ. തസ്മിം പവത്തമാനേ ഉപോസഥം അകത്വാ തദഹുപോസഥേ അഞ്ഞം അഭിക്ഖുകം നാനാസംവാസകേഹി വാ സഭിക്ഖുകം ആവാസം വാ അനാവാസം വാ വാസത്ഥായ അഞ്ഞത്ര സങ്ഘേന, അഞ്ഞത്ര അന്തരായാ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടം ഹോതി.

കിം സങ്ഘസ്സ പുബ്ബകിച്ചന്തി "സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യാ"തി ഏവം ഉപോസഥകരണസമ്ബന്ധേനേവ വുത്തസ്സ സങ്ഘസ്സ ഉപോസഥേ കത്തബ്ബേ യം തം "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ഉപോസഥാഗാരം സമ്മജ്ജിതു"ന്തിആദിനാ (മഹാവ॰ ൧൫൯) നയേന പാളിയം ആഗതം, അട്ഠകഥാസു ച -

> "സമ്മജ്ജനീ പദീപോ ച, ഉദകം ആസനേന ച;
> ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, 'പുബ്ബകരണ'ന്തി വുച്ചതി.
>
> "ഛന്ദപാരിസുദ്ധിഉതുക്ഖാനം, ഭിക്ഖുഗണനാ ച ഓവാദോ;
> ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, 'പുബ്ബകിച്ച'ന്തി വുച്ചതീ"തി. (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൬൮);

ഏവം ദ്വീഹി നാമേഹി നവവിധം പുബ്ബകിച്ചം ദസ്സിതം, കിം തം കതന്തി പുച്ഛതി. ന ഹി തം അകത്വാ ഉപോസഥം കാതും വട്ടതി, തസ്മാ ഥേരേന ആണത്തേന അഗിലാനേന ഭിക്ഖുനാ ഉപോസഥാഗാരം സമ്മജ്ജിതബ്ബം, പാനീയം പരിഭോജനീയം ഉപട്ഠാപേതബ്ബം, ആസനം പഞ്ഞാപേതബ്ബം, പദീപോ കാതബ്ബോ, അകരോന്തോ ദുക്കടം ആപജ്ജതി, ഥേരേനാപി പതിരൂപം ഞത്വാ ആണാപേതബ്ബം.

ഛന്ദപാരിസുദ്ധീതി ഏത്ഥ ഉപോസഥകരണത്ഥം സന്നിപതിതേ സങ്ഘേ ബഹി ഉപോസഥം കത്വാ ആഗതേന സന്നിപതിതട്ഠാനം ഗന്ത്വാ കായസാമഗ്ഗിം അദേന്തേന ഛന്ദോ ദാതബ്ബോ. യോപി ഗിലാനോ വാ ഹോതി കിച്ചപ്പസുതോ വാ, തേനാപി പാരിസുദ്ധിം ദേന്തേന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ. കഥം ദാതബ്ബോ? ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ "ഛന്ദം ദമ്മി, ഛന്ദം മേ ഹര, ഛന്ദം മേ ആരോചേഹീ"തി (മഹാവ॰ ൧൬൫) അയം അത്ഥോ കായേന വാ വാചായ വാ ഉഭയേന വാ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ, ഏവം ദിന്നോ ഹോതി ഛന്ദോ. അകതൂപോസഥേന പന ഗിലാനേന വാ കിച്ചപ്പസുതേന വാ പാരിസുദ്ധി ദാതബ്ബാ. കഥം ദാതബ്ബാ? ഏകസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ "പാരിസുദ്ധിം ദമ്മി, പാരിസുദ്ധിം മേ ഹര, പാരിസുദ്ധിം മേ ആരോചേഹീ"തി (മഹാവ॰ ൧൬൪) അയം അത്ഥോ കായേന വാ വാചായ വാ ഉഭയേന വാ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ,

ഏവം ദിന്നാ ഹോതി പാരിസുദ്ധി, തം പന ദേന്തേന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ. വുത്തഞ്ഹേതം ഭഗവതാ ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തദഹുപോസഥേ പാരിസുദ്ധിം ദേന്തേന ഛന്ദമ്പി ദാതും, സന്തി സങ്ഘസ്സ കരണീയ''ന്തി (മഹാവ॰ ൧൬൫). തത്ഥ പാരിസുദ്ധിദാനം സങ്ഘസ്സപി അത്തനോപി ഉപോസഥകരണം സമ്പാദേതി, ന അവസേസം സങ്ഘകിച്ചം. ഛന്ദദാനം സങ്ഘസ്സേവ ഉപോസഥകരണഞ്ച സേസകിച്ചഞ്ച സമ്പാദേതി, അത്തനോ പന ഉപോസഥോ അകതോയേവ ഹോതി. തസ്മാ പാരിസുദ്ധിം ദേന്തേന ഛന്ദോപി ദാതബ്ബോ. പുബ്ബേ വുത്തം പന സുദ്ധികച്ഛന്ദം വാ ഇമം വാ ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ഏകേന ബഹൂനമ്പി ആഹരിതും വട്ടതി. സചേ പന സോ അന്തരാമഗ്ഗേ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും പസ്സിത്വാ യേസം തേന ഛന്ദോ വാ പാരിസുദ്ധി വാ ഗഹിതാ, തേസഞ്ച അത്തനോ ച ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം ദേതി, തസ്സേവ സാ ആഗച്ഛതി, ഇതരാ പന **ബിളാലസങ്ഖലികാ ഛന്ദപാരിസുദ്ധി** നാമ ഹോതി, സാ നാഗച്ഛതി, തസ്മാ സയമേവ സന്നിപതിതട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ആരോചേതബ്ബം. സചേ പന സഞ്ചിച്ച നാരോചേതി, ദുക്കടം ആപജ്ജതി. ഛന്ദപാരിസുദ്ധി പന തസ്മിം ഹത്ഥപാസം ഉപഗതമത്തേയേവ ആഗതാ ഹോതി.

ഉതുക്ഖാനന്തി ''ഹേമന്താദീനം ഉതൂനം ഏത്തകം അതിക്കന്തം, ഏത്തകം അവസിട്ഠ''ന്തി ഏവം ഉതൂനം ആചിക്ഖനം. **ഭിക്ഖുഗണനാ**തി ''ഏത്തകാ ഭിക്ഖൂ ഉപോസഥഗ്ഗേ സന്നിപതിതാ''തി ഭിക്ഖൂനം ഗണനാ. ഇദമ്പി ഹി ഉഭയം കത്വാവ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. **ഓവാദോ**തി ഭിക്ഖുനോവാദോ. ന ഹി ഭിക്ഖുനീഹി യാചിതം ഓവാദം അനാരോചേത്വാ ഉപോസഥം കാതും വട്ടതി. ഭിക്ഖുനിയോ ഹി ''സ്വേ ഉപോസഥോ''തി ആഗന്ത്വാ ''അയം ഉപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ പന്നരസോ''തി പുച്ഛിത്വാ പുന ഉപോസഥദിവസേ ആഗന്ത്വാ ''ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, അയ്യ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പാദേ വന്ദതി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചതി, ലഭതു കിര, അയ്യ, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഓവാദൂപസങ്കമന''ന്തി (ചൂളവ॰ ൪൧൩) ഏവം ഓവാദം യാചന്തി. തം ഠപേത്വാ ബാലഗിലാനഗമിയേ അഞ്ഞോ സചേപി ആരഞ്ഞികോ ഹോതി, അപടിഗ്ഗഹേതും ന ലഭതി, തസ്മാ യേന സോ പടിഗ്ഗഹിതോ, തേന ഭിക്ഖുനാ ഉപോസഥഗ്ഗേ പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകോ ഭിക്ഖു ഏവം വത്തബ്ബോ ''ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പാദേ വന്ദതി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചതി, ലഭതു കിര, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഓവാദൂപസങ്കമന''ന്തി. പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വത്തബ്ബം ''അത്ഥി കോചി ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനോവാദകോ സമ്മതോ''തി. സചേ ഹോതി കോചി ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനോവാദകോ സമ്മതോ, തതോ തേന സോ വത്തബ്ബോ ''ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനോവാദകോ സമ്മതോ, തം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഉപസങ്കമതൂ''തി (ചൂളവ॰ ൪൧൩). സചേ നത്ഥി, തതോ തേന പുച്ഛിതബ്ബം ''കോ ആയസ്മാ ഉസ്സഹതി ഭിക്ഖുനിയോ ഓവദിതു''ന്തി. സചേ കോചി ഉസ്സഹതി, സോപി ച അട്ഠഹി അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതോ, തം തത്ഥേവ സമ്മന്നിത്വാ ഓവാദപടിഗ്ഗാഹകോ വത്തബ്ബോ ''ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനോവാദകോ സമ്മതോ, തം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഉപസങ്കമതൂ''തി (ചൂളവ॰ ൪൧൩). സചേ പന കോചി ന ഉസ്സഹതി, പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വത്തബ്ബം ''നത്ഥി കോചി ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനോവാദകോ സമ്മതോ, പാസാദികേന ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ സമ്പാദേതൂ''തി. ഏത്താവതാ ഹി സിക്ഖത്തയസങ്ഗഹിതം സകലം സാസനം ആരോചിതം ഹോതി. തേന ഭിക്ഖുനാ ''സാധൂ''തി സമ്പടിച്ഛിത്വാ പാടിപദദിവസേ ഭിക്ഖുനീനം ആരോചേതബ്ബം.

ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേനാപി താ ഭിക്ഖുനിയോ പേസേതബ്ബാ, ഗച്ഛഥ, അയ്യാ, പുച്ഛഥ "കിം, അയ്യ, ലഭതി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, താഹി "സാധു, അയ്യേ"തി സമ്പടിച്ഛിത്വാ തം ഭിക്ഖും ഉപസങ്കമിത്വാ ഏവം വത്തബ്ബം "കിം, അയ്യ, ലഭതി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി. തേന വത്തബ്ബം "നത്ഥി കോചി ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനോവാദകോ സമ്മതോ, പാസാദികേന ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ സമ്പാദേതൂ"തി, താഹി "സാധു അയ്യാ"തി സമ്പടിച്ഛിതബ്ബം. ഇദഞ്ച ഏകതോ ആഗതാനം ദിന്നം തിണ്ണം വാ വസേന വുത്തം. താസു പന ഏകായ ഭിക്ഖുനിയാ വത്തബ്ബഞ്ചേവ സമ്പടിച്ഛിതബ്ബഞ്ച, ഇതരാ തസ്സാ സഹായികാ. സചേ പന ഭിക്ഖുസങ്ഘോ വാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ വാ ന പൂരതി , ഉഭയതോപി വാ ഗണമത്തമേവ പുഗ്ഗലമത്തം വാ ഹോതി.

തത്രായം വചനക്കമോ - "ഭിക്ഖുനിയോ, അയ്യ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പാദേവന്ദന്തി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചന്തി, ലഭന്തു കിര, അയ്യ, ഭിക്ഖുനിയോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, "അഹം, അയ്യ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പാദേ വന്ദാമി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചാമി, ലഭാമഹം, അയ്യ, ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, അയ്യാ, അയ്യാനം പാദേ വന്ദതി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചതി, ലഭതു കിര, അയ്യാ, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി. "ഭിക്ഖുനിയോ, അയ്യാ, അയ്യാനം പാദേ വന്ദന്തി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചന്തി, ലഭന്തു കിര, അയ്യാ, ഭിക്ഖുനിയോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, "അഹം, അയ്യാ, അയ്യാനം പാദേ വന്ദാമി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചാമി, ലഭാമഹം, അയ്യാ, ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, അയ്യ, അയ്യസ്സ പാദേ വന്ദതി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചതി, ലഭതു കിര, അയ്യ, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി. "ഭിക്ഖുനിയോ, അയ്യ, അയ്യസ്സ പാദേ വന്ദന്തി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചന്തി, ലഭന്തു കിര, അയ്യ, ഭിക്ഖുനിയോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, "അഹം, അയ്യ, അയ്യസ്സ പാദേ വന്ദാമി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചാമി, ലഭാമഹം, അയ്യ, ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി. തേനാപി ഭിക്ഖുനാ ഉപോസഥകാലേ ഏവം വത്തബ്ബം "ഭിക്ഖുനിയോ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പാദേ വന്ദന്തി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചന്തി, ലഭന്തു കിര, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനിയോ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി, "ഭിക്ഖുനീ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പാദേ വന്ദതി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചതി, ലഭതു കിര, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനീ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി. "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനിയോ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനീ ഭന്തേ ആയസ്മന്താനം പാദേ വന്ദതി, വന്ദന്തി, വന്ദതി, ഓവാദൂപസങ്കമനഞ്ച യാചതി, യാചന്തി, യാചതി, ലഭതു കിര, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, ലഭന്തു കിര, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനിയോ, ലഭതു കിര, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനീ ഓവാദൂപസങ്കമന"ന്തി. ഉപോസഥഗ്ഗേപി പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകേന വാ ഞത്തിട്ഠപകേന വാ ഇതരേന വാ ഭിക്ഖുനാ സചേ സമ്മതോ ഭിക്ഖു അത്ഥി, പുരിമനയേനേവ "തം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, തം ഭിക്ഖുനിയോ, തം ഭിക്ഖുനീ ഉപസങ്കമതു, ഉപസങ്കമന്തു, ഉപസങ്കമതൂ"തി വത്തബ്ബം. സചേ നത്ഥി, "പാസാദികേന ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, ഭിക്ഖുനിയോ, ഭിക്ഖുനീ സമ്പാദേതു, സമ്പാദേന്തു, സമ്പാദേതൂ"തി വത്തബ്ബം. ഓവാദപ്പടിഗ്ഗാഹകേന പാടിപദേ തം പച്ചാഹരിത്വാ തഥേവ വത്തബ്ബം, അയമേത്ഥ സങ്ഖേപവിനിച്ഛയോ. ഏവം ഭിക്ഖുനീഹി യാചിതം ഓവാദം ആരോചേത്വാവ ഉപോസഥോ കാതബ്ബോ. തേന വുത്തം -

"ഛന്ദപാരിസുദ്ധിഉതുക്ഖാനം , ഭിക്ഖുഗണനാ ച ഓവാദോ;

ഉപോസഥസ്സ ഏതാനി, 'പുബ്ബകിച്ച'ന്തി വുച്ചതീ''തി.

പാരിസുദ്ധിം ആയസ്മന്തോ ആരോചേഥാതി അത്തനോ പരിസുദ്ധഭാവം ആരോചേഥ, ''പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമീ''തിഇദം പാരിസുദ്ധിആരോചനസ്സ കാരണവചനം. ''ന ച, ഭിക്ഖവേ, സാപത്തികേന പാതിമോക്ഖം സോതബ്ബം, യോ സുണേയ്യ ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ''തി (ചൂളവ॰ ൩൮൬) ഹി വചനതോ അപരിസുദ്ധേഹി പാതിമോക്ഖം സോതും ന വട്ടതി. തേന വുത്തം - പാരിസുദ്ധിം ആയസ്മന്തോ ആരോചേഥ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമീതി. ഏത്ഥ സിയാ ''സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യാ''തി (മഹാവ॰ ൧൩൪) വുത്തത്താ ഇധാപി ''പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സതീ''തി വത്തബ്ബം, ഏവഞ്ഹി സതി പുബ്ബേനാപരം സന്ധിയതീതി. വുച്ചതേ, വചനമത്തമേവേതം ന സന്ധിയതി, ലക്ഖണതോ പന സമേതി, സങ്ഘസ്സ സാമഗ്ഗിയാ, ഗണസ്സ സാമഗ്ഗിയാ, പുഗ്ഗലസ്സ ഉദ്ദേസാ സങ്ഘസ്സ ഉദ്ദിട്ഠം ഹോതി പാതിമോക്ഖന്തി ഇദഞ്ഹേത്ഥ ലക്ഖണം, തസ്മാ ''പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമീ''തി ഇദമേവേത്ഥ വത്തബ്ബം.

തം സബ്ബേവ സന്താ സാധുകം സുണോമ മനസി കരോമാതി ന്തി പാതിമോക്ഖം. **സബ്ബേവ സന്താ**തി യാവതികാ തസ്സാ പരിസായ ഥേരാ ച നവാ ച മജ്ഝിമാ ച. **സാധുകം സുണോമാ**തി അട്ഠിം കത്വാ മനസി കരിത്വാ സോതദ്വാരവസേന സബ്ബചേതസാ സമന്നാഹരാമ. **മനസി കരോമാ**തി ഏകഗ്ഗചിത്താ ഹുത്വാ ചിത്തേ ഠപേയ്യാമ. ഏത്ഥ ച കിഞ്ചാപി ''പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമീ''തി വുത്തത്താ ''സുണോഥ മനസി കരോഥാ''തി വത്തും യുത്തം വിയ ദിസ്സതി, ''സങ്ഘോ ഉപോസഥം കരേയ്യാ''തിഇമിനാ പന ന സമേതി. സമഗ്ഗസ്സ ഹി സങ്ഘസ്സേതം ഉപോസഥകരണം, പാതിമോക്ഖുദ്ദേസകോ ച സങ്ഘപരിയാപന്നോവ, ഇച്ചസ്സ സങ്ഘപരിയാപന്നത്താ ''സുണോമ മനസി കരോമാ''തി ഇദമേവ വത്തും യുത്തം.

ഇദാനി യം വുത്തം ''പാരിസുദ്ധിം ആയസ്മന്തോ ആരോചേഥാ''തി, തത്ഥ യഥാ പാരിസുദ്ധിആരോചനം ഹോതി, തം ദസ്സേതും **യസ്സ സിയാ ആപത്തി, സോ ആവികരേയ്യാ**തി ആഹ. തത്ഥ **യസ്സ സിയാ**തി യസ്സ ഛന്നം ആകാരാനം അഞ്ഞതരേന ആപന്നാപത്തി ഭവേയ്യ. ആപത്തിഞ്ഹി ആപജ്ജന്തോ അലജ്ജിതാ, അഞ്ഞാണതാ, കുക്കുച്ചപ്പകതതാ, അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതാ, കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞിതാ, സതിസമ്മോസാതി ഇമേഹി ഛഹാകാരേഹി (പരി॰ ൨൯൫) ആപജ്ജതി.

കഥം **അലജ്ജിതായ** ആപജ്ജതി? അകപ്പിയഭാവം ജാനന്തോയേവ മദ്ദിത്വാ വീതിക്കമം കരോതി.

വുത്തമ്പി ചേതം -

> ''സഞ്ചിച്ച ആപത്തിം ആപജ്ജതി, ആപത്തിം പരിഗൂഹതി;
> അഗതിഗമനഞ്ച ഗച്ഛതി, ഏദിസോ വുച്ചതി അലജ്ജിപുഗ്ഗലോ''തി. (പരി॰ ൩൫൯);

കഥം **അഞ്ഞാണതായ** ആപജ്ജതി? അഞ്ഞാണപുഗ്ഗലോ ഹി മന്ദോ മോമൂഹോ കത്തബ്ബാകത്തബ്ബം അജാനന്തോ അകത്തബ്ബം കരോതി, കത്തബ്ബം

വിരാധേതി, ഏവം അഞ്ഞാണതായ ആപജ്ജതി.

കഥം **കുക്കുച്ചപ്പകതതായ** ആപജ്ജതി? കപ്പിയാകപ്പിയം നിസ്സായ കുക്കുച്ചേ ഉപ്പന്നേ വിനയധരം പുച്ഛിത്വാ കപ്പിയം ചേ, കത്തബ്ബം സിയാ, അകപ്പിയം ചേ, ന കത്തബ്ബം, അയം പന "വട്ടതീ"തി മദ്ദിത്വാ വീതിക്കമതിയേവ, ഏവം കുക്കുച്ചപ്പകതതായ ആപജ്ജതി.

കഥം **അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതായ** ആപജ്ജതി? അച്ഛമംസം "സൂകരമംസ"ന്തി ഖാദതി, വികാലേ കാലസഞ്ഞായ ഭുഞ്ജതി, ഏവം അകപ്പിയേ കപ്പിയസഞ്ഞിതായ ആപജ്ജതി.

കഥം **കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞിതായ** ആപജ്ജതി? സൂകരമംസം "അച്ഛമംസ"ന്തി ഖാദതി, കാലേ വികാലസഞ്ഞായ ഭുഞ്ജതി, ഏവം കപ്പിയേ അകപ്പിയസഞ്ഞിതായ ആപജ്ജതി.

കഥം **സതിസമ്മോസാ** ആപജ്ജതി? സഹസേയ്യചീവരവിപ്പവാസാദീനി സതിസമ്മോസാ ആപജ്ജതി, ഇതി ഇമേസം ഛന്നം ആകാരാനം അഞ്ഞതരേന ആകാരേന ആപന്നാ യസ്സ സിയാ സത്തന്നം ആപത്തിക്ഖന്ധാനം അഞ്ഞതരാ ആപത്തി ഥേരസ്സ വാ നവസ്സ വാ മജ്ഝിമസ്സ വാതി അത്ഥോ.

സോ ആവികരേയ്യാതി സോ തം ആപത്തിം ദേസേതു വാ പകാസേതു വാതി വുത്തം ഹോതി. **അസന്തിയാ ആപത്തിയാ**തി യസ്സ പന ഏവം അനാപന്നാ വാ ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ ച പന വുട്ഠിതാ വാ ദേസിതാ വാ ആരോചിതാ വാ ആപത്തി, തസ്സ സാ ആപത്തി അസന്തീ നാമ ഹോതി, ഏവം അസന്തിയാ ആപത്തിയാ തുണ്ഹീ ഭവിതബ്ബം. **തുണ്ഹീഭാവേന ഖോ പനായസ്മന്തേ "പരിസുദ്ധാ"തി വേദിസ്സാമീ**തി തുണ്ഹീഭാവേനാപി ഹി കാരണേന അഹം ആയസ്മന്തേ "പരിസുദ്ധാ"ഇച്ചേവ ജാനിസ്സാമീതി. **യഥാ ഖോ പന പച്ചേകപുട്ഠസ്സ വേയ്യാകരണം ഹോതീ**തി യഥാ ഏകേനേകോ പുട്ഠോ ബ്യാകരേയ്യ, യഥാ ഏകേനേകോ പച്ചേകപുട്ഠോ "മം ഏസ പുച്ഛതീ"തി ഞത്വാ ബ്യാകരേയ്യാതി വുത്തം ഹോതി.

ഏവമേവം ഏവരൂപായ പരിസായ യാവതതിയം അനുസാവിതം ഹോതീതി ഏത്ഥ ഏകച്ചേ താവ ആചരിയാ ഏവം വദന്തി "ഏവമേവം ഇമിസ്സായ ഭിക്ഖുപരിസായ യദേതം 'യസ്സ സിയാ ആപത്തി, സോ ആവികരേയ്യ, അസന്തിയാ ആപത്തിയാ തുണ്ഹീ ഭവിതബ്ബം, തുണ്ഹീഭാവേന ഖോ പനായസ്മന്തേ പരിസുദ്ധാതി വേദിസ്സാമീ'തി തിക്ഖത്തും അനുസാവിതം, തം ഏകമേകേന 'മം ഏസ പുച്ഛതീ'തി ഏവം ജാനിതബ്ബം ഹോതീതി അത്ഥോ"തി. തം ന യുജ്ജതി, കസ്മാ? അത്ഥബ്യഞ്ജനഭേദതോ. അനുസ്സാവനഞ്ഹി നാമ അത്ഥതോ ച ബ്യഞ്ജനതോ ച അഭിന്നം ഹോതി "ദുതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമീ"തിആദീസു (മഹാവ॰ ൭൨; ചൂളവ॰ ൩) വിയ, "യസ്സ സിയാ"തിആദിവചനത്തയം പന അത്ഥതോപി ബ്യഞ്ജനതോപി ഭിന്നം, തേനസ്സ അനുസ്സാവനത്തയം ന യുജ്ജതി. യദി ചേതം യാവതതിയാനുസ്സാവനം സിയാ, നിദാനുദ്ദേസേ അനിട്ഠിതേപി ആപത്തി സിയാ. ന ച യുത്തം അനാപത്തിക്ഖേത്തേ ആപത്തിം ആപജ്ജിതും.

അപരേ “അനുസാവിത”ന്തിപദസ്സ അനുസാവേതബ്ബന്തി അത്ഥം വികപ്പേത്വാ “യാവതതിയ”ന്തിഇദം ഉപരി ഉദ്ദേസാവസാനേ “കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ…പേ॰… തതിയമ്പി പുച്ഛാമീ”തി ഏതം സന്ധായ വുത്തന്തി ആഹു. തമ്പി ന യുജ്ജതി, കസ്മാ? അത്ഥയുത്തീനം അഭാവതോ. ഇദഞ്ഹി പദം കേചി “അനുസാവേത”ന്തി സജ്ഝായന്തി, കേചി “അനുസാവേത”ന്തി, തം ഉഭയം വാപി അതീതകാലമേവ ദീപേതി, ന അനാഗതം. യദി ചസ്സ അയം അത്ഥോ സിയാ, “അനുസാവിതം ഹേസ്സതീ”തി വദേയ്യ , ഏവം താവ അത്ഥാഭാവതോ ന യുജ്ജതി. യദി ചേതം ഉദ്ദേസാവസാനേ വചനം സന്ധായ വുത്തം സിയാ, “ന ആവികരിസ്സാമീ”തി ചിത്തം ഉപ്പാദേന്തസ്സ നിദാനേ സമത്തേപി വുത്തമുസാവാദോ ന സിയാ, കസ്മാ? “യാവതതിയം അനുസ്സാവിയമാനേ”തിവചനതോ (മഹാവ॰ ൧൩൪) “യാവതതിയ”ന്തി ഇദം വചനമേവ നിരത്ഥകം സിയാ, കസ്മാ? നിദാനുദ്ദേസേ യാവതതിയാനുസ്സാവനസ്സ അഭാവതോതി ഏവം യുത്തിഅഭാവതോ തമ്പി ന യുജ്ജതി. “യാവതതിയം അനുസാവിതം ഹോതീ”തി ഇദം പന ലക്ഖണവചനമത്തം, തേന ഇമമത്ഥം ദസ്സേതി - ഇദം പാതിമോക്ഖം നാമ യാവതതിയം അനുസ്സാവിയതി, തസ്മിം യാവതതിയം അനുസ്സാവിയമാനേ യോ സരമാനോ സന്തിം ആപത്തിം നാവികരോതി, തസ്സ യാവതതിയാനുസ്സാവനാവസാനേ സമ്പജാനമുസാവാദോ ഹോതീതി.

തദേതം യഥാ അനുസാവിതം യാവതതിയം അനുസാവിതം നാമ ഹോതി, തം ദസ്സേതും **തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമീ**തിആദി വുത്തം. തം പനേതം പാരാജികാദീനം അവസാനേ ദിസ്സതി, ന നിദാനാവസാനേ. കിഞ്ചാപി ന ദിസ്സതി, അഥ ഖോ ഉദ്ദേസകാലേ “ആവികതാ ഹിസ്സ ഫാസു ഹോതീ”തി വത്വാ “ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ ആയസ്മന്തോ നിദാനം, തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമീ”തിആദിനാ നയേന വത്തബ്ബമേവ. ഏവഞ്ഹി നിദാനം സുഉദ്ദിട്ഠം ഹോതി, അഞ്ഞഥാ ദുഉദ്ദിട്ഠം. ഇമമേവ ച അത്ഥം സന്ധായ ഉപോസഥക്ഖന്ധകേ വുത്തം “യാവതതിയം അനുസാവിതം ഹോതീതി സകിമ്പി അനുസാവിതം ഹോതി, ദുതിയമ്പി അനുസാവിതം ഹോതി, തതിയമ്പി അനുസാവിതം ഹോതീ”തി (മഹാവ॰ ൧൩൪). അയമേത്ഥ ആചരിയപരമ്പരാഭതോ വിനിച്ഛയോ.

യോ പന ഭിക്ഖു…പേ॰… സമ്പജാനമുസാവാദസ്സ ഹോതീതി സമ്പജാനമുസാവാദോ അസ്സ ഹോതി, തേനസ്സ ദുക്കടാപത്തി ഹോതി, സാ ച ഖോ പന ന മുസാവാദലക്ഖണേന, “സമ്പജാനമുസാവാദേ കിം ഹോതി, ദുക്കടം ഹോതീ”തി (മഹാവ॰ ൧൩൫) ഇമിനാ പന ഭഗവതോ വചനേന വചീദ്വാരേ അകിരിയസമുട്ഠാനാപത്തി ഹോതീതി വേദിതബ്ബാ.

വുത്തമ്പി ചേതം -

“അനാലപന്തോ മനുജേന കേനചി,
വാചാഗിരം നോ ച പരേ ഭണേയ്യ;
ആപജ്ജേയ്യ വാചസികം, ന കായികം,
പഞ്ഹാമേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ”തി. (പരി॰ ൪൭൯);

അന്തരായികോതി വിപ്പടിസാരവത്ഥുതായ പാമോജ്ജാദിസമ്ഭവം നിവാരേത്വാ പഠമജ്ഝാനാദീനം അധിഗമായ അന്തരായം കരോതി. **തസ്മാ**തി യസ്മാ അയം അനാവികരണസങ്ഖാതോ സമ്പജാനമുസാവാദോ അന്തരായികോ

ഹോതി, തസ്മാ. **സരമാനേനാ**തി അത്തനി സന്തിം ആപത്തിം ജാനന്തേന. **വിസുദ്ധാപേക്ഖേനാ**തി വുട്ഠാതുകാമേന വിസുജ്ഝിതുകാമേന. **സന്തീ ആപത്തീ**തി ആപജ്ജിത്വാ അവുട്ഠിതാ ആപത്തി. **ആവികാതബ്ബാ**തി സങ്ഘമജ്ഝേ വാ ഗണമജ്ഝേ വാ ഏകപുഗ്ഗലേ വാ പകാസേതബ്ബാ, അന്തമസോ അനന്തരസ്സാപി ഭിക്ഖുനോ ''അഹം, ആവുസോ, ഇത്ഥന്നാമം ആപത്തിം ആപന്നോ, ഇതോ വുട്ഠഹിത്വാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സാമീ''തി (മഹാവ॰ ൧൭൦) വത്തബ്ബം. സചേപി വേമതികോ ഹോതി, ''അഹം, ആവുസോ, ഇത്ഥന്നാമായ ആപത്തിയാ വേമതികോ, യദാ നിബ്ബേമതികോ ഭവിസ്സാമി, തദാ തം ആപത്തിം പടികരിസ്സാമീ''തി (മഹാവ॰ ൧൭൧) വത്തബ്ബം. **ആവികതാ ഹിസ്സ ഫാസു ഹോതീ**തിഏത്ഥ **ആവികതാ**തി ആവികതായ, പകാസിതായാതി അത്ഥോ. അലജ്ജിതാതിആദീസു (പരി॰ ൨൯൫) വിയ ഹി ഇദമ്പി കരണത്ഥേ പച്ചത്തവചനം. **ഹീ**തി നിപാതമത്തം. **അസ്സാ**തി ഏതസ്സ ഭിക്ഖുനോ. **ഫാസു ഹോതീ**തി പഠമജ്ഝാനാദീനം അധിഗമായ ഫാസു ഹോതി, അവിപ്പടിസാരമൂലകാനം പാമോജ്ജാദീനം വസേന സുഖപ്പടിപദാ സമ്പജ്ജതീതി അത്ഥോ.

ഇതി കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

നിദാനവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

പാരാജികകണ്ഡോ

ഇദാനി യദേതം നിദാനാനന്തരം **തത്രിമേ ചത്താരോ**തിആദി പാരാജികകണ്ഡം, തത്ഥ **തത്രാ**തി തസ്മിം ‘‘പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസിസ്സാമീ’’തി ഏവം വുത്തേ പാതിമോക്ഖേ. **ഇമേ**തി ഇദാനി വത്തബ്ബാനം അഭിമുഖീകരണം. **ചത്താരോ**തി ഗണനപരിച്ഛേദോ. **പാരാജികാ**തി ഏവംനാമകാ. **ധമ്മാ**തി ആപത്തിയോ. **ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തീ**തി സരൂപേന ഉദ്ദിസിതബ്ബതം ആഗച്ഛന്തി, ന നിദാനേ വിയ ‘‘യസ്സ സിയാ ആപത്തീ’’തി സാധാരണവചനമത്തേന.

൧. പഠമപാരാജികവണ്ണനാ

യോ പനാതി രസ്സദീഘാദിനാ ലിങ്ഗാദിഭേദേന യോ കോചി. **ഭിക്ഖൂ**തി ഏഹിഭിക്ഖുഉപസമ്പദാ, സരണഗമനൂപസമ്പദാ, ഓവാദപ്പടിഗ്ഗഹണൂപസമ്പദാ, പഞ്ഹാബ്യാകരണൂപസമ്പദാ, അട്ഠഗരുധമ്മപ്പടിഗ്ഗഹണൂപസമ്പദാ, ദൂതേനൂപസമ്പദാ, അട്ഠവാചികൂപസമ്പദാ, ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മൂപസമ്പദാതി ഇമാസു അട്ഠസു ഉപസമ്പദാസു ഞത്തിചതുത്ഥേന ഉപസമ്പദാകമ്മേന അകുപ്പേന ഠാനാരഹേന ഉപസമ്പന്നോ. തസ്സ പന കമ്മസ്സ വത്ഥുഞത്തിഅനുസ്സാവന സീമാ പരിസാസമ്പത്തിവസേന അകുപ്പതാ വേദിതബ്ബാ.

തത്ഥ **വത്ഥൂ**തി ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ പുഗ്ഗലോ, സോ ഠപേത്വാ ഊനവീസതിവസ്സം അന്തിമവത്ഥുഅജ്ഝാപന്നപുബ്ബം, പണ്ഡകാദയോ ച ഏകാദസ അഭബ്ബപുഗ്ഗലേ വേദിതബ്ബോ. തത്ഥ **ഊനവീസതിവസ്സോ** നാമ പടിസന്ധിഗ്ഗഹണതോ പട്ഠായ അപരിപുണ്ണവീസതിവസ്സോ. **അന്തിമവത്ഥുഅജ്ഝാപന്നപുബ്ബോ** നാമ ചതുന്നം പാരാജികാനം അഞ്ഞതരം അജ്ഝാപന്നപുബ്ബോ. **പണ്ഡകാ**ദയോ വജ്ജനീയപുഗ്ഗലകഥായം വുത്താ. തേസു ആസിത്തപണ്ഡകഞ്ച ഉസൂയപണ്ഡകഞ്ച ഠപേത്വാ ഓപക്കമികപണ്ഡകോ നപുംസകപണ്ഡകോ പണ്ഡകഭാവപക്ഖേ ഠിതോ പക്ഖപണ്ഡകോ ച ഇധ അധിപ്പേതോ.

ഥേയ്യസംവാസകോ പന തിവിധോ ലിങ്ഗത്ഥേനകോ സംവാസത്ഥേനകോ ഉഭയത്ഥേനകോതി. തത്ഥ യോ സയം പബ്ബജിത്വാ ന ഭിക്ഖുവസ്സാനി ഗണേതി, ന യഥാവുഡ്ഢം ഭിക്ഖൂനം വാ സാമണേരാനം വാ വന്ദനം സാദിയതി, ന ആസനേന പടിബാഹതി, ന ഉപോസഥാദീസു സന്ദിസ്സതി, അയം അസുദ്ധചിത്തതായ ലിങ്ഗമത്തസ്സേവ ഥേനിതത്താ **ലിങ്ഗത്ഥേനകോ** നാമ. യോ പന ഭിക്ഖൂഹി പബ്ബജിതോ സാമണേരോ സമാനോ കാസായാനി അപനേത്വാ തേസു സഉസ്സാഹോവ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവിത്വാ പുന നിവാസേത്വാ സാമണേരഭാവം പടിജാനാതി, അയം ഭിക്ഖൂഹി ദിന്നലിങ്ഗസ്സ അപരിച്ചത്തത്താ ന ലിങ്ഗത്ഥേനകോ, ന ലിങ്ഗാനുരൂപസ്സ സംവാസസ്സ സാദിതത്താ നാപി സംവാസത്ഥേനകോ. അന്തിമവത്ഥുഅജ്ഝാപന്നകേപി ഏസേവ നയോ. യോ ച ഖോ സാമണേരോ സമാനോ വിദേസം ഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുവസ്സാനി ഗണേതി, യഥാവുഡ്ഢം വന്ദനം സാദിയതി, ആസനേന പടിബാഹതി, ഉപോസഥാദീസു സന്ദിസ്സതി, അയം സംവാസമത്തസ്സേവ ഥേനിതത്താ **സംവാസത്ഥേനകോ** നാമ. ഭിക്ഖുവസ്സഗണനാദികോ ഹി സബ്ബോപി കിരിയഭേദോ ഇമസ്മിം അത്ഥേ ‘‘സംവാസോ’’തി വേദിതബ്ബോ. സിക്ഖം പച്ചക്ഖായ ‘‘ന മം കോചി ജാനാതീ’’തി പുന ഏവം പടിപജ്ജന്തേപി ഏസേവ നയോ. യോ പന സയം പബ്ബജിത്വാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ യഥാവുഡ്ഢം വന്ദനം സാദിയതി, ആസനേന പടിബാഹതി, ഭിക്ഖുവസ്സാനി ഗണേതി, ഉപോസഥാദീസു സന്ദിസ്സതി, അയം ലിങ്ഗസ്സ ചേവ സംവാസസ്സ ച ഥേനിതത്താ **ഉഭയത്ഥേനകോ** നാമ. ധുരനിക്ഖേപവസേന കാസായാനി അപനേത്വാ അന്തിമവത്ഥും അജ്ഝാപജ്ജിത്വാ പുന താനി അച്ഛാദേത്വാ ഏവം പടിപജ്ജന്തേപി ഏസേവ നയോ, അയം തിവിധോപി ഥേയ്യസംവാസകോ ഇധ അധിപ്പേതോ. ഠപേത്വാ പന ഇമം തിവിധം.

‘‘രാജ ദുബ്ഭിക്ഖ കന്താര-രോഗ വേരീ ഭയേന വാ;
ചീവരാഹരണത്ഥം വാ, ലിങ്ഗം ആദിയതീധ യോ.

‘‘സംവാസം നാധിവാസേതി, യാവ സോ സുദ്ധമാനസോ;
ഥേയ്യസംവാസകോ നാമ, താവ ഏസ ന വുച്ചതീ’’തി. (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൧൧൦);

യോ പന ഉപസമ്പന്നോ തിത്ഥിയഭാവം പത്ഥയമാനോ സയം വാ കുസചീരാദികം തിത്ഥിയലിങ്ഗം ആദിയതി, തേസം വാ സന്തികേ പബ്ബജതി, നഗ്ഗോ വാ ഹുത്വാ ആജീവകാനം സന്തികം ഗന്ത്വാ തേസം വതാനി ആദിയതി, അയം **തിത്ഥിയപക്കന്തകോ** നാമ. ഠപേത്വാ പന മനുസ്സജാതികം അവസേസോ സബ്ബോപി **തിരച്ഛാനഗതോ** നാമ. യേന മനുസ്സജാതികാ ജനേത്തി സയമ്പി മനുസ്സഭൂതേനേവ സഞ്ചിച്ച ജീവിതാ വോരോപിതാ, അയം **മാതുഘാതകോ** നാമ.

പിതുഘാതകേപി ഏസേവ നയോ. യേന അന്തമസോ ഗിഹിലിങ്ഗേ ഠിതോപി മനുസ്സജാതികോ ഖീണാസവോ സഞ്ചിച്ച ജീവിതാ വോരോപിതോ, അയം **അരഹന്തഘാതകോ** നാമ. യോ പന പകതത്തം ഭിക്ഖുനിം തിണ്ണം മഗ്ഗാനം അഞ്ഞതരസ്മിം മഗ്ഗേ ദൂസേതി , അയം **ഭിക്ഖുനിദൂസകോ** നാമ. യോ ദേവദത്തോ വിയ സാസനം ഉദ്ധമ്മം ഉബ്ബിനയം കത്വാ ചതുന്നം കമ്മാനം അഞ്ഞതരവസേന സങ്ഘം ഭിന്ദതി, അയം **സങ്ഘഭേദകോ** നാമ. യോ ദേവദത്തോ വിയ ദുട്ഠചിത്തേന വധകചിത്തേന തഥാഗതസ്സ ജീവമാനകസരീരേ ഖുദ്ദകമക്ഖികായ പിവനമത്തമ്പി ലോഹിതം ഉപ്പാദേതി, അയം **ലോഹിതുപ്പാദകോ** നാമ. യസ്സ ഇത്ഥിനിമിത്തുപ്പാദനകമ്മതോ ച പുരിസനിമിത്തുപ്പാദനകമ്മതോ ച ഉഭതോ ദുവിധമ്പി ബ്യഞ്ജനം അത്ഥി, അയം **ഉഭതോബ്യഞ്ജനകോ** നാമ. ഇതി ഇമേ തേരസ പുഗ്ഗലാ ഉപസമ്പദായ അവത്ഥൂ, ഇമേ പന ഠപേത്വാ അഞ്ഞസ്മിം ഉപസമ്പദാപേക്ഖേ സതി ഉപസമ്പദാകമ്മം വത്ഥുസമ്പത്തിവസേന അകുപ്പം ഹോതി.

കഥം **ഞത്തിസമ്പത്തിവസേന** അകുപ്പം ഹോതി? വത്ഥുസങ്ഘപുഗ്ഗലഞത്തീനം അപരാമസനാനി, പച്ഛാ ഞത്തിട്ഠപനഞ്ചാതി ഇമേ താവ പഞ്ച ഞത്തിദോസാ. തത്ഥ "അയം ഇത്ഥന്നാമോ"തി ഉപസമ്പദാപേക്ഖസ്സ അകിത്തനം **വത്ഥുഅപരാമസനം** നാമ. "സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ"തിഏത്ഥ "സുണാതു മേ, ഭന്തേ"തി വത്വാ "സങ്ഘോ"തി അഭണനം **സങ്ഘഅപരാമസനം** നാമ. "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ"തി ഉപജ്ഝായസ്സ അകിത്തനം **പുഗ്ഗലഅപരാമസനം** നാമ. സബ്ബേന സബ്ബം ഞത്തിയാ അനുച്ചാരണം **ഞത്തിഅപരാമസനം** നാമ. പഠമം കമ്മവാചം നിട്ഠാപേത്വാ "ഏസാ ഞത്തീ"തി വത്വാ "ഖമതി സങ്ഘസ്സാ"തി ഏവം ഞത്തികിത്തനം **പച്ഛാ ഞത്തിട്ഠപനം** നാമ. ഇതി ഇമേഹി ദോസേഹി വിമുത്തായ ഞത്തിയാ സമ്പന്നം ഞത്തിസമ്പത്തിവസേന അകുപ്പം ഹോതി.

അനുസ്സാവനവസേന അകുപ്പതായപി വത്ഥുസങ്ഘപുഗ്ഗലാനം അപരാമസനാനി, സാവനായ ഹാപനം, അകാലേ സാവനന്തി ഇമേ പഞ്ച അനുസ്സാവനദോസാ. തത്ഥ വത്ഥാദീനം അപരാമസനാനി ഞത്തിയം വുത്തസദിസാനേവ. തീസു പന അനുസ്സാവനാസു യത്ഥ കത്ഥചി ഏതേസം അപരാമസനം അപരാമസനമേവ. സബ്ബേന സബ്ബം പന കമ്മവാചം അവത്വാ ചതുക്ഖത്തും ഞത്തികിത്തനമേവ, അഥ വാ പന കമ്മവാചാബ്ഭന്തരേ അക്ഖരസ്സ വാ പദസ്സ വാ അനുച്ചാരണം വാ ദുരുച്ചാരണം വാ **സാവനായ ഹാപനം** നാമ. സാവനായ അനോകാസേ പഠമം ഞത്തിം അട്ഠപേത്വാ അനുസ്സാവനകരണം **അകാലേ സാവനം** നാമ. ഇതി ഇമേഹി ദോസേഹി വിമുത്തായ അനുസ്സാവനായ സമ്പന്നം അനുസ്സാവനസമ്പത്തിവസേന അകുപ്പം ഹോതി.

പുബ്ബേ വുത്തം വിപത്തിസീമാലക്ഖണം സമതിക്കന്തായ പന സീമായ കതം **സീമാസമ്പത്തിവസേന** അകുപ്പം ഹോതി. യാവതികാ ഭിക്ഖൂ കമ്മപ്പത്താ, തേസം അനാഗമനം, ഛന്ദാരഹാനം ഛന്ദസ്സ അനാഹരണം, സമ്മുഖീഭൂതാനം പടിക്കോസനന്തി ഇമേ പന തയോ പരിസാദോസാ, തേഹി വിമുത്തായ പരിസായ കതം **പരിസാസമ്പത്തിവസേന** അകുപ്പം ഹോതി. കാരണാരഹത്താ പന സത്ഥു സാസനാരഹത്താ **ഠാനാരഹം** നാമ ഹോതി. ഇതി യോ ഇമിനാ ഏവം അകുപ്പേന ഠാനാരഹേന ഞത്തിചതുത്ഥേന ഉപസമ്പദാകമ്മേന ഉപസമ്പന്നോ, അയം ഇധ "ഭിക്ഖൂ"തി അധിപ്പേതോ. പണ്ണത്തിവജ്ജേസു പന അഞ്ഞേപി സങ്ഗഹം ഗച്ഛന്തി.

ഭിക്ഖൂനം സിക്ഖാസാജീവസമാപന്നോതി യാ ഭിക്ഖൂനം അധിസീലസങ്ഖാതാ സിക്ഖാ, തഞ്ച, യത്ഥ ചേതേ സഹ ജീവന്തി, ഏകജീവികാ സഭാഗവുത്തിനോ ഹോന്തി, തം ഭഗവതാ പഞ്ഞത്തം സിക്ഖാപദസങ്ഖാതം സാജീവഞ്ച, തത്ഥ സിക്ഖനഭാവേന സമാപന്നോതി ഭിക്ഖൂനം സിക്ഖാസാജീവസമആപന്നോ. **സമാപന്നോതി** സിക്ഖഞ്ച പരിപൂരേന്തോ സാജീവഞ്ച അവീതിക്കമന്തോ ഹുത്വാ തദുഭയം ഉപഗതോതി അത്ഥോ. **സിക്ഖം അപച്ചക്ഖായ ദുബ്ബല്യം അനാവികത്വാതി** യം സിക്ഖം സമാപന്നോ, തം അപടിക്ഖിപിത്വാ, യഞ്ച സാജീവം സമാപന്നോ, തസ്മിം ദുബ്ബലഭാവം അപ്പകാസേത്വാ. തത്ഥ ചിത്തഖേത്തകാലപയോഗപുഗ്ഗലവിജാനനവസേന സിക്ഖായ പച്ചക്ഖാനം ഞത്വാ തദഭാവേന അപച്ചക്ഖാനം വേദിതബ്ബം. കഥം? ഉപസമ്പന്നഭാവതോ ചവിതുകാമതാചിത്തേനേവ ഹി സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന ദവാ വാ രവാ വാ ഭണന്തസ്സ. ഏവം **ചിത്തവസേന** സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന തദഭാവേന. തഥാ "ബുദ്ധം പച്ചക്ഖാമി, ധമ്മം പച്ചക്ഖാമി, സങ്ഘം പച്ചക്ഖാമി, സിക്ഖം, വിനയം, പാതിമോക്ഖം, ഉദ്ദേസം, ഉപജ്ഝായം, ആചരിയം, സദ്ധിവിഹാരികം, അന്തേവാസികം, സമാനുപജ്ഝായകം, സമാനാചരിയകം, സബ്രഹ്മചാരിം പച്ചക്ഖാമീ"തി ഏവം വുത്താനം ബുദ്ധാദീനം ചുദ്ദസന്നം, "ഗിഹീതി മം ധാരേഹി, ഉപാസകോ, ആരാമികോ, സാമണേരോ, തിത്ഥിയോ, തിത്ഥിയസാവകോ, അസമണോ, 'അസക്യപുത്തിയോ'തി

മം ധാരേഹീ"തി ഏവം വുത്താനം ഗിഹിആദീനം അട്ഠന്നഞ്ചാതി ഇമേസം ദ്വാവീസതിയാ ഖേത്തപദാനം യസ്സ കസ്സചി സവേവചനസ്സ വസേന തേസു യംകിഞ്ചി വത്തുകാമസ്സ യംകിഞ്ചി വദതോ സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന രുക്ഖാദീനം അഞ്ഞതരസ്സ നാമം ഗഹേത്വാ പച്ചാചിക്ഖന്തസ്സ. ഏവം **ഖേത്തവസേന** പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന തദഭാവേന.

തത്ഥ യദേതം "പച്ചക്ഖാമീ"തി ച, "മം ധാരേഹീ"തി (പാരാ॰ ൫൧) ച വുത്തം വത്തമാനകാലവചനം, യാനി ച "അലം മേ ബുദ്ധേന, കിം നു മേ ബുദ്ധേന, ന മമത്ഥോ ബുദ്ധേന , സുമുത്താഹം ബുദ്ധേനാ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ൫൨) നയേന ആഖ്യാതവസേന കാലം അനാമസിത്വാ പുരിമേഹി ചുദ്ദസഹി പദേഹി സദ്ധിം യോജേത്വാ വുത്താനി "അലം മേ"തിആദീനി ചത്താരി പദാനി, തേസംയേവ ച സവേവചനാനം വസേന പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന "പച്ചക്ഖാസി"ന്തി വാ "പച്ചക്ഖിസ്സ"ന്തി വാ "മം ധാരേസീ"തി വാ "മം ധാരേസ്സതീ"തി വാ "യംനൂനാഹം പച്ചക്ഖേയ്യ"ന്തി (പാരാ॰ ൪൫) വാതിആദീനി അതീതാനാഗതപരികപ്പവചനാനി ഭണന്തസ്സ. ഏവം വത്തമാന **കാലവസേന** ചേവ അനാമട്ഠ**കാലവസേന** ച പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന തദഭാവേന.

പയോഗോ പന ദുവിധോ കായികോ ച വാചസികോ ച. തത്ഥ "ബുദ്ധം പച്ചക്ഖാമീ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ൫൧) നയേന യായ കായചി ഭാസായ വചീഭേദം കത്വാ വാചസികപ്പയോഗേനേവ പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന അക്ഖരലിഖനം വാ ഹത്ഥമുദ്ദാദിദസ്സനം വാ കായപ്പയോഗം കരോന്തസ്സ. ഏവം വാചസികപ്പയോഗേനേവ പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന തദഭാവേന.

പുഗ്ഗലോ പന ദുവിധോ - യോ ച പച്ചക്ഖാതി, യസ്സ ച പച്ചക്ഖാതി. തത്ഥ യോ പച്ചക്ഖാതി, സോ സചേ ഉമ്മത്തകഖിത്തചിത്തവേദനാട്ടാനം അഞ്ഞതരോ ന ഹോതി. യസ്സ പന പച്ചക്ഖാതി, സോ സചേ മനുസ്സജാതികോ ഹോതി, ന ച ഉമ്മത്തകാദീനം അഞ്ഞതരോ, സമ്മുഖീഭൂതോ ച സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനം ഹോതി. ന ഹി അസമ്മുഖീഭൂതസ്സ ദൂതേന വാ പണ്ണേന വാ ആരോചനം രുഹതി. ഏവം യഥാവുത്തപുഗ്ഗലവസേന പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന തദഭാവേന.

വിജാനനമ്പി നിയമിതാനിയമിതവസേന ദുവിധം. തത്ഥ യസ്സ യേസം വാ നിയമേത്വാ "ഇമസ്സ, ഇമേസം വാ ആരോചേമീ"തി വദതി, സചേ തേ യഥാ പകതിയാ ലോകേ മനുസ്സാ വചനം സുത്വാ ആവജ്ജനസമയേ ജാനന്തി, ഏവം തസ്സ വചനാനന്തരമേവ തസ്സ "അയം ഉക്കണ്ഠിതോ"തി വാ "ഗിഹിഭാവം പത്ഥയതീ"തി വാ യേന കേനചി ആകാരേന സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനഭാവം ജാനന്തി, പച്ചക്ഖാതാവ ഹോതി സിക്ഖാ. അഥ അപരഭാഗേ "കിം ഇമിനാ വുത്ത"ന്തി ചിന്തേത്വാ ജാനന്തി, അഞ്ഞേ വാ ജാനന്തി, അപച്ചക്ഖാതാവ ഹോതി സിക്ഖാ. അനിയമേത്വാ ആരോചേന്തസ്സ പന സചേ വുത്തനയേന യോ കോചി മനുസ്സജാതികോ വചനത്ഥം ജാനാതി, പച്ചക്ഖാതാവ ഹോതി സിക്ഖാ. ഏവം വിജാനനവസേന പച്ചക്ഖാനം ഹോതി, ന തദഭാവേന. യോ പന അന്തമസോ ദവായപി പച്ചക്ഖാതി, തേന അപച്ചക്ഖാതാവ ഹോതി സിക്ഖാ. ഇതി ഇമേസം വുത്തപ്പകാരാനം ചിത്താദീനം വാ വസേന, സബ്ബസോ വാ പന അപച്ചക്ഖാനേന സിക്ഖം അപച്ചക്ഖായ സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനസ്സേവ ച അത്ഥഭൂതം ഏകച്ചം ദുബ്ബല്യം അനാവികത്വാ.

മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യാതി ഏത്ഥ **മേഥുനം ധമ്മ**ന്തി രാഗപരിയുട്ഠാനേന സദിസാനം ഉഭിന്നം ധമ്മം. **പടിസേവേയ്യാ**തി പടിസേവേയ്യ അജ്ഝാപജ്ജേയ്യ. **അന്തമസോ**തി സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന. **തിരച്ഛാനഗതായപീ**തി പടിസന്ധിവസേന തിരച്ഛാനേസു ഗതായപി, അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി. **പാരാജികോ ഹോതീ**തി പരാജിതോ ഹോതി, പരാജയം ആപന്നോ. **അസംവാസോ**തി പകതത്താ ഭിക്ഖൂ സഹ വസന്തി ഏത്ഥാതി ഏകകമ്മാദികോവ തിവിധോപി വിധി സംവാസോ നാമ, സോ തേന സദ്ധിം നത്ഥീതി അസംവാസോ. സങ്ഘകമ്മേസു ഹി ഏസ ഗണപൂരകോപി ന ഹോതി, അയം താവ പദവണ്ണനാ.

അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - മനുസ്സാമനുസ്സതിരച്ഛാനഗതവസേന ഹി തിസ്സോ ഇത്ഥിയോ, താസം വച്ചമഗ്ഗപസ്സാവമഗ്ഗമുഖമഗ്ഗവസേന തയോ തയോ കത്വാ നവ മഗ്ഗാ, തഥാ ഉഭതോബ്യഞ്ജനകാനം. പുരിസാനം പന വച്ചമഗ്ഗമുഖമഗ്ഗവസേന ദ്വേ ദ്വേ കത്വാ ഛ മഗ്ഗാ, തഥാ പണ്ഡകാനന്തി ഏവം തിംസ മഗ്ഗാ. തേസു അത്തനോ വാ പരേസം വാ യസ്സ കസ്സചി മഗ്ഗസ്സ സന്ഥതസ്സ വാ അസന്ഥതസ്സ വാ, പരേസം പന മതാനമ്പി അക്ഖായിതസ്സ വാ യേഭുയ്യേന അക്ഖായിതസ്സ വാ പകതിവാതേന അസംഫുട്ഠേ അല്ലോകാസേ യോ ഭിക്ഖു ഏകതിലബീജമത്തമ്പി അത്തനോ അങ്ഗജാതം സന്ഥതം വാ അസന്ഥതം വാ സേവനചിത്തേന പവേസേതി, പരേന വാ പവേസിയമാനേ പവേസനപവിട്ഠട്ഠിതഉദ്ധരണേസു യംകിഞ്ചി

സാദിയതി, അയം പാരാജികാപത്തിം ആപന്നോ നാമ ഹോതി, അയം താവേത്ഥ അസാധാരണവിനിച്ഛയോ. സബ്ബസിക്ഖാപദാനം പന സാധാരണവിനിച്ഛയത്ഥം അയം മാതികാ -

നിദാനം പുഗ്ഗലം വത്ഥും, പഞ്ഞത്തിവിധിമേവ ച;
ആണത്താപത്തിനാപത്തി-വിപത്തിം അങ്ഗമേവ ച.

സമുട്ഠാനവിധിം കിരിയാ-സഞ്ഞാചിത്തേഹി നാനത്തം;
വജ്ജകമ്മപ്പഭേദഞ്ച, തികദ്വയവിധിം തഥാ.

ലക്ഖണം **സത്തരസധാ,** ഠിതം സാധാരണം ഇദം;
ഞത്വാ യോജേയ്യ മേധാവീ, തത്ഥ തത്ഥ യഥാരഹന്തി.

തത്ഥ **നിദാനം** നാമ വേസാലി-രാജഗഹ-സാവത്ഥി-ആളവി-കോസമ്ബി-സഗ്ഗ-ഭഗ്ഗാനം വസേന സത്തവിധം പഞ്ഞത്തിട്ഠാനം, ഇദഞ്ഹി സബ്ബസിക്ഖാപദാനം നിദാനം. **പുഗ്ഗലോ** നാമ യം യം ആരബ്ഭ തം തം സിക്ഖാപദം പഞ്ഞത്തം. **വത്ഥു** നാമ തസ്സ തസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അജ്ഝാചാരോ വുച്ചതി. **പഞ്ഞത്തിവിധി**ന്തി പഞ്ഞത്തിഅനുപഞ്ഞത്തിഅനുപ്പന്നപഞ്ഞത്തിസബ്ബത്ഥപഞ്ഞത്തിപദേസപഞ്ഞത്തിസാധാരണപഞ്ഞത്തി അസാധാരണപഞ്ഞത്തിഏകതോപഞ്ഞത്തിഉഭതോപഞ്ഞത്തിവസേന നവവിധാ പഞ്ഞത്തി. തത്ഥ **അനുപ്പന്നപഞ്ഞത്തി** നാമ അനുപ്പന്നേ ദോസേ പഞ്ഞത്താ, സാ അട്ഠഗരുധമ്മപ്പടിഗ്ഗഹണവസേന (ചൂളവ॰ ४०३) ഭിക്ഖുനീനംയേവ ആഗതാ, അഞ്ഞത്ര നത്ഥി. വിനയധരപഞ്ചമേന (മഹാവ॰ २५९) ഗണേന ഉപസമ്പദാ, ഗണങ്ഗണൂപാഹനാ (മഹാവ॰ २५९) ധുവന്ഹാനം ചമ്മത്ഥരണന്തി ഏതേസം വസേന ചതുബ്ബിധാ **പദേസപഞ്ഞത്തി** നാമ. മജ്ഝിമദേസേയേവ ഹി ഏതേഹി ആപത്തി ഹോതി, തേസുപി ധുവന്ഹാനം പടിക്ഖേപമത്തമേവ പാതിമോക്ഖേ ആഗതം, തതോ അഞ്ഞാ പദേസപഞ്ഞത്തി നാമ നത്ഥി. സബ്ബാനി **സബ്ബത്ഥപഞ്ഞത്തി**യേവ ഹോന്തി, **സാധാരണപഞ്ഞത്തി**ദുകഞ്ച **ഏകതോപഞ്ഞത്തി**ദുകഞ്ച അത്ഥതോ ഏകം, തസ്മാ അനുപ്പന്നപഞ്ഞത്തിഞ്ച സബ്ബത്ഥപഞ്ഞത്തിദുകഞ്ച ഏകതോപഞ്ഞത്തിദുകഞ്ച ഠപേത്വാ സേസാനം ചതസ്സന്നം പഞ്ഞത്തീനം വസേന സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. **ആണത്താപത്തിനാപത്തിവിപത്തി**ന്തിഏത്ഥ **ആണത്തീ**തിആണാപനാ വുച്ചതി. **ആപത്തീ**തി പുബ്ബപ്പയോഗാദിവസേന ആപത്തിഭേദോ. **അനാപത്തീ**തി അജാനനാദിവസേന അനാപത്തി. **വിപത്തീ**തി സീലആചാരദിട്ഠിആജീവവിപത്തീനം അഞ്ഞതരാ. ഇതി ഇമാസം ആണത്താദീനമ്പി വസേന സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. **അങ്ഗ**ന്തി സബ്ബസിക്ഖാപദേസു ആപത്തീനം അങ്ഗം വേദിതബ്ബം.

സമുട്ഠാനവിധിന്തി സബ്ബാപത്തീനം കായോ വാചാ കായവാചാ കായചിത്തം വാചാചിത്തം കായവാചാചിത്തന്തി ഇമാനി ഏകങ്ഗികദ്വങ്ഗികതിവങ്ഗികാനി. ഛ സമുട്ഠാനാനി നാമ യാനി "സിക്ഖാപദസമുട്ഠാനാനീ"തിപി വുച്ചന്തി. തത്ഥ പുരിമാനി തീണി അചിത്തകാനി, പച്ഛിമാനി സചിത്തകാനി. തേസു ഏകേന വാ ദ്വീഹി വാ തീഹി വാ ചതൂഹി വാ ഛഹി വാ സമുട്ഠാനേഹി ആപത്തിയോ സമുട്ഠഹന്തി, പഞ്ചസമുട്ഠാനാ നാമ നത്ഥി. തത്ഥ **ഏകസമുട്ഠാനാ** നാമ ചതുത്ഥേന ച പഞ്ചമേന ച ഛട്ഠേന ച സമുട്ഠാനേന സമുട്ഠാതി, ന അഞ്ഞേന. **ദ്വിസമുട്ഠാനാ** നാമ പഠമചതുത്ഥേഹി ച ദുതിയപഞ്ചമേഹി ച തതിയഛട്ഠേഹി ച ചതുത്ഥഛട്ഠേഹി ച പഞ്ചമഛട്ഠേഹി ച സമുട്ഠാനേഹി, സമുട്ഠാതി, ന അഞ്ഞേഹി. **തിസമുട്ഠാനാ** നാമ പഠമേഹി ച തീഹി, പച്ഛിമേഹി ച തീഹി സമുട്ഠാനേഹി സമുട്ഠാതി, ന അഞ്ഞേഹി. **ചതുസമുട്ഠാനാ** നാമ പഠമതതിയചതുത്ഥഛട്ഠേഹി ച ദുതിയതതിയപഞ്ചമഛട്ഠേഹി ച സമുട്ഠാനേഹി സമുട്ഠാതി, ന അഞ്ഞേഹി. **ഛ സമുട്ഠാനാ** നാമ ഛഹിപി സമുട്ഠാതി.

ഏവം -

തിധാ **ഏകസമുട്ഠാനാ,** പഞ്ചധാ **ദ്വിസമുട്ഠിതാ**;
ദ്വിധാ **തിചതുരോ ഠാനാ,** ഏകധാ **ഛസമുട്ഠിതാ**തി.

സമുട്ഠാനവസേന സബ്ബാവ തേരസ ആപത്തിയോ ഹോന്തി (ചൂളവ॰ ५८४ ആദയോ), താ പഠമപഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദവസേന സമുട്ഠാനതോ തേരസ നാമാനി ലഭന്തി പഠമപാരാജികസമുട്ഠാനാ, അദിന്നാദാന-സഞ്ചരിത്ത-സമനുഭാസന-കഥിന-ഏളകലോമ-പദസോധമ്മ-അദ്ധാന-ഥേയ്യസത്ഥ-ധമ്മദേസനാഭൂതാരോചന-ചോരിവുട്ഠാപന-അനനുഞ്ഞാതസമുട്ഠാനാതി. തത്ഥ യാ കായചിത്തതോ സമുട്ഠാതി, അയം **പഠമപാരാജികസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ സചിത്തകേഹി

തീഹി സമുട്ഠാനേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **അദിന്നാദാനസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ ഛഹിപി സമുട്ഠാതി, അയം **സഞ്ചരിത്തസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ ഛട്ഠേനേവ സമുട്ഠാതി, അയം **സമനുഭാസനസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ തതിയഛട്ഠേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **കഥിനസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ പഠമചതുത്ഥേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **ഏളകലോമസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ ദുതിയപഞ്ചമേഹി സമുട്ഠാതി , അയം **പദസോധമ്മസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ പഠമതതിയചതുത്ഥഛട്ഠേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **അദ്ധാനസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ ചതുത്ഥഛട്ഠേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **ഥേയ്യസത്ഥസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ പഞ്ചമേനേവ സമുട്ഠാതി, അയം **ധമ്മദേസനാസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ അചിത്തകേഹി തീഹി സമുട്ഠാനേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **ഭൂതാരോചനസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ പഞ്ചമഛട്ഠേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **ചോരിവുട്ഠാപനസമുട്ഠാനാ** നാമ. യാ ദുതിയതതിയപഞ്ചമഛട്ഠേഹി സമുട്ഠാതി, അയം **അനനുഞ്ഞാതസമുട്ഠാനാ** നാമാതി. ഇതി ഇമസ്സ സമുട്ഠാനവിധിനോപി വസേന സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

കിരിയാസഞ്ഞാചിത്തേഹി നാനത്തന്തി ഏതേഹി കിരിയാദീഹി സബ്ബാപത്തീനം നാനാഭാവം ഞത്വാ സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. സബ്ബാപത്തിയോ ഹി കിരിയാവസേന പഞ്ചവിധാ ഹോന്തി, സേയ്യഥിദം - അത്ഥാപത്തി കിരിയതോ സമുട്ഠാതി , അത്ഥി അകിരിയതോ, അത്ഥി കിരിയാകിരിയതോ, അത്ഥി സിയാ കിരിയതോ സിയാ അകിരിയതോ, അത്ഥി സിയാ കിരിയതോ സിയാ കിരിയാകിരിയതോതി. തത്ഥ യാ കായേന വാ വാചായ വാ പഥവിഖണനാദീസു (പചി॰ വ്വർ) വിയ വീതിക്കമം കരോന്തസ്സ ഹോതി, അയം **കിരിയതോ സമുട്ഠാതി** നാമ. യാ കായവാചാഹി കത്തബ്ബം അകരോന്തസ്സ ഹോതി പഠമകഥിനാപത്തി (പാരാ॰ ർ൫ ആദയോ) വിയ, അയം **അകിരിയതോ സമുട്ഠാതി** നാമ. യാ കരോന്തസ്സ ച അകരോന്തസ്സ ച ഹോതി അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ഹത്ഥതോ ചീവരപ്പടിഗ്ഗഹണാപത്തി (പാരാ॰ ൫൦൮-൫൧൧) വിയ, അയം **കിരിയാകിരിയതോ സമുട്ഠാതി** നാമ. യാ സിയാ കരോന്തസ്സ ച, സിയാ അകരോന്തസ്സ ച ഹോതി രൂപിയപ്പടിഗ്ഗഹണാപത്തി (പാരാ॰ ൫൮൨) വിയ, അയം **സിയാ കിരിയതോ സിയാ അകിരിയതോ സമുട്ഠാതി** നാമ. യാ സിയാ കരോന്തസ്സ ച സിയാ കരോന്താകരോന്തസ്സ ച ഹോതി കുടികാരാപത്തി (പാരാ॰ ൩൪൨ ആദയോ) വിയ, അയം **സിയാ കിരിയതോ സിയാ കിരിയാകിരിയതോ സമുട്ഠാതി** നാമ.

സബ്ബാപത്തിയോ ച സഞ്ഞാവസേന ദുവിധാ ഹോന്തി സഞ്ഞാവിമോക്ഖാ നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖാതി. തത്ഥ യതോ വീതിക്കമസഞ്ഞായ അഭാവേന മുച്ചതി, അയം **സഞ്ഞാവിമോക്ഖാ,** ഇതരാ **നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖാ**. പുന ച സബ്ബാപി ചിത്തവസേന ദുവിധാ ഹോന്തി സചിത്തകാ അചിത്തകാ ചാതി. തത്ഥ യാ സചിത്തകസമുട്ഠാനവസേനേവ സമുട്ഠാതി അയം **സചിത്തകാ**. യാ അചിത്തകേന വാ സചിത്തകമിസ്സകേന വാ സമുട്ഠാതി അയം **അചിത്തകാ**.

വജ്ജകമ്മപ്പഭേദന്തി ഏത്ഥ സബ്ബാപത്തിയോ വജ്ജവസേന ദുവിധാ ഹോന്തി ലോകവജ്ജാ പണ്ണത്തിവജ്ജാ ചാതി. തത്ഥ യസ്സാ സചിത്തകപക്ഖേ ചിത്തം അകുസലമേവ ഹോതി, അയം **ലോകവജ്ജാ,** സേസാ **പണ്ണത്തിവജ്ജാ**. സബ്ബാ ച കായകമ്മവചീകമ്മതദുഭയവസേന തിവിധാ ഹോന്തി. തത്ഥ കായദ്വാരേ ആപജ്ജിതബ്ബാ **കായകമ്മ**ന്തി വുച്ചതി, വചീദ്വാരേ ആപജ്ജിതബ്ബാ **വചീകമ്മ**ന്തി വുച്ചതി, ഉഭയത്ഥ ആപജ്ജിതബ്ബാ **കായകമ്മം വചീകമ്മഞ്ചാ**തി, മനോദ്വാരേ ആപത്തി നാമ നത്ഥി. ഇതി ഇമിനാ വജ്ജകമ്മപ്പഭേദേനാപി സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

തികദ്വയവിധിന്തി കുസലത്തികവേദനാത്തികവിധിം. ആപത്തിം ആപജ്ജമാനോ ഹി അകുസലചിത്തോ വാ ആപജ്ജതി കുസലാബ്യാകതചിത്തോ വാ, തഥാ ദുക്ഖവേദനാസമങ്ഗീ വാ ഇതരവേദനാദ്വയസമങ്ഗീ വാ. ഏവം സന്തേപി സബ്ബസിക്ഖാപദേസു അകുസലചിത്തവസേന ഏകം ചിത്തം, കുസലാബ്യാകതചിത്തവസേന ദ്വേ ചിത്താനി, സബ്ബേസം വസേന തീണി ചിത്താനി. ദുക്ഖവേദനാവസേന ഏകാ വേദനാ, സുഖഉപേക്ഖാവസേന ദ്വേ, സബ്ബാസം വസേന തിസ്സോ വേദനാതി. അയമേവ പഭേദോ ലബ്ഭതി, ന അഞ്ഞോ.

ലക്ഖണം സത്തരസധാ, ഠിതം സാധാരണം ഇദം, ഞത്വാതി ഇദം നിദാനാദിവേദനാത്തികപരിയോസാനം സത്തരസപ്പകാരം ലക്ഖണം ജാനിത്വാ യോജേയ്യ മേധാവീ. **തത്ഥ തത്ഥ യഥാരഹ**ന്തി പണ്ഡിതോ ഭിക്ഖു തസ്മിം തസ്മിം സിക്ഖാപദേ ഇദം ലക്ഖണം യഥാനുരൂപം യോജേയ്യാതി അത്ഥോ. തം പന അയോജിതം ദുബ്ബിജാനം ഹോതി, തസ്മാ നം സബ്ബസിക്ഖാപദാനം അസാധാരണവിനിച്ഛയപരിയോസാനേ ഇമം മാതികം അനുദ്ധരിത്വാവ യോജേത്വാ ദസ്സയിസ്സാമ.

ഇധ പനസ്സ അയം യോജനാ - ഇദം വേസാലിയം സുദിന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ മേഥുനവീതിക്കമവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. ''മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യാ''തി അയമേത്ഥ പഞ്ഞത്തി, ''സിക്ഖം അപച്ചക്ഖായാ''തി ച ''അന്തമസോ തിരച്ഛാനഗതായപീ''തി ച ദ്വേ അനുപഞ്ഞത്തിയോ. **അനുപഞ്ഞത്തി** ച നാമേസാ ആപത്തികരാ ച ഹോതി അഞ്ഞവാദകസിക്ഖാപദാദീസു (പാചി॰ ൯൮ ആദയോ) വിയ, അനാപത്തികരാ ച അഞ്ഞത്ര സുപിനന്താതിആദീസു (പാരാ॰ ൨൩൭-൨൩൭) വിയ, ആപത്തിഉപത്ഥമ്ഭകരാ ച അദിന്നാദാനാദീസു (പാരാ॰ ൯൧) വിയ , ഇധ പന ഉപത്ഥമ്ഭകരാതി വേദിതബ്ബാ. ഇതോ പരം പന യത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി അത്ഥി, തത്ഥ ''അയം അനുപഞ്ഞത്തീ''തി ഏത്തകമേവ ദസ്സയിസ്സാമ. ഠപേത്വാ പന അനുപഞ്ഞത്തിം അവസേസാ പഞ്ഞത്തിയേവാതി സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ ഉപ്പന്നവത്ഥുസ്മിംയേവ ''യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഛന്ദസോ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യാ''തി ഏവം ഭിക്ഖുനീനമ്പി പഞ്ഞത്തിതോ സാധാരണപഞ്ഞത്തി. ആണത്തിയാ അനാപജ്ജനതോ അനാണത്തികം. ഭിക്ഖും പന ആണാപേന്തോ അകപ്പിയസമാദാനാപത്തിതോ ന മുച്ചതി, മേഥുനരാഗേന കായസംസഗ്ഗേ ദുക്കടം, ജീവമാനകസരീരസ്സ വുത്തപ്പകാരേ മഗ്ഗേ സചേപി തചാദീനി അനവസേസേത്വാ സബ്ബസോ ഛിന്നേ നിമിത്തസണ്ഠാനമത്തം പഞ്ഞായതി, തത്ഥ അന്തമസോ അങ്ഗജാതേ ഉട്ഠിതം അനട്ഠകായപ്പസാദം പീളകം വാ ചമ്മഖിലം വാ പവേസേന്തസ്സാപി സേവനചിത്തേ സതി പാരാജികം, നട്ഠകായപ്പസാദം സുക്ഖപീളകം വാ മതചമ്മം വാ ലോമം വാ പവേസേന്തസ്സ ദുക്കടം, സചേ നിമിത്തസണ്ഠാനമത്തമ്പി അനവസേസേത്വാ സബ്ബസോ മഗ്ഗോ ഉപ്പാടിതോ, തത്ഥ ഉപക്കമതോ വണസങ്ഖേപവസേന ഥുല്ലച്ചയം, തഥാ മനുസ്സാനം അക്ഖിനാസാകണ്ണച്ഛിദ്ദവത്ഥികോസേസു സത്ഥകേന കതവണേ വാ, ഹത്ഥിഅസ്സാദീനഞ്ച തിരച്ഛാനാനം വത്ഥികോസനാസാപുടേസു ഥുല്ലച്ചയം. തിരച്ഛാനാനം പന അക്ഖികണ്ണനാസാവണേസു അഹിമച്ഛാദീനം പവേസനപ്പമാണവിരഹിതേ അണുനിമിത്തേ സബ്ബേസഞ്ച ഉപകച്ഛകാദീസു സേസസരീരേസു ദുക്കടം. മതസരീരേ നിമിത്തേ ഉപഡ്ഢക്ഖായിതതോ പട്ഠായ യാവ ന കുഥിതം ഹോതി, താവ ഥുല്ലച്ചയം. കുഥിതേ ദുക്കടം, തഥാ വട്ടകതേ മുഖേ അച്ഛുപന്തം അങ്ഗജാതം പവേസേന്തസ്സ ദുക്കടം. ഓട്ഠതോ ബഹി നിക്ഖന്തജിവ്ഹായ വാ ദന്തേസു വാ ഥുല്ലച്ചയം. നിമിത്തതോ ബഹി പതിതമംസപേസിയം ദുക്കടന്തി അയമേത്ഥ ആപത്തിഭേദോ.

അജാനന്തസ്സ അസാദിയന്തസ്സ ഉമ്മത്തകസ്സ ഖിത്തചിത്തസ്സ വേദനാട്ടസ്സ ആദികമ്മികാനഞ്ച അനാപത്തി. ഏത്ഥ പന യോ നിദ്ദം ഓക്കന്തത്താ പരേന കതമ്പി ഉപക്കമം ന ജാനാതി, സോ അജാനന്തോ. യോ ജാനിത്വാപി ന സാദിയതി, സോ അസാദിയന്തോ. യോ പിത്തവസേന അതേകിച്ഛം ഉമ്മാദം പത്തോ, സോ ഉമ്മത്തകോ. യക്ഖേഹി കതചിത്തവിക്ഖേപോ ഖിത്തചിത്തോ. ദ്വിന്നമ്പി ച ഏതേസം അഗ്ഗിസുവണ്ണഗൂഥചന്ദനാദീസു സമപ്പവത്തിഭാവേന അജാനനഭാവോവ പമാണം. യോ അധിമത്തവേദനായ ആതുരത്താ കിഞ്ചി ന ജാനാതി, സോ വേദനാട്ടോ. യോ തസ്മിം തസ്മിം വത്ഥുസ്മിം ആദിഭൂതോ, സോ ആദികമ്മികോ. അയം പന അനാപത്തി. ചതൂസു വിപത്തീസു സീലവിപത്തി. തസ്സാ ദ്വേ അങ്ഗാനി സേവനചിത്തഞ്ച മഗ്ഗേന മഗ്ഗപടിപാദനഞ്ചാതി. സമുട്ഠാനാദിതോ ഇദം സിക്ഖാപദം പഠമപാരാജികസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദ്വിവേദനന്തി, ഇമാനി ച സമുട്ഠാനാദീനി നാമ ആപത്തിയാ ഹോന്തി, ന സിക്ഖാപദസ്സ. വോഹാരസുഖത്ഥം പന സബ്ബട്ഠകഥാസു സിക്ഖാപദസീസേന ദേസനാ ആഗതാ, തസ്മാ അഞ്ഞേസുപി ഏവരൂപേസു ഠാനേസു ബ്യഞ്ജനേ ആദരം അകത്വാ അധിപ്പേതമേവ ഗഹേതബ്ബം.

അത്ഥഞ്ഹി നാഥോ സരണം അവോച;
ന ബ്യഞ്ജനം ലോകഹിതോ മഹേസീ.

തസ്മാ അകത്വാ രതിമക്ഖരേസു;
അത്ഥേ നിവേസേയ്യ മതിം മുതീമാതി.

പഠമപാരാജികവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയപാരാജികവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഗാമാ വാ അരഞ്ഞാവാ**തി ഏത്ഥ സബ്ബോപി ഏകകുടികാദിഭേദോ പരിക്ഖിത്തോ വാ അപരിക്ഖിത്തോ വാ സമനുസ്സോ വാ അമനുസ്സോ വാ അന്തമസോ അതിരേകചാതുമാസനിവിട്ഠോ യോ കോചി സത്ഥോപി ''ഗാമോ''തി വേദിതബ്ബോ. ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച അവസേസം അരഞ്ഞം നാമ. തത്ഥ അസമ്മോഹത്ഥം ഘരം

ഘരൂപചാരോ ഗാമോ ഗാമൂപചാരോതി അയം വിഭാഗോ വേദിതബ്ബോ. നിബ്ബകോസസ്സ ഹി ഉദകപതനട്ഠാനബ്ഭന്തരം **ഘരം** നാമ. യം പന ദ്വാരേ ഠിതോ മാതുഗാമോ ഭാജനധോവനഉദകം ഛഡ്ഡേതി, തസ്സ പതനട്ഠാനഞ്ച മാതുഗാമേനേവ അന്തോഗേഹേ ഠിതേന പകതിയാ ബഹി ഖിത്തസ്സ സുപ്പസ്സ വാ സംമുഞ്ജനിയാ വാ പതനട്ഠാനഞ്ച ഘരസ്സ പുരതോ ദ്വീസു കോണേസു സമ്ബന്ധിത്വാ മജ്ഝേ രുക്ഖസൂചിദ്വാരം ഠപേത്വാ ഗോരൂപാനം പവേസനനിവാരണത്ഥം കതപരിക്ഖേപോ ച അയം സബ്ബോപി **ഘരൂപചാരോ** നാമ. യം പന സബ്ബന്തിമം ഘരം ഹോതി, തസ്സ ഘരസ്സ താദിസേ ഘരൂപചാരേ ഠിതസ്സ ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ യഥാ തരുണമനുസ്സാ അത്തനോ ബലം ദസ്സേന്തോ ബാഹും പസാരേത്വാ ലേഡ്ഡും ഖിപന്തി, ഏവം ഖിത്തസ്സ ലേഡ്ഡുസ്സ പതനട്ഠാനബ്ഭന്തരം **ഗാമോ** നാമ. തതോ അഞ്ഞസ്സ ലേഡ്ഡുപാതസ്സ അബ്ഭന്തരം **ഗാമൂപചാരോ** നാമ. പതിതസ്സ പന ലേഡ്ഡുനോ പവത്തിത്വാ ഗതട്ഠാനം ന ഗഹേതബ്ബം. പരിക്ഖിത്തസ്സ പന ഗാമസ്സ പരിക്ഖേപോയേവ ഗാമസ്സ പരിച്ഛേദോ, തസ്സ സചേ ദ്വേ ഇന്ദഖിലാ ഹോന്തി അബ്ഭന്തരിമേ ഇന്ദഖിലേ ഠിതസ്സ ലേഡ്ഡുപാതബ്ഭന്തരം **ഗാമൂപചാരോ** നാമ. പദഭാജനേപി (പാരാ॰ ൯൨) ഹി ഇമിനാവ നയേന അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. തത്ഥ യ്വായം അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഗാമസ്സ ഉപചാരോ ദസ്സിതോ, തസ്സ വസേന വികാലേ ഗാമപ്പവേസനാദീസു ആപത്തി പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബാ. ഇതി ഇമം ഠപേത്വാ ഗാമഞ്ച ഗാമൂപചാരഞ്ച അവസേസം ഇമസ്മിം സിക്ഖാപദേ അരഞ്ഞം നാമ. ദേസനാമത്തമേവ ചേതം "ഗാമാ വാ അരഞ്ഞാവാ"തി. യേ പന ഇമേസം പരിച്ഛേദദസ്സനത്ഥം ഘരഘരൂപചാരഗാമൂപചാരാ വുത്താ, തതോപി പാരാജികവത്ഥും അവഹരന്തസ്സ പാരാജികം ഹോതിയേവ.

അദിന്നന്തി അഞ്ഞസ്സ മനുസ്സജാതികസ്സ സന്തകം. **ഥേയ്യസങ്ഖാത**ന്തി ഏത്ഥ **ഥേനോ**തി ചോരോ, ഥേനസ്സ ഭാവോ ഥേയ്യം, അവഹരണചിത്തസ്സേതം നാമം. സങ്ഖാ സങ്ഖാതന്തി അത്ഥതോ ഏകം, കോട്ഠാസസ്സേതം നാമം "സഞ്ഞാനിദാനാ ഹി പപഞ്ചസങ്ഖാ"തിആദീസു (സു॰ നി॰ ൮൮൦; മഹാനി॰ ൧൦൯) വിയ. ഥേയ്യഞ്ച തം സങ്ഖാതഞ്ചാതി ഥേയ്യസങ്ഖാതം, ഥേയ്യചിത്തസങ്ഖാതോ ഏകോ ചിത്തകോട്ഠാസോതി അത്ഥോ. കരണത്ഥേ ചേതം പച്ചത്തവചനം, തസ്മാ ഥേയ്യസങ്ഖാതേനാതി അത്ഥതോ ദട്ഠബ്ബം. യോ ച ഥേയ്യസങ്ഖാതേന ആദിയതി, സോ യസ്മാ ഥേയ്യചിത്തോ ഹോതി, തസ്മാ ബ്യഞ്ജനം അനാദിയിത്വാ അത്ഥമേവ ദസ്സേതും "ഥേയ്യചിത്തോ അവഹരണചിത്തോ"തി (പാരാ॰ ൯൨) ഏവമസ്സ പദഭാജനം വുത്തന്തി വേദിതബ്ബം.

ആദിയേയ്യാതി പഞ്ചവീസതിയാ അവഹാരാനം അഞ്ഞതരവസേന ഹരേയ്യ. തേ പന അവഹാരാ പഞ്ച പഞ്ചകാനി സമോധാനേത്വാ സാധുകം സല്ലക്ഖേതബ്ബാ. പഞ്ച പഞ്ചകാനി നാമ നാനാഭണ്ഡപഞ്ചകം ഏകഭണ്ഡപഞ്ചകം സാഹത്ഥികപഞ്ചകം പുബ്ബപയോഗപഞ്ചകം ഥേയ്യാവഹാരപഞ്ചകന്തി. തത്ഥ പുരിമാനി ദ്വേ പഞ്ചകാനി ഏതസ്സേവ പദസ്സ പദഭാജനേ വുത്താനം "ആദിയേയ്യ ഹരേയ്യ അവഹരേയ്യ ഇരിയാപഥം വികോപേയ്യ ഠാനാ ചാവേയ്യാ"തി ഇമേസം പദാനം വസേന ലബ്ഭന്തി. തത്ഥ നാനാഭണ്ഡപഞ്ചകം സവിഞ്ഞാണകാവിഞ്ഞാണകവസേന ദട്ഠബ്ബം, ഇതരം സവിഞ്ഞാണകവസേനേവ. കഥം? **ആദിയേയ്യാ**തി ആരാമം അഭിയുഞ്ജതി, ആപത്തി ദുക്കടസ്സ. സാമികസ്സ വിമതിം ഉപ്പാദേതി, ആപത്തി ഥുല്ലച്ചയസ്സ. സാമികോ "ന മയ്ഹം ഭവിസ്സതീ"തി ധുരം നിക്ഖിപതി, ആപത്തി പാരാജികസ്സ. **ഹരേയ്യാ**തി അഞ്ഞസ്സ ഭണ്ഡം ഹരന്തോ സീസേ ഭാരം ഥേയ്യചിത്തോ ആമസതി, ദുക്കടം. ഫന്ദാപേതി, ഥുല്ലച്ചയം. ഖന്ധം ഓരോപേതി, പാരാജികം. **അവഹരേയ്യാ**തി ഉപനിക്ഖിത്തം ഭണ്ഡം "ദേഹി മേ ഭണ്ഡ"ന്തി വുച്ചമാനോ "നാഹം ഗണ്ഹാമീ"തി ഭണതി, ദുക്കടം. സാമികസ്സ വിമതിം ഉപ്പാദേതി, ഥുല്ലച്ചയം. സാമികോ "ന മയ്ഹം ഭവിസ്സതീ"തി ധുരം നിക്ഖിപതി, പാരാജികം. **ഇരിയാപഥം വികോപേയ്യാ**തി "സഹ ഭണ്ഡഹാരകം നേസ്സാമീ"തി പഠമം പാദം അതിക്കാമേതി, ഥുല്ലച്ചയം. ദുതിയം പാദം അതിക്കാമേതി, പാരാജികം. **ഠാനാ ചാവേയ്യാ**തി ഥലട്ഠം ഭണ്ഡം ഥേയ്യചിത്തോ ആമസതി, ദുക്കടം. ഫന്ദാപേതി, ഥുല്ലച്ചയം. ഠാനാ ചാവേതി, പാരാജികം. ഏവം താവ **നാനാഭണ്ഡപഞ്ചകം** വേദിതബ്ബം. സസാമികസ്സ പന ദാസസ്സ വാ തിരച്ഛാനഗതസ്സ വാ യഥാവുത്തേന അഭിയോഗാദിനാ നയേന ആദിയനഹരണഅവഹരണഇരിയാപഥവികോപനഠാനാചാവനവസേന **ഏകഭണ്ഡപഞ്ചകം** വേദിതബ്ബം.

കതമം **സാഹത്ഥികപഞ്ചകം**? സാഹത്ഥികോ ആണത്തികോ നിസ്സഗ്ഗിയോ അത്ഥസാധകോ ധുരനിക്ഖേപോതി. തത്ഥ **സാഹത്ഥികോ** നാമ പരസ്സ ഭണ്ഡം സഹത്ഥാ അവഹരതി. **ആണത്തികോ** നാമ "അസുകസ്സ ഭണ്ഡം അവഹരാ"തി അഞ്ഞം ആണാപേതി. **നിസ്സഗ്ഗിയോ** നാമ സുങ്കഘാതകപരികപ്പിതോകാസാനം അന്തോ ഠത്വാ ബഹി പാതനം. **അത്ഥസാധകോ** നാമ "അസുകസ്സ ഭണ്ഡം യദാ സക്കോതി, തദാ തം അവഹരാ"തി അഞ്ഞം ആണാപേതി. തത്ഥ സചേ പരോ അനന്തരായികോ ഹുത്വാ തം അവഹരതി, ആണാപകസ്സ ആണത്തിക്ഖണേയേവ

പാരാജികം. പരസ്സ വാ പന തേലകുമ്ഭിയാ പാദഗ്ഘനകതേലം അവസ്സം പിവനകാനി ഉപാഹനാദീനി പക്ഖിപതി, ഹത്ഥതോ മുത്തമത്തേയേവ പാരാജികം. **ധുരനിക്ഖേപോ** പന ആരാമാഭിയോഗഉപനിക്ഖിത്തഭണ്ഡവസേന വേദിതബ്ബോ. താവകാലികഭണ്ഡദേയ്യാനി അദേന്തസ്സാപി ഏസേവനയോതി ഇദം സാഹത്ഥികപഞ്ചകം.

കതമം **പുബ്ബപയോഗപഞ്ചകം**? പുബ്ബപയോഗോ സഹപയോഗോ സംവിധാവഹാരോ സങ്കേതകമ്മം നിമിത്തകമ്മന്തി . തത്ഥ ആണത്തിവസേന **പുബ്ബപയോഗോ** വേദിതബ്ബോ. ഠാനാ ചാവനവസേന, ഖിലാദീനി സങ്കാമേത്വാ ഖേത്താദിഗ്ഗഹണവസേന ച **സഹപയോഗോ** വേദിതബ്ബോ. **സംവിധാവഹാരോ** നാമ "അസുകം നാമ ഭണ്ഡം അവഹരിസ്സാമാ"തി സംവിദഹിത്വാ സംമന്തയിത്വാ അവഹരണം. ഏവം സംവിദഹിത്വാ ഗതേസു ഹി ഏകേനാപി തസ്മിം ഭണ്ഡേ ഠാനാ ചാവിതേ സബ്ബേസം അവഹാരാ ഹോന്തി. **സങ്കേതകമ്മം** നാമ സഞ്ജാനനകമ്മം. സചേ ഹി പുരേഭത്താദീസു യംകിഞ്ചി കാലം പരിച്ഛിന്ദിത്വാ "അസുകസ്മിം കാലേ ഇത്ഥന്നാമം ഭണ്ഡം അവഹരാ"തി വുത്തോ സങ്കേതതോ അപച്ഛാ അപുരേ തം അവഹരതി, സങ്കേതകാരകസ്സ സങ്കേതകരണക്ഖണേയേവ അവഹാരോ. **നിമിത്തകമ്മം** നാമ സഞ്ഞുപ്പാദനത്ഥം അക്ഖിനിക്ഖണാദിനിമിത്തകരണം. സചേ ഹി ഏവം കതനിമിത്തതോ അപച്ഛാ അപുരേ "യം അവഹരാ"തി വുത്തോ, തം അവഹരതി, നിമിത്തകാരകസ്സ നിമിത്തകരണക്ഖണേയേവ അവഹാരോതി ഇദം പുബ്ബപയോഗപഞ്ചകം.

കതമം **ഥേയ്യാവഹാരപഞ്ചകം**? ഥേയ്യാവഹാരോ പസയ്ഹാവഹാരോ പരികപ്പാവഹാരോ പടിച്ഛന്നാവഹാരോ കുസാവഹാരോതി. തത്ഥ യോ സന്ധിച്ഛേദാദീനി കത്വാ അദിസ്സമാനോ അവഹരതി, കൂടമാനകൂടകഹാപണാദീഹി വാ വഞ്ചേത്വാ ഗണ്ഹാതി, തസ്സേവം ഗണ്ഹതോ അവഹാരോ **ഥേയ്യാവഹാരോ**തി വേദിതബ്ബോ. യോ പന പസയ്ഹ ബലക്കാരേന പരേസം സന്തകം ഗണ്ഹാതി ഗാമഘാതകാദയോ വിയ, അത്തനോ പത്തബലിതോ വാ വുത്തനയേനേവ അധികം ഗണ്ഹാതി രാജഭടാദയോ വിയ, തസ്സേവം ഗണ്ഹതോ അവഹാരോ **പസയ്ഹാവഹാരോ**തി വേദിതബ്ബോ. പരികപ്പേത്വാ ഗഹണം പന **പരികപ്പാവഹാരോ** നാമ. സോ ഭണ്ഡോകാസവസേന ദുവിധോ. തത്രായം **ഭണ്ഡപരികപ്പോ** - സാടകത്ഥികോ അന്തോഗബ്ഭം പവിസിത്വാ "സചേ സാടകോ ഭവിസ്സതി, ഗണ്ഹിസ്സാമി, സചേ സുത്തം, ന ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി പരികപ്പേത്വാ അന്ധകാരേ പസിബ്ബകം ഗണ്ഹാതി, തത്ര ചേ സാടകോ ഹോതി, ഉദ്ധാരേയേവ പാരാജികം. സുത്തം ചേ ഹോതി, രക്ഖതി. ബഹി നീഹരിത്വാ മുഞ്ചിത്വാ "സുത്ത"ന്തി ഞത്വാ പുന ആഹരിത്വാ ഠപേതി, രക്ഖതിയേവ. "സുത്ത"ന്തി ഞത്വാപി "യം ലദ്ധം, തം ഗഹേതബ്ബ"ന്തി ഗച്ഛതി, പദവാരേന കാരേതബ്ബോ. ഭൂമിയം ഠപേത്വാ ഗണ്ഹാതി, ഉദ്ധാരേ പാരാജികം. "ചോരോ ചോരോ"തി അനുബന്ധോ ഛഡ്ഡേത്വാ പലായതി, രക്ഖതി. സാമികാ ദിസ്വാ ഗണ്ഹന്തി, രക്ഖതി യേവ. അഞ്ഞോ ചേ കോചി ഗണ്ഹാതി, ഭണ്ഡദേയ്യം. സാമികേസു നിവത്തേസു സയം ദിസ്വാ പംസുകൂലസഞ്ഞായ "പഗേവേതം മയാ ഗഹിതം, മമ ദാനി സന്തക"ന്തി ഗണ്ഹന്തസ്സാപി ഭണ്ഡദേയ്യമേവ. തത്ഥ യ്വായം "സചേ സാടകോ ഭവിസ്സതി, ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തിആദിനാ നയേന പവത്തോ പരികപ്പോ, അയം ഭണ്ഡപരികപ്പോ നാമ.

ഓകാസപരികപ്പോ പന ഏവം വേദിതബ്ബോ - ഏകച്ചോ പന പരപരിവേണാദീനി പവിട്ഠോ കിഞ്ചി ലോഭനേയ്യം ഭണ്ഡം ദിസ്വാ ഗബ്ഭദ്വാരപമുഖഹേട്ഠാപാസാദദ്വാരകോട്ഠകരുക്ഖമൂലാദിവസേന പരിച്ഛേദം കത്വാ "സചേ മം ഏത്ഥന്തരേ പസ്സിസ്സന്തി, ദട്ഠുകാമതായ ഗഹേത്വാ വിചരന്തോ വിയ ദസ്സാമി, നോ ചേ പസ്സിസ്സന്തി, ഹരിസ്സാമീ"തി പരികപ്പേതി, തസ്സ തം ആദായ പരികപ്പിതപരിച്ഛേദം അതിക്കന്തമത്തേ അവഹാരോ ഹോതി. ഇതി യ്വായം വുത്തനയേനേവ പവത്തോ പരികപ്പോ, അയം ഓകാസപരികപ്പോ നാമ. ഏവമിമേസം ദ്വിന്നമ്പി പരികപ്പാനം വസേന പരികപ്പേത്വാ ഗണ്ഹതോ അവഹാരോ "പരികപ്പാവഹാരോ"തി വേദിതബ്ബോ.

പടിച്ഛാദേത്വാ പന അവഹരണം **പടിച്ഛന്നാവഹാരോ** നാമ. സോ ഏവം വേദിതബ്ബോ - യോ ഭിക്ഖു ഉയ്യാനാദീസു പരേസം ഓമുഞ്ചിത്വാ ഠപിതഅങ്ഗുലിമുദ്ദികാദീനി ദിസ്വാ "പച്ഛാ ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി പംസുനാ വാ പണ്ണേന വാ പടിച്ഛാദേതി, തസ്സ ഏത്താവതാ ഉദ്ധാരോ നത്ഥീതി ന താവ അവഹാരോ ഹോതി . യദാ പന സാമികാ വിചിനന്താ അപസ്സിത്വാ "സ്വേ ജാനിസ്സാമാ"തി സാലയാവ ഗതാ ഹോന്തി, അഥസ്സ തം ഉദ്ധരതോ ഉദ്ധാരേ അവഹാരോ. പടിച്ഛന്നകാലേയേവ "ഏതം മമ സന്തക"ന്തി സകസഞ്ഞായ വാ "ഗതാ ദാനി തേ, ഛഡ്ഡിതഭണ്ഡം ഇദ"ന്തി പംസുകൂലസഞ്ഞായ വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ പന ഭണ്ഡദേയ്യം. തേസു ദുതിയതതിയദിവസേ ആഗന്ത്വാ വിചിനിത്വാ അദിസ്വാ ധുരനിക്ഖേപം കത്വാ ഗതേസുപി ഗഹിതം ഭണ്ഡദേയ്യമേവ. പച്ഛാ ഞത്വാ ചോദിയമാനസ്സ അദദതോ സാമികാനം ധുരനിക്ഖേപേ അവഹാരോ ഹോതി.

കസ്മാ? യസ്മാ തസ്സ പയോഗേന തേഹി ന ദിട്ഠം. യോ പന തഥാരൂപം ഭണ്ഡം യഥാഠാനേ ഠിതംയേവ അപ്പടിച്ഛാദേത്വാ ഥേയ്യചിത്തോ പാദേന അക്കമിത്വാ കദ്ദമേ വാ വാലുകായ വാ പവേസേതി, തസ്സ പവേസിതമത്തേയേവ അവഹാരോ.

കുസം സങ്കാമേത്വാ പന അവഹരണം **കുസാവഹാരോ** നാമ. സോപി ഏവം വേദിതബ്ബോ - യോ ഭിക്ഖു വിലീവമയം വാ താലപണ്ണമയം വാ കതസഞ്ഞാണം യംകിഞ്ചി കുസം പാതേത്വാ ചീവരേ ഭാജീയമാനേ അത്തനോ കോട്ഠാസസ്സ സമീപേ ഠിതം അപ്പഗ്ഘതരം വാ മഹഗ്ഘതരം വാ സമസമം വാ അഗ്ഘേന പരസ്സ കോട്ഠാസം ഹരിതുകാമോ അത്തനോ കോട്ഠാസേ പതിതം കുസം പരസ്സ കോട്ഠാസേ പാതേതുകാമതായ ഉദ്ധരതി, രക്ഖതി താവ. പരസ്സ കോട്ഠാസേ പാതിതേ രക്ഖതേവ. യദാ പന തസ്മിം പതിതേ പരസ്സ കോട്ഠാസതോ പരസ്സ കുസം ഉദ്ധരതി, ഉദ്ധതമത്തേ അവഹാരോ. സചേ പഠമതരം പരകോട്ഠാസതോ പരസ്സ കുസം ഉദ്ധരതി, അത്തനോ കോട്ഠാസേ പാതേതുകാമതായ ഉദ്ധാരേ രക്ഖതി, പാതനേപി രക്ഖതി, അത്തനോ കോട്ഠാസതോ പന അത്തനോ കുസം ഉദ്ധരതോ ഉദ്ധാരേയേവ രക്ഖതി, തം ഉദ്ധരിത്വാ പരകോട്ഠാസേ പാതേന്തസ്സ ഹത്ഥതോ മുത്തമത്തേ അവഹാരോ. അയം കുസാവഹാരോ. ഇതി യം വുത്തം "ആദിയേയ്യാതി പഞ്ചവീസതിയാ അവഹാരാനം അഞ്ഞതരവസേന ഹരേയ്യാ"തി, തസ്സത്ഥോ പകാസിതോ ഹോതി.

യഥാരൂപേതി യാദിസേ. **അദിന്നാദാനേതി** അദിന്നസ്സ പരസന്തകസ്സ ഗഹണേ. **രാജാനോതി**ഇദം ബിമ്ബിസാരംയേവ സന്ധായ വുത്തം, അഞ്ഞേ പന തഥാ കരേയ്യും വാ ന കരേയ്യും വാതി തേ നപ്പമാണം. **ഹനേയ്യും വാതി** ഹത്ഥാദീഹി വാ പോഥേയ്യും, സത്ഥേന വാ ഛിന്ദേയ്യും. **ബന്ധേയ്യും വാതി** രജ്ജുബന്ധനാദീഹി ബന്ധേയ്യും വാ. **പബ്ബാജേയ്യും വാതി** നീഹരേയ്യും വാ. **ചോരോസി ബാലോസി മൂള്ഹോസി ഥേനോസീതി** ഇമേഹി വചനേഹി പരിഭാസേയ്യും. കീദിസസ്സ പന അദിന്നസ്സ ആദാനേ രാജാനോ ഏവം കരോന്തി? പാദസ്സ വാ പാദാരഹസ്സ വാ. **തഥാരൂപം ഭിക്ഖു അദിന്നം ആദിയമാനോതി** താദിസം ഭിക്ഖു പോരാണകസ്സ കഹാപണസ്സ പാദം വാ പാദാരഹം വാ ഭണ്ഡം അദിന്നം ഭൂമിആദീസു യത്ഥ കത്ഥചി ഠിതം യംകിഞ്ചി സജീവനിജ്ജീവം വുത്തപ്പകാരാനം അവഹാരാനം യേന കേനചി അവഹാരേന അവഹരന്തോ പാരാജികോ ഹോതി, കോ പന വാദോ തതോ അതിരേകതരസ്മിന്തി.

രാജഗഹേ ധനിയത്ഥേരം ആരബ്ഭ രഞ്ഞോ ദാരൂനി അദിന്നം ആദിയനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "ഗാമാ വാ അരഞ്ഞാ വാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, ഹരണത്ഥായ ഗമനാദികേ പുബ്ബപ്പയോഗേ ദുക്കടം, ആമസനേ ദുക്കടം, പാരാജികവത്ഥുനോ ഫന്ദാപനേ ഥുല്ലച്ചയം. ആദിയന്തസ്സ മാസകേ വാ ഊനമാസകേ വാ ദുക്കടം, അതിരേകമാസകേ വാ ഊനപഞ്ചമാസകേ വാ ഥുല്ലച്ചയം, പഞ്ചമാസകേ വാ അതിരേകപഞ്ചമാസകേ വാ പാരാജികം. സബ്ബത്ഥ ഗഹണകാലവസേന ച ഗഹണദേസവസേന ച പരിഭോഗഭാജനപരിവത്തനാദീഹി ച പരിഹീനാപരിഹീനവസേന വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. സകസഞ്ഞിസ്സ, വിസ്സാസഗ്ഗാഹേ, താവകാലികേ, പേതപരിഗ്ഗഹേ, തിരച്ഛാനഗതപരിഗ്ഗഹേ, പംസുകൂലസഞ്ഞിസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, അഞ്ഞസ്സ മനുസ്സജാതികസ്സ വസേന പരപരിഗ്ഗഹിതം, പരപരിഗ്ഗഹിതസഞ്ഞിതാ, ഗരുപരിക്ഖാരോ, ഥേയ്യചിത്തം, വുത്തപ്പകാരാനം അവഹാരാനം വസേന അവഹരണഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. അദിന്നാദാനസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ദുതിയപാരാജികവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയപാരാജികവണ്ണനാ

തതിയേ **സഞ്ചിച്ചാതി** സംചേതേത്വാ സദ്ധിം ചേതേത്വാ. "പാണോ"തിസഞ്ഞായ സദ്ധിംയേവ "വധാമി ന"ന്തി വധകചേതനായ ചേതേത്വാ പകപ്പേത്വാ. **മനുസ്സവിഗ്ഗഹന്തി** കലലതോ പട്ഠായ ജീവമാനകമനുസ്സജാതികസരീരം. **ജീവിതാ വോരോപേയ്യാതി** കലലകാലേപി താപനമദ്ദനേഹി വാ ഭേസജ്ജസമ്പദാനേന വാ തതോ വാ ഉദ്ധമ്പി തദനുരൂപേന ഉപക്കമേന ജീവിതാ വിയോജേയ്യ. ഇമസ്സ പനത്ഥസ്സ ആവിഭാവത്ഥം പാണോ വേദിതബ്ബോ, പാണാതിപാതോ വേദിതബ്ബോ, പാണാതിപാതീ വേദിതബ്ബോ, പാണാതിപാതസ്സ പയോഗോ വേദിതബ്ബോ. തത്ഥ **പാണോതി** വോഹാരതോ സത്തോ, പരമത്ഥതോ ജീവിതിന്ദ്രിയം. **പാണാതിപാതോതി** യായ ചേതനായ ജീവിതിന്ദ്രിയുപച്ഛേദകപയോഗം സമുട്ഠാപേതി, സാ ചേതനാ. **പാണാതിപാതീതി** വുത്തചേതനായ സമങ്ഗിപുഗ്ഗലോ. **പാണാതിപാതസ്സ പയോഗോതി** പാണാതിപാതസ്സ ഛ പയോഗാ സാഹത്ഥികോ നിസ്സഗ്ഗിയോ ആണത്തികോ ഥാവരോ വിജ്ജാമയോ ഇദ്ധിമയോതി . തത്ഥ **സാഹത്ഥികോതി** സയം

മാരേന്തസ്സ കായേന വാ കായപ്പടിബദ്ധേന വാ പഹരണം. **നിസ്സഗ്ഗിയോ**തി ദൂരേ ഠിതം മാരേതുകാമസ്സ കായേന വാ കായപ്പടിബദ്ധേന വാ ഉസുസത്തിയന്തപാസാണാദീനം നിസ്സജ്ജനം. തത്ഥ ഏകേകോ ഉദ്ദിസ്സാനുദ്ദിസ്സഭേദതോ ദുവിധോ. തത്ഥ ഉദ്ദിസ്സകേ യം ഉദ്ദിസ്സ പഹരതി, തസ്സേവ മരണേന കമ്മബദ്ധോ. "യോ കോചി മരതൂ"തി ഏവം അനുദ്ദിസ്സകേ പഹാരപ്പച്ചയാ യസ്സ കസ്സചി മരണേന കമ്മബദ്ധോ. ഉഭയത്ഥാപി ച പഹരിതമത്തേ വാ മരതു, പച്ഛാ വാ തേനേവ രോഗേന, പഹരിതക്ഖണേയേവ കമ്മബദ്ധോ. **ആണത്തികോ**തി "അസുകം നാമ മാരേഹീ"തി അഞ്ഞം ആണാപേന്തസ്സ ആണാപനം.

തത്ഥ -

> വത്ഥു കാലോ ച ഓകാസോ, ആവുധം ഇരിയാപഥോ;
> ക്രിയാവിസേസോതി ഇമേ, ഛ ആണത്തി നിയാമകാ.

തത്ഥ **വത്ഥൂ**തി പുഗ്ഗലോ. യഞ്ഹി പുഗ്ഗലം "മാരേഹീ"തി ആണത്തോ സചേ തമേവ മാരേതി, ആണാപകസ്സ ആപത്തി. അഥ അഞ്ഞം മാരേതി, തംമഞ്ഞമാനോ വാ അഞ്ഞം മാരേതി, ആണാപകോ മുച്ചതി. "ഇമം മാരേഹീ"തി ആണത്തേ പന ആണാപകസ്സ ദുക്കടം. **കാലോ**തി പുരേഭത്താദികാലോ. സചേ ഹി "പുരേഭത്തം മാരേഹീ"തി ആണത്തോ പുരേഭത്തമേവ മാരേതി, ആണാപകസ്സ ആപത്തി. അഥ യം പുരേഭത്തം നിയാമിതം, തതോ പച്ഛാ വാ പുരേ വാ മാരേതി, ആണാപകോ മുച്ചതി. ഇമിനാ നയേന സബ്ബത്ഥ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. **ഥാവരോ**തി അസംഹാരിമേന ഉപകരണേന മാരേതുകാമസ്സ ഓപാതക്ഖണനം അപസ്സേനസംവിധാനം അസിആദീനം ഉപനിക്ഖിപനം തളാകാദീസു വിസസമ്പയോജനം രൂപൂപഹാരോതിഏവമാദി. വുത്തനയേനേവ ചേത്ഥാപി ഉദ്ദിസ്സാനുദ്ദിസ്സഭേദോ വേദിതബ്ബോ. **വിജ്ജാമയോ**തി മാരണത്ഥം വിജ്ജാപരിജപ്പനം. **ഇദ്ധിമയോ**തി കമ്മവിപാകജായ ഇദ്ധിയാ പയോജനം.

സത്ഥഹാരകം വാസ്സ പരിയേസേയ്യാതി ഏത്ഥ ഹരതീതി ഹാരകം, കിം ഹരതി? ജീവിതം. അഥ വാ ഹരിതബ്ബന്തി ഹാരകം, ഉപനിക്ഖിപിതബ്ബന്തി അത്ഥോ. സത്ഥഞ്ച തം ഹാരകഞ്ചാതി സത്ഥഹാരകം. **അസ്സാ**തി മനുസ്സവിഗ്ഗഹസ്സ. **പരിയേസേയ്യാ**തി യഥാ ലഭതി, തഥാ കരേയ്യ, ഉപനിക്ഖിപേയ്യാതി അത്ഥോ. ഏതേന ഥാവരപയോഗം ദസ്സേതി. ഇതരഥാ ഹി പരിയിട്ഠിമത്തേയേവ പാരാജികോ ഭവേയ്യ, ന ചേതം യുത്തം. പദഭാജനേ പനസ്സ ബ്യഞ്ജനം അനാദിയിത്വാ യം ഏത്ഥ ഥാവരപയോഗസങ്ഗഹിതം സത്ഥം, തദേവ ദസ്സേതും "അസിം വാ"തിആദി വുത്തം. **മരണവണ്ണം വാ സംവണ്ണേയ്യാ**തി വാചായ വാ താലപണ്ണാദീസു ലിഖിത്വാ വാ "യോ ഏവം മരതി, സോ ധനം വാ ലഭതീ"തിആദിനാ നയേന മരണേ ഗുണം പകാസേയ്യ. ഏതേന യഥാ "അദിന്നാദാനേ ആദിയേയ്യാ"തി വുത്തത്താ പരിയായകഥായ മുച്ചതി, നയിധ, ഏവം "സംവണ്ണേയ്യാ"തി വചനതോ പന ഇധ പരിയായകഥായപി ന മുച്ചതീതി അയമത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. **മരണായ വാ സമാദപേയ്യാ**തി "സത്ഥം വാ ആഹരാ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ൧൭൨) നയേന മരണത്ഥായ ഉപായം ഗാഹാപേയ്യ. ഏതേന ആണത്തികപ്പയോഗം ദസ്സേതി. **അമ്ഭോ പുരിസാ**തി ആലപനമേതം. **കിം തുയ്ഹിമിനാ**തിആദി സംവണ്ണനാകാരനിദസ്സനം. **ഇതി ചിത്തമനോ**തി ഇതി ചിത്തോ ഇതി മനോ. "മതം തേ ജീവിതാ സേയ്യോ"തിഏത്ഥ വുത്തമരണചിത്തോ മരണമനോതി അത്ഥോ. ഏത്ഥ ച "മനോ"തിഇദം ചിത്തസ്സ അത്ഥദീപനത്ഥം വുത്തം. തേനേവസ്സ പദഭാജനേ "യം ചിത്തം തം മനോ"തി (പാരാ॰ ൧൭൨) ആഹ. **ചിത്തസങ്കപ്പോ**തി വിചിത്തസങ്കപ്പോ. ഏത്ഥാപി ഇതി-സദ്ദോ ആഹരിതബ്ബോ. "സങ്കപ്പോ"തി ച സംവിദഹനമത്തസ്സേതം നാമം, ന വിതക്കസ്സേവ. തഞ്ച സംവിദഹനം ഇമസ്മിം അത്ഥേ സഞ്ഞാചേതനാധിപ്പായേഹി സങ്ഗഹം ഗച്ഛതി, തസ്മാ "ഇതി ചിത്തസങ്കപ്പോ"തി "മതം തേ ജീവിതാ സേയ്യോ"തിഏത്ഥ വുത്തമരണസഞ്ഞീ മരണചേതനോ മരണാധിപ്പായോതി ഏവമേത്ഥ അത്ഥോ ദട്ഠബ്ബോ. പദഭാജനേപി ഹി അയമേവ നയോ ദസ്സിതോ . ഏതേന മരണചിത്താദീഹി വിനാ "ഏകാഹം ജീവിതം സേയ്യോ, വീരിയമാരഭതോ ദള്ഹ"ന്തിആദിനാ (ധ॰ പ॰ ൧൧൨) നയേന ധമ്മം ഭാസന്തസ്സ സംവണ്ണനാ നാമ ന ഹോതീതി ദസ്സേതി. **അനേകപരിയായേനാ**തി നാനപ്പകാരേന ഉച്ചാവചേന കാരണേന. പുന **മരണവണ്ണ**ന്തിആദി നിഗമനവചനം. **പാരാജികോ ഹോതീ**തി തങ്ഖണൂപപന്നമ്പി മനുസ്സവിഗ്ഗഹം വുത്തനയേന ജീവിതാ വോരോപേന്തോ പാരാജികോ ഹോതീതി.

വേസാലിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അഞ്ഞമഞ്ഞം ജീവിതാ വോരോപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "മരണവണ്ണം വാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, മാരണത്ഥായ ഓപാതക്ഖണനാദീസു ദുക്കടം, അനോദിസ്സ ഖതേ ഓപാതേ യസ്സ കസ്സചി പതനേപി ദുക്കടം, യക്ഖപേതതിരച്ഛാനഗതമനുസ്സവിഗ്ഗഹാനം തിരച്ഛാനഗതസ്സ ച ദുക്ഖുപ്പത്തിയം

ദുക്കടമേവ, മനുസ്സജാതികസ്സ ദുക്ഖുപ്പത്തിയം ഥുല്ലച്ചയം, തഥാ യക്ഖാദീനം മരണേ, തിരച്ഛാനഗതമരണേ പന പാചിത്തിയം, മനുസ്സമരണേ പാരാജികന്തി. ഇമിനാ നയേന സബ്ബത്ഥ പയോഗഭേദവസേന ആപത്തിഭേദോ വേദിതബ്ബോ. അസഞ്ചിച്ച മാരേന്തസ്സ അജാനന്തസ്സ നമരണാധിപ്പായസ്സ ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. തത്ഥ **അസഞ്ചിച്ചാ**തി "ഇമിനാ ഉപക്കമേന ഇമം മാരേമീ"തി അചേതേത്വാ കതേന ഉപക്കമേന മുസലുസ്സാപനവത്ഥുസ്മിം (പാരാ॰ ൧൮൦ ആദയോ) വിയ പരേ മതേപി അനാപത്തി. **അജാനന്തസ്സാ**തി "ഇമിനാ അയം മരിസ്സതീ"തി അജാനന്തസ്സ ഉപക്കമേന വിസഗതപിണ്ഡപാതവത്ഥുസ്മിം (പാരാ॰ ൧൮൧) വിയ പരേ മതേപി അനാപത്തി. **നമരണാധിപ്പായസ്സാ**തി മരണം അനിച്ഛന്തസ്സ ഉപക്കമേന ഭേസജ്ജവത്ഥുസ്മിം (പാരാ॰ ൧൮൭) വിയ പരേ മതേപി അനാപത്തി. ഏവം അസഞ്ചിച്ചാതിആദീസു വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. സീലവിപത്തി, മനുസ്സജാതികപാണോ, പാണസഞ്ഞിതാ, വധകചിത്തം, ഉപക്കമോ, തേന മരണന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. അദിന്നാദാനസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

തതിയപാരാജികവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥപാരാജികവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **അനഭിജാന**ന്തി സകസന്താനേ അനുപ്പന്നത്താ അത്തനി അത്ഥിഭാവം അജാനന്തോ. **ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മ**ന്തി ഉത്തരിമനുസ്സാനം ഝായീനഞ്ചേവ അരിയാനഞ്ച ധമ്മം. **അത്തുപനായിക**ന്തി അത്തനി തം ഉപനേതി "മയി അത്ഥീ"തി സമുദാചരന്തോ, അത്താനം വാ തത്ഥ ഉപനേതി "അഹം ഏത്ഥ സന്ദിസ്സാമീ"തി സമുദാചരന്തോതി അത്തുപനായികോ, തം അത്തുപനായികം. ഏവം കത്വാ സമുദാചരേയ്യാതി സമ്ബന്ധോ. **അലമരിയഞാണദസ്സന**ന്തിഏത്ഥ മഹഗ്ഗതലോകുത്തരപഞ്ഞാ ജാനനട്ഠേന ഞാണം, ചക്ഖുനാ ച ദിട്ഠമിവ ധമ്മം പച്ചക്ഖകരണതോ ദസ്സനട്ഠേന ദസ്സനന്തി ഞാണദസ്സനം, അരിയം വിസുദ്ധം ഉത്തമം ഞാണദസ്സനന്തി അരിയഞാണദസ്സനം, അലം പരിയത്തം കിലേസവിദ്ധംസനസമത്ഥം അരിയഞാണദസ്സനമേത്ഥ ഝാനാദിഭേദേ ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മേ, അലം വാ അരിയഞാണദസ്സനമസ്സാതി അലമരിയഞാണദസ്സനോ, തം അലമരിയഞാണദസ്സനം. **സമുദാചരേയ്യാ**തി വുത്തപ്പകാരമേതം ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മം അത്തുപനായികം കത്വാ കായേന വാ വാചായ വാ തദുഭയേന വാ വിഞ്ഞുസ്സ മനുസ്സജാതികസ്സ ആരോചേയ്യ. **ഇതി ജാനാമി ഇതി പസ്സാമീ**തി സമുദാചരണാകാരദസ്സനമേതം, അത്തുപനായികഞ്ഹി കത്വാ വിനാ അഞ്ഞാപദേസേന സമുദാചരന്തോ ഏവം സമുദാചരതി, തസ്മാ യ്വായം പദഭാജനേ (പാരാ॰ ൨൦൦) "പഠമം ഝാനം സമാപജ്ജിം, സമാപജ്ജാമി, സമാപന്നോ"തിആദിഭേദോ വുത്തോ, സോ സബ്ബോ ഇധേവ സങ്ഗഹം ഗച്ഛതീതി വേദിതബ്ബോ. "ഇതി ജാനാമി ഇതി പസ്സാമീ"തി ഹി വദന്തോ ന യിദം വചനമത്തമേവ വദതി, അഥ ഖോ "ഇമിനാ ച ഇമിനാ ച കാരണേന അയം ധമ്മോ മയി അത്ഥീ"തി ദീപേതി, "സമാപജ്ജി"ന്തിആദീനി ച വദന്തേന ഹി സമാപജ്ജനാദീഹി കാരണേഹി അത്ഥിതാ ദീപിതാ ഹോതി, തേന വുത്തം "യ്വായം പദഭാജനേ പഠമം ഝാനം സമാപജ്ജിം, സമാപജ്ജാമി, സമാപന്നോതിആദിഭേദോ വുത്തോ, സോ സബ്ബോ ഇധേവ സങ്ഗഹം ഗച്ഛതീ"തി. **തതോ അപരേന സമയേനാ**തി തതോ ആരോചിതകാലതോ അഞ്ഞതരസ്മിം കാലേ. ഇതി ആപത്തിപടിജാനനകാലദസ്സനമേതം, അയം പന ആരോചിതക്ഖണേവ ആപത്തിം ആപജ്ജതി. ആപത്തിം പന ആപന്നോ യസ്മാ പരേന ചോദിതോ വാ അചോദിതോ വാ പടിജാനാതി, തസ്മാ "സമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ"തി വുത്തം. **ആപന്നോ**തി ആരോചിതക്ഖണേയേവ പാരാജികം ആപന്നോ. **വിസുദ്ധാപേക്ഖോ**തി അത്തനോ ഗിഹിഭാവാദികം വിസുദ്ധിം അപേക്ഖമാനോ ഇച്ഛമാനോ. അയഞ്ഹി യസ്മാ പാരാജികം ആപന്നോ, തസ്മാ ഭിക്ഖുഭാവേ ഠത്വാ അഭബ്ബോ ഝാനാദീനി അധിഗന്തും, ഇച്ചസ്സ ഭിക്ഖുഭാവോ വിസുദ്ധി നാമ ന ഹോതി. യസ്മാ പന ഗിഹി വാ ഉപാസകാരാമികസാമണേരാനം വാ അഞ്ഞതരോ ഹുത്വാ ദാനാദീഹി സഗ്ഗമഗ്ഗം വാ ഝാനാദീഹി മോക്ഖമഗ്ഗം വാ ആരാധേതും ഭബ്ബോ ഹോതി, തസ്മാസ്സ ഗിഹിആദിഭാവോ വിസുദ്ധി നാമ ഹോതി. തേന വുത്തം "ഗിഹിഭാവാദികം വിസുദ്ധിം അപേക്ഖമാനോ"തി. **ഏവം വദേയ്യാ**തി ഏവം ഭണേയ്യ, കഥം? "അജാനമേവം, ആവുസോ"തിആദിം. തത്ഥ **അജാന**ന്തി അജാനന്തോ. **അപസ്സ**ന്തി അപസ്സന്തോ. **തുച്ഛം മുസാ വിലപി**ന്തി അഹം വചനത്ഥവിരഹതോ തുച്ഛം, വഞ്ചനാധിപ്പായതോ മുസാ വിലപിം അഭണിന്തി വുത്തം ഹോതി. **അഞ്ഞത്ര അധിമാനാ**തി യ്വായം തിലക്ഖണം ആരോപേത്വാ സങ്ഖാരേ സമ്മസന്തസ്സ ആരദ്ധവിപസ്സകസ്സ അപത്തേ പത്തസഞ്ഞിതാസങ്ഖാതോ അധിമാനോ ഉപ്പജ്ജതി, തം അധിമാനം ഠപേത്വാ കേവലം പാപിച്ഛതായ യോ സമുദാചരേയ്യ, അയമ്പി പാരാജികോ ഹോതീതി അത്ഥോ.

വേസാലിയം വഗ്ഗുമുദാതീരിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ തേസം ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ''അഞ്ഞത്ര അധിമാനാ''തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ''പഠമം ഝാനം സമാപജ്ജി''ന്തിആദിനാ നയേന വുത്തപ്പകാരം അസന്തം ഝാനാദിധമ്മം ആരോചേന്തസ്സ സചേ യസ്സ കസ്സചി ആരോചേതി, സോ മനുസ്സജാതികോ ഹോതി, അനന്തരമേവ ''അയം ഝാനലാഭീ''തി വാ ''അരിയോ''തി വാ യേന കേനചി ആകാരേന തമത്ഥം ജാനാതി, പാരാജികം. സചേ ന ജാനാതി, ഥുല്ലച്ചയം. സചേ പന ''യോ തേ വിഹാരേ വസി, സോ ഭിക്ഖു പഠമം ഝാനം സമാപജ്ജീ''തിആദിനാ (പാരാ॰ ൨൨൦) നയേന അഞ്ഞാപദേസേന ആരോചേന്തസ്സ ജാനാതി, ഥുല്ലച്ചയം. സചേ ന ജാനാതി, ദുക്കടം. അധിമാനേന ആരോചേന്തസ്സ, അനുല്ലപനാധിപ്പായസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മസ്സ അത്തനി അസന്തതാ, പാപിച്ഛതായ തസ്സ ആരോചനം, അനഞ്ഞാപദേസോ, യസ്സ ആരോചേതി, തസ്സ മനുസ്സജാതികതാ, തങ്ഖണവിജാനനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനേ വുത്തസദിസാനേവാതി.

ചതുത്ഥപാരാജികവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ ആയസ്മന്തോ ചത്താരോ പാരാജികാ ധമ്മാതിഇദം ഇധ ഉദ്ദിട്ഠപാരാജികപരിദീപനമേവ. സമോധാനേത്വാ പന സബ്ബാനേവ ചതുവീസതി പാരാജികാനി വേദിതബ്ബാനി . കതമാനി ചതുവീസതി? പാളിയം ആഗതാനി താവ ഭിക്ഖൂനം ചത്താരി ഭിക്ഖുനീനം അസാധാരണാനി ചത്താരീതി അട്ഠ, താനി ഏകാദസന്നം പണ്ഡകാദീനം അഭബ്ബഭാവസങ്ഖാതേഹി ഏകാദസഹി പാരാജികേഹി സദ്ധിം ഏകൂനവീസതി, ഗിഹിഭാവം പത്ഥയമാനായ ഭിക്ഖുനിയാ വിബ്ഭന്തഭാവപാരാജികേന സദ്ധിം വീസതി, അപരാനിപി ലമ്ബീ, മുദുപിട്ഠികോ, പരസ്സ അങ്ഗജാതം മുഖേന ഗണ്ഹാതി, പരസ്സ അങ്ഗജാതേ അഭിനിസീദതീതി ഇമേസം ചതുന്നം വസേന ''ചത്താരി അനുലോമപാരാജികാനീ''തി വദന്തി, ഇതി ഇമാനി ച ചത്താരി, പുരിമാനി ച വീസതീതി സമോധാനേത്വാ സബ്ബാനേവ ചതുവീസതി പാരാജികാനി വേദിതബ്ബാനി. **ന ലഭതി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സംവാസ**ന്തി ഉപോസഥാദിഭേദം സംവാസം ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ന ലഭതി. **യഥാ പുരേ, തഥാ പച്ഛാ**തി യഥാ പുബ്ബേ ഗിഹികാലേ അനുപസമ്പന്നകാലേ ച, പച്ഛാ പാരാജികം ആപന്നോപി തഥേവ അസംവാസോ ഹോതി, നത്ഥി തസ്സ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ഉപോസഥാദിഭേദോ സംവാസോതി. **തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമീ**തി തേസു ചതൂസു പാരാജികേസു ആയസ്മന്തേ ''കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ''തി പുച്ഛാമി. **കച്ചിത്ഥാ**തി കച്ചി ഏത്ഥ, ഏതേസു ചതൂസു പാരാജികേസു കച്ചി പരിസുദ്ധാതി അത്ഥോ. അഥ വാ **കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ**തി കച്ചി പരിസുദ്ധാ അത്ഥ, ഭവഥാതി അത്ഥോ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

പാരാജികവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

സങ്ഘാദിസേസകണ്ഡോ

ഇമേ ഖോ പനാതി ഇദാനി വത്തബ്ബാനം അഭിമുഖീകരണം. **ആയസ്മന്തോ**തി സന്നിപതിതാനം പിയവചനേന ആലപനം. **തേരസാ**തി ഗണനപരിച്ഛേദോ. **സങ്ഘാദിസേസാ**തി ഏവംനാമകാ. **ധമ്മാ**തി ആപത്തിയോ. **ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തീ**തി സരൂപേന ഉദ്ദിസിതബ്ബതം ആഗച്ഛന്തി, ന നിദാനേ വിയ "യസ്സ സിയാ ആപത്തീ"തി സാധാരണവചനമത്തേന.

൧. സുക്കവിസ്സട്ഠിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സംവിജ്ജതി ചേതനാ അസ്സാതി സഞ്ചേതനാ, സഞ്ചേതനാവ സഞ്ചേതനികാ, സഞ്ചേതനാ വാ അസ്സ അത്ഥീതി സഞ്ചേതനികാ. **സുക്കവിസ്സട്ഠീ**തി സുക്കസ്സ വിസ്സട്ഠി, രാഗൂപത്ഥമ്ഭാദീസു യേന കേനചി അങ്ഗജാതേ കമ്മഞ്ഞതം പത്തേ ആരോഗ്യാദീസു യംകിഞ്ചി അപദിസിത്വാ അജ്ഝത്തരൂപാദീസു യത്ഥ കത്ഥചി മോചനസ്സാദചേതനായ നിമിത്തേ ഉപക്കമന്തസ്സ ആസയധാതുനാനത്തതോ നീലാദിവസേന (പാരാ॰ ൨൩൭-൨൪൦) ദസവിധേസു സുക്കേസു യസ്സ കസ്സചി സുക്കസ്സ ഠാനാ ചാവനാതി അത്ഥോ. **അഞ്ഞത്ര സുപിനന്താ**തി യാ സുപിനേ സുക്കവിസ്സട്ഠി ഹോതി, തം ഠപേത്വാ. **സങ്ഘാദിസേസോ**തി യാ അഞ്ഞത്ര സുപിനന്താ സഞ്ചേതനികാ സുക്കവിസ്സട്ഠി, അയം സങ്ഘാദിസേസോ നാമ ആപത്തിനികായോതി അത്ഥോ. വചനത്ഥോ പനേത്ഥ സങ്ഘോ ആദിമ്ഹി ചേവ സേസേ ച ഇച്ഛിതബ്ബോ അസ്സാതി സങ്ഘാദിസേസോ. കിം വുത്തം ഹോതി - ഇമം ആപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ വുട്ഠാതുകാമസ്സ യം തം ആപത്തിവുട്ഠാനം, തസ്സ ആദിമ്ഹി ചേവ പരിവാസദാനത്ഥായ, ആദിതോ സേസേ മജ്ഝേ മാനത്തദാനത്ഥായ മൂലായ പടികസ്സനേന വാ സഹ മാനത്തദാനത്ഥായ, അവസാനേ അബ്ഭാനത്ഥായ ച സങ്ഘോ ഇച്ഛിതബ്ബോ, ന ഹേത്ഥ ഏകമ്പി കമ്മം വിനാ സങ്ഘേന സക്കാ കാതും. ഇതി സങ്ഘോ ആദിമ്ഹി ചേവ സേസേ ച ഇച്ഛിതബ്ബോ അസ്സാതി സങ്ഘാദിസേസോതി.

സാവത്ഥിയം സേയ്യസകം ആരബ്ഭ ഉപക്കമിത്വാ അസുചിമോചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര സുപിനന്താ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം. സചേ പന പരേന അത്തനോ അങ്ഗജാതേ ഉപക്കമം കാരേത്വാ മോചാപേതി, ആപജ്ജതിയേവ. ചേതേത്വാ അന്തമസോ ആകാസേ കടികമ്പനേനപി നിമിത്തേ ഉപക്കമന്തസ്സ സചേ ന മുച്ചതി, ഥുല്ലച്ചയം. സചേ പന അന്തമസോ യം ഏകാ ഖുദ്ദകമക്ഖികാ പിവേയ്യ, തത്തകമ്പി ഠാനതോ മുച്ചതി, ദകസോതം അനോതിണ്ണേപി സങ്ഘാദിസേസോ. ഠാനതോ പന ചുതം അവസ്സമേവ ദകസോതം ഓതരതി, തസ്മാ "ദകസോതം ഓതിണ്ണമത്തേ ബഹി നിക്ഖന്തേ വാ അനിക്ഖന്തേ വാ സങ്ഘാദിസേസോ"തി (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൨൩൭) അട്ഠകഥാസു വുത്തം. അനുപക്കമന്തസ്സ ച, അമോചനാധിപ്പായസ്സ ച, സുപിനം പസ്സന്തസ്സ ച, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച മുത്തേപി അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, ചേതനാ, ഉപക്കമോ , മുച്ചനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികേ വുത്തസദിസാനേവാതി.

സുക്കവിസ്സട്ഠിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. കായസംസഗ്ഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഓതിണ്ണോ**തി യക്ഖാദീഹി വിയ സത്താ അന്തോ ഉപ്പജ്ജന്തേന രാഗേന വാ ഓതിണ്ണോ, കൂപാദീനി വിയ സത്താ അസമപേക്ഖിത്വാ രജ്ജനീയേ ഠാനേ

രജ്ജന്തോ സയം വാ രാഗം ഓതിണ്ണോ, കായസംസഗ്ഗരാഗസമങ്ഗിസ്സേതം അധിവചനം. **വിപരിണതേന ചിത്തേനാ**തി പരിസുദ്ധഭവങ്ഗസന്തതിസങ്ഖാതം പകതിം വിജഹിത്വാ അഞ്ഞഥാ പവത്തേന, വിരൂപം വാ പരിണതേന യഥാ പരിവത്തമാനം വിരൂപം ഹോതി, ഏവം വുത്തരാഗവസേന പരിവത്തേത്വാ ഠിതേന ചിത്തേനാതി അത്ഥോ. **മാതുഗാമേന സദ്ധി**ന്തി തദഹുജാതായപി ജീവമാനകമനുസ്സിത്ഥിയാ സദ്ധിം. **കായസംസഗ്ഗം സമാപജ്ജേയ്യാ**തി ഹത്ഥഗ്ഗഹണാദികആയസമ്പയോഗം കായമിസ്സീഭാവം സമാപജ്ജേയ്യ. **ഹത്ഥഗ്ഗാഹം വാ**തിആദി പനസ്സ വിത്ഥാരേന അത്ഥദസ്സനം. തത്ഥ **ഹത്ഥോ** നാമ കപ്പരതോ പട്ഠായ യാവ അഗ്ഗനഖാ. **വേണീ** നാമ വിനന്ധിത്വാ വാ അവിനന്ധിത്വാ വാ സുദ്ധകേസേഹി വാ നീലാദിവണ്ണസുത്തകുസുമകഹാപണമാലാസുവണ്ണചീരകമുത്താവളിആദീസു അഞ്ഞതരമിസ്സേഹി വാ കതകേസകലാപസ്സേതം അധിവചനം. വേണിഗ്ഗഹണേന ചേത്ഥ കേസാപി ഗഹിതായേവ സദ്ധിം ലോമേഹി. ഇതി വുത്തലക്ഖണസ്സ ഹത്ഥസ്സ ഗഹണം ഹത്ഥഗ്ഗാഹോ, വേണിയാ ഗഹണം വേണിഗ്ഗാഹോ. അവസേസസ്സ സരീരസ്സ പരാമസനം **അഞ്ഞതരസ്സ വാ അഞ്ഞതരസ്സ വാ അങ്ഗസ്സ പരാമസനം** നാമ. യോ തം ഹത്ഥഗ്ഗാഹം വാ വേണിഗ്ഗാഹം വാ അഞ്ഞതരസ്സ വാ അഞ്ഞതരസ്സ വാ അങ്ഗസ്സ പരാമസനം സമാപജ്ജേയ്യ, തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ നാമ ആപത്തിനികായോ ഹോതീതി.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ കായസംസഗ്ഗസമാപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി , അനാണത്തികം, ഇത്ഥിയാ ഇത്ഥിസഞ്ഞിനോ അന്തമസോ ലോമേന ലോമം ഫുസന്തസ്സാപി, ഇത്ഥിയാ വാ ഫുസിയമാനസ്സ സേവനാധിപ്പായേന വായമിത്വാ ഫസ്സം പടിജാനന്തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ. ഏകേന പന ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ ദുതിയേന ഹത്ഥേന ദിവസമ്പി തത്ഥ തത്ഥ ഫുസന്തസ്സ ഏകാവ ആപത്തി, അഗ്ഗഹേത്വാ ഫുസന്തോ പന സചേ സീസതോ യാവ പാദാ, താവ കായതോ ഹത്ഥം അമോചേന്തോയേവ ഫുസതി, ഏകാവ ആപത്തി, പഞ്ചന്നം അങ്ഗുലീനം ഏകതോ ഗഹണേപി ഏകായേവ. സചേ പന നാനിത്ഥീനം പഞ്ചങ്ഗുലിയോ ഏകതോ ഗണ്ഹാതി, പഞ്ച ആപത്തിയോ. ഇത്ഥിയാ വേമതികസ്സ, പണ്ഡകപുരിസതിരച്ഛാനഗതസഞ്ഞിസ്സ ച ഥുല്ലച്ചയം, തഥാ കായേന കായപ്പടിബദ്ധേന, അമനുസ്സിത്ഥിപണ്ഡകേഹി ച സദ്ധിം കായസംസഗ്ഗേപി. മനുസ്സിത്ഥിയാ പന കായപ്പടിബദ്ധേന കായപ്പടിബദ്ധാദീസു, പുരിസകായഫുസനാദീസു ച ദുക്കടം. ഇത്ഥിയാ ഫുസിയമാനസ്സ സേവനാധിപ്പായസ്സാപി കായേന അവായമിത്വാ ഫസ്സം പടിജാനന്തസ്സ, മോക്ഖാധിപ്പായേന ഇത്ഥിം ഫുസന്തസ്സ, അസഞ്ചിച്ച, അസ്സതിയാ, അജാനന്തസ്സ, അസാദിയന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, മനുസ്സിത്ഥീ, ഇത്ഥിസഞ്ഞിതാ, കായസംസഗ്ഗരാഗോ, തേന രാഗേന വായാമോ, ഹത്ഥഗ്ഗാഹാദിസമാപജ്ജനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികേ വുത്തസദിസാനേവാതി.

കായസംസഗ്ഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ദുട്ഠുല്ലവാചാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ ഓതിണ്ണതാ ച വിപരിണതചിത്തതാ ച ദുട്ഠുല്ലവാചസ്സാദരാഗവസേന വേദിതബ്ബാ. **മാതുഗാമ**ന്തി ദുട്ഠുല്ലാദുട്ഠുല്ലസംലക്ഖണസമത്ഥം മനുസ്സിത്ഥിം. **ദുട്ഠുല്ലാഹിവാചാഹീ**തി വച്ചമഗ്ഗപസ്സാവമഗ്ഗേമേഥുനധമ്മപ്പടിസംയുത്താഹി വാചാഹി. **ഓഭാസേയ്യാ**തി അവഭാസേയ്യ, വണ്ണാവണ്ണയാചനആയാചനപുച്ഛനപടിപുച്ഛനആചിക്ഖണാനുസാസനഅക്കോസനവസേന നാനപ്പകാരം അസദ്ധമ്മവചനം വദേയ്യ. **യഥാ ത**ന്തി ഏത്ഥ ന്തി നിപാതമത്തം, യഥാ യുവാ യുവതിന്തി അത്ഥോ. ഏതേന ഓഭാസനേ നിരാസങ്കഭാവം ദസ്സേതി. **മേഥുനുപസംഹിതാഹീ**തിഇദം ദുട്ഠുല്ലവാചായ സിഖാപത്തലക്ഖണദസ്സനം.

സങ്ഘാദിസേസോതി ദ്വിന്നം മഗ്ഗാനം വസേന വണ്ണാവണ്ണേഹി വാ മേഥുനയാചനാദീഹി വാ "സിഖരണീസി, സംഭിന്നാസി, ഉഭതോബ്യഞ്ജനകാസീ"തി ഇമേസു തീസു അഞ്ഞതരേന അക്കോസവചനേന വാ മാതുഗാമം ഓഭാസന്തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ നാമ ആപത്തിനികായോ ഹോതീതി.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ ദുട്ഠുല്ലവാചാഹി ഓഭാസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഇത്ഥിയാ ഇത്ഥിസഞ്ഞിനോ അന്തമസോ ഹത്ഥമുദ്ദായപി വുത്തനയേന ഓഭാസന്തസ്സ സചേ സാ തമത്ഥം തസ്മിംയേവ ഖണേ ജാനാതി, സങ്ഘാദിസേസോ. പണ്ഡകേ ഥുല്ലച്ചയം. തസ്മിംയേവ ഇത്ഥിസഞ്ഞിനോ ദുക്കടം. പുനപ്പുനം ഓഭാസന്തസ്സ, സമ്ബഹുലാ ച ഇത്ഥിയോ ഏകവാചായ ഓഭാസന്തസ്സ വാചാഗണനായ ചേവ ഇത്ഥിഗണനായ ച ആപത്തിയോ. സചേ യം ഇത്ഥിം ഓഭാസതി, സാ ന ജാനാതി, ഥുല്ലച്ചയം. അധക്ഖകം ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലം ആദിസ്സ വണ്ണാദിഭണനേപി ഥുല്ലച്ചയം. പണ്ഡകേ ദുക്കടം, ഉബ്ഭക്ഖകം അധോജാണുമണ്ഡലം കായപ്പടിബദ്ധഞ്ച ആദിസ്സ വണ്ണാദിഭണനേ സബ്ബത്ഥ ദുക്കടം. അത്ഥധമ്മഅനുസാസനിപുരേക്ഖാരാനം ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, മനുസ്സിത്ഥീ, ഇത്ഥിസഞ്ഞിതാ, ദുട്ഠുല്ലവാചസ്സാദരാഗോ, തേന രാഗേന ഓഭാസനം, തങ്ഖണവിജാനനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. അദിന്നാദാനസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദ്വിവേദനന്തി.

ദുട്ഠുല്ലവാചാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. അത്തകാമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ ഓതിണ്ണതാ ച വിപരിണതചിത്തതാ ച അത്തകാമപാരിചരിയാവസേന വേദിതബ്ബാ. **മാതുഗാമസ്സ സന്തികേ**തി ദുട്ഠുല്ലോഭാസനേ വുത്തപ്പകാരായ ഇത്ഥിയാ സമീപേ. **അത്തകാമപാരിചരിയായാ**തി മേഥുനധമ്മസങ്ഖാതേന കാമേന പാരിചരിയാ കാമപാരിചരിയാ, അത്തനോ അത്ഥായ കാമപാരിചരിയാ അത്തകാമപാരിചരിയാ, അത്തനാ വാ കാമിതാ ഇച്ഛിതാതി അത്തകാമാ, സയം മേഥുനരാഗവസേന പത്ഥിതാതി അത്ഥോ, അത്തകാമാ ച സാ പാരിചരിയാ ചാതി അത്തകാമപാരിചരിയാ, തസ്സാ അത്തകാമപാരിചരിയായ. **വണ്ണം ഭാസേയ്യാ**തി ഗുണം ആനിസംസം പകാസേയ്യ. **ഏതദഗ്ഗ**ന്തിആദി തസ്സാ അത്തകാമപാരിചരിയായ വണ്ണഭാസനാകാരനിദസ്സനം. തത്രായം പദസമ്ബന്ധവസേനേവ സങ്ഖേപത്ഥോ - യാ മാദിസം പാണാതിപാതാദീഹി വിരഹിതത്താ **സീലവന്തം** മേഥുനധമ്മാ വിരഹിതത്താ **ബ്രഹ്മചാരിം** തദുഭയേനാപി **കല്യാണധമ്മം ഏതേന ധമ്മേന പരിചരേയ്യ** അഭിരമേയ്യ, തസ്സാ ഏവം മാദിസം പരിചരന്തിയാ യാ അയം പാരിചരിയാ നാമ, ഏതദഗ്ഗം പാരിചരിയാനന്തി. **മേഥുനുപസംഹിതേന സങ്ഘാദിസേസോ**തി ഏവം അത്തകാമപാരിചരിയായ വണ്ണം ഭാസന്തോ ച "അരഹസി ത്വം മയ്ഹം മേഥുനധമ്മം ദാതു"ന്തിആദിനാ മേഥുനപ്പടിസംയുത്തേനേവ വചനേന യോ ഭാസേയ്യ, തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ അത്തകാമപാരിചരിയായ വണ്ണഭാസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഇത്ഥിയാ ഇത്ഥിസഞ്ഞിനോ അന്തമസോ ഹത്ഥമുദ്ദായപി വുത്തനയേനേവ അത്തകാമപാരിചരിയായ വണ്ണം ഭാസന്തസ്സ സചേ സാ തമത്ഥം തസ്മിംയേവ ഖണേ ജാനാതി, സങ്ഘാദിസേസോ . നോ ചേ ജാനാതി, ഥുല്ലച്ചയം. പണ്ഡകേ പണ്ഡകസഞ്ഞിനോപി ഥുല്ലച്ചയം. തസ്മിംയേവ ഇത്ഥിസഞ്ഞിനോ ദുക്കടം. ചീവരാദീഹി വത്ഥുകാമേഹി പാരിചരിയായ വണ്ണം ഭാസന്തസ്സ ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, മനുസ്സിത്ഥീ, ഇത്ഥിസഞ്ഞിതാ, അത്തകാമപാരിചരിയായ

രാഗോ, തേന രാഗേന വണ്ണഭണനം, തങ്ഖണവിജാനനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ദുട്ഠുല്ലോഭാസനേ വുത്തസദിസാനേവാതി.

അത്തകാമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. സഞ്ചരിത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **സഞ്ചരിത്ത**ന്തി ഇത്ഥിപുരിസാനം അന്തരേ സംചരണഭാവം. **സമാപജ്ജേയ്യാ**തി സമ്മാ പടിഗ്ഗണ്ഹനവീമംസനപച്ചാഹരണാനി കരോന്തോ ആപജ്ജേയ്യ. **ഇത്ഥിയാ വാ**തിആദി സമാപജ്ജനാകാരദസ്സനം. തത്ഥ **ഇത്ഥിയാ വാ പുരിസമതി**ന്തി പുരിസേന വാ തസ്സ മാതാപിതാദീഹി വാ പേസിതോ പുരിസസ്സ മതിം അധിപ്പായം ഇത്ഥിയാ ആരോചേയ്യാതി അത്ഥോ. **പുരിസസ്സ വാ ഇത്ഥിമതി**ന്തി ഇത്ഥിയാ വാ തസ്സാ മാതാപിതാദീഹി വാ പേസിതോ ഇത്ഥിയാ മതിം അധിപ്പായം പുരിസസ്സ ആരോചേയ്യാതി അത്ഥോ. **ജായത്തനേ വാ ജാരത്തനേ വാ**തി ജായഭാവേ വാ ജാരഭാവേ വാ. പുരിസസ്സ ഹി മതിം ഇത്ഥിയാ ആരോചേന്തോ ജായത്തനേ ആരോചേതി, ഇത്ഥിയാ മതിം പുരിസസ്സ ആരോചേന്തോ ജാരത്തനേ ആരോചേതി. അപിച പുരിസസ്സേവ മതിം ഇത്ഥിയാ ആരോചേന്തോ ജായത്തനേ വാ ആരോചേതി നിബദ്ധഭരിയഭാവേ, ജാരത്തനേ വാ മിച്ഛാചാരഭാവേ, തേനേവസ്സ പദഭാജനേ (പാരാ॰ ൩൦൨) "ജായത്തനേ വാതി ജായാ ഭവിസ്സസി, ജാരത്തനേ വാതി ജാരീ ഭവിസ്സസീ"തി വുത്തം. ഏതേനേവ ഉപായേന ഇത്ഥിയാ മതിം പുരിസസ്സ ആരോചനേപി "പതി ഭവിസ്സസി, ജാരോ ഭവിസ്സസീ"തി വത്തബ്ബതാ വേദിതബ്ബാ. **അന്തമസോ തങ്ഖണികായപീ**തി സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന യാ അയം തങ്ഖണേ മുഹുത്തമത്തേ സംവസിതബ്ബതോ "തങ്ഖണികാ"തി വുച്ചതി, മുഹുത്തികാതി അത്ഥോ. തസ്സാപി "മുഹുത്തികാ ഭവിസ്സസീ"തി ഏവം പുരിസസ്സ മതിം ആരോചേന്തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ, ഏതേനേവ ഉപായേന "മുഹുത്തികോ ഭവിസ്സസീ"തി ഏവം പുരിസസ്സ ഇത്ഥിമതിം ആരോചേന്തോപി സങ്ഘാദിസേസം ആപജ്ജതീതി വേദിതബ്ബോ.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ സഞ്ചരിത്തസമാപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അന്തമസോ തങ്ഖണികായപീ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, "പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, വീമംസതി, അന്തേവാസിം പച്ചാഹരാപേതീ"തിഇമിനാ (പാരാ॰ ൩൩൭) നയേന സാണത്തികം, അഞ്ഞത്ര നാലംവചനീയായ യായ കായചി ഇത്ഥിയാ അന്തമസോ മാതുയാപി പുരിസമതിം ആരോചേന്തോ "ഹോഹി കിര ഭരിയാ ധനക്കീതാ"തി വത്തുകാമോ സചേപി ഛന്ദവാസിനീആദീസു അഞ്ഞതരാകാരേന ആരോചേത്വാ തായ "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛിതേപി അസമ്പടിച്ഛിതേപി പുന ആഗന്ത്വാ യേന പഹിതോ, തസ്സ തം പവത്തിം ആരോചേതി, സങ്ഘാദിസേസം ആപജ്ജതി. സാ പന തസ്സ ഭരിയാ ഹോതു വാ, മാ വാ, അകാരണമേതം. സചേപി യസ്സാ സന്തികം പേസിതോ, തം അദിസ്വാ അഞ്ഞതരസ്സ അവസ്സാരോചനകസ്സ "ആരോചേഹീ"തി വത്വാ പച്ചാഹരതി, ആപജ്ജതിയേവ. "മാതുരക്ഖിതം ബ്രൂഹീ"തി പേസിതസ്സ പന ഗന്ത്വാ അഞ്ഞം പിതുരക്ഖിതാദീസു അഞ്ഞതരം വദന്തസ്സ വിസങ്കേതം ഹോതി, പുരിസസ്സ വാ ഇത്ഥിയാ വാ വചനം "സാധൂ"തി കായേന വാ വാചായ വാ ഉഭയേന വാ പടിഗ്ഗണ്ഹിത്വാ തസ്സാ ഇത്ഥിയാ വാ പുരിസസ്സ വാ ആരോചേത്വാ വാ ആരോചാപേത്വാ വാ പുന യേന പേസിതോ, തസ്സ തം പവത്തിം സയം ആരോചേന്തസ്സ വാ അഞ്ഞേന ആരോചാപേന്തസ്സ വാ സങ്ഘാദിസേസോ . ഏത്താവതാ ഹി "പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, വീമംസതി, പച്ചാഹരതീ"തിഇദം അങ്ഗത്തയം സമ്പാദിതമേവ ഹോതി, ഇതോ പന യേഹി കേഹിചി ദ്വീഹി അങ്ഗേഹി, പണ്ഡകേ ച അങ്ഗത്തയേനാപി ഥുല്ലച്ചയം. ഏകേന ദുക്കടം. സങ്ഘസ്സ വാ ചേതിയസ്സ വാ ഗിലാനസ്സ വാ കിച്ചേന ഗച്ഛന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി.

സീലവിപത്തി, യേസു സഞ്ചരിത്തം സമാപജ്ജതി, തേസം മനുസ്സജാതികതാ, ന നാലംവചനീയതാ,

പടിഗ്ഗണ്ഹനവീമംസനപച്ചാഹരണാനീതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. ഛസമുട്ഠാനം, പണ്ണത്തിം വാ അലംവചനീയഭാവം വാ അജാനന്തസ്സ കായവികാരേന സാസനം ഗഹേത്വാ തഥേവ വീമംസിത്വാ തഥേവ പച്ചാഹരന്തസ്സ കായതോ സമുട്ഠാതി. "ഇത്ഥന്നാമാ ആഗമിസ്സതി, തസ്സാ ചിത്തം ജാനേയ്യാഥാ"തി കേനചി വുത്തേ "സാധൂ"തി സമ്പടിച്ഛിത്വാ തം ആഗതം വത്വാ പുന തസ്മിം പുരിസേ ആഗതേ ആരോചേന്തസ്സ കായേന കിഞ്ചി അകത്വാ വാചതോ സമുട്ഠാതി. വാചായ "സാധൂ"തി സാസനം ഗഹേത്വാ അഞ്ഞേന കരണീയേന തസ്സാ ഘരം ഗന്ത്വാ അഞ്ഞത്ഥ വാ ഗമനകാലേ തം ദിസ്വാ വചീഭേദേന വീമംസിത്വാ പുനപി അഞ്ഞേനേവ കാരണേന തതോ അപക്കമ്മ കദാചിദേവ തം പുരിസം ദിസ്വാ ആരോചേന്തസ്സാപി വാചതോ സമുട്ഠാതി. പണ്ണത്തിം അജാനന്തസ്സ പന ഖീണാസവസ്സാപി പിതുവചനേന ഗന്ത്വാ അലംവചനീയം മാതരമ്പി "ഏഹി മേ പിതരം ഉപട്ഠാഹീ"തി വത്വാ പച്ചാഹരന്തസ്സ കായവാചതോ സമുട്ഠാതി. ഇമാനി തീണി അചിത്തകസമുട്ഠാനാനി. തദുഭയം പന ജാനിത്വാ ഏതേഹേവ തീഹി നയേഹി സമാപജ്ജന്തസ്സ താനേവ തീണി തദുഭയജാനനചിത്തേന സചിത്തകാനി ഹോന്തി, കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, കുസലാദിവസേന ചേത്ഥ തീണി ചിത്താനി, സുഖാദിവസേന തിസ്സോ വേദനാതി.

സഞ്ചരിത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. കുടികാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **സഞ്ഞാചികായ പനാതി** ഏത്ഥ **സഞ്ഞാചികാ** നാമ സയം പവത്തിതയാചനാ വുച്ചതി, തസ്മാ സഞ്ഞാചികായാതി അത്തനോ യാചനായാതി വുത്തം ഹോതി, സയം യാചിതകേഹി ഉപകരണേഹീതി അത്ഥോ. ഏത്ഥ ച യംകിഞ്ചി പരപരിഗ്ഗഹിതകം മൂലച്ഛേദവസേന യാചിതും ന വട്ടതി, താവകാലികം പന വട്ടതി. സഹായത്ഥായ കമ്മകരണത്ഥായ "പുരിസം ദേഥാ"തി വത്തും വട്ടതി, പുരിസത്തകരമ്പി യാചിതും വട്ടതി, **പുരിസത്തകരോ** നാമ വഡ്ഢകിആദിനാ പുരിസേന കാതബ്ബം ഹത്ഥകമ്മം. തം "പുരിസത്തകരം ദേഹീ"തി വാ "ഹത്ഥകമ്മം ദേഹീ"തി വാ വത്വാ യാചിതും വട്ടതി. ഹത്ഥകമ്മം നാമ കിഞ്ചി വത്ഥു ന ഹോതി, തസ്മാ "കിം, ഭന്തേ, ആഗതത്ഥാ"തി പുച്ഛിതേ വാ അപുച്ഛിതേ വാ യാചിതും വട്ടതി, വിഞ്ഞത്തിപച്ചയാ ദോസോ നത്ഥി, മിഗലുദ്ദകാദയോ പന സകകമ്മം ന യാചിതബ്ബാ. **കുടിന്തി** ഉല്ലിത്താദീസു അഞ്ഞതരം. തത്ഥ **ഉല്ലിത്താ** നാമ ഠപേത്വാ ഥമ്ഭതുലാപിട്ഠസങ്ഘാടവാതപാനധൂമച്ഛിദ്ദാദിഭേദം അലേപോകാസം അവസേസേ ലേപോകാസേ കുട്ടേഹി സദ്ധിം ഘടേത്വാ ഛദനസ്സ അന്തോ സുധായ വാ മത്തികായ വാ ലിത്താ. **അവലിത്താ** നാമ തഥേവ വുത്തനയേനേവ ഛദനസ്സ ബഹി ലിത്താ. **ഉല്ലിത്താവലിത്താ** നാമ തഥേവ ഛദനസ്സ അന്തോ ച ബഹി ച ലിത്താ. **കാരയമാനേനാ**തി സയം വാ കരോന്തേന, ആണത്തിയാ വാ കാരാപേന്തേന. **അസാമികന്തി** കാരേതാ ദായകേന വിരഹിതം. **അത്തുദ്ദേസന്തി** "മയ്ഹം വാസാഗാരം ഏസാ"തി ഏവം അത്താ ഉദ്ദേസോ ഏതിസ്സാതി അത്തുദ്ദേസാ, തം അത്തുദ്ദേസം. **പമാണികാ കാരേതബ്ബാ**തി പമാണയുത്താ കാരേതബ്ബാ. **തത്രിദം പമാണന്തി** തസ്സാ കുടിയാ ഇദം പമാണം. **ദീഘസോതി** ദീഘതോ. **ദ്വാദസ വിദത്ഥിയോ സുഗതവിദത്ഥിയാ**തിഏത്ഥ **സുഗതവിദത്ഥി** നാമ ഇദാനി മജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ തിസ്സോ വിദത്ഥിയോ, വഡ്ഢകിഹത്ഥേന ദിയഡ്ഢോ ഹത്ഥോ ഹോതി. മിനന്തേന പന കുടിയാ ബഹികുട്ടേ പഠമം ദിന്നം മഹാമത്തികപരിയന്തം അഗ്ഗഹേത്വാ ഥുസപിണ്ഡപരിയന്തേന ദ്വാദസ വിദത്ഥിയോ മിനേതബ്ബാ, സചേ ഥുസപിണ്ഡകേന

അനത്ഥികോ ഹോതി, മഹാമത്തികലേപേനേവ നിട്ഠാപേതി, സ്വേവ പരിച്ഛേദോ. **തിരിയ**ന്തി വിത്ഥാരതോ. **സത്തന്തരാ**തി കുട്ടസ്സ ബഹിഅന്തം അഗ്ഗഹേത്വാ അബ്ഭന്തരിമേന അന്തേന സത്ത സുഗതവിദത്ഥിയോ പമാണന്തി വുത്തം ഹോതി. ഏത്ഥ ച കേസഗ്ഗമത്തമ്പി ദീഘതോ ഹാപേത്വാ തിരിയം, തിരിയതോ വാ ഹാപേത്വാ ദീഘം വഡ്ഢേതും ന വട്ടതി, കോ പന വാദോ ഉഭതോവഡ്ഢനേ. യാ പന ദീഘതോ സട്ഠിഹത്ഥാപി ഹോതി, തിരിയതോ തിഹത്ഥാ വാ ഊനകചതുഹത്ഥാ വാ, യത്ഥ പമാണയുത്തോ മഞ്ചോ ഇതോ ചിതോ ച ന പരിവത്തതി, പച്ഛിമകോടിയാ ചതുഹത്ഥവിത്ഥാരാ ന ഹോതി, അയം കുടിസങ്ഖ്യം ന ഗച്ഛതി, തസ്മാ വട്ടതി. **ഭിക്ഖൂ അഭിനേതബ്ബാ വത്ഥുദേസനായാ**തി യസ്മിം പദേസേ കുടിം കാരേതുകാമോ ഹോതി, തം സോധേത്വാ പദഭാജനേ (പാരാ॰ ൩൫൩) വുത്തനയേന സങ്ഘം തിക്ഖത്തും യാചിത്വാ സബ്ബേ വാ സങ്ഘപരിയാപന്നാ സങ്ഘേന വാ സമ്മതാ ദ്വേ തയോ ഭിക്ഖൂ തത്ഥ വത്ഥുദേസനത്ഥായ നേതബ്ബാ. **തേഹി ഭിക്ഖൂഹി വത്ഥു ദേസേതബ്ബം അനാരമ്ഭം സപരിക്കമന**ന്തി തേഹി ഭിക്ഖൂഹി കിപില്ലികാദീനം ആസയാദീഹി തേരസഹി, പുബ്ബണ്ണാപരണ്ണനിസ്സിതാദീഹി സോളസഹി ഉപദ്ദവേഹി വിരഹിതത്താ അനാരമ്ഭം, ദ്വീഹി വാ ചതൂഹി വാ ബലിബദ്ദേഹി യുത്തേന സകടേന ഏകം ചക്കം നിബ്ബോദകപതനട്ഠാനേ ഏകം ബഹി കത്വാ ആവിജ്ഝിതും സക്കുണേയ്യതായ സപരിക്കമനന്തി സല്ലക്ഖേത്വാ സചേ സങ്ഘപഹോനകാ ഹോന്തി, തത്ഥേവ, നോ ചേ, സങ്ഘമജ്ഝം ഗന്ത്വാ തേന ഭിക്ഖുനാ യാചിതേഹി ഞത്തിദുതിയേന കമ്മേന വത്ഥു ദേസേതബ്ബം. **സാരമ്ഭേ ചേ**തിആദി പടിപക്ഖനയേന വേദിതബ്ബം.

ആളവിയം ആളവികേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സഞ്ഞാചികായ കുടികരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, ''അദേസിതവത്ഥുകം പമാണാതിക്കന്തം കുടിം കാരേസ്സാമീ''തി ഉപകരണത്ഥം അരഞ്ഞം ഗമനതോ പട്ഠായ സബ്ബപയോഗേസു ദുക്കടം, ''ഇദാനി ദ്വീഹി പിണ്ഡേഹി നിട്ഠാനം ഗമിസ്സതീ''തി തേസു പഠമപിണ്ഡദാനേ ഥുല്ലച്ചയം, ദുതിയദാനേന ലേപേ ഘടിതേ സചേ അദേസിതവത്ഥുകാ ഏവ വാ പമാണാതിക്കന്താ ഏവ വാ ഹോതി, ഏകോ സങ്ഘാദിസേസോ, ദ്വേ ച ദുക്കടാനി. ഉഭയവിപ്പന്നാ, ദ്വേ സങ്ഘാദിസേസാ, ദ്വേ ച ദുക്കടാനി. സചേ പന ദ്വാരബന്ധം വാ വാതപാനം വാ അട്ഠപേത്വാവ മത്തികായ ലിമ്പതി, ഠപിതേ ച തസ്മിം ലേപോ ന ഘടിയതി, രക്ഖതി താവ. പുന ലിമ്പന്തസ്സ പന ഘടിതമത്തേ സങ്ഘാദിസേസോ. സചേ തം ഠപിയമാനം പഠമദിന്നലേപേന സദ്ധിം നിരന്തരമേവ ഹുത്വാ തിട്ഠതി, പഠമമേവ സങ്ഘാദിസേസോ. കേവലം സാരമ്ഭായ ദുക്കടം, തഥാ അപരിക്കമനായ. വിപ്പകതം കുടിം അഞ്ഞസ്സ ദദതോ ച, ഭൂമിം സമം കത്വാ ഭിന്ദന്തസ്സ ച, ലേണഗുഹാതിണകുടിപണ്ണച്ഛദനഗേഹേസു അഞ്ഞതരം കാരേന്തസ്സ, കുടിമ്പി അഞ്ഞസ്സ വാസത്ഥായ, വാസാഗാരം ഠപേത്വാ ഉപോസഥാഗാരാദീസു അഞ്ഞതരത്ഥായ കാരേന്തസ്സ ച ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, ഉല്ലിത്താദീനം അഞ്ഞതരതാ, ഹേട്ഠിമപമാണസമ്ഭവോ, അദേസിതവത്ഥുകതാ, പമാണാതിക്കന്തതാ, അത്തുദ്ദേസികതാ, വാസാഗാരതാ , ലേപഘടനാതി ഇമാനേത്ഥ ഛ വാ സത്ത വാ അങ്ഗാനി. ഛസമുട്ഠാനം, കിരിയഞ്ച, കിരിയാകിരിയഞ്ച. ഇദഞ്ഹി വത്ഥും ദേസാപേത്വാ പമാണാതിക്കന്തം വാ കരോതോ കിരിയതോ സമുട്ഠാതി, അദേസാപേത്വാ കരോതോ കിരിയാകിരിയതോ സമുട്ഠാതി. സേസമേത്ഥ സഞ്ചരിത്തേ വുത്തസദിസമേവാതി.

കുടികാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. വിഹാരകാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **മഹല്ലക**ന്തി സസാമികഭാവേന സഞ്ഞാചിതകുടിതോ മഹന്തഭാവോ ഏതസ്സ അത്ഥീതി മഹല്ലകോ, യസ്മാ വാ വത്ഥും ദേസാപേത്വാ

പമാണാതിക്കമേനാപി കാതും വട്ടതി, തസ്മാ പമാണമഹന്തതായപി മഹല്ലകോ, തം മഹല്ലകം. യസ്മാ പനസ്സ തം പമാണമഹന്തത്തം സസാമികത്താവ ലബ്ഭതി, തസ്മാ തദത്ഥദസ്സനത്ഥം "മഹല്ലകോ നാമ വിഹാരോ സസാമികോ വുച്ചതീ"തി ഏവമസ്സ പദഭാജനേ (പാരാ॰ ൩൬൭) വുത്തം. സേസം സബ്ബം കുടികാരസിക്ഖാപദേ വുത്തസദിസം, സസാമികഭാവമത്തമേവ ഹി വിസേസോ.

കോസമ്ബിയം ഛന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ ചേതിയരുക്ഖം ഛേദാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തഭാവോ, അകിരിയമത്തതോ സമുട്ഠാനഭാവോ, ഏകസങ്ഘാദിസേസതാ ച ഏത്ഥ വിസേസോ.

വിഹാരകാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ദുട്ഠദോസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ദുട്ഠോ ദോസോ**തി ദൂസിതോ ചേവ ദൂസകോ ച. ഉപ്പന്നേ ഹി ദോസേ പുഗ്ഗലോ തേന ദോസേന ദൂസിതോ ഹോതി, പകതിഭാവം ജഹാപിതോ, തസ്മാ "ദുട്ഠോ"തി വുച്ചതി. പരഞ്ച ദൂസേതി വിനാസേതി, തസ്മാ "ദോസോ"തി വുച്ചതി. ഇതി "ദുട്ഠോ ദോസോ"തി ഏകസ്സേവേതം പുഗ്ഗലസ്സ ആകാരനാനത്തേന നിദസ്സനം. **അപ്പതീതോ**തി നപ്പതീതോ, പീതിസുഖാദീഹി വിവജ്ജിതോ, ന അഭിസടോതി അത്ഥോ. **അമൂലകേനാ**തി യം ചോദകേന ചുദിതകമ്ഹി പുഗ്ഗലേ അദിട്ഠം അസ്സുതം അപരിസങ്കിതം, ഇദം ഏതേസം ദസ്സനസവനപരിസങ്കാസങ്ഖാതാനം മൂലാനം അഭാവതോ അമൂലകം നാമ. തം പന സോ ആപന്നോ വാ ഹോതു, അനാപന്നോ വാ, ഏതം ഇധ അപ്പമാണം. ഏത്ഥ ച **അദിട്ഠം** നാമ അത്തനോ പസാദചക്ഖുനാ വാ ദിബ്ബചക്ഖുനാ വാ അദിട്ഠം, **അസ്സുതം** നാമ തഥേവ കേനചി വുച്ചമാനം ന സുതം, **അപരിസങ്കിതം** നാമ അത്തനോ വാ പരസ്സ വാ ദിട്ഠസുതമുതവസേന ചേതസാ അപരിസങ്കിതം, ഇതി ഏവരൂപേന അമൂലകേന. **പാരാജികേനാ**തി ഭിക്ഖുനോ അനുരൂപേസു ഏകൂനവീസതിയാ അഞ്ഞതരേന, പദഭാജനേ (പാരാ॰ ൩൮൬) പന പാരാജികുദ്ദേസേ ആഗതാനേവ ഗഹേത്വാ "ചതുന്നം അഞ്ഞതരേനാ"തി വുത്തം. **അനുദ്ധംസേയ്യാ**തി ധംസേയ്യ വിദ്ധംസേയ്യ പധംസേയ്യ അഭിഭവേയ്യ. തം പന അനുദ്ധംസനം യസ്മാ അത്തനാ ചോദേന്തോപി പരേന ചോദാപേന്തോപി കരോതി, തസ്മാസ്സ പദഭാജനേ "ചോദേതി വാ ചോദാപേതി വാ"തി വുത്തം. തത്ഥ വത്ഥുസന്ദസ്സനാ ആപത്തിസന്ദസ്സനാ സംവാസപ്പടിക്ഖേപോ സാമീചിപ്പടിക്ഖേപോതി സങ്ഖേപതോ ചതസ്സോ ചോദനാ. താസു **വത്ഥുസന്ദസ്സനാ** നാമ "ത്വം മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവീ"തിആദിനാ നയേന പവത്താ. **ആപത്തിസന്ദസ്സനാ** നാമ "ത്വം മേഥുനധമ്മാപത്തിം ആപന്നോ"തിആദിനാ നയേന പവത്താ. **സംവാസപ്പടിക്ഖേപോ** നാമ "നത്ഥി തയാ സദ്ധിം ഉപോസഥോ വാ പവാരണാ വാ സങ്ഘകമ്മം വാ"തി ഏവം പവത്തോ. ഏത്താവതാ പന സീസം ന ഏതി, "അസ്സമണോസീ"തിആദീഹി വചനേഹി സദ്ധിം ഘടിതേയേവ സീസം ഏതി. **സാമീചിപ്പടിക്ഖേപോ** നാമ അഭിവാദനപച്ചുട്ഠാനഅഞ്ജലികമ്മസാമീചികമ്മബീജനികമ്മാദീനം അകരണം, തം പടിപാതിയാ വന്ദനാദീനി കരോതോ ഏകസ്സ അകത്വാ സേസാനം കരണകാലേ വേദിതബ്ബം. ഏത്താവതാ ച ചോദനാ നാമ ഹോതി, ആപത്തി പന സീസം ന ഏതി. "കസ്മാ മമ വന്ദനാദീനി ന കരോസീ"തി പുച്ഛിതേ പന "അസ്സമണോസീ"തിആദിവചനേഹി സദ്ധിം ഘടിതേയേവ സീസം ഏതി, തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖും സമീപേ ഠത്വാ "ത്വം മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവീ"തി വാ "അസ്സമണോസീ"തി വാ ആദീഹി വചനേഹി ഹത്ഥമുദ്ദായ ഏവ വാ ഏതമത്ഥം ദീപേന്തോ സയം വാ ചോദേതി, ഗഹട്ഠപബ്ബജിതേസു വാ അഞ്ഞതരേന ചോദാപേതി, അയം അനുദ്ധംസേതി നാമ. **അപ്പേവ നാമ നം ഇമമ്ഹാ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേയ്യ**ന്തി അപി ഏവ നാമ നം പുഗ്ഗലം ഇമമ്ഹാ സേട്ഠചരിയാ അപനേയ്യം. "സാധു വതസ്സ സചാഹം ഇമം പുഗ്ഗലം ഇമമ്ഹാ ബ്രഹ്മചരിയാ ചാവേയ്യ"ന്തി

ഇമിനാ അധിപ്പായേന അനുദ്ധംസേയ്യാതി വുത്തം ഹോതി. ഏതേന ഏകം ചാവനാധിപ്പായം ഗഹേത്വാ അവസേസാ അക്കോസാധിപ്പായോ കമ്മാധിപ്പായോ വുട്ഠാനാധിപ്പായോ ഉപോസഥട്ഠപനാധിപ്പായോ പവാരണട്ഠപനാധിപ്പായോ അനുവിജ്ജനാധിപ്പായോ ധമ്മകഥാധിപ്പായോതി സത്ത അധിപ്പായാ പടിക്ഖിത്താ ഹോന്തി. **തതോ അപരേന സമയേനാ**തി യസ്മിം സമയേ അനുദ്ധംസിതോ ഹോതി, തതോ അഞ്ഞസ്മിം സമയേ. **സമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ**തി അനുവിജ്ജകേന കിം തേ ദിട്ഠന്തിആദിനാ നയേന അനുവിജ്ജിയമാനോ ഉപപരിക്ഖിയമാനോ. **അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ**തി ദിട്ഠാദീസു കേനചി വത്ഥുനാവാ അനുവിജ്ജകാദീസു യേന കേനചി പുഗ്ഗലേന വാ അവുച്ചമാനോ. ഇമേസം പന പദാനം പരതോ "ഭിക്ഖു ച ദോസം പതിട്ഠാതീ"തി ഇമിനാ സമ്ബന്ധോ. ഇദഞ്ഹി വുത്തം ഹോതി - ഏവം സമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ അസമനുഗ്ഗാഹീയമാനോ വാ ഭിക്ഖു ച ദോസം പതിട്ഠാതി പടിച്ച തിട്ഠതി പടിജാനാതി, സങ്ഘാദിസേസോതി. ഇദഞ്ച അമൂലകഭാവസ്സ പാകടകാലദസ്സനത്ഥം വുത്തം. ആപത്തിം പന അനുദ്ധംസിതക്ഖണേയേവ ആപജ്ജതി. **അമൂലകഞ്ചേവ തം അധികരണം ഹോതീ**തി ഏത്ഥ പന ദിട്ഠമൂലാദീനം അഭാവേന അമൂലകം, സമഥേഹി അധികരണീയഭാവേന അധികരണം. യഞ്ഹി അധികിച്ച ആരബ്ഭ പടിച്ച സന്ധായ സമഥാ പവത്തന്തി, തം അധികരണം. ഇധ പന പാരാജികസങ്ഖാതം ആപത്താധികരണമേവ അധിപ്പേതം. യദി ഹി തം അധികരണം ദിട്ഠാദീഹി മൂലേഹി അമൂലകഞ്ചേവ ഹോതി, അയം ചോദേതും ആഗതോ ഭിക്ഖു ച ദോസം പതിട്ഠാതി പടിച്ച തിട്ഠതി, "തുച്ഛകം മയാ ഭണിത"ന്തിആദീനി (പാരാ᳚ ൩൮൬) വദന്തോ പടിജാനാതി, തസ്സ ഭിക്ഖുനോ അനുദ്ധംസിതക്ഖണേയേവ സങ്ഘാദിസേസോതി, അയം സിക്ഖാപദസ്സ പദാനുക്കമേന അത്ഥോ.

രാജഗഹേ മേത്തിയഭൂമജകേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അമൂലകേന പാരാജികേന അനുദ്ധംസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, കതൂപസമ്പദം സുദ്ധം വാ അസുദ്ധം വാ പുഗ്ഗലം യേന പാരാജികേന ചോദേതി, തം "അയം അനജ്ഝാപന്നോ"തി ഞത്വാ ചാവനാധിപ്പായേന "കരോതു മേ ആയസ്മാ ഓകാസം, അഹം തം വത്തുകാമോ"തി ഏവം ഓകാസം അകാരേത്വാ ചോദേന്തസ്സ സചേ സോ തങ്ഖണേയേവ ജാനാതി "മം ചോദേതീ"തി, വാചായ വാചായ സങ്ഘാദിസേസോ ചേവ ദുക്കടഞ്ച. ഓകാസം കാരേത്വാ ചോദേന്തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോയേവ. ഹത്ഥമുദ്ദായ സമ്മുഖാ ചോദേന്തസ്സാപി ഏസേവ നയോ. പരമ്മുഖാ ചോദേന്തസ്സ പന സീസം ന ഏതി . അത്തനാ സമീപേ ഠത്വാ അഞ്ഞം ഭിക്ഖും ആണാപേതി , സോ തസ്സ വചനേന തം ചോദേതി, ചോദാപകസ്സേവ വുത്തനയേന ആപത്തിയോ. അഥ സോപി "മയാ ദിട്ഠം സുതം അത്ഥീ"തി ചോദേതി, ദ്വിന്നമ്പി ജാനാനം തഥേവ ആപത്തിയോ. അക്കോസാധിപ്പായേന പന ഓകാസം അകാരേത്വാ വദന്തസ്സ വുത്തനയേനേവ പാചിത്തിയഞ്ചേവ ദുക്കടഞ്ച. ഓകാസം കാരേത്വാ വദന്തസ്സ പാചിത്തിയമേവ. കമ്മാധിപ്പായേന അസമ്മുഖാ സത്തവിധമ്പി കമ്മം കരോന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. വുട്ഠാനാധിപ്പായേന "ത്വം ഇത്ഥന്നാമം ആപത്തിം ആപന്നോ, തം പടികരോഹീ"തി വദന്തസ്സ, ഉപോസഥം വാ പവാരണം വാ ഠപേന്തസ്സ ച ഓകാസകമ്മം നത്ഥി, ഠപനക്ഖേത്തം പന ജാനിതബ്ബം, അനുവിജ്ജകസ്സാപി ഓസടേ വത്ഥുസ്മിം "അത്ഥേതം തവാ"തി അനുവിജ്ജനാധിപ്പായേന വദന്തസ്സ ഓകാസകമ്മം നത്ഥി, ധമ്മകഥികസ്സാപി "യോ ഇദഞ്ച ഇദഞ്ച കരോതി, അയം അസ്സമണോ"തിആദിനാ നയേന അനോദിസകം ധമ്മം കഥേന്തസ്സ ഓകാസകമ്മം നത്ഥി. സചേ പന ഓദിസ്സ നിയമേത്വാ "അസുകോ ച അസുകോ ച അസ്സമണോ അനുപാസകോ"തി കഥേതി, ആസനതോ ഓരുയ്ഹ ആപത്തിം ദേസേത്വാ ഗന്തബ്ബം. ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി, സീലവിപത്തി, യം ചോദേതി വാ ചോദാപേതി വാ, തസ്സ "ഉപസമ്പന്നോ"തി സങ്ഖ്യുപഗമനം, തസ്മിം സുദ്ധസഞ്ഞിതാ, യേന പാരാജികേന ചോദേതി, തസ്സ ദിട്ഠാദിവസേന അമൂലകതാ,

ചാവനാധിപ്പായേന സമ്മുഖാചോദനാ, തസ്സ തങ്ഖണവിജാനനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി. വേദനാ പനേത്ഥ ദുക്ഖായേവാതി.

ദുട്ഠദോസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. അഞ്ഞഭാഗിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **അഞ്ഞഭാഗിയസ്സാ**തിആദീസു അഞ്ഞഭാഗസ്സ ഇദം, അഞ്ഞഭാഗോ വാ അസ്സ അത്ഥീതി അഞ്ഞഭാഗിയം. **അധികരണ**ന്തി ആധാരോ വേദിതബ്ബോ, വത്ഥു അധിട്ഠാനന്തി വുത്തം ഹോതി. യോ ഹി സോ അട്ഠുപ്പത്തിയം "ദബ്ബോ മല്ലപുത്തോ നാമാ"തി ഛഗലകോ വുത്തോ. സോ യ്വായം ആയസ്മതോ ദബ്ബസ്സ മല്ലപുത്തസ്സ ഭാഗോ കോട്ഠാസോ പക്ഖോ മനുസ്സജാതി ചേവ ഭിക്ഖുഭാവോ ച, തതോ അഞ്ഞസ്സ ഭാഗസ്സ കോട്ഠാസസ്സ പക്ഖസ്സ ഹോതി തിരച്ഛാനജാതിയാ ചേവ ഛഗലകഭാവസ്സ ച, സോ വാ അഞ്ഞഭാഗോ അസ്സ അത്ഥി, തസ്മാ അഞ്ഞഭാഗിയസങ്ഖ്യം ലഭതി. യസ്മാ ച തേസം "ഇമം മയം ദബ്ബം മല്ലപുത്തം നാമ കരോമാ"തി വദന്താനം തസ്സ നാമകരണസഞ്ഞായ ആധാരോ വത്ഥു അധിട്ഠാനം, തസ്മാ "അധികരണ"ന്തി വേദിതബ്ബോ. തഞ്ഹി സന്ധായ "സച്ചം കിര തുമ്ഹേ, ഭിക്ഖവേ, ദബ്ബം മല്ലപുത്തം അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സാ"തിആദി (പാരാ· ൩൯൦) വുത്തം. ന വിവാദാധികരണാദീസു അഞ്ഞതരം, കസ്മാ? അസമ്ഭവതോ. ന ഹി മേത്തിയഭൂമജകാ ചതുന്നം അധികരണാനം കസ്സചി അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സ കിഞ്ചിദേസം ലേസമത്തം ഉപ്പാദിയിംസു, ന ച ചതുന്നം അധികരണാനം ലേസോ നാമ അത്ഥി. ജാതിലേസാദയോ ഹി പുഗ്ഗലാനംയേവ ലേസാ വുത്താ, ന വിവാദാധികരണാദീനം. തഞ്ച "ദബ്ബോ മല്ലപുത്തോ"തി നാമം തസ്സ അഞ്ഞഭാഗിയാധികരണഭാവേ ഠിതസ്സ ഛഗലകസ്സ കോചി ദേസോ ഹോതി ഥേരം പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസേതും ലേസമത്തോ, ഏത്ഥ ച ദിസ്സതി അപദിസ്സതി "അസ്സ അയ"ന്തി വോഹരീയതീതി **ദേസോ,** ജാതിആദീസു അഞ്ഞതരകോട്ഠാസസ്സേതം അധിവചനം. അഞ്ഞമ്പി വത്ഥും ലിസ്സതി സിലിസ്സതി വോഹാരമത്തേനേവ ഈസകം അല്ലീയതീതി **ലേസോ,** ജാതിആദീനംയേവ അഞ്ഞതരകോട്ഠാസസ്സേതം അധിവചനം. പദഭാജനേ (പാരാ· ൩൯൩) പന യസ്സ അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സ കിഞ്ചിദേസം ലേസമത്തം ഉപാദായ പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസേയ്യ, തം യസ്മാ അട്ഠുപ്പത്തിവസേനേവ ആവിഭൂതം, തസ്മാ തം അവിഭജിത്വാ യാനി "അധികരണ"ന്തി വചനസാമഞ്ഞതോ അത്ഥുദ്ധാരവസേന പവത്താനി ചത്താരി അധികരണാനി, തേസം അഞ്ഞഭാഗിയതാ ച തബ്ഭാഗിയതാ ച യസ്മാ അപാകടാ, ജാനിതബ്ബാ ച വിനയധരേഹി, തസ്മാ തഞ്ച അവസാനേ ആപത്തഞ്ഞഭാഗിയേന ചോദനഞ്ച ആവികാതും "അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സാതി ആപത്തഞ്ഞഭാഗിയം വാ ഹോതി അധികരണഞ്ഞഭാഗിയം വാ"തിആദി വുത്തം, സേസാ വിനിച്ഛയകഥാ അട്ഠമേ വുത്തസദിസായേവ. അയം പന വിസേസോ - ഇദം അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സ കിഞ്ചിദേസം ലേസമത്തം ഉപാദായ പാരാജികേന ധമ്മേന അനുദ്ധംസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഇധ ച ആപത്തഞ്ഞഭാഗിയചോദനായ തഥാസഞ്ഞിനോപി അനാപത്തി. അങ്ഗേസു ച അഞ്ഞഭാഗിയസ്സ അധികരണസ്സ കിഞ്ചിദേസം ലേസമത്തം ഉപാദിയനതാ അധികാതി.

അഞ്ഞഭാഗിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സാ**തി സഹിതസ്സ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ, ചിത്തേന ച സരീരേന ച അവിയുത്തസ്സാതി അത്ഥോ. തേനേവസ്സ പദഭാജനേ (പാരാ· ൪൧൧) "സമഗ്ഗോ നാമ

സങ്ഘോ സമാനസംവാസകോ സമാനസീമായം ഠിതോ''തി വുത്തം. സമാനസംവാസകോ ഹി സമചിത്തതായ ചിത്തേന അവിയുത്തോ ഹോതി, സമാനസീമായം ഠിതോ കായസാമഗ്ഗിദാനതോ സരീരേന അവിയുത്തോ. **ഭേദായ പരക്കമേയ്യാ**തി ''കഥം നാമായം ഭിജ്ജേയ്യാ''തി ഭേദനത്ഥായ വായാമേയ്യ. **ഭേദനസംവത്തനികം വാ അധികരണ**ന്തി ഭേദനസ്സ സങ്ഘഭേദസ്സ അത്ഥായ സംവത്തനികം കാരണം. ഇമസ്മിഞ്ഹി ഓകാസേ ''കാമഹേതു കാമനിദാനം കാമാധികരണ''ന്തി ആദീസു (മ॰ നി॰ ൧.൧൬൮, ൧൭൮) വിയ കാരണം ''അധികരണ''ന്തി അധിപ്പേതം. തം ഭേദകരവത്ഥുവസേന അട്ഠാരസവിധം. **സമാദായാ**തി ഗഹേത്വാ. **പഗ്ഗയ്ഹ തിട്ഠേയ്യാ**തി തം സങ്ഘഭേദസ്സ അത്ഥായ സംവത്തനികം സങ്ഘഭേദനിബ്ബത്തിസമത്ഥം കാരണം ഗഹേത്വാ ദീപേയ്യ ചേവ നപ്പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ ച. **ഭിക്ഖൂഹി ഏവമസ്സ വചനീയോ**തി യേ തം പഗ്ഗയ്ഹ തിട്ഠന്തം സമ്മുഖാ പസ്സന്തി, യേ വാ ''അമുകസ്മിം നാമ വിഹാരേ''തി സുണന്തി, തേഹി സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന അഡ്ഢയോജനമത്തം ഗന്ത്വാപി യ്വായം അനന്തരേ ''മായസ്മാ''തിആദിവചനക്കമോ വുത്തോ, ഏവമസ്സ വചനീയോ. ദിസ്വാ വാ സുത്വാ വാ അവദന്താനം ദുക്കടം. ഏത്ഥ ച മാഇതി പദം ''പരക്കമീ''തിപദേന ''അട്ഠാസീ''തിപദേന ച സദ്ധിം ''മാ പരക്കമി, മാ അട്ഠാസീ''തി യോജേതബ്ബം. **സമേതായസ്മാ സങ്ഘേനാ**തി ആയസ്മാ സങ്ഘേന സദ്ധിം സമേതു സമാഗച്ഛതു, ഏകലദ്ധികോ ഹോതൂതി അത്ഥോ. കിം കാരണാ? സമഗ്ഗോ ഹി സങ്ഘോ...പേ॰... വിഹരതീതി. തത്ഥ **സമ്മോദമാനോ**തി അഞ്ഞമഞ്ഞസമ്പത്തിയാ സുട്ഠു മോദമാനോ. **അവിവദമാനോ**തി ''അയം ധമ്മോ, നായം ധമ്മോ''തി ഏവം ന വിവദമാനോ. ഏകോ ഉദ്ദേസോ അസ്സാതി **ഏകുദ്ദേസോ,** ഏകതോ പവത്തപാതിമോക്ഖുദ്ദേസോതി അത്ഥോ. **ഫാസു വിഹരതീ**തി സുഖം വിഹരതി. ഏവം വിസുമ്പി സങ്ഘമജ്ഝേപി തിക്ഖത്തും വുച്ചമാനസ്സ അപ്പടിനിസ്സജ്ജതോ ദുക്കടം. **ഏവഞ്ച സോ**തിആദിമ്ഹി **സമനുഭാസിതബ്ബോ**തി സമനുഭാസനകമ്മം കാതബ്ബം. **ഇച്ചേതം കുസല**ന്തി ഇതി ഏതം പടിനിസ്സജ്ജനം കുസലം ഖേമം സോത്ഥിഭാവോ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ. **നോ ചേ പടിനിസ്സജ്ജേയ്യ, സങ്ഘാദിസേസോ**തി ഏത്ഥ സമനുഭാസനകമ്മപരിയോസാനേ അപ്പടിനിസ്സജ്ജന്തസ്സ സങ്ഘാദിസേസോ. സേസം ഉത്താനപദത്ഥമേവ.

രാജഗഹേ ദേവദത്തം ആരബ്ഭ സങ്ഘഭേദായ പരക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, സമനുഭാസനകമ്മേ കരിയമാനേ അപ്പടിനിസ്സജ്ജന്തസ്സ ഞത്തിപരിയോസാനേ ദുക്കടം, ദ്വീഹി കമ്മവാചാഹി ദ്വേ ഥുല്ലച്ചയാ, ''യസ്സ നക്ഖമതി, സോ ഭാസേയ്യാ''തി ഏവം **യ്യ**-കാരപത്തായ തതിയകമ്മവാചായ തഞ്ച ദുക്കടം തേ ച ഥുല്ലച്ചയാ പടിപ്പസ്സമ്ഭന്തി, സങ്ഘാദിസേസോയേവ തിട്ഠതി. അസമനുഭാസിയമാനസ്സ ച പടിനിസ്സജ്ജന്തസ്സ ച ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സീലവിപത്തി, ഭേദായ പരക്കമനം, ധമ്മകമ്മേന സമനുഭാസനം, കമ്മവാചാപരിയോസാനം, അപ്പടിനിസ്സജ്ജനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമനുഭാസനസമുട്ഠാനം, അകിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഭേദാനുവത്തകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **തസ്സേവ ഖോ പനാ**തി യോ സങ്ഘഭേദായ പരക്കമതി, തസ്സേവ. **അനുവത്തകാ**തി തസ്സ ദിട്ഠിം ഖന്തിം രുചിം ഗഹണേന അനുപടിപജ്ജനകാ. വഗ്ഗം അസാമഗ്ഗിപക്ഖിയവചനം വദന്തീതി **വഗ്ഗവാദകാ**. യസ്മാ പന തിണ്ണം ഉദ്ധം കമ്മാരഹാ ന ഹോന്തി. ന ഹി സങ്ഘോ സങ്ഘസ്സ കമ്മം കരോതി, തസ്മാ ''ഏകോ വാ ദ്വേ വാ തയോ വാ''തി വുത്തം. **ജാനാതി നോ**തി അമ്ഹാകം ഛന്ദാദീനി ജാനാതി. **ഭാസതീ**തി ''ഏവം കരോമാ''തി അമ്ഹേഹി സദ്ധിം ഭാസതി.

അമ്ഹാകമ്പേതം ഖമതീതി യം സോ കരോതി, ഏതം അമ്ഹാകമ്പി രുച്ചതി. **സമേതായസ്മന്താനം സങ്ഘേനാ**തി ആയസ്മന്താനം ചിത്തം സങ്ഘേന സദ്ധിം സമേതു സമാഗച്ഛതു, ഏകീഭാവം ഗച്ഛതൂതി വുത്തം ഹോതി. സേസം പദത്ഥതോ ഉത്താനമേവ. വിനിച്ഛയകഥാപേത്ഥ ദസമേ വുത്തസദിസായേവ.

അയം പന വിസേസോ - ഇദം രാജഗഹേ സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ദേവദത്തസ്സ സങ്ഘഭേദായ പരക്കമന്തസ്സ അനുവത്തനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അങ്ഗേസു ച യഥാ തത്ഥ പരക്കമനം, ഏവം ഇധ അനുവത്തനം ദട്ഠബ്ബന്തി.

ഭേദാനുവത്തകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദുബ്ബചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ **ദുബ്ബചജാതികോ**തി ദുബ്ബചസഭാവോ, വത്തും അസക്കുണേയ്യോതി അത്ഥോ. **ഉദ്ദേസപരിയാപന്നേസൂ**തി ഉദ്ദേസേ പരിയാപന്നേസു അന്തോഗധേസു, ''യസ്സ സിയാ ആപത്തി, സോ ആവികരേയ്യാ''തി ഏവം സങ്ഗഹിതത്താ അന്തോ പാതിമോക്ഖസ്സ വത്തമാനേസൂതി അത്ഥോ. **സഹധമ്മികം വുച്ചമാനോ**തി സഹധമ്മികേന വുച്ചമാനോ, കാരണത്ഥേ ചേതം ഉപയോഗവചനം. പഞ്ചഹി സഹധമ്മികേഹി സിക്ഖിതബ്ബത്താ, തേസം വാ സന്തകത്താ ''സഹധമ്മിക''ന്തി ലദ്ധനാമേന ബുദ്ധപഞ്ഞത്തേന സിക്ഖാപദേന വുച്ചമാനോതി അത്ഥോ. **വിരമഥായസ്മന്തോ മമ വചനായാ**തി യേന വചനേന മം വദഥ, തതോ മമ വചനതോ വിരമഥ, മാ മം തം വചനം വദഥാതി വുത്തം ഹോതി. **വദതു സഹ ധമ്മേനാ**തി സഹധമ്മികേന സിക്ഖാപദേന, സഹധമ്മേന വാ അഞ്ഞേനപി പാസാദികഭാവസംവത്തനികേന വചനേന വദേതു. **യദിദ**ന്തി വുദ്ധികാരണദസ്സനത്ഥേ നിപാതോ, തേന യം ഇദം അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ ഹിതവചനം, ആപത്തിതോ ച വുട്ഠാപനം, തേന **അഞ്ഞമഞ്ഞവചനേന അഞ്ഞമഞ്ഞവുട്ഠാപനേന. ഏവം സംവദ്ധാഹി തസ്സ ഭഗവതോ പരിസാ**തി ഏവം പരിസായ വുദ്ധികാരണം ദസ്സിതം ഹോതി. സേസം ഉത്താനത്ഥമേവ. വിനിച്ഛയകഥാപി ദസമേ വുത്തസദിസായേവ.

അയം പന വിസേസോ - ഇദം കോസമ്ബിയം ഛന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ അത്താനം അവചനീയകരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അങ്ഗേസു ച യഥാ തത്ഥ പരക്കമനം, ഏവം ഇധ അവചനീയകരണതാ ദട്ഠബ്ബാതി.

ദുബ്ബചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. കുലദൂസകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ **ഗാമം വാ നിഗമംവാ**തി ഏത്ഥ നഗരമ്പി ഗാമേ അന്തോഗധമേവ. **ഉപനിസ്സായ വിഹരതീ**തിതത്ഥ പടിബദ്ധചീവരാദിപച്ചയതായ തം നിസ്സായ വസതി. പുപ്ഫദാനാദീഹി മനുസ്സാനം സദ്ധം വിനാസേന്തോ കുലാനി ദൂസേതീതി **കുലദൂസകോ**. മാലാവച്ഛരോപനാദയോ പാപകാ സമാചാരാ അസ്സാതി **പാപസമാചാരോ. സോ ഭിക്ഖൂ**തി സോ കുലദൂസകോ ഭിക്ഖു. **ആയസ്മാ ഖോ കുലദൂസകോ...പേ... അലം തേ ഇധ വാസേനാ**തി ഇമിനാസ്സ പബ്ബാജനീയകമ്മാരഹതം ദസ്സേതി. പബ്ബാജനീയകമ്മകതോ പനേസ യസ്മിം ഗാമേ വാ നിഗമേ വാ കുലദൂസകകമ്മം കതം, യസ്മിഞ്ച വിഹാരേ വസതി, നേവ തസ്മിം ഗാമേ വാ നിഗമേ വാ ചരിതും ലഭതി, ന വിഹാരേ വസിതും. **ഏവഞ്ച സോ ഭിക്ഖൂ**തിഏത്ഥ **സോ**തി പബ്ബാജനീയകമ്മകതോ അധിപ്പേതോ. ഛന്ദേന ഗച്ഛന്തീതി **ഛന്ദഗാമിനോ,** ഏസ നയോ സേസേസു. **സോ ഭിക്ഖൂ**തി സോ ''ഛന്ദഗാമിനോ''തിആദീനി വദമാനോ. തസ്സ വചനസ്സ പടിനിസ്സഗ്ഗായ ഏവം വചനീയോ, ന കുലദൂസനനിവാരണത്ഥായ.

കുലദൂസനകമ്മേന ഹി സോ ആപജ്ജിതബ്ബാ ആപത്തിയോ പുബ്ബേവ ആപന്നോ, ഏവം പനസ്സ വിസുമ്ബി സങ്ഘമജ്ഝേപി വുച്ചമാനസ്സ അപ്പടിനിസ്സജ്ജതോ അപരം ദുക്കടം. **ഏവഞ്ച സോ**തിആദി ഇതോ പുബ്ബേ വുത്തഞ്ച അവുത്തഞ്ച സബ്ബം ഉത്താനത്ഥമേവ. വിനിച്ഛയകഥാപി ദസമേ വുത്തസദിസായേവ.

അയം പന വിസേസോ - ഇദം സാവത്ഥിയം അസ്സജിപുനബ്ബസുകേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഛന്ദഗാമിതാദീഹി പാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അങ്ഗേസു ച യഥാ തത്ഥ പരക്കമനം, ഏവം ഇധ ഛന്ദാദീഹി പാപനം ദട്ഠബ്ബന്തി.

കുലദൂസകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

നിഗമനവണ്ണനാ

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ…പേ… ഏവമേതം ധാരയാമീതിഏത്ഥ പഠമം ആപത്തി ഏതേസന്തി **പഠമാപത്തികാ,** പഠമം വീതിക്കമനക്ഖണേയേവ ആപജ്ജിതബ്ബാതി അത്ഥോ. ഇതരേ പന യഥാ തതിയേ ച ചതുത്ഥേ ച ദിവസേ ഹോതീതി ഏത്ഥ ''തതിയകോ, ചതുത്ഥകോ''തി വുച്ചതി, ഏവം യാവതതിയേ സമനുഭാസനകമ്മേ ഹോന്തീതി **യാവതതിയകാ**തി വേദിതബ്ബാ. **യാവതീഹ**ന്തി യത്തകാനി അഹാനി. **ജാനം പടിച്ഛാദേതീ**തി ജാനന്തോ പടിച്ഛാദേതി. തത്ഥായം പടിച്ഛാദനലക്ഖണസ്സ മാതികാ - ആപത്തി ച ഹോതി, ആപത്തിസഞ്ഞീ ച, പകതത്തോ ച ഹോതി, പകതത്തസഞ്ഞീ ച, അനന്തരായികോ ച ഹോതി, അനന്തരായികസഞ്ഞീ ച, പഹു ച ഹോതി, പഹുസഞ്ഞീ ച, ഛാദേതുകാമോ ച ഹോതി, ഛാദേതി ചാതി. തത്ഥ **ആപത്തി ച ഹോതി, ആപത്തിസഞ്ഞീ ചാ**തി യം ആപത്തിം ആപന്നോ, സാ തേരസന്നം അഞ്ഞതരാ ഹോതി, സോപി ച തത്ഥ വത്ഥുവസേന വാ ''ഇദം ഭിക്ഖൂനം ന വട്ടതീ''തി നാമമത്തവസേന വാ ''അയം ഇത്ഥന്നാമാ ആപത്തീ''തി ആപത്തിസഞ്ഞീയേവ ഹുത്വാ ''ന ദാനി നം കസ്സചി ആരോചേസ്സാമീ''തി ഏവം ഛാദേതുകാമോവ ധുരം നിക്ഖിപിത്വാ അരുണം ഉട്ഠാപേതി, ഛന്നാ ഹോതി ആപത്തി. സചേ പനേത്ഥ അനാപത്തിസഞ്ഞീ വാ ഹോതി, അഞ്ഞാപത്തിക്ഖന്ധസഞ്ഞീ വാ, വേമതികോ വാ, അച്ഛന്നാവ ഹോതി. **പകതത്തോ**തി അനുക്ഖിത്തോ സമാനസംവാസകോ. സോ ചേ പകതത്തസഞ്ഞീ ഹുത്വാ വുത്തനയേനേവ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. **അനന്തരായികോ**തി യസ്സ ദസസു
രാജചോരഅഗ്ഗിഉദകമനുസ്സഅമനുസ്സവാളസരീസപജീവിതബ്രഹ്മചരിയന്തരായേസു ഏകോപി നത്ഥി, സോ ചേ അനന്തരായികസഞ്ഞീ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. **പഹൂ**തി യോ സക്കോതി ഭിക്ഖുനോ സന്തികം ഗന്തുഞ്ചേവ ആരോചേതുഞ്ച, സോ ചേ പഹുസഞ്ഞീ ഹുത്വാ ഛാദേതി, ഛന്നാ ഹോതി. **ഛാദേതുകാമോ ച ഹോതി, ഛാദേതി ചാ**തിഇദം ഉത്താനമേവ. സചേപി ഹി സോ സഭാഗം ദിസ്വാ ''അയം മേ ഉപജ്ഝായോ വാ ആചരിയോ വാ''തി ലജ്ജായ നാരോചേതി, ഛന്നാവ ഹോതി. ഉപജ്ഝായാദിഭാവോ ഹി ഇധ അപ്പമാണം, സഭാഗമത്തമേവ പമാണം. അയം ''ജാനം പടിച്ഛാദേതീ''തിപദസ്സ സങ്ഖേപതോ അത്ഥവിനിച്ഛയോ.

താവതീഹന്തി തത്തകാനി അഹാനി, പടിച്ഛാദിതദിവസതോ പട്ഠായ യാവ ആരോചിതദിവസോ, താവ ദിവസപക്ഖമാസസംവച്ഛരവസേന യത്തകോ കാലോ അതിക്കന്തോ, തത്തകം കാലന്തി അത്ഥോ. **അകാമാ പരിവത്ഥബ്ബ**ന്തി ന കാമേന ന വസേന, അഥ ഖോ അകാമേന അവസേന പരിവാസം സമാദായ വത്ഥബ്ബം. തത്ഥ പടിച്ഛന്നപരിവാസോ സുദ്ധന്തപരിവാസോ സമോധാനപരിവാസോ ചാതി തിവിധോ പരിവാസോ. തത്ഥ **പടിച്ഛന്നപരിവാസോ** താവ യഥാപടിച്ഛന്നായ ആപത്തിയാ ദാതബ്ബോ. കസ്സചി ഹി ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ആപത്തി ഹോതി, കസ്സചി ദ്വീഹാദിപ്പടിച്ഛന്നാ. കസ്സചി ഏകാ ആപത്തി ഹോതി, കസ്സചി ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ

തദുത്തരി വാ. തസ്മാ പടിച്ഛന്നപരിവാസം ദേന്തേന പഠമമേവ വുത്തനയേന പടിച്ഛന്നഭാവം ഞത്വാ തതോ പടിച്ഛന്നദിവസേ ച ആപത്തിയോ ച സല്ലക്ഖേത്വാ സചേ ഏകാ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, "അഹം, ഭന്തേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം സഞ്ചേതനികം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്ന"ന്തി ഏവം പരിവാസം യാചാപേത്വാ ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ൻവ്വ) ആഗതനയേന കമ്മവാചം വത്വാ പരിവാസോ ദാതബ്ബോ. അഥ ദ്വീഹതീഹാദിപ്പടിച്ഛന്നാ ഹോതി , ദ്വീഹപ്പടിച്ഛന്നം തീഹപ്പടിച്ഛന്നം ചതൂഹപ്പടിച്ഛന്നം പഞ്ചാഹപ്പടിച്ഛന്നം...പേ॰... ചുദ്ദസാഹപ്പടിച്ഛന്നന്തിഏവം യാവ ചുദ്ദസദിവസാനി ദിവസവസേന യോജനാ കാതബ്ബാ, പഞ്ചദസദിവസപ്പടിച്ഛന്നായം "പക്ഖപ്പടിച്ഛന്ന"ന്തി യോജനാ കാതബ്ബാ. തതോ യാവ ഏകൂനതിംസതിമോ ദിവസോ, താവ "അതിരേകപക്ഖപ്പടിച്ഛന്ന"ന്തി, തതോ മാസപ്പടിച്ഛന്നം അതിരേകമാസപ്പടിച്ഛന്നം ദ്വേമാസപ്പടിച്ഛന്നം അതിരേകദ്വേമാസപ്പടിച്ഛന്നം തേമാസപ്പടിച്ഛന്നം...പേ॰... അതിരേകഏകാദസമാസപ്പടിച്ഛന്നന്തി ഏവം യോജനാ കാതബ്ബാ. സംവച്ഛരേ പുണ്ണേ "ഏകസംവച്ഛരപ്പടിച്ഛന്ന"ന്തി, തതോ പരം അതിരേകസംവച്ഛരം ദ്വേസംവച്ഛരം ഏവം യാവ സട്ഠിസംവച്ഛരഅതിരേകസട്ഠിസംവച്ഛരപ്പടിച്ഛന്നന്തി, തതോ വാ ഭിയ്യോപി വത്വാ യോജനാ കാതബ്ബാ.

സചേ പന ദ്വേ തിസ്സോ തദുത്തരി വാ ആപത്തിയോ ഹോന്തി, യഥാ "ഏകം ആപത്തി"ന്തി വുത്തം, ഏവം "ദ്വേ ആപത്തിയോ, തിസ്സോ ആപത്തിയോ"തി വത്തബ്ബം. തതോ പരം പന സതം വാ ഹോതു, സഹസ്സം വാ, "സമ്ബഹുലാ"തി വത്തും വട്ടതി. നാനാവത്ഥുകാസുപി "അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഏകം കായസംസഗ്ഗം ഏകം ദുട്ഠുല്ലവാചം ഏകം അത്തകാമം ഏകം സഞ്ചരിത്തം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ"തി ഏവം ഗണനവസേന വാ, "അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം നാനാവത്ഥുകായോ ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ"തി ഏവം വത്ഥുകിത്തനവസേന വാ, "അഹം, ഭന്തേ, സമ്ബഹുലാ സങ്ഘാദിസേസാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ"തി ഏവം നാമമത്തവസേന വാ യോജനാ കാതബ്ബാ. തത്ഥ **നാമം** ദുവിധം സജാതിസാധാരണം സബ്ബസാധാരണഞ്ച, തത്ഥ സങ്ഘാദിസേസോതി **സജാതിസാധാരണം,** ആപത്തീതി **സബ്ബസാധാരണം,** തസ്മാ "സമ്ബഹുലാ ആപത്തിയോ ആപജ്ജിം ഏകാഹപ്പടിച്ഛന്നായോ"തി ഏവം സബ്ബസാധാരണനാമവസേനാപി വത്തും വട്ടതി. ഇദഞ്ഹി പരിവാസാദിവിനയകമ്മം വത്ഥുവസേന ഗോത്തവസേന നാമവസേന ആപത്തിവസേന ച കാതും വട്ടതിയേവ. തത്ഥ സുക്കവിസ്സട്ഠീതി **വത്ഥു** ചേവ **ഗോത്തഞ്ച,** സങ്ഘാദിസേസോതി **നാമഞ്ചേവ ആപത്തി** ച, തത്ഥ "സുക്കവിസ്സട്ഠിം കായസംസഗ്ഗ"ന്തിആദിവചനേനാപി "നാനാവത്ഥുകായോ"തിവചനേനാപി വത്ഥു ചേവ ഗോത്തഞ്ച ഗഹിതം ഹോതി, "സങ്ഘാദിസേസോ"തിവചനേനാപി "ആപത്തിയോ"തിവചനേനാപി നാമഞ്ചേവ ആപത്തി ച ഗഹിതാ ഹോതി, തസ്മാ ഏതേസു യസ്സ കസ്സചി വസേന കമ്മവാചാ കാതബ്ബാ.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ച സചേ അപ്പഭിക്ഖുകോ ആവാസോ ഹോതി, സക്കാ രത്തിച്ഛേദം അനാപജ്ജന്തേന വസിതും, തത്ഥേവ "പരിവാസം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ"തി തിക്ഖത്തും വത്തം സമാദാതബ്ബം, സമാദിയിത്വാ തത്ഥേവ സങ്ഘസ്സ ആരോചേത്വാ പുന ആഗതാഗതാനം ഭിക്ഖൂനം ആരോചേന്തേന വത്തഭേദഞ്ച രത്തിച്ഛേദഞ്ച അകത്വാ പരിവസിതബ്ബം. സചേ ന സക്കാ ഹോതി പരിവാസം സോധേതും, നിക്ഖിത്തവത്തേന വസിതുകാമോ ഹോതി, തത്ഥേവ സങ്ഘമജ്ഝേ, ഏകപുഗ്ഗലസ്സ വാ സന്തികേ "പരിവാസം നിക്ഖിപാമി, വത്തം നിക്ഖിപാമീ"തി പരിവാസോ നിക്ഖിപിതബ്ബോ, ഏകപദേനാപി ചേത്ഥ നിക്ഖിത്തോ ഹോതി പരിവാസോ, ദ്വീഹി പന സുനിക്ഖിത്തോയേവ,

സമാദാനേപി ഏസേവ നയോ. നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി, അഥാനേന പച്ചൂസസമയേ ഏകേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം പരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപതോ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനതോ ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ മഹാമഗ്ഗതോ ഓക്കമ്മ ഗുമ്ബേന വാ വതിയാ വാ പടിച്ഛന്നട്ഠാനേ നിസീദിത്വാ അന്തോഅരുണേയേവ വത്തം സമാദിയിത്വാ ആരോചേതബ്ബം. യമ്പി അഞ്ഞം ഭിക്ഖും പസ്സതി, തസ്സാപി ആരോചേതബ്ബമേവ. അരുണേ ഉട്ഠിതേ തസ്സ സന്തികേ വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ വിഹാരം ഗന്തബ്ബം. സചേ സോ പുരേ അരുണേയേവ കേനചി കരണീയേന ഗതോ, വിഹാരം ഗന്ത്വാ യം സബ്ബപഠമം ഭിക്ഖും പസ്സതി, തസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം. ഏവം സല്ലക്ഖേത്വാ യാവ രത്തിയോ പൂരേന്തി, താവ പരിവത്ഥബ്ബം, അയം സങ്ഖേപതോ പടിച്ഛന്നപരിവാസവിനിച്ഛയോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായ വിനയസംവണ്ണനായ (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൻ൭) വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ.

ഇതരേസു പന ദ്വീസു "ആപത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതി, രത്തിപരിയന്തം ന ജാനാതീ"തി (ചൂളവ॰ ൧൩൭) ഇമസ്മിം വത്ഥുസ്മിം ഖന്ധകേ അനുഞ്ഞാതോ **സുദ്ധന്തപരിവാസോ** നാമ, സോ ദുവിധോ **ചൂളസുദ്ധന്തോ മഹാസുദ്ധന്തോ**തി, ദുവിധോപി ചേസ രത്തിപരിച്ഛേദം സകലം വാ ഏകച്ചം വാ അജാനന്തസ്സ ച അസ്സരന്തസ്സ ച തത്ഥ വേമതികസ്സ ച ദാതബ്ബോ. ആപത്തിപരിയന്തം പന "ഏത്തികാ അഹം ആപത്തിയോ ആപന്നോ"തി ജാനാതു വാ, മാ വാ, അകാരണമേതം. തസ്സ ദാനവിധി ഖന്ധകേ ആഗതോ, വിനിച്ഛയകഥാ പന വിത്ഥാരതോ സമന്തപാസാദികായം (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൨) വുത്താ. ഇതരോ പന **സമോധാനപരിവാസോ** നാമ, സോ തിവിധോ ഹോതി ഓധാനസമോധാനോ അഗ്ഘസമോധാനോ മിസ്സകസമോധാനോതി. തത്ഥ **ഓധാനസമോധാനോ** നാമ അന്തരാപത്തിം ആപജ്ജിത്വാ പടിച്ഛാദേന്തസ്സ പരിവുത്ഥദിവസേ ഓധുനിത്വാ മക്ഖേത്വാ പുരിമായ ആപത്തിയാ മൂലദിവസപരിച്ഛേദേ പച്ഛാ ആപന്നം ആപത്തിം സമോദഹിത്വാ ദാതബ്ബപരിവാസോ വുച്ചതി. **അഗ്ഘസമോധാനോ** നാമ സമ്ബഹുലാസു ആപത്തീസു യാ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ സമ്ബഹുലാ വാ ആപത്തിയോ സബ്ബചിരപ്പടിച്ഛന്നായോ, താസം അഗ്ഘേന സമോധായ താസം രത്തിപരിച്ഛേദവസേന അവസേസാനം ഊനതരപ്പടിച്ഛന്നാനം ആപത്തീനം ദാതബ്ബപരിവാസോ വുച്ചതി. **മിസ്സകസമോധാനോ** നാമ നാനാവത്ഥുകായോ ആപത്തിയോ ഏകതോ കത്വാ ദാതബ്ബപരിവാസോ വുച്ചതി, അയം തിവിധേപി സമോധാനപരിവാസേ സങ്ഖേപകഥാ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൨) വുത്തോ, ഇദം "പരിവത്ഥബ്ബ"ന്തി പദസ്സ വിനിച്ഛയകഥാമുഖം.

ഉത്തരി ഛാരത്തന്തി പരിവാസതോ ഉത്തരി ഛ രത്തിയോ. **ഭിക്ഖുമാനത്തായാ**തി ഭിക്ഖൂനം മാനഭാവായ, ആരാധനത്ഥായാതി വുത്തം ഹോതി. **പടിപജ്ജിതബ്ബ**ന്തി വത്തിതബ്ബം. ഭിക്ഖുമാനത്തഞ്ച പനേതം പടിച്ഛന്നാപടിച്ഛന്നവസേന ദുവിധം. തത്ഥ യസ്സ അപ്പടിച്ഛന്നാപത്തി ഹോതി, തസ്സ പരിവാസം അദത്വാ മാനത്തമേവ ദാതബ്ബം, ഇദം **അപ്പടിച്ഛന്നമാനത്തം**. യസ്സ പടിച്ഛന്നാ ഹോതി, തസ്സ പരിവാസപരിയോസാനേ ദാതബ്ബം മാനത്തം **പടിച്ഛന്നമാനത്ത**ന്തി വുച്ചതി, ഇദം ഇധ അധിപ്പേതം. ഉഭിന്നമ്പി പനേതേസം ദാനവിധി വിനിച്ഛയകഥാ ച സമന്തപാസാദികായം (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൧൦൨) വുത്തനയേന വേദിതബ്ബാ, അയം പനേത്ഥ സങ്ഖേപോ. സചേ അയം വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ പച്ചൂസസമയേ സമാദാതും ഗച്ഛതി, സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചതൂഹി ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം പരിവാസേ വുത്തപ്പകാരം പദേസം ഗന്ത്വാ "മാനത്തം സമാദിയാമി, വത്തം സമാദിയാമീ"തി സമാദിയിത്വാ നേസം ആരോചേത്വാ തതോ തേസു ഗതേസു വാ അഗതേസു വാ പുരിമനയേന പടിപജ്ജിതബ്ബം. **യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ**തി ഏത്ഥ വീസതിസങ്ഘോ ഗണോ അസ്സാതി വീസതിഗണോ. **തത്രാ**തി യത്ര സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ അത്ഥി, തത്ഥ.

അബ്ഭേതബ്ബോതി അഭിഏതബ്ബോ, സമ്പടിച്ഛിതബ്ബോ, അബ്ഭാനകമ്മവസേന ഓസാരേതബ്ബോതി വുത്തം ഹോതി. അവ്ഹാതബ്ബോതി വാ അത്ഥോ. അബ്ഭാനകമ്മം പന പാളിവസേന ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ൧൦൦ ആദയോ) വിനിച്ഛയവസേന സമന്തപാസാദികായം വുത്തം. **അനബ്ഭിതോ**തി ന അബ്ഭിതോ അസമ്പടിച്ഛിതോ, അകതബ്ഭാനകമ്മോതി വുത്തം ഹോതി. അനവ്ഹാതോതി വാ അത്ഥോ. **തേ ച ഭിക്ഖൂ ഗാരയ്ഹാ**തി യേ ഊനഭാവം ഞത്വാ അബ്ഭേന്തി, തേ ഭിക്ഖൂ ച ഗരഹിതബ്ബാ, സാതിസാരാ സദോസാ ദുക്കടം ആപജ്ജന്തീതി അത്ഥോ. **അയം തത്ഥ സാമീചീ**തി അയം തത്ഥ അനുധമ്മതാ ലോകുത്തരധമ്മം അനുഗതാ ഓവാദാനുസാസനീ സാമീചി ധമ്മതാ. സേസമേത്ഥ വുത്തനയമേവാതി.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

സങ്ഘാദിസേസവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

അനിയതകണ്ഡോ

൧. പഠമാനിയതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അനിയതുദ്ദേസേ **ഇമേ ഖോ പനാതി**ആദി വുത്തനയമേവ. **മാതുഗാമേനാതി** തദഹുജാതായപി ജീവമാനകമനുസ്സിത്ഥിയാ. **ഏകോ ഏകായാതി** ഏകോ ഭിക്ഖു മാതുഗാമസങ്ഖാതായ ഏകായ ഇത്ഥിയാ സദ്ധിം. **രഹോതി** ചക്ഖുസ്സ രഹോ. കിഞ്ചാപി പാളിയം (പാരാ॰ ൪൪൫) സോതസ്സ രഹോ ആഗതോ, ചക്ഖുസ്സേവ പന രഹോ ''രഹോ''തി ഇധ അധിപ്പേതോ. സചേപി ഹി പിഹിതകവാടസ്സ ഗബ്ഭസ്സ ദ്വാരേ നിസിന്നോ വിഞ്ഞൂ പുരിസോ ഹോതി, നേവ അനാപത്തിം കരോതി. യത്ഥ പന സക്കാ ദട്ഠും, താദിസേ അന്തോദ്വാദസഹത്ഥേപി ഓകാസേ നിസിന്നോ സചക്ഖുകോ വിക്ഖിത്തചിത്തോപി നിദ്ദായന്തോപി അനാപത്തിം കരോതി, സമീപേ ഠിതോപി അന്ധോ ന കരോതി, ചക്ഖുമാപി നിപജ്ജിത്വാ നിദ്ദായന്തോപി ന കരോതി, ഇത്ഥീനം പന സതമ്പി ന കരോതിയേവ, തേന വുത്തം ''രഹോതി ചക്ഖുസ്സ രഹോ''തി. **പടിച്ഛന്നേ ആസനേതി** കുട്ടാദീഹി പടിച്ഛന്നോകാസേ. **അലംകമ്മനിയേതി** കമ്മക്ഖമം കമ്മയോഗ്ഗന്തി കമ്മനിയം, അലം പരിയത്തം കമ്മനിയഭാവായാതി അലംകമ്മനിയം, തസ്മിം അലംകമ്മനിയേ. യത്ഥ അജ്ഝാചാരം കരോന്താ സക്കോന്തി തം കമ്മം കാതും, താദിസേതി അത്ഥോ. **നിസജ്ജം കപ്പേയ്യാതി** നിസജ്ജം കരേയ്യ, നിസീദേയ്യാതി അത്ഥോ. ഏത്ഥ ച സയനമ്പി നിസജ്ജായ ഏവ സങ്ഗഹിതം. **സദ്ധേയ്യവചസാതി** സദ്ധാതബ്ബവചനാ, അരിയസാവികാതി അത്ഥോ. **നിസജ്ജം ഭിക്ഖു പടിജാനമാനോതി** കിഞ്ചാപി ഏവരൂപാ ഉപാസികാ ദിസ്വാ വദതി, അഥ ഖോ ഭിക്ഖു നിസജ്ജം പടിജാനമാനോവ തിണ്ണം ധമ്മാനം അഞ്ഞതരേന കാരേതബ്ബോ, ന അപ്പടിജാനമാനോതി അത്ഥോ. **യേന വാ സാതി** നിസജ്ജാദീസു ആകാരേസു യേന വാ ആകാരേന സദ്ധിം മേഥുനാദീനി ആരോപേത്വാ സാ ഉപാസികാ വദേയ്യ, പടിജാനമാനോവ തേന സോ ഭിക്ഖു കാരേതബ്ബോ, ഏവരൂപായപി ഹി ഉപാസികായ വചനമത്തേന ആകാരേന ന കാരേതബ്ബോതി അത്ഥോ. കസ്മാ? യസ്മാ ദിട്ഠം നാമ തഥാപി ഹോതി, അഞ്ഞഥാപീതി. **അയം ധമ്മോ അനിയതോതി** തിണ്ണം ആപത്തീനം യം ആപത്തിം വാ വത്ഥും വാ പടിജാനാതി, തസ്സ വസേന കാരേതബ്ബതായ അനിയതോ.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ മാതുഗാമേന സദ്ധിം വുത്തപ്പകാരേ ആസനേ നിസജ്ജകപ്പനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, മേഥുനധമ്മസന്നിസ്സിതകിലേസസങ്ഖാതേന രഹസ്സാദേന മാതുഗാമസ്സ സന്തികം ഗന്തുകാമതായ അക്ഖിഅഞ്ജനാദിതോ പട്ഠായ സബ്ബപയോഗേസു ദുക്കടം. ഗന്ത്വാ തസ്മിം വാ നിസിന്നേ ഇത്ഥീ നിസീദതു, തസ്സാ വാ നിസിന്നായ സോ നിസീദതു, അപച്ഛാ അപുരിമംയേവ ഉഭോ വാ നിസീദന്തു, ഉഭിന്നം നിസജ്ജായ പാചിത്തിയം. സചേ പന കായസംസഗ്ഗം വാ മേഥുനം വാ സമാപജ്ജതി, തേസം വസേന കാരേതബ്ബോ. നിപജ്ജനേപി ഏസേവ നയോ. വുത്തപ്പകാരേ പുരിസേ നിപജ്ജിത്വാ അനിദ്ദായന്തേ അനന്ധേ വിഞ്ഞുപുരിസേ ഉപചാരഗതേ സതി, ഠിതസ്സ, അരഹോപേക്ഖസ്സ, അഞ്ഞവിഹിതസ്സ ച നിസജ്ജനപച്ചയാ അനാപത്തി. ഉമ്മത്തകാദീനം പന തീഹിപി ആപത്തീഹി അനാപത്തി. സിയാ സീലവിപത്തി, സിയാ ആചാരവിപത്തി. യം പന ആപത്തിം പടിജാനാതി, തസ്സാ വസേന അങ്ഗഭേദോ ഞാതബ്ബോ. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനേവാതി.

പഠമാനിയതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയാനിയതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ ഇത്ഥീപി പുരിസോപി യോ കോചി വിഞ്ഞൂ അനന്ധോ അബധിരോ അന്തോദ്വാദസഹത്ഥേ ഓകാസേ ഠിതോ വാ നിസിന്നോ വാ വിക്ഖിത്തോപി നിദ്ദായന്തോപി അനാപത്തിം കരോതി. ബധിരോ പന ചക്ഖുമാപി, അന്ധോ വാ അബധിരോപി ന കരോതി. പാരാജികാപത്തിഞ്ച പരിഹാപേത്വാ ദുട്ഠുല്ലവാചാപത്തി വുത്താതി അയം വിസേസോ. സേസം പുരിമനയേനേവ വേദിതബ്ബം. സമുട്ഠാനാദീനി പനേത്ഥ അദിന്നാദാനസദിസാനേവാതി.

ദുതിയാനിയതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോതിആദി സബ്ബത്ഥ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

അനിയതവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

നിസ്സഗ്ഗിയകണ്ഡോ

ഇതോ പരം പന **ഇമേ ഖോ പനാ**തിആദി സബ്ബത്ഥ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

൧. ചീവരവഗ്ഗോ

൧. കഥിനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നിസ്സഗ്ഗിയേസു പന ചീവരവഗ്ഗസ്സ താവ പഠമസിക്ഖാപദേ **നിട്ഠിതചീവരസ്മി**ന്തി സൂചികമ്മപരിയോസാനേന വാ, ''നട്ഠം വാ വിനട്ഠം വാ ദഡ്ഢം വാ ചീവരാസാ വാ ഉപച്ഛിന്നാ''തി (പാരാ॰ ൪൬൩) ഇമേസു വാ യേന കേനചി ആകാരേന നിട്ഠിതേ ചീവരസ്മിം, ചീവരസ്സ കരണപലിബോധേ ഉപച്ഛിന്നേതി അത്ഥോ. അത്ഥതകഥിനസ്സ ഹി ഭിക്ഖുനോ യാവ ഇമേഹാകാരേഹി ചീവരപലിബോധോ ന ഛിജ്ജതി, താവ കഥിനാനിസംസം ലഭതി. **ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ**തി യം സങ്ഘസ്സ കഥിനം അത്ഥതം, തസ്മിഞ്ച ഉബ്ഭതേ. തത്രേവം സങ്ഖേപതോ കഥിനത്ഥാരോ ച ഉബ്ഭാരോ ച വേദിതബ്ബോ. അയഞ്ഹി കഥിനത്ഥാരോ നാമ ഭഗവതാ പുരിമവസ്സംവുട്ഠാനം അനുഞ്ഞാതോ, സോ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന പഞ്ചന്നം ജനാനം വട്ടതി, തസ്മാ യത്ഥ ചത്താരോ വാ തയോ വാ ദ്വേ വാ ഏകോ വാ പുരിമവസ്സം ഉപഗതോ, തത്ഥ പച്ഛിമവസ്സൂപഗതേ ഗണപൂരകേ കത്വാ അത്ഥരിതബ്ബം, തേ ച ഗണപൂരകാവ ഹോന്തി, ആനിസംസേ ന ലഭന്തി, തസ്മാ സചേ പുരിമവസ്സംവുട്ഠാനം ഗഹട്ഠപബ്ബജിതേസു യോ കോചി ധമ്മേന സമേന ചീവരം ദേതി ''ഇമിനാ കഥിനം അത്ഥരഥാ''തി (മഹാവ॰ ൩൦൬-൩൦൮), തം ഖന്ധകേ വുത്തായ ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചായ കഥിനത്ഥാരാരഹസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദാതബ്ബം. തേന തദഹേവ പഞ്ച വാ അതിരേകാനി വാ ഖണ്ഡാനി ഛിന്ദിത്വാ സങ്ഘാടി വാ ഉത്തരാസങ്ഗോ വാ അന്തരവാസകോ വാ കാതബ്ബോ, സേസഭിക്ഖൂഹിപി തസ്സ സഹായേഹി ഭവിതബ്ബം, സചേ കതചീവരമേവ ഉപ്പജ്ജതി, സുന്ദരമേവ. അച്ഛിന്നാസിബ്ബിതം പന ന വട്ടതി. തേന ഭിക്ഖുനാ സചേ സങ്ഘാടിയാ അത്ഥരിതുകാമോ ഹോതി, പോരാണികം സങ്ഘാടിം പച്ചുദ്ധരിത്വാ നവം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠഹിത്വാ ''ഇമായ സങ്ഘാടിയാ കഥിനം അത്ഥരാമീ''തി അത്ഥരിതബ്ബം. ഉത്തരാസങ്ഗഅന്തരവാസകേസുപി ഏസേവ നയോ. തതോ തേന പുരിമവസ്സംവുട്ഠേ അന്തോസീമാഗതേ ഭിക്ഖൂ ഉപസങ്കമിത്വാ ''അത്ഥതം, ഭന്തേ, സങ്ഘസ്സ കഥിനം, ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദഥാ''തി (പരി॰ ൪൧൩) വത്തബ്ബം, ഥേരാനഞ്ച നവാനഞ്ച ബഹൂനഞ്ച ഏകസ്സ ച അനുരൂപം സല്ലക്ഖേത്വാ വത്തബ്ബം. തേഹിപി ''അത്ഥതം, ഭന്തേ, സങ്ഘസ്സ കഥിന''ന്തി വാ ''അത്ഥതം, ആവുസോ, സങ്ഘസ്സ കഥിന''ന്തി വാ വത്വാ ''ധമ്മികോ കഥിനത്ഥാരോ, അനുമോദാമാ''തി വാ ''അനുമോദാമീ''തി വാ വത്തബ്ബം. പുരിമവസ്സംവുട്ഠേസുപി യേ അനുമോദന്തി, തേസംയേവ അത്ഥതം ഹോതി കഥിനം. തേ തതോ പട്ഠായ യാവ കഥിനസ്സുബ്ഭാരാ അനാമന്തചാരോ, അസമാദാനചാരോ, യാവദത്ഥചീവരം, ഗണഭോജനം, യോ ച തത്ഥ ചീവരുപ്പാദോ, തസ്മിം ആവാസേ സങ്ഘസ്സ ഉപ്പന്നചീവരഞ്ചാതി ഇമേ പഞ്ചാനിസംസേ ലഭന്തി, അയം താവ കഥിനത്ഥാരോ. തം പനേതം കഥിനം ''അട്ഠിമാ, ഭിക്ഖവേ, മാതികാ കഥിനസ്സുബ്ഭാരായ പക്കമനന്തികാ നിട്ഠാനന്തികാ സന്നിട്ഠാനന്തികാ നാസനന്തികാ സവനന്തികാ ആസാവച്ഛേദികാ സീമാതിക്കമനന്തികാ സഹുബ്ഭാരാ''തി (മഹാവ॰ ൩൧൦) ഏവം വുത്താസു അട്ഠസു മാതികാസു അഞ്ഞതരവസേന ഉദ്ധരീയതി, തത്ഥ വിത്ഥാരവിനിച്ഛയോ സമന്തപാസാദികായം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൩൧൦) വുത്തനയേന വേദിതബ്ബോ. ഇതി ''ഉബ്ഭതസ്മിം കഥിനേ''തിഇമിനാ സേസപലിബോധാഭാവം ദസ്സേതി.

ദസാഹപരമന്തി ദസ അഹാനി പരമോ പരിച്ഛേദോ അസ്സാതി **ദസാഹപരമോ,** തം ദസാഹപരമം കാലം ധാരേതബ്ബന്തി അത്ഥോ. അധിട്ഠിതവികപ്പിതേസു അപരിയാപന്നത്താ അതിരേകം ചീവരന്തി **അതിരേകചീവരം,** ചീവരം നാമ ഖോമം കപ്പാസികം കോസേയ്യം കമ്ബലം സാണം ഭങ്ഗന്തി ഏതേസം വാ തദനുലോമാനം വാ അഞ്ഞതരം അയമസ്സ ജാതി, പമാണതോ പന തം വികപ്പനുപഗം പച്ഛിമം ഇധ അധിപ്പേതം. വുത്തഞ്ഹേതം ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, ആയാമതോ അട്ഠങ്ഗുലം സുഗതങ്ഗുലേന ചതുരങ്ഗുലവിത്ഥതം പച്ഛിമം ചീവരം വികപ്പേതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൫൮). യം പന വുത്തം ''അധിട്ഠിതവികപ്പിതേസു അപരിയാപന്നത്താ''തി, ഏത്ഥ ''അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, തിചീവരം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, വസ്സികസാടികം വസ്സാനം ചതുമാസം അധിട്ഠാതും തതോ പരം വികപ്പേതും, നിസീദനം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും പച്ചത്ഥരണം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിം യാവ ആബാധാ അധിട്ഠാതും തതോ പരം വികപ്പേതും, മുഖപുഞ്ഛനചോളകം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതും, പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠാതും ന വികപ്പേതു''ന്തി (മഹാവ॰ ൩൫൮) ഇമിനാ നയേന അധിട്ഠാതബ്ബവികപ്പേതബ്ബതാ ജാനിതബ്ബാ. തത്ഥ **തിചീവരം** അധിട്ഠഹന്തേന രജിത്വാ കപ്പബിന്ദും ദത്വാ പമാണയുത്തമേവ അധിട്ഠാതബ്ബം, തസ്സ പമാണം ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദേന സുഗതചീവരതോ ഊനകം വട്ടതി, ലാമകപരിച്ഛേദേന സങ്ഘാടിയാ താവ ഉത്തരാസങ്ഗസ്സ ച ദീഘതോ മുട്ഠിപഞ്ചകം, തിരിയം മുട്ഠിത്തികം, അന്തരവാസകോ ദീഘതോ മുട്ഠിപഞ്ചകോ , തിരിയം ദ്വിഹത്ഥോപി വട്ടതി. വുത്തപ്പമാണതോ പന അതിരേകഞ്ച ഊനകഞ്ച ''പരിക്ഖാരചോള''ന്തി അധിട്ഠാതബ്ബം. തത്ഥ യസ്മാ ''ദ്വേ ചീവരസ്സ അധിട്ഠാനാനി കായേന വാ അധിട്ഠേതി, വാചായ വാ അധിട്ഠേതീ''തി വുത്തം, തസ്മാ പുരാണസങ്ഘാടിം ''ഇമം സങ്ഘാടിം പച്ചുദ്ധരാമീ''തി പച്ചുദ്ധരിത്വാ നവം ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ ''ഇമം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തി ചിത്തേന ആഭോഗം കത്വാ കായവികാരം കരോന്തേന കായേന വാ അധിട്ഠാതബ്ബാ, വചീഭേദം കത്വാ വാചായ വാ അധിട്ഠാതബ്ബാ. തത്ര ദുവിധം അധിട്ഠാനം - സചേ ഹത്ഥപാസേ ഹോതി, ''ഇമം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. അഥ അന്തോഗബ്ഭാദീസു സാമന്തവിഹാരേ വാ ഹോതി, ഠപിതട്ഠാനം സല്ലക്ഖേത്വാ ''ഏതം സങ്ഘാടിം അധിട്ഠാമീ''തി വാചാ ഭിന്ദിതബ്ബാ. ഏസ നയോ ഉത്തരാസങ്ഗേ ച അന്തരവാസകേ ച. നാമമത്തമേവ ഹി വിസേസോ. തസ്മാ സബ്ബാനി സങ്ഘാടിം ഉത്തരാസങ്ഗം അന്തരവാസകന്തി ഏവം അത്തനോ അത്തനോ നാമേനേവ അധിട്ഠാതബ്ബാനി. സചേ അധിട്ഠഹിത്വാ ഠപിതവത്ഥേഹി സങ്ഘാടിആദീനി കരോതി, നിട്ഠിതേ രജനേ ച കപ്പേ ച ''ഇമം പച്ചുദ്ധരാമീ''തി പച്ചുദ്ധരിത്വാ പുന അധിട്ഠാതബ്ബാനി. ഇദഞ്ച പന തിചീവരം സുഖപരിഭോഗത്ഥം പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠാതുമ്പി വട്ടതി.

വസ്സികസാടികാ അനതിരിത്തപമാണാ നാമം ഗഹേത്വാ വുത്തനയേനേവ ചത്താരോ വസ്സികേ മാസേ അധിട്ഠാതബ്ബാ, തതോ പരം പച്ചുദ്ധരിത്വാ വികപ്പേതബ്ബാ, വണ്ണഭേദമത്തരത്താപി ചേസാ വട്ടതി, ദ്വേ പന ന വട്ടന്തി. **നിസീദനം** വുത്തനയേന അധിട്ഠാതബ്ബമേവ, തഞ്ച ഖോ പമാണയുത്തം ഏകമേവ, ദ്വേ ന വട്ടന്തി. **പച്ചത്ഥരണമ്പി** അധിട്ഠാതബ്ബമേവ, തം പന മഹന്തമ്പി ഏകമ്പി ബഹൂനിപി വട്ടന്തി, നീലമ്പി പീതകമ്പി സദസമ്പി പുപ്ഫദസമ്പീതി സബ്ബപ്പകാരമ്പി വട്ടതി. **കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദി** യാവ ആബാധോ അത്ഥി, താവ പമാണികാ അധിട്ഠാതബ്ബാ, ആബാധേ വൂപസന്തേ പച്ചുദ്ധരിത്വാ വികപ്പേതബ്ബാ, സാ ഏകാവ വട്ടതി. **മുഖപുഞ്ഛനചോളം** അധിട്ഠാതബ്ബമേവ, തം പന ഏകമ്പി ബഹൂനിപി മഹന്തമ്പി വട്ടതിയേവ. **പരിക്ഖാരചോളേ** ഗണനാ നത്ഥി, യത്തകം ഇച്ഛതി, തത്തകം അധിട്ഠാതബ്ബമേവ. **ഥവികാപി പരിസ്സാവനമ്പി** വികപ്പനുപഗം പച്ഛിമപമാണം ''പരിക്ഖാരചോള''ന്തി അധിട്ഠാതബ്ബമേവ,

ബഹൂനിപി ഏകതോ കത്വാ “ഇമാനി ചീവരാനി പരിക്ഖാരചോളാനി അധിട്ഠാമീ”തിആദിനാ നയേന അധിട്ഠാതും വട്ടതിയേവ. മഞ്ചഭിസി പീഠഭിസി ബിബ്ബോഹനം പാവാരോ കോജവോതി ഏതേസു പന സേനാസനപരിക്ഖാരത്ഥായ ദിന്നപച്ചത്ഥരണേ ച അധിട്ഠാനകിച്ചം നത്ഥിയേവ. സബ്ബഞ്ച പനേതം വുത്തപ്പകാരേന അധിട്ഠിതചീവരം അഞ്ഞസ്സ ദാനേന, അച്ഛിന്ദിത്വാ ഗഹണേന, വിസ്സാസഗ്ഗാഹേന, ഹീനായാവത്തനേന, സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനേന, കാലങ്കിരിയായ, ലിങ്ഗപരിവത്തനേന, പച്ചുദ്ധരണേനാതി ഇമേഹി അട്ഠഹി കാരണേഹി അധിട്ഠാനം വിജഹതി. തിചീവരം പന കനിട്ഠങ്ഗുലിനഖപിട്ഠിപ്പമാണേന ഛിദ്ദേനാപി വിജഹതി, തഞ്ച ഖോ വിനിബ്ബേധേനേവ. സചേ ഹി ഛിദ്ദസ്സ അബ്ഭന്തരേ ഏകതന്തുപി അച്ഛിന്നോ ഹോതി, രക്ഖതിയേവ. തത്ഥ സങ്ഘാടിയാ ച ഉത്തരാസങ്ഗസ്സ ച ദീഘന്തതോ വിദത്ഥിപ്പമാണസ്സ തിരിയന്തതോ അട്ഠങ്ഗുലപ്പമാണസ്സ പദേസസ്സ ഓരതോ ഛിദ്ദം അധിട്ഠാനം ഭിന്ദതി, അന്തരവാസകേപി ദീഘന്തതോ ഏതദേവ പമാണം, തിരിയന്തേന പന ചതുരങ്ഗുലതാ വേദിതബ്ബാ. തിണ്ണന്നമ്പി വുത്തോകാസസ്സ പരതോ ന ഭിന്ദതി, തസ്മാ ഛിദ്ദേ ജാതേ തിചീവരം അതിരേകചീവരട്ഠാനേ തിട്ഠതി, സൂചികമ്മം കത്വാ പുന അധിട്ഠാതബ്ബം. വസ്സികസാടികാ വസ്സാനമാസാതിക്കമേനാപി, കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദി ആബാധവൂപസമേനാപി അധിട്ഠാനം വിജഹതി. തസ്മാ സാ തതോ പരം വികപ്പേതബ്ബാ. വികപ്പനലക്ഖണം പന സബ്ബചീവരാനം വികപ്പനസിക്ഖാപദേയേവ വണ്ണയിസ്സാമ. കേവലഞ്ഹി ഇമസ്മിം ഓകാസേ യം ഏവം അനധിട്ഠിതം അവികപ്പിതഞ്ച, തം “അതിരേകചീവര”ന്തി വേദിതബ്ബം.

തം അതിക്കാമയതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയന്തി തം യഥാവുത്തജാതിപ്പമാണം ചീവരംദസാഹപരമം കാലം അതിക്കാമയതോ ഏത്ഥന്തരേ യഥാ അതിരേകചീവരം ന ഹോതി, തഥാ അക്രുബ്ബതോ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, തഞ്ച ചീവരം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, പാചിത്തിയം ആപത്തി ചസ്സ ഹോതീതി അത്ഥോ. അഥ വാ നിസ്സജ്ജനം നിസ്സഗ്ഗിയം, പുബ്ബഭാഗേ കത്തബ്ബസ്സ വിനയകമ്മസ്സേതം നാമം, നിസ്സഗ്ഗിയമസ്സ അത്ഥീതി നിസ്സഗ്ഗിയമിച്ചേവ. കിം തം? പാചിത്തിയം. തം അതിക്കാമയതോ സഹ നിസ്സഗ്ഗിയേന നിസ്സഗ്ഗിയവിനയകമ്മം പാചിത്തിയം ഹോതീതി അയമേത്ഥ അത്ഥോ. തഞ്ച പനേതം ചീവരം യം ദിവസം ഉപ്പന്നം, തസ്സ യോ അരുണോ, സോ ഉപ്പന്നദിവസനിസ്സിതോ, തസ്മാ ചീവരുപ്പാദദിവസേന സദ്ധിം ഏകാദസേ അരുണുഗ്ഗമനേ ദസാഹാതിക്കമിതം ഹോതി, തം ഗഹേത്വാ സങ്ഘസ്സ വാ ഗണസ്സ വാ പുഗ്ഗലസ്സ വാ നിസ്സജ്ജിതബ്ബം, തത്രായം നയോ - സങ്ഘസ്സ താവ ഏവം നിസ്സജ്ജിതബ്ബം “ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം ദസഹാതിക്കന്തം നിസ്സഗ്ഗിയം, ഇമാഹം സങ്ഘസ്സ നിസ്സജ്ജാമീ”തി നിസ്സജ്ജിത്വാ “അഹം, ഭന്തേ, ഏകം നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം ആപന്നോ, തം പടിദേസേമീ”തി ഏവം ആപത്തി ദേസേതബ്ബാ. സചേ ദ്വേ ഹോന്തി, “ദ്വേ”തി വത്തബ്ബം, സചേ തദുത്തരി, “സമ്ബഹുലാ”തി വത്തബ്ബം. നിസ്സജ്ജനേപി സചേ ദ്വേ വാ ബഹൂനി വാ ഹോന്തി, “ഇമാനി മേ, ഭന്തേ, ചീവരാനി ദസാഹാതിക്കന്താനി നിസ്സഗ്ഗിയാനി, ഇമാനാഹം സങ്ഘസ്സ നിസ്സജ്ജാമീ”തി വത്തബ്ബം, പാളിം വത്തും അസക്കോന്തേന അഞ്ഞഥാപി വത്തബ്ബം. ബ്യത്തേന ഭിക്ഖുനാ പടിബലേന സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ “സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ആപത്തിം സരതി വിവരതി ഉത്താനിം കരോതി ദേസേതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആപത്തിം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ”ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൩൯), ഇമിനാ ലക്ഖണേന ആപത്തിം പടിഗ്ഗണ്ഹിത്വാ വത്തബ്ബോ “പസ്സസീ”തി, “ആമ പസ്സാമീ”തി, “ആയതിം സംവരേയ്യാസീ”തി, “സാധു സുട്ഠു സംവരിസ്സാമീ”തി. ദ്വീസു പന സമ്ബഹുലാസു വാ പുരിമനയേനേവ വചനഭേദോ കാതബ്ബോ. ദേസിതായ ആപത്തിയാ “സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇദം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിസ്സഗ്ഗിയം സങ്ഘസ്സ നിസ്സട്ഠം, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം , സങ്ഘോ ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദദേയ്യാ”തി (പാരാ॰ ٤൬൪) ഏവം നിസ്സട്ഠചീവരം ദാതബ്ബം, ദ്വീസു ബഹൂസു വാ വചനഭേദോ കാതബ്ബോ.

ഗണസ്സ പന നിസ്സജ്ജന്തേന “ഇമാഹ”ന്തി വാ “ഇമാനി അഹ”ന്തി വാ വത്വാ “ആയസ്മന്താനം നിസ്സജ്ജാമീ”തി വത്തബ്ബം, ആപത്തിപ്പടിഗ്ഗാഹകേനാപി “സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ആപത്തിം സരതി... പേ॰... ദേസേതി, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ല”ന്തി വത്തബ്ബം, ചീവരദാനേപി “സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ, ഇദം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിസ്സഗ്ഗിയം ആയസ്മന്താനം നിസ്സട്ഠം, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ആയസ്മന്താ ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദദേയ്യു”ന്തി (പാരാ॰ ൪൬൫) വത്തബ്ബം, സേസം പുരിമസദിസമേവ. പുഗ്ഗലസ്സ പന നിസ്സജ്ജന്തേന “ഇമാഹ”ന്തി വാ “ഇമാനി അഹ”ന്തി വാ വത്വാ “ആയസ്മതോ നിസ്സജ്ജാമീ”തി വത്തബ്ബം, നിസ്സജ്ജിത്വാ “അഹം, ഭന്തേ, ഏകം നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം ആപന്നോ, തം പടിദേസേമീ”തി ഏവം ആപത്തി ദേസേതബ്ബാ. സചേ പന നവകതരോ ഹോതി, “ആവുസോ”തി വത്തബ്ബം, തേനാപി “പസ്സസീ”തി വാ “പസ്സഥാ”തി വാ വുത്തേ “ആമ, ഭന്തേ”തി വാ “ആമ ആവുസോ”തി വാ വത്വാ “പസ്സാമീ”തി വത്തബ്ബം, തതോ “ആയതിം സംവരേയ്യാസീ”തി വാ “സംവരേയ്യാഥാ”തി വാ വുത്തേ “സാധു സുട്ഠു സംവരിസ്സാമീ”തി വത്തബ്ബം. ഏവം ദേസിതായ ആപത്തിയാ “ഇമം ചീവരം ആയസ്മതോ ദമ്മീ”തി ദാതബ്ബം, ദ്വീസു തീസു വാ പുബ്ബേ വുത്താനുസാരേനേവ നയോ വേദിതബ്ബോ. ദ്വിന്നം പന യഥാ ഗണസ്സ, ഏവം നിസ്സജ്ജിതബ്ബം, തതോ ആപത്തിപ്പടിഗ്ഗഹണഞ്ച നിസ്സട്ഠചീവരദാനഞ്ച തേസം അഞ്ഞതരേന യഥാ ഏകേന പുഗ്ഗലേന, തഥാ കാതബ്ബം, ഇദം പന സബ്ബനിസ്സഗ്ഗിയേസു വിധാനം. ചീവരം പന്തോ നിസീദനന്തി വത്ഥുമത്തമേവ ഹി നാനം, പരമ്മുഖം പന വത്ഥു “ഏത”ന്തി നിസ്സജ്ജിതബ്ബം. സചേ ബഹൂനി ഹോന്തി, “ഏതാനീ”തി വത്തബ്ബം. നിസ്സട്ഠദാനേപി ഏസേവ നയോ. നിസ്സട്ഠവത്ഥും “ദിന്നമിദം ഇമിനാ മയ്ഹ”ന്തി സഞ്ഞായ ന പടിദേന്തസ്സ ദുക്കടം, തസ്സ സന്തകഭാവം ഞത്വാ ലേസേന അച്ഛിന്ദന്തോ സാമികസ്സ ധുരനിക്ഖേപേന ഭണ്ഡം അഗ്ഘാപേത്വാ കാരേതബ്ബോതി.

വേസാലിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അതിരേകചീവരധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, “ദസാഹപരമ”ന്തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, അനിസ്സജ്ജിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ദുക്കടം, യഥാ ച ഇധ, ഏവം സബ്ബത്ഥ, തസ്മാ നം പരതോ ന വക്ഖാമ. ദസാഹം അനതിക്കന്തേപി അതിക്കന്തസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അതിക്കന്തേ അനതിക്കന്തസഞ്ഞിനോപി വേമതികസ്സപി നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയമേവ, തഥാ അനധിട്ഠിതാവികപ്പിതഅഅസ്സജ്ജിതഅനട്ഠാവിനട്ഠഅദഡ്ഢാവിലുത്തേസു അധിട്ഠിതാദിസഞ്ഞിനോ. അന്തോദസാഹം അധിട്ഠിതേ വികപ്പിതേ വിസ്സജ്ജിതേ നട്ഠേ വിനട്ഠേ ദഡ്ഢേ അച്ഛിന്നേ വിസ്സാസേന ഗാഹിതേ ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആചാരവിപത്തി, യഥാ ച ഇദം, ഏവം ഇതോ പരാനിപി, ഉഭതോപാതിമോക്ഖേസുപി ഹി പാരാജികാനി ച സങ്ഘാദിസേസാ ച സീലവിപത്തി, സേസാപത്തിയോ ആചാരവിപത്തി, ആജീവവിപത്തി വാ ദിട്ഠിവിപത്തി വാ കാചി ആപത്തി നാമ നത്ഥി. ആജീവവിപത്തിപച്ചയാ പന ഠപേത്വാ ദുബ്ഭാസിതം ഛ ആപത്തിക്ഖന്ധാ പഞ്ഞത്താ, ദിട്ഠിവിപത്തിപച്ചയാ പാചിത്തിയദുക്കടവസേന ദ്വേ ആപത്തിക്ഖന്ധാ പഞ്ഞത്താതി, ഇദമേത്ഥ ലക്ഖണം, ഇതി വിപത്തികഥാ ഇധേവ നിട്ഠിതാതി, ന നം ഇതോ പരം വിചാരയിസ്സാമ. ജാതിപ്പമാണസമ്പന്നസ്സ ചീവരസ്സ അത്തനോ സന്തകതാ, ഗണനുപഗതാ, ഛിന്നപലിബോധഭാവോ, അതിരേകചീവരതാ, ദസാഹാതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. കഥിനസമുട്ഠാനം, അകിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

കഥിനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഉദോസിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനാ**തിഏത്ഥ പുരിമസിക്ഖാപദേ വിയ അത്ഥം അഗ്ഗഹേത്വാ നിട്ഠിതേ ചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനോതി ഏവം സാമിവസേന കരണവചനസ്സ അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. കരണവസേന ഹി ഭിക്ഖുനാ ഇദം നാമ കമ്മം കാതബ്ബം, തം നത്ഥി, സാമിവസേന പന ഭിക്ഖുനോ ചീവരസ്മിം നിട്ഠിതേ കഥിനേ ച ഉബ്ഭതേ ഏവം ഇമേഹി ചീവരനിട്ഠാനകഥിനുബ്ഭാരേഹി ഛിന്നപലിബോധോ ഏകരത്തമ്പി ചേ ഭിക്ഖു തിചീവരേന വിപ്പവസേയ്യാതി ഏവം അത്ഥോ യുജ്ജതി. തത്ഥ **തിചീവരേനാ**തി തിചീവരാധിട്ഠാനനയേന അധിട്ഠിതേസു സങ്ഘാടിആദീസു യേനകേനചി. **വിപ്പവസേയ്യാ**തി വിയുത്തോ വസേയ്യ, "ഗാമോ ഏകൂപചാരോ നാനൂപചാരോ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ൪൭൭) നയേന പാളിയം വുത്താനം ഗാമനിഗമനനിവേസനഉദോസിതഅട്ടമാളപാസാദഹമ്മിയനാവാസത്ഥഖേത്തധഞ്ഞകരണആരാമവിഹാരരുക്ഖമൂലഅജ്ഝോകാ പന്നരസാനം നിക്ഖേപട്ഠാനാനം യത്ഥകത്ഥചി നിക്ഖിപിത്വാ തേസം ഗാമാദീനം ബഹി ഹത്ഥപാസാതിക്കമേന അരുണം ഉട്ഠാപേയ്യാതി അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൪൭൭-൪൭൮) വുത്തോ. **അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ**തി യം സങ്ഘോ ഗിലാനസ്സ ഭിക്ഖുനോ തിചീവരേന അവിപ്പവാസസമ്മുതിം ദേതി, തം ഠപേത്വാ അലദ്ധസമ്മുതികസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഏകരത്തമ്പി വിപ്പവാസതോ വുത്തനയേനേവ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയന്തി വേദിതബ്ബം, കേവലം ഇധ "ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം രത്തിവിപ്പവുത്ഥം അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തിആദിനാ നയേന വചനഭേദോ ഹോതി, അയം പന വിസേസോ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സന്തരുത്തരേന ജനപദചാരികം പക്കമനവത്ഥുസ്മിം

പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, അവിപ്പവുത്ഥേ വിപ്പവുത്ഥസഞ്ഞിനോ ചേവ വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. വിപ്പവുത്ഥേ വിപ്പവുത്ഥസഞ്ഞിനോപി അവിപ്പവുത്ഥസഞ്ഞിനോപി വേമതികസ്സാപി നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, തഥാ അപച്ചുദ്ധടഅവിസ്സജ്ജിതാദീസു ച പച്ചുദ്ധടവിസ്സജ്ജിതാദിസഞ്ഞിനോ. അന്തോഅരുണേ പച്ചുദ്ധടേ പന പഠമകഥിനേ വുത്തവിസ്സജ്ജിതാദിഭേദേ ച അനാപത്തി, തഥാ ലദ്ധസമ്മുതികസ്സ വിപ്പവാസേ. ആബാധേ പന വൂപസന്തേ പച്ചാഗന്തബ്ബം, തത്ഥേവ വാ ഠിതേന പച്ചുദ്ധരിതബ്ബം, അഥാപിസ്സ പുന സോ വാ അഞ്ഞോ വാ ആബാധോ കുപ്പതി, ലദ്ധകപ്പിയമേവ. അധിട്ഠിതചീവരതാ , അനത്ഥതകഥിനതാ, അലദ്ധസമ്മുതികതാ, രത്തിവിപ്പവാസോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനേ വുത്തപ്പകാരാനേവ. കേവലഞ്ഹി തത്ഥ അനധിട്ഠാനം അവികപ്പനഞ്ച അകിരിയാ, ഇധ അപ്പച്ചുദ്ധരണം, അയം വിസേസോതി.

ഉദോസിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. അകാലചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **നിട്ഠിതചീവരസ്മിം ഭിക്ഖുനാ**തി സാമിവസേനേവ കരണത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. **അകാലചീവരം** നാമ യ്വായം "അനത്ഥതേ കഥിനേ വസ്സാനസ്സ പച്ഛിമോ മാസോ, അത്ഥതേ കഥിനേ പഞ്ചമാസാ"തി (പാരാ॰ ൬൪൯) ചീവരകാലോ വുത്തോ, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞദാ ഉപ്പന്നം, യഞ്ച കാലേപി സങ്ഘസ്സ വാ "ഇദം അകാലചീവര"ന്തി, പുഗ്ഗലസ്സ വാ "ഇദം തുയ്ഹം ദമ്മീ"തിആദിനാ നയേന ദിന്നം, ഏതം അകാലചീവരം നാമ. **ഉപ്പജ്ജേയ്യാ**തി ഏവരൂപം ചീവരം അത്തനോ ഭാഗപടിലാഭവസേന സങ്ഘതോ വാ സുത്തന്തികാദിഗണതോ വാ ഞാതിതോ വാ മിത്തതോ വാ പംസുകൂലം വാ അത്തനോ വാ ധനേന (പാരാ॰ ൫൦൦), അഥ വാ പന "അട്ഠിമാ, ഭിക്ഖവേ, മാതികാ ചീവരസ്സ ഉപ്പാദായ സീമായ ദേതി, കതികായ ദേതി, ഭിക്ഖാപഞ്ഞത്തികായ ദേതി, സങ്ഘസ്സ ദേതി, ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദേതി, വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദേതി, ആദിസ്സ ദേതി, പുഗ്ഗലസ്സ ദേതീ"തി (മഹാവ॰ ൩൭൯) ഇമാസം അട്ഠന്നം മാതികാനം അഞ്ഞതരതോ ഉപ്പജ്ജേയ്യ. ഏത്ഥ ച "സീമായ ദമ്മീ"തി ഏവം സീമം പരാമസിത്വാ ദേന്തോ **സീമായ ദേതി** നാമ, ഏസ നയോ സബ്ബത്ഥ. ഏത്ഥ ച **സീമാ**തി ഖണ്ഡസീമാ ഉപചാരസീമാ സമാനസംവാസസീമാ അവിപ്പവാസസീമാ ലാഭസീമാ ഗാമസീമാ നിഗമസീമാ നഗരസീമാ അബ്ഭന്തരസീമാ ഉദകുക്ഖേപസീമാ ജനപദസീമാ രട്ഠസീമാ രജ്ജസീമാ ദീപസീമാ ചക്കവാളസീമാതി പന്നരസവിധാ. തത്ഥ **ഉപചാരസീമാ** നാമ പരിക്ഖിത്തസ്സ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപേന, അപരിക്ഖിത്തസ്സ പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനേന പരിച്ഛിന്നാ. അപി ച ഭിക്ഖൂനം ധുവസന്നിപാതട്ഠാനതോ വാ പരിയന്തേ ഠിതഭോജനസാലതോ വാ നിബദ്ധവസനകആവാസതോ വാ ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ ദ്വിന്നം ലേഡ്ഡുപാതാനം അന്തോ "ഉപചാരസീമാ"തി വേദിതബ്ബാ. സാ പന ആവാസേ വഡ്ഢന്തേ വഡ്ഢതി, ഹായന്തേ ഹായതി , യോജനസതമ്പി ഉപചാരസീമാവ ഹോതി. തത്ഥ ദിന്നലാഭോ സബ്ബേസം അന്തോസീമഗതാനം പാപുണാതി, ഭിക്ഖുനീനം ആരാമപവേസനസേനാസനാപുച്ഛനാനി പരിവാസമാനത്താരോചനം വസ്സച്ഛേദനിസ്സയസേനാസനഗ്ഗാഹാദിവിധാനന്തി ഇദമ്പി സബ്ബം ഇമിസ്സാവ സീമായ വസേന വേദിതബ്ബം. **ലാഭസീമാ**തി യം രാജരാജമഹാമത്താദയോ വിഹാരം കാരാപേത്വാ ഗാവുതം വാ അഡ്ഢയോജനം വാ യോജനം വാ സമന്താ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ "അയം അമ്ഹാകം വിഹാരസ്സ ലാഭസീമാ, യം ഏത്ഥന്തരേ ഉപ്പജ്ജതി, തം സബ്ബം അമ്ഹാകം വിഹാരസ്സ ദേമാ"തി ഠപേന്തി, അയം ലാഭസീമാ നാമ. കാസികോസലാദീനം പന രട്ഠാനം അന്തോ ബഹൂ ജനപദാ ഹോന്തി, തത്ഥ ഏകോ ജനപദപരിച്ഛേദോ **ജനപദസീമാ,** കാസികോസലാദിരട്ഠപരിച്ഛേദോ **രട്ഠസീമാ,** ഏകസ്സ രഞ്ഞോ ആണാപവത്തിട്ഠാനം **രജ്ജസീമാ,** സമുദ്ദന്തേന പരിച്ഛിന്നോ മഹാദീപോ വാ അന്തരദീപോ വാ **ദീപസീമാ,** ഏകചക്കവാളപബ്ബതപരിക്ഖേപബ്ഭന്തരം **ചക്കവാളസീമാ,** സേസാ നിദാനകഥായം വുത്തനയാ ഏവ. തത്ഥ "ഖണ്ഡസീമായ ദേമാ"തി ദിന്നം ഖണ്ഡസീമട്ഠാനംയേവ പാപുണാതി, തതോ ബഹിസീമായ സീമന്തരികട്ഠാനമ്പി ന പാപുണാതി. "ഉപചാരസീമായ ദേമാ"തി ദിന്നം പന അന്തോപരിച്ഛേദേ ഖണ്ഡസീമാസീമന്തരികാസു ഠിതാനമ്പി പാപുണാതി, സമാനസംവാസസീമായ ദിന്നം ഖണ്ഡസീമാസീമന്തരികട്ഠാനം ന പാപുണാതി, അവിപ്പവാസസീമാലാഭസീമാസു ദിന്നം താസം അന്തോഗധാനംയേവ പാപുണാതി, ഗാമസീമാദീസു ദിന്നം താസം സീമാനം അബ്ഭന്തരേ ബദ്ധസീമട്ഠാനമ്പി പാപുണാതി, അബ്ഭന്തരസീമാഉദകുക്ഖേപസീമാസു ദിന്നം തത്ഥ അന്തോഗധാനംയേവ പാപുണാതി, ജനപദസീമാദീസു ദിന്നമ്പി താസം അബ്ഭന്തരേ ബദ്ധസീമട്ഠാനമ്പി പാപുണാതി, തസ്മാ യം ജമ്ബുദീപേ ഠത്വാ "തമ്ബപണ്ണിദീപേ സങ്ഘസ്സ ദേമാ"തി ദീയതി, തം തമ്ബപണ്ണിദീപതോ ഏകോപി ഗന്ത്വാ സബ്ബേസം സങ്ഗണ്ഹിതും ലഭതി. സചേപി തത്ഥേവ ഏകോ സഭാഗോ ഭിക്ഖു സഭാഗാനം ഭാഗം ഗണ്ഹാതി, ന വാരേതബ്ബോ. യോ പന വിഹാരം പവിസിത്വാ "അസുകസീമായാ"തി അവത്വാവ കേവലം "സീമായ ദമ്മീ"തി വദതി, സോ പുച്ഛിതബ്ബോ "സീമാ നാമ ബഹുവിധാ, കതരം സന്ധായ വദസീ"തി, സചേ വദതി "അഹമേതം ഭേദം ന ജാനാമി, സീമട്ഠകസങ്ഘോ ഗണ്ഹതൂ"തി, ഉപചാരസീമട്ഠേഹി ഭാജേതബ്ബം.

കതികായാതിഏത്ഥ കതികാ നാമ സമാനലാഭകതികാ. സാ പന ഏവം കാതബ്ബാ, ഏകസ്മിം വിഹാരേ സന്നിപതിതേഹി ഭിക്ഖൂഹി യം വിഹാരം സങ്ഗണ്ഹിതുകാമാ സമാനലാഭം കാതും ഇച്ഛന്തി, തസ്സ നാമം ഗഹേത്വാ "അസുകോ നാമ വിഹാരോ പോരാണകോ അപ്പലാഭോ"തി യം കിഞ്ചി കാരണം വത്വാ "തം വിഹാരം ഇമിനാ വിഹാരേന സദ്ധിം ഏകലാഭം കാതും സങ്ഘസ്സ രുച്ചതീ"തി തിക്ഖത്തും സാവേതബ്ബം, ഏത്താവതാ തസ്മിം വിഹാരേ നിസിന്നോപി ഇധ നിസിന്നോവ ഹോതി, തസ്മിം വിഹാരേപി ഏവമേവ കാതബ്ബം, ഏത്താവതാ ഇധ നിസിന്നോപി തസ്മിം നിസിന്നോവ ഹോതി. ഏകസ്മിം വിഹാരേ ലാഭേ ഭാജിയമാനേ ഇതരസ്മിം ഠിതസ്സ ഭാഗം ഗഹേതും വട്ടതി.

ഭിക്ഖാപഞ്ഞത്തിയാതി ഏത്ഥ ഭിക്ഖാപഞ്ഞത്തി നാമ ദായകസ്സ പരിച്ചാഗപഞ്ഞത്തിട്ഠാനം, തസ്മാ "യത്ഥ മയ്ഹം ധുവകാരാ കരീയന്തി, തത്ഥ ദമ്മീ"തി വാ "തത്ഥ ദേഥാ"തി വാ വുത്തേ യത്ഥ തസ്സ പാകവത്തം വാ വത്തതി, യതോ വാ ഭിക്ഖൂ നിച്ചം ഭോജേതി, യത്ഥ വാ തേന കിഞ്ചി സേനാസനം കതം, സബ്ബത്ഥ ദിന്നമേവ ഹോതി. സചേ പന ഏകസ്മിം ധുവകാരട്ഠാനേ ഥോകതരാ ഭിക്ഖൂ ഹോന്തി, ഏകമേവ വാ വത്ഥം ഹോതി, മാതികം ആരോപേത്വാ യഥാ സോ വദതി, തഥാ ഗഹേതബ്ബം.

സങ്ഘസ്സ ദേതീതി ഏത്ഥ വിഹാരം പവിസിത്വാ "സങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി ദിന്നം ഉപചാരസീമാഗതാനഞ്ച തതോ ബഹിദ്ധാപി തേഹി സദ്ധിം ഏകാബദ്ധാനഞ്ച പാപുണാതി, തസ്മാ തേസം ഗാഹകേ സതി അസമ്പത്താനമ്പി ഭാഗോ ദാതബ്ബോ. യം പന ബഹി ഉപചാരസീമായ ഭിക്ഖൂ ദിസ്വാ "സങ്ഘസ്സാ"തി ദീയതി, തം ഏകാബദ്ധപരിസായ പാപുണാതി. യേ പന ദ്വാദസഹി ഹത്ഥേഹി പരിസം അസമ്പത്താ, തേസം ന പാപുണാതി.

ഉഭതോസങ്ഘസ്സാതി ഏത്ഥ പന യം ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ദിന്നം, തതോ ഉപഡ്ഢം ഭിക്ഖൂനം, ഉപഡ്ഢം ഭിക്ഖുനീനം ദാതബ്ബം. സചേപി ഏകോ ഭിക്ഖു ഹോതി, ഏകാ വാ ഭിക്ഖുനീ, അന്തമസോ അനുപസമ്പന്നസ്സാപി ഉപഡ്ഢമേവ ദാതബ്ബം. "ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേ പന സചേ ദസ ഭിക്ഖൂ ച ദസ ഭിക്ഖുനിയോ ച ഹോന്തി, ഏകവീസതി പടിവീസേ കത്വാ ഏകോ പുഗ്ഗലസ്സ ദാതബ്ബോ, ദസ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ, ദസ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ ച, യേന പുഗ്ഗലികോ ലദ്ധോ, സോ സങ്ഘതോപി അത്തനോ വസ്സഗ്ഗേന ഗഹേതും ലഭതി, കസ്മാ? ഉഭതോസങ്ഘഗ്ഗഹണേന ഗഹിതത്താ, "ഉഭതോസങ്ഘസ്സ ച ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേപി ഏസേവ നയോ. ഇധ പന ചേതിയസ്സ സങ്ഘതോ പാപുണകോട്ഠാസോ നാമ നത്ഥി, ഏകപുഗ്ഗലസ്സ പത്തകോട്ഠാസസമോ ഏകോ കോട്ഠാസോ ഹോതി. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ചാ"തി വുത്തേ പന ന മജ്ഝേ ഭിന്ദിത്വാ ദാതബ്ബം, ഭിക്ഖൂ ച ഭിക്ഖുനിയോ ച ഗണേത്വാ ദാതബ്ബം. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേ പുഗ്ഗലോ വിസും ന ലഭതി, പാപുണകോട്ഠാസതോ ഏകമേവ ലഭതി . "ചേതിയസ്സ ചാ"തി വുത്തേ പന ചേതിയസ്സ ഏകോ പുഗ്ഗലപടിവീസോ ലബ്ഭതി. "ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ചാ"തി വുത്തേപി ന മജ്ഝേ ഭിന്ദിത്വാ ദാതബ്ബം, പുഗ്ഗലഗണനായ ഏവ വിഭജിതബ്ബം, തേഹി സദ്ധിം പുഗ്ഗലചേതിയപരാമസനം അനന്തരനയസദിസമേവ, യഥാ ച ഭിക്ഖുസങ്ഘം ആദിം കത്വാ നയോ നീതോ, ഏവം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം ആദിം കത്വാപി നേതബ്ബോ. "ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേപി പുഗ്ഗലസ്സ വിസും ന ലബ്ഭതി , ചേതിയസ്സ പന ലബ്ഭതി. "ഭിക്ഖൂനഞ്ച തുയ്ഹഞ്ചാ"തി വുത്തേപി വിസും ന ലബ്ഭതി, ചേതിയസ്സ പന ലബ്ഭതിയേവ.

വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സാതി ഏത്ഥ സചേ വിഹാരം പവിസിത്വാ "വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സ ദമ്മീ"തി വദതി, യേ തത്ഥ വസ്സച്ഛേദം അകത്വാ പുരിമവസ്സംവുട്ഠാ, തേസം ബഹി സീമട്ഠാനമ്പി പാപുണാതി, ന അഞ്ഞേസം. സചേ പന ബഹിഉപചാരസീമായം ഠിതോ "വസ്സംവുട്ഠസങ്ഘസ്സാ"തി വദതി, യത്ഥകത്ഥചി വുട്ഠവസ്സാനം സബ്ബേസം സമ്പത്താനം പാപുണാതി. അഥ "അസുകവിഹാരേ വസ്സംവുട്ഠസ്സാ"തി വദതി, തത്ഥ വസ്സംവുട്ഠാനംയേവ യാവ കഥിനസ്സുബ്ഭാരാ പാപുണാതി. ഗിമ്ഹാനം പഠമദിവസതോ പട്ഠായ ഏവം വദതി, തത്ര സമ്മുഖീഭൂതാനം സബ്ബേസം പാപുണാതി, ന അഞ്ഞേസം.

ആദിസ്സ ദേതീതി ആദിസിത്വാ പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ദേതി, കഥം? ഭിക്ഖൂ അജ്ജതനായ വാ സ്വാതനായ വാ യാഗുയാ നിമന്തേത്വാ തേ ഘരേ യാഗും പായേത്വാ "ഇമാനി ചീവരാനി യേഹി മയ്ഹം യാഗു പീതാ, തേസം ദമ്മീ"തി വദതി, യേഹി നിമന്തിതേഹി യാഗു പീതാ, തേസംയേവ പാപുണാതി, ഭത്തഖജ്ജകാദീഹി നിമന്തിതേസുപി ഏസേവ നയോ.

പുഗ്ഗലസ്സ ദേതീതി "ഇദം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി ഏവം പരമ്മുഖാ വാ, പാദമൂലേ ഠപേത്വാ "ഇദം തുമ്ഹാക"ന്തി ഏവം സമ്മുഖാ വാ ദേതീതി അയമേത്ഥ സങ്ഖേപകഥാ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം വുത്തോ. ഇതി ഇമാസം അട്ഠന്നം മാതികാപദാനം വസേന യം അകാലചീവരലക്ഖണേന പടിലദ്ധം, തം സന്ധായ "അകാലചീവരം ഉപ്പജ്ജേയ്യാ"തി വുത്തം.

ആകങ്ഖമാനേനാതി ഇച്ഛമാനേന. **ഖിപ്പമേവ കാരേതബ്ബ**ന്തി സീഘം അന്തോദസാഹേയേവ കാരേതബ്ബം. **നോ ചസ്സ പാരിപൂരീ**തി നോ ചേ പാരിപൂരീ ഭവേയ്യ, യത്തകേന കരിയമാനം അധിട്ഠാനചീവരം പഹോതി, തം ചീവരം തത്തകം ന ഭവേയ്യ, ഊനകം ഭവേയ്യാതി അത്ഥോ. **സതിയാ പച്ചാസായാ**തി "അസുകദിവസം നാമ സങ്ഘോ ചീവരാനി ലഭിസ്സതി, തതോ മേ ചീവരം ഉപ്പജ്ജിസ്സതീ"തിഇമിനാ നയേന സങ്ഘഗണഞാതിമിത്തേസു വാ അഞ്ഞതരട്ഠാനതോ, "പംസുകൂലം വാ ലച്ഛാമീ"തി, "ഇമിനാ വാ കപ്പിയഭണ്ഡേന ചീവരം ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി ഏവം വിജ്ജമാനായ ചീവരാസായ. **തതോ ചേ ഉത്തരീ**തി മാസപരമതോ ചേ ഉത്തരി നിക്ഖിപേയ്യ, നിസ്സഗ്ഗിയന്തി അത്ഥോ. യദി പനസ്സ മൂലചീവരം സണ്ഹം ഹോതി, പച്ചാസാചീവരം ഥൂലം ഹോതി, ന സക്കാ യോജേതും, രത്തിയോ ച സേസാ ഹോന്തി, ന താവ മാസോ പൂരതി, ന അകാമാ ചീവരം കാരേതബ്ബം, അഞ്ഞം പച്ചാസാചീവരം ലഭിത്വാ ഏവ കാലബ്ഭന്തരേ കാരേതബ്ബം. സചേ ന ലഭതി, പച്ചാസാചീവരമ്പി പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠാതബ്ബം. അഥ മൂലചീവരം ഥൂലം ഹോതി, പച്ചാസാചീവരം സണ്ഹം, മൂലചീവരം പരിക്ഖാരചോളം അധിട്ഠഹിത്വാ പച്ചാസാചീവരമേവ മൂലചീവരം കത്വാ ഠപേതബ്ബം, തം പുന മാസപരിഹാരം ലഭതി, ഏതേനുപായേന യാവ ന ലച്ഛതി, താവ അഞ്ഞം മൂലചീവരം കത്വാ ഠപേതും ലബ്ഭതി. ഇമസ്സ "ഇദം മേ, ഭന്തേ, അകാലചീവരം മാസാതിക്കന്തം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൦൦) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അകാലചീവരം പടിഗ്ഗഹേത്വാ മാസം അതിക്കമനവത്ഥുസ്മിം

പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഇതോ പരം സബ്ബം പഠമകഥിനേ വുത്തസദിസമേവ. കേവലഞ്ഹി തത്ഥ ദസാഹാതിക്കമോ, ഇധ മാസാതിക്കമോതി അയം വിസേസോ. സേസം താദിസമേവാതി.

അകാലചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. പുരാണചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **അഞ്ഞാതികായാ**തി ന ഞാതികായ, മാതിതോ വാ പിതിതോ വാ യാവ സത്തമം യുഗം, താവ കേനചി ആകാരേന അസമ്ബദ്ധായാതി അത്ഥോ. **ഭിക്ഖുനിയാ**തി സാകിയാനിയോ വിയ സുദ്ധഭിക്ഖുസങ്ഘേ വാ ഉഭതോസങ്ഘേ വാ ഉപസമ്പന്നായ. **പുരാണചീവര**ന്തി രജിത്വാ കപ്പം കത്വാ ഏകവാരമ്പി നിവത്ഥം വാ പാരുതം വാ, യം അന്തമസോ പരിഭോഗസീസേന അംസേ വാ മത്ഥകേ വാ കത്വാ മഗ്ഗം ഗതോ ഹോതി, ഉസ്സീസകം വാ കത്വാ നിപന്നോ, ഏതമ്പി പുരാണചീവരമേവ. **ധോവാപേയ്യ വാ**തി സചേ "ധോവാ"തിവാചായ വദതി, കായവികാരം വാ കരോതി, ഹത്ഥേന വാ ഹത്ഥേ ദേതി, പാദമൂലേ വാ ഠപേതി, അന്തോദ്വാദസഹത്ഥേ ഓകാസേ ഠത്വാ ഉപരി വാ ഖിപതി, അഞ്ഞസ്സ വാ ഹത്ഥേ പേസേതി, തായ ധോതം, ധോവാപിതമേവ ഹോതി, രജാപനാകോടാപനേസുപി ഏസേവ നയോ. സിക്ഖമാനായ വാ സാമണേരിയാ വാ ഉപാസികായ വാ ഹത്ഥേ ധോവനത്ഥായ ദേതി, സാ സചേ ഉപസമ്പജ്ജിത്വാ ധോവതി, ഏവമ്പി നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. ഉപാസകസ്സ വാ സാമണേരസ്സ വാ ഹത്ഥേ ദിന്നം ഹോതി, സോ ചേ ലിങ്ഗേ പരിവത്തേ ഉപസമ്പജ്ജിത്വാ ധോവതി, ദഹരസ്സ ഭിക്ഖുസ്സ വാ ദിന്നം ഹോതി, സോപി ലിങ്ഗേ പരിവത്തേ ധോവതി, നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയമേവ, രജാപനാകോടാപനേസുപി ഏസേവ നയോ. "ഇദം മേ, ഭന്തേ, പുരാണചീവരം അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ധോവാപിതം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൦൭) ഇമിനാ പനേത്ഥ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ പുരാണചീവരധോവാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം "ധോവാ"തിആദികായ ആണത്തിയാ, ഏവം ആണത്തായ ച ഭിക്ഖുനിയാ ഉദ്ധനസജ്ജനാദീസു സബ്ബപ്പയോഗേസു ഭിക്ഖുനോ ദുക്കടം. ധോവിത്വാ ഉക്ഖിത്തമത്തം പന രത്തമത്തം ആകോടിതമത്തഞ്ച നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, ധോവനാദീനി തീണിപി ദ്വേ വാ കാരാപേന്തസ്സ ഏകേന വത്ഥുനാ നിസ്സഗ്ഗിയം, ഇതരേഹി ദുക്കടം. സചേ പന "ധോവാ"തി വുത്താ സബ്ബാനിപി കരോതി, ധോവനപച്ചയാവ ആപത്തി. "ഇമസ്മിം ചീവരേ യം കത്തബ്ബം, തം കരോഹീ"തി വദതോ പന ഏകവാചായ പാചിത്തിയേന സദ്ധിം ദ്വേ ദുക്കടാനി, ഭിക്ഖുനിസങ്ഘവസേന ഏകതോഉപസമ്പന്നായ ധോവാപേന്തസ്സ അനിസ്സജ്ജിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, അഞ്ഞസ്സ വാ സന്തകം നിസീദനപച്ചത്ഥരണം വാ ധോവാപേന്തസ്സ, ഞാതികായ അഞ്ഞാതികസഞ്ഞിനോ ചേവ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം, അഞ്ഞാതികായ ഞാതികസഞ്ഞിനോപി വേമതികസ്സാപി നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയമേവ. ഇതോ പരം പന ഏവരൂപേസു ഠാനേസു "തികപാചിത്തിയ"ന്തി വക്ഖാമ, സചേ ഞാതികായ സഹായാ അഞ്ഞാതികാ "ധോവാ"തി അവുത്താ വാ ധോവതി, അപരിഭുത്തം വാ അഞ്ഞം വാ പരിക്ഖാരം ധോവതി, സിക്ഖമാനസാമണേരിയോ വാ ധോവന്തി, അനാപത്തി, ഉമ്മത്തകാദീനം അനാപത്തിയേവ. പുരാണചീവരതാ, ഉപചാരേ ഠത്വാ അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ആണാപനം, തസ്സാ ധോവനാദീനി ചാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സഞ്ചരിത്തസമുട്ഠാനം, കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

പുരാണചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ചീവരപ്പടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **അഞ്ഞാതികായാ**തിഇദം വുത്തനയമേവ, തസ്മാ ഇതോ പരം കത്ഥചി ന വിചാരയിസ്സാമ. **ചീവര**ന്തി ഛന്നം അഞ്ഞതരം വികപ്പനുപഗം, ഏസ നയോ സബ്ബേസു ചീവരപ്പടിസംയുത്തസിക്ഖാപദേസു. യത്ഥ പന വിസേസോ ഭവിസ്സതി, തത്ഥ വക്ഖാമ. **പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യാ**തിഏത്ഥ ഹത്ഥേന വാ ഹത്ഥേ ദേതു, പാദമൂലേ വാ ഠപേതു, ധമ്മകഥം കഥേന്തസ്സ വത്ഥേസു ഖിപിയമാനേസു ഉപചാരം മുഞ്ചിത്വാപി ഉപരി വാ ഖിപതു, സചേ സാദിയതി, പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. യസ്സ കസ്സചി പന അനുപസമ്പന്നസ്സ ഹത്ഥേ പേസിതം ഗണ്ഹിതും വട്ടതി, "പംസുകൂലം ഗണ്ഹിസ്സതീ"തി സങ്കാരകൂടാദീസു ഠപിതമ്പി പംസുകൂലം അധിട്ഠഹിത്വാ ഗഹേതും വട്ടതിയേവ. **അഞ്ഞത്ര പാരിവത്തകാ**തി യം "അന്തമസോ ഹരീടകക്ഖണ്ഡമ്പി ദത്വാ വാ ദസ്സാമീ"തി ആഭോഗം കത്വാ വാ പാരിവത്തകം ഗണ്ഹാതി, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം അന്തമസോ വികപ്പനുപഗം പടപരിസ്സാവനമ്പി ഗണ്ഹന്തസ്സ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. തത്ര "ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ ഹത്ഥതോ പടിഗ്ഗഹിതം അഞ്ഞത്ര പാരിവത്തകാ നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൧൨) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം.

രാജഗഹേ ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ ചീവരപ്പടിഗ്ഗഹണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര പാരിവത്തകാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഗഹണത്ഥായ ഹത്ഥപ്പസാരണാദിപ്പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, നിസ്സജ്ജിതബ്ബം, തികപാചിത്തിയം, ഏകതോഉപസമ്പന്നായ ഞാതികായ ച അഞ്ഞാതികസഞ്ഞിസ്സ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. വിസ്സാസഗ്ഗാഹേ, താവകാലികേ, പത്തത്ഥവികാദിമ്ഹി ച അനധിട്ഠാതബ്ബപരിക്ഖാരേ, സിക്ഖമാനസാമണേരീനം ഹത്ഥതോ ഗഹണേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വികപ്പനുപഗചീവരതാ, പാരിവത്തകാഭാവോ, അഞ്ഞാതികായ ഹത്ഥതോ ഗഹണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സഞ്ചരിത്തസമുട്ഠാനം, കിരിയാകിരിയം, സേസം ചതുത്ഥസദിസമേവാതി.

ചീവരപ്പടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **ഗഹപതി**ന്തി ഭിക്ഖൂസു അപബ്ബജിതമനുസ്സം. **ഗഹപതാനി**ന്തി ഭിക്ഖുനീസു അപബ്ബജിതിത്ഥിം, ഏസ നയോ സബ്ബേസു ഗഹപതിപ്പടിസംയുത്തേസു സിക്ഖാപദേസു. **വിഞ്ഞാപേയ്യാ**തി യാചേയ്യ വാ യാചാപേയ്യ വാ. **അഞ്ഞത്ര സമയാ**തി യോ അച്ഛിന്നചീവരോ വാ ഹോതി നട്ഠചീവരോ വാ, തസ്സ തം സമയം ഠപേത്വാ അഞ്ഞസ്മിം വിഞ്ഞാപനപ്പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. തത്ഥ "ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം അഞ്ഞാതകം ഗഹപതികം അഞ്ഞത്ര സമയാ വിഞ്ഞാപിതം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൧൮) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ചീവരവിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. "അഞ്ഞത്ര സമയാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഞാതകേ അഞ്ഞാതകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. സമയേ വാ ഞാതകപ്പവാരിതേ വാ വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, അഞ്ഞസ്സ വാ ഞാതകപ്പവാരിതേ തസ്സേവത്ഥായ

വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, അത്തനോ ധനേന ഗണ്ഹന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വികപ്പനുപഗചീവരതാ, സമയാഭാവോ, അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തി, തായ ച പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ചതുത്ഥസദിസാനേവാതി.

അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. തതുത്തരിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **തഞ്ചേ**തി തം അച്ഛിന്നചീവരം വാ നട്ഠചീവരം വാ. **അഭിഹട്ഠു**ന്തി **അഭീ**തി ഉപസഗ്ഗോ, ഹരിതുന്തി അത്ഥോ, ഗണ്ഹിതുന്തി വുത്തം ഹോതി. **പവാരേയ്യാ**തി ഇച്ഛാപേയ്യ, ഇച്ഛം രുചിം ഉപ്പാദേയ്യ, "യാവത്തകം ഇച്ഛസി, താവത്തകം ഗണ്ഹാഹീ"തി ഏവം നിമന്തേയ്യാതി അത്ഥോ, യഥാ വാ "നേക്ഖമ്മം ദട്ഠു ഖേമതോ"തി (സു॰ നി॰ ൪൨൬, ൧൧൦൪; ചൂളനി॰ ജതുകണ്ണിമാണവപുച്ഛാനിദ്ദേസ ൬൭) ഏത്ഥ ദിസ്വാതി അത്ഥോ, ഏവമിധാപി "അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യാ"തി ഉപനേത്വാ പുരതോ ഠപേന്തോ കായേന വാ, "അമ്ഹാകം ദുസ്സകോട്ഠാഗാരതോ യത്തകം ഇച്ഛഥ, തത്തകം ഗണ്ഹഥാ"തി വദന്തോ വാചായ വാ അഭിഹരിത്വാ നിമന്തേയ്യാതി അത്ഥോ. **സന്തരുത്തരപരമ**ന്തി സഅന്തരം ഉത്തരം പരമം അസ്സ ചീവരസ്സാതി സന്തരുത്തരപരമം, നിവാസനേന സദ്ധിം പാരുപനം ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദോ അസ്സാതി വുത്തം ഹോതി. **തതോ ചീവരം സാദിതബ്ബ**ന്തി തതോ അഭിഹടചീവരതോ ഏത്തകം ചീവരം ഗഹേതബ്ബം, ന തതോ പരം.

തത്രായം വിനിച്ഛയോ - യസ്സ അധിട്ഠിതചീവരസ്സ തീണി നട്ഠാനി, തേന ദ്വേ സാദിതബ്ബാനി, ഏകം നിവാസേത്വാ ഏകം പാരുപിത്വാ അഞ്ഞം സഭാഗട്ഠാനതോ പരിയേസിതബ്ബം. യസ്സ ദ്വേ നട്ഠാനി, തേന ഏകം സാദിതബ്ബം. സചേ പന പകതിയാവ സന്തരുത്തരേന ചരതി, ദ്വേ സാദിതബ്ബാനി, ഏവം ഏകം സാദിയന്തേനേവ സമോ ഭവിസ്സതി. യസ്സ തീസു ഏകം നട്ഠം, കിഞ്ചി ന സാദിതബ്ബം. യസ്സ പന ദ്വീസു ഏകം നട്ഠം, ഏകം സാദിതബ്ബം. യസ്സ ഏകംയേവ ഹോതി, തഞ്ച നട്ഠം, ദ്വേ സാദിതബ്ബാനി. ഭിക്ഖുനിയാ പന പഞ്ചസു നട്ഠേസു ദ്വേ സാദിതബ്ബാനി, ചതൂസു നട്ഠേസു ഏകം സാദിതബ്ബം, തീസു നട്ഠേസു ന കിഞ്ചി സാദിതബ്ബം, കോ പന വാദോ ദ്വീസു വാ ഏകസ്മിം വാ. യേന കേനചി ഹി സന്തരുത്തരപരമതായ ഠാതബ്ബം, തതോ ഉത്തരി വിഞ്ഞാപനപ്പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. തത്ഥ "ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം അഞ്ഞാതകം ഗഹപതികം തതുത്തരി വിഞ്ഞാപിതം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൨൪) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ബഹുചീവരവിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഞാതകേ അഞ്ഞാതകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ദ്വേ ചീവരാനി കത്വാ "സേസകം ആഹരിസ്സാമീ"തി വത്വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ, "സേസകം തുയ്ഹംയേവ ഹോതൂ"തി വുത്തസ്സ, ന അച്ഛിന്നനട്ഠകാരണാ ദിന്നം ഗണ്ഹന്തസ്സ, വുത്തനയേന ഞാതകപ്പവാരിതേ വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, അത്തനോ ധനേന ഗണ്ഹന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. തതുത്തരിതാ , അച്ഛിന്നാദികാരണതാ , അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തി, തായ ച പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ചതുത്ഥസദിസാനേവാതി.

തതുത്തരിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ഉപക്ഖടസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ഭിക്ഖും പനേവ ഉദ്ദിസ്സാ**തി "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദസ്സാമീ"തി ഏവം അപദിസിത്വാ. **ചീവരചേതാപന്ന**ന്തി ഹിരഞ്ഞാദികം ചീവരമൂലം. **ഉപക്ഖടം ഹോതീ**തി സജ്ജിതം ഹോതി, സംഹരിത്വാ ഠപിതം. **ചേതാപേത്വാ**തി പരിവത്തേത്വാ, കാരേത്വാ വാ കിണിത്വാ വാതി അത്ഥോ. **ചീവരേന അച്ഛാദേസ്സാമീ**തി വോഹാരവചനമേതം, ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദസ്സാമീതി അയം പനേത്ഥ അത്ഥോ. **തത്ര ചേ സോ**തി യത്ര സോ ഗഹപതി വാ ഗഹപതാനീ വാ, തത്ര സോ ഭിക്ഖു പുബ്ബേ അപ്പവാരിതോ ഉപസങ്കമിത്വാ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യ ചേതി അയമേത്ഥ പദസമ്ബന്ധോ. **വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യാ**തി വിസിട്ഠകപ്പം അധികവിധാനം ആപജ്ജേയ്യ. യഥാ പന തമാപജ്ജതി, തം ദസ്സേതും **സാധു വതാ**തിആദിമാഹ. തത്ഥ **സാധൂ**തി ആയാചനേ നിപാതോ. **വതാ**തി പരിവിതക്കേ. **മ**ന്തി അത്താനം നിദ്ദിസതി. **ആയസ്മാ**തി പരം ആലപതി. **ഏവരൂപം വാ ഏവരൂപം വാ**തി ആയതാദീസു അഞ്ഞതരം. **കല്യാണകമ്യതം ഉപാദായാ**തി സുന്ദരകാമതം വിസിട്ഠകാമതം ചിത്തേന ഗഹേത്വാ, തസ്സ "ആപജ്ജേയ്യ ചേ"തിഇമിനാ സമ്ബന്ധോ, സചേ പന ഏവരൂപം ആപജ്ജന്തസ്സ തസ്സ വചനേന യോ പഠമം അധിപ്പേതതോ മൂലം വഡ്ഢേത്വാ സുന്ദരതരം ചേതാപേതി, തസ്സ പയോഗേ ഭിക്ഖുനോ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. തത്ഥ "ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം പുബ്ബേ അപ്പവാരിതം അഞ്ഞാതകം ഗഹപതികം ഉപസങ്കമിത്വാ വികപ്പം ആപന്നം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൨൯) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഞാതകേ അഞ്ഞാതകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. മഹഗ്ഘം ചേതാപേതുകാമം അപ്പഗ്ഘം വാ, ഏതേനേവ മൂലേന "അഞ്ഞം ഏവരൂപം വാ ദേഹീ"തി വദന്തസ്സ, വുത്തനയേന ഞാതകപ്പവാരിതേ വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, അത്തനോ ധനേന ഗണ്ഹന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ചീവരേ ഭിയ്യോകമ്യതാ, അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തി, തായ ച പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ചതുത്ഥസദിസാനേവാതി.

ഉപക്ഖടസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. ദുതിയഉപക്ഖടസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ ഇമിനാവ നയേന അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. ഇദഞ്ഹി പുരിമസ്സ അനുപഞ്ഞത്തിസദിസം, കേവലം തത്ഥ ഏകസ്സ പീളാ കതാ, ഇധ ദ്വിന്നം, അയമേത്ഥ വിസേസോ, സേസം സബ്ബം പുരിമസദിസമേവ. യഥാ ച ദ്വിന്നം, ഏവം ബഹൂനം പീളം കത്വാ ഗണ്ഹതോപി ആപത്തി വേദിതബ്ബാ. നിസ്സജ്ജനവിധാനേ ച "ഇദം മേ, ഭന്തേ , ചീവരം പുബ്ബേ അപ്പവാരിതേ അഞ്ഞാതകേ ഗഹപതികേ ഉപസങ്കമിത്വാ വികപ്പം ആപന്നം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൩൪) ഇമിനാ നയേന വചനഭേദോ ഞാതബ്ബോതി.

ദുതിയഉപക്ഖടസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. രാജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **രാജഭോഗ്ഗോ**തി രാജതോ ഭോഗ്ഗം ഭുഞ്ജിതബ്ബം അസ്സ അത്ഥീതി രാജഭോഗ്ഗോ, "രാജഭോഗോ"തിപി പാഠോ, രാജതോ ഭോഗോ അസ്സ അത്ഥീതി അത്ഥോ. **ചീവരചേതാപന്ന**ന്തി ഹിരഞ്ഞാദികം അകപ്പിയം. **പഹിണേയ്യാ**തി പേസേയ്യ. **ഇമിനാ**തിആദി ആഗമനസുദ്ധിം ദസ്സേതും വുത്തം. സചേ ഹി "ഇദം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദേഹീ"തി പേസേയ്യ, ആഗമനസ്സ അസുദ്ധത്താ അകപ്പിയവത്ഥും ആരബ്ഭ ഭിക്ഖുനാ കപ്പിയകാരകോപി നിദ്ദിസിതബ്ബോ ന ഭവേയ്യ. **ആഭത**ന്തി ആനീതം. **ന ഖോ മയ**ന്തിആദി ഇദം കപ്പിയവസേന ആഭതമ്പി ചീവരമൂലം ഈദിസേന ദൂതവചനേന അകപ്പിയം ഹോതി, തസ്മാ തം പടിക്ഖിപിതബ്ബന്തി ദസ്സേതും വുത്തം. സുവണ്ണം രജതം കഹാപണോ മാസകോതി ഇമാനി ഹി ചത്താരി നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥൂനി, മുത്താ മണി വേളുരിയോ സങ്ഖോ സിലാ പവാളം ലോഹിതങ്കോ മസാരഗല്ലം സത്ത ധഞ്ഞാനി ദാസിദാസഖേത്തവത്ഥുപുപ്ഫാരാമഫലാരാമാദയോതി ഇമാനി ദുക്കടവത്ഥൂനി ച അത്തനോ വാ ചേതിയസങ്ഘഗണപുഗ്ഗലാനം വാ അത്ഥായ സമ്പടിച്ഛിതും ന വട്ടന്തി, തസ്മാ തം സാദിതും ന വട്ടതീതി ദസ്സനത്ഥം "ന ഖോ മയ"ന്തിആദി വുത്തം.

ചീവരഞ്ച ഖോ മയം പടിഗ്ഗണ്ഹാമാതി ഇദം പന അത്താനം ഉദ്ദിസ്സ ആഭതത്താ വത്തും വട്ടതി, തസ്മാ വുത്തം. **കാലേനാ**തി യുത്തപത്തകാലേന, യദാ നോ അത്ഥോ ഹോതി, തദാ കപ്പിയം ചീവരം പടിഗ്ഗണ്ഹാമാതി അത്ഥോ. **വേയ്യാവച്ചകരോ**തി കപ്പിയകാരകോ. **നിദ്ദിസിതബ്ബോ**തിഇദം "അത്ഥി പനായസ്മതോ കോചി വേയ്യാവച്ചകരോ"തി കപ്പിയവചനേന വുത്തത്താ അനുഞ്ഞാതം. സചേ പന ദൂതോ "കോ ഇമം ഗണ്ഹാതീ"തി വാ "കസ്സ ദേമീ"തി വാ വദതി, ന നിദ്ദിസിതബ്ബോ. **ആരാമികോ വാ ഉപാസകോ വാ**തിഇദം സാരുപ്പതായ വുത്തം, ഠപേത്വാ പന പഞ്ച സഹധമ്മികേ യോ കോചി കപ്പിയകാരകോ വട്ടതി. **ഏസോ ഖോ, ആവുസോ**തിഇദം ഭിക്ഖുസ്സ കപ്പിയവചനദസ്സനത്ഥം വുത്തം, ഏവമേവ ഹി വത്തബ്ബം, "ഏതസ്സ ദേഹീ"തിആദി ന വത്തബ്ബം. **സഞ്ഞത്തോ സോ മയാ**തി ആണത്തോ സോ മയാ, യഥാ തുമ്ഹാകം ചീവരേന അത്ഥേ സതി ചീവരം ദസ്സതി, ഏവം വുത്തോതി അത്ഥോ. ദൂതേന ഹി ഏവം ആരോചിതേയേവ തം ചോദേതും വട്ടതി, നേവ തസ്സ ഹത്ഥേ ദത്വാ ഗതമത്തകാരണേന. സചേ പന "അയം വേയ്യാവച്ചകരോ"തി സമ്മുഖാ നിദ്ദിട്ഠോ ഹോതി, ദൂതോ ച സമ്മുഖാ ഏവ തസ്സ ഹത്ഥേ ചേതാപന്നം ദത്വാ "ഥേരസ്സ ചീവരം കിണിത്വാ ദേഹീ"തി ഗച്ഛതി, ഏവം "സഞ്ഞത്തോ സോ മയാ"തി അവുത്തേപി ചോദേതും വട്ടതി. സചേ പന ദൂതോ ഗച്ഛന്തോവ "അഹം തസ്സ ഹത്ഥേ ദസ്സാമി, തുമ്ഹേ ചീവരം ഗണ്ഹേയ്യാഥാ"തി ഭിക്ഖുനോ വത്വാ വാ ഗച്ഛതി, അഞ്ഞം വാ പേസേത്വാ ആരോചാപേതി, ഏവം സതി ഇതരമ്പി ചോദേതും വട്ടതിയേവ. ദേസനാമത്തമേവ ചേതം "ദൂതേനാ"തി. യോപി അത്തനാ ആഹരിത്വാ ഏവം പടിപജ്ജതി, തസ്മിമ്പി ഇദമേവ ലക്ഖണം. **അത്ഥോ മേ, ആവുസോ, ചീവരേനാ**തി ചോദനാലക്ഖണനിദസ്സനമേതം. സചേ ഹി വാചായ ചോദേതി, ഇദം വാ വചനം യായ കായചി ഭാസായ ഏതസ്സ അത്ഥോ വാ വത്തബ്ബോ, "ദേഹി മേ, ആഹര മേ"തിആദിനാ നയേന പന വത്തും ന വട്ടതി. **അഭിനിപ്ഫാദേയ്യാ**തി ഏവം വചീഭേദം കത്വാ തിക്ഖത്തും ചോദയമാനോ പടിലാഭവസേന സാധേയ്യ. **ഇച്ചേതം കുസല**ന്തി ഏതം സുന്ദരം.

ഛക്ഖത്തുപരമന്തി ഭാവനപുംസകവചനമേതം. ഛക്ഖത്തുപരമഞ്ഹി തേന ചീവരം ഉദ്ദിസ്സ തുണ്ഹീഭൂതേന ഠാതബ്ബം, ന നിസീദിതബ്ബം, ന ആമിസം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, ന ധമ്മോ ഭാസിതബ്ബോ. "കിംകാരണാ ആഗതോസീ"തി വുത്തേ പന "ജാനാഹി, ആവുസോ"തി ഏത്തകമേവ വത്തബ്ബം. സചേ നിസജ്ജാദീനി കരോതി, ഠാനം ഭഞ്ജതി, ആഗതകാരണം വിനാസേതി, ഇദം കായേന ചോദനായ ലക്ഖണദസ്സനത്ഥം വുത്തം. ഏത്ഥ ച ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദേന തിസ്സന്നം ചോദനാനം ഛന്നഞ്ച ഠാനാനം അനുഞ്ഞാതത്താ ചോദനായ ദിഗുണം ഠാനം അനുഞ്ഞാതം ഹോതി, തസ്മാ സചേ ചോദേതിയേവ, ന തിട്ഠതി, ഛ ചോദനായോ ലബ്ഭന്തി. സചേ തിട്ഠതിയേവ, ന ചോദേതി, ദ്വാദസ ഠാനാനി ലബ്ഭന്തി. സചേ ഉഭയം കരോതി, ഏകായ ചോദനായ ദ്വേ ഠാനാനി ഹാപേതബ്ബാനി. തത്ഥ യോ ഏകദിവസമേവ പുനപ്പുനം ഗന്ത്വാ ഛക്ഖത്തും ചോദേതി, സകിംയേവ വാ ഗന്ത്വാ "അത്ഥോ മേ, ആവുസോ, ചീവരേനാ"തി ഛക്ഖത്തും വദതി, തഥാ ഏകദിവസമേവ പുനപ്പുനം ഗന്ത്വാ ദ്വാദസക്ഖത്തും തിട്ഠതി, സകിംയേവ വാ ഗന്ത്വാ തത്ര തത്ര ഠാനേ തിട്ഠതി, സോപി സബ്ബചോദനായോ സബ്ബട്ഠാനാനി ച ഭഞ്ജതി, കോ പന വാദോ നാനാദിവസേസു ഏവം കരോന്തസ്സാതി അയമേത്ഥ വിനിച്ഛയോ. യേ പന കപ്പിയകാരകേ ദായകോ സയമേവ ഗന്ത്വാ നിസീദതി തേ സതക്ഖത്തുമ്പി ചോദേതും വട്ടതി. യോ പന ഉഭോഹി പി അനിദ്ദിട്ഠോ മുഖവേവടികകപ്പിയകാരകോ ച പരമ്മുഖകപ്പിയകാരകോ ച, സോ ന കിഞ്ചി വത്തബ്ബോ, ഏവം ഇധ ദസപി കപ്പിയകാരകാ ദസ്സിതാ ഹോന്തി.

തതോ ചേ ഉത്തരീതി വുത്തചോദനാഠാനപരിമാണതോ ഉത്തരി. **നിസ്സഗ്ഗിയ**ന്തി ഉത്തരി വായാമമാനസ്സ സബ്ബപ്പയോഗേസു ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. ഏത്ഥ ച "ഇദം മേ, ഭന്തേ, ചീവരം അതിരേകതിക്ഖത്തും ചോദനായ അതിരേകഛക്ഖത്തും ഠാനേന അഭിനിപ്ഫാദിതം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൩൯) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം. **യതസ്സ ചീവരചേതാപന്നം ആഭത**ന്തി യതോ രാജതോ വാ രാജഭോഗ്ഗതോ വാ അസ്സ ഭിക്ഖുനോ ചീവരചേതാപന്നം ആനീതം, "യത്വസ്സാ"തിപി പാഠോ, അയമേവ അത്ഥോ. **തത്ഥാ**തി തസ്സ രഞ്ഞോ വാ രാജഭോഗ്ഗസ്സ വാ സന്തികം, സമീപത്ഥേ ഹി ഇദം ഭുമ്മവചനം. **ന തം തസ്സ ഭിക്ഖുനോ കിഞ്ചി അത്ഥം അനുഭോതീ**തി തം ചേതാപന്നം തസ്സ ഭിക്ഖുനോ അപ്പമത്തകമ്പി കമ്മം ന നിപ്ഫാദേതി. **യുഞ്ജന്തായസ്മന്തോ സക**ന്തി ആയസ്മന്തോ അത്തനോ സന്തകം ധനം പാപുണന്തു. **മാ വോ സകം വിനസ്സാ**തി തുമ്ഹാകം സന്തകം മാ വിനസ്സതു. **അയം തത്ഥ സാമീചീ**തി അയം തത്ഥ അനുധമ്മതാ ലോകുത്തരധമ്മം അനുഗതാ, വത്തധമ്മതാതി അത്ഥോ, തസ്മാ ഏവം അകരോന്തോ വത്തഭേദേ ദുക്കടം ആപജ്ജതി.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ "അജ്ജുണ്ഹോ, ഭന്തേ, ആഗമേഹീ"തി (പാരാ॰ ൫൩൭) വുച്ചമാനോ നാഗമേസി, തസ്മിം വത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകേസു ചോദനാഠാനേസു അതിരേകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. അചോദനായ ലദ്ധേ, സാമികേഹി ചോദേത്വാ ദിന്നേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. കപ്പിയകാരകസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിദ്ദിട്ഠഭാവോ, ദൂതേന അപ്പിതതാ, തതുത്തരിവായാമോ, തേന വായാമേന പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ചതുത്ഥസദിസാനേവാതി.

രാജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ചീവരവഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. ഏളകലോമവഗ്ഗോ

൧. കോസിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏളകലോമവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **കോസിയമിസ്സക**ന്തി ഏകേനാപി കോസിയംസുനാ അന്തമസോ തസ്സ കരണട്ഠാനേ വാതവേഗേന നിപാതിതേനാപി മിസ്സീകതം. **സന്ഥത**ന്തി സമേ ഭൂമിഭാഗേ കോസിയംസൂനി ഉപരൂപരി സന്ഥരിത്വാ കഞ്ജിയാദീഹി സിഞ്ചിത്വാ കത്തബ്ബതാലക്ഖണം. **കാരാപേയ്യ നിസ്സഗ്ഗിയ**ന്തി കരണകാരാപനപ്പയോഗേസു ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. ഏത്ഥ ച "ഇദം മേ, ഭന്തേ, കോസിയമിസ്സകം സന്ഥതം കാരാപിതം നിസ്സഗ്ഗിയ"ന്തി (പാരാ॰ ൫൪൪) ഇമിനാ നയേന നിസ്സജ്ജനവിധാനം വേദിതബ്ബം, ഇമസ്സേവ വചനസ്സ അനുസാരേന ഇതോ പരം സബ്ബസന്ഥതം വേദിതബ്ബം. സക്കാ ഹി ഏത്താവതാ ജാനിതുന്തി ന തം ഇതോ പരം ദസ്സയിസ്സാമ.

ആളവിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ കോസിയമിസ്സകം സന്ഥതം കാരാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അത്തനോ അത്ഥായ കാരാപനവസേന സാണത്തികം, അത്തനാ വിപ്പകതപരിയോസാപനനയേന ചതുക്കപാചിത്തിയം, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ കരണകാരാപനേസു അഞ്ഞേന കതം പടിലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജനേ ച ദുക്കടം. വിതാനാദികരണേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. കോസിയമിസ്സകഭാവോ, അത്തനോ അത്ഥായ സന്ഥതസ്സ കരണകാരാപനം, പടിലാഭോ ചാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ധോവാപനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവാതി.

കോസിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. സുദ്ധകാളകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **സുദ്ധകാളകാന**ന്തി സുദ്ധാനം കാളകാനം അഞ്ഞേഹി അമിസ്സീകതാനം. വേസാലിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ താദിസം സന്ഥതം കരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം പഠമസദിസമേവാതി.

സുദ്ധകാളകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ദ്വേഭാഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ദ്വേ ഭാഗാ**തി ദ്വേ കോട്ഠാസാ. **ആദാതബ്ബാ**തി ഗഹേതബ്ബാ. **ഗോചരിയാന**ന്തി കപിലവണ്ണാനം. അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - യത്തകേഹി കത്തുകാമോ ഹോതി, തേസു തുലയിത്വാ ദ്വേ കോട്ഠാസാ കാളകാനം ഗഹേതബ്ബാ, ഏകോ ഓദാതാനം, ഏകോ ഗോചരിയാനം. ഏകസ്സാപി കാളകലോമസ്സ അതിരേകഭാവേ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, ഊനകം വട്ടതി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ താദിസം സന്ഥതം കരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, കിരിയാകിരിയം, സേസം പഠമസദിസമേവാതി. ഇമാനി പന തീണി നിസ്സജ്ജിത്വാ പടിലദ്ധാനിപി പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടന്തി.

ദ്വേഭാഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ഛബ്ബസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ഓരേന ചേ ഛന്നം വസ്സാന**ന്തി ഛന്നം വസ്സാനം ഓരിമഭാഗേ, അന്തോതി അത്ഥോ. **അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ**തി യം സങ്ഘോ ഗിലാനസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്ഥതസമ്മുതിം ദേതി, തം ഠപേത്വാ അലദ്ധസമ്മുതികസ്സ ഛബ്ബസ്സബ്ഭന്തരേ അഞ്ഞം സന്ഥതം കരോന്തസ്സ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അനുവസ്സം സന്ഥതം കാരാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാ യേന ലദ്ധാ ഹോതി, തസ്സ യാവ രോഗോ ന വൂപസമ്മതി, വൂപസന്തോ വാ പുന കുപ്പതി, താവ ഗതഗതട്ഠാനേ അനുവസ്സമ്പി കാതും വട്ടതി, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ കാരേതും, കതഞ്ച പടിലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതുമ്പി വട്ടതി, സേസം പഠമസദിസമേവാതി.

ഛബ്ബസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. നിസീദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **പുരാണസന്ഥതം** നാമ യത്ഥ സകിമ്പി നിസിന്നോ വാ ഹോതി നിപന്നോ വാ. **സമന്താ**തി ഏകപസ്സതോ വട്ടം വാ ചതുരസ്സം വാ ഛിന്ദിത്വാ ഗഹിതട്ഠാനം യഥാ വിദത്ഥിമത്തം ഹോതി, ഏവം ഗഹേതബ്ബം. സന്ഥരന്തേന പന ഏകദേസേ വാ സന്ഥരിതബ്ബം, വിജടേത്വാ വാ മിസ്സകം കത്വാ സന്ഥരിതബ്ബം, ഏവം ഥിരതരം ഹോതി. **അനാദാ ചേ**തി സതി പുരാണസന്ഥതേ അഗ്ഗഹേത്വാ. അസതി പന അഗ്ഗഹേത്വാപി വട്ടതി, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ കാരേതും, കതഞ്ച പടിലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതുമ്പി വട്ടതി.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സന്ഥതവിസ്സജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം തതിയസദിസമേവാതി.

നിസീദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഏളകലോമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **അദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപന്നസ്സാ**തി അദ്ധാനസങ്ഖാതം ദീഘമഗ്ഗം പടിപന്നസ്സ, സബ്ബഞ്ചേതം വത്ഥുമത്തദീപനമേവ, യത്ഥ കത്ഥചി പന ധമ്മേന ലഭിത്വാ ഗണ്ഹതോ ദോസോ നത്ഥി. **തിയോജനപരമ**ന്തി ഗഹിതട്ഠാനതോ തിയോജനപ്പമാണം ദേസം. **സഹത്ഥാ**തി സഹത്ഥേന, അത്തനാ ഹരിതബ്ബാനീതി അത്ഥോ. **അസന്തേ ഹാരകേ**തി അസന്തേയേവ അഞ്ഞസ്മിമ്പി ഹാരകേ. സചേ പന അത്ഥി, തം ഗാഹേതും വട്ടതി. അത്തനാ പന അന്തമസോ വാതാബാധപ്പടികാരത്ഥം സുത്തകേന

അബന്ധിത്വാ കണ്ണച്ഛിദ്ദേ പക്ഖിത്താനിപി ആദായ തിയോജനം ഏകം പാദം അതിക്കാമേന്തസ്സ ദുക്കടം, ദുതിയപാദാതിക്കമേ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ തിയോജനാതിക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകതിയോജനേ അതിരേകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. തിയോജനം ഹരണപച്ചാഹരണേ, വാസാധിപ്പായേന ഗന്ത്വാ തതോ പരം ഹരണേ, അച്ഛിന്നം വാ നിസ്സട്ഠം വാ പടിലഭിത്വാ ഹരണേ, അഞ്ഞം ഹരാപനേ, അന്തമസോ സുത്തകേനപി ബദ്ധകതഭണ്ഡഹരണേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഏളകലോമാനം അകതഭണ്ഡതാ, പഠമപ്പടിലാഭോ, അത്തനാ ആദായ വാ അഞ്ഞസ്സ അജാനന്തസ്സ യാനേ പക്ഖിപിത്വാ വാ തിയോജനാതിക്കമനം, ആഹരണപച്ചാഹരണം, അവാസാധിപ്പായതാതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. ഏളകലോമസമുട്ഠാനം , കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഏളകലോമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ഏളകലോമധോവാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ സക്കേസു ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ഏളകലോമധോവാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. തത്ഥ പുരാണചീവരധോവാപനേ വുത്തനയേനേവ സബ്ബോപി വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

ഏളകലോമധോവാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ജാതരൂപസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ജാതരൂപരജത**ന്തി സുവണ്ണഞ്ചേവ രൂപിയഞ്ച, അപിച കഹാപണോ ലോഹമാസകദാരുമാസകജതുമാസകാദയോപി യേ വോഹാരം ഗച്ഛന്തി, സബ്ബേ തേ ഇധ രജതന്ത്വേവ വുത്താ. **ഉഗ്ഗണ്ഹേയ്യ വാ**തി അത്തനോ അത്ഥായ ദിയ്യമാനം വാ യത്ഥകത്ഥചി ഠിതം വാ നിപ്പരിഗ്ഗഹിതം ദിസ്വാ സയം ഗണ്ഹേയ്യ വാ. **ഉഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ വാ**തി തദേവ അഞ്ഞേന ഗാഹാപേയ്യ വാ. **ഉപനിക്ഖിത്തം വാ സാദിയേയ്യാ**തി "ഇദം അയ്യസ്സ ഹോതൂ"തി ഏവം സമ്മുഖാ വാ, "അസുകസ്മിം നാമ ഠാനേ മമ ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണം, തം തുയ്ഹം ഹോതൂ"തി ഏവം പരമ്മുഖാ ഠിതം വാ കേവലം വാചായ വാ ഹത്ഥമുദ്ദായ വാ "തുയ്ഹ"ന്തി വത്വാ പരിച്ചത്തം യോ കായവാചാഹി അപ്പടിക്ഖിപിത്വാ ചിത്തേന അധിവാസേയ്യ, അയം "സാദിയേയ്യാ"തി വുച്ചതി. സചേ പന ചിത്തേന സാദിയതി, ഗണ്ഹിതുകാമോ ഹോതി, കായേന വാ വാചായ വാ "നയിദം കപ്പതീ"തി പടിക്ഖിപതി, കായവാചാഹി അപ്പടിക്ഖിപിത്വാ സുദ്ധചിത്തോ ഹുത്വാ "നയിദം അമ്ഹാകം കപ്പതീ"തി ന സാദിയതി, വട്ടതി. **നിസ്സഗ്ഗിയ**ന്തി ഉഗ്ഗഹണാദീസു യംകിഞ്ചി കരോന്തസ്സ അഘനബദ്ധേസു വത്ഥൂസു വത്ഥുഗണനായ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. തം നിസ്സജ്ജന്തേന "അഹം, ഭന്തേ, രൂപിയം പടിഗ്ഗഹേസിം, ഇദം മേ, ഭന്തേ, നിസ്സഗ്ഗിയം, ഇമാഹം സങ്ഘസ്സ നിസ്സജ്ജാമീ"തി (പാരാ॰ ൫൮൪) ഏവം സങ്ഘമജ്ഝേയേവ നിസ്സജ്ജിതബ്ബം. സചേ തത്ഥ കോചി ഗഹട്ഠോ ആഗച്ഛതി , "ഇദം ജാനാഹീ"തി വത്തബ്ബോ. "ഇമിനാ കിം ആഹരിയ്യതൂ"തി ഭണന്തേ പന "ഇദം നാമാ"തി അവത്വാ "സപ്പിആദീനി ഭിക്ഖൂനം കപ്പന്തീ"തി ഏവം കപ്പിയം ആചിക്ഖിതബ്ബം. സചേ സോ ആഹരതി, രൂപിയപ്പടിഗ്ഗാഹകം ഠപേത്വാ സബ്ബേഹി ഭാജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. രൂപിയപ്പടിഗ്ഗാഹകസ്സ പന യം തപ്പച്ചയാ ഉപ്പന്നം, തം അഞ്ഞേന ലഭിത്വാ ദിയ്യമാനമ്പി അന്തമസോ തതോ നിബ്ബത്തരുക്ഖച്ഛായാപി പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി. സചേ പന സോ കിഞ്ചി ആഹരിതും ന ഇച്ഛതി, "ഇമം ഛഡ്ഡേഹീ"തി വത്തബ്ബോ. സചേ യത്ഥ കത്ഥചി നിക്ഖിപതി, ഗഹേത്വാ വാ ഗച്ഛതി, ന വാരേതബ്ബോ. നോ ചേ ഛഡ്ഡേതി, പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതോ ഭിക്ഖു രൂപിയഛഡ്ഡകോ സമ്മന്നിതബ്ബോ. തേന അനിമിത്തം കത്വാവ ഗൂഥം വിയ ഛഡ്ഡേതബ്ബം. സചേ നിമിത്തം കരോതി, ദുക്കടം ആപജ്ജതി.

രാജഗഹേ ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ രൂപിയപ്പടിഗ്ഗഹണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അരൂപിയേ രൂപിയസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ, സങ്ഘചേതിയാദീനം അത്ഥായ ഗണ്ഹന്തസ്സ, മുത്താമണിആദിപ്പടിഗ്ഗഹണേ ച ദുക്കടം. രതനസിക്ഖാപദനയേന നിക്ഖിപന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ജാതരൂപരജതഭാവോ, അത്തുദ്ദേസികതാ, ഗഹണാദീസു അഞ്ഞതരഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീസു സിയാ കിരിയം ഗഹണേന ആപജ്ജനതോ, സിയാ അകിരിയം പടിക്ഖേപസ്സ അകരണതോ, സേസം സഞ്ചരിത്തേ വുത്തനയമേവാതി.

ജാതരൂപസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. രൂപിയസംവോഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **നാനപ്പകാരക**ന്തി കതാദിവസേന അനേകവിധം. **രൂപിയസംവോഹാര**ന്തി ജാതരൂപരജതപരിവത്തനം. പുരിമസിക്ഖാപദേന ഹി നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥുദുക്കടവത്ഥൂനം പടിഗ്ഗഹണം വാരിതം, ഇമിനാ പരിവത്തനം. തസ്മാ ദുക്കടവത്ഥുനാ ദുക്കടവത്ഥുകപ്പിയവത്ഥൂനി, കപ്പിയവത്ഥുനാ ച ദുക്കടവത്ഥും പരിവത്തേന്തസ്സ ദുക്കടം. നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥുനാ പന നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥും വാ ദുക്കടവത്ഥും വാ കപ്പിയവത്ഥും വാ, ദുക്കടവത്ഥുകപ്പിയവത്ഥൂഹി ച നിസ്സഗ്ഗിയവത്ഥും പരിവത്തേന്തസ്സ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, തം പുരിമനയാനുസാരേനേവ സങ്ഘമജ്ഝേ നിസ്സജ്ജിതബ്ബം, നിസ്സട്ഠവത്ഥുസ്മിഞ്ച തത്ഥ വുത്തനയേനേവ പടിപജ്ജിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ രൂപിയസംവോഹാരവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, യം അത്തനോ ധനേന പരിവത്തേതി, തസ്സ വാ ധനസ്സ വാ രൂപിയഭാവോ ചേവ, പരിവത്തനഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. കിരിയം, സേസം അനന്തരസിക്ഖാപദേ വുത്തനയമേവാതി.

രൂപിയസംവോഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. കയവിക്കയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **നാനപ്പകാരക**ന്തി ചീവരാദീനം കപ്പിയഭണ്ഡാനം വസേന അനേകവിധം. **കയവിക്കയ**ന്തി കയഞ്ചേവ വിക്കയഞ്ച. "ഇമിനാ ഇമം ദേഹി, ഇമം ആഹര, പരിവത്തേഹി, ചേതാപേഹീ"തി ഇമിനാ ഹി നയേന പരസ്സ കപ്പിയഭണ്ഡം ഗണ്ഹന്തോ കയം സമാപജ്ജതി, അത്തനോ കപ്പിയഭണ്ഡം ദേന്തോ വിക്കയം സമാപജ്ജതി. തസ്മാ ഠപേത്വാ പഞ്ച സഹധമ്മികേ യം ഏവം അത്തനോ കപ്പിയഭണ്ഡം ദത്വാ മാതു സന്തകമ്പി കപ്പിയഭണ്ഡം ഗണ്ഹാതി, തം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. വുത്തലക്ഖണവസേന സങ്ഘഗണപുഗ്ഗലേസു യസ്സ കസ്സചി നിസ്സജ്ജിതബ്ബം, "ഇമം ഭുഞ്ജിത്വാ വാ ഗഹേത്വാ വാ ഇദം നാമ ആഹര വാ കരോഹി വാ"തി രജനാദിം ആഹരാപേത്വാ വാ ധമകരണാദിപരിക്ഖാരം ഭൂമിസോധനാദിഞ്ച നവകമ്മം കാരേത്വാ വാ സന്തം വത്ഥു നിസ്സജ്ജിതബ്ബം, അസന്തേ പാചിത്തിയം ദേസേതബ്ബമേവ.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ കയവിക്കയവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "ഇദം കിം അഗ്ഘതീ"തി ഏവം അഗ്ഘം പുച്ഛന്തസ്സ, യസ്സ ഹത്ഥതോ ഭണ്ഡം ഗണ്ഹിതുകാമോ ഹോതി, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം അന്തമസോ തസ്സേവ പുത്തഭാതുകമ്പി കപ്പിയകാരകം കത്വാ "ഇമിനാ ഇദം നാമ ഗഹേത്വാ ദേഹീ"തി ആചിക്ഖന്തസ്സ, "ഇദം അമ്ഹാകം അത്ഥി, അമ്ഹാകഞ്ച ഇമിനാ ച ഇമിനാ ച അത്ഥോ"തി ഏവം വത്വാ അത്തനോ ധനേന ലദ്ധം ഗണ്ഹന്തസ്സ, സഹധമ്മികേഹി സദ്ധിം കയവിക്കയം കരോന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. യം അത്തനോ ധനേന പരിവത്തേതി, യേന ച പരിവത്തേതി, തേസം കപ്പിയവത്ഥുതാ, അസഹധമ്മികതാ, കയവിക്കയാപജ്ജനഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സേസം രൂപിയസംവോഹാരേ വുത്തനയമേവാതി.

കയവിക്കയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഏളകലോമവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. പത്തവഗ്ഗോ

൧. പത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പത്തവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **അതിരേകപത്തോ**തി അനധിട്ഠിതോ ച അവികപ്പിതോ ച, സോ ച ഖോ ഉക്കട്ഠമജ്ഝിമോമകാനം അഞ്ഞതരോ പമാണയുത്തോവ, തസ്സ പമാണം "അഡ്ഢാളഹകോദനം ഗണ്ഹാതീ"തിആദിനാ (പാരാ ൬൦൨) നയേന പാളിയം വുത്തം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - അനുപഹതപുരാണസാലിതണ്ഡുലാനം സുകോട്ടിതപരിസുദ്ധാനം ദ്വേ മഗധനാളിയോ ഗഹേത്വാ തേഹി തണ്ഡുലേഹി അനുത്തണ്ഡുലമകിലിന്നമപിണ്ഡികം സുവിസദം കുന്ദമകുളരാസിസദിസം അവസ്സാവിതോദനം പചിത്വാ നിരവസേസം പത്തേ പക്ഖിപിത്വാ തസ്സ ഓദനസ്സ ചതുത്ഥഭാഗപ്പമാണോ നാതിഘനോ നാതിതനുകോ ഹത്ഥഹാരിയോ സബ്ബസമ്ഭാരസങ്ഖതോ മുഗ്ഗസൂപോ പക്ഖിപിതബ്ബോ, തതോ ആലോപസ്സ അനുരൂപം യാവചരിമാലോപപ്പഹോനകം മച്ഛമംസാദിബ്യഞ്ജനം പക്ഖിപിതബ്ബം, സപ്പിതേലതക്കരസകഞ്ജിയാദീനി പന ഗണനൂപഗാനി ന ഹോന്തി. താനി ഹി ഓദനഗതികാനേവ, നേവ ഹാപേതും, ന വഡ്ഢേതും സക്കോന്തി, ഏവമേതം സബ്ബമ്പി പക്ഖിത്തം സചേ പത്തസ്സ മുഖവട്ടിയാ ഹേട്ഠിമരാജിസമം തിട്ഠതി, സുത്തേന വാ ഹീരേന വാ ഛിന്ദന്തസ്സ സുത്തസ്സ വാ ഹീരസ്സ വാ ഹേട്ഠിമന്തം ഫുസതി, അയം **ഉക്കട്ഠോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം അതിക്കമ്മ ഥൂപീകതം തിട്ഠതി, അയം **ഉക്കട്ഠോമകോ** നാമ പത്തോ. സചേ തം രാജിം ന സമ്പാപുണാതി, അന്തോഗധമേവ ഹോതി, അയം **ഉക്കട്ഠുക്കട്ഠോ** നാമ പത്തോ. ഉക്കട്ഠതോ ഉപഡ്ഢപ്പമാണോ **മജ്ഝിമോ**. മജ്ഝിമപത്തതോ ഉപഡ്ഢപ്പമാണോ **ഓമകോ**. തേസമ്പി വുത്തനയേനേവ ഭേദോ വേദിതബ്ബോ. ഇച്ചേതേസു നവസു ഉക്കട്ഠുക്കട്ഠോ ച ഓമകോമകോ ചാതി ദ്വേ അപത്താ, സേസാ സത്ത പത്താ പമാണയുത്താ നാമ, അയമേത്ഥസങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം (പാരാ॰ അട്ഠ॰ ൨.൬൦൨ ആദയോ) വുത്തോ, തസ്മാ ഏവം പമാണയുത്തം സമണസാരുപ്പേന പക്കം അയോപത്തം വാ മത്തികാപത്തം വാ ലഭിത്വാ പുരാണപത്തം പച്ചുദ്ധരിത്വാ അന്തോദസാഹേ അധിട്ഠാതബ്ബോ. സചേ പനസ്സ മൂലതോ കാകണികമത്തമ്പി ദാതബ്ബം അവസിട്ഠം ഹോതി, അധിട്ഠാനുപഗോ ന ഹോതി, അപ്പച്ചുദ്ധരന്തേന വികപ്പേതബ്ബോ. തത്ഥ പച്ചുദ്ധരണാധിട്ഠാനലക്ഖണം ചീവരവഗ്ഗേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, വികപ്പനലക്ഖണം പരതോ വക്ഖാമ. സചേ പന കോചി അപത്തകോ ഭിക്ഖു ദസ പത്തേ ലഭിത്വാ സബ്ബേ അത്തനാവ പരിഭുഞ്ജിതുകാമോ ഹോതി, ഏകം പത്തം അധിട്ഠായ പുന ദിവസേ തം പച്ചുദ്ധരിത്വാ അഞ്ഞോ അധിട്ഠാതബ്ബോ, ഏതേനുപായേന വസ്സസതമ്പി പരിഹരിതും സക്കാ. യോ പനസ്സ പത്തോ മുഖവട്ടിതോ ഹേട്ഠാ ദ്വങ്ഗുലമത്തോകാസതോ പട്ഠായ യത്ഥകത്ഥചി കങ്ഗുസിത്ഥനിക്ഖമനമത്തേന ഛിദ്ദേന ഛിദ്ദോ ഹോതി, സോ അധിട്ഠാനുപഗോ ന ഹോതി. പുന ഛിദ്ദേ പാകതികേ കതേ അധിട്ഠാതബ്ബോ, സേസം അധിട്ഠാനവിജഹനം തിചീവരേ വുത്തനയമേവ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അതിരേകപത്തധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, സേസവണ്ണനാക്കമോ ചീവരവഗ്ഗസ്സ പഠമസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോതി.

പത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഊനപഞ്ചബന്ധനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ ഊനാനി പഞ്ച ബന്ധനാനി അസ്സാതി **ഊനപഞ്ചബന്ധനോ,** നാസ്സ പഞ്ച ബന്ധനാനി പൂരേന്തീതി അത്ഥോ, തേന ഊനപഞ്ചബന്ധനേന, ഇത്ഥമ്ഭൂതസ്സ ലക്ഖണേ കരണവചനം. തത്ഥ യസ്മാ അബന്ധനസ്സാപി പഞ്ച ബന്ധനാനി ന പൂരേന്തി സബ്ബസോ നത്ഥിതായ, തേനസ്സ പദഭാജനേ "ഊനപഞ്ചബന്ധനോ നാമ പത്തോ അബന്ധനോ വാ ഏകബന്ധനോ വാ"തിആദി (പാരാ॰ ൬൧൩) വുത്തം. "ഊനപഞ്ചബന്ധനേനാ"തി ച വുത്തത്താ യസ്സ പഞ്ചബന്ധനോ പത്തോ ഹോതി പഞ്ചബന്ധനോകാസോ വാ, തസ്സ സോ അപത്തോ, തസ്മാ അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേതും വട്ടതി. യസ്മിം പന പത്തേ മുഖവട്ടിതോ ഹേട്ഠാ ഭട്ഠാ ദ്വങ്ഗുലപ്പമാണാ ഏകാപി രാജി ഹോതി, തം തസ്സാ രാജിയാ ഹേട്ഠിമപരിയന്തേ പത്തവേധകേന വിജ്ഝിത്വാ പചിത്വാ സുത്തരജ്ജുകമകചിരജ്ജുകാദീഹി വാ തിപുസുത്തകേന വാ ബന്ധിത്വാ തം ബന്ധനം ആമിസസ്സ അലഗ്ഗനത്ഥം തിപുപട്ടകേന വാ കേനചി ബദ്ധസിലേസാദിനാ വാ പടിച്ഛാദേതബ്ബം, സോ ച പത്തോ അധിട്ഠഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബോ, സുഖുമം വാ ഛിദ്ദം കത്വാ ബന്ധിതബ്ബോ, ഫാണിതം ഝാപേത്വാ പാസാണചുണ്ണേന ബന്ധിതുമ്പി വട്ടതി. യസ്സ പന ദ്വേ രാജിയോ വാ ഏകായേവ വാ ചതുരങ്ഗുലാ, തസ്സ ദ്വേ ബന്ധനാനി ദാതബ്ബാനി. യസ്സ തിസ്സോ വാ ഏകായേവ വാ ഛളങ്ഗുലാ, തസ്സ തീണി. യസ്സ ചതസ്സോ വാ ഏകായേവ വാ അട്ഠങ്ഗുലാ, തസ്സ ചത്താരി. യസ്സ പഞ്ച വാ ഏകായേവ വാ ദസങ്ഗുലാ, സോ ബദ്ധോപി അബദ്ധോപി അപത്തോയേവ, അഞ്ഞോ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ, ഏസ താവ മത്തികാപത്തേ വിനിച്ഛയോ.

അയോപത്തേ പന സചേപി പഞ്ച വാ അതിരേകാനി വാ ഛിദ്ദാനി ഹോന്തി, താനി ചേ അയചുണ്ണേന വാ ആണിയാ വാ ലോഹമണ്ഡലേന വാ ബദ്ധാനി മട്ഠാനി ഹോന്തി, സ്വേവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബോ, അഞ്ഞോ ന വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ. അഥ പന ഏകമ്പി ഛിദ്ദം മഹന്തം ഹോതി, ലോഹമണ്ഡലേന ബദ്ധമ്പി മട്ഠം ന ഹോതി, പത്തേ ആമിസം ലഗ്ഗതി, അകപ്പിയോ ഹോതി അയം പത്തോ, അഞ്ഞോ വിഞ്ഞാപേതബ്ബോ. യോ പന ഏവം പത്തസങ്ഖേപഗതേ വാ അയോപത്തേ, ഊനപഞ്ചബന്ധനേ വാ മത്തികാപത്തേ സതി അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേതി, പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയോ ഹോതി, നിസ്സജ്ജിതബ്ബോ. നിസ്സജ്ജന്തേന സങ്ഘമജ്ഝേ ഏവ നിസ്സജ്ജിതബ്ബോ, തേന വുത്തം "ഭിക്ഖുപരിസായ നിസ്സജ്ജിതബ്ബോ"തി. **യോ ച തസ്സാ ഭിക്ഖുപരിസായ**തിഏത്ഥ തേഹി ഭിക്ഖൂഹി പകതിയാ ഏവ അത്തനോ അത്തനോ അധിട്ഠിതം പത്തം ഗഹേത്വാ സന്നിപതിതബ്ബം, തതോ സമ്മതേന പത്തഗ്ഗാഹാപകേന പത്തസ്സ വിജ്ജമാനഗുണം വത്വാ "ഭന്തേ, ഇമം ഗണ്ഹഥാ"തി ഥേരോ വത്തബ്ബോ. സചേ ഥേരസ്സ സോ പത്തോ ന രുച്ചതി, അപ്പിച്ഛതായ വാ ന ഗണ്ഹാതി, വട്ടതി. തസ്മിം പന അനുകമ്പായ അഗണ്ഹന്തസ്സ ദുക്കടം. സചേ പന ഗണ്ഹാതി, ഥേരസ്സ പത്തം ദുതിയത്ഥേരം ഗാഹാപേത്വാ ഏതേനേവ ഉപായേന യാവ സങ്ഘനവകാ ഗാഹാപേതബ്ബോ, തേന പരിച്ചത്തപത്തോ പന **പത്തപരിയന്തോ** നാമ, **സോ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പദാതബ്ബോ**. തേനാപി സോ യഥാ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഗഹിതപത്തോ, ഏവമേവ സക്കച്ചം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബോ. സചേ പന തം ജിഗുച്ഛന്തോ അദേസേ വാ നിക്ഖിപതി, അപരിഭോഗേന വാ പരിഭുഞ്ജതി, വിസ്സജ്ജേതി വാ, ദുക്കടം ആപജ്ജതി.

സക്കേസു ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ബഹൂ പത്തേ വിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം , അബന്ധനേന അബന്ധനം, ഏകബന്ധനം, ദുബന്ധനം, തിബന്ധനം, ചതുബ്ബന്ധനം, അബന്ധനോകാസം, ഏകദ്വിതിചതുബ്ബന്ധനോകാസം ചേതാപേതി, ഏവം ഏകേകേന പത്തേന ദസധാ ദസവിധം പത്തം. ചേതാപനവസേന പന ഏകം നിസ്സഗ്ഗിയപാചിത്തിയസതം ഹോതി. നട്ഠപത്തസ്സ, ഭിന്നപത്തസ്സ, അത്തനോ ഞാതകപ്പവാരിതേ, അഞ്ഞസ്സ ച ഞാതകപ്പവാരിതേ, തസ്സേവത്ഥായ വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, അത്തനോ ധനേന ഗണ്ഹതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അധിട്ഠാനുപഗപത്തസ്സ ഊനപഞ്ചബന്ധനതാ, അത്തുദ്ദേസികതാ, അകതവിഞ്ഞത്തി , തായ ച പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ധോവാപനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാനേവാതി.

ഊനപഞ്ചബന്ധനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **പടിസായനീയാനീ**തി പടിസായിതബ്ബാനി, പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനീതി അത്ഥോ. ഏതേന സയം ഉഗ്ഗഹേത്വാ നിക്ഖിത്താനം സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തിം ദസ്സേതി, താനി ഹി പടിസായിതും ന വട്ടന്തി. **ഭേസജ്ജാനീ**തി ഭേസജ്ജകിച്ചം കരോന്തു വാ, മാ വാ, ഏവം ലദ്ധവോഹാരാനി. **സപ്പി** നാമ ഗവാദീനം സപ്പി, യേസം മംസം കപ്പതി, തേസം സപ്പി. തഥാ **നവനീതം. തേലം** നാമ തിലസാസപമധുകഏരണ്ഡകവസാദീഹി നിബ്ബത്തിതം. **മധു** നാമ മക്ഖികാമധുമേവ. **ഫാണിതം** നാമ ഉച്ഛുരസം ഉപാദായ പന അപക്കാ വാ അവത്ഥുകപക്കാ വാ സബ്ബാപി ഉച്ഛുവികതി "ഫാണിത"ന്തി വേദിതബ്ബം. **താനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ**തി താനി ഭേസജ്ജാനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ, ന തേസം വത്ഥൂനി. ഏതേന ഠപേത്വാ വസാതേലം യാനേത്ഥ യാവകാലികവത്ഥുകാനി, തേസം വത്ഥൂനി പടിഗ്ഗഹേത്വാ കതാനി സപ്പിആദീനി സത്താഹം അതിക്കാമയതോപി അനാപത്തിം ദസ്സേതി. വസാതേലം പന കാലേ പടിഗ്ഗഹിതം കാലേ നിപക്കം കാലേ സംസട്ഠം തേലപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതും അനുഞ്ഞാതം, തസ്മാ ഠപേത്വാ മനുസ്സവസം അഞ്ഞം യംകഞ്ചി വസം പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹേത്വാ സാമം പചിത്വാ നിബ്ബത്തിതതേലമ്പി സത്താഹം നിരാമിസപരിഭോഗേന വട്ടതി. അനുപസമ്പന്നേന പചിത്വാ ദിന്നം പന തദഹുപുരേഭത്തം സാമിസമ്പി വട്ടതി, അഞ്ഞേസം യാവകാലികവത്ഥൂനം വത്ഥും പചിതും ന വട്ടതിയേവ. നിബ്ബത്തിതസപ്പി വാ നവനീതം വാ പചിതും വട്ടതി, തം പന തദഹുപുരേഭത്തമ്പി സാമിസം പരിഭുഞ്ജിതും ന വട്ടതി. പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതഖീരാദിതോ അനുപസമ്പന്നേന പചിത്വാ കതസപ്പിആദീനി പന തദഹുപുരേഭത്തം സാമിസാനിപി വട്ടന്തി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ അനജ്ഝോഹരണീയാനി, സത്താഹാതിക്കമേപി അനാപത്തി. **സന്നിധികാരകം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനീ**തി സന്നിധിം കത്വാ നിദഹിത്വാ പുരേഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതാനി തദഹുപുരേഭത്തം സാമിസപരിഭോഗേനാപി വട്ടന്തി, പച്ഛാഭത്തതോ പട്ഠായ പന താനി ച, പച്ഛാഭത്തം പടിഗ്ഗഹിതാനി ച സത്താഹം നിരാമിസപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനീതി അത്ഥോ. "പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനീ"തി ച വചനതോ അന്തോസത്താഹേ അബ്ഭഞ്ജനാദീനം അത്ഥായ അധിട്ഠഹിത്വാ ഠപിതേസു അനാപത്തി, യാവജീവികാനി സാസപമധുകഏരണ്ഡകഅട്ഠീനി തേലകരണത്ഥം പടിഗ്ഗഹേത്വാ തദഹേവ കതതേലം സത്താഹകാലികം, ദുതിയദിവസേ കതം ഛാഹം വട്ടതി, തതിയദിവസേ കതം പഞ്ചാഹം, ചതുത്ഥപഞ്ചമഛട്ഠസത്തമദിവസേ കതം തദഹേവ വട്ടതി. സചേ യാവ അരുണസ്സ ഉഗ്ഗമനാ തിട്ഠതി, നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, അട്ഠമദിവസേ കതം അനജ്ഝോഹരണീയം, അനിസ്സഗ്ഗിയത്താ പന ബാഹിരപരിഭോഗേന വട്ടതി. സചേപി ന കരോതി, തേലത്ഥായ പടിഗ്ഗഹിതസാസപാദീനം പന പാളിയം അനാഗതസപ്പിആദീനഞ്ച സത്താഹാതിക്കമേ ദുക്കടം ആപജ്ജതി. സീതുദകേന കതമധുകപുപ്ഫഫാണിതം പന ഫാണിതഗതികമേവ, അമ്ബഫാണിതാദീനി യാവകാലികാനി. യം പനേത്ഥ സത്താഹകാലികം, തം നിസ്സട്ഠം പടിലഭിത്വാപി അരുആദീനി വാ മക്ഖേതും, അജ്ഝോഹരിതും വാ ന വട്ടതി. പദീപേ കാളവണ്ണേ വാ ഉപനേതബ്ബം, അഞ്ഞസ്സ ഭിക്ഖുനോ കായികപരിഭോഗം വട്ടതി. യം പന നിരപേക്ഖോ പരിച്ചജിത്വാ പുന ലഭതി, തം അജ്ഝോഹരിതുമ്പി വട്ടതി. വിസും ഠപിതസപ്പിആദീസു, ഏകഭാജനേ വാ അമിസ്സിതേസു വത്ഥുഗണനായ ആപത്തിയോ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സത്താഹം അതിക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം ചീവരവഗ്ഗസ്സ പഠമസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. വസ്സികസാടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **മാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന**ന്തി ചതുന്നം ഗിമ്ഹമാസാനം ഏകോ പച്ഛിമമാസോ സേസോ. **പരിയേസിതബ്ബ**ന്തി ഗിമ്ഹാനം പച്ഛിമമാസസ്സ പഠമദിവസതോ പട്ഠായ യാവ കത്തികമാസസ്സ പച്ഛിമദിവസോ, താവ "കാലോ വസ്സികസാടികായാ"തിആദിനാ സതുപ്പാദകരണേന, സങ്ഘസ്സ പവാരിതട്ഠാനതോ, അത്തനോ ഞാതകപ്പവാരിതട്ഠാനതോ പന "ദേഥ മേ വസ്സികസാടികചീവര"ന്തിആദികായ വിഞ്ഞത്തിയാപി പരിയേസിതബ്ബം. അഞ്ഞാതകഅപ്പവാരിതട്ഠാനേ സതുപ്പാദം കരോന്തസ്സ വത്തഭേദേ ദുക്കടം, യഥാ വാ തഥാ വാ "ദേഥ മേ"തിആദിവചനേന വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദേന നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. **കത്വാ നിവാസേതബ്ബ**ന്തി ഗിമ്ഹാനം പച്ഛിമദ്ധമാസസ്സ പഠമദിവസതോ പട്ഠായ യാവ കത്തികമാസസ്സ പച്ഛിമദിവസോ, താവ സൂചികമ്മനിട്ഠാനേന സകിമ്പി

വണ്ണഭേദമത്തരജനേന കപ്പബിന്ദുകരണേന ച കത്വാ പരിദഹിതബ്ബാ. ഏത്താവതാ ഗിമ്ഹാനം പച്ഛിമോ മാസോ പരിയേസനക്ഖേത്തം , പച്ഛിമോ അദ്ധമാസോ കരണനിവാസനക്ഖേത്തമ്പി, വസ്സാനസ്സ ചതൂസു മാസേസു സബ്ബമ്പി തം വട്ടതീതി അയമത്ഥോ ദസ്സിതോ ഹോതി. യോ ചായം ഗിമ്ഹാനം പച്ഛിമോ മാസോ അനുഞ്ഞാതോ, എത്ഥ കതപരിയേസിതമ്പി വസ്സികസാടികം അധിട്ഠാതും ന വട്ടതി. സചേ തസ്മിം മാസേ അതിക്കന്തേ വസ്സം ഉക്കഡ്ഢിയതി, പുന മാസപരിഹാരം ലഭതി, ധോവിത്വാ പന നിക്ഖിപിത്വാ വസ്സൂപനായികദിവസേ അധിട്ഠാതബ്ബാ. സചേ സതിസമ്മോസേന വാ അപ്പഹോനകഭാവേന വാ അകതാ ഹോതി. തേ ച ദ്വേ മാസേ വസ്സാനസ്സ ചതുമാസന്തി ഛ മാസേ പരിഹാരം ലഭതി. സചേ പന കത്തികമാസേ കഥിനം അത്ഥരിയതി, അപരേപി ചത്താരോ മാസേ ലഭതി, ഏവം ദസ മാസാ ഹോന്തി. തതോ പരമ്പി സതിയാ പച്ചാസായ തം മൂലചീവരം കത്വാ ഠപേന്തസ്സ ഏകമാസന്തി ഏവം ഏകാദസ മാസേ പരിഹാരം ലഭതി, ഇതോ പരം ഏകാഹമ്പി ന ലഭതി.

ഓരേന ചേ മാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാനന്തി ഗിമ്ഹാനം പച്ഛിമമാസസ്സ ഓരിമഭാഗേ യാവ ഹേമന്തസ്സ പഠമദിവസോ, താവാതി അത്ഥോ. **പരിയേസേയ്യാ**തി ഏതേസു സത്തസു പിട്ഠിസമയമാസേസു അഞ്ഞാതകഅപ്പവാരിതട്ഠാനതോ സതുപ്പാദകരണേന പരിയേസന്തസ്സ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ അഞ്ഞാതകവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദേന നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, ഞാതകപ്പവാരിതേ വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ തേന സിക്ഖാപദേന അനാപത്തി, സതുപ്പാദം കരോന്തസ്സ ഇമിനാ സിക്ഖാപദേന ആപത്തി. **ഓരേനദ്ധമാസോ സേസോ ഗിമ്ഹാന**ന്തി ഗിമ്ഹാനസ്സ പച്ഛിമദ്ധമാസതോ ഓരിമഭാഗേ ഏകസ്മിം അദ്ധമാസേ. **കത്വാ നിവാസേയ്യാ**തി ഏത്ഥന്തരേ ധമ്മേന ഉപ്പന്നമ്പി കത്വാ നിവാസേന്തസ്സ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ വസ്സികസാടികപരിയേസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകമാസദ്ധമാസേസു അതിരേകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം, തഥാ സതിയാ വസ്സികസാടികായ നഗ്ഗസ്സ കായം ഓവസ്സാപയതോ. പോക്ഖരണിയാദീസു പന ന്ഹായന്തസ്സ വാ അച്ഛിന്നചീവരസ്സ വാ നട്ഠചീവരസ്സ വാ "അനിവത്ഥം ചോരാ ഹരന്തീ"തി ഏവം ആപദാസു വാ നിവാസയതോ ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഏത്ഥ ച വസ്സികസാടികായ അത്തുദ്ദേസികതാ, അസമയേ പരിയേസനതാ, തായ ച പടിലാഭോതി ഇമാനി താവ പരിയേസനാപത്തിയാ തീണി അങ്ഗാനി . സചീവരതാ, ആപദാഭാവോ, വസ്സികസാടികായ സകഭാവോ, അസമയേ നിവാസനന്തി ഇമാനി നിവാസനാപത്തിയാ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ധോവാപനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാനേവാതി.

വസ്സികസാടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ചീവരഅച്ഛിന്ദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **സാമം ചീവരം ദത്വാ**തി വേയ്യാവച്ചാദീനി പച്ചാസിസമാനോ സയമേവ ദത്വാ. **അച്ഛിന്ദേയ്യാ**തി വേയ്യാവച്ചാദീനി അകരോന്തം ദിസ്വാ സകസഞ്ഞായ അച്ഛിന്ദന്തസ്സ വത്ഥുഗണനായ ആപത്തിയോ. **അച്ഛിന്ദാപേയ്യാ**തിഏത്ഥ പന "അച്ഛിന്ദാ"തി ആണത്തിയാ ദുക്കടം, അച്ഛിന്ദേസു യത്തകാനി ആണത്താനി, തേസം ഗണനായ ആപത്തിയോ.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ചീവരഅച്ഛിന്ദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം. അനുപസമ്പന്നേ ഉപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ, അനുപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ വാ, ഉപസമ്പന്നസ്സാപി വികപ്പനുപഗപച്ഛിമചീവരം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം പരിക്ഖാരം, അനുപസമ്പന്നസ്സ ച യംകിഞ്ചി അച്ഛിന്ദതോ വാ ദുക്കടം. തേന തുട്ഠേന വാ കുപിതേന വാ ദിന്നം പന തസ്സ വിസ്സാസം വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വികപ്പനുപഗപച്ഛിമചീവരതാ, സാമം ദിന്നതാ, സകസഞ്ഞിതാ, ഉപസമ്പന്നതാ, കോധവസേന അച്ഛിന്ദനം വാ അച്ഛിന്ദാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി അഞ്ഞത്ര വേദനായ. വേദനാ പന ഇധ ദുക്ഖവേദനായേവാതി.

ചീവരഅച്ഛിന്ദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. സുത്തവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **സുത്ത**ന്തി ഛബ്ബിധം ഖോമസുത്താദിം വാ തേസം അനുലോമം വാ. **വിഞ്ഞാപേത്വാ**തി ചീവരത്ഥായ യാചിത്വാ. **വായാപേയ്യാ**തി "ചീവരം മേ, ആവുസോ, വായഥാ"തി അകപ്പിയായ വിഞ്ഞത്തിയാ വായാപേയ്യ. **നിസ്സഗ്ഗിയ**ന്തി ഏവം വായാപേന്തസ്സ യോ തന്തവായോ ചീവരവായനത്ഥം തുരിവേമസജ്ജനാദികേ പയോഗേ കരോതി, തസ്സ സബ്ബപ്പയോഗേസു ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

രാജഗഹേ ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ചീവരവായാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, വിഞ്ഞാപിതസുത്തം വിഞ്ഞാപിതതന്തവായേന വായാപേന്തസ്സ ദീഘതോ വിദത്ഥിമത്തേ തിരിയഞ്ച ഹത്ഥമത്തേ വീതേ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം. ഇതി യാവ ചീവരം വഡ്ഢതി, താവ ഇമിനാ പമാണേന ആപത്തിയോ വഡ്ഢന്തി. തേനേവ പന അവിഞ്ഞത്തിയാ ലദ്ധസുത്തം വായാപേന്തസ്സ യഥാ പുബ്ബേ നിസ്സഗ്ഗിയം , ഏവം ഇധ ദുക്കടം. തേനേവ വിഞ്ഞത്തഞ്ച അവിഞ്ഞത്തഞ്ച വായാപേന്തസ്സ സചേ വുത്തപ്പമാണേന കേദാരബദ്ധം വിയ ചീവരം ഹോതി, അകപ്പിയസുത്തമയേ പരിച്ഛേദേ പാചിത്തിയം, ഇതരസ്മിം തഥേവ ദുക്കടം. തതോ ചേ ഊനതരാ പരിച്ഛേദാ, സബ്ബപരിച്ഛേദേസു ദുക്കടാനേവ. അഥ ഏകന്തരികേന വാ സുത്തേന ദീഘതോ വാ കപ്പിയം തിരിയം അകപ്പിയം കത്വാ വീതം ഹോതി, പുബ്ബേ വുത്തപ്പമാണഗണനായ ദുക്കടാനി. ഏതേനേവ ഉപായേന കപ്പിയതന്തവായേന അകപ്പിയസുത്തേ, കപ്പിയാകപ്പിയേഹി തന്തവായേഹി സുത്തേപി കപ്പിയേ അകപ്പിയേ കപ്പിയാകപ്പിയേ ച ആപത്തിഭേദോ വേദിതബ്ബോ. തികപാചിത്തിയം, അവായാപിതേ വായാപിതസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ചീവരസിബ്ബനആയോഗകായബന്ധനഅംസബദ്ധകപത്തത്ഥവികപരിസ്സാവനാനം അത്ഥായ സുത്തം വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, ഞാതകപ്പവാരിതേഹി കപ്പിയസുത്തം വായാപേന്തസ്സ, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ, അത്തനോ ധനേന, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി, ചീവരത്ഥായ വിഞ്ഞാപിതസുത്തം, അത്തുദ്ദേസികതാ, അകപ്പിയതന്തവായേന അകപ്പിയവിഞ്ഞത്തിയാ വായാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ധോവാപനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാനേവാതി.

സുത്തവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. മഹാപേസകാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **തത്ര ചേ സോ ഭിക്ഖൂ**തി യത്ര ഗാമേ വാ നിഗമേ വാ തന്തവായാ, തത്ര. **പുബ്ബേ അപ്പവാരിതോ**തി ചീവരസാമികേഹി അപ്പവാരിതോ ഹുത്വാ . **വികപ്പം ആപജ്ജേയ്യാ**തി വിസിട്ഠകപ്പം അധികവിധാനം ആപജ്ജേയ്യ. ഇദാനി യേനാകാരേന വികപ്പം ആപന്നോ ഹോതി, തം ദസ്സേതും **ഇദം ഖോ, ആവുസോ**തിആദി വുത്തം. തത്ഥ **ആയത**ന്തി ദീഘം. **വിത്ഥത**ന്തി പുഥുലം. **അപ്പിത**ന്തി ഘനം. **സുവീത**ന്തി സുട്ഠു വീതം, സബ്ബട്ഠാനേസു സമം കത്വാ വീതം. **സുപ്പവായിത**ന്തി സുട്ഠു പവായിതം, സബ്ബട്ഠാനേസു സമം കത്വാ തന്തേ പസാരിതം. **സുവിലേഖിത**ന്തി ലേഖനിയാ സുട്ഠു വിലേഖിതം. **സുവിതച്ഛിത**ന്തി കോച്ഛേന സുട്ഠു വിതച്ഛിതം, സുട്ഠു നിദ്ധോതന്തി അത്ഥോ. **പിണ്ഡപാതമത്തമ്പീ**തി ഏത്ഥ ച ന ഭിക്ഖുനോ പിണ്ഡപാതദാനമത്തേന തം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, സചേ പന തേ തസ്സ വചനേന ചീവരസാമികാനം ഹത്ഥതോ സുത്തം ഗഹേത്വാ ഈസകമ്പി ആയതം വാ വിത്ഥതം വാ അപ്പിതം വാ കരോന്തി, അഥ തേസം പയോഗേ ഭിക്ഖുനോ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ചീവരേ വികപ്പം ആപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഞാതകേ അഞ്ഞാതകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ഞാതകപ്പവാരിതാനം തന്തവായേഹി, അഞ്ഞസ്സ വാ അത്ഥായ, അത്തനോ വാ ധനേന, മഹഗ്ഘം വായാപേതുകാമം അപ്പഗ്ഘം വായാപേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഞ്ഞാതകഅപ്പവാരിതാനം തന്തവായേ ഉപസങ്കമിത്വാ വികപ്പമാപജ്ജനതാ, ചീവരസ്സ അത്തുദ്ദേസികതാ, തസ്സ വചനേന സുത്തവഡ്ഢനം, ചീവരപ്പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ധോവാപനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാനേവാതി.

മഹാപേസകാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. അച്ചേകചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ദസാഹാനാഗത**ന്തി ദസ അഹാനി ദസാഹം, തേന ദസാഹേന അനാഗതാ ദസാഹാനാഗതാ, ദസാഹേന അസമ്പത്താതി അത്ഥോ, തം ദസാഹാനാഗതം, അച്ചന്തസംയോഗവസേന ഭുമ്മത്ഥേ ഉപയോഗവചനം. **കത്തികതേമാസികപുണ്ണമ**ന്തി പഠമകത്തികപുണ്ണമം, ഇധാപി പഠമപദസ്സ അനുപയോഗതാ പുരിമനയേനേവ ഭുമ്മത്ഥേ ഉപയോഗവചനം. ഇദം വുത്തം ഹോതി - യതോ പട്ഠായ പഠമപ്പവാരണാ "ദസാഹാനാഗതാ"തി വുച്ചതി, സചേപി താനി ദിവസാനി അച്ചന്തമേവ ഭിക്ഖുനോ അച്ചേകചീവരം ഉപ്പജ്ജേയ്യ, "അച്ചേകം ഇദ"ന്തി ജാനമാനേന ഭിക്ഖുനാ സബ്ബമ്പി പടിഗ്ഗഹേതബ്ബന്തി. തേന പവാരണാമാസസ്സ ജുണ്ഹപക്ഖപഞ്ചമിതോ പട്ഠായ ഉപ്പന്നസ്സ ചീവരസ്സ നിധാനകാലോ ദസ്സിതോ ഹോതി. കാമഞ്ചേസ "ദസാഹപരമം അതിരേകചീവരം ധാരേതബ്ബ"ന്തിഇമിനാവ സിദ്ധോ, അട്ഠുപ്പത്തിവസേന പന അപുബ്ബം വിയ അത്ഥം ദസ്സേത്വാ സിക്ഖാപദം ഠപിതം. **അച്ചേകചീവര**ന്തി ഗമികഗിലാനഗബ്ഭിനിഅഭിനവുപ്പന്നസദ്ധാനം പുഗ്ഗലാനം അഞ്ഞതരേന "വസ്സാവാസികം ദസ്സാമീ"തി ഏവം ആരോചേത്വാ ദിന്നം. സചേ തം പുരേ പവാരണായ വിഭജിതം, യേന ഗഹിതം, തേന വസ്സച്ഛേദോ ന കാതബ്ബോ, കരോതി ചേ, തം ചീവരം സങ്ഘികം ഹോതി. **യാവ ചീവരകാലസമയ**ന്തി അനത്ഥതേ കഥിനേ യാവ വസ്സാനസ്സ പച്ഛിമോ മാസോ, അത്ഥതേ കഥിനേ യാവ പഞ്ച മാസാ, താവ നിക്ഖിപിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അച്ചേകചീവരസ്സ ചീവരകാലസമയം അതിക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ ചീവരവഗ്ഗസ്സ പഠമസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

അച്ചേകചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. സാസങ്കസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ഉപവസ്സം ഖോ പനാ**തി ഏത്ഥ **ഉപവസ്സ**ന്തി ഉപവസ്സ, ഉപവസിത്വാതി വുത്തം ഹോതി, ഉപസമ്പജ്ജന്തിആദീസു (വിഭ॰ ൫൭൦) വിയ ഹേത്ഥ അനുനാസികോ ദട്ഠബ്ബോ, വസ്സം ഉപഗന്ത്വാ വസിത്വാ ചാതി അത്ഥോ. ഇമസ്സ ച പദസ്സ "തഥാരൂപേസു ഭിക്ഖു സേനാസനേസു വിഹരന്തോ"തിഇമിനാ സമ്ബന്ധോ, ഇദം വുത്തം ഹോതി - വസ്സം ഉപഗന്ത്വാ വസിത്വാ ച തതോ പരം പച്ഛിമകത്തികപുണ്ണമപരിയോസാനകാലം യാനി ഖോ പന താനി ആരഞ്ഞകാനി...പേ॰... അന്തരഘരേ നിക്ഖിപേയ്യാതി. തത്ഥ **ആരഞ്ഞകാനീ**തി സബ്ബപച്ഛിമാനി ആരോപിതേന ആചരിയധനുനാ ഗാമസ്സ ഇന്ദഖീലതോ പട്ഠായ പഞ്ചധനുസതപ്പമാണേ പദേസേ കതസേനാസനാനി. സചേ പന അപരിക്ഖിത്തോ ഗാമോ ഹോതി, പരിക്ഖേപാരഹട്ഠാനതോ പട്ഠായ മിനേതബ്ബം. സചേ വിഹാരസ്സ പരിക്ഖേപോ വാ അപരിക്ഖിത്തസ്സ യം ഗാമതോ സബ്ബപഠമം സേനാസനം വാ ചേതിയം വാ ബോധി വാ ധുവസന്നിപാതട്ഠാനം വാ യാവ , തം താവ പകതിമഗ്ഗേന മിനേതബ്ബം, അഞ്ഞം മഗ്ഗം കാതും, അമഗ്ഗേന വാ മിനേതും ന വട്ടതി. **സാസങ്കസമ്മതാനീ**തി ചോരാദീനം നിവിട്ഠോകാസാദിദസ്സനേന "സാസങ്കാനീ"തി സമ്മതാനി, ഏവം സഞ്ഞാതാനീതി അത്ഥോ. സഹ പടിഭയേന **സപ്പടിഭയാനി,** ചോരേഹി മനുസ്സാനം ഹതവിലുത്താകോടിതഭാവദസ്സനതോ സന്നിഹിതബലവഭയാനീതി അത്ഥോ.

അന്തരഘരേ നിക്ഖിപേയ്യാതി ആരഞ്ഞകസ്സ സേനാസനസ്സ സമന്താ സബ്ബദിസാഭാഗേസു അത്തനാ അഭിരുചിതേ ഗോചരഗാമേ നിക്ഖിപേയ്യ. തഞ്ച ഖോ സതിയാ അങ്ഗസമ്പത്തിയാ, തത്രായം അങ്ഗസമ്പത്തി - പുരിമികായ ഉപഗന്ത്വാ മഹാപവാരണായ പവാരിതോ ഹോതി, ഇദമേകം അങ്ഗം. കത്തികമാസോയേവ ഹോതി, ഇദം ദുതിയം അങ്ഗം. പഞ്ചധനുസതികപച്ഛിമപ്പമാണയുത്തം സേനാസനം ഹോതി, ഇദം തതിയം അങ്ഗം. ഊനപ്പമാണേ വാ ഗാവുതതോ അതിരേകപ്പമാണേ വാ ന ലഭതി, യത്ര ഹി പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ഭുത്തവേലായമേവ പുന വിഹാരം സക്കാ ആഗന്തും, തദേവ ഇധാധിപ്പേതം. സാസങ്കസപ്പടിഭയമേവ ഹോതി, ഇദം ചതുത്ഥം അങ്ഗം ഹോതീതി. **കോചിദേവ പച്ചയോ**തി കിഞ്ചിദേവ കാരണം. **തേന ചീവരേനാ**തി തേന അന്തരഘരേ നിക്ഖിത്തചീവരേന. **വിപ്പവാസായാ**തി വിയോഗവാസായ. **തതോ ചേ ഉത്തരി വിപ്പവസേയ്യാ**തി ഛാരത്തതോ ഉത്തരി തസ്മിം സേനാസനേ സത്തമം അരുണം ഉട്ഠാപേയ്യാതി അത്ഥോ, തഥാ അസക്കോന്തേന പന ഗാമസീമം ഓക്കമിത്വാ സഭായം വാ യത്ഥ കത്ഥചി വാ വസിത്വാ ചീവരപ്പവത്തിം ഞത്വാ പക്കമിതും വട്ടതി. **അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ**തി യം സങ്ഘോ ഗിലാനസ്സ ഭിക്ഖുനോ ചീവരേന വിപ്പവാസസമ്മുതിം ദേതി, തം ഠപേത്വാ അലദ്ധസമ്മുതികസ്സ അതിരേകഛാരത്തം വിപ്പവസതോ നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ചീവരവിപ്പവാസവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ ചീവരവഗ്ഗസ്സ ദുതിയസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

സാസങ്കസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. പരിണതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **സങ്ഘികന്**തി സങ്ഘസ്സ സന്തകം. സോ ഹി സങ്ഘസ്സ പരിണതത്താ ഹത്ഥേ അനാരുള്ഹോപി ഏകേന പരിയായേന സങ്ഘസന്തകോ ഹോതി. **ലാഭന്**തി ലഭിതബ്ബം ചീവരാദിവത്ഥും. **പരിണതന്**തി ''ദസ്സാമ കരിസ്സാമാ''തി വചീഭേദേന വാ ഹത്ഥമുദ്ദായ വാ സങ്ഘസ്സ നിന്നം ഹുത്വാ ഠിതം. **അത്തനോ പരിണാമേയ്യാ**തി ''ഇദം മയ്ഹം ദേഥാ''തിആദീനി വദന്തോ അത്തനിന്നം കരേയ്യ. സചേ പന സങ്ഘസ്സ ദിന്നം ഹോതി, തം ഗഹേതും ന വട്ടതി, സങ്ഘസ്സേവ ദാതബ്ബം. പരിണതം പന സഹധമ്മികാനം വാ ഗിഹീനം വാ അന്തമസോ മാതുസന്തകമ്പി അത്തനോ പരിണാമേന്തസ്സ പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പരിണാമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, പരിണതേ വേമതികസ്സ, അപരിണതേ പരിണതസഞ്ഞിനോ ചേവ വേമതികസ്സ ച, സങ്ഘചേതിയപുഗ്ഗലേസു യസ്സ കസ്സചി പരിണതം അഞ്ഞസങ്ഘാദീനം പരിണാമേന്തസ്സ ച ദുക്കടം. അപരിണതസഞ്ഞിനോ, ''കത്ഥ ദേമാ''തി പുച്ഛിതേ ''യത്ഥ തുമ്ഹാകം ചിത്തം പസീദതി, തത്ഥ ദേഥ, തുമ്ഹാകം ദേയ്യധമ്മോ പരിഭോഗം വാ ലഭേയ്യാ''തിആദീനി വദന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സങ്ഘേ പരിണതഭാവോ, തം ഞത്വാ അത്തനോ പരിണാമനം, പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

പരിണതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

പത്തവഗ്ഗോ തതിയോ.

ഇതി കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

നിസ്സഗ്ഗിയപാചിത്തിയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

പാചിത്തിയകണ്ഡോ

൧. മുസാവാദവഗ്ഗോ

൧. മുസാവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പാചിത്തിയേസു മുസാവാദവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **സമ്പജാനമുസാവാദേ**തി പുബ്ബേപി ജാനിത്വാ വചനക്ഖണേപി ജാനന്തസ്സേവ മുസാവാദഭണനേ. ഭണനഞ്ച നാമ ഇധ അഭൂതസ്സ വാ ഭൂതതം, ഭൂതസ്സ വാ അഭൂതതം കത്വാ കായേന വാ വാചായ വാ വിഞ്ഞാപനപ്പയോഗോ, നിമിത്തത്ഥേ ചേതം ഭുമ്മവചനം. തസ്മാ യോ സമ്പജാനമുസാവാദം വദതി, തസ്സ തംനിമിത്തം തംഹേതു തപ്പച്ചയാ പാചിത്തിയം ഹോതീതി ഏവമേത്ഥ അഞ്ഞേസു ച ഈദിസേസു അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ.

സാവത്ഥിയം ഹത്ഥകം സക്യപുത്തം ആരബ്ഭ അവജാനിത്വാ പടിജാനനാദിവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനത്ഥം മുസാ ഭണന്തസ്സ പാരാജികം, അമൂലകേന പാരാജികേന അനുദ്ധംസനത്ഥം സങ്ഘാദിസേസോ, സങ്ഘാദിസേസേന അനുദ്ധംസനത്ഥം പാചിത്തിയം, ആചാരവിപത്തിയാ അനുദ്ധംസനത്ഥം ദുക്കടം, "യോ തേ വിഹാരേ വസീ"തിആദിനാ (പാരാ॰ ൨൨൦) പരിയായേന ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനത്ഥം പടിവിജാനന്തസ്സ മുസാ ഭണിതേ ഥുല്ലച്ചയം, അപ്പടിവിജാനന്തസ്സ ദുക്കടം, കേവലം മുസാ ഭണന്തസ്സ ഇധ പാചിത്തിയം. അനുപധാരേത്വാ സഹസാ ഭണന്തസ്സ, "അഞ്ഞം ഭണിസ്സാമീ"തി അഞ്ഞം ഭണന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വിസംവാദനപുരേക്ഖാരതാ, വിസംവാദനചിത്തേന യമത്ഥം വത്തുകാമോ, തസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിഞ്ഞാപനപയോഗോ ചാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

മുസാവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഓമസവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഓമസവാദേ**തി ഓവിജ്ഝനവചനേ, ജാതിനാമഗോത്തകമ്മസിപ്പആബാധലിങ്ഗകിലേസആപത്തിഅക്കോസേസു ഭൂതേന വാ അഭൂതേന വാ യേന കേനചി പാരാജികം ആപന്നം വാ അനാപന്നം വാ യംകിഞ്ചി ഭിക്ഖും യായ കായചി വാചായ വാ ഹത്ഥമുദ്ദായ വാ അനഞ്ഞാപദേസേന അക്കോസനവചനേ പാചിത്തിയന്തി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഓമസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തേഹിയേവ ദസഹി അക്കോസവത്ഥൂഹി "സന്തി ഇധേകച്ചേ ചണ്ഡാലാ"തിആദിനാ (പാചി॰ ൨൬) നയേന അഞ്ഞാപദേസം കത്വാ അക്കോസന്തസ്സ, "ചോരോസി ഗണ്ഠിഭേദകോസീ"തിആദീഹി പാളിമുത്തകപദേഹി അക്കോസന്തസ്സ, യഥാ തഥാ വാ അനുപസമ്പന്നം അക്കോസന്തസ്സ ച ദുക്കടം. ഇധ ഭിക്ഖുനീപി അനുപസമ്പന്നസങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. അനക്കോസിതുകാമസ്സ കേവലം ദവകമ്യതായ വദതോ സബ്ബത്ഥ ദുബ്ഭാസിതം. അത്ഥധമ്മഅനുസാസനിപുരേക്ഖാരാനം, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. യം അക്കോസതി, തസ്സ ഉപസമ്പന്നതാ, അനഞ്ഞാപദേസേന ജാതിആദീഹി അക്കോസനം, "മം അക്കോസതീ"തി ജാനനാ, അത്ഥപുരേക്ഖാരതാദീനം അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, വേദനാ പന ഇധ ദുക്ഖാതി.

ഓമസവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. പേസുഞ്ഞസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ഭിക്ഖുപേസുഞ്ഞേ**തി ഭിക്ഖുസ്സ പേസുഞ്ഞേ, ജാതിആദീഹി അക്കോസവത്ഥൂഹി ഭിക്ഖൂ അക്കോസന്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ സുത്വാ വചനം ഭിക്ഖുനോ പിയകമ്യതായ വാ ഭേദാധിപ്പായേന വാ യോ അക്കുദ്ധോ, തസ്സ ഭിക്ഖുസ്സ കായേന വാ വാചായ വാ ഉപസംഹടേ തസ്മിം പേസുഞ്ഞകരണവചനേ പാചിത്തിയന്തി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പേസുഞ്ഞഉപസംഹരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, വുത്തനയേനേവ അഞ്ഞാപദേസേന അക്കോസന്തസ്സ വചനൂപസംഹാരേ വാ പാളിമുത്തകഅക്കോസൂപസംഹാരേ വാ അനുപസമ്പന്നസ്സ ച ഉപസംഹാരേ ദുക്കടം. ഇധാപി ഭിക്ഖുനീ അനുപസമ്പന്നട്ഠാനേ ഠിതാ. ന പിയകമ്യതായ, ന ഭേദാധിപ്പായേന കേവലം പാപഗരഹിതായ വദന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ജാതിആദീഹി അനഞ്ഞാപദേസേന അക്കോസന്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ സുത്വാ വചനം ഭിക്ഖുസ്സ ഉപസംഹരണം, പിയകമ്യതാഭേദാധിപ്പായേസു അഞ്ഞതരതാ , തസ്സ വിജാനനാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനേവാതി.

പേസുഞ്ഞസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. പദസോധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **പദസോ ധമ്മം വാചേയ്യാ**തി സങ്ഗീതിത്തയം അനാരുള്ഹമ്പി രാജോവാദതിക്ഖിന്ദ്രിയചതുപരിവത്തനനന്ദോപനന്ദകുലുമ്പസുത്തമഗ്ഗകഥാദിധമ്മഞ്ച സങ്ഗീതിത്തയമാരുള്ഹം തിപിടകധമ്മഞ്ച പദം പദം വാചേയ്യ, പദാനുപദഅന്വക്ഖരഅനുബ്യഞ്ജനേസു ഏകേകം കോട്ഠാസന്തി അത്ഥോ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏതേസു പദാദീസു ഭിക്ഖുഞ്ച ഭിക്ഖുനിഞ്ച ഠപേത്വാ യംകഞ്ചി കോട്ഠാസം അവസേസപുഗ്ഗലേഹി സദ്ധിം ഏകതോ ഭണന്തസ്സ പദാദിഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പദസോ ധമ്മവാചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം. ഉപസമ്പന്നേ അനുപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. അനുപസമ്പന്നേന സദ്ധിം ഏകതോ ഉദ്ദേസഗ്ഗഹണേ, സജ്ഝായകരണേ, തസ്സ സന്തികേ ഉദ്ദേസഗ്ഗഹണേ, യേഭുയ്യേന പഗുണഗന്ഥം ഭണന്തസ്സ, ഓസാരേന്തസ്സ ച ഖലിതട്ഠാനേ "ഏവം ഭണാഹീ"തി വചനേ ച ഏകതോ ഭണന്തസ്സാപി, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അനുപസമ്പന്നതാ, വുത്തലക്ഖണം ധമ്മം പദസോ വാചനതാ, ഏകതോ ഓസാപനഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി.

പദസോധമ്മസമുട്ഠാനം, കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

പദസോധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഠമസഹസേയ്യസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **അനുപസമ്പന്നേനാ**തി ഭിക്ഖും ഠപേത്വാ അന്തമസോ പാരാജികവത്ഥുഭൂതേന തിരച്ഛാനഗതേനാപി. **ഉത്തരിദിരത്തതിരത്ത**ന്തി ദ്വിന്നം വാ തിണ്ണം വാ രത്തീനം ഉപരി. **സഹസേയ്യ**ന്തി സബ്ബച്ഛന്നപരിച്ഛന്നേ യേഭുയ്യേന ഛന്നപരിച്ഛന്നേ വാ സേനാസനേ പുബ്ബാപരിയേന വാ ഏകക്ഖണേന വാ ഏകതോ നിപജ്ജനം. **കപ്പേയ്യാ**തി വിദഹേയ്യ സമ്പാദേയ്യ. തത്ഥ ഛദനം അനാഹച്ച ദിയഡ്ഢഹത്ഥുബ്ബേധേന പാകാരാദിനാ പരിച്ഛിന്നമ്പി സബ്ബപരിച്ഛന്നമിച്ചേവ വേദിതബ്ബം, തസ്മാ ഇമിനാ ലക്ഖണേന സമന്നാഗതോ സചേപി സത്തഭൂമികോ പാസാദോ ഏകൂപചാരോ ഹോതി, സതഗബ്ഭം വാ ചതുസാലം, യോ തത്ഥ വാ അഞ്ഞത്ഥ വാ താദിസേ തേന വാ അഞ്ഞേന വാ അനുപസമ്പന്നേന സഹ തിസ്സോ രത്തിയോ സയിത്വാ ചതുത്ഥദിവസേ അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ അനുപസമ്പന്നേ നിപന്നേ ഗബ്ഭദ്വാരം പിധായ വാ അപിധായ വാ നിപജ്ജതി, പഠമനിപന്നോ വാ തസ്മിം നിപജ്ജന്തേ ന വുട്ഠാതി, തസ്സ ഉഭിന്നം ഉട്ഠഹിത്വാ നിപജ്ജനപ്പയോഗഗണനായ അനുപസമ്പന്നഗണനായ ച പാചിത്തിയം. അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൫൧) സബ്ബപ്പകാരതോ വുത്തോ.

ആളവിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അനുപസമ്പന്നേന സഹസേയ്യവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "ഉത്തരിദിരത്തതിരത്ത"ന്തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഉപസമ്പന്നേ അനുപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ഉപഡ്ഢച്ഛന്നപരിച്ഛന്നാദീസു ച ദുക്കടം. ഊനകദിരത്തതിരത്തം വസന്തസ്സ, തതിയായ രത്തിയാ പുരാരുണാ നിക്ഖമിത്വാ പുന വസന്തസ്സ, സബ്ബച്ഛന്നസബ്ബാപരിച്ഛന്നാദീസു വസന്തസ്സ, ഇതരസ്മിം നിസിന്നേ നിപജ്ജന്തസ്സ, നിപന്നേ വാ നിസീദന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പാചിത്തിയവത്ഥുകസേനാസനം, തത്ഥ അനുപസമ്പന്നേന സഹ നിപജ്ജനം, ചതുത്ഥദിവസേ സൂരിയത്ഥങ്ഗമനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

പഠമസഹസേയ്യസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ദുതിയസഹസേയ്യസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **മാതുഗാമേനാ**തി അന്തമസോ തദഹുജാതായപി മനുസ്സിത്ഥിയാ. ദിസ്സമാനരൂപാ പന യക്ഖിപേതിയോ പണ്ഡകോ മേഥുനവത്ഥുഭൂതാ ച തിരച്ഛാനിത്ഥിയോ ഇധ ദുക്കടവത്ഥുകാ ഹോന്തി.

സാവത്ഥിയം ആയസ്മന്തം അനുരുദ്ധത്ഥേരം ആരബ്ഭ മാതുഗാമേന സഹസേയ്യവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം അനന്തരസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം അഞ്ഞത്ര രത്തിപരിച്ഛേദാ, തത്ര ഹി ചതുത്ഥദിവസേ ആപത്തി, ഇധ പന പഠമദിവസേപീതി.

ദുതിയസഹസേയ്യസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ധമ്മദേസനാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **ഉത്തരിഛപ്പഞ്ചവാചാഹീ**തിഏത്ഥ ഏകോ ഗാഥാപാദോ ഏകാ വാചാതി ഏവം സബ്ബത്ഥ വാചാപമാണം വേദിതബ്ബം. **ധമ്മം ദേസേയ്യാ**തി പദസോധമ്മസിക്ഖാപദേ വുത്തലക്ഖണം ധമ്മം വാ അട്ഠകഥാധമ്മം വാ ഭാസേയ്യ. **അഞ്ഞത്ര വിഞ്ഞുനാ പുരിസവിഗ്ഗഹേനാ**തി വിനാ വിഞ്ഞുനാ പുരിസേന. മനുസ്സവിഗ്ഗഹം ഗഹേത്വാ ഠിതേന പന യക്ഖേന വാ പേതേന വാ തിരച്ഛാനേന വാ സദ്ധിം ഠിതായപി ധമ്മം ദേസേതും ന വട്ടതി. **പാചിത്തിയ**ന്തി ദുതിയാനിയതേ വുത്തലക്ഖണേന മനുസ്സേന വിനാ വിഞ്ഞുമനുസ്സിത്ഥിയാ ഛന്നം വാചാനം ഉപരി പദാദിവസേന ധമ്മം ദേസേന്തസ്സ പദാദിഗണനായ, ബഹൂനം ദേസയതോ മാതുഗാമഗണനായ ച പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ മാതുഗാമസ്സ ധമ്മദേസനാവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര വിഞ്ഞുനാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അമാതുഗാമേ മാതുഗാമസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ യക്ഖിപേതിപണ്ഡകമനുസ്സവിഗ്ഗഹതിരച്ഛാനിത്ഥീനം ദേസേന്തസ്സ ച ദുക്കടം. ഛഹി വാചാഹി, തതോ വാ ഓരം ദേസേന്തസ്സ, വുത്തലക്ഖണേ വാ പുരിസേ സതി, സയം വാ ഉട്ഠായ, പുന നിസീദിത്വാ മാതുഗാമസ്സ വാ ഉട്ഠഹിത്വാ പുന നിസിന്നസ്സ, അഞ്ഞസ്സ വാ മാതുഗാമസ്സ ദേസയതോ, "ദീഘനികായോ നാമ ഭന്തേ കിമത്ഥിയോ"തി ഏവം പന പുട്ഠേ സബ്ബമ്പി ദീഘനികായം ദേസേന്തസ്സ, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ വുച്ചമാനം മാതുഗാമേ സുണന്തേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തലക്ഖണസ്സ ധമ്മസ്സ ഛന്നം വാചാനം ഉപരി ദേസനാ, വുത്തലക്ഖണോ മാതുഗാമോ, ഇരിയാപഥപരിവത്താഭാവോ, കപ്പിയകാരകസ്സാഭാവോ, അപഞ്ഹാവിസ്സജ്ജനാതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പദസോധമ്മസദിസാനേവ, കേവലം ഇധ കിരിയാകിരിയം ഹോതീതി.

ധമ്മദേസനാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ഭൂതാരോചനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മ**ന്തി ചതുത്ഥപാരാജികേ വുത്തലക്ഖണം ഉത്തരിമനുസ്സാനം ഝായീനഞ്ചേവ അരിയാനഞ്ച ധമ്മം. **ഭൂതസ്മിം പാചിത്തിയ**ന്തി അത്തനി ഝാനാദിധമ്മേ സതി തം ഭിക്ഖുഞ്ച ഭിക്ഖുനിഞ്ച ഠപേത്വാ അഞ്ഞസ്സ ആരോചയതോ പാചിത്തിയം.

വേസാലിയം വഗ്ഗുമുദാതീരിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ തേസം ഭൂതാരോചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി , അനാണത്തികം, നിപ്പരിയായേന അത്തനി വിജ്ജമാനം ഝാനാദിധമ്മം ആരോചേന്തസ്സ സചേ യസ്സ ആരോചേതി, സോ അനന്തരമേവ "അയം ഝാനലാഭീ"തി വാ "അരിയോ"തി വാ യേന കേനചി ആകാരേന തമത്ഥം ജാനാതി, പാചിത്തിയം. നോ ചേ ജാനാതി, ദുക്കടം. പരിയായേന ആരോചിതം പന ജാനാതു വാ, മാ വാ, ദുക്കടമേവ. തഥാരൂപേ കാരണേ

സതി ഉപസമ്പന്നസ്സ ആരോചയതോ, ആദികമ്മികസ്സ ച അനാപത്തി. യസ്മാ പന അരിയാനം ഉമ്മത്തകാദിഭാവോ നത്ഥി, ഝാനലാഭിനോ പന തസ്മിം സതി ഝാനാ പരിഹായന്തി, തസ്മാ തേ ഇധ ന ഗഹിതാ. ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മസ്സ ഭൂതതാ, അനുപസമ്പന്നസ്സ ആരോചനം, തങ്ഖണവിജാനനാ, അനഞ്ഞാപദേസോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. ഭൂതാരോചനസമുട്ഠാനം, കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, കുസലാബ്യാകതചിത്തേഹി ദ്വിചിത്തം, സുഖമജ്ഝത്തവേദനാഹി ദ്വിവേദനന്തി.

ഭൂതാരോചനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. ദുട്ഠുല്ലാരോചനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ഭിക്ഖുസ്സാ**തി പാരാജികം അനജ്ഝാപന്നസ്സ. **ദുട്ഠുല്ല**ന്തി കിഞ്ചാപി ദ്വിന്നം ആപത്തിക്ഖന്ധാനമേതം അധിവചനം, ഇധ പന സങ്ഘാദിസേസമേവ അധിപ്പേതം. **അഞ്ഞത്ര ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ**തി യം സങ്ഘോ അഭിണ്ഹാപത്തികസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആയതിം സംവരത്ഥായ ആപത്തീനഞ്ച കുലാനഞ്ച പരിയന്തം കത്വാ വാ അകത്വാ വാ തിക്ഖത്തും അപലോകേത്വാ കതികം കരോതി, തം ഠപേത്വാ, അയഥാകതികായ "അയം അസുചിം മോചേത്വാ സങ്ഘാദിസേസം ആപന്നോ"തിആദിനാ നയേന വത്ഥുനാ സദ്ധിം ആപത്തിം ഘടേത്വാ ആരോചേന്തസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ദുട്ഠുല്ലാപത്തിആരോചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം , അദുട്ഠുല്ലായ ദുട്ഠുല്ലസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം, അവസേസേ ഛ ആപത്തിക്ഖന്ധേ, അനുപസമ്പന്നസ്സ പുരിമപഞ്ചസിക്ഖാപദവീതിക്കമസങ്ഖാതം ദുട്ഠുല്ലം വാ ഇതരം അദുട്ഠുല്ലം വാ അജ്ഝാചാരം ആരോചേന്തസ്സാപി ദുക്കടമേവ. വത്ഥുമത്തം വാ ആപത്തിമത്തം വാ ആരോചേന്തസ്സ, ഭിക്ഖുസമ്മുതിപരിച്ഛേദം അനതിക്കമിത്വാ ആരോചേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തലക്ഖണസ്സ ഭിക്ഖുനോ സവത്ഥുകോ സങ്ഘാദിസേസോ, അനുപസമ്പന്നസ്സ ആരോചനം, ഭിക്ഖുസമ്മുതിയാ അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, വേദനാ പന ഇധ ദുക്ഖായേവാതി.

ദുട്ഠുല്ലാരോചനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. പഥവീഖണനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **പഥവി**ന്തി ദുവിധാ പഥവീ ജാതപഥവീ അജാതപഥവീതി. തത്ഥ **ജാതപഥവീ** സുദ്ധമിസ്സപുഞ്ജവസേന തിവിധാ, തത്ഥ **സുദ്ധപഥവീ** നാമ പകതിയാ സുദ്ധപംസു വാ സുദ്ധമത്തികാ വാ. **മിസ്സപഥവീ** നാമ യത്ഥ പംസുതോ വാ മത്തികാതോ വാ പാസാണസക്ഖരകഥലമരുമ്ബവാലുകാസു അഞ്ഞതരസ്സ തതിയഭാഗോ ഹോതി. **പുഞ്ജപഥവീ** നാമ "അതിരേകചാതുമാസം ഓവട്ഠോ പംസുപുഞ്ജോ വാ മത്തികാപുഞ്ജോ വാ"തി (പാചി॰ ൮൬) വുത്തം, വുത്തലക്ഖണേന പന മിസ്സകപുഞ്ജോപി പിട്ഠിപാസാണേ ഠിതസുഖുമരജമ്പി ച ദേവേ ഫുസായന്തേ സകിം തിന്തം ചതുമാസച്ചയേന തിന്തോകാസോ പുഞ്ജപഥവിസങ്ഖമേവ ഗച്ഛതി. തിവിധാപി ചേസാ പഥവീ ഉദ്ധനപത്തപചനാദിവസേന വാ യഥാ തഥാ വാ അദഡ്ഢാ 'ജാതപഥവീ'തി വുച്ചതി, ദഡ്ഢാ പന വുത്തപ്പമാണതോ അധികതരപാസാണാദിമിസ്സാ വാ **അജാതപഥവീ** നാമ ഹോതി, കോ പന വാദോ സുദ്ധപാസാണാദിഭേദായ. തത്ഥ യാ 'ജാതപഥവീ'തി വുത്താ, അയം അകപ്പിയപഥവീ. യോ ഭിക്ഖു തം ഏവരൂപം പഥവിം സയം ഖണതി, ഖണനഭേദനവിലേഖനപചനാദീഹി വികോപേതി, തസ്സ പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം. യോ പന ഖണാപേതി, വുത്തനയേനേവ വികോപാപേതി, തസ്സ "ഇമം പദേസ"ന്തി വാ "ഇമം പഥവി"ന്തി വാ ഏവം നിയമേത്വാ "ഖണ, ഭിന്ദാ"തിആദിനാ നയേന ആണാപേന്തസ്സ ആണത്തിയാ ദുക്കടം, സകിം ആണത്തേ ദിവസമ്പി ഖണന്തേ ആണാപകസ്സ ഏകമേവ പാചിത്തിയം, സചേ ഇതരോ പുനപ്പുനം ആണാപേതി, വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം.

ആളവിയം ആളവകേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പഥവിഖണനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, പഥവിയാ വേമതികസ്സ, അപഥവിയാ പഥവിസഞ്ഞിനോ ചേവ വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. ഓകാസം അനിയമേത്വാ "പോക്ഖരണിം ഖണ, ആവാടം ഖണ, കന്ദം ഖണാ"തിആദീനി ഭണന്തസ്സ, ആതപേന സുസ്സിത്വാ ഫലിതകദ്ദമം വാ ഗോകണ്ടകം വാ ഹേട്ഠാ പഥവിയാ അസമ്ബദ്ധം ഭിജ്ജിത്വാ പതിതനദിതടം വാ മഹന്തമ്പി നങ്ഗലച്ഛിന്നമത്തികാപിണ്ഡന്തിഏവമാദീനി സബ്ബഞ്ച അജാതപഥവിം വികോപേന്തസ്സ, "ഇമസ്സ ഥമ്ഭസ്സ ആവാടം ജാന , മത്തികം ദേഹി, മത്തികം ആഹര, പംസുനാ മേ അത്ഥോ, മത്തികം കപ്പിയം കരോഹീ"തി ഭണന്തസ്സ, അസഞ്ചിച്ച രുക്ഖാദിപവട്ടനേന ഭിന്ദന്തസ്സ, അസതിയാ പാദങ്ഗുട്ഠകാദീഹി വിലേഖന്തസ്സ, ജാതപഥവിഭാവം വാ, "ഖണാമി വാ അഹ"ന്തി അജാനന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ജാതപഥവീ, പഥവിസഞ്ഞിതാ, ഖണനഖണാപനാനം അഞ്ഞതരന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

പഥവീഖണനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

മുസാവാദവഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. ഭൂതഗാമവഗ്ഗോ

൧. ഭൂതഗാമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഭൂതഗാമവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **ഭൂതഗാമപാതബ്യതായാ**തി ഏത്ഥ ഭവന്തി അഹേസുഞ്ചാതി ഭൂതാ, ജായന്തി വഡ്ഢന്തി ജാതാ വഡ്ഢിതാ ചാതി അത്ഥോ. **ഗാമോ**തി രാസി, ഭൂതാനം ഗാമോ, ഭൂതാ ഏവ വാ ഗാമോതി ഭൂതഗാമോ, പതിട്ഠിതഹരിതതിണരുക്ഖാദീനമേതം അധിവചനം. പാതബ്യസ്സ ഭാവോ പാതബ്യതാ, ഛേദനഭേദനാദീഹി യഥാരുചി പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതാതി അത്ഥോ, തസ്സം ഭൂതഗാമപാതബ്യതായ, നിമിത്തത്ഥേ ചേതം ഭുമ്മവചനം, ഭൂതഗാമപാതബ്യതാഹേതു ഭൂതഗാമസ്സ ഛേദനാദിപച്ചയാ പാചിത്തിയന്തി അത്ഥോ. തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു പഥവിഉദകപാകാരാദീസു യത്ഥകത്ഥചി ജാതം അസുക്ഖം അന്തമസോ അതിസുഖുമതിണമ്പി സാസപബീജകസേവാലമ്പി ഉദ്ധരണച്ഛേദനവിജ്ഝനാദീഹി വികോപേതി വാ പഥവിഖണനേ വുത്തനയേന വികോപാപേതി വാ പാചിത്തിയം ആപജ്ജതി.

ആളവിയം ആളവകേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ രുക്ഖഛിന്ദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, ഭൂതഗാമതോ വിയോജിതമൂലബീജഖന്ധബീജഫലുബീജഅഗ്ഗബീജബീജബീജാനം അഞ്ഞതരം ഭാജനഗതം വാ രാസികതം വാ ഭൂമിയം രോപിതമ്പി നിക്ഖന്തമൂലമത്തം വാ നിക്ഖന്തഅങ്കുരമത്തം വാ സചേപിസ്സ വിദത്ഥിമത്താ പത്തവട്ടി നിഗ്ഗച്ഛതി, അനിക്ഖന്തേ വാ മൂലേ നിക്ഖന്തേ വാ മൂലേ യാവ അങ്കുരോ ഹരിതോ ന ഹോതി, താവ തം വികോപേന്തസ്സ ദുക്കടം, തഥാ ഭൂതഗാമബീജഗാമേ വേമതികസ്സ, അഭൂതഗാമബീജഗാമേ ഭൂതഗാമബീജഗാമസഞ്ഞിനോ ചേവ വേമതികസ്സ ച. ഉഭയത്ഥ പന അതഥാസഞ്ഞിസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി, അസഞ്ചിച്ച അസതിയാ അജാനിത്വാ വാ വികോപേന്തസ്സ, 'ഇമം രുക്ഖ'ന്തി ഏവം അനിയമേത്വാ "രുക്ഖം ഛിന്ദ, വല്ലിം ഛിന്ദാ"തിആദീനി ഭണന്തസ്സ, "ഇമം പുപ്ഫം വാ ഫലം വാ ജാന, ഇമം ദേഹി, ഇമം ആഹര, ഇമിനാ മേ അത്ഥോ, ഇമം കപ്പിയം കരോഹീ"തി ഭണന്തസ്സ ച അനാപത്തി. ഏവം കപ്പിയവചനേന ഭൂതഗാമതോ വിയോജിതം പന ബീജജാതം പുന പി "കപ്പിയം കരോഹീ"തി കാരേത്വാവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. ഏവഞ്ഹിസ്സ ബീജഗാമപരിമോചനമ്പി കതം ഹോതി.

കപ്പിയം കരോന്തേന പന അഗ്ഗിനാ വാ നഖേന വാ സത്ഥേന വാ കത്തബ്ബം, അഗ്ഗിനാ കരോന്തേന ച യേന കേനചി അഗ്ഗിനാ ഏകദേസേ ഫുസന്തേന 'കപ്പിയ'ന്തി വത്വാവ കാതബ്ബം. സത്ഥേന കരോന്തേന യസ്സ കസ്സചി തിഖിണസത്ഥസ്സ അന്തമസോ സൂചിനഖച്ഛേദനാദീനമ്പി തുണ്ഡേന വാ ധാരായ വാ വേധം വാ ഛേദം വാ ദസ്സേന്തേന തഥേവ കാതബ്ബം. നഖേന കരോന്തേന ഠപേത്വാ ഗോമഹിംസാദീനം ഖുരേ യേന കേനചി അപൂതിനാ മനുസ്സാനം വാ തിരച്ഛാനാനം വാ നഖേന അന്തമസോ ഛിന്ദിത്വാ ആഹടേനാപി സത്ഥേ വുത്തനയേനേവ കാതബ്ബം. തത്ഥ സചേപി ബീജാനം പബ്ബതമത്തോ രാസി, രുക്ഖസഹസ്സം വാ ഛിന്ദിത്വാ ഏകാബദ്ധം, ഉച്ഛൂനം വാ മഹാഭാരോ ബന്ധിത്വാ ഠപിതോ ഹോതി, ഏകസ്മിം ബീജേ വാ രുക്ഖസാഖായ വാ ഉച്ഛുമ്ഹി വാ കപ്പിയേ കതേ സബ്ബം കതം ഹോതി. ഉച്ഛും "കപ്പിയം കരിസ്സാമീ"തി തേഹി സദ്ധിം ബദ്ധം ദാരുകം വിജ്ഝതി, വട്ടതിയേവ. സചേ പന യായ വല്ലിയാ ഭാരോ ബദ്ധോ, തം വിജ്ഝതി, ന വട്ടതി. മരിചപക്കാദീഹി മിസ്സേത്വാ ഭത്തം ആഹരന്തി, "കപ്പിയം കരോഹീ"തി വുത്തേ സചേപി ഭത്തസിത്ഥേ വിജ്ഝതി, വട്ടതിയേവ, തിലതണ്ഡുലേസുപി ഏസേവ നയോ. യാഗുയാ പക്ഖിത്താനി പന ഏകാബദ്ധാനി ഹുത്വാ ന സന്തിട്ഠന്തി, തത്ഥ ഏകേകം വിജ്ഝിത്വാവ കാതബ്ബം. കപിട്ഠഫലാദീനം അന്തോ മിഞ്ജം കടാഹം മുഞ്ചിത്വാ സഞ്ചരതി, ഭിന്ദാപേത്വാ കപ്പിയം കാരേതബ്ബം. ഏകാബദ്ധാ ചേ, കടാഹേപി കാതും വട്ടതി. യം പന ഫലം തരുണം ഹോതി അബീജം യഞ്ച നിബ്ബത്തബീജം ബീജം അപനേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, തത്ഥ കപ്പിയകരണകിച്ചം നത്ഥി. ഭൂതഗാമോ, ഭൂതഗാമസഞ്ഞിതാ, വികോപനം വാ വികോപാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഥവിഖണനസദിസാനേവാതി.

ഭൂതഗാമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. അഞ്ഞവാദകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ യമത്ഥം സങ്ഘമജ്ഝേ വിനയധരോ പുച്ഛതി, തതോ അഞ്ഞം വദതീതി **അഞ്ഞവാദകോ,** അഞ്ഞേനഞ്ഞം പടിചരണസ്സേതം നാമം. വിഹേസതീതി **വിഹേസകോ,** തുണ്ഹീഭാവസ്സേതം നാമം, തസ്മിം അഞ്ഞവാദകേ വിഹേസകേ. **പാചിത്തിയ**ന്തി വത്ഥുദ്വയേ പാചിത്തിയദ്വയം വുത്തം. തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു സാവസേസം ആപത്തിം ആപന്നോ സങ്ഘമജ്ഝേ അനുയുഞ്ജിയമാനോ തം ന കഥേതുകാമോ അഞ്ഞേന വചനേന അഞ്ഞം ഛാദേന്തോ തഥാ തഥാ വിക്ഖിപതി, യോ ച തുണ്ഹീഭാവേന വിഹേസേതി, തേസം യം ഭഗവതാ അഞ്ഞവാദകകമ്മഞ്ചേവ വിഹേസകകമ്മഞ്ച അനുഞ്ഞാതം, തസ്മിം സങ്ഘേന കതേ പുന തഥാ കരോന്താനം പാചിത്തിയം.

കോസമ്ബിയം ഛന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ അഞ്ഞേനഞ്ഞം പടിചരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ധമ്മകമ്മേ തികപാചിത്തിയം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം, അനാരോപിതേ പന അഞ്ഞവാദകേ വാ വിഹേസകേ വാ തഥാ കരോന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. ആപത്തിം ആപന്നഭാവം വാ അജാനന്തസ്സ "കിം തുമ്ഹേ ഭണഥാ"തി പുച്ഛതോ, ഗേലഞ്ഞേന വാ, "സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡനാദീനി വാ ഭവിസ്സന്തി, അധമ്മേന വാ വഗ്ഗേന വാ നകമ്മാരഹസ്സ വാ കമ്മം കരിസ്സന്തീ"തി ഇമിനാ അധിപ്പായേന ന കഥേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ധമ്മകമ്മേന ആരോപിതതാ, ആപത്തിയാ വാ വത്ഥുനാ വാ അനുയുഞ്ജിയമാനതാ, ഛാദേതുകാമതായ അഞ്ഞേനഞ്ഞം പടിചരണം വാ തുണ്ഹീഭാവോ വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന സിയാ കിരിയം, സിയാ അകിരിയം, ദുക്ഖവേദനഞ്ച ഹോതീതി.

അഞ്ഞവാദകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ യേന വചനേന ഉജ്ഝാപേന്തി "ഛന്ദായ ഇത്ഥന്നാമോ ഇദം നാമ കരോതീ"തിആദീനി വദന്താ ഉപസമ്പന്നം സങ്ഘേന സമ്മതം സേനാസനപഞ്ഞാപകാദിഭേദം തസ്സ അയസകാമാ ഹുത്വാ ഭിക്ഖൂഹി അവജാനാപേന്തി, അവഞ്ഞായ ഓലോകാപേന്തി, ലാമകതോ വാ ചിന്താപേന്തി, തം വചനം **ഉജ്ഝാപനകം**. യേന ച തഥേവ വദന്താ ഖിയ്യന്തി, സബ്ബത്ഥ തസ്സ അവണ്ണം പകാസേന്തി, തം **ഖിയ്യനകം,** തസ്മിം ഉജ്ഝാപനകേ ഖിയ്യനകേ. **പാചിത്തിയ**ന്തി വത്ഥുദ്വയേ പാചിത്തിയദ്വയം വുത്തം. തസ്മാ യോ സമ്മതസ്സ ഭിക്ഖുനോ അയസകാമതായ ഉപസമ്പന്നസ്സ വദന്തോ ഉജ്ഝാപേതി വാ ഖിയ്യതി വാ, തസ്സ പാചിത്തിയം ഹോതി.

രാജഗഹേ മേത്തിയഭൂമജകേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഉജ്ഝാപനഖിയ്യനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, യം തസ്സ ഉപസമ്പന്നസ്സ സമ്മുതികമ്മം കതം, തസ്മിം ധമ്മകമ്മേ തികപാചിത്തിയം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം, അനുപസമ്പന്നസ്സ പന സന്തികേ തഥാ ഭണന്തസ്സ, അസമ്മതസ്സ ച അവണ്ണം യസ്സ കസ്സചി സന്തികേ ഭണന്തസ്സ, അനുപസമ്പന്നസ്സ പന സമ്മതസ്സ വാ അസമ്മതസ്സ വാ അവണ്ണം യസ്സ കസ്സചിദേവ സന്തികേ ഭണന്തസ്സ ച ദുക്കടമേവ. പകതിയാവ ഛന്ദാദിവസേന കരോന്തം ഉജ്ഝാപേന്തസ്സ വാ ഖിയ്യന്തസ്സ വാ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ധമ്മകമ്മേന സമ്മതതാ, ഉപസമ്പന്നതാ, അഗതിഗമനാഭാവോ, തസ്സ അവണ്ണകാമതാ, യസ്സ സന്തികേ വദതി, തസ്സ ഉപസമ്പന്നതാ, ഉജ്ഝാപനം വാ ഖിയ്യനം വാതി ഇമാനേത്ഥ ഛ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനമേവാതി.

ഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. പഠമസേനാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **സങ്ഘികന്തി** സങ്ഘസ്സ സന്തകം. മഞ്ചാദീസു യോകോചി മഞ്ചസങ്ഖേപേന കതോ സബ്ബോപി **മഞ്ചോയേവ, പീഠേപി** ഏസേവ നയോ. യേന കേനചി പന ചോളേന വാ കപ്പിയചമ്മേന വാ ഛവിം കത്വാ ഠപേത്വാ മനുസ്സലോമം താലീസപത്തഞ്ച യേഹി കേഹിചി ലോമപണ്ണതിണവാകചോളേഹി പൂരേത്വാ കതസേനാസനം **ഭിസീതി** വുച്ചതി. തത്ഥ നിസീദിതുമ്പി നിപജ്ജിതുമ്പി വട്ടതി, പമാണപരിച്ഛേദോപി ചേത്ഥ നത്ഥി. **കോച്ഛം** പന വാകഉസീരമുഞ്ജപബ്ബജാദീനം അഞ്ഞതരമയം അന്തോ സംവേല്ലിത്വാ ബദ്ധം ഹേട്ഠാ ച ഉപരി ച വിത്ഥതം പണവസണ്ഠാനം മജ്ഝേ സീഹചമ്മാദിപരിക്ഖിത്തം ഹോതി, അകപ്പിയചമ്മം നാമേത്ഥ നത്ഥി. സേനാസനഞ്ഹി സോവണ്ണമയമ്പി വട്ടതി. **അജ്ഝോകാസേതി** ഏത്ഥ യേ അവസ്സികസങ്കേതാ വസ്സാനമാസാതി ഏവം അസഞ്ഞിതാ അട്ഠ മാസാ, തേ ഠപേത്വാ ഇതരേസു ചതൂസു മാസേസു സചേപി ദേവോ ന വസ്സതി. തഥാപി പകതിഅജ്ഝോകാസേ ച ഓവസ്സകമണ്ഡപേ ച സന്ഥരിതും ന വട്ടതി. യത്ഥ പന ഹേമന്തേ വസ്സതി, തത്ഥ അപരേപി ചത്താരോ മാസേ ന വട്ടതി. ഗിമ്ഹേ പന സബ്ബത്ഥ വിഗതവലാഹകം വിസുദ്ധം നഭം ഹോതി, തസ്മാ തദാ കേനചിദേവ കരണീയേന ഗച്ഛതി, വട്ടതി. കാകാദീനം നിബദ്ധവാസരുക്ഖമൂലേ പന കദാചിപി ന വട്ടതി. ഇതി യത്ഥ ച യദാ ച സന്ഥരിതും ന വട്ടതി, തം സബ്ബമിധ അജ്ഝോകാസസങ്ഖമേവ ഗതന്തി വേദിതബ്ബം.

സന്ഥരിത്വാതി തഥാരൂപേ ഠാനേ അത്തനോ വാ പരസ്സ വാ അത്ഥായ സന്ഥരിത്വാ. അഞ്ഞേസത്ഥായ സന്ഥതമ്പി ഹി യാവ സോ തത്ഥ ന നിസീദതി, 'ഗച്ഛ ത്വ'ന്തി വാ ന ഭണതി, താവ സന്ഥാരകസ്സേവ ഭാരോ. **സന്ഥരാപേത്വാതി** അനുപസമ്പന്നേന സന്ഥരാപേത്വാ. ഏതദേവ ഹി തസ്സ പലിബോധോ ഹോതി, ഉപസമ്പന്നേന സന്ഥതം സന്ഥാരകസ്സേവ ഭാരോ, തഞ്ച ഖോ യാവ ആണാപകോ തത്ഥ ന നിസീദതി, 'ഗച്ഛ ത്വ'ന്തി വാ ന ഭണതി. യസ്മിഞ്ഹി അത്തനാ സന്ഥരാപിതേ വാ പകതിസന്ഥതേ വാ ഉപസമ്പന്നോ നിസീദതി, സബ്ബം തം നിസിന്നസ്സേവ ഭാരോ, തസ്മാ സന്ഥരാപിതഞ്ചേവ സങ്ഖം ഗച്ഛതി. **തം പക്കമന്തോ നേവ ഉദ്ധരേയ്യ, ന ഉദ്ധരാപേയ്യാതി** അത്തനാ വാ ഉദ്ധരിത്വാ പതിരൂപേ ഠാനേ ന ഠപേയ്യ, പരേന വാ തഥാ ന കാരാപേയ്യ. **അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യാതി** യോ ഭിക്ഖു വാ സാമണേരോ വാ ആരാമികോ വാ ലജ്ജീ ഹോതി, അത്തനോ പലിബോധം വിയ മഞ്ഞതി, തഥാരൂപം അനാപുച്ഛിത്വാ തം സേനാസനം തസ്സ അനിയ്യാതേത്വാ നിരപേക്ഖോ ഗച്ഛതി, ഥാമമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ ലേഡ്ഡുപാതം അതിക്കമേയ്യ, തസ്സ ഏകേന പാദേന ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമേ ദുക്കടം, ദുതിയപാദാതിക്കമേ പാചിത്തിയം. ഭോജനസാലായ ഠിതോ പന "അസുകസ്മിം നാമ ദിവാവിഹാരട്ഠാനേ പഞ്ഞപേത്വാ ഗച്ഛാഹീ"തി പേസേത്വാ തതോ നിക്ഖമിത്വാ അഞ്ഞത്ഥ ഗച്ഛന്തോ പാദുദ്ധാരേന കാരേതബ്ബോ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സന്ഥതം അനുദ്ധരിത്വാ അനാപുച്ഛം പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പുഗ്ഗലികേ തികദുക്കടം, ചിമിലികം വാ ഉത്തരത്ഥരണം വാ ഭൂമത്ഥരണം വാ തട്ടികം വാ ചമ്മക്ഖണ്ഡം വാ പാദപുഞ്ഛനം വാ ഫലകപീഠം വാ യം വാ പനഞ്ഞം കഞ്ചി ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡം അന്തമസോ പത്താധാരകമ്പി വുത്തലക്ഖണേ അജ്ഝോകാസേ ഠപേത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. ആരഞ്ഞകേന പന അസതി അനോവസ്സകേ സബ്ബം രുക്ഖേ ലഗ്ഗേത്വാപി യഥാ വാ ഉപചികാഹി ന ഖജ്ജതി, ഏവം കത്വാപി ഗന്തും വട്ടതി. അബ്ഭോകാസികേന പന ചീവരകുടികം കത്വാപി രക്ഖിതബ്ബം. അത്തനോ സന്തകേ, വിസ്സാസികപുഗ്ഗലികേ, ഉദ്ധരണാദീനി കത്വാ ഗമനേ, ഓതാപേന്തസ്സ, "ആഗന്ത്വാ ഉദ്ധരിസ്സാമീ"തി ഗച്ഛതോ, വുഡ്ഢതരാ ഉട്ഠാപേന്തി, അമനുസ്സോ തത്ഥ നിസീദതി, കോചി ഇസ്സരോ ഗണ്ഹാതി, സീഹാദയോ തം ഠാനം ആഗന്ത്വാ തിട്ഠന്തി, ഏവം സേനാസനം പലിബുദ്ധം ഹോതി, തഥാ പലിബുദ്ധേ വാ സേനാസനേ, ജീവിതബ്രഹ്മചരിയന്തരായകരാസു ആപദാസു വാ ഗച്ഛന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. മഞ്ചാദീനം സങ്ഘികതാ, വുത്തലക്ഖണേ ദേസേ സന്ഥരണം വാ സന്ഥരാപനം വാ, അപലിബുദ്ധതാ, ആപദായ അഭാവോ, നിരപേക്ഖതാ, ലേഡ്ഡുപാതാതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ ഛ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

പഠമസേനാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ദുതിയസേനാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **വിഹാരേതി** ഗബ്ഭേ വാ അഞ്ഞതരസ്മിം വാ സബ്ബപരിച്ഛന്നേ വുത്തസേനാസനേ. **സേയ്യന്തി** സേയ്യാ നാമ ഭിസീ ചിമിലികാ ഉത്തരത്ഥരണം ഭൂമത്ഥരണം തട്ടികാ ചമ്മക്ഖണ്ഡോ നിസീദനം പച്ചത്ഥരണം തിണസന്ഥാരോ പണ്ണസന്ഥാരോതി വുത്തം. തത്ഥ **ചിമിലികാ** നാമ പരികമ്മകതായ ഭൂമിയാ വണ്ണാനുരക്ഖണത്ഥം കതാ. **ഉത്തരത്ഥരണം** നാമ മഞ്ചപീഠാദീനം ഉപരി അത്ഥരിതബ്ബയുത്തകം പച്ചത്ഥരണം. **ഭൂമത്ഥരണം** നാമ ചിമിലികായ സതി തസ്സാ ഉപരി, അസതി സുദ്ധഭൂമിയം അത്ഥരിതബ്ബാ കടസാരകാദി വികതി. **തട്ടികാ** നാമ താലപണ്ണാദീഹി കതതട്ടികാ. **ചമ്മക്ഖണ്ഡോ** നാമ യംകിഞ്ചി ചമ്മം, സീഹചമ്മാദീനഞ്ഹി പരിഹരണേയേവ പരിക്ഖേപോ, സേനാസനപരിഭോഗേ പന അകപ്പിയചമ്മം നാമ നത്ഥി. **പച്ചത്ഥരണം** നാമ പാവാരോ കോജവോതി ഏത്തകമേവ, സേസം പാകടമേവ. ഇതി ഇമാസു ദസസു സേയ്യാസു ഏകമ്പി സേയ്യം അത്തനോ വസ്സഗ്ഗേന ഗഹേത്വാ വുത്തലക്ഖണേ വിഹാരേ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ യോ ഭിക്ഖു ദിസംഗമികോ യഥാ ഠപിതം ഉപചികാഹി ന ഖജ്ജതി, തഥാ ഠപനവസേന നേവ ഉദ്ധരേയ്യ, ന ഉദ്ധരാപേയ്യ, പുരിമസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേന അനാപുച്ഛം വാ ഗച്ഛേയ്യ, തസ്സ പരിക്ഖിത്തസ്സ ആരാമസ്സ പരിക്ഖേപം, അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഉപചാരം അതിക്കമന്തസ്സ പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയപാദേ പാചിത്തിയം. യത്ഥ പന ഉപചികാസങ്കാ നത്ഥി, തതോ അനാപുച്ഛാപി ഗന്തും വട്ടതി, ആപുച്ഛനം പന വത്തം.

സാവത്ഥിയം സത്തരസവഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സങ്ഘികേ വിഹാരേ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ അനുദ്ധരിത്വാ അനാപുച്ഛാ പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പുഗ്ഗലികേ തികദുക്കടം, വുത്തലക്ഖണസ്സ പന വിഹാരസ്സ ഉപചാരേ ബഹി ആസന്നേ ഉപട്ഠാനസാലായ വാ അപരിച്ഛന്നമണ്ഡപേ വാ പരിച്ഛന്നേ വാപി ബഹൂനം സന്നിപാതഭൂതേ രുക്ഖമൂലേ വാ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ, മഞ്ചപീഠഞ്ച വിഹാരേ വാ വുത്തപ്പകാരേ വിഹാരൂപചാരേ വാ സന്ഥരിത്വാ വാ സന്ഥരാപേത്വാ വാ ഉദ്ധരണാദീനി അകത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. അത്തനോ സന്തകേ, വിസ്സാസികപുഗ്ഗലികേ, ഉദ്ധരണാദീനി കത്വാ, പുരിമനയേനേവ പലിബുദ്ധം ഛഡ്ഡേത്വാ ഗമനേ, യോ ച "അജ്ജേവ ആഗന്ത്വാ പടിജഗ്ഗിസ്സാമീ"തി ഏവം സാപേക്ഖോ നദിപാരം വാ ഗാമന്തരം വാ ഗന്ത്വാ യത്ഥസ്സ ഗമനചിത്തം ഉപ്പന്നം, തത്ഥേവ ഠിതോ കഞ്ചി പേസേത്വാ വാ ആപുച്ഛതി, നദിപൂരരാജചോരാദീസു വാ കേനചി പലിബുദ്ധോ ന സക്കോതി പച്ചാഗന്തും, തസ്സ ച, ആപദാസു ച, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തലക്ഖണസേയ്യാ , തസ്സാ സങ്ഘികതാ, വുത്തലക്ഖണേ വിഹാരേ സന്ഥരണം വാ സന്ഥരാപനം വാ, അപലിബുദ്ധതാ, ആപദായ അഭാവോ, അനപേക്ഖസ്സ ദിസാപക്കമനം , ഉപചാരസീമാതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ സത്ത അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അനന്തരസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാനേവാതി.

ദുതിയസേനാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. അനുപഖജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **ജാനന്തി** "അനുട്ഠാപനീയോ അയ"ന്തി ജാനന്തോ, തേനേവസ്സ പദഭാജനേ "വുഡ്ഢോ'തി ജാനാതി, 'ഗിലാനോ'തി ജാനാതി, 'സങ്ഘേന ദിന്നോ'തി ജാനാതീ"തി (പാചി॰ ൧൨൧) വുത്തം. വുഡ്ഢോ ഹി അത്തനോ വുഡ്ഢതായ അനുട്ഠാപനീയോ, ഗിലാനോ ഗിലാനതായ, സങ്ഘോ പന ഭണ്ഡാഗാരികസ്സ വാ ധമ്മകഥികവിനയധരഗണവാചകാചരിയാനം വാ ബഹൂപകാരതം ഗുണവിസിട്ഠതഞ്ച സല്ലക്ഖേത്വാ ധുവവാസത്ഥായ വിഹാരം സല്ലക്ഖേത്വാ സമ്മന്നിത്വാ ദേതി, തസ്മാ യസ്സ സങ്ഘേന ദിന്നോ, സോപി അനുട്ഠാപനീയോ. **പുബ്ബുപഗത**ന്തി പുബ്ബം ഉപഗതം. **അനുപഖജ്ജാ**തി മഞ്ചപീഠാനം വാ തസ്സ വാ ഭിക്ഖുനോ പവിസന്തസ്സ വാ നിക്ഖമന്തസ്സ വാ ഉപചാരം അനുപവിസിത്വാ. തത്ഥ മഞ്ചപീഠാനം താവ മഹല്ലകേ വിഹാരേ സമന്താ ദിയഡ്ഢോ ഹത്ഥോ ഉപചാരോ, ഖുദ്ദകേ യതോ പഹോതി, തതോ ദിയഡ്ഢോ ഹത്ഥോ , തസ്സ പന പവിസന്തസ്സ പാദധോവനപാസാണതോ യാവ മഞ്ചപീഠം, നിക്ഖമന്തസ്സ മഞ്ചപീഠതോ യാവ പസ്സാവട്ഠാനം, താവ ഉപചാരോ. **സേയ്യം കപ്പേയ്യാ**തി തസ്സ സമ്ബാധം കത്തുകാമതായ തസ്മിം ഉപചാരേ ദസസു സേയ്യാസു ഏകമ്പി സന്ഥരന്തസ്സ വാ സന്ഥരാപേന്തസ്സ വാ ദുക്കടം, തത്ഥ നിസീദന്തസ്സ വാ നിപജ്ജന്തസ്സ വാ പാചിത്തിയം, ദ്വേപി കരോന്തസ്സ ദ്വേ പാചിത്തിയാനി, പുനപ്പുനം കരോന്തസ്സ പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അനുപഖജ്ജ സേയ്യകപ്പനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പുഗ്ഗലികേ തികദുക്കടം, വുത്തൂപചാരതോ വാ ബഹി, ഉപട്ഠാനസാലാദികേ വാ, വിഹാരസ്സ ഉപചാരേ വാ, സന്ഥരണസന്ഥരാപനേസുപി നിസജ്ജസയനേസുപി ദുക്കടമേവ. അത്തനോ വാ, വിസ്സാസികസ്സ വാ സന്തകേ പന വിഹാരേ സന്ഥരന്തസ്സ, യോ ച ഗിലാനോ വാ സീതുണ്ഹപീളിതോ വാ പവിസതി, തസ്സ ച, ആപദാസു ച, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സങ്ഘികവിഹാരതാ, അനുട്ഠാപനീയഭാവജാനനം, സമ്ബാധേതുകാമതാ, ഉപചാരേ നിസീദനം വാ നിപജ്ജനം വാതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനേവ, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനമേവാതി.

അനുപഖജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **കുപിതോ**തി കുദ്ധോ. **അനത്തമനോ**തി അതുട്ഠചിത്തോ. **നിക്കഡ്ഢേയ്യ വാ നിക്കഡ്ഢാപേയ്യ വാ പാചിത്തിയ**ന്തി ഏത്ഥ യേ അനേകഭൂമകാ പാസാദാ, അനേകകോട്ഠകാനി വാ ചതുസ്സാലാനി, താദിസേസു സേനാസനേസു ഗഹേത്വാ അന്തരാ അട്ഠപേത്വാ ഏകേനേവ പയോഗേന അതിക്കാമേന്തസ്സ ഏകം പാചിത്തിയം, ഠപേത്വാ ഠപേത്വാ നാനാപയോഗേഹി അതിക്കാമേന്തസ്സ ദ്വാരഗണനായ പാചിത്തിയാനി, ഹത്ഥേന അനാമസിത്വാ 'നിക്ഖമാ'തി വത്വാ വാചായ നിക്കഡ്ഢന്തസ്സാപി ഏസേവ നയോ. നിക്കഡ്ഢാപേന്തസ്സ പന 'നിക്കഡ്ഢാ'തി ആണത്തമത്തേ ദുക്കടം, സകിം ആണത്തേ പന തസ്മിം ബഹുകേപി ദ്വാരേ നിക്ഖമന്തേ ഇതരസ്സ ഏകമേവ പാചിത്തിയം. സചേ പന "ഏത്തകാനി ദ്വാരാനി നിക്കഡ്ഢാഹീ"തി വാ, "യാവ മഹാദ്വാരം, താവ നിക്കഡ്ഢാഹീ"തി വാ ഏവം നിയമേത്വാ ആണത്തോ ഹോതി, ദ്വാരഗണനായ പാചിത്തിയാനി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഭിക്ഖും സങ്ഘികാ വിഹാരാ നിക്കഡ്ഢനവത്ഥുസ്മിം

പഞ്ഞത്തം , സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പുഗ്ഗലികേ തികദുക്കടം, തസ്സ പരിക്ഖാരനിക്കഡ്ഢനേ, ഉപട്ഠാനസാലാദികാ വിഹാരൂപചാരാ തസ്സ വാ തസ്സ പരിക്ഖാരസ്സ വാ നിക്കഡ്ഢനേ, അനുപസമ്പന്നസ്സ പന അനുപസമ്പന്നപരിക്ഖാരസ്സ വാ വിഹാരാ വാ വിഹാരൂപചാരാ വാ നിക്കഡ്ഢനേ നിക്കഡ്ഢാപനേ ച ദുക്കടമേവ. തഞ്ച ഖോ അസമ്ബദ്ധേസു പരിക്ഖാരേസു പരിക്ഖാരഗണനായ വേദിതബ്ബം. അത്തനോ വാ, വിസ്സാസികസ്സ വാ സന്തകാ വിഹാരാ നിക്കഡ്ഢനേ, സകലസങ്ഘാരാമതോപി ഭണ്ഡനകാരകസ്സ വാ തസ്സ പരിക്ഖാരസ്സ വാ നിക്കഡ്ഢനേ നിക്കഡ്ഢാപനേ വാ, അത്തനോ വസനട്ഠാനതോ അലജ്ജിസ്സ, ഉമ്മത്തകസ്സ, ന സമ്മാവത്തന്താനം അന്തേവാസികസഅവിഹാരികാനം, തേസം പരിക്ഖാരസ്സ വാ നിക്കഡ്ഢനേ ച, സയം ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സങ്ഘികവിഹാരോ , ഉപസമ്പന്നസ്സ ഭണ്ഡനകാരകഭാവാദിവിനിമുത്തതാ, കോപേന നിക്കഡ്ഢനം വാ നിക്കഡ്ഢാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. വേഹാസകുടിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ഉപരിവേഹാസകുടിയാ**തി ഉപരി അച്ഛന്നതലായ ദ്വിഭൂമികകുടിയാ വാ തിഭൂമികകുടിയാ വാ, പദഭാജനേ പന ഇധ അധിപ്പേതം കുടിം ദസ്സേതും "മജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ അസീസഘട്ടാ"തി (പാചി॰ ൧൩൧) വുത്തം. **ആഹച്ചപാദക**ന്തി അങ്ഗേ വിജ്ഝിത്വാ പവേസിതപാദകം. **അഭിനിസീദേയ്യാ**തി അഭിഭവിത്വാ അജ്ഝോത്ഥരിത്വാ നിസീദേയ്യ, ഭുമ്മത്ഥേ വാ ഏതം ഉപയോഗവചനം, മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ നിസീദേയ്യ വാ നിപജ്ജേയ്യ വാതി അത്ഥോ. **അഭീ**തി ഇദം പന പദസോഭണത്ഥേ ഉപസഗ്ഗമത്തമേവ, തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു വുത്തലക്ഖണായ വേഹാസകുടിയാ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന യാവ പമാണമജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ സബ്ബസോ ഹേട്ഠിമാഹി തുലാഹി സീസം ന ഘട്ടേതി, ഏത്തകം ഉച്ചായ തുലാനം ഉപരി ഠപിതേ ആഹച്ചപാദകേ മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ നിസീദതി വാ നിപജ്ജതി വാ, തസ്സ അനുപഖജ്ജസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേന പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ ഉപരിവേഹാസകുടിയാ ആഹച്ചപാദകം മഞ്ചം പീഠം സഹസാ അഭിനിസീദനഅഭിനിപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പുഗ്ഗലികേ തികദുക്കടം, അത്തനോ വാ, വിസ്സാസികസ്സ വാ സന്തകേ വിഹാരേ, അവേഹാസകുടിയാ, സീസഘട്ടായ, യസ്സ വാ ഹേട്ഠാ ദബ്ബസമ്ഭാരാദീനം നിക്ഖിത്തത്താ അപരിഭോഗം ഹോതി, ഉപരിതലം വാ പദരസഞ്ചിതം സുധാദിപരികമ്മകതം വാ, തത്ഥ ആഹച്ചപാദകേ നിസീദന്തസ്സ, യോ ചേ തസ്മിം വേഹാസട്ഠോപി ആഹച്ചപാദകേ ഠിതോ കിഞ്ചി ഗണ്ഹാതി വാ ലഗ്ഗതി വാ, യസ്സ ച പടാണി ദിന്നാ ഹോതി, പാദസീസാനം ഉപരി ആണീ പവേസിതാ,

തത്ഥ നിസീദന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സങ്ഘികോ വിഹാരോ, അസീസഘട്ടാ വേഹാസകുടി, ഹേട്ഠാ സപരിഭോഗം , അപടാണിദിന്നേ ആഹച്ചപാദകേ നിസീദനം വാ നിപജ്ജനം വാതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

വേഹാസകുടിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. മഹല്ലകവിഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **മഹല്ലക**ന്തി സസ്സാമികം. **വിഹാര**ന്തി ഉല്ലിത്താവല്ലിത്തം. **യാവ ദ്വാരകോസാ**തിഏത്ഥ ദ്വാരകോസോ നാമ ഉക്കട്ഠപരിച്ഛേദേന പിട്ഠസങ്ഘാടസ്സ സാമന്താ അഡ്ഢതേയ്യഹത്ഥോ പദേസോ. **അഗ്ഗളട്ഠപനായാ**തി സകവാടകസ്സ ദ്വാരബന്ധസ്സ നിച്ചലഭാവത്ഥായ. കവാടഞ്ഹി ലഹുപരിവത്തകം വിവരണകാലേ ഭിത്തിം ആഹനതി, പിദഹനകാലേ ദ്വാരബന്ധം. തേന ആഹനനേന ഭിത്തി കമ്പതി, തതോ മത്തികാ ചലതി, ചലിത്വാ സിഥിലാ വാ ഹോതി പതതി വാ, തേനാഹ ഭഗവാ "യാവ ദ്വാരകോസാ അഗ്ഗളട്ഠപനായാ"തി. തത്ഥ കിഞ്ചാപി "ഇദം നാമ കത്തബ്ബ"ന്തി നേവ മാതികായം, ന പദഭാജനേ വുത്തം, അട്ഠുപ്പത്തിയം പന "പുനപ്പുനം ഛാദാപേസി, പുനപ്പുനം ലേപാപേസീ"തി (പാചി॰ ൧൩൫) അധികാരതോ യാവ ദ്വാരകോസാ അഗ്ഗളട്ഠപനായ പുനപ്പുനം ലിമ്പിതബ്ബോ വാ ലേപാപേതബ്ബോ വാതി ഏവമത്ഥോ ദട്ഠബ്ബോ. **ആലോകസന്ധിപരികമ്മായാ**തിഏത്ഥ **ആലോകസന്ധീ**തി വാതപാനകവാടകാ വുച്ചന്തി. തേ വിവരണകാലേ വിദത്ഥിമത്തമ്പി അതിരേകമ്പി ഭിത്തിപ്പദേസം പഹരന്തി, ഉപചാരോ പനേത്ഥ സബ്ബദിസാസു ലബ്ഭതി, തസ്മാ സബ്ബദിസാസു കവാടവിത്ഥാരപ്പമാണോ ഓകാസോ ആലോകസന്ധിപരികമ്മത്ഥായ ലിമ്പിതബ്ബോ വാ ലേപാപേതബ്ബോ വാതി അയമേത്ഥ അധിപ്പായോ.

ഏവം ലേപകമ്മേ യം കത്തബ്ബം, തം ദസ്സേത്വാ ഇദാനി ഛദനേ കത്തബ്ബം ദസ്സേതും **ദ്വത്തിച്ഛദനസ്സാ**തിആദിമാഹ. തത്ഥ **ദ്വത്തിച്ഛദനസ്സ പരിയായ**ന്തി ഛദനസ്സ ദ്വത്തിപരിയായം, **പരിയായം** വുച്ചതി പരിക്ഖേപോ, പരിക്ഖേപദ്വയം വാ പരിക്ഖേപത്തയം വാ അധിട്ഠാതബ്ബന്തി അത്ഥോ. **അപ്പഹരിതേ ഠിതേനാ**തി അഹരിതേ ഠിതേന. **ഹരിത**ന്തി ചേത്ഥ സത്തധഞ്ഞാദിഭേദം പുബ്ബണ്ണം, മുഗ്ഗമാസതിലകുലത്ഥഅലാബുകുമ്ഭണ്ഡാദിഭേദഞ്ച അപരണ്ണം അധിപ്പേതം. യം തസ്മിം ഖേത്തേ വുത്തം ന താവ സമ്പജ്ജതി, വസ്സേ പന പതിതേ സമ്പജ്ജിസ്സതി, തമ്പി ഹരിതസങ്ഖമേവ ഗച്ഛതി. തസ്മാ തസ്മിം ഠത്വാ അധിട്ഠഹന്തോ ദുക്കടം ആപജ്ജതി. അപ്പഹരിതേ ഠത്വാ അധിട്ഠഹന്തസ്സാപി അയം പരിച്ഛേദോ, പിട്ഠിവംസസ്സ വാ കൂടാഗാരഥൂപികായ വാ പസ്സേ നിസിന്നോ പുരിസോ ഛദനമുഖവട്ടിഅന്തേന ഓലോകേന്തോ യസ്മിം ഭൂമിഭാഗേ ഠിതം ഭിക്ഖും പസ്സതി, യസ്മിഞ്ച ഠിതോ തം ഉപരി നിസിന്നകം തഥേവ ഉല്ലോകേന്തോ പസ്സതി, തസ്മിം ഠാതബ്ബം, തസ്സ അന്തോ അഹരിതേപി ഠാതും ന ലബ്ഭതി. **തതോ ചേ ഉത്തരീ**തി മഗ്ഗേന ഛാദിയമാനേ തിണ്ണം മഗ്ഗാനം, പരിയായേന ഛാദിയമാനേ തിണ്ണം പരിയായാനം ഉപരി ഇട്ഠകസിലാസുധാഹി ഛാദിയമാനേ ഇട്ഠകസിലാസുധാപിണ്ഡഗണനായ, തിണപണ്ണേഹി ഛാദിയമാനേ പണ്ണഗണനായ ചേവ തിണമുട്ഠിഗണനായ ച പാചിത്തിയം.

കോസമ്ബിയം ഛന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ പുനപ്പുനം ഛാദാപനലേപാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഊനദ്വത്തിപരിയായേ അതിരേകസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. സേതവണ്ണാദികരണേ, ദ്വത്തിപരിയായേ വാ ഊനകദ്വത്തിപരിയായേ വാ, ലേണഗുഹാതിണകുടികാദീസു, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ, അത്തനോ ധനേന കാരേന്തസ്സ, വാസാഗാരം ഠപേത്വാ സേസാനി അധിട്ഠഹന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. മഹല്ലകവിഹാരതാ, അത്തനോ വാസാഗാരതാ, ഉത്തരി അധിട്ഠാനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തേ വുത്തനയാനേവാതി.

മഹല്ലകവിഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. സപ്പാണകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **ജാനം സപ്പാണക**ന്തി "സപ്പാണകം ഏത"ന്തി ദിസ്വാ വാ സുത്വാ വാ യേന കേനചി ആകാരേന ജാനന്തോ. **സിഞ്ചേയ്യ വാ സിഞ്ചാപേയ്യ വാ**തി തേന ഉദകേന സയം വാ സിഞ്ചേയ്യ, അഞ്ഞം വാ ആണാപേത്വാ സിഞ്ചാപേയ്യ. തത്ഥ ധാരം അവിച്ഛിന്ദിത്വാ സിഞ്ചന്തസ്സ ഏകസ്മിം ഘടേ ഏകാവ ആപത്തി, വിച്ഛിന്ദന്തസ്സ പയോഗഗണനായ ആപത്തിയോ. മാതികം പമുഖം കരോതി, ദിവസമ്പി സന്ദതു, ഏകാവ ആപത്തി. തത്ഥ തത്ഥ ബന്ധിത്വാ അഞ്ഞതോ നേന്തസ്സ പയോഗഗണനായ ആപത്തിയോ. ബഹുകമ്പി തിണപണ്ണസാഖാദിം ഏകപ്പയോഗേന ഉദകേ പക്ഖിപന്തസ്സ ഏകാവ ആപത്തി, ഏകേകം പക്ഖിപന്തസ്സ പയോഗഗണനായ ആപത്തിയോ. ഇദഞ്ച യം ഏവം പക്ഖിപിയമാനേ പരിയാദാനം ഗച്ഛതി, ആവിലം വാ ഹോതി, യത്ഥ പാണകാ മരന്തി, താദിസം സന്ധായ വുത്തം, ന മഹാഉദകം. സിഞ്ചാപനേ ആണത്തിയാ ദുക്കടം, ഏകാണത്തിയാ ബഹുകമ്പി സിഞ്ചതു, ആണാപകസ്സ ഏകമേവ പാചിത്തിയം.

ആളവിയം ആളവകേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ സിഞ്ചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം , അപ്പാണകേ സപ്പാണകസഞ്ഞിനോ, ഉഭോസു വേമതികസ്സ ദുക്കടം. അപ്പാണകസഞ്ഞിനോ, അസഞ്ചിച്ച അസ്സതിയാ വാ സിഞ്ചന്തസ്സ, അജാനന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉദകസ്സ സപ്പാണകതാ, "സിഞ്ചനേന പാണകാ മരിസ്സന്തീ"തി ജാനനം, തഞ്ച ഉദകം താദിസമേവ, വിനാ വധകചേതനായ യേന കേനചി കരണീയേന തിണാദീനം സിഞ്ചനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

സപ്പാണകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഭൂതഗാമവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. ഓവാദവഗ്ഗോ

൧. ഓവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഓവാദവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **അസമ്മതോ**തി യാ അട്ഠങ്ഗസമന്നാഗതസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഭഗവതാ ഞത്തിചതുത്ഥേന കമ്മേന (പാചി॰ ൧൪൭) ഭിക്ഖുനോവാദകസമ്മുതി അനുഞ്ഞാതാ, തായ അസമ്മതോ. **ഓവദേയ്യാ**തി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം വാ

സമ്ബഹുലാ വാ ഏകം ഭിക്ഖുനിം വാ "വസ്സസതൂപസമ്പന്നായ ഭിക്ഖുനിയാ തദഹുപസമ്പന്നസ്സ ഭിക്ഖുനോ അഭിവാദനം പച്ചുട്ഠാനം അഞ്ജലികമ്മം സാമീചികമ്മം കാതബ്ബ"ന്തി ആദികേ (ചൂളവ॰ ൪൦൩) അട്ഠ ഗരുധമ്മേ ഓവാദവസേന ഓസാരേന്തോ ഓവദേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഓവാദപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഓവദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, അഞ്ഞേന വാ ധമ്മേന ഭിക്ഖുനീസു ഉപസമ്പന്നമത്തം വാ ഓവദതോ ദുക്കടം. സമ്മതസ്സാപി തഞ്ചേ സമ്മുതികമ്മം അധമ്മകമ്മം ഹോതി, തസ്മിം അധമ്മകമ്മേ അധമ്മകമ്മസഞ്ഞിനോ വഗ്ഗേ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേ ഓവദതോ തികപാചിത്തിയം, തഥാ വേമതികസ്സ ധമ്മകമ്മസഞ്ഞിനോ ചാതി നവ പാചിത്തിയാനി, സമഗ്ഗേപി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന വാതി അധമ്മകമ്മവസേന അട്ഠാരസ. സചേ പന തം ധമ്മകമ്മം ഹോതി, "ധമ്മകമ്മേ ധമ്മകമ്മസഞ്ഞീ സമഗ്ഗം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം സമഗ്ഗസഞ്ഞീ ഓവദതീ"തി (പാചി॰ ൧൪൭) ഇദം അവസാനപദം ഠപേത്വാ തേനേവ നയേന സത്തരസ ദുക്കടാനി, "സമഗ്ഗമ്ഹായ്യാ"തി ച വുത്തേ അഞ്ഞം ധമ്മം, "വഗ്ഗമ്ഹായ്യാ"തി ച വുത്തേ അട്ഠ ഗരുധമ്മേ ഭണന്തസ്സ, ഓവാദഞ്ച അനിയ്യാതേത്വാ അഞ്ഞം ധമ്മം ഭണന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. യോ പന ധമ്മകമ്മേ ധമ്മകമ്മസഞ്ഞീ സമഗ്ഗം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം സമഗ്ഗസഞ്ഞീ ഓവദതി, ഗരുധമ്മപാളിം ഉദ്ദേസം ദേതി, പരിപുച്ഛം ദേതി, "ഓസാരേഹി അയ്യാ"തി വുച്ചമാനോ ഓസാരേതി, പഞ്ഹം പുട്ഠോ കഥേതി, ഭിക്ഖുനീനം സുണമാനാനം അഞ്ഞസ്സത്ഥായ ഭണതി, സിക്ഖമാനായ വാ സാമണേരിയാ വാ ഭണതി, തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അസമ്മതതാ, ഭിക്ഖുനിയാ പരിപുണ്ണൂപസമ്പന്നതാ, ഓവാദവസേന അട്ഠഗരുധമ്മഭണനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പദസോധമ്മസദിസാനേവാതി.

ഓവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. അത്ഥങ്ഗതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഓവദേയ്യാ**തി അട്ഠഗരുധമ്മേഹി വാ അഞ്ഞേന വാ ധമ്മേന ഓവദന്തസ്സ സമ്മതസ്സാപി പാചിത്തിയമേവ.

സാവത്ഥിയം ആയസ്മന്തം ചൂളപന്ഥകം ആരബ്ഭ അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ ഓവദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, സൂരിയേ അത്ഥങ്ഗതേ അത്ഥങ്ഗതസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ, ഏകതോഉപസമ്പന്നം ഓവദന്തസ്സ ച ദുക്കടം. പുരിമസിക്ഖാപദേ വിയ ഉദ്ദേസാദിനയേന അനാപത്തി. അത്ഥങ്ഗതസൂരിയതാ, പരിപുണ്ണൂപസമ്പന്നതാ, ഓവദനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പദസോധമ്മസദിസാനേവാതി.

അത്ഥങ്ഗതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഭിക്ഖുനുപസ്സയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ഭിക്ഖുനുപസ്സയ**ന്തി ഭിക്ഖുനിയാ ഏകരത്തം വസനട്ഠാനമ്പി. **ഓവദേയ്യാ**തി ഇധ ഗരുധമ്മേഹി ഓവദന്തസ്സേവ പാചിത്തിയം. സചേ പന അസമ്മതോ ഹോതി, ദ്വേ പാചിത്തിയാനി. സചേ പന സൂരിയേപി അത്ഥങ്ഗതേ ഓവദതി, തീണി ഹോന്തി. സമ്മതസ്സ പന രത്തിം ഓവദന്തസ്സപി ദ്വേ ഏവ ഹോന്തി. സമ്മതത്താ ഹി ഭിക്ഖുസ്സ ഗരുധമ്മോവാദമൂലകം പാചിത്തിയം നത്ഥി. **ഗിലാനാ**തി ന സക്കോതി ഓവാദായ വാ സംവാസായ വാ ഗന്തും.

സക്കേസു ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ഉപസങ്കമിത്വാ ഓവദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര സമയാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നായ ഉപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ, ഏകതോഉപസമ്പന്നം യേന കേനചി, ഇതരം അഞ്ഞേന ധമ്മേന ഓവദന്തസ്സ ച ദുക്കടം. സമയേ, അനുപസമ്പന്നായ, പുരിമസിക്ഖാപദേ വിയ ഉദ്ദേസാദിനയേന ച അനാപത്തി. ഉപസ്സയൂപഗമനം, പരിപുണ്ണൂപസമ്പന്നതാ, സമയാഭാവോ, ഗരുധമ്മേഹി ഓവദനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയം ഹോതീതി.

ഭിക്ഖുനുപസ്സയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ആമിസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ആമിസഹേതൂ**തി ചീവരാദീനം അഞ്ഞതരഹേതു. **ഭിക്ഖൂ**തി സമ്മതാ ഭിക്ഖൂ ഇധാധിപ്പേതാ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏവരൂപേ ഭിക്ഖൂ അവണ്ണകാമതായ ഏവം ഭണന്തസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ "ആമിസഹേതു ഓവദന്തീ"തി ഭണനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ധമ്മകമ്മേ തികപാചിത്തിയം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം, അസമ്മതം ഉപസമ്പന്നഞ്ച, അനുപസമ്പന്നഞ്ച സമ്മതം വാ അസമ്മതം വാ ഏവം ഭണന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. തത്ഥ യോ ഭിക്ഖു കാലേ സമ്മുതിം ലഭിത്വാ സാമണേരഭൂമിയം സണ്ഠിതോ, അയം സമ്മതോ നാമ അനുപസമ്പന്നോ. പകതിയാ ചീവരാദിഹേതു ഓവദന്തം പന ഏവം ഭണന്തസ്സ , ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, ധമ്മേന ലദ്ധസമ്മുതിതാ, അനാമിസന്തരതാ, അവണ്ണകാമതായ ഏവം ഭണനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനമേവാതി.

ആമിസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ചീവരദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ ചീവരദാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസകഥാമഗ്ഗോ പനേത്ഥ ചീവരപ്പടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. തത്ര ഹി ഭിക്ഖു പടിഗ്ഗാഹകോ, ഇധ ഭിക്ഖുനീ, അയം വിസേസോ, സേസം താദിസമേവാതി.

ചീവരദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **ചീവരന്തി** നിവാസനപാരുപനുപഗം. **സിബ്ബേയ്യ വാ സിബ്ബാപേയ്യാ** വാതി എത്ഥ സയം സിബ്ബന്തസ്സ സൂചിം പവേസേത്വാ പവേസേത്വാ നീഹരണേ പാചിത്തിയം, സതക്ഖത്തുമ്പി വിജ്ഝിത്വാ സകിം നീഹരന്തസ്സ ഏകമേവ പാചിത്തിയം. 'സിബ്ബാ'തി വുത്തോ പന സചേപി സബ്ബം സൂചികമ്മം നിട്ഠാപേതി, ആണാപകസ്സ ഏകമേവ പാചിത്തിയം. അഥ "യം ഏത്ഥ ചീവരേ കത്തബ്ബം, സബ്ബം തം തവ ഭാരോ"തി വുത്തോ നിട്ഠാപേതി, തസ്സ ആരാപഥേ ആരാപഥേ പാചിത്തിയം. ആണാപകസ്സ ഏകവാചായ സമ്ബഹുലാനിപി, പുനപ്പുനം ആണത്തിയം പന വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ ചീവരസിബ്ബനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഞാതികായ അഞ്ഞാതികസഞ്ഞിനോ വാ വേമതികസ്സ വാ, ഏകതോഉപസമ്പന്നായ സിബ്ബന്തസ്സ ച ദുക്കടം. അഞ്ഞം ഥവികാദിപരിക്ഖാരം സിബ്ബന്തസ്സ, ഞാതികായ, സിക്ഖമാനസാമണേരീനഞ്ച ചീവരമ്പി സിബ്ബന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ സന്തകതാ , നിവാസനപാരുപനുപഗതാ, വുത്തലക്ഖണം സിബ്ബനം വാ സിബ്ബാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനേവാതി.

ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. സംവിധാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **സംവിധായാ**തി സംവിദഹിത്വാ, ഗമനകാലേ സങ്കേതം കത്വാതി അത്ഥോ. **ഏകദ്ധാനമഗ്ഗ**ന്തി ഏകം അദ്ധാനസങ്ഖാതം മഗ്ഗം, ഏകതോ വാ അദ്ധാനമഗ്ഗം. **സത്ഥഗമനീയോ**തി സത്ഥേന സദ്ധിം ഗന്തബ്ബോ, സേസം ഉത്താനപദത്ഥമേവ. അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - അകപ്പിയഭൂമിയം സംവിദഹന്തസ്സ സംവിദഹനപച്ചയാ താവ ദുക്കടം. തത്ഥ ഠപേത്വാ ഭിക്ഖുനുപസ്സയം അന്തരാരാമം ആസനസാലം തിത്ഥിയസേയ്യഞ്ച സേസാ അകപ്പിയഭൂമി, തത്ഥ ഠത്വാ സംവിദഹന്തസ്സാതി അത്ഥോ. സംവിദഹിത്വാ പന "അജ്ജ വാ സ്വേ വാ"തി നിയമിതം കാലം വിസങ്കേതം അകത്വാ, ദ്വാരവിസങ്കേതം പന മഗ്ഗവിസങ്കേതം വാ കത്വാപി ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം ഗച്ഛന്തസ്സ യാവ ആസന്നസ്സാപി അഞ്ഞസ്സ ഗാമസ്സ "അയം ഇമസ്സ ഉപചാരോ"തി മനുസ്സേഹി ഠപിതം ഉപചാരം ന ഓക്കമതി, താവ അനാപത്തി. തം ഓക്കമന്തസ്സ പന പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയപാദേ പാചിത്തിയം, ഇതി ഗാമൂപചാരോക്കമനഗണനായ പാചിത്തിയാനി. അദ്ധയോജനാതിക്കമേ പന ഗാമേ അസതി അദ്ധയോജനഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഏകദ്ധാനമഗ്ഗപ്പടിപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര സമയാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അസംവിദഹിതേ സംവിദഹിതസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ, യോ ച ഭിക്ഖുനിയാ അസംവിദഹന്തിയാ കേവലം അത്തനാവ സംവിദഹതി, തസ്സ ദുക്കടം. സമയേ സംവിദഹിത്വാപി ഗച്ഛന്തസ്സ, അത്തനാ അസംവിദഹന്തസ്സ, വിസങ്കേതേന വാ, ആപദാസു ഗച്ഛന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ദ്വിന്നമ്പി സംവിദഹിത്വാ മഗ്ഗപ്പടിപത്തി, അവിസങ്കേതതാ, സമയാഭാവോ, അനാപദാ, ഗാമന്തരോക്കമനം വാ അദ്ധയോജനാതിക്കമോ വാതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. ഏകതോഉപസമ്പന്നാദീഹി പന സദ്ധിം മാതുഗാമസിക്ഖാപദേന ആപത്തി, അദ്ധാനസമുട്ഠാനം, കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

സംവിധാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. നാവാഭിരുഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **സംവിധായാ**തി കീളാപുരേക്ഖാരോ സംവിദഹിത്വാ, അഭിരുഹനകാലേ സങ്കേതം കത്വാതി അത്ഥോ. **ഉദ്ധംഗാമിനി**ന്തി കീളാവസേന ഉദ്ധം നദിയാ പടിസോതം ഗച്ഛന്തിം. **അധോഗാമിനി**ന്തി തഥേവ അധോ അനുസോതം ഗച്ഛന്തിം. യം പന തിത്ഥപ്പടിപാദനത്ഥം ഉദ്ധം വാ അധോ വാ ഹരന്തി, ഏത്ഥ അനാപത്തി. **അഞ്ഞത്ര തിരിയം തരണായാ**തി ഉപയോഗത്ഥേ നിസ്സക്കവചനം, യാ തിരിയം തരണാ, തം ഠപേത്വാതി അത്ഥോ. **പാചിത്തിയ**ന്തി സഗാമകതീരപസ്സേന ഗമനകാലേ ഗാമന്തരഗണനായ, അഗാമകതീരപസ്സേന വാ യോജനവിത്ഥതായ നദിയാ മജ്ഝേന വാ ഗമനകാലേ അദ്ധയോജനഗണനായ പാചിത്തിയം, സമുദ്ദേ പന യഥാസുഖം ഗന്തും വട്ടതി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ നാവാഭിരുഹനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര തിരിയം തരണായാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സേസം അനന്തരസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

നാവാഭിരുഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. പരിപാചിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ഭിക്ഖുനിപരിപാചിത**ന്തി ഭിക്ഖുനിയാ പരിപാചിതം, നേവ തസ്സ നാത്തനോ ഞാതകപ്പവാരിതാനം ഗിഹീനം സന്തികേ ഭിക്ഖുസ്സ ഗുണം പകാസേത്വാ "ദേഥ അയ്യസ്സ, കരോഥ അയ്യസ്സാ"തി ഏവം നിപ്ഫാദിതം ലദ്ധബ്ബം കതന്തി അത്ഥോ. **പുബ്ബേ ഗിഹിസമാരമ്ഭാ**തി ഏത്ഥ **സമാരമ്ഭോ**തി സമാരദ്ധം, പടിയാദിതസ്സേതം നാമം. ഗിഹീനം സമാരമ്ഭോ ഗിഹിസമാരമ്ഭോ, ഭിക്ഖുനിയാ പരിപാചനതോ പുബ്ബേ പഠമതരംയേവ യം ഭിക്ഖൂനം അത്ഥായ ഗിഹീനം പടിയാദിതഭത്തം, ഞാതകപ്പവാരിതാനം വാ സന്തകം, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം ജാനം ഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയന്തി അത്ഥോ. തഞ്ച ഖോ അജ്ഝോഹരണഗണനായ, പടിഗ്ഗഹണേ പനസ്സ ദുക്കടം.

രാജഗഹേ ദേവദത്തം ആരബ്ഭ ഭിക്ഖുനിപരിപാചിതപിണ്ഡപാതഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര പുബ്ബേ ഗിഹിസമാരമ്ഭാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഏകതോഉപസമ്പന്നായ പരിപാചിതം ഭുഞ്ജന്തസ്സ , അപരിപാചിതേ പരിപാചിതസഞ്ഞിനോ, ഉഭയത്ഥ വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. ഉഭയത്ഥ അപരിപാചിതസഞ്ഞിനോ, ഗിഹിസമാരമ്ഭേ, സിക്ഖമാനസാമണേരാദീഹി പരിപാചിതേ, പഞ്ച ഭോജനാനി ഠപേത്വാ അവസേസേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഭിക്ഖുനിയാ പരിപാചിതതാ, പരിപാചിതഭാവജാനനം, ഗിഹിസമാരമ്ഭാഭാവോ, ഓദനാദീനം അഞ്ഞതരതാ, തസ്സ അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

പരിപാചിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ സബ്ബോപി കഥാമഗ്ഗോ ദുതിയഅനിയതേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. ഇദഞ്ഹി സിക്ഖാപദം ദുതിയഅനിയതേന ച ഉപരി ഉപനന്ദസ്സ ചതുത്ഥസിക്ഖാപദേന ച ഏകപരിച്ഛേദം, അട്ഠുപ്പത്തിവസേന പന വിസും പഞ്ഞത്തന്തി.

രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഓവാദവഗ്ഗോ തതിയോ.

൪. ഭോജനവഗ്ഗോ

൧. ആവസഥസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഭോജനവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **അഗിലാനേനാ**തി അദ്ധയോജനമ്പി ഗന്തും സമത്ഥേന. **ഏകോ**തി ഏകദിവസികോ. **ആവസഥപിണ്ഡോ**തി "ഇമേസം വാ ഏത്തകാനം വാ"തി ഏകം പാസണ്ഡം വാ, "ഏത്തകമേവാ"തി ഏവം ഭത്തം വാ അനോദിസ്സ സാലാദീസു യത്ഥ കത്ഥചി പുഞ്ഞകാമേഹി പഞ്ഞത്തം ഭോജനം. **ഭുഞ്ജിതബ്ബോ**തി ഏകകുലേന വാ നാനാകുലേഹി വാ ഏകതോ ഹുത്വാ ഏകസ്മിം വാ ഠാനേ, നാനാഠാനേസു വാ "അജ്ജ ഏകസ്മിം, സ്വേ ഏകസ്മി"ന്തി ഏവം അനിയതട്ഠാനേ വാ പഞ്ഞത്തോ ഏകസ്മിം ഠാനേ ഏകദിവസമേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബോ. **തതോ ചേ ഉത്തരീ**തി ദുതിയദിവസതോ പട്ഠായ തസ്മിം വാ ഠാനേ അഞ്ഞസ്മിം വാ ഠാനേ തേസം സന്തകസ്സ പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അനുവസിത്വാ ആവസഥപിണ്ഡഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഗിലാനേനാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഗിലാനസ്സ അഗിലാനസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ഗിലാനസ്സ ഗിലാനസഞ്ഞിനോ, യോ ച സകിം ഭുഞ്ജതി, ഗച്ഛന്തോ വാ അന്തരാമഗ്ഗേ ഏകദിവസം , ഗതട്ഠാനേ ഏകദിവസം, പച്ചാഗച്ഛന്തോപി അന്തരാമഗ്ഗേ ഏകദിവസം, ആഗതട്ഠാനേ ഏകദിവസം, ഗമിസ്സാമീ'തി ച ഭുഞ്ജിത്വാ നിക്ഖന്തോ കേനചി ഉപദ്ദവേന നിവത്തിത്വാ ഖേമഭാവം ഞത്വാ ഗച്ഛന്തോ പുന ഏകദിവസം ഭുഞ്ജതി, യസ്സ വാ സാമികാ നിമന്തേത്വാ ദേന്തി, യോ വാ ഭിക്ഖൂനംയേവ ഉദ്ദിസ്സ പഞ്ഞത്തം, ന യാവദത്ഥം പഞ്ഞത്തം, ഠപേത്വാ വാ പഞ്ച ഭോജനാനി അഞ്ഞം ഭുഞ്ജതി, തസ്സ ച, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആവസഥപിണ്ഡതാ, അഗിലാനതാ, അനുവസിത്വാ പരിഭോജനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസിക്ഖാപദസദിസാനീതി.

ആവസഥസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഗണഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഗണഭോജനേ**തി ഗണസ്സ ഭോജനേ. ഇധ ച **ഗണോ**തി ചത്താരോ വാ തതുത്തരി വാ ഭിക്ഖൂ , തേസം നിമന്തനതോ വാ വിഞ്ഞത്തിതോ വാ ലദ്ധേ ഓദനാദീനം പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരഭോജനേതി അത്ഥോ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - സചേ ഹി കോചി ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ ഉപസങ്കമിത്വാ യേന കേനചി വേവചനേന വാ ഭാസന്തരേന വാ പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം നാമം ഗഹേത്വാ "ഓദനേന നിമന്തേമി, ഓദനം മേ ഗണ്ഹഥാ"തിആദിനാ നയേന നിമന്തേതി, തേ ചേ ഏവം ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ നിമന്തിതാ ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഗന്ത്വാ ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, പച്ഛാ ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ ഭുഞ്ജന്തി, ഗണഭോജനം ഹോതി. പടിഗ്ഗഹണമേവ ഹേത്ഥ പമാണം. സചേ ഓദനാദീനം നാമം ഗഹേത്വാ ഏകതോ വാ നാനാതോ വാ വിഞ്ഞാപേത്വാ ച ഗന്ത്വാ ച ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, ഏവമ്പി ഗണഭോജനമേവ. തസ്സ ദുവിധസ്സാപി ഏവം പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം. ഗിലാനസമയാദീസു യദാ പാദാനമ്പി ഫലിതത്താ ന സക്കാ പിണ്ഡായ ചരിതും, അയം **ഗിലാനസമയോ**. അത്ഥതകഥിനാനം പഞ്ച മാസാ, ഇതരേസം കത്തികമാസോതി അയം **ചീവരദാനസമയോ**. യദാ യോ ചീവരേ കരിയമാനേ കിഞ്ചിദേവ ചീവരേ കത്തബ്ബം കമ്മം കരോതി, അയം **ചീവരകാരസമയോ**. യദാ അദ്ധയോജനമ്പി ഗന്തുകാമോ വാ ഹോതി ഗച്ഛതി വാ ഗതോ വാ, അയം **അദ്ധാനഗമനസമയോ. നാവാഭിരുഹനസമയേ**പി ഏസേവ നയോ. യദാ ഗോചരഗാമേ ചത്താരോ ഭിക്ഖൂ പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ന യാപേന്തി, അയം **മഹാസമയോ**. യദാ യോകോചി പബ്ബജിതോ ഭത്തേന നിമന്തേതി, അയം **സമണഭത്തസമയോ,** ഏതേസു സമയേസു ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

രാജഗഹേ ദേവദത്തം ആരബ്ഭ വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര സമയാ"തി അയമേത്ഥ സത്തവിധാ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, നഗണഭോജനേ ഗണഭോജനസഞ്ഞിസ്സ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. നഗണഭോജനസഞ്ഞിസ്സ പന, യേ ച ദ്വേ തയോ ഏകതോ ഗണ്ഹന്തി, ബഹൂനം പിണ്ഡായ ചരിത്വാ ഏകതോ ഭുഞ്ജന്താനം, നിച്ചഭത്തികാദീസു, പഞ്ച ഭോജനാനി ഠപേത്വാ സബ്ബത്ഥ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഗണഭോജനതാ, സമയാഭാവോ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

ഗണഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. പരമ്പരഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **പരമ്പരഭോജനേ**തി ഗണഭോജനേ വുത്തനയേനേവ പഞ്ചഹി ഭോജനേഹി നിമന്തിതസ്സ യേന യേന പഠമം നിമന്തിതോ, തസ്സ തസ്സ ഭോജനതോ ഉപ്പടിപാടിയാ വാ അവികപ്പേത്വാ വാ പരസ്സ പരസ്സ ഭോജനേ. തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു അഞ്ഞതരസ്സ "മയ്ഹം ഭത്തപച്ചാസം തുയ്ഹം ദമ്മീ"തി വാ "വികപ്പേമീ"തി വാ ഏവം സമ്മുഖാ വാ "ഇത്ഥന്നാമസ്സ ദമ്മീ"തി (പാചി॰ ൨൨൩) വാ "വികപ്പേമീ"തി വാ ഏവം പരമ്മുഖാവാ പഠമനിമന്തനം അവികപ്പേത്വാ പച്ഛാ നിമന്തിതകുലേ ലദ്ധഭിക്ഖതോ ഏകസിത്ഥമ്പി അജ്ഝോഹരതി, പാചിത്തിയം. സമയാ വുത്തനയാ ഏവ.

വേസാലിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അഞ്ഞത്ര നിമന്തിതഭോജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, “അഞ്ഞത്ര സമയാ”തി അയമേത്ഥ തിവിധാ അനുപഞ്ഞത്തി, പരിവാരേ പന വികപ്പനമ്പി ഗഹേത്വാ “ചതസ്സോ അനുപഞ്ഞത്തിയോ”തി (പരി॰ ൮൬) വുത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, നപരമ്പരഭോജനേ പരമ്പരഭോജനസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. നപരമ്പരഭോജനസഞ്ഞിസ്സ പന, യോ ച സമയേ വാ വികപ്പേത്വാ വാ ഏകസംസട്ഠാനി വാ ദ്വേ തീണി നിമന്തനാനി ഏകതോ വാ കത്വാ ഭുഞ്ജതി, നിമന്തനപ്പടിപാടിയാ ഭുഞ്ജതി, സകലേന ഗാമേന വാ പൂഗേന വാ നിമന്തിതോ തേസു യത്ഥകത്ഥചി ഭുഞ്ജതി, നിമന്തിയമാനോ വാ “ഭിക്ഖം ഗഹേസ്സാമീ”തി വദതി, തസ്സ, നിച്ചഭത്തികാദീസു, പഞ്ച ഭോജനാനി ഠപേത്വാ സബ്ബത്ഥ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പരമ്പരഭോജനതാ, സമയാഭാവോ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

പരമ്പരഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. കാണമാതാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **പൂവേഹീ**തി പഹേണകത്ഥായ പടിയത്തേഹി അതിരസകമോദകസക്ഖലികാദീഹി യേഹി കേഹിചി ഖജ്ജകേഹി. **മന്ഥേഹീ**തി പാഥേയ്യത്ഥായ പടിയത്തേഹി യേഹി കേഹിചി സത്തുതിലതണ്ഡുലാദീഹി. **ദ്വത്തിപത്തപൂരാ**തി മുഖവട്ടിയാ ഹേട്ഠിമലേഖം അനതിക്കന്താ ദ്വേ വാ തയോ വാ പത്തപൂരാ. **തതോ ചേ ഉത്തരി**തി സചേപി തതിയം പത്തം ഥൂപീകതം ഗണ്ഹാതി, മുഖവട്ടിയാ ഹേട്ഠിമലേഖതോ ഉപരിട്ഠിതപൂവഗണനായ പാചിത്തിയം. **ദ്വത്തിപത്തപൂരേ പടിഗ്ഗഹേത്വാ**തി ഏത്ഥ യേന ദ്വേ ഗഹിതാ ഹോന്തി, തേന ബഹി ഭിക്ഖും ദിസ്വാ “ഏത്ഥ മയാ ദ്വേ പത്തപൂരാ ഗഹിതാ, ത്വം ഏകം ഗണ്ഹേയ്യാസീ”തി വത്തബ്ബം, തേനാപി അഞ്ഞം പസ്സിത്വാ “പഠമം ആഗതേന ദ്വേ പത്തപൂരാ ഗഹിതാ, മയാ ഏകോ ഗഹിതോ, ത്വം മാ ഗണ്ഹീ”തി വത്തബ്ബം. യേന പഠമം ഏകോ ഗഹിതോ , തസ്സാപി പരമ്പരാരോചനേ ഏസേവ നയോ. യേന പന സയമേവ തയോ ഗഹിതാ, തേന അഞ്ഞം ദിസ്വാ “മാ ഖോ ത്വം ഏത്ഥ പടിഗ്ഗണ്ഹീ”തി വത്തബ്ബം, അവദന്തസ്സ ദുക്കടം, തം സുത്വാ ഗണ്ഹന്തസ്സാപി ദുക്കടമേവ. **തതോ നീഹരിത്വാ ഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം സംവിഭജിതബ്ബ**ന്തി ലദ്ധട്ഠാനതോ സബ്ബാസന്നം ആസനസാലം വാ വിഹാരം വാ യത്ഥ വാ പന നിബദ്ധം പടിക്കമതി, തത്ഥ ഗന്ത്വാ ഏകം പത്തപൂരം അത്തനോ ഠപേത്വാ സേസം ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ദാതബ്ബം. യഥാമിത്തം പന ദാതും ന ലബ്ഭതി. യേന ഏകോ ഗഹിതോ, ന തേന കിഞ്ചി അകാമാ ദാതബ്ബം, യഥാരുചി കാതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ന മത്തം ജാനിത്വാ പടിഗ്ഗഹണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകദ്വത്തിപത്തപൂരേ അതിരേകസഞ്ഞിസ്സ വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ഊനകസഞ്ഞിസ്സ പന, ന പഹേണകത്ഥായ ന പാഥേയ്യത്ഥായ വാ പടിയത്തം, തദത്ഥായ പടിയത്തസേസകം വാ, ഗമനേ വാ പടിപ്പസ്സദ്ധേ, ഞാതകപ്പവാരിതാനം വാ ദേന്താനം, അത്തനോ ധനേന ഗണ്ഹന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തലക്ഖണപൂവമന്ഥതാ, അസേസകതാ, അപ്പടിപ്പസ്സദ്ധഗമനതാ, അനഞ്ഞാതകാദിതാ, അതിരേകപ്പടിഗ്ഗഹണന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി, സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനേവാതി.

കാണമാതാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഠമപവാരണാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഭുത്താവീ**തി ഭുത്തവാ, യേന പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം സാസപമത്തമ്പി അജ്ഝോഹരിതം, സോ ഏവം വുച്ചതി. **പവാരിതോ**തി “അസനം പഞ്ഞായതി, ഭോജനം പഞ്ഞായതി, ഹത്ഥപാസേ ഠിതോ അഭിഹരതി, പടിക്ഖേപോ പഞ്ഞായതീ”തി (പാചി॰ ൨൩൮) ഏവം പാളിയം വുത്തപഞ്ചങ്ഗവസേന കതപ്പവാരണോ, കതപ്പടിക്ഖേപോതി അത്ഥോ. തത്ഥ യസ്മാ “അസനം പഞ്ഞായതീ”തി ഇമിനാ വിപ്പകതഭോജനോ ‘പവാരിതോ’തി വുത്തോ. യോ ച വിപ്പകതഭോജനോ, തേന കിഞ്ചി ഭുത്തം, കിഞ്ചി അഭുത്തം, യഞ്ച ഭുത്തം, തം സന്ധായ ‘ഭുത്താവീ’തിപി സങ്ഖ്യം ഗച്ഛതി. തസ്മാ ‘ഭുത്താവീ’തിവചനേന വിസും കിഞ്ചി അത്ഥസിദ്ധിം ന പസ്സാമ, “ദിരത്തതിരത്ത”ന്തിആദീസു (പാചി॰ ൫൧) പന ദിരത്താദിവചനം വിയ പവാരിതപദസ്സ പരിവാരഭാവേന ബ്യഞ്ജനസിലിട്ഠതായ ചേതം വുത്തന്തി വേദിതബ്ബം.

പവാരണങ്ഗേസു പന **അസനം പഞ്ഞായതീ**തി വിപ്പകതഭോജനം ദിസ്സതി, തം ഭുഞ്ജമാനോ ചേസ പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി അത്ഥോ. **ഭോജനം പഞ്ഞായതീ**തി പവാരണപ്പഹോനകം ഭോജനം ദിസ്സതി, ഓദനാദീനം ചേ അഞ്ഞതരം പടിക്ഖിപിതബ്ബം ഭോജനം ഹോതീതി അത്ഥോ. **ഹത്ഥപാസേ ഠിതോ**തി പവാരണപ്പഹോനകം ചേ ഭോജനം ഗണ്ഹിത്വാ ദായകോ അഡ്ഢതേയ്യഹത്ഥപ്പമാണേ ഓകാസേ ഠിതോ ഹോതീതി അത്ഥോ . **അഭിഹരതീ**തി സോ ചേ ദായകോ തസ്സ തം ഭോജനം കായേന അഭിസംഹരതീതി അത്ഥോ. **പടിക്ഖേപോ പഞ്ഞായതീ**തി പടിക്ഖേപോ ദിസ്സതി, തം ചേ അഭിഹടം സോ ഭിക്ഖു കായേന വാ വാചായ വാ പടിക്ഖിപതീതി അത്ഥോ. ഏവം പഞ്ചന്നം അങ്ഗാനം വസേന പവാരിതോ ഹോതി.

തത്രായം വിനിച്ഛയോ - ‘അസന’ന്തിആദീസു താവ യഞ്ച അസ്നാതി, യഞ്ച ഭോജനം ഹത്ഥപാസേ ഠിതേന അഭിഹടം പടിക്ഖിപതി, തം ഓദനോ കുമ്മാസോ സത്തു മച്ഛോ മംസന്തി ഇമേസം അഞ്ഞതരമേവ വേദിതബ്ബം. തത്ഥ **ഓദനോ** നാമ സാലി വീഹി യവോ ഗോധുമോ കങ്ഗു വരകോ കുദ്രൂസകോതി ഇമേസം സത്തന്നം ധഞ്ഞാനം തണ്ഡുലേ ഗഹേത്വാ “ഭത്തം പചാമാ”തി വാ “യാഗും പചാമാ”തി വാ യംകിഞ്ചി സന്ധായ പചന്തു, സചേ ഉണ്ഹം വാ സീതലം വാ ഭുഞ്ജന്താനം ഭോജനകാലേ ഗഹിതഗഹിതട്ഠാനേ ഓധി പഞ്ഞായതി, ഓദനോ ഹോതി, പവാരണം ജനേതി. യോ പന പായാസോ വാ അമ്ബിലയാഗു വാ ഉദ്ധനതോ ഓതാരിതമത്താ അബ്ഭുണ്ഹാ സക്കാ ഹോതി ആവിജ്ഝിത്വാ പിവിതും, സാ യസ്സ ഹത്ഥേന ഗഹിതോകാസേപി ഓധി ന പഞ്ഞായതി, പവാരണം ന ജനേതി. സചേ പന ഉസുമായ വിഗതായ ഘനഭാവം ഗച്ഛതി, ഓധിം ദസ്സേതി, പുന പവാരണം ജനേതി, പുബ്ബേ തനുകഭാവോ ന രക്ഖതി. സചേപി ബഹൂ പണ്ണഫലകളീരേ പക്ഖിപിത്വാ മുട്ഠിമത്താപി തണ്ഡുലാ പക്ഖിത്താ ഹോന്തി, ഭോജനകാലേ ചേ ഓധി പഞ്ഞായതി, പവാരണം ജനേതി. അയാഗുകേ നിമന്തനേ “യാഗും ദസ്സാമാ”തി ഭത്തേ ഉദകകഞ്ജികഖീരാദീനി ആകിരിത്വാ “യാഗും ഗണ്ഹഥാ”തി ദേന്തി, കിഞ്ചാപി തനുകാ ഹോതി, പവാരണം ജനേതിയേവ. സചേ പന പക്കുഥിതേസു ഉദകാദീസു പക്ഖിപിത്വാ പചിത്വാ ദേന്തി, യാഗുസങ്ഗഹമേവ ഗച്ഛതി. സചേ യാഗുയാപി സാസപമത്തമ്പി മച്ഛമംസക്ഖണ്ഡം വാ ന്ഹാരു വാ പക്ഖിത്തം ഹോതി, പവാരണം ജനേതി. ഠപേത്വാ സാനുലോമാനം വുത്തധഞ്ഞാനം തണ്ഡുലേ അഞ്ഞേഹി വേളുതണ്ഡുലാദീഹി വാ കന്ദമൂലഫലേഹി വാ യേഹി

കേഹിചി കതഭത്തം പവാരണം ന ജനേതി. **കുമ്മാസോ** നാമ യവേഹി കതോ. അഞ്ഞേഹി പന മുഗ്ഗാദീഹി കതകുമ്മാസോ പവാരണം ന ജനേതി. **സത്തു** നാമ സത്ത ധഞ്ഞാനി ഭജ്ജിത്വാ കതോ. അന്തമസോ ഖരപാകഭജ്ജിതാനം വീഹീനം തണ്ഡുലേ കോട്ടേത്വാ കതചുണ്ണമ്പി കുണ്ഡകമ്പി സത്തുസങ്ഗഹമേവ ഗച്ഛതി. സമപാകഭജ്ജിതാനം പന ആതപസുക്ഖാനം കുണ്ഡകം വാ, യേ കേചി തണ്ഡുലാ വാ ലാജാ വാ, ലാജേഹി കതഭത്തസത്തുആദീനി വാ ന പവാരേന്തി. **മച്ഛമംസേസു** സചേ യാഗും പിവന്തസ്സ യാഗുസിത്ഥമത്താനേവ ദ്വേ മച്ഛക്ഖണ്ഡാനി വാ മംസക്ഖണ്ഡാനി വാ ഏകഭാജനേ വാ നാനാഭാജനേ വാ ദേന്തി, താനി ചേ അഖാദന്തോ അഞ്ഞം പവാരണപ്പഹോനകം യംകിഞ്ചി പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. തതോ ഏകം ഖാദിതം, ഏകം ഹത്ഥേ വാ പത്തേ വാ ഹോതി, സചേ അഞ്ഞം പടിക്ഖിപതി പവാരേതി. ദ്വേപി ഖാദിതാനി ഹോന്തി, മുഖേ സാസപമത്തമ്പി അവസിട്ഠം നത്ഥി, സചേപി അഞ്ഞം പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി. യോ പന അകപ്പിയമംസം കുലദൂസനവേജ്ജകമ്മഉത്തരിമനുസ്സധമ്മാരോചനസാദിതരൂപിയാദീഹി നിബ്ബത്തം അകപ്പിയഭോജനഞ്ച അഞ്ഞം കപ്പിയം വാ അകപ്പിയം വാ ഖാദന്തോ പടിക്ഖിപതി, ന പവാരേതി.

ഏവം യഞ്ച അസ്നാതി, യഞ്ച ഭോജനം ഹത്ഥപാസേ ഠിതേന അഭിഹടം പടിക്ഖിപന്തോ പവാരണം ജനേതി, തം ഞത്വാ ഇദാനി യഥാ ആപജ്ജതി, തസ്സ ജാനനത്ഥം അയം വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ - "അസനം ഭോജന"ന്തി ഏത്ഥ താവ യേന ഏകസിത്ഥമ്പി അജ്ഝോഹടം ഹോതി, സോ സചേ പത്തമുഖഹത്ഥേസു യത്ഥകത്ഥചി ഭോജനേ സതി സാപേക്ഖോവ അഞ്ഞം വുത്തലക്ഖണം ഭോജനം പടിക്ഖിപതി, പവാരേതി. സചേ പന നിരപേക്ഖോ ഹോതി, യം പത്താദീസു അവസിട്ഠം, തം ന ച അജ്ഝോഹരിതുകാമോ, അഞ്ഞസ്സ വാ ദാതുകാമോ, അഞ്ഞത്ര വാ ഗന്ത്വാ ഭുഞ്ജിതുകാമോ, സോ പടിക്ഖിപന്തോപി ന പവാരേതി. "ഹത്ഥപാസേ ഠിതോ"തി ഏത്ഥ പന സചേ ഭിക്ഖു നിസിന്നോ ഹോതി, ആനിസദസ്സ പച്ഛിമന്തതോ പട്ഠായ, സചേ ഠിതോ, പണ്ഹീനം അന്തതോ പട്ഠായ, സചേ നിപന്നോ, യേന പസ്സേന നിപന്നോ, തസ്സ പാരിമന്തതോ പട്ഠായ ദായകസ്സ നിസിന്നസ്സ വാ ഠിതസ്സ വാ നിപന്നസ്സ വാ ഠപേത്വാ പസാരിതഹത്ഥം യം ആസന്നതരം അങ്ഗം, തസ്സ ഓരിമന്തേന പരിച്ഛിന്ദിത്വാ അഡ്ഢതേയ്യഹത്ഥോ 'ഹത്ഥപാസോ'തി വേദിതബ്ബോ. തസ്മിം ഠത്വാ അഭിഹടം പടിക്ഖിപന്തസ്സേവ പവാരണാ ഹോതി, ന തതോ പരം. 'അഭിഹരതീ'തി ഹത്ഥപാസബ്ഭന്തരേ ഠിതോ ഗഹണത്ഥം ഉപനാമേതി. സചേ പന അനന്തരനിസിന്നോപി ഭിക്ഖു ഹത്ഥേ വാ ആധാരകേ വാ ഠിതം പത്തം അനഭിഹരിത്വാവ "ഭത്തം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, തം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ നത്ഥി. ഭത്തപച്ഛിം ആനേത്വാ പുരതോ ഭൂമിയം ഠപേത്വാ ഏവം വുത്തേപി ഏസേവ നയോ. ഈസകം പന ഉദ്ധരിത്വാ വാ അപനാമേത്വാ വാ 'ഗണ്ഹഥാ'തി വുത്തേ തം പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. ഭത്തപച്ഛിം ഗഹേത്വാ പരിവിസന്തസ്സ അഞ്ഞോ "അഹം ധാരേസ്സാമീ"തി ഗഹിതമത്തമേവ കരോതി, പരിവേസകോയേവ പന തം ധാരേതി, തസ്മാ സാ അഭിഹടാവ ഹോതി, തതോ ദാതുകാമതായ ഗണ്ഹന്തം പടിക്ഖിപന്തസ്സ പവാരണാ ഹോതി. സചേ പന പരിവേസകേന ഫുട്ഠമത്താവ ഹോതി, ഇതരോവ നം ധാരേതി, തതോ ദാതുകാമതായ ഗണ്ഹന്തം പടിക്ഖിപന്തസ്സ പവാരണാ ന ഹോതി. കടച്ഛുനാ ഉദ്ധടേ പന ഹോതി, ദ്വിന്നം സമഭാരേപി പടിക്ഖിപന്തോ പവാരേതിയേവ. അനന്തരസ്സ ദിയ്യമാനേ ഇതരോ പത്തം പിദഹതി, അഞ്ഞസ്സ അഭിഹടം നാമ പടിക്ഖിത്തം ഹോതി, തസ്മാ പവാരണാ നത്ഥി. 'പടിക്ഖേപോ'തി ഏത്ഥ വാചായ അഭിഹടേ പടിക്ഖേപോ ന രുഹതി, കായേന അഭിഹടം പന അങ്ഗുലിചലനാദിനാ കായവികാരേന വാ "അലം, മാ ദേഹീ"തിആദിനാ വചീവികാരേന വാ പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി.

ഏകോ സമംസകം രസം അഭിഹരതി, "രസം പടിഗ്ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, തം സുത്വാ പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ നത്ഥി. 'മംസരസ'ന്തി വുത്തേ പന പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. "ഇമം ഗണ്ഹഥാ"തി വുത്തേപി ഹോതിയേവ. മംസം വിസും കത്വാ 'മംസരസ'ന്തി വുത്തേപി സചേ സാസപമത്തമ്പി ഖണ്ഡം അത്ഥി, പടിക്ഖിപതോ പവാരണാ ഹോതി. സചേ നത്ഥി, വട്ടതി. കളീരപനസാദീഹി മിസ്സേത്വാ മച്ഛമംസം പചന്തി, തം ഗഹേത്വാ "കളീരസൂപം ഗണ്ഹഥ, പനസബ്യഞ്ജനം ഗണ്ഹഥാ"തി വദതി, ഏവമ്പി ന പവാരേതി. കസ്മാ? അപവാരണാരഹസ്സ നാമേന വുത്തത്താ. "മച്ഛമംസം ബ്യഞ്ജന"ന്തി വാ "ഇമം ഗണ്ഹഥാ"തി വാ വുത്തേ പന പവാരേതി, അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം വുത്തോ. ഗമനാദീസു പന യസ്മിം ഇരിയാപഥേ പവാരേതി, തം അവികോപേന്തേനേവ ഭുഞ്ജിതബ്ബം.

അനതിരിത്തന്തി ന അതിരിത്തം, ന അധികന്തി അത്ഥോ. തം പന കപ്പിയകതാദീഹി സത്തഹി വിനയകമ്മാകാരേഹി അകതം വാ ഗിലാനസ്സ അനധികം വാ ഹോതി. തസ്മാ പദഭാജനേ (പാചി॰ ൨൩൯) 'അകപ്പിയകത'ന്തിആദി വുത്തം, തത്ഥ യം ഫലം വാ കന്ദമൂലാദി വാ പഞ്ചഹി സമണകപ്പിയേഹി കപ്പിയം അകതം, യഞ്ച അകപ്പിയമംസം വാ അകപ്പിയഭോജനം വാ, ഏതം അകപ്പിയം നാമ, തം അകപ്പിയം "അലമേതം സബ്ബ"ന്തി ഏവം അതിരിത്തം കതം **അകപ്പിയകത**ന്തി വേദിതബ്ബം. **അപ്പടിഗ്ഗഹിതകത**ന്തി ഭിക്ഖുനാ അപ്പടിഗ്ഗഹിതംയേവ പുരിമനയേന അതിരിത്തം കതം. **അനുച്ചാരിതകത**ന്തി കപ്പിയം കാരേതും ആഗതേന ഭിക്ഖുനാ ഈസകമ്പി അനുക്ഖിത്തം വാ അനപനാമിതം വാ കതം. **അഹത്ഥപാസേ കത**ന്തി കപ്പിയം കാരേതും ആഗതസ്സ ഹത്ഥപാസതോ ബഹി ഠിതേന കതം. **അഭുത്താവിനാ കത**ന്തി യോ അതിരിത്തം കരോതി, തേന പവാരണപ്പഹോനകം ഭോജനം അഭുത്തേന കതം. **ഭുത്താവിനാ പവാരിതേന ആസനാ വുട്ഠിതേന കത**ന്തി ഇദം ഉത്താനമേവ. **"അലമേതം സബ്ബ"ന്തി അവുത്ത**ന്തി വചീഭേദം കത്വാ ഏവം അവുത്തം ഹോതി. ഇതി ഇമേഹി സത്തഹി വിനയകമ്മാകാരേഹി യം അതിരിത്തം കപ്പിയം അകതം, യഞ്ച പന ന ഗിലാനാതിരിത്തം, തദുഭയമ്പി അനതിരിത്തം. അതിരിത്തം പന തസ്സേവ പടിപക്ഖനയേന വേദിതബ്ബം.

അപിചേത്ഥ **ഭുത്താവിനാ കതം ഹോതീ**തി (പാചി॰ ൨൩൯) അന്തമസോ അനന്തരനിസിന്നസ്സ പത്തതോ ഏകമ്പി സിത്ഥം വാ മംസഹീരം വാ ഖാദിത്വാ കതമ്പി ഭുത്താവിനാ കതം ഹോതി, യോ പാതോവ ഏവം ഭുത്താവീ പവാരിതോ നിസീദതിയേവ, സോ ഉപകട്ഠേപി കാലേ അഭിഹടം പിണ്ഡം ഭിക്ഖുനാ ഉപനീതം കപ്പിയം കാതും ലഭതി. സചേ പന തസ്മിം കപ്പിയേ കതേ ഭുഞ്ജന്തസ്സ അഞ്ഞം ആമിസം ആകിരന്തി, തം സോ പുന കാതും ന ലഭതി. യഞ്ഹി അകതം, തം കാതബ്ബം. യേന ച അകതം, തേന ച കാതബ്ബന്തി (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൨൩൮-൯) വുത്തം, തസ്മാ തസ്മിം ഭാജനേ കരിയമാനേ പഠമകതേന സദ്ധിം കതം ഹോതീതി തം കാതും ന വട്ടതി. അഞ്ഞസ്മിം പന ഭാജനേ തേന വാ അഞ്ഞേന വാ കാതും വട്ടതി. ഏവം കതം പഠമകതേന മിസ്സേത്വാപി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, ന കേവലഞ്ച തസ്സ യേന പന കതം, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞേസം പവാരിതാനമ്പി ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. യഥാ പന അകതേന മിസ്സം ന ഹോതി, ഏവം മുഖഞ്ച ഹത്ഥഞ്ച സുദ്ധം കത്വാ ഭുഞ്ജിതബ്ബം. **ഗിലാനാതിരിത്തം** പന ന കേവലം ഗിലാനസ്സ ഭുത്താവസേസമേവ, അഥ ഖോ യംകിഞ്ചി ഗിലാനം ഉദ്ദിസ്സ "അജ്ജ വാ സ്വേ വാ യദാ വാ ഇച്ഛതി, തദാ ഖാദിസ്സതീ"തി ആഹടം, തം സബ്ബം 'ഗിലാനാതിരിത്ത'ന്തി വേദിതബ്ബം. **ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ**തി യംകിഞ്ചി യാവകാലികം. **ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ പാചിത്തിയ**ന്തി ഏത്ഥ വുത്തനയേന പവാരിതസ്സ അനതിരിത്തം യംകിഞ്ചി ആമിസം അജ്ഝോഹരണത്ഥായ പടിഗ്ഗണ്ഹതോ ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അഞ്ഞത്ര ഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അനതിരിത്ത"ന്തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, യാമകാലികാദീനി ആഹാരത്ഥായ ഗണ്ഹതോ, നിരാമിസാനി അജ്ഝോഹരതോ ച ദുക്കടം, തഥാ അതിരിത്തേ അനതിരിത്തസഞ്ഞിനോ ചേവ വേമതികസ്സ ച. അതിരിത്തസഞ്ഞിനോ പന, "അതിരിത്തം കാരാപേത്വാ ഭുഞ്ജിസ്സാമീ"തി ഗണ്ഹന്തസ്സ, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ ഗണ്ഹന്തസ്സ, യാമകാലികാദീനി തേസം അനുഞ്ഞാതപരിഭോഗവസേന നിരാമിസാനി പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പവാരിതഭാവോ, ആമിസസ്സ അനതിരിത്തതാ, കാലേന അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

പഠമപവാരണാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ദുതിയപവാരണാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **അഭിഹട്ഠും പവാരേയ്യാ**തി അഭിഹരിത്വാ "ഹന്ദ, ഭിക്ഖു ഖാദ വാ ഭുഞ്ജ വാ"തി ഏവം പവാരേയ്യ. **ജാനന്തി** സുത്വാ വാ ദിസ്വാ വാ തസ്സ പവാരിതഭാവം ജാനന്തോ. **ആസാദനാപേക്ഖോ**തി ആസാദനം ചോദനം മങ്കുകരണഭാവം അപേക്ഖമാനോ. **ഭുത്തസ്മിം പാചിത്തിയ**ന്തി ഏത്ഥ അഭിഹാരേ താവ ദുക്കടം, സചേ സോ തം ഗണ്ഹാതി, പുന അഭിഹാരകസ്സ ദുക്കടം, തസ്മിം പന ഭുഞ്ജന്തേ അഭിഹാരകസ്സ തസ്സ അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ ദുക്കടം, ഭോജനപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ അനതിരിത്തേന ഭോജനേന അഭിഹട്ഠും പവാരണാവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, പവാരിതേ പവാരിതസഞ്ഞിനോ പാചിത്തിയം. വേമതികസ്സ, യാമകാലികാദീനി ആഹാരത്ഥായ അഭിഹരന്തസ്സ, തേസഞ്ച പടിഗ്ഗഹണഅജ്ഝോഹാരേസു, അപ്പവാരിതേ ച പവാരിതസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അപ്പവാരിതസഞ്ഞിസ്സ പന, യോ ച അതിരിത്തം കാരാപേത്വാ ദേതി, "കാരാപേത്വാ വാ ഭുഞ്ജാഹീ"തി ദേതി, യോ വാ "അഞ്ഞസ്സത്ഥായ ഹരന്തോ ഗച്ഛാഹീ"തി ദേതി, യോ ച യാമകാലികാദീനി "സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജാഹീ"തി ദേതി, തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പവാരിതതാ, പവാരിതസഞ്ഞിതാ, ആസാദനാപേക്ഖതാ, അനതിരിത്തേന അഭിഹട്ഠും പവാരണതാ, ഭോജനപരിയോസാനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

ദുതിയപവാരണാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. വികാലഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **വികാലേ**തി വിഗതേ കാലേ, മജ്ഝന്ഹികാതിക്കമനതോ യാവ അരുണുഗ്ഗമനാതി അധിപ്പായോ. തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു ഏതസ്മിം അന്തരേ യംകിഞ്ചി വനമൂലഫലം ഉപാദായ ആമം വാ പക്കം വാ ആമിസസങ്ഖേപഗതം ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ അജ്ഝോഹരണത്ഥായ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, തസ്സ പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

രാജഗഹേ സത്തരസവഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ വികാലേ ഭോജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, യാമകാലികാദീനി ആഹാരത്ഥായ പടിഗ്ഗഹണഅജ്ഝോഹാരേസു, കാലേ വികാലസഞ്ഞിസ്സ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം, കാലേ കാലസഞ്ഞിസ്സ യാമകാലികാദീനി സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. "അനുജാനാമി, ഭിക്ഖവേ, രോമട്ഠകസ്സ രോമട്ഠം, ന ച ഭിക്ഖവേ ബഹിമുഖദ്വാരാ നീഹരിത്വാ അജ്ഝോഹരിതബ്ബ"ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൭൩) അനുഞ്ഞാതനയേന രോമട്ഠകസ്സാപി അനാപത്തി. വികാലതാ, യാവകാലികതാ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

വികാലഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. സന്നിധികാരകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **സന്നിധികാരക**ന്തി കാരോ കരണം കിരിയാതി അത്ഥതോ ഏകം, സന്നിധി കാരോ അസ്സാതി സന്നിധികാരം, സന്നിധികാരമേവ സന്നിധികാരകം, പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഏകരത്തിം വീതിനാമിതസ്സേതം നാമം. തസ്മാ ഏവം സന്നിധികതം യംകിഞ്ചി യാവകാലികം വാ യാമകാലികം വാ 'അജ്ഝോഹരിസ്സാമീ'തി ഗണ്ഹന്തസ്സ പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം. സചേപി പത്തോ ദുദ്ധോതോ ഹോതി, യം അങ്ഗുലിയാ ഘംസന്തസ്സ ലേഖാ പഞ്ഞായതി, ഗണ്ഠികപത്തസ്സ വാ ഗണ്ഠികന്തരേ സ്നേഹോ പവിട്ഠോ ഹോതി, യോ ഉണ്ഹേ ഓതാപേന്തസ്സ പഗ്ഘരതി, ഉണ്ഹയാഗുയാ വാ ഗഹിതായ സന്ദിസ്സതി, താദിസേ പത്തേപി പുനദിവസേ ഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം. യം പന ഭിക്ഖു നിരപേക്ഖോ സാമണേരാനം പരിച്ചജിത്വാ തേഹി നിഹിതം ലഭിത്വാ ഭുഞ്ജതി, തം വട്ടതി . സയം പടിഗ്ഗഹേത്വാ അപരിച്ചത്തമേവ ഹി ദുതിയദിവസേ കപ്പിയഭോജനം ഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം. അകപ്പിയേസു പന മനുസ്സമംസേ ഥുല്ലച്ചയേന സദ്ധിം പാചിത്തിയം, സേസേസു പന ദുക്കടേന സദ്ധിം. യാമകാലികം സതി പച്ചയേ അജ്ഝോഹരതോ പാചിത്തിയം, ആഹാരത്ഥായ അജ്ഝോഹരതോ ദുക്കടേന സദ്ധിം. യോ പന പവാരിതോ ഹുത്വാ അനതിരിത്തകതം അജ്ഝോഹരതി, തസ്സ സബ്ബവികപ്പേസു അപരമ്പി പാചിത്തിയം വഡ്ഢതി. സചേ വികാലേ അജ്ഝോഹരതി, അനതിരിത്തപച്ചയാ സബ്ബവികപ്പേസു അനാപത്തി, സതി പച്ചയേ വികാലപച്ചയാ യാമകാലികാദീസു ച അനാപത്തി. അവസേസേസു വികാലപച്ചയാ പാചിത്തിയം വഡ്ഢതിയേവ. ഭിക്ഖുസ്സ പന സന്നിധി ഭിക്ഖുനിയാ വട്ടതി, ഭിക്ഖുനിയാ ച സന്നിധി ഭിക്ഖുസ്സ വട്ടതി, ഭിക്ഖുനിക്ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ൪൨൧-൪൨൨) അനുഞ്ഞാതത്താ വട്ടതീതി.

സാവത്ഥിയം ആയസ്മന്തം ബേലട്ഠസീസം ആരബ്ഭ സന്നിധികാരകഭോജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം , സത്താഹകാലിക യാവജീവികാനം പന ആഹാരത്ഥായ പടിഗ്ഗഹണേ അജ്ഝോഹാരേ ച ദുക്കടം. യഥാ ചേതാനി ആഹാരത്ഥായ ന കപ്പന്തി, ഏവം യാവകാലികാദീഹി സംസട്ഠാനിപി, വുത്തഞ്ഹേതം "യാവകാലികേന, ഭിക്ഖവേ, യാമകാലികം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം കാലേ കപ്പതി, വികാലേ ന കപ്പതീ"തിആദി (മഹാവ॰ ൩൦൫). തസ്മാ സചേപി തം തം തേന തേന സദ്ധിം സംസട്ഠം ലഭതി, സചേ അസമ്ഭിന്നരസം വാ ഹോതി സുധോതം വാ, യഥാ ഇതരേന സംസഗ്ഗോ ന പഞ്ഞായതി, അത്തനോ കാലാനുരൂപേന പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി.

സചേ പന സമ്ഭിന്നരസം വാ ഹോതി ദുദ്ധോതം വാ, ന വട്ടതി. യാവകാലികഞ്ഹി അത്തനാ സദ്ധിം സമ്ഭിന്നരസാനി തീണിപി യാമകാലികാദീനി അത്തനോ സഭാവം ഉപനേതി, യാമകാലികം ദ്വേപി സത്താഹകാലികാദീനി അത്തനോ സഭാവം ഉപനേതി, സത്താഹകാലികം യാവജീവികമേവ അത്തനോ സഭാവം ഉപനേതി. തസ്മാ തേന തദഹുപടിഗ്ഗഹിതേന സദ്ധിം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതം വാ പുരേ പടിഗ്ഗഹിതം വാ യാവജീവികം സത്താഹം കപ്പതി, ദ്വീഹപ്പടിഗ്ഗഹിതേന ഛാഹം, തീഹപ്പടിഗ്ഗഹിതേന പഞ്ചാഹം...പേ॰... സത്താഹപ്പടിഗ്ഗഹിതേന തദഹേവ കപ്പതീതി വേദിതബ്ബം. തസ്മായേവ ഹി "സത്താഹകാലികേന, ഭിക്ഖവേ , യാവജീവികം തദഹുപടിഗ്ഗഹിത"ന്തി അവത്വാ "പടിഗ്ഗഹിതം സത്താഹം കപ്പതീ"തി വുത്തം. കാലയാമസത്താഹാതിക്കമേസു ചേത്ഥ വികാലഭോജന സന്നിധിഭേസജ്ജസിക്ഖാപദാനം വസേന ആപത്തിയോ വേദിതബ്ബാ, ഇമേസു പന ചതൂസു കാലികേസു യാവകാലികം യാമകാലികന്തി ഇമമേവ ദ്വയം അന്തോവുട്ഠഞ്ചേവ സന്നിധികാരകഞ്ച, സത്താഹകാലികം യാവജീവികഞ്ച അകപ്പിയകുടിയം നിക്ഖിപിതുമ്പി വട്ടതി, സന്നിധിമ്പി ന ജനേതി. അകപ്പിയകുടിയം അന്തോവുട്ഠേന പന തേന സദ്ധിം ഇതരദ്വയം തദഹുപടിഗ്ഗഹിതമ്പി ന വട്ടതി, മുഖസന്നിധി നാമ ഹോതി, മഹാപച്ചരിയം പന അന്തോവുട്ഠം ഹോതീതി വുത്തം. തത്ഥ നാമമത്തമേവ നാനാകരണം, ആപത്തി പന ദുക്കടമേവ. തത്ഥ **അകപ്പിയകുടി** നാമ സങ്ഘസ്സ വാ ഉപസമ്പന്നപുഗ്ഗലസ്സ വാ സന്തകം വസനത്ഥായ കതഗേഹം, തത്ഥ സഹസേയ്യപ്പഹോനകേ പദേസേ വുട്ഠം യാവകാലികഞ്ച യാമകാലികഞ്ച സങ്ഘികം വാ ഉപസമ്പന്നപുഗ്ഗലസ്സ വാ സന്തകം **അന്തോവുട്ഠം** നാമ ഹോതി, തത്ഥ പക്കം **അന്തോപക്കം** നാമ, യത്ഥ കത്ഥചി പന സയം പക്കം **സാമം പക്കം** നാമ, തം സബ്ബം അനജ്ഝോഹരണീയം. തേന തേന സദ്ധിം സംസട്ഠമ്പി തംഗതികമേവ, സബ്ബം അജ്ഝോഹരന്തസ്സ ദുക്കടം. തസ്മാ അന്തോവുട്ഠഅന്തോപക്കമോചനത്ഥം ഭഗവതാ ചതസ്സോ കപ്പിയഭൂമിയോ (മഹാവ॰ ൨൯൫) അനുഞ്ഞാതാ, താസം വിനിച്ഛയോ സമന്തപാസാദികായം (മഹാവ॰ അട്ഠ॰ ൨൯൫) വുത്തോ. യത്ഥ പനേതാ ന സന്തി, തത്ഥ അനുപസമ്പന്നസ്സ സന്തകം കത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. സാമം പാകമ്പി പുനപാകം വട്ടതി, അസന്നിധികാരകേ സന്നിധികാരകസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. അസന്നിധികാരകസഞ്ഞിനോ, യാവകാലികാദീനി തീണി നിദഹിത്വാ സകം സകം കാലം അനതിക്കമിത്വാ, യാവജീവികം സദാപി സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആമിസം, സന്നിധിഭാവോ, തസ്സ അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

സന്നിധികാരകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. പണീതഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **പണീതഭോജനാനീ**തി പണീതസംസട്ഠാനി സത്തധഞ്ഞനിബ്ബത്താനി ഭോജനാനി. യഥാ ഹി ആജഞ്ഞയുത്തോ രഥോ 'ആജഞ്ഞരഥോ'തി വുച്ചതി, ഏവമിധാപി പണീതസംസട്ഠാനി ഭോജനാനി പണീതഭോജനാനീതി. യേഹി പന പണീതേഹി സംസട്ഠാനി, താനി 'പണീതഭോജനാനീ'തി വുച്ചന്തി, തേസം പഭേദദസ്സനത്ഥം **സേയ്യഥിദം സപ്പി നവനീത**ന്തിആദിമാഹ, തത്ഥ **സപ്പി**ആദീനി ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദേ (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ ഭേസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ) വുത്തലക്ഖണേനേവ വേദിതബ്ബാനി. മച്ഛാദീസു പന സബ്ബോപി 'ഓദകോ'തി (പാചി॰ ൨൬൦) വുത്തലക്ഖണോ മച്ഛോ **മച്ഛോ**യേവ. യേസം പന മംസം കപ്പതി, തേസം **മംസഞ്ച ഖീരദധീനി** ച ഇധാധിപ്പേതാനി. **ഏവരൂപാനി പണീതഭോജനാനീ**തി യാനി ഏതേഹി സപ്പിആദീഹി സംസട്ഠത്താ 'പണീതഭോജനാനീ'തി വുച്ചന്തി, തഥാരൂപാനി പണീതഭോജനാനി. **അഗിലാനോ**തി യസ്സ തേഹി വിനാപി ഫാസു ഹോതി. **അത്തനോ അത്ഥായ വിഞ്ഞാപേത്വാ**തി ഏത്ഥ പന യോ അഗിലാനോ സുദ്ധാനി സപ്പിആദീനി ഭേസജ്ജത്ഥായ വിഞ്ഞാപേതി, സോ മഹാനാമസിക്ഖാപദേന (പാചി॰ ൩൦൩) കാരേതബ്ബോ, മച്ഛാദീനി ചത്താരി വിഞ്ഞാപേന്തോ സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിയാ (പാചി॰ ൬൧൨-൬൧൩) കാരേതബ്ബോ, സപ്പിആദീഹി സംസട്ഠഭോജനാനി വിഞ്ഞാപേന്തോ ഇമിനാ കാരേതബ്ബോ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - "സപ്പിനാ ഭത്തം ദേഹി, സപ്പിം ആകിരിത്വാ ദേഹി, സപ്പിമിസ്സകം കത്വാ ദേഹി, സഹ സപ്പിനാ ദേഹി, സപ്പിഞ്ച ഭത്തഞ്ച ദേഹീ"തി ഏവം വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ താവ വിഞ്ഞത്തിയാ ദുക്കടം, പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹരണേ അജ്ഝോഹരണേ പാചിത്തിയം. "സപ്പിഭത്തം ദേഹീ"തി വുത്തേ പന യസ്മാ സാലിഭത്തം വിയ സപ്പിഭത്തം നാമ നത്ഥി, തസ്മാ സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിയാ ദുക്കടമേവ ഹോതി. സചേ പന "സപ്പിനാ ഭത്തം ദേഹീ"തി വുത്തേ ഭത്തം ദത്വാ "സപ്പിം കത്വാ ഭുഞ്ജാഹീ"തി നവനീതഖീരാദീനി വാ കപ്പിയഭണ്ഡം വാ ദേതി "ഇമിനാ സപ്പിം ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജാഹീ"തി, യഥാവത്ഥുകമേവ. "ഗോസപ്പിനാ ഭത്തം ദേഹീ"തി വുത്തേ പന ഗോസപ്പിം വാ ദേതു, തസ്മിം അസതി പുരിമനയേന നവനീതാദീനി വാ, ഗാവിംയേവ വാ ദേതു "ഇതോ സപ്പിനാ ഭുഞ്ജാഹീ"തി, യഥാവത്ഥുകമേവ. സചേ പന "ഗോസപ്പിനാ ദേഹീ"തി യാചിതോ അജികാസപ്പിആദീഹി ദേതി, വിസങ്കേതം. ഏവഞ്ഹി സതി അഞ്ഞം യാചിതേന അഞ്ഞം ദിന്നം നാമ ഹോതി, തസ്മാ അനാപത്തി, ഏസ നയോ "അജികാസപ്പിനാ ദേഹീ"തിആദീസുപി. "കപ്പിയസപ്പിനാ ദേഹീ"തി വുത്തേ അകപ്പിയസപ്പിനാ ദേതി, വിസങ്കേതമേവ. "അകപ്പിയസപ്പിനാ ദേഹീ"തി വുത്തേ അകപ്പിയസപ്പിനാവ ദേതി, പടിഗ്ഗഹണേപി പരിഭോഗേപി ദുക്കടമേവ. ഇമിനാ നയേന സബ്ബപദേസു വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. സചേ പന സബ്ബേഹിപി സപ്പിആദീഹി ഏകട്ഠാനേ വാ നാനാട്ഠാനേ വാ വിഞ്ഞാപേത്വാ പടിലദ്ധം ഏകതോ സമ്ഭിന്നരസം കത്വാ തതോ കുസഗ്ഗേന ഏകബിന്ദുമ്പി അജ്ഝോഹരതി, നവ പാചിത്തിയാനി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പണീതഭോജനവിഞ്ഞത്തിവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഗിലാനോ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഗിലാനസ്സ അഗിലാനസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ഗിലാനസഞ്ഞിസ്സ, ഗിലാനകാലേ വിഞ്ഞാപേത്വാ അഗിലാനസ്സ ഭുഞ്ജതോ, ഗിലാനസ്സ സേസകേ, ഞാതകപ്പവാരിതട്ഠാനതോ, അഞ്ഞസ്സത്ഥായ വിഞ്ഞത്തേ, അത്തനോ ധനേന ഗഹിതേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പണീതഭോജനതാ, അഗിലാനതാ, കതവിഞ്ഞത്തിയാ പടിലാഭോ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. അദ്ധാനസമുട്ഠാനം, കിരിയം , നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

പണീതഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദന്തപോനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **അദിന്ന**ന്തി കായേന വാ കായപ്പടിബദ്ധേന വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ ഹത്ഥപാസേ ഠത്വാ കായകായപ്പടിബദ്ധനിസ്സഗ്ഗിയാനം അഞ്ഞതരേന ന ദിന്നം, അപ്പടിഗ്ഗഹിതകസ്സേതം നാമം. അപ്പടിഗ്ഗഹിതകഞ്ഹി ഭിക്ഖുനോ അത്തനോ സന്തകമ്പി അജ്ഝോഹരിതും ന വട്ടതി. പടിഗ്ഗഹിതം അന്തമസോ വിസ്സാസികസന്തകമ്പി വട്ടതി, തസ്സ ലക്ഖണം വുത്തവിപല്ലാസേന വേദിതബ്ബം. സചേ ഹി യോ കോചി അനുപസമ്പന്നോ അന്തമസോ തിരച്ഛാനോപി

ഭിക്ഖുസ്സ വാ ഭിക്ഖുനിയാ വാ ഹത്ഥപാസേ ഠിതോ കായാദീനം അഞ്ഞതരേന ദേതി, തഞ്ചേ ഭിക്ഖുനാ യേന കേനചി സരീരാവയവേന വാ, തപ്പടിബദ്ധേന വാ, സംഹാരിമേന ച അന്തമസോ മഞ്ചേനാപി, ധാരേതും സമത്ഥേന ച അന്തമസോ അതത്ഥജാതകരുക്ഖപണ്ണേനാപി, സൂചിയാ പരാമട്ഠമത്തേനാപി പടിഗ്ഗഹിതം, പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. പടിബദ്ധപ്പടിബദ്ധം നാമ ഇധ നത്ഥി, യമ്പി നത്ഥുകരണിയാ ദിയ്യമാനം നാസികായ, അകല്ലകോ വാ മുഖേന പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, സബ്ബം വട്ടതി, ആഭോഗമത്തമേവ ഹേത്ഥ പമാണം. പുബ്ബാഭോഗേ ച സതി പച്ഛാ നിദ്ദായന്തസ്സ പത്തേ ദിന്നമ്പി ഹത്ഥപാസേ സതി പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. യമ്പി "പത്തേന പടിഗ്ഗണ്ഹിസ്സാമീ"തി നിസിന്നസ്സേവ ഹത്ഥേ പതതി, തം വട്ടതിയേവ. അഭിഹടഭാജനതോ പതിതരജമ്പി വട്ടതി, തത്ഥ ഠിതനിസിന്നനിപന്നാനം പവാരണാസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ ഹത്ഥപാസോ വേദിതബ്ബോ.

സചേ പന ദായകപ്പടിഗ്ഗാഹകേസു ഏകോ ആകാസേ ഹോതി, ഏകോ ഭൂമിയം, ഭൂമട്ഠസ്സ സീസേന ആകാസട്ഠസ്സ ച ഠപേത്വാ ദാതും വാ ഗഹേതും വാ പസാരിതഹത്ഥം യം ആസന്നതരം അങ്ഗം, തസ്സ ഓരിമന്തേന ഹത്ഥപാസപ്പമാണം പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബം. സചേപി ഏകോ കൂപേ ഹോതി, ഏകോ കൂപതടേ, ഏകോ വാ രുക്ഖേ, ഏകോ പഥവിയം, വുത്തനയേനേവ ഹത്ഥപാസപ്പമാണം പരിച്ഛിന്ദിതബ്ബം. തസ്മിം ഠത്വാ സചേപി ദ്വേ തയോ വാ സാമണേരാ യം മജ്ഝിമോ പുരിസോ ഉക്ഖിപിതും സക്കോതി, ഏവരൂപം ഭാരം പവട്ടേന്താ ഭിക്ഖുനോ ഭൂമിയം ഠപിതഹത്ഥം ആരോപേന്തി, ഉക്ഖിപിത്വാ വാ ഭിക്ഖുനോ പസാരിതഹത്ഥേ ഏകദേസേനാപി ഠപേന്തി, തം പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി. യം പന പിണ്ഡായ ചരന്തസ്സ പത്തേ രജം പതതി, തം അപ്പടിഗ്ഗഹിതമേവ ഹോതി, തസ്മാ പടിഗ്ഗഹേത്വാവ ഭിക്ഖാ ഗണ്ഹിതബ്ബാ. അപ്പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഗണ്ഹന്തസ്സ വിനയദുക്കടം, തം പന പുന പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജന്തസ്സ അനാപത്തി. സചേ "പടിഗ്ഗഹേത്വാ ദേഥാ"തി വുത്തേ വചനം അസ്സുത്വാ വാ അനാദിയിത്വാ വാ ഭിക്ഖം ദേന്തിയേവ, വിനയദുക്കടാ മുച്ചതി, പുന പടിഗ്ഗഹേത്വാ അഞ്ഞാ ഭിക്ഖാ പടിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. സചേ മഹാവാതോ തതോ തതോ രജം പാതേതി, ന സക്കാ ഹോതി ഭിക്ഖം ഗഹേതും, "അനുപസമ്പന്നസ്സ ദസ്സാമീ"തി സുദ്ധചിത്തേന ആഭോഗം കത്വാ ഗണ്ഹിതും വട്ടതി. തം അനുപസമ്പന്നസ്സ ദത്വാ പുന തേന ദിന്നം വാ തസ്സ വിസ്സാസേന വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. അസ്സുഖേളസിങ്ഘാണികാദീസു യം ഠാനതോ ചവിത്വാ ഹത്ഥേ വാ പത്തേ വാ പതതി, തം പടിഗ്ഗഹേതബ്ബം, അങ്ഗലഗ്ഗം പടിഗ്ഗഹിതമേവ. പതന്തമ്പി വോച്ഛിന്നഞ്ചേ അന്തരാ ന ഗഹേതബ്ബം, ഉഗ്ഗഹിതകം നാമ ഹോതി, തം പച്ഛാ പടിഗ്ഗഹിതമ്പി ന വട്ടതി. യം പന ഭേസജ്ജം വാ മൂലഫലം വാ മാതാദീനം അത്ഥായ ഗഹേത്വാ ഛായത്ഥായ വാ ഫലിനിസാഖം ഉക്ഖിപിത്വാ ഗച്ഛതി, തതോ യം ഇച്ഛതി, തം പുന പടിഗ്ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. യോ പന തത്ഥ ജാതകഫലിനിസാഖായ വാ വല്ലിയാ വാ ഗഹേത്വാ ചാലേതി. തസ്സ തതോ ലദ്ധം ഫലം ന വട്ടതി, ദുരുപചിണ്ണദുക്കടഞ്ച ആപജ്ജതി, അഞ്ഞസ്സ തം വട്ടതി, ഫലിരുക്ഖം പന അപസ്സയിതും വാ ആലമ്ബിതും വാ വട്ടതി, പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഠപിതേ യം അഞ്ഞം അങ്കുരാദി ഉപ്പജ്ജതി, പടിഗ്ഗഹിതമേവ തം. യാവ ഹി ഹത്ഥതോ മുത്തേ നിരപേക്ഖോ ന ഹോതി, നിരപേക്ഖതായ വാ ഹത്ഥതോ ന മുച്ചതി, താവ ന പടിഗ്ഗഹണം വിജഹതി, അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം വുത്തോ.

മുഖദ്വാരന്തി ഗലനാളികം. മുഖേന വാ ഹി പവിട്ഠം ഹോതു, നാസികായ വാ, ഗലേന അജ്ഝോഹരണീയതായ സബ്ബമ്പി തം മുഖദ്വാരം പവേസിതമേവ ഹോതി. **ആഹാര**ന്തി യംകിഞ്ചി യാവകാലികം വാ യാമകാലികം വാ സത്താഹകാലികം വാ യാവജീവികം വാ. സബ്ബഞ്ഹേതം അജ്ഝോഹരണീയത്താ 'ആഹാരോ'തി വുച്ചതി, തത്ഥ സബ്ബമ്പി ധഞ്ഞം വാ ധഞ്ഞാനുലോമം വാ താലനാളികേരപനസലബുജഅലാബുകുമ്ഭണ്ഡപുസ്സഫലതിപുസഫലഏളാലുകസങ്ഖാതം നവവിധം മഹാഫലഞ്ചേവ അപരണ്ണഞ്ച, യഞ്ചഞ്ഞം വനമൂലപത്തപുപ്ഫഫലാദി ആഹാരത്ഥം ഫരതി, തം സബ്ബം യാവ മജ്ഝന്ഹികകാലോ, താവ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ **യാവകാലികം** നാമ. അമ്ബപാനം ജമ്ബുപാനം ചോചപാനം മോചപാനം മധുകപാനം മുദ്ദികപാനം സാലൂകപാനം ഫാരുസകപാനന്തി ഇമാനി അട്ഠ പാനാനി, യാനി ച തേസം അനുലോമാനി വേത്തതിന്തിണികമാതുലുങ്ഗകപിട്ഠകോസമ്ബകരമന്ദാദിഖുദ്ദകഫലപാനാനി, ഏതാനി സബ്ബാനി അനുപസമ്പന്നേഹി സീതോദകേന മദ്ദിത്വാ കതാനി ആദിച്ചപാകാനി വാ യാവ രത്തിയാ പച്ഛിമയാമം നിദഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ **യാമകാലികാനി** നാമ. അവസേസേസു അനുഞ്ഞാതഫലപത്തപുപ്ഫരസേസുപി ഏസേവ നയോ. സപ്പിആദീനി പഞ്ച ഭേസജ്ജാനി സത്താഹം നിദഹിത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ **സത്താഹകാലികാനി** നാമ. ഇദം പന യാവകാലികാദിത്തയം കാലവിമുത്തഞ്ച ഉദകം ഠപേത്വാ അവസേസമൂലഫലാഫലാദി യം നേവ ഖാദനീയത്ഥം ന ഭോജനീയത്ഥം ഫരതി , തം യാവജീവം നിദഹിത്വാ സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബതോ **യാവജീവികം** നാമ. **ആഹരേയ്യാ**തി പവേസേയ്യ. **അഞ്ഞത്ര ഉദകദന്തപോനാ**തി ഇദം അനാഹാരേപി ഉദകേ ആഹാരസഞ്ഞായ, ദന്തപോനേ ച "മുഖദ്വാരം ആഹടം ഇദ"ന്തി സഞ്ഞായ കുക്കുച്ചായന്താനം കുക്കുച്ചവിനോദനത്ഥം വുത്തം. ഉദകഞ്ഹി യഥാസുഖം പാതും, ദന്തകട്ഠഞ്ച ദന്തപോനപരിഭോഗേന പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. ഠപേത്വാ പന ഇദം ദ്വയം അവസേസം അജ്ഝോഹരണത്ഥായ ഗണ്ഹതോ ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം, സചേപി ദന്തകട്ഠരസോ അജാനന്തസ്സ അന്തോ പവിസതി, പാചിത്തിയമേവ.

വേസാലിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ അദിന്നം ആഹാരം ആഹരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര ഉദകദന്തപോനാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി , അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പടിഗ്ഗഹിതകേ അപ്പടിഗ്ഗഹിതസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. പടിഗ്ഗഹിതസഞ്ഞിസ്സ, ഉദകദന്തപോനേ, ചത്താരി മഹാവികടാനി സതി പച്ചയേ അസതി കപ്പിയകാരകേ സാമം ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഏത്ഥ ദുബ്ബലോപി അസമത്ഥോപി കപ്പിയകാരകോ അസന്തപക്ഖേയേവ തിട്ഠതി, ഛാരികായ അസതി സുക്ഖദാരും ഝാപേത്വാ, തസ്മിഞ്ച അസതി അല്ലദാരും രുക്ഖതോ ഛിന്ദിത്വാപി കാതും, മത്തികത്ഥായ ച പഥവിം ഖണിതുമ്പി വട്ടതി, ഇദം പന ചതുബ്ബിധമ്പി മഹാവികടം കാലോദിസ്സം നാമ സപ്പദട്ഠക്ഖണേയേവ സാമം ഗഹേതും വട്ടതി, അഞ്ഞദാ പടിഗ്ഗാഹാപേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം. അപ്പടിഗ്ഗഹിതകതാ, അനനുഞ്ഞാതതാ, ധൂമാദിഅബ്ബോഹാരികാഭാവോ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ദന്തപോനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഭോജനവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

൫. അചേലകവഗ്ഗോ

൧. അചേലകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അചേലകവഗ്ഗസ്സ പഠമേ ഏതേസം അചേലകാദീനം അഞ്ഞതിത്ഥിയാനം യംകിഞ്ചി ആമിസം ഏകപ്പയോഗേന ദേന്തസ്സ ഏകം പാചിത്തിയം, അവച്ഛിന്ദിത്വാ അവച്ഛിന്ദിത്വാ ദേന്തസ്സ പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം.

വേസാലിയം ആയസ്മന്തം ആനന്ദം ആരബ്ഭ പരിബ്ബാജികായ ദ്വേ പൂവേ ദാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഉദകദന്തപോനം ദേന്തസ്സ, അതിത്ഥിയേ തിത്ഥിയസഞ്ഞിസ്സ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അതിത്ഥിയേ അതിത്ഥിയസഞ്ഞിസ്സ, അനുപസമ്പന്നേന ദാപേന്തസ്സ, തേസം സന്തികേ ഭാജനം നിക്ഖിപിത്വാ "ഇദം ഗണ്ഹഥാ"തി ഭണന്തസ്സ, തേസം വാ നിക്ഖിത്തഭാജനേ ദേന്തസ്സ, ബാഹിരലേപം ദേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഞ്ഞതിത്ഥിയതാ, അനനുഞ്ഞാതതാ, അജ്ഝോഹരണീയം അജ്ഝോഹരണത്ഥായ സഹത്ഥാ അനിക്ഖിത്തഭാജനേ ദാനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

അചേലകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഉയ്യോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ദാപേത്വാ വാ അദാപേത്വാ വാ**തി യംകിഞ്ചി ആമിസം ദാപേത്വാ വാ ന ദാപേത്വാ വാ. **ഉയ്യോജേയ്യാ**തി മാതുഗാമേന സദ്ധിം ഹസനകീളനരഹോനിസജ്ജാദീനി കത്തുകാമോ 'ഗച്ഛാ'തിആദീനി വത്വാ ഉയ്യോജേയ്യ. **ഏതദേവാ**തി ഏതം അനാചാരമേവ പച്ചയം കരിത്വാ, ന അഞ്ഞം പതിരൂപം കാരണം. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഉയ്യോജനമത്തേ താവ ദുക്കടം, യദാ പനസ്സ സോ ദസ്സനൂപചാരം വാ സവനൂപചാരം വാ ഏകേന പാദേന വിജഹതി, അപരം ദുക്കടം, ദുതിയേന വിജഹിതേ പാചിത്തിയം. ഏത്ഥ ച ദസ്സനൂപചാരസ്സ അജ്ഝോകാസേ ഠത്വാ ദ്വാദസഹത്ഥപ്പമാണം, തഥാ സവനൂപചാരസ്സ. സചേ പന അന്തരാ കുട്ടദ്വാരപാകാരാദയോ ഹോന്തി, തേഹി അന്തരിതഭാവോയേവ ഉപചാരാതിക്കമോ.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ഉയ്യോജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, ഉയ്യോജനാണത്തികായ സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, ഉഭിന്നമ്പി കലിസാസനാരോപനേ ദുക്കടമേവ, "ഉഭോ ഏകതോ ന യാപേസ്സാമാ"തി ഏവമാദീഹി പതിരൂപകാരണേഹി ഉയ്യോജേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അനാചാരം ആചരിതുകാമതാ, തദത്ഥമേവ ഉപസമ്പന്നസ്സ ഉയ്യോജനം, ഏവം ഉയ്യോജിതസ്സ ഉപചാരാതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

ഉയ്യോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. സഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ സഹ ഉഭോഹി ജനേഹീതി **സഭോജനം,** തസ്മിം സഭോജനേ. അഥ വാ **സഭോജനേ**തി സഭോഗേ, രാഗപരിയുട്ഠിതപുരിസസ്സ ഹി ഇത്ഥീ ഭോഗോ, ഇത്ഥിയാ ച പുരിസോ, തേനേവസ്സ പദഭാജനേ "ഇത്ഥീ ചേവ ഹോതി, പുരിസോ ചാ"തിആദി (പാചി॰ ൨൮൧) വുത്തം. **അനുപഖജ്ജ നിസജ്ജം കപ്പേയ്യാ**തി അനുപവിസിത്വാ നിസീദേയ്യ, യം തസ്മിം കുലേ സയനിഘരം, തസ്സ മഹാചതുസ്സാലാദീസു കതസ്സ മഹല്ലകസ്സ പിട്ഠസങ്ഘാടതോ ഹത്ഥപാസം വിജഹിത്വാ അന്തോസയനസ്സ ആസന്നേ ഠാനേ, ഖുദ്ദകസ്സ വാ വേമജ്ഝം അതിക്കമിത്വാ നിസീദേയ്യാതി അത്ഥോ, ഏവം നിസിന്നസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ അനുപഖജ്ജ നിസജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അസയനിഘരേ സയനിഘരസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. നസയനിഘരസഞ്ഞിസ്സ, വുത്തലക്ഖണം പദേസം അനതിക്കമിത്വാ നിസിന്നസ്സ, ഭിക്ഖുസ്മിം ദുതിയകേ സതി, ഉഭോസു നിക്ഖന്തേസു വാ, വീതരാഗേസു വാ നിസീദന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അവീതരാഗജായമ്പതികാനം സന്നിഹിതതാ, സയനിഘരതാ, ദുതിയസ്സ ഭിക്ഖുനോ അഭാവോ, അനുപഖജ്ജ നിസീദനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനീതി.

സഭോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪-൫. രഹോപടിച്ഛന്ന-രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥപഞ്ചമാനി സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ പടിച്ഛന്നാസനേ ച, രഹോ ച നിസജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്താനി, സാധാരണപഞ്ഞത്തിയോ, ഏതേസമ്പി സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനേവ. സേസോ കഥാനയോ അനിയതദ്വയേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ.

രഹോപടിച്ഛന്ന-രഹോനിസജ്ജസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ചാരിത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **നിമന്തിതോ**തി പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരേന നിമന്തിതോ. **സഭത്തോ സമാനോ**തി തേനേവ നിമന്തനഭത്തേന സഭത്തോ സമാനോ. **സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാ**തി അന്തോഉപചാരസീമായ ദസ്സനൂപചാരേ ഭിക്ഖും ദിസ്വാ യം സക്കാ ഹോതി പകതിവചനേന ആപുച്ഛിതും, താദിസം "അഹം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഘരം ഗച്ഛാമീ"തി വാ "ചാരിത്തം ആപജ്ജാമീ"തി വാ ഈദിസേന വചനേന അനാപുച്ഛിത്വാ. **പുരേഭത്തം വാ പച്ഛാഭത്തം വാ**തി യേന ഭത്തേന നിമന്തിതോ, തസ്മിം ഭുത്തേ വാ അഭുത്തേ വാ. **കുലേസു ചാരിത്തം ആപജ്ജേയ്യാ**തി യസ്മിം കുലേ നിമന്തിതോ, തതോ അഞ്ഞാനി കുലാനി പവിസേയ്യ. **അഞ്ഞത്ര സമയാ പാചിത്തിയ**ന്തി സചേ സോ ഭിക്ഖു വുത്തലക്ഖണം ദുവിധമ്പി സമയം ഠപേത്വാ അവീതിവത്തേ മജ്ഝന്ഹികേ അഞ്ഞം കുലം പവിസതി, അഥസ്സ ഘരൂപചാരോക്കമനേ ദുക്കടം, പഠമപാദേന ഉമ്മാരം അതിക്കമന്തസ്സ അപരമ്പി ദുക്കടം, ദുതിയപാദേന അതിക്കമേ പാചിത്തിയം.

രാജഗഹേ ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ചാരിത്താപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "സന്തം ഭിക്ഖും, അനാപുച്ഛാ, പുരേഭത്തം പച്ഛാഭത്തം, അഞ്ഞത്ര സമയാ"തി അയമേത്ഥ ചതുബ്ബിധാ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനിമന്തിതേ നിമന്തിതസഞ്ഞിസ്സ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. തസ്മിം അനിമന്തിതസഞ്ഞിസ്സ, സമയേ

സന്തം ഭിക്ഖും ആപുച്ഛിത്വാ, അസന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛിത്വാ പവിസതോ, അഞ്ഞസ്സ ഘരേന വാ ഘരൂപചാരേന വാ മഗ്ഗോ ഹോതി, തേന ഗച്ഛതോ, അന്തരാരാമഭിക്ഖുനുപസ്സയതിത്ഥിയസേയ്യപടിക്കമനഭത്തിയഘരാനി ഗച്ഛതോ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരേന നിമന്തനസാദിയനം, സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛനാ, ഭത്തിയഘരതോ അഞ്ഞഘരപ്പവിസനം, മജ്ഝന്ഹികാനതിക്കമോ, സമയസ്സ വാ ആപദാനം വാ അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ചാരിത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. മഹാനാമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **ചതുമാസപ്പച്ചയപവാരണാ**തി ചത്താരോ മാസേ ഗിലാനപ്പച്ചയപവാരണാ, സബ്ബഞ്ചേതം വത്ഥുവസേന വുത്തം. അയം പനേത്ഥ അത്ഥോ - ചതുമാസപവാരണാ വാ ഹോതു, പുനപവാരണാ വാ, നിച്ചപവാരണാ വാ, സബ്ബാപി സാദിതബ്ബാ, "ഇദാനി മമ രോഗോ നത്ഥീ"തി ന പടിക്ഖിപിതബ്ബാ, "രോഗേ പന സതി വിഞ്ഞാപേസ്സാമീ"തി അധിവാസേതബ്ബാതി. **തതോ ചേ ഉത്തരി സാദിയേയ്യാ**തി ഏത്ഥ സചേ തത്ഥ രത്തീഹി വാ ഭേസജ്ജേഹി വാ പരിച്ഛേദോ കതോ ഹോതി "ഏത്തകായേവ രത്തിയോ, ഏത്തകാനി വാ ഭേസജ്ജാനി വിഞ്ഞാപേതബ്ബാനീ"തി, അഥ തതോ രത്തിപരിയന്തതോ വാ ഭേസജ്ജപരിയന്തതോ വാ ഉത്തരി, ന ഭേസജ്ജകരണീയേന വാ ഭേസജ്ജം, അഞ്ഞഭേസജ്ജകരണീയേന വാ അഞ്ഞം ഭേസജ്ജം വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ പാചിത്തിയം.

സക്കേസു ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ഭേസജ്ജവിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, നതതുത്തരി തതുത്തരിസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. നതതുത്തരി നതതുത്തരിസഞ്ഞിസ്സ, യേഹി ഭേസജ്ജേഹി പവാരിതോ, തതോ അഞ്ഞേഹി വാ അധികതരേഹി വാ അത്ഥേ സതി, യാസു ച രത്തീസു പവാരിതോ, താ അതിക്കമിത്വാപി അത്ഥേ സതി യഥാഭൂതം ആചിക്ഖിത്വാ വിഞ്ഞാപേന്തസ്സ, യേ ച ഞാതകേ വാ പുഗ്ഗലികപ്പവാരണായ പവാരിതേ വാ അപരിയന്തപവാരണായ വാ പവാരിതേ, അഞ്ഞസ്സ വാ അത്ഥായ, അത്തനോ വാ ധനേന വിഞ്ഞാപേന്തി, തേസം, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സങ്ഘപവാരണതാ, തതോ ഭേസജ്ജവിഞ്ഞത്തി, അഗിലാനതാ, പരിയന്താതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനീതി.

മഹാനാമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ഉയ്യുത്തസേനാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ഉയ്യുത്ത**ന്തി കതഉയ്യോഗം, ഗാമതോ നിക്ഖന്തന്തി അത്ഥോ. **സേന**ന്തി ചതുരങ്ഗിനിം. **അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ**തി തഥാരൂപേ കാരണേ അസതി കേവലം സേനം ദസ്സനത്ഥായ ഗച്ഛതോ പദേ പദേ ദുക്കടം, ദസ്സനൂപചാരേ ഠത്വാ പസ്സതോ പാചിത്തിയം. **ദസ്സനൂപചാരോ** നാമ യത്ഥ ഠിതോ പസ്സതി, തം പന വിജഹിത്വാ പുനപ്പുനം പസ്സതോ പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ സേനാദസ്സനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഹത്ഥിആദീസു ഏകമേകം ദസ്സനായ ഗമനേ വുത്തനയേനേവ ദുക്കടം, തഥാ അനുയ്യുത്തേ ഉയ്യുത്തസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അനുയ്യുത്തസഞ്ഞിനോ പന, ആരാമേ ഠത്വാ അത്തനോ ഠിതോകാസം ആഗതം, പടിപഥം ആഗച്ഛന്തഞ്ച പസ്സതോ, തഥാരൂപപ്പച്ചയേ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉയ്യുത്തസേനം ദസ്സനത്ഥായ ഗമനം, അനുഞ്ഞാതോകാസതോ അഞ്ഞത്ര ദസ്സനം, തഥാരൂപപ്പച്ചയസ്സ ആപദായ വാ അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനി, ഇദം പന ലോകവജ്ജം, അകുസലചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഉയ്യുത്തസേനാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. സേനാവാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **തതോ ചേ ഉത്തരീ**തി തിരത്തതോ ഉത്തരി ചതുത്ഥദിവസേ അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ സേനായ തിട്ഠതു വാ നിസീദതു വാ സയതു വാ, സചേപി ആകാസേ ഇദ്ധിയാ കഞ്ചി ഇരിയാപഥം കപ്പേതി, പാചിത്തിയമേവ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അതിരേകതിരത്തം സേനായ വസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകതിരത്തേ അതിരേകസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ഊനകസഞ്ഞിസ്സ, തതിയായ രത്തിയാ പുരാരുണാ നിക്ഖമിത്വാ പുന വസതോ, ഗിലാനസ്സ വാ ഗിലാനകരണീയേന വാ വസതോ, പടിസേനാരുദ്ധായ സേനായ, കേനചി പലിബുദ്ധസ്സ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. തിരത്താതിക്കമോ, സേനായ സൂരിയസ്സ അത്ഥങ്ഗമോ, ഗിലാനതാദീനം അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

സേനാവാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ഉയ്യോധികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ ഉഗ്ഗന്ത്വാ ഉഗ്ഗന്ത്വാ ഏത്ഥ യുജ്ഝന്തീതി **ഉയ്യോധികം,** സമ്പഹാരട്ഠാനസ്സേതം നാമം. ബലസ്സ അഗ്ഗം ജാനന്തി ഏത്ഥാതി **ബലഗ്ഗം,** ബലഗണനട്ഠാനന്തി അത്ഥോ. സേനായ വിയൂഹം **സേനാബ്യൂഹം,** സേനാനിവേസസ്സേതം നാമം. അനീകസ്സ ദസ്സനം **അനീകദസ്സനം. അനീകം** നാമ "ദ്വാദസപുരിസോ ഹത്ഥീ, തിപുരിസോ അസ്സോ, ചതുപ്പുരിസോ രഥോ"തിഇമിനാ (പാചി॰ ൩൧൪) ലക്ഖണേന തയോ ഹത്ഥീ പച്ഛിമകം ഹത്ഥാനീകം, അസ്സാനീകരഥാനീകേസുപി ഏസേവ നയോ. ചത്താരോ പന ആവുധഹത്ഥാ പുരിസാ പച്ഛിമകം പത്താനീകം. ഏതേസു യംകിഞ്ചി ദസ്സനായ ഗച്ഛതോ പദേ പദേ ദുക്കടം, ദസ്സനൂപചാരേ ഠത്വാ പസ്സതോ പാചിത്തിയം, ഉപചാരം പന വിജഹിത്വാ പുനപ്പുനം പസ്സതോ പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം. സേസം ഉയ്യുത്തസേനാസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, ആപത്തിഭേദോ പനേത്ഥ നത്ഥേവാതി.

ഉയ്യോധികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

അചേലകവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

൬. സുരാപാനവഗ്ഗോ

൧. സുരാപാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സുരാപാനവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **സുരാമേരയപാനേ**തി ഏത്ഥ പിട്ഠാദീഹി കതം മജ്ജം സുരാ, പുപ്ഫാദീഹി കതോ ആസവോ മേരയം, തദുഭയമ്പി ബീജതോ പട്ഠായ കുസഗ്ഗേനാപി പിവതോ പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം.

കോസമ്ബിയം സാഗതത്ഥേരം ആരബ്ഭ മജ്ജപിവനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അമജ്ജേ മജ്ജസഞ്ഞിസ്സ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. അമജ്ജസഞ്ഞിസ്സ, അമജ്ജം മജ്ജവണ്ണഗന്ധരസം ലോണസോവീരകം വാ സുത്തം വാ പിവതോ, വാസഗ്ഗാഹാപനത്ഥം ഈസകം മജ്ജം പക്ഖിപിത്വാ സൂപാദീനി പചന്തി, തേസു സൂപസമ്പാകാദീസു , ആമലകരസാദീഹി അമജ്ജം മജ്ജസദിസം അരിട്ഠം കരോന്തി, തം പിവതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. മജ്ജഭാവോ, തസ്സ പാനഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനി, ഇദം പന ലോകവജ്ജം, അകുസലചിത്തം, തിവേദനന്തി.

സുരാപാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. അങ്ഗുലിപതോദകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **അങ്ഗുലിപതോദകേ**തി അങ്ഗുലീഹി ഉപകച്ഛകാദിഘട്ടനം വുച്ചതി, അപിച യേന കേനചി സരീരാവയവേന ഹസാധിപ്പായസ്സ ഉപസമ്പന്നം ഫുസതോ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അങ്ഗുലിപതോദകേന ഹസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, ഇധ പന ഭിക്ഖുനീപി ഭിക്ഖുസ്സ, ഭിക്ഖു ച ഭിക്ഖുനിയാ അനുപസമ്പന്നോ ഏവ, കായപ്പടിബദ്ധാദീസു സബ്ബത്ഥ ദുക്കടമേവ. ന ഹസനാധിപ്പായസ്സ, സതി കരണീയേ ആമസതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഹസാധിപ്പായതാ, ഉപസമ്പന്നസ്സ കായേന കായാമസനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനേവാതി.

അങ്ഗുലിപതോദകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഹസധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ഉദകേ ഹസധമ്മേ**തി ഉദകകീളാ വുച്ചതി. തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു ഉപരിഗോപ്ഫകേ ഉദകേയേവ ഗച്ഛന്തോ ഹസാധിപ്പായോ നിമുജ്ജതി വാ ഉമ്മുജ്ജതി വാ, തസ്സ നിമുജ്ജനാദീനം അത്ഥായ ഓതരന്തസ്സ ഹത്ഥവാരേ പദവാരേ ദുക്കടം, നിമുജ്ജനുമ്മുജ്ജനേസു പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം, നിമുജ്ജിത്വാ അന്തോഉദകേയേവ ഗച്ഛന്തസ്സ ഹത്ഥവാരപദവാരേസു, തരന്തസ്സ വാ യേന യേന അങ്ഗേന തരതി, തസ്സ തസ്സ പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സത്തരസവഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഉദകേ കീളനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഉദകേ അഹസധമ്മേ ഹസധമ്മസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം, തഥാ നാവായ കീളതോ ഹത്ഥേന വാ പാദേന വാ കട്ഠേന വാ കഥലായ വാ ഉദകം പഹരതോ, ഭാജനഗതം ഉദകം വാ കഞ്ജികാദീനി വാ ചിക്ഖല്ലം വാ ഖിപനകീളായ കീളതോ ദുക്കടം. അത്ഥജോതകം പന അക്ഖരം ഛിന്ദിതും വട്ടതി. ന ഹസാധിപ്പായസ്സ, സതി കരണീയേ ഓതരിത്വാ നിമുജ്ജനാദീനി കരോന്തസ്സ, പാരം ഗച്ഛതോ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപരിഗോപ്ഫകതാ, ഹസാധിപ്പായേന കീളനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനീതി.

ഹസധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. അനാദരിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **അനാദരിയേ**തി പുഗ്ഗലസ്സ വാ ധമ്മസ്സ വാ അനാദരകരണേ. തസ്മാ യോ ഭിക്ഖു ഉപസമ്പന്നേന പഞ്ഞത്തേന വുച്ചമാനോ തസ്സ വാ വചനം അകത്തുകാമതായ, തം വാ ധമ്മം അസിക്ഖിതുകാമതായ അനാദരിയം കരോതി, തസ്സ തസ്മിം അനാദരിയേ പാചിത്തിയം.

കോസമ്ബിയം ഛന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ അനാദരിയകരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, ഉപസമ്പന്നേന വാ അനുപസമ്പന്നേന വാ "ഇദം ന സല്ലേഖായ സംവത്തതീ"തിആദിനാ നയേന അപഞ്ഞത്തേന വുച്ചമാനസ്സ അനാദരിയേപി ദുക്കടമേവ. പവേണിആഗതം പന ഉഗ്ഗഹം ഗഹേത്വാ "ഏവം അമ്ഹാകം ആചരിയാനം ഉഗ്ഗഹോ പരിപുച്ഛാ"തി (പാചി॰ ൩൮൭) ഭണന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നസ്സ പഞ്ഞത്തേന വചനം, അനാദരിയകരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

അനാദരിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ഭിംസാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഭിംസാപേയ്യാ**തി ഭിംസാപനത്ഥം രൂപാദീനി ഉപസംഹരേയ്യ, ഭയാനകകഥം വാ കഥേയ്യ. സോ പന ഭായതു വാ, മാ വാ, ഇതരസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഭിംസാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം. അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, ന ഭിംസാപേതുകാമസ്സ തഥാ കരോതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, തസ്സ ദസ്സനസവനവിസയേ ഭിംസാപേതുകാമതായ വായാമനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അനന്തരസിക്ഖാപദസദിസാനേവാതി.

ഭിംസാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ജോതിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **വിസിബ്ബനാപേക്ഖോതി** തപ്പിതുകാമോ. **സമാദഹേയ്യാതി** ജാലേയ്യ, **അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാതി** പദീപുജ്ജാലനം വാ പത്തപചനാദീസു ജോതികരണം വാതി ഏവരൂപം പച്ചയം വിനാ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - സയം സമാദഹന്തസ്സ അരണിസണ്ഠാപനതോ പട്ഠായ യാവ ജാലാ ന ഉട്ഠഹതി, താവ സബ്ബപ്പയോഗേസു ദുക്കടം, ജാലുട്ഠാനേ പാചിത്തിയം. സമാദഹാപേന്തസ്സ ആണത്തിയാ ദുക്കടം, സകിം ആണത്തേന ബഹുമ്പി സമാദഹിതേ ഏകമേവ പാചിത്തിയം.

ഭഗ്ഗേസു സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ജോതിം സമാദഹിത്വാ വിസിബ്ബനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഗിലാനോ, അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപപ്പച്ചയാ"തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അനുപഞ്ഞത്തിയോ, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഗിലാനസ്സ അഗിലാനസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം, തഥാ പടിലാതം ഉക്ഖിപന്തസ്സ, തഞ്ച അവിജ്ഝാതം ഉക്ഖിപിത്വാ യഥാഠാനേ ഠപേന്തസ്സ. വിജ്ഝാതം പന ജാലയതോ പാചിത്തിയമേവ. ഗിലാനസ്സ ഗിലാനസഞ്ഞിസ്സ , അഞ്ഞേന കതം വാ വീതച്ചിതങ്ഗാരം വാ വിസിബ്ബേന്തസ്സ, പദീപജോതികജന്താഘരാദികേ തഥാരൂപപ്പച്ചയേ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഗിലാനതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, വിസിബ്ബേതുകാമതാ, സമാദഹനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാനീതി.

ജോതിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. നഹാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **നഹായേയ്യാതി** യോ ഭിക്ഖു മജ്ഝിമദേസേ നഹാനദിവസതോ പട്ഠായ അദ്ധമാസേ അപുണ്ണേ അഞ്ഞത്ര സമയാ "നഹായിസ്സാമീ"തി ചുണ്ണം വാ മത്തികം വാ അഭിസങ്ഖരോതി, തസ്സ തതോ പട്ഠായ സബ്ബപ്പയോഗേസു ദുക്കടം, നഹാനപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം. സമയേസു പരിവേണസമ്മജ്ജനമത്തമ്പി **കമ്മസമയോ,** അദ്ധയോജനം ഗന്തുകാമസ്സ, ഗച്ഛതോ, ഗതസ്സ വാ **അദ്ധാനഗമനസമയോ,** സരജേന വാതേന ഓകിണ്ണസ്സ ദ്വീസു വാ തീസു വാ ഉദകഫുസിതേസു കായേ പതിതേസു **വാതവുട്ഠിസമയോതി** വേദിതബ്ബോ. സേസം ഉത്താനമേവ.

രാജഗഹേ സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ന മത്തം ജാനിത്വാ നഹായനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര സമയാ"തി അയമേത്ഥ ഛബ്ബിധാ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അതിരേകദ്ധമാസേ ഊനകസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. അതിരേകസഞ്ഞിസ്സ, സമയേ വാ നഹായന്തസ്സ, യോ വാ നദീപാരം ഗച്ഛന്തോ വാലുകം ഉക്കിരിത്വാ കതആവാടേസുപി നഹായതി, തസ്സ, പച്ചന്തിമേ ജനപദേ സബ്ബേസം, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. മജ്ഝിമദേസോ, ഊനകദ്ധമാസേ നഹാനം, സമയാനം വാ നദീപാരഗമനസ്സ വാ ആപദാനം വാ അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

നഹാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ദുബ്ബണ്ണകരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ അലഭീതി ലഭോ, ലഭോ ഏവ ലാഭോ, കിം അലഭി? ചീവരം, കീദിസം? നവം, ഇതി "നവചീവരലാഭേനാ"തി വത്തബ്ബേ അനുനാസികലോപം അകത്വാ **നവംചീവരലാഭേനാതി** വുത്തം, പടിലദ്ധനവചീവരേനാതി അത്ഥോ. മജ്ഝേ ഠിതപദദ്വയേ **പനാതി** നിപാതമത്തം. **ഭിക്ഖുനാതി** യേന ലദ്ധം, തസ്സ നിദസ്സനം, സേസം പദത്ഥതോ ഉത്താനമേവ. അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - നിവാസനപാരുപനുപഗം ചീവരം ലഭിത്വാ തസ്സ നിട്ഠിതരജനസ്സ യസ്മിം വാ തസ്മിം വാ പദേസേ കംസനീലേന വാ പത്തനീലേന വാ കദ്ദമേന വാ യേന കേനചി കാളകേന വാ മോരക്ഖിമണ്ഡലമങ്ഗുലപിട്ഠിനം അഞ്ഞതരപ്പമാണം കപ്പബിന്ദും ആദിയിത്വാ തം ചീവരം പരിഭുഞ്ജിതബ്ബം, അനാദിയിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ അത്തനോ ചീവരഅജാനനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ആദിന്നേ അനാദിന്നസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ആദിന്നസഞ്ഞിസ്സ , കപ്പേ നട്ഠേ, കപ്പകതോകാസേ ജിണ്ണേ, കപ്പകതേന അകപ്പകതേ സംസിബ്ബിതേ, പച്ഛാ ആരോപിതേസു അഗ്ഗളഅനുവാതപരിഭണ്ഡേസു തം പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തപ്പകാരസ്സ ചീവരസ്സ അകതകപ്പതാ, ന നട്ഠചീവരാദിതാ, നിവാസനം വാ പാരുപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ദുബ്ബണ്ണകരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. വികപ്പനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **വികപ്പേത്വാതി** ഏത്ഥ ദ്വേ വികപ്പനാ സമ്മുഖാവികപ്പനാ പരമ്മുഖാവികപ്പനാ ച. കഥം **സമ്മുഖാവികപ്പനാ** ഹോതി? ചീവരാനം ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ 'ഇമം ചീവര'ന്തി വാ 'ഇമാനി ചീവരാനീ'തി വാ 'ഏതം ചീവര'ന്തി വാ 'ഏതാനി ചീവരാനീ'തി വാ വത്വാ 'തുയ്ഹം വികപ്പേമീ'തി വത്തബ്ബം, അയമേകാ സമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭുഞ്ജിതും പന വിസ്സജ്ജേതും വാ അധിട്ഠാതും വാ ന വട്ടതി. "മയ്ഹം സന്തകം, മയ്ഹം സന്തകാനി പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം കരോഹീ"തി (പാചി॰ ൩൭൪) ഏവം പന വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി. അപരോ

നയോ, തഥേവ ചീവരാനം ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ തസ്സേവ ഭിക്ഖുനോ സന്തികേ ‘ഇമം ചീവര’ന്തി വാ ‘ഇമാനി ചീവരാനീ’തി വാ ‘ഏതം ചീവര’ന്തി വാ ‘ഏതാനി ചീവരാനീ’തി വാ വത്വാ പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു അഞ്ഞതരസ്സ അത്തനാ അഭിരുചിതസ്സ യസ്സ കസ്സചി നാമം ഗഹേത്വാ “തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ വികപ്പേമീ”തി വാ “തിസ്സായ ഭിക്ഖുനിയാ, സിക്ഖമാനായ, സാമണേരസ്സ, തിസ്സായ സാമണേരിയാ വികപ്പേമീ”തി വാ വത്തബ്ബം, അയം അപരാപി സമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭോഗാദീസു ഏകമ്പി ന വട്ടതി. തേന പന ഭിക്ഖുനാ “തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തകം...പേ॰... തിസ്സായ സാമണേരിയാ സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം കരോഹീ”തി വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തി.

കഥം **പരമ്മുഖാവികപ്പനാ** ഹോതി? ചീവരാനം തഥേവ ഏകബഹുഭാവം സന്നിഹിതാസന്നിഹിതഭാവഞ്ച ഞത്വാ ‘ഇമം ചീവര’ന്തി വാ ‘ഇമാനി ചീവരാനീ’തി വാ ‘ഏതം ചീവര’ന്തി വാ ‘ഏതാനി ചീവരാനീ’തി വാ വത്വാ “തുയ്ഹം വികപ്പനത്ഥായ ദമ്മീ”തി വത്തബ്ബം. തേന വത്തബ്ബോ “കോ തേ മിത്തോ വാ സന്ദിട്ഠോ വാ”തി. തതോ ഇതരേന പുരിമനയേനേവ ‘തിസ്സോ ഭിക്ഖൂ’തി വാ...പേ॰... ‘തിസ്സാ സാമണേരീ’തി വാ വത്തബ്ബം. പുന തേന ഭിക്ഖുനാ “അഹം തിസ്സസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദമ്മീ”തി വാ...പേ॰... “തിസ്സായ സാമണേരിയാ ദമ്മീ”തി വാ വത്തബ്ബം , അയം പരമ്മുഖാവികപ്പനാ. ഏത്താവതാ നിധേതും വട്ടതി, പരിഭോഗാദീസു ഏകമ്പി ന വട്ടതി. തേന പന ഭിക്ഖുനാ ദുതിയസമ്മുഖാവികപ്പനായം വുത്തനയേനേവ “ഇത്ഥന്നാമസ്സ സന്തകം പരിഭുഞ്ജ വാ വിസ്സജ്ജേഹി വാ യഥാപച്ചയം കരോഹീ”തി വുത്തേ പച്ചുദ്ധാരോ നാമ ഹോതി, തതോ പഭുതി പരിഭോഗാദയോപി വട്ടന്തീതി. പത്തവികപ്പനായമ്പി ഏസേവ നയോ. ഇതി ഇമാസു ദ്വീസു വികപ്പനാസു യായ കായചി വികപ്പനായ പഞ്ചസു സഹധമ്മികേസു യസ്സ കസ്സചി ചീവരം വികപ്പേത്വാ വുത്തനയേന അകതപച്ചുദ്ധാരം വാ യേന വിനയകമ്മം കതം, തസ്സ വാ വിസ്സാസേന അഗ്ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ അപ്പച്ചുദ്ധാരണം പരിഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, തം പന അധിട്ഠഹന്തസ്സ വാ വിസ്സജ്ജേന്തസ്സ വാ ദുക്കടം, തഥാ പച്ചുദ്ധാരണേ അപ്പച്ചുദ്ധാരണസഞ്ഞിസ്സ വേമതികസ്സ വാ. പച്ചുദ്ധാരണസഞ്ഞിസ്സ പന വിസ്സാസേന പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സാമം വികപ്പിതസ്സ അപ്പച്ചുദ്ധാരോ, വികപ്പനുപഗചീവരതാ, പരിഭോഗോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

വികപ്പനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. അപനിധാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **പത്ത**ന്തി അധിട്ഠാനുപഗം. **ചീവര**ന്തി വികപ്പനുപഗം. **നിസീദനം** നാമ സദസം വുച്ചതി. **സൂചിഘരം** നാമ സസൂചികം വാ അസൂചികം വാ. **കായബന്ധനം** നാമ പട്ടികാ വാ സൂകരന്തകം വാ. **അപനിധേയ്യാ**തി അപനേത്വാ നിദഹേയ്യ. **ഹസാപേക്ഖോ**തി ഹസാധിപ്പായോ. **പാചിത്തിയ**ന്തി സയം അപനിധേന്തസ്സ പാചിത്തിയം, അഞ്ഞം ആണാപേന്തസ്സ ആണത്തിയാ ദുക്കടം, തേന അപനിഹിതേ ഇതരസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അപനിധാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, വുത്തപ്പകാരാനി പന പത്താദീനി ഠപേത്വാ അഞ്ഞം പരിക്ഖാരം ഉപസമ്പന്നസ്സ വാ അനുപസമ്പന്നസ്സ വാ സന്തകം അപനിധേന്തസ്സ ദുക്കടമേവ. ദുന്നിക്ഖിത്തം പടിസാമേന്തസ്സ, “ധമ്മകഥം കത്വാ ദസ്സാമീ”തി പടിസാമേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നസ്സ സന്തകാനം പത്താദീനം അപനിധാനം, വിഹേസേതുകാമതാ വാ ഹസാധിപ്പായതാ വാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

അപനിധാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

സുരാപാനവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

൭. സപ്പാണകവഗ്ഗോ

൧. സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സപ്പാണകവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **പാണോ**തി തിരച്ഛാനഗതപാണോ അധിപ്പേതോ. തം ഖുദ്ദകമ്പി മഹന്തമ്പി മാരേന്തസ്സ പാചിത്തിയമേവ, മഹന്തേ പന ഉപക്കമമഹന്തതായ അകുസലം മഹന്തം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഉദായിത്ഥേരം ആരബ്ഭ പാണം ജീവിതാ വോരോപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, പാണേ വേമതികസ്സ, അപാണേ പാണസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം . അപാണസഞ്ഞിസ്സ, അസഞ്ചിച്ച, അജാനന്തസ്സ, നമരണാധിപ്പായസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം മനുസ്സവിഗ്ഗഹേ വുത്തനയമേവാതി.

സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. സപ്പാണകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **സപ്പാണക**ന്തി യേ പാണകാ പരിഭോഗേന മരന്തി, തേഹി സപ്പാണകം, താദിസഞ്ഹി ജാനം പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ജാനം സപ്പാണകം ഉദകം പരിഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ സിഞ്ചനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

സപ്പാണകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഉക്കോടനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **യഥാധമ്മ**ന്തി യോ യസ്സ അധികരണസ്സ വൂപസമായ ധമ്മോ വുത്തോ, തേനേവ ധമ്മേന. **നിഹതാധികരണ**ന്തി നിഹതം അധികരണം, സമഥക്ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ഥവ്ര ആദയോ) സത്ഥാരാ വുത്തധമ്മേനേവ വൂപസമിതന്തി അത്ഥോ, വൂപസമനനയം പനസ്സ അധികരണസമഥേസു ദസ്സയിസ്സാമ. **പുനകമ്മായ ഉക്കോടേയ്യാ**തി തസ്സ തസ്സ ഭിക്ഖുനോ സന്തികം ഗന്ത്വാ "അകതം കമ്മ"ന്തിആദീനി (പാചി॰ ഝൻർ) വദന്തോ പുനകരണത്ഥായ ഉച്ചാലേയ്യ. യഥാഠിതഭാവേന പതിട്ഠാതും ന ദദേയ്യ, തസ്സേവം കരോന്തസ്സ പാചിത്തിയം. യം പന ധമ്മേന അധികരണം നിഹതം , തം സുനിഹതമേവ. സചേ വിപ്പകതേ കമ്മേ പടിക്കോസതി, തം സഞ്ഞാപേത്വാ കാതബ്ബം. ഇതരഥാ കമ്മഞ്ച കുപ്പതി, കാരകാനഞ്ച ആപത്തി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഉക്കോടനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ധമ്മകമ്മേ വേമതികസ്സ, അധമ്മകമ്മേ ധമ്മകമ്മസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ വാ ദുക്കടം. ഉഭയേസു അധമ്മകമ്മസഞ്ഞിസ്സ, "അധമ്മേന വാ വഗ്ഗേന വാ അകമ്മാരഹസ്സ വാ കമ്മം കത"ന്തി ജാനന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. യഥാധമ്മം നിഹതഭാവോ, ജാനനാ, ഉക്കോടനാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

ഉക്കോടനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ർ. ദുട്ഠുല്ലസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ദുട്ഠുല്ല**ന്തി സങ്ഘാദിസേസം അധിപ്പേതം, തം യേന കേനചി ഉപായേന ഞത്വാ പടിച്ഛാദേന്തസ്സ പാചിത്തിയം. സചേപി "ന ദാനി നം കസ്സചി ഭിക്ഖുനോ ആരോചേസ്സാമീ"തി ധുരം നിക്ഖിപിത്വാ പച്ഛാ ആരോചേതി, പാചിത്തിയം, ആപജ്ജിത്വാവ ആരോചേസ്സതി. സചേ പന ഏവം ധുരം നിക്ഖിപിത്വാ പടിച്ഛാദനത്ഥമേവ അഞ്ഞസ്സ ആരോചേതി, സോപി അഞ്ഞസ്സാതി ഏതേനുപായേന സമണസതമ്പി ആപജ്ജതിയേവ താവ, യാവ കോടി ന ഛിജ്ജതി. കഥം പന കോടി ഛിജ്ജതി? സചേ ഹി ആപന്നോ ഏകസ്സ ആരോചേതി, സോപി അഞ്ഞസ്സ ആരോചേതി, സോ നിവത്തിത്വാ യേനസ്സ ആരോചിതം, തസ്സേവ ആരോചേതി, ഏവം തതിയേന പുഗ്ഗലേന ദുതിയസ്സ ആരോചിതേ കോടി ഛിന്നാ ഹോതി.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ ദുട്ഠുല്ലാപത്തിപടിച്ഛാദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ദുട്ഠുല്ലായ ആപത്തിയാ ആദിപദേ പാചിത്തിയം, ഇതരേസു ദ്വീസു ദുക്കടം, അദുട്ഠുല്ലായ തികദുക്കടം, അനുപസമ്പന്നസ്സ ദുട്ഠുല്ലേ വാ അദുട്ഠുല്ലേ വാ അജ്ഝാചാരേ ദുക്കടമേവ. "സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡനാദീനി ഭവിസ്സന്തീ"തി (പാചി॰ ർ൦ഥ) വാ "അയം കക്ഖളോ ഫരുസോ ജീവിതന്തരായം വാ ബ്രഹ്മചരിയന്തരായം വാ കരിസ്സതീ"തി വാ അനാരോചേന്തസ്സ, പതിരൂപം ഭിക്ഖും അപസ്സന്തോ , ന ഛാദേതുകാമസ്സ, "പഞ്ഞായിസ്സതി സകേന കമ്മേനാ"തി അനാരോചേന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നസ്സ ദുട്ഠുല്ലാപത്തിജാനനം, "പടിച്ഛാദേതുകാമതായ നാരോചേസ്സാമീ"തി ധുരനിക്ഖേപോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസമുട്ഠാനാനേവാതി.

ദുട്ഠുല്ലസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ഊനവീസതിവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഊനവീസതിവസ്സ**ന്തി പടിസന്ധിഗ്ഗഹണതോ പട്ഠായ അപരിപുണ്ണവീസതിവസ്സം. **ഉപസമ്പാദേയ്യാ**തി ഉപജ്ഝായോ ഹുത്വാ ഉപസമ്പാദേയ്യ. **സോ ച പുഗ്ഗലോ അനുപസമ്പന്നോ**തി ജാനന്തേനാപി അജാനന്തേനാപി ഉപസമ്പാദിതോ അനുപസമ്പന്നോവ. സചേ പന സോ ദസവസ്സച്ചയേന അഞ്ഞം ഉപസമ്പാദേതി, തഞ്ചേ മുഞ്ചിത്വാ ഗണോ പൂരതി, സൂപസമ്പന്നോ. സോപി യാവ ന ജാനാതി, താവ തസ്സ നേവ സഗ്ഗന്തരായോ ന മോക്ഖന്തരായോ, ഞത്വാ പന പുന ഉപസമ്പജ്ജിതബ്ബം. **തേ ച ഭിക്ഖൂ ഗാരയ്ഹാ**തി ഠപേത്വാ ഉപജ്ഝായം അവസേസാ ഗാരയ്ഹാ ഹോന്തി, സബ്ബേ ദുക്കടം ആപജ്ജന്തി. **ഇദം തസ്മിം പാചിത്തിയ**ന്തി യോ പന ഉപജ്ഝായോ ഹുത്വാ ഉപസമ്പാദേതി, തസ്മിംയേവ പുഗ്ഗലേ ഇദം പാചിത്തിയം വേദിതബ്ബം. തസ്മാ യോ "ഏവം ഉപസമ്പാദേസ്സാമീ"തി ഗണം വാ ആചരിയം വാ പത്തം വാ ചീവരം വാ പരിയേസതി, സീമം വാ സമ്മന്നതി (പാചി॰ ർ൦ർ), ഉദകുക്ഖേപം വാ പരിച്ഛിന്ദതി, സോ ഏതേസു സബ്ബകിച്ചേസു ഞത്തിയാ, ദ്വീസു ച കമ്മവാചാസു ദുക്കടാനി ആപജ്ജിത്വാ കമ്മവാചാപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം ആപജ്ജതി.

രാജഗഹേ സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ഊനവീസതിവസ്സം ഉപസമ്പാദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഊനവീസതിവസ്സേ വേമതികസ്സ, പരിപുണ്ണവീസതിവസ്സേ ഊനകസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. ഉഭയത്ഥ പരിപുണ്ണസഞ്ഞിസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഊനവീസതിവസ്സതാ, ഊനകസഞ്ഞിതാ, ഉപസമ്പാദനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഊനവീസതിവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഥേയ്യസത്ഥസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ യേ രാജാനം വാ വഞ്ചേത്വാ സുങ്കം വാ പരിഹരിതുകാമാ ചോരാ കതകമ്മാ ചേവ അകതകമ്മാ ച മഗ്ഗപ്പടിപന്നാ, തേസു ഇധ **ഥേയ്യസത്ഥ**സഞ്ഞിനോ തസ്സ ഥേയ്യസത്ഥഭാവം ഞത്വാ തേന സദ്ധിം സംവിധായ ഗച്ഛന്തസ്സ സംവിധാനേ ച ഗമനേ ച ഓവാദവഗ്ഗേ വുത്തനയേന ആപത്തിവിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ ഥേയ്യസത്ഥേന സദ്ധിം സംവിധായ ഏകദ്ധാനമഗ്ഗം പടിപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, മനുസ്സേസു അസംവിദഹന്തേസു സയമേവ സംവിദഹിത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ, ഥേയ്യസത്ഥേ വേമതികസ്സ, അഥേയ്യസത്ഥേ ഥേയ്യസത്ഥസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അഥേയ്യസത്ഥസഞ്ഞിസ്സ, അസംവിദഹിത്വാ വാ കാലവിസങ്കേതേന വാ, ആപദാസു വാ, ഗച്ഛന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഥേയ്യസത്ഥഭാവോ, ജാനനം, സംവിധാനം, അവിസങ്കേതേന ഗമനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി.

ഥേയ്യസത്ഥസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഥേയ്യസത്ഥസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. സംവിധാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ മാതുഗാമേന സദ്ധിം ഏകദ്ധാനമഗ്ഗം പടിപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം സംവിധാനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

സംവിധാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. അരിട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ സഗ്ഗമോക്ഖാനം അന്തരായം കരോന്തീതി **അന്തരായികാ,** തേ കമ്മകിലേസവിപാകഉപവാദപഞ്ഞത്തിവീതിക്കമനവസേന പഞ്ചവിധാ. തേസു മുദുകാനം അത്ഥരണാദീനം ഫസ്സോ വിയ ഇത്ഥിസമ്ഫസ്സോപി വട്ടതീതി മേഥുനവീതിക്കമനേ ദോസം അദിസ്വാ പഞ്ഞത്തിവീതിക്കമന്തരായികേ സന്ധായ ''യേമേ അന്തരായികാ ധമ്മാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേ പടിസേവതോ നാലം അന്തരായായാ''തി വുത്തം. **അനേകപരിയായേനാ**തി ''അട്ഠികങ്കലൂപമാ കാമാ''തിആദീഹി (മ॰ നി॰ ൨.൪൨; പാചി॰ ൪൧൭; ചൂളനി॰ ഖഗ്ഗവിസാണസുത്തനിദ്ദേസ ൧൪൭) നേകേഹി കാരണേഹി. **സോ ഭിക്ഖു ഭിക്ഖൂഹീ**തി യേ പസ്സന്തി വാ സുണന്തി വാ, തേഹി തിക്ഖത്തും ഏവം വത്തബ്ബോ ''മാ ആയസ്മാ ഏവം അവച...പേ॰... അലഞ്ച പന തേ പടിസേവതോ അന്തരായായാ''തി. ഏവം വുത്തേ അപ്പടിനിസ്സജ്ജന്തസ്സ ദുക്കടം, സുത്വാ അവദന്താനമ്പി ദുക്കടം. പുന സങ്ഘമജ്ഝമ്പി ആകഡ്ഢിത്വാ തഥേവ വത്തബ്ബോ, തത്രാപി തസ്സ അപ്പടിനിസ്സജ്ജനേ, ഇതരേസഞ്ച അവചനേ ദുക്കടമേവ. ഏവമ്പി അപ്പടിനിസ്സജ്ജന്തോ പുന ഞത്തിചതുത്ഥേന കമ്മേന യാവതതിയം സമനുഭാസിതബ്ബോ, അഥസ്സ അപ്പടിനിസ്സജ്ജതോ പുന ഞത്തിയാ ച ദ്വീഹി ച കമ്മവാചാഹി ദുക്കടം, കമ്മവാചാപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അരിട്ഠം ആരബ്ഭ പാപികായ ദിട്ഠിയാ അപ്പടിനിസ്സജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം. അസമനുഭാസിയമാനസ്സ , പടിനിസ്സജ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ധമ്മകമ്മതാ, സമനുഭാസനാ, അപ്പടിനിസ്സജ്ജനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനേവാതി.

അരിട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. ഉക്ഖിത്തസമ്ഭോഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **തഥാവാദിനാ**തി ''തഥാഹം ഭഗവതാ ധമ്മ''ന്തിആദിവാദിനാ. **അകതാനുധമ്മേനാ**തി അനുധമ്മോ വുച്ചതി ആപത്തിയാ അദസ്സനേ വാ അപ്പടികമ്മേ വാ പാപികായ ദിട്ഠിയാ അപ്പടിനിസ്സഗ്ഗേ വാ ധമ്മേന വിനയേന ഉക്ഖിത്തകസ്സ അനുലോമവത്തം ദിസ്വാ കതഓസാരണാ, സോ ഓസാരണസങ്ഖാതോ അനുധമ്മോ യസ്സ ന കതോ, അയം അകതാനുധമ്മോ നാമ, താദിസേന സദ്ധിന്തി അത്ഥോ. **സമ്ഭുഞ്ജേയ്യ വാ**തി ആമിസസമ്ഭോഗം വാ ധമ്മസമ്ഭോഗം വാ കരേയ്യ. **സംവസേയ്യ വാ**തി ഉപോസഥാദികം സങ്ഘകമ്മം കരേയ്യ . **സഹ വാ സേയ്യം കപ്പേയ്യാ**തി നാനൂപചാരേപി ഏകച്ഛന്നേ നിപജ്ജേയ്യ. തത്ഥ ആമിസപരിഭോഗേ ഏകപ്പയോഗേന ബഹൂപി ദദതോ വാ ഗണ്ഹതോ വാ ഏകം പാചിത്തിയം, വിച്ഛിന്ദനേ സതി പയോഗേ പയോഗേ പാചിത്തിയം. ധമ്മസമ്ഭോഗേ പദാദീഹി ഉദ്ദിസന്തസ്സ വാ ഉദ്ദിസാപേന്തസ്സ വാ പദസോധമ്മേ വുത്തനയേന, സംവാസേ കമ്മപരിയോസാനവസേന, സഹസേയ്യായ ഏകസ്മിം നിപന്നേ ഇതരസ്സ നിപജ്ജനപ്പയോഗവസേന ആപത്തിപരിച്ഛേദോ വേദിതബ്ബോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അരിട്ഠേന ഭിക്ഖുനാ സദ്ധിം സമ്ഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ഉക്ഖിത്തകേ വേമതികസ്സ, അനുക്ഖിത്തകേ ഉക്ഖിത്തകസഞ്ഞിനോ ചേവ വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. ഉഭോസു അനുക്ഖിത്തകസഞ്ഞിസ്സ, ''ഓസാരിതോ''തി വാ ''തം ദിട്ഠിം പടിനിസ്സട്ഠോ''തി വാ ജാനന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അകതാനുധമ്മതാ, ജാനനാ, സമ്ഭോഗാദികരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഉക്ഖിത്തസമ്ഭോഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. കണ്ടകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **സമണുദ്ദേസോ**തി സാമണേരോ. **ചരാ**തി ഗച്ഛ. **പിരേ**തി പര അമാമക. **വിനസ്സാ**തി നസ്സ , യത്ഥ തം ന പസ്സാമ, തത്ഥ ഗച്ഛാതി വുത്തം ഹോതി. **തഥാനാസിത**ന്തിഏത്ഥ സംവാസനാസനാ ലിങ്ഗനാസനാ ദണ്ഡകമ്മനാസനാതി തിസ്സോ നാസനാ. തത്ഥ ആപത്തിയാ അദസ്സനാദീസു ഉക്ഖേപനാ **സംവാസനാസനാ** നാമ. ദൂസകോ നാസേതബ്ബോ (പാരാ॰ ൬൬), മേത്തിയം ഭിക്ഖുനിം നാസേഥാതി (ചൂളവ॰ ൧൯൩; പാരാ॰ ൩൮൪) അയം **ലിങ്ഗനാസനാ** നാമ. ''അജ്ജതഗ്ഗേ തേ, ആവുസോ സമണുദ്ദേസ, ന ചേവ സോ ഭഗവാ സത്ഥാ അപദിസിതബ്ബോ''തി (പാചി॰ ൪൨൮) അയം **ദണ്ഡകമ്മനാസനാ** നാമ, അയം ഇധാധിപ്പേതാ. തേന വുത്തം ''തഥാനാസിത''ന്തി. **ഉപലാപേയ്യാ**തി ''പത്തം വാ ചീവരം വാ ഉദ്ദേസം വാ പരിപുച്ഛം വാ ദസ്സാമീ''തി സങ്ഗണ്ഹേയ്യ. **ഉപട്ഠാപേയ്യാ**തി ചുണ്ണമത്തികാദീനി സാദിയന്തോ തേന അത്തനോ ഉപട്ഠാനം കാരാപേയ്യ. സമ്ഭോഗസഹസേയ്യാ അനന്തരസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാ ഏവ, തസ്മാ ആപത്തിപരിച്ഛേദോപേത്ഥ തസ്മിം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ കണ്ടകസമണുദ്ദേസഉപലാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം അരിട്ഠസിക്ഖാപദേ വുത്തസദിസമേവാതി.

കണ്ടകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

സപ്പാണകവഗ്ഗോ സത്തമോ.

൮. സഹധമ്മികവഗ്ഗോ

൧. സഹധമ്മികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സഹധമ്മികവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **സഹധമ്മികം വുച്ചമാനോതി** ഇമസ്സത്ഥോ ദുബ്ബചസിക്ഖാപദേ വുത്തോ. **ഏതസ്മിം സിക്ഖാപദേതി** ഏതസ്മിം സിക്ഖാപദേ യം വുത്തം, തം ന താവ സിക്ഖിസ്സാമീതി അത്ഥോ. **പാചിത്തിയന്തി** ഏത്ഥ പന അനാദരിയഭയാ ലേസേന ഏവം വദന്തസ്സ വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം വേദിതബ്ബം. **സിക്ഖമാനേനാതി** ഓവാദം സിരസാ സമ്പടിച്ഛിത്വാ സിക്ഖിതുകാമേനേവ ഹുത്വാ. **അഞ്ഞാതബ്ബന്തി** ആജാനിതബ്ബം. **പരിപുച്ഛിതബ്ബന്തി** "ഇമസ്സ കോ അത്ഥോ"തി പരിപുച്ഛിതബ്ബം. **പരിപഞ്ഹിതബ്ബന്തി** ചിന്തേതബ്ബം തുലയിതബ്ബം.

കോസമ്ബിയം ഛന്നത്ഥേരം ആരബ്ഭ ഏവം ഭണനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം , തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, ഉഭോഹിപി "ഇദം ന സല്ലേഖായാ"തിആദിനാ (പാചി॰ ४३५) നയേനേവ അപ്പഞ്ഞത്തേന വുച്ചമാനസ്സാപി ഏവം വദതോ ദുക്കടമേവ. "ജാനിസ്സാമി സിക്ഖിസ്സാമീ"തി ഭണന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നസ്സ പഞ്ഞത്തേന വചനം, അസിക്ഖിതുകാമതായ ഏവം വചനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

സഹധമ്മികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. വിലേഖനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഉദ്ദിസ്സമാനേതി** ആചരിയേന അന്തേവാസികസ്സ വുച്ചമാനേ വാ സജ്ഝായവസേന പരിവത്തിയമാനേ വാ. **ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകേഹീതി** ഖുദ്ദകേഹി ച അനുഖുദ്ദകേഹി ച. **യാവദേവാതി** തേസം സംവത്തനമരിയാദപരിച്ഛേദവചനം. ഇദം വുത്തം ഹോതി - ഏതാനി ഹി യേ ഉദ്ദിസന്തി വാ ഉദ്ദിസാപേന്തി വാ സജ്ഝായന്തി വാ, തേസം താവ സംവത്തന്തി, യാവ "കപ്പതി നു ഖോ, ന കപ്പതി നു ഖോ"തി കുക്കുച്ചവിപ്പടിസാരോ, വിഹേസാ, വിചികിച്ഛാ മനോവിലേഖാ ച ഉപ്പജ്ജന്തിയേവ. അഥ വാ **യാവദേവാതി** അതിസയവവത്ഥാപനം. തസ്സ 'സംവത്തന്തീ'തിഇമിനാ സമ്ബന്ധോ, കുക്കുച്ചായ വിഹേസായ വിലേഖായ അതിവിയ സംവത്തന്തിയേവാതി വുത്തം ഹോതി. **സിക്ഖാപദവിവണ്ണകേതി** ഏവം സിക്ഖാപദാനം വിവണ്ണകേ ഗരഹണേ പാചിത്തിയം ഹോതീതി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ വിനയവിവണ്ണനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നസ്സ വിവണ്ണനേ തികദുക്കടം, ഉഭിന്നമ്പി അഞ്ഞധമ്മവിവണ്ണനേ ദുക്കടമേവ. ന വിവണ്ണേതുകാമസ്സ, "ഇങ്ഘ താവ സുത്തന്തേ വാ ഗാഥായോ വാ അഭിധമ്മം വാ പരിയാപുണസ്സു, പച്ഛാപി വിനയം പരിയാപുണിസ്സസീ"തി ഭണതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഗരഹിതുകാമതാ ച, ഉപസമ്പന്നസ്സ സന്തികേ സിക്ഖാപദവിവണ്ണനഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

വിലേഖനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. മോഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **അന്വദ്ധമാസന്തി** അനുപടിപാടിയാ അദ്ധമാസേ അദ്ധമാസേ. **ഉദ്ദിസ്സമാനേതി** ഉപോസഥവസേന ഉദ്ദിസിയമാനേ. **യഞ്ച തത്ഥ ആപത്തിം ആപന്നോതി** യം സോ അനാചാരം ആചരിത്വാ അഞ്ഞാണകേന ആപന്നഭാവം ജാനാപേതുകാമോ ഏവമാഹ, തസ്മിം അനാചാരേ യം ആപത്തിം ആപന്നോ. **തഞ്ച യഥാധമ്മോ കാരേതബ്ബോതി** അഞ്ഞാണകേന ആപന്നത്താ മോക്ഖോ നത്ഥി, യഥാ പന ധമ്മോ ച വിനയോ ച ഠിതോ, തഥാ തം ആപത്തിം കാരേതബ്ബോ, ദേസനാഗാമിനിയാ ദേസാപേതബ്ബോ, വുട്ഠാനഗാമിനിയാ വുട്ഠാപേതബ്ബോതി അത്ഥോ. **ഉത്തരി ചസ്സ മോഹോ ആരോപേതബ്ബോതി** യഥാധമ്മകരണതോ ച ഉത്തരി "തസ്സ തേ, ആവുസോ"തിആദിവചനേഹി നിന്ദിത്വാ തസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ഞത്തിദുതിയകമ്മേന മോഹോ ആരോപേതബ്ബോ. **ഇദം തസ്മിം മോഹനകേ പാചിത്തിയന്തി** യോ ഏവം ആരോപിതേ മോഹേ പുന മോഹേതി, തസ്മിം മോഹനകേ പുഗ്ഗലേ ഇദം പാചിത്തിയം വേദിതബ്ബം, ന അനാരോപിതേ മോഹേതി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ മോഹനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം, അനാരോപിതേ മോഹേ ദുക്കടമേവ. യേന ന വിത്ഥാരേന സുതം, ഊനകദ്വത്തിക്ഖത്തും വാ വിത്ഥാരേന സുതം, യേ ച ന മോഹേതുകാമാ തേസം, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. മോഹാരോപനം, മോഹേതുകാമതാ, വുത്തനയേന സുതഭാവോ, മോഹനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

മോഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. പഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **പഹാരം ദദേയ്യാതി** ഏത്ഥ പഹരിതുകാമതായ പഹാരേ ദിന്നേ സചേപി മരതി, പാചിത്തിയമേവ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ പഹാരദാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, വിരൂപകരണാധിപ്പായേന പന ഉപസമ്പന്നസ്സപി കണ്ണാദിച്ഛേദനേ ദുക്കടമേവ. കേനചി വിഹേഠിയമാനസ്സ പന മോക്ഖാധിപ്പായസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. കുപിതതാ, ന മോക്ഖാധിപ്പായതാ, ഉപസമ്പന്നസ്സ പഹാരദാനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

പഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. തലസത്തികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **തലസത്തികം ഉഗ്ഗിരേയ്യാ**തി പഹാരദാനാകാരം ദസ്സേന്തോ കായം വാ കായപ്പടിബദ്ധം വാ ഉച്ചാരേയ്യ. ഏത്ഥ ച ഉഗ്ഗിരണപച്ചയാ പാചിത്തിയം. സചേ പന ഉഗ്ഗിരിത്വാ വിരദ്ധോ പഹാരം ദേതി, ന പഹരിതുകാമതായ ദിന്നത്താ ദുക്കടമേവ, തേന പഹാരേന ഹത്ഥാദീസു യംകിഞ്ചി ഭിജ്ജതി, ദുക്കടമേവ. സേസമേത്ഥ സബ്ബം പുരിമസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

തലസത്തികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. അമൂലകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **അമൂലകേനാ**തി ദിട്ഠാദിമൂലവിരഹിതേന. **അനുദ്ധംസേയ്യാ**തി ചോദേയ്യ വാ ചോദാപേയ്യ വാ. **പാചിത്തിയ**ന്തി സചേ ചുദിതകോ തങ്ഖണഞ്ഞേവ "ചോദേതി മ"ന്തി ജാനാതി, ചോദകസ്സ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അമൂലകേന സങ്ഘാദിസേസേന അനുദ്ധംസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ആചാരവിപത്തിയാ വാ ദിട്ഠിവിപത്തിയാ വാ അനുദ്ധംസനേ ദുക്കടം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം. തഥാസഞ്ഞിസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, സങ്ഘാദിസേസസ്സ അമൂലകതാ, അനുദ്ധംസനാ, തങ്ഖണവിജാനനാതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

അമൂലകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **കുക്കുച്ചം ഉപദഹേയ്യാ**തി "ഊനവീസതിവസ്സോ ത്വം മഞ്ഞേ"തിആദീനി (പാചി॰ ൪൨൨) ഭണന്തോ ഉപ്പാദേയ്യ. ഏവം അഞ്ഞസ്മിം ഉപ്പാദനപച്ചയേ അസതി സഞ്ചിച്ച ഉപ്പാദേന്തസ്സ വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ കുക്കുച്ചഉപ്പാദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം. നഉപ്പാദേതുകാമസ്സ, കേവലം ഹിതേസിതായ തഥാ വദന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, അഫാസുകാമതാ , കുക്കുച്ചുപ്പാദനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അനന്തരസദിസാനേവാതി.

സഞ്ചിച്ചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ഉപസ്സുതിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **വിവാദാപന്നാന**ന്തി ഭണ്ഡനകലഹേഹി വിവഡ്ഢിതം വിവാദാധികരണം ആപന്നാനം. **ഉപസ്സുതി**ന്തി സുതിസമീപം, യത്ഥ ഠത്വാ സക്കാ ഹോതി തേസം വചനം സോതും, തത്ഥ തിട്ഠേയ്യാതി അത്ഥോ. "തത്ഥ സോസ്സാമീ"തി ചോദേതുകാമതായ ഗച്ഛതോ പദേ പദേ ദുക്കടം, തുരിതഗമനേപി ഓഹീയമാനേപി ഏസേവ നയോ. യത്ഥ പന ഠിതോ സുണാതി, തത്ഥ ഠിതസ്സ പാചിത്തിയം, അത്തനോ ഠിതോകാസം ആഗന്ത്വാ തേസു മന്തയമാനേസുപി ഉക്കാസിത്വാ, "അഹം ഏത്ഥാ"തി വാ വത്വാ ജാനാപേതബ്ബം, ഏവം അകരോന്തസ്സാപി സവനേ പാചിത്തിയമേവ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ഉപസ്സുതിട്ഠാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, "ഇമേസം സുത്വാ ഓരമിസ്സാമി വിരമിസ്സാമി വൂപസമിസ്സാമി അത്താനം പരിമോചേസ്സാമീ"തി (പാചി॰ ൪൩൭) ഗച്ഛതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, ചോദനാധിപ്പായോ, സവനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. ഥേയ്യസത്ഥസമുട്ഠാനം ഇദം പന സിയാ കിരിയം, സിയാ അകിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

ഉപസ്സുതിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. കമ്മപ്പടിബാഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ധമ്മികാനം കമ്മാന**ന്തി ധമ്മേന വിനയേന സത്ഥുസാസനേന കതാനം അപലോകനകമ്മം ഞത്തികമ്മം ഞത്തിദുതിയകമ്മം ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മന്തി ഇമേസം ചതുന്നം കമ്മാനം. തത്രായം സങ്ഖേപതോ കമ്മവിനിച്ഛയോ - തത്ര **അപലോകനകമ്മം** നാമ സമഗ്ഗസ്സ സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ തം തം വത്ഥും കിത്തേത്വാ "രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ"തി തിക്ഖത്തും സാവേത്വാ കത്തബ്ബം കമ്മം വുച്ചതി. സമഗ്ഗസ്സേവ പന സങ്ഘസ്സ അനുമതിയാ ഏകായ ഞത്തിയാ കത്തബ്ബം കമ്മം **ഞത്തികമ്മം** നാമ. ഏകായ ഞത്തിയാ ചേവ അനുസ്സാവനായ ച കത്തബ്ബം കമ്മം **ഞത്തിദുതിയകമ്മം** നാമ. ഏകായ പന ഞത്തിയാ തീഹി ച അനുസ്സാവനാഹി കത്തബ്ബം കമ്മം **ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം** നാമ.

തേസു അപലോകനകമ്മം (പരി॰ ൪൯൫; പരി॰ അട്ഠ॰ ൪൮൨-൪൮൫) പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി ഓസാരണം നിസ്സാരണം ഭണ്ഡുകമ്മം ബ്രഹ്മദണ്ഡം കമ്മലക്ഖണന്തി. തത്ഥ കണ്ടകസാമണേരസ്സ നാസനാ വിയ **നിസ്സാരണാ,** താദിസംയേവ സമ്മാവത്തന്തം ദിസ്വാ പവേസനാ **'ഓസാരണാ'**തി വേദിതബ്ബാ. പബ്ബജ്ജാപേക്ഖസ്സ കേസച്ഛേദനാപുച്ഛനം **ഭണ്ഡുകമ്മം** (മഹാവ॰ ൯൮) നാമ. മുഖരസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഭിക്ഖൂ ദുരുത്തവചനേഹി ഘട്ടേന്തസ്സ "ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു മുഖരോ ഭിക്ഖൂ ദുരുത്തവചനേഹി ഘട്ടേന്തോ വിഹരതി, സോ ഭിക്ഖു യം ഇച്ഛേയ്യ, തം വദേയ്യ, ഭിക്ഖൂഹി ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു നേവ വത്തബ്ബോ, ന ഓവാദാനുസാസനിം കത്തബ്ബോ, ന ഓവദിതബ്ബോ"തി "സങ്ഘം, ഭന്തേ , പുച്ഛാമി 'ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡസ്സ ദാനം രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'തി, ദുതിയമ്പി പുച്ഛാമി, തതിയമ്പി പുച്ഛാമി 'ഇത്ഥന്നാമസ്സ, ഭന്തേ, ഭിക്ഖുനോ ബ്രഹ്മദണ്ഡസ്സ ദാനം രുച്ചതി സങ്ഘസ്സാ'"തി ഏവം കത്തബ്ബം കമ്മം **ബ്രഹ്മദണ്ഡം** (ചൂളവ॰ ൪൪൫) നാമ. യം പന ഭഗവതാ ഭിക്ഖുനീനം ഊരും വിവരിത്വാ ദസ്സനാദിവത്ഥൂസു "അവന്ദിയോ സോ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന കാതബ്ബോ"തി (ചൂളവ॰ ൪൧൧) ഏവം അവന്ദിയകമ്മം അനുഞ്ഞാതം, യം ഭിക്ഖുനീഹി "അയ്യേ, അസുകോ നാമ അയ്യോ ഭിക്ഖുനീനം അപ്പസാദനീയം ദസ്സേതി, ഏതസ്സ അയ്യസ്സ അവന്ദിയകരണം 'രുച്ചതി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സാ'"തി ഏവം ഉപസ്സയേ നിസിന്നാഹേവ ഭിക്ഖുനീഹി കത്തബ്ബം, ഏവരൂപം കമ്മം യസ്മാ തസ്സ കമ്മംയേവ ലക്ഖണം ന ഓസാരണാദീനി, തസ്മാ **കമ്മലക്ഖണ**ന്തി വുച്ചതി. ഇദഞ്ച കമ്മലക്ഖണം നാമ

ഭിക്ഖുനിമൂലകം പഞ്ഞത്തം, അപിച ഭിക്ഖൂനമ്പി ലബ്ഭതി, തസ്മാ ഭിക്ഖൂഹിപി അച്ഛിന്നചീവരകാദീനം ചീവരാദീനി വാ ദേന്തേഹി, പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി അപനേതബ്ബാനിപി വത്ഥൂനി പരിഭുഞ്ജന്തേഹി വാ, അപനേന്തേഹി വാ, തഥാരൂപം വാ ധമ്മികം കതികം കരോന്തേഹി തിക്ഖത്തും സാവേത്വാ അപലോകനകമ്മം കാതബ്ബം, സബ്ബഞ്ഹേതം കമ്മലക്ഖണമേവ പവിസതി, ഇതി അപലോകനകമ്മം പഞ്ച ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഞത്തികമ്മം പന നവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി ഓസാരണം നിസ്സാരണം ഉപോസഥം പവാരണം സമ്മുതിം ദാനം പടിഗ്ഗഹം പച്ചുക്കഡ്ഢനം കമ്മലക്ഖണന്തി. തത്ഥ ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ആയസ്മതോ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ, അനുസിട്ഠോ സോ മയാ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ആഗച്ഛേയ്യ , 'ആഗച്ഛാഹീ'തി വത്തബ്ബോ''തി (മഹാവ॰ ൧൨൬) ഏവം ഉപസമ്പദാപേക്ഖസ്സ ഓസാരണാ **ഓസാരണാ** നാമ. ''സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ധമ്മകഥികോ, ഇമസ്സ നേവ സുത്തം ആഗച്ഛതി, നോ സുത്തവിഭങ്ഗോ, സോ അത്ഥം അസല്ലക്ഖേത്വാ ബ്യഞ്ജനച്ഛായായ അത്ഥം പടിബാഹതി, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമം ഭിക്ഖും വുട്ഠാപേത്വാ അവസേസാ ഇമം അധികരണം വൂപസമേയ്യാമാ''തി ഏവം ഉബ്ബാഹികവിനിച്ഛയേ (ചൂളവ॰ ൨൩൩) ധമ്മകഥികസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിസ്സാരണാ **നിസ്സാരണാ** നാമ. ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അജ്ജുപോസഥോ…പേ॰… ഉപോസഥം കരേയ്യാ''തി ഏവം ഉപോസഥകമ്മവസേന ഠപിതാ ഞത്തി **ഉപോസഥോ** നാമ. ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അജ്ജ പവാരണാ പന്നരസീ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ പവാരേയ്യാ''തി (മഹാവ॰ ൨൧൦) ഏവം പവാരണാകമ്മവസേന ഠപിതാ ഞത്തി **പവാരണാ** നാമ. ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഉപസമ്പദാപേക്ഖോ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമം അനുസാസേയ്യ''ന്തി, ''യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, ഇത്ഥന്നാമോ ഇത്ഥന്നാമം അനുസാസേയ്യാ''തി (മഹാവ॰ ൧൨൬) ഏവം അത്താനം വാ പരം വാ സമ്മന്നിതും ഠപിതാ ഞത്തി **സമ്മുതി** നാമ. ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ നിസ്സഗ്ഗിയം സങ്ഘസ്സ നിസ്സട്ഠം, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇമം ചീവരം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ദദേയ്യാ''തി (പാരാ॰ ൪൬൪) ഏവം നിസ്സട്ഠചീവരപത്താദീനം ദാനം **ദാനം** നാമ. ''സുണാതു മേ, ഭന്തേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമോ ഭിക്ഖു ആപത്തിം സരതി വിവരതി ഉത്താനിം കരോതി ദേസേതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, അഹം ഇത്ഥന്നാമസ്സ ഭിക്ഖുനോ ആപത്തിം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ''ന്തി, തേന വത്തബ്ബോ 'പസ്സസീ'തി, 'ആമ, പസ്സാമീ'തി, ''ആയതിം സംവരേയ്യാസീ''തി (ചൂളവ॰ ൨൩൯) ഏവം ആപത്തിപ്പടിഗ്ഗഹോ **പടിഗ്ഗഹോ** നാമ. ''സുണന്തു മേ ആയസ്മന്താ ആവാസികാ, യദായസ്മന്താനം പത്തകല്ലം, ഇദാനി ഉപോസഥം കരേയ്യാമ, പാതിമോക്ഖം ഉദ്ദിസേയ്യാമ, ആഗമേ കാലേ പവാരേയ്യാമാ''തി (മഹാവ॰ ൨൪൦) ഏവം കതപ്പവാരണപ്പച്ചുക്കഡ്ഢനാ **പച്ചുക്കഡ്ഢനാ** നാമ. തിണവത്താരകസമഥേ (ചൂളവ॰ ൨൧൨) സബ്ബസങ്ഗാഹികഞത്തി, ഏകേകസ്മിം പക്ഖേ ഏകേകാ ഞത്തി ചാതി തിസ്സോപി ഞത്തിയോ **കമ്മലക്ഖണം** നാമ. ഇതി ഞത്തികമ്മം നവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഞത്തിദുതിയകമ്മം സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി ഓസാരണം നിസ്സാരണം സമ്മുതിം ദാനം ഉദ്ധാരം ദേസനം കമ്മലക്ഖണന്തി. തത്ഥ ഭിക്ഖൂനം അലാഭായ പരിസക്കനാദികേഹി അട്ഠഹി അങ്ഗേഹി സമന്നാഗതസ്സ ഉപാസകസ്സ സങ്ഘേന അസമ്ഭോഗകരണത്ഥം പത്തനിക്കുജ്ജനവസേന നിസ്സാരണാ **നിസ്സാരണാ** നാമ. തസ്സേവ സമ്മാവത്തന്തസ്സ പത്തുക്കുജ്ജനവസേന **ഓസാരണാ** ച വേദിതബ്ബാ, സാ ഖുദ്ദകക്ഖന്ധകേ വഡ്ഢലിച്ഛവിവത്ഥുസ്മിം (ചൂളവ॰ ൨൬൫-൨൬൬) വുത്താ. സീമാസമ്മുതി തിചീവരേന അവിപ്പവാസസമ്മുതിസന്ഥതസമ്മുതിഭത്തുദ്ദേസകസേനാസനഗ്ഗാഹാപകഭണ്ഡാഗാരികചീവരപ്പടിഗ്ഗാഹകയാഗുഭാജകഫലഭാജക എതാസം സമ്മുതീനം വസേന **സമ്മുതി** വേദിതബ്ബാ. കഥിനചീവരമതകചീവരദാനവസേന **ദാനം** വേദിതബ്ബം. കഥിനുദ്ധാരവസേന **ഉദ്ധാരോ** വേദിതബ്ബോ. കുടിവത്ഥുവിഹാരവത്ഥുദേസനാവസേന **ദേസനാ** വേദിതബ്ബാ. യാ പന തിണവത്ഥാരകസമഥേ (ചൂളവ॰ ൨൧൨ ആദയോ) ഏകസ്മിം പക്ഖേ ഏകാ, ഏകസ്മിം പക്ഖേ ഏകാതി ദ്വേ ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചാ വുത്താ, യാ ച മോഹാരോപനാദീസു കമ്മവാചാ (പാചി॰ ൪൪൪) വുത്താ, താസം വസേന **കമ്മലക്ഖണം** വേദിതബ്ബം, ഇതി ഞത്തിദുതിയകമ്മം സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മമ്പി സത്തേവ ഠാനാനി ഗച്ഛതി ഓസാരണം നിസ്സാരണം സമ്മുതിം ദാനം നിഗ്ഗഹം സമനുഭാസനം കമ്മലക്ഖണന്തി. തത്ഥ തജ്ജനീയകമ്മാദീനം (ചൂളവ॰ ൧ ആദയോ) സത്തന്നം കമ്മാനം വസേന **നിസ്സാരണാ,** തേസംയേവ കമ്മാനം പടിപ്പസ്സമ്ഭനവസേന **ഓസാരണാ** ച വേദിതബ്ബാ, ഭിക്ഖുനോവാദകസമ്മുതിവസേന (പാചി॰ ൧൪൪-൧൪൭) **സമ്മുതി,** പരിവാസദാന(ചഊളവ॰ ൧൦൨) മാനത്തദാനവസേന (ചൂളവ॰ ൧൦൬) **ദാനം,** മൂലായപടികസ്സനവസേന (ചൂളവ॰ ൧൦) **നിഗ്ഗഹോ,** ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാ , അട്ഠ യാവതതിയകാ, അരിട്ഠോ (പാചി॰ ൪൧൭), ചണ്ഡകാളീ (പാചി॰ ൭൦൯) ചാതി ഇമേ തേ യാവതതിയകാതി ഇമാസം ഏകാദസന്നം സമനുഭാസനാനം വസേന **സമനുഭാസനാ,** ഉപസമ്പദാകമ്മഅബ്ഭാനകമ്മവസേന **കമ്മലക്ഖണം** വേദിതബ്ബം. ഇതി ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മം സത്ത ഠാനാനി ഗച്ഛതി.

ഇമേസു പന ചതൂസു കമ്മേസു അപലോകനകമ്മം അപലോകേത്വാവ കാതബ്ബം, ഞത്തികമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം. ഞത്തികമ്മമ്പി ഏകം ഞത്തിം ഠപേത്വാവ കാതബ്ബം, അപലോകനകമ്മാദിവസേന ന കാതബ്ബം. ഞത്തിദുതിയകമ്മം പന അപലോകേത്വാ കാതബ്ബമ്പി അത്ഥി അകാതബ്ബമ്പി, തത്ഥ സീമാസമ്മുതി സീമാസമൂഹനനം (മഹാവ॰ ൧൩൯-൧൪൦, ൧൪൪ ആദയോ) കഥിനചീവരദാനം കഥിനുദ്ധാരോ കുടിവത്ഥുദേസനാ വിഹാരവത്ഥുദേസനാതി ഇമാനി ഛ കമ്മാനി ഗരുകാനി അപലോകേത്വാ കാതും ന വട്ടന്തി, ഞത്തിദുതിയകമ്മവാചം സാവേത്വാവ കാതബ്ബാനി. അവസേസാ തേരസ സമ്മുതിയോ സേനാസനഗ്ഗാഹാപകമതകചീവരദാനസമ്മുതിയോ ചാതി ഏതാനി ലഹുകമ്മാനി അപലോകേത്വാപി കാതും വട്ടന്തി, ഞത്തികമ്മാദിവസേന പന ന കാതബ്ബാനേവ. ഞത്തിചതുത്ഥകമ്മമ്പി സകലക്ഖണേനേവ കാതബ്ബം, ന സേസകമ്മവസേന. ഏവം അത്തനോ അത്തനോ ലക്ഖണേനേവ വത്ഥുഞത്തിഅനുസ്സാവനാസീമാപരിസാസമ്പത്തിയാ കതാനി ഏതാനി കമ്മാനി ധമ്മേന വിനയേന സത്ഥുസാസനേന കതത്താ ധമ്മോ ഏതേസു അത്ഥീതി **ധമ്മികാനി** നാമ ഹോന്തി, ഇതി ഏതേസം ധമ്മികാനം **കമ്മാനം ഛന്ദം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയനധമ്മം** ആപജ്ജന്തസ്സ വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ഖീയനധമ്മാപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ധമ്മകമ്മേ വേമതികസ്സ, അധമ്മകമ്മേ ധമ്മകമ്മസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അധമ്മകമ്മസഞ്ഞിസ്സ , ''അധമ്മേന വാ വഗ്ഗേന വാ നകമ്മാരഹസ്സ വാ കമ്മം കരോന്തീ''തി ഞത്വാ ഖീയന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ധമ്മകമ്മതാ, ധമ്മകമ്മസഞ്ഞിതാ, ഛന്ദം ദത്വാ ഖീയനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനേവ, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

കമ്മപ്പടിബാഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ഛന്ദംഅദത്വാഗമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **വിനിച്ഛയകഥായാ**തി യാവ ആരോചിതം വത്ഥു അവിനിച്ഛിതം, ഞത്തിം വാ ഠപേത്വാ കമ്മവാചാ അനിട്ഠാപിതാ, താവ വിനിച്ഛയകഥാ **വത്തമാനാ** നാമ ഹോതി. യോ ഭിക്ഖു ഏതസ്മിം അന്തരേ കമ്മം കോപേതുകാമതായ പരിസായ ഹത്ഥപാസം വിജഹതി, തസ്സ വിജഹനേ ദുക്കടം, വിജഹിതേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ ഛന്ദം അദത്വാ പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ധമ്മകമ്മേ വേമതികസ്സ, അധമ്മകമ്മേ ധമ്മകമ്മസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. അധമ്മകമ്മസഞ്ഞിസ്സ പന, യോ ച "സങ്ഘസ്സ ഭണ്ഡനാദീനി വാ ഭവിസ്സന്തി, അധമ്മേന വാ വഗ്ഗേന വാ നകമ്മാരഹസ്സ വാ കമ്മം കരിസ്സന്തീ"തി (പാചി॰ ൪൮൨) ഞത്വാ, ഗിലാനോ വാ ഹുത്വാ, ഗിലാനസ്സ വാ കരണീയേന, ഉച്ചാരാദീഹി വാ പീളിതോ, ന ച കമ്മം കോപേതുകാമോ "പുന പച്ചാഗമിസ്സാമീ"തി ഗച്ഛതി, തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വിനിച്ഛയകഥായ വത്തമാനതാ, ധമ്മകമ്മതാ, ധമ്മകമ്മസഞ്ഞിതാ, സമാനസീമായം ഠിതതാ, സമാനസംവാസകതാ, കോപേതുകാമതായ ഹത്ഥപാസവിജഹനന്തി ഇമാനേത്ഥ ഛ അങ്ഗാനി. സമനുഭാസനസമുട്ഠാനം, കിരിയാകിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

ഛന്ദംഅദത്വാഗമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ദുബ്ബലസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **സമഗ്ഗേന സങ്ഘേനാ**തി സമാനസംവാസകേന സമാനസീമായം ഠിതേന സങ്ഘേന സദ്ധിം ചീവരം ദത്വാ. **യഥാസന്ഥുത**ന്തി യോ യോ മിത്തസന്ദിട്ഠസമ്ഭത്തവസേന സന്ഥുതോ, തസ്സ തസ്സാതി അത്ഥോ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏവം സങ്ഘേന സദ്ധിം സയമേവ സേനാസനപഞ്ഞാപനാദിവസേന സമ്മതസ്സ ഭിക്ഖുനോ ചീവരം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയന്തസ്സ വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം.

രാജഗഹേ ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ചീവരം ദത്വാ പച്ഛാ ഖീയനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, ധമ്മകമ്മേ തികപാചിത്തിയം, ചീവരം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം വിസ്സജ്ജിയവേഭങ്ഗിയം പരിക്ഖാരം ദത്വാ പച്ഛാഖീയന്തസ്സ ദുക്കടം, **വിസ്സജ്ജിയവേഭങ്ഗിയോ** നാമ ഠപേത്വാ പഞ്ച ഗരുഭണ്ഡാനി അവസേസോ. രാസിവസേന ഹി പഞ്ച ഗരുഭണ്ഡാനി വുത്താനി, തത്ഥ ആരാമോ ആരാമവത്ഥൂതി ഏകം, വിഹാരോ വിഹാരവത്ഥൂതി ദുതിയം, മഞ്ചോ പീഠം ഭിസി ബിമ്ബോഹനന്തി തതിയം, ലോഹകുമ്ഭീ ലോഹഭാണകം ലോഹവാരകോ ലോഹകടാഹം വാസി പരസു കുഠാരീ കുദാലോ നിഖാദനന്തി ചതുത്ഥം, വല്ലി വേളു മുഞ്ജം പബ്ബജം തിണം മത്തികാ ദാരുഭണ്ഡം മത്തികാഭണ്ഡന്തി പഞ്ചമം. ഏതാനി ഹി പഞ്ച സങ്ഘസന്തകാനി നേവ സങ്ഘസ്സ, ന ഗണപുഗ്ഗലാനം വിസ്സജ്ജേതും വാ വിഭജിതും വാ വട്ടന്തി, വിസ്സജ്ജിതവിഭത്താനിപി സങ്ഘികാനേവ ഹോന്തി. ഥാവരേന പന ഥാവരം, ഇതരേന ച അകപ്പിയേന മഹഗ്ഘകപ്പിയേന വാ ഇതരം സങ്ഘസ്സ ഉപകാരം സല്ലക്ഖേത്വാ കപ്പിയപരിവത്തനേന പരിവത്തേതും വട്ടതി, വരസേനാസനാദീനം സംരക്ഖണത്ഥം ലാമകാനി വിസ്സജ്ജേതും വിസ്സജ്ജേത്വാ പരിഭുഞ്ജിതുഞ്ച വട്ടതി. ഏത്ഥ ച പുരിമേസു തീസു രാസീസു അഗരുഭണ്ഡം നാമ കിഞ്ചി നത്ഥി, ചതുത്ഥേ ലോഹകുമ്ഭീ അരഞ്ജരസണ്ഠാനം ലോഹഭാണകം ലോഹകടാഹന്തി ഇമാനി തീണി അന്തമസോ പസതമത്തഉദകഗ്ഗണ്ഹനകാനിപി ഗരുഭണ്ഡാനി. ലോഹവാരകോ പന കാളലോഹതമ്ബലോഹകംസലോഹവട്ടലോഹാനം യേന കേനചി കതോ സീഹളദീപേ പാദഗ്ഗണ്ഹനകോ ഭാജേതബ്ബോ, **പാദോ** ച നാമ മഗധനാളിയാ പഞ്ചനാളിമത്തം ഗണ്ഹാതി, തതോ അതിരേകം ഗരുഭണ്ഡം, ഇമാനി താവ പാളിയം ആഗതാനി ലോഹഭാജനാനി.

പാളിയം പന അനാഗതാനിപി ഭിങ്ഗാരപടിഗ്ഗഹഉളുങ്കദബ്ബികടച്ഛുപാതി തട്ടകസരകസമുഗ്ഗഅങ്ഗാരകപല്ലധൂമകടച്ഛുആദീനി ഖുദ്ദകാനിപി ഗരുഭണ്ഡാനേവ, അയപത്തോ അയഥാലകം തമ്ബലോഹഥാലകന്തി ഇമാനി പന ഭാജനീയാനി, കംസലോഹവട്ടലോഹഭാജനവികതി സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാ വാ വട്ടതി, പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന ന വട്ടതി. ഠപേത്വാ പന തം ഭാജനവികതിം അഞ്ഞസ്മിമ്പി കപ്പിയലോഹഭണ്ഡേ അഞ്ജനീ അഞ്ജനിസലാകാ നത്ഥുദാനം കണ്ണമലഹരണീ സൂചി ഖുദ്ദകോ പിപ്ഫലികോ ഖുദ്ദകം ആരകണ്ടകം കുഞ്ചികാ താളം കത്തരയട്ഠി വേധകോ ഭിന്ദിവാലകോ യഥാതഥാഘനകതലോഹംവിപ്പകതലോഹഭണ്ഡഞ്ച സബ്ബം ഭാജനീയം. ധൂമനേത്തഫാലദീപരുക്ഖദീപകപല്ലികഓലമ്ബകദീപഇത്ഥിപുരിസതിരച്ഛാനരൂപകാനി പന അഞ്ഞാനി വാ ഭിത്തിച്ഛദനകവാടാദീസു ഉപനേതബ്ബാനി, അന്തമസോ ലോഹഖിലകം ഉപാദായ സബ്ബാനിപി ലോഹഭണ്ഡാനി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ, അത്തനാ ലദ്ധാനി പരിഹരിത്വാപി പുഗ്ഗലികപരിഭോഗേന ന പരിഭുഞ്ജിതബ്ബാനി, സങ്ഘികപരിഭോഗേന വാ ഗിഹിവികടാനി വാ വട്ടന്തി, തിപുഭണ്ഡേപി ഏസേവ നയോ. ഖീരപാസാണമയാനി തട്ടകസരകാദീനി ഗരുഭണ്ഡാനിയേവ.

ഘടകോ പന തേലഭാജനം വാ പാദഗ്ഗണ്ഹനകതോ അതിരേകമേവ ഗരുഭണ്ഡം, സുവണ്ണരജതആരകൂടജാതിഫലികഭാജനാനി ഗിഹിവികടാനിപി ന വട്ടന്തി. സേനാസനപരിഭോഗേ പന ആമാസമ്പി അനാമാസമ്പി സബ്ബം വട്ടതി.

വാസിയാദീസു പന യായ വാസിയാ ദന്തകട്ഠച്ഛേദനഉച്ഛുതച്ഛനമത്തതോ അഞ്ഞം മഹാകമ്മം കാതും ന സക്കാ, അയം ഭാജനീയാ. സേസാ യേന കേനചി ആകാരേന കതാ ഗരുഭണ്ഡം, പരസു പന അന്തമസോ വേജ്ജാനം സിരാവേധകോപി ഗരുഭണ്ഡമേവ, തഥാ കുഠാരീ. യാ പന ആവുധസങ്ഖേപേന കതാ, അയം അനാമാസാ, കുദാലോ ദണ്ഡബന്ധനിഖാദനം വാ അഗരുഭണ്ഡം നാമ നത്ഥി. സമ്മുഞ്ജനിദണ്ഡഖണനകം പന അദണ്ഡകം ഫലമത്തകമേവ, യം സക്കാ സിപാടികായ പക്ഖിപിത്വാ പരിഹരിതും, തം ഭാജനീയം. സിഖരമ്പി നിഖാദനേനേവ സങ്ഗഹിതം, യേഹി മനുസ്സേഹി വിഹാരേ വാസിആദീനി ദിന്നാനി ഹോന്തി, തേ ചേ ഘരേ ദഡ്ഢേ വാ വിലുത്തേ വാ "ദേഥ നോ, ഭന്തേ, ഉപക്ഖരേ, പുന ആഹരിസ്സാമാ"തി വദന്തി, ദാതബ്ബാ. സചേ ഹരന്തി, ന വാരേതബ്ബാ, അനാഹരന്താപി ന ചോദേതബ്ബാ.

കമ്മാരതട്ടകാരചുന്ദകാരനളകാരമണികാരപത്തബന്ധകാനം അധികരണിമുട്ഠിസണ്ഡാസതുലാദീനി സബ്ബാനി ലോഹമയാനി ഉപകരണാനി സങ്ഘേ ദിന്നകാലതോ പട്ഠായ ഗരുഭണ്ഡാനി. തിപുകോട്ടകസുവണ്ണകാരചമ്മകാരഉപകരണേസുപി ഏസേവ നയോ. അയം പന വിസേസോ, തിപുകോട്ടകഉപകരണേസു തിപുച്ഛേദനകസത്ഥകം, സുവണ്ണകാരഉപകരണേസു സുവണ്ണച്ഛേദനകസത്ഥകം, ചമ്മകാരഉപകരണേസു

കതപരികമ്മചമ്മച്ഛേദനഖുദ്ദകസത്ഥന്തി ഇമാനി ഭാജനീയാനി. ന്ഹാപിതതുന്നകാരഉപകരണേസുപി ഠപേത്വാ മഹാകത്തരിം മഹാസണ്ഡാസം മഹാപിപ്ഫലികഞ്ച സബ്ബം വട്ടതി, ഇതരാനി ഗരുഭണ്ഡാനി.

വല്ലിആദീസു വേത്തവല്ലിആദികാ യാ കാചി അഡ്ഢബാഹുപ്പമാണാ വല്ലി സങ്ഘസ്സ ദിന്നാ വാ തത്ഥജാതകാ വാ രക്ഖിതഗോപിതാവ ഗരുഭണ്ഡം, സാ സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ സചേ അതിരേകാ ഹോതി, പുഗ്ഗലികകമ്മേപി ഉപനേതും വട്ടതി, സുത്തമകചിവാകനാളികേരഹീരചമ്മമയാ രജ്ജുകാ വാ യോത്താനി വാ വാകേ ച നാളികേരഹീരേ ച വട്ടേത്വാ കതാ ഏകവട്ടാ വാ ദ്വിവട്ടാ വാ സങ്ഘസ്സ സന്തകാ ഗരുഭണ്ഡം. സുത്തം പന അവട്ടേത്വാ ദിന്നം മകചിവാകനാളികേരഹീരാ ച ഭാജനീയാ . യേഹി പനേതാനി രജ്ജുകാദീനി ദിന്നാനി ഹോന്തി, തേ അത്തനോ കരണീയേന ഹരന്താ ന വാരേതബ്ബാ.

യോ കോചി അട്ഠങ്ഗുലസൂചിദണ്ഡകമത്തോപി വേളു സങ്ഘസ്സ ദിന്നോ വാ തത്ഥജാതകോ വാ രക്ഖിതഗോപിതോ ഗരുഭണ്ഡം, സോപി സങ്ഘസ്സ കമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകോ പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി. പാദഗ്ഗണ്ഹനകതേലനാളി പന കത്തരയട്ഠി ഉപാഹനദണ്ഡകോ ഛത്തദണ്ഡോ ഛത്തസലാകാതി ഇദമേത്ഥ ഭാജനീയഭണ്ഡം, ദഡ്ഢഗേഹമനുസ്സാ ഗണ്ഹിത്വാ ഗച്ഛന്താ ന വാരേതബ്ബാ.

മുഞ്ജഞ്ച പബ്ബജഞ്ച അവസേസഞ്ച ഛദനതിണം മുട്ഠിപ്പമാണമ്പി ഛദനതിണസങ്ഖേപഗതേസു താലപണ്ണാദീസു യംകിഞ്ചി ഏകപണ്ണമ്പി സങ്ഘസ്സ ദിന്നം വാ തത്ഥജാതകം വാ ബഹിആരാമേ സങ്ഘികേ തിണവത്ഥുസ്മിം ജാതകം വാ രക്ഖിതഗോപിതം ഗരുഭണ്ഡം, തമ്പി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകം പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി. ദഡ്ഢഗേഹമനുസ്സാ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛന്താ ന വാരേതബ്ബാ, അട്ഠങ്ഗുലപ്പമാണോപി രിത്തകപോത്ഥകോ ഗരുഭണ്ഡമേവ.

മത്തികാ പകതിമത്തികാ വാ ഹോതു പഞ്ചവണ്ണാ വാ സുധാ വാ സജ്ജുരസകങ്ഗുട്ഠസിലേസാദീസു വാ യംകിഞ്ചി ദുല്ലഭട്ഠാനേ ആനേത്വാ വാ ദിന്നം തത്ഥജാതകം വാ രക്ഖിതഗോപിതം താലപക്കമത്തം ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, തമ്പി സങ്ഘകമ്മേ ച ചേതിയകമ്മേ ച കതേ അതിരേകം പുഗ്ഗലികകമ്മേ ദാതും വട്ടതി. ഹിങ്ഗുഹിങ്ഗുലകഹരിതാലമനോസിലഞ്ജനാദീനി പന ഭാജനീയാനി.

ദാരുഭണ്ഡേ യോ കോചി വേളുമ്ഹി വുത്തപ്പമാണോ ദാരുഭണ്ഡകോ സങ്ഘസ്സ ദിന്നോ വാ തത്ഥജാതകോ വാ രക്ഖിതഗോപിതോ ഗരുഭണ്ഡം, അപി ച സബ്ബോപി ദാരുവേളുചമ്മപാസാണാദിവികതി ദാരുഭണ്ഡേന സങ്ഗഹിതാ, തത്ഥ മഞ്ചപീഠേഹി അസങ്ഗഹിതാനി ആസന്ദികാദീനി അന്തമസോ ചോളേന വാ പലാലേഹി വാ പണ്ണേഹി വാ കതപീഠം ഉപാദായ സബ്ബാനി ആസനാനി.

വങ്കഫലകം ദീഘഫലകം ചീവരധോവനഫലകം ഘട്ടനഫലകം ഘട്ടനമുഗ്ഗരോ ദന്തകട്ഠച്ഛേദനഗണ്ഠികാ ദണ്ഡമുഗ്ഗരോ നാവാ അമ്ബണം രജനദോണി ഉദകപടിച്ഛകോ ദാരുമയോ വാ ദന്തമയോ വാ വേളുമയോ വാ സപാദകോപി അപാദകോപി സമുഗ്ഗോ മഞ്ജൂസാ പാദഗ്ഗണ്ഹനകതോ അതിരേകപ്പമാണോ കരണ്ഡോ ഉദകദോണി ഉദകകടാഹം ഉളുങ്കോ കടച്ഛുപാനീയസരാവം പാനീയസങ്ഖോതി ഏതേസു യംകിഞ്ചി സങ്ഘേ ദിന്നം ഗരുഭണ്ഡം. സങ്ഖഥാലകം പന ഭാജനീയം, തഥാ ദാരുമയോ ഉദകതുമ്ബോ.

പാദകഥലികമണ്ഡലം ദാരുമയം വാ ഹോതു ചോളപണ്ണാദിമയം വാ സബ്ബം ഗരുഭണ്ഡം. ആധാരകോ പത്തപിധാനം താലവണ്ടം ബീജനീ ചങ്കോടകം പച്ഛി യട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീ മുട്ഠിസമ്മുഞ്ജനീതി ഏതേസുപി യംകിഞ്ചി ഖുദ്ദകം വാ മഹന്തം വാ ദാരുവേളുപണ്ണചമ്മാദീസു യേന കേനചി കതം ഗരുഭണ്ഡമേവ.

ഥമ്ഭതുലാസോപാനഫലകാദീസു യംകിഞ്ചി ദാരുമയം വാ പാസാണമയം വാ ഗേഹസമ്ഭാരൂപഗം യോ കോചി കടസാരകോ യംകിഞ്ചി ഭൂമത്ഥരണം യംകിഞ്ചി അകപ്പിയചമ്മം, സബ്ബം സങ്ഘികം ഗരുഭണ്ഡം, ഭൂമത്ഥരണം കാതും വട്ടതി. ഏളകചമ്മം പന പച്ചത്ഥരണഗതികം ഹോതി, തമ്പി ഗരുഭണ്ഡമേവ, കപ്പിയചമ്മാനി ഭാജനീയാനി, **കുരുന്ദിയം** പന സബ്ബം മഞ്ചപ്പമാണം ചമ്മം ഗരുഭണ്ഡന്തി വുത്തം.

ഉദുക്ഖലം മുസലം സുപ്പം നിസദം നിസദപോതോ പാസാണദോണി പാസാണകടാഹം സബ്ബം കസിഭണ്ഡമ്പി ഗരുഭണ്ഡം, സബ്ബം ചക്കയുത്തയാനം ഗരുഭണ്ഡമേവ. മഞ്ചപീഠാനം പാദാ ച അടനിയോ ച വാസിപരസുആദീനം ദണ്ഡാ ചാതി ഏതേസു യംകിഞ്ചി അനിട്ഠിതം ഭാജനീയം, തച്ഛിതമട്ഠം പന ഗരുഭണ്ഡം ഹോതി, അനുഞ്ഞാതവാസിയാ ദണ്ഡോ ഛത്തം മുട്ഠിപണ്ണം കത്തരയട്ഠി ഉപാഹനാ അരണിസഹിതം ധമ്മകരണോ പാദഗ്ഗണ്ഹനകതോ അനതിരിത്തം ആമലകതുമ്ബം ആമലകഘടോ ലാബുകതുമ്ബം ലാബുകഘടോ വിസാണതുമ്ബന്തി സബ്ബമേതം ഭാജനീയം, തതോ പരം ഗരുഭണ്ഡം.

ഹത്ഥിദന്തോ വാ യംകിഞ്ചി വിസാണം വാ അതച്ഛിതം യഥാഗതമേവ ഭാജനീയം, തേഹി കതമഞ്ചപീഠപാദാദീസു പുരിമസദിസോവ വിനിച്ഛയോ. തച്ഛിതനിട്ഠിതോപി ഹിങ്ഗുകരണ്ഡകോ അഞ്ജനികരണ്ഡകോ ഗണ്ഠികാ വിധോ അഞ്ജനീ അഞ്ജനിസലാകാ ഉദകപുഞ്ഛനീതി ഇദം സബ്ബം ഭാജനീയമേവ.

മത്തികാഭണ്ഡേ സബ്ബം മനുസ്സാനം ഉപഭോഗപരിഭോഗം ഘടപിഠരാദികുലാലഭാജനം, പത്തകടാഹം അങ്ഗാരകടാഹം ധൂമദാനകം ദീപരുക്ഖകോ ദീപകപല്ലികാ ചയനിട്ഠകാ ഛദനിട്ഠകാ ഥുപികാതി സബ്ബം ഗരുഭണ്ഡം, ഏതേസു പന വുത്തനയേസു ഗരുഭണ്ഡേസു യംകിഞ്ചി വേളുആദിം അത്തനോ അത്ഥായ ഗണ്ഹന്തേന സമകം വാ അതിരേകം വാ ഫാതികമ്മം കത്വാ ഗഹേതബ്ബം. പാദഗ്ഗണ്ഹനകതോ അനതിരിത്തപ്പമാണോ പന ഘടകോ പത്തോ ഥാലകം കഞ്ചനകോ കുണ്ഡികാതി ഇദമേത്ഥ ഭാജനീയം, യഥാ ച മത്തികാഭണ്ഡേ ഏവം ലോഹഭണ്ഡേപി കുണ്ഡികാ ഭാജനീയകോട്ഠാസമേവ ഭജതി. ഇതി യം ഭാജനീയം വിസ്സജ്ജനീയമ്പി തം ഏവം വിസ്സജ്ജിയവേഭങ്ഗിയസങ്ഖാതം അഞ്ഞം പരിക്ഖാരം ദത്വാ ഖീയന്തസ്സ ദുക്കടം, ഇതരം പന ദാതുമേവ ന വട്ടതി. ഇസ്സരവതായ ദേന്തോ ഥുല്ലച്ചയം ആപജ്ജതി, ഥേയ്യചിത്തേന ഗണ്ഹന്തോ ഭണ്ഡം അഗ്ഘാപേത്വാ കാരേതബ്ബോ. യഥാ ച അഞ്ഞം പരിക്ഖാരം ദത്വാ ഖീയന്തസ്സ ദുക്കടം, തഥാ സങ്ഘേന അസമ്മതസ്സ ചീവരം വാ അഞ്ഞം വാ പരിക്ഖാരം ദത്വാ ഖീയന്തസ്സ ദുക്കടമേവ, അനുപസമ്പന്നേ സബ്ബത്ഥ തികദുക്കടം. പകതിയാ പന ഛന്ദാദിവസേന (പാചി॰ ർവ്വവ്വ) കരോന്തം ദിസ്വാ "കോ അത്ഥോ തസ്സ ദിന്നേന, ലദ്ധാപി വിനിപാതേസ്സതി, ന സമ്മാ ഉപനേസ്സതീ"തി ഖീയന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, ധമ്മേന ലദ്ധസമ്മുതിതാ, സങ്ഘേന സദ്ധിം വികപ്പനുപഗചീവരദാനം, പച്ഛാ ഖീയിതുകാമതായ ഖീയനാതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

ദുബ്ബലസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. പരിണാമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ സബ്ബം തിംസകകണ്ഡേ പരിണാമനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയമേവ. അയമേവ ഹി വിസേസോ, തത്ഥ അത്തനോ പരിണാമിതത്താ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം, ഇധ പുഗ്ഗലസ്സ പരിണാമിതത്താ സുദ്ധികപാചിത്തിയന്തി.

പരിണാമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

സഹധമ്മികവഗ്ഗോ അട്ഠമോ.

൯. രതനവഗ്ഗോ

൧. അന്തേപുരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

രതനവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **ഖത്തിയസ്സാ**തി ഖത്തിയജാതികസ്സ, **മുദ്ധാഭിസിത്തസ്സാ**തി ഖത്തിയാഭിസേകേന മുദ്ധനി അഭിസിത്തസ്സ. അനിക്ഖന്തോ രാജാ ഇതോതി അനിക്ഖന്തരാജകം, തസ്മിം **അനിക്ഖന്തരാജകേ,** സയനിഘരേതി അത്ഥോ. **രതനം** വുച്ചതി മഹേസീ, **നിഗ്ഗത**ന്തി നിക്ഖന്തം, അനിഗ്ഗതം രതനം ഇതോതി അനിഗ്ഗതരതനകം, തസ്മിം **അനിഗ്ഗതരതനകേ,** സയനിഘരേതി അത്ഥോ. **ഇന്ദഖീലം അതിക്കമേയ്യാ**തി ഏത്ഥ അത്തനോ ആഗതഭാവം അജാനാപേത്വാ സയനിഘരസ്സ ഉമ്മാരം പഠമം പാദം അതിക്കാമേന്തസ്സ ദുക്കടം, ദുതിയം പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ആയസ്മന്തം ആനന്ദം ആരബ്ഭ രഞ്ഞോ അന്തേപുരപ്പവിസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, പടിസംവിദിതേ അപ്പടിസംവിദിതസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. പടിസംവിദിതസഞ്ഞിസ്സ, ന ഖത്തിയസ്സ വാ, ന ഖത്തിയാഭിസേകേന അഭിസിത്തസ്സ വാ, ഉഭോസു വാ, ഉഭിന്നം വാ അഞ്ഞതരസ്മിം നിക്ഖന്തേ സയനിഘരം പവിസന്തസ്സ, അസയനിഘരേ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഖത്തിയതാ, അഭിസിത്തതാ, ഉഭിന്നമ്പി സയനിഘരതോ അനിക്ഖന്തതാ, അപ്പടിസംവിദിതതാ, ഇന്ദഖീലാതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

അന്തേപുരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. രതനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **രതന**ന്തി മുത്താദിദസവിധം. **രതനസമ്മത**ന്തി യംകിഞ്ചി മനുസ്സാനം ഉപഭോഗപരിഭോഗം. **അജ്ഝാരാമേ** **വാ**തി പരിക്ഖിത്തസ്സ അന്തോപടിക്ഖേപേ അപരിക്ഖിത്തസ്സ ദ്വിന്നം ലേഡ്ഡുപാതാനം അന്തോ. **അജ്ഝാവസഥേ**തി പരിക്ഖിത്തസ്സ അന്തോപടിക്ഖേപേ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ മുസലപാതബ്ഭന്തരേ. അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയോ - ജാതരൂപരജതം അത്തനോ അത്ഥായ ഉഗ്ഗണ്ഹന്തസ്സ വാ ഉഗ്ഗണ്ഹാപേന്തസ്സ വാ നിസ്സഗ്ഗിയം പാചിത്തിയം . സങ്ഘഗണപുഗ്ഗലചേതിയനവകമ്മാനം അത്ഥായ ദുക്കടം, അവസേസേ മുത്താദിരതനേ സബ്ബേസമ്പി അത്ഥായ ദുക്കടമേവ. കപ്പിയവത്ഥും വാ അകപ്പിയവത്ഥും വാ അന്തമസോ മാതുസന്തകമ്പി ഭണ്ഡാഗാരികസീസേന പടിസാമേന്തസ്സ പാചിത്തിയം, താദിസം പന അത്തനോ സന്തകം കത്വാ പടിസാമേതും വട്ടതി. "ഇദം പടിസാമേഥാ"തി വുത്തേ പന "ന വട്ടതീ"തി പടിക്ഖിപിതബ്ബം. സചേ കുപിതാ പാതേത്വാ ഗച്ഛന്തി, പലിബോധോ നാമ ഹോതി, പടിസാമേതബ്ബം. വിഹാരേ കമ്മം കരോന്താ വഡ്ഢകീആദയോ വാ രാജവല്ലഭാ വാ "യംകിഞ്ചി ഉപകരണം വാ സയനഭണ്ഡം വാ പടിസാമേത്വാ ദേഥാ"തി വദന്തി, ഛന്ദേനപി ഭയേനപി ന കാതബ്ബമേവ, ഗുത്തട്ഠാനം പന ദസ്സേതും വട്ടതി.

അജ്ഝാരാമഅജ്ഝാവസഥേസുപി യാദിസേ ഠാനേ "ഭിക്ഖൂഹി വാ സാമണേരേഹി വാ ഗഹിതം ഭവിസ്സതീ"തി ആസങ്കാ ഉപ്പജ്ജതി, താദിസേയേവ ഠാനേ ഉഗ്ഗഹേത്വാ വാ ഉഗ്ഗഹാപേത്വാ വാ സഞ്ഞാണം കത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം, "യസ്സ ഭണ്ഡം നട്ഠം, സോ ആഗച്ഛതൂ"തി ച ആചിക്ഖിതബ്ബം. അഥ യോ ആഗച്ഛതി, സോ "കീദിസം തേ ഭണ്ഡം നട്ഠ"ന്തി പുച്ഛിതബ്ബോ, സചേ സഞ്ഞാണേന സമ്പാദേതി, ദാതബ്ബം. നോ ചേ, 'വിചിനാഹീ'തി വത്തബ്ബോ. തമ്ഹാ ആവാസാ പക്കമന്തേന പതിരൂപാനം ഭിക്ഖൂനം ഹത്ഥേ, തേസു അസതി പതിരൂപാനം ഗഹപതികാനം ഹത്ഥേ നിക്ഖിപിത്വാ പക്കമിതബ്ബം. യോ പന നേവ പക്കമതി, ന സാമികം പസ്സതി, തേന ഥാവരം സേനാസനം വാ ചേതിയം വാ പോക്ഖരണിം വാ കാരേതബ്ബോ. സചേ ദീഘസ്സ അദ്ധുനോ അച്ചയേന സാമികോ ആഗച്ഛതി, തം ദസ്സേത്വാ 'അനുമോദാഹീ'തി വത്തബ്ബോ. സചേ നാനുമോദതി, "ദേഹി മേ ധന"ന്തി ചോദേതി, സമാദപേത്വാ ദാതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ രതനഉഗ്ഗണ്ഹനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഞ്ഞത്ര അജ്ഝാരാമാ വാ, അജ്ഝാവസഥാ വാ"തി അയമേത്ഥ ദുവിധാ അനുപഞ്ഞത്തി, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, അനുഞ്ഞാതട്ഠാനേ അനാദരിയേന ഉഗ്ഗഹേത്വാ അനിക്ഖിപന്തസ്സ ദുക്കടം. അനുഞ്ഞാതട്ഠാനേ ഗഹേത്വാ നിക്ഖിപന്തസ്സ, യം ഹോതി ആമാസം രതനസമ്മതം, തം വിസ്സാസം വാ താവകാലികം വാ ഉഗ്ഗണ്ഹന്തസ്സ, പംസുകൂലസഞ്ഞായ ഗണ്ഹതോ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അനനുഞ്ഞാതകരണം, പരസന്തകതാ, വിസ്സാസഗ്ഗാഹപംസുകൂലസഞ്ഞാനം അഭാവോ, ഉഗ്ഗഹണം വാ ഉഗ്ഗഹാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനീതി.

രതനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. വികാലഗാമപ്പവേസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാ**തി ഇദം ചാരിത്തേ വുത്തനയമേവ. **വികാലേ**തി മജ്ഝന്ഹികാതിക്കമതോ പട്ഠായ അന്തോഅരുണേ, ഏതസ്മിം അന്തരേ "വികാലേ ഗാമപ്പവേസനം ആപുച്ഛാമീ"തി വാ, "ഗാമം പവിസിസ്സാമീ"തി വാ അനാപുച്ഛിത്വാ അസതി തഥാരൂപേ അച്ചായികേ കരണീയേ പരിക്ഖിത്തസ്സ ഗാമസ്സ പരിക്ഖേപം അതിക്കമന്തസ്സ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഉപചാരം ഓക്കമന്തസ്സ പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയപാദേ പാചിത്തിയം. സചേപി സമ്ബഹുലാ കേനചി കമ്മേന ഗാമം പവിസന്തി, സബ്ബേഹി അഞ്ഞമഞ്ഞം ആപുച്ഛിതബ്ബം. "തസ്മിം ഗാമേ തം കമ്മം ന സമ്പജ്ജതീ"തി അഞ്ഞം ഗാമം ഗച്ഛന്താനം പുന ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി. സചേ പന ഉസ്സാഹം പടിപ്പസ്സമ്ഭേത്വാ വിഹാരം ഗച്ഛന്താ അന്തരാ അഞ്ഞം ഗാമം പവിസിതുകാമാ ഹോന്തി, ആപുച്ഛിതബ്ബമേവ. കുലഘരേ വാ ആസനസാലായം വാ ഭത്തകിച്ചം കത്വാ തേലഭിക്ഖായ വാ സപ്പിഭിക്ഖായ വാ ചരിതുകാമേന സചേ പസ്സേ ഭിക്ഖു അത്ഥി,

ആപുച്ഛിതബ്ബോ, അസന്തേ 'നത്ഥീ'തി ഗന്തബ്ബം. വീഥിം ഓതരിത്വാ പന ഭിക്ഖും ദിസ്വാപി ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി. യോ പന ഗാമമജ്ഝേന മഗ്ഗോ ഹോതി, സചേ തേന ഗച്ഛന്തസ്സ "തേലാദീനം അത്ഥായ ചരിസ്സാമീ"തി ചിത്തം ഉപ്പജ്ജതി, പസ്സേ ഭിക്ഖും ദിസ്വാ ആപുച്ഛിതബ്ബം. മഗ്ഗാ അനോക്കമ്മ ചരന്തസ്സ പന ആപുച്ഛനകിച്ചം നത്ഥി, ഓക്കമന്തസ്സ വുത്തനയേനേവ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ വികാലേ ഗാമപ്പവേസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "സന്തം ഭിക്ഖു"ന്തി ച "അനാപുച്ഛാ"തി ച "അഞ്ഞത്ര തഥാരൂപാ അച്ചായികാ കരണീയാ"തി ച ഇമാ പനേത്ഥ തിസ്സോ അനുപഞ്ഞത്തിയോ, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, കാലേ വികാലസഞ്ഞിനോ, വേമതികസ്സ ച ദുക്കടം. കാലസഞ്ഞിനോ പന, യോ ച അച്ചായികേ വാ കരണീയേ, സന്തം വാ ആപുച്ഛിത്വാ, അസന്തം വാ അനാപുച്ഛിത്വാ പവിസതി, അന്തരാരാമഭിക്ഖുനുപസ്സയതിത്ഥിയസേയ്യപടിക്കമനേസു വാ അഞ്ഞതരം ഗച്ഛതി, തസ്സ, ഗാമേന മഗ്ഗോ ഹോതി, തേന ഗച്ഛതോ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, വികാലേ ഗാമപ്പവിസനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

വികാലഗാമപ്പവേസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. സൂചിഘരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ ഭേദനമേവ ഭേദനകം, തം അസ്സ അത്ഥീതി **ഭേദനകം**. തസ്മാ ഏവരൂപേ സൂചിഘരേ കരണകാരാപനേസു ദുക്കടം, പടിലാഭേന പന തം ഭിന്ദിത്വാ പാചിത്തിയം ദേസേതബ്ബം.

സക്കേസു സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ബഹുസൂചിഘരവിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സാണത്തികം, അത്തനാ വിപ്പകതം അത്തനാ വാ, പരേഹി വാ, പരേഹി വിപ്പകതമ്പി അത്തനാ വാ, പരേഹി വാ പരിയോസാപേത്വാ ലഭന്തസ്സ ചതുക്കപാചിത്തിയം. അഞ്ഞസ്സത്ഥായ കരണകാരാപനേസു, അഞ്ഞേന കതം പടിലഭിത്വാ പരിഭുഞ്ജനേ ദുക്കടം. ഗണ്ഠികേ അരണികേ വിധേ അഞ്ജനിയാ അഞ്ജനിസലാകായ വാസിജടേ ഉദകപുഞ്ഛനിയാതി ഏതേസു യംകിഞ്ചി അട്ഠിആദീഹി കരോന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സൂചിഘരതാ, അട്ഠിമയാദിതാ, അത്തനോ അത്ഥായ കരണം വാ കാരാപേത്വാ വാ പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനീതി.

സൂചിഘരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. മഞ്ചപീഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **മഞ്ചന്തി** മസാരകാദീസു അഞ്ഞതരം. **പീഠമ്പി** താദിസമേവ, തം പന മഞ്ചോ വിയ അതിദീഘം, ആസന്ദികോ വിയ ച സമം ചതുരസ്സം ന ഹോതി. **ഛേദനകം** ഭേദനകസദിസമേവ.

സാവത്ഥിയം ഉപനന്ദം ആരബ്ഭ ഉച്ചേ മഞ്ചേ സയനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, പമാണികം കരോന്തസ്സ, പമാണാതിക്കന്തം ലഭിത്വാ ഛിന്ദിത്വാ യഥാ പമാണമേവ ഉപരി ദിസ്സതി, ഏവം നിഖണിത്വാ വാ, ഉത്താനം വാ കത്വാ, അട്ടകം വാ ബന്ധിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പമാണാതിക്കന്തമഞ്ചപീഠതാ, അത്തനോ അത്ഥായ കരണം വാ കാരാപേത്വാ വാ പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സേസം സബ്ബം സൂചിഘരസിക്ഖാപദസദിസമേവാതി.

മഞ്ചപീഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. തൂലോനദ്ധസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ തൂലം ഓനദ്ധമേത്ഥാതി **തൂലോനദ്ധം,** ചിമിലികം പത്ഥരിത്വാ തൂലം പക്ഖിപിത്വാ ഉപരി ചിമിലികായ ഓനദ്ധന്തി വുത്തം ഹോതി. **ഉദ്ദാലനകം** ഭേദനകസദിസമേവ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ തൂലോനദ്ധകാരാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ആയോഗേ കായബന്ധനേ അംസബദ്ധകേ പത്തത്ഥവികായ പരിസ്സാവനേ ബിമ്ബോഹനേ, അഞ്ഞേന കതം തൂലോനദ്ധം പടിലഭിത്വാ ഉദ്ദാലേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. **ബിമ്ബോഹനഞ്ചേത്ഥ** സീസപ്പമാണമേവ വട്ടതി, സീസപ്പമാണം നാമ യസ്സ വിത്ഥാരതോ തീസു കോണേസു ദ്വിന്നം അന്തരം വിദത്ഥിചതുരങ്ഗുലം ഹോതി, മജ്ഝേ മുട്ഠിരതനം, ദീഘതോ ദിയഡ്ഢരതനം വാ ദ്വിരതനം വാ. തൂലോനദ്ധമഞ്ചപീഠതാ, അത്തനോ അത്ഥായ കരണം വാ കാരാപേത്വാ വാ പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സേസം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

തൂലോനദ്ധസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. നിസീദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **നിസീദനന്തി** സന്ഥതസദിസം സന്ഥരിത്വാ ഏകസ്മിം അന്തേ സുഗതവിദത്ഥിപ്പമാണം ദ്വീസു ഠാനേസു ഫാലേത്വാ കതാഹി തീഹി ദസാഹി യുത്തസ്സ പരിക്ഖാരസ്സേതം നാമം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അപ്പമാണികാനി നിസീദനാനി ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "ദസാ വിദത്ഥീ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, പമാണികം വാ ഊനകം വാ കരോന്തസ്സ, അഞ്ഞേന കതം പമാണാതിക്കന്തം പടിലഭിത്വാ ഛിന്ദിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, വിതാനാദീസു യംകിഞ്ചി കരോന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. നിസീദനസ്സ പമാണാതിക്കന്തതാ, അത്തനോ അത്ഥായ കരണം വാ കാരാപേത്വാ വാ പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സേസം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

നിസീദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദി**ന്തി അധോനാഭിഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലം കണ്ഡുപീളകഅസ്സാവഥുല്ലകച്ഛാബാധാനം പടിച്ഛാദനത്ഥം അനുഞ്ഞാതം ചീവരം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അപ്പമാണികായോ കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദികായോ ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സേസം നിസീദനേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

കണ്ഡുപ്പടിച്ഛാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. വസ്സികസാടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ അപ്പമാണികായോ വസ്സികസാടികായോ ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ യം വത്തബ്ബം, തം നിസീദനേ വുത്തനയമേവാതി.

വസ്സികസാടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. നന്ദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ സാവത്ഥിയം ആയസ്മന്തം നന്ദം ആരബ്ഭ സുഗതചീവരപ്പമാണം ചീവരം ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാധാരണപഞ്ഞത്തി, സേസം നിസീദനേ വുത്തനയമേവാതി.

നന്ദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

രതനവഗ്ഗോ നവമോ.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

സുദ്ധപാചിത്തിയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

പാടിദേസനീയകണ്ഡോ

൧. പഠമപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പാടിദേസനീയേസു പഠമേ **അന്തരഘരം പവിട്ഠായാ**തി വചനതോ സചേ തസ്സാ അന്തരാരാമാദീസു ഠത്വാപി ദദമാനായ ഹത്ഥതോ സയം രഥിയാബ്യൂഹസിങ്ഘാടകഘരാനം അഞ്ഞതരസ്മിം ഠിതോപി ഗണ്ഹാതി, ദോസോ നത്ഥി. തസ്സാ പന രഥിയാദീസു ഠത്വാ ദദമാനായ, രഥിയാദീസു വാ, അന്തരാരാമാദീസു വാ ഠത്വാപി യംകിഞ്ചി ആമിസം അജ്ഝോഹരണത്ഥായ ഗണ്ഹതോ പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാടിദേസനീയം. തസ്സ ദേസേതബ്ബാകാരോ **ഗാരയ്ഹം ആവുസോ**തിആദിനാ നയേന സിക്ഖാപദേ ദസ്സിതോയേവ.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖും ആരബ്ഭ അഞ്ഞാതികായ ഭിക്ഖുനിയാ അന്തരഘരം പവിട്ഠായ ഹത്ഥതോ ആമിസം പടിഗ്ഗഹണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അസാധാരണപഞ്ഞത്തി, അനാണത്തികം, യഥാ ചേതം, തഥാ സേസാനിപി, തികപാടിദേസനീയം, യാമകാലികാദീസു പടിഗ്ഗഹണേപി അജ്ഝോഹരണേപി ദുക്കടം, ഏകതോഉപസമ്പന്നായ യാവകാലികേപി തഥേവ, ഞാതികായ അഞ്ഞാതികസഞ്ഞിവേമതികാനമ്പി ഏസേവ നയോ. ഞാതികസഞ്ഞിനോ പന, ഞാതികായ വാ ദാപേന്തിയാ, ഉപനിക്ഖിപിത്വാ വാ ദദമാനായ, യാ ച അന്തരാരാമഭിക്ഖുനുപസ്സയതിത്ഥിയസേയ്യപടിക്കമനേസു ഠത്വാ ഗാമതോ ബഹി നീഹരിത്വാ, യാമകാലികാദീനി വാ "സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജാ"തി ദേതി, തസ്സ, സിക്ഖമാനസാമണേരീനഞ്ച ഹത്ഥതോ ഗഹേത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പരിപുണ്ണൂപസമ്പന്നതാ, അഞ്ഞാതികതാ, അന്തരഘരേ ഠിതായ ഹത്ഥതോ സഹത്ഥാ പടിഗ്ഗഹണം, യാവകാലികതാ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

പഠമപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഇധ സൂപ**ന്തിആദി വോസാസനാകാരദസ്സനം. **അപസക്ക താവ ഭഗിനീ**തിആദി അപസാദേതബ്ബാകാരദസ്സനം. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - ഏകേനാപി ഭിക്ഖുനാ അനപസാദിതേ അജ്ഝോഹരണത്ഥായ ആമിസം ഗണ്ഹന്താനം പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാടിദേസനീയന്തി.

രാജഗഹേ ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ഭിക്ഖുനിയാ വോസാസന്തിയാ നനിവാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാടിദേസനീയം, ഏകതോഉപസമ്പന്നായ വോസാസന്തിയാ നനിവാരേന്തസ്സ ദുക്കടം, തഥാ അനുപസമ്പന്നായ ഉപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ ച. അനുപസമ്പന്നസഞ്ഞിനോ, പന യോ ച അത്തനോ വാ ഭത്തം ദാപേന്തിയാ, അഞ്ഞേസം വാ ഭത്തം ദേന്തിയാ, യം വാ ന ദിന്നം, തം ദാപേന്തിയാ, യത്ഥ വാ ന ദിന്നം, തത്ഥ, സബ്ബേസം വാ സമകം ദാപേന്തിയാ, സിക്ഖമാനായ വാ സാമണേരിയാ വാ വോസാസന്തിയാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജതി, തസ്സ, പഞ്ച

ഭോജനാനി ഠപേത്വാ സബ്ബത്ഥ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പരിപുണ്ണൂപസമ്പന്നതാ, പഞ്ചഭോജനതാ, അന്തരഘരേ അനുഞ്ഞാതപകാരതോ അഞ്ഞഥാ വോസാസനാ, അനിവാരണാ, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനീതി.

ദുതിയപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **സേക്ഖസമ്മതാനീ**തി ലദ്ധസേക്ഖസമ്മുതികാനി. **പുബ്ബേ അനിമന്തിതോ**തി ഘരൂപചാരോക്കമനതോ പഠമതരം ഉപചാരം അനോക്കമന്തേയേവ പുബ്ബേ അനിമന്തിതോ. **അഗിലാനോ** നാമ യോ സക്കോതി പിണ്ഡായ ചരിതും. **പാടിദേസനീയ**ന്തി ഘരൂപചാരം ഓക്കമിത്വാ ആമിസം ഗണ്ഹന്തസ്സ പടിഗ്ഗഹണേ താവ ദുക്കടം, തം ഗഹേത്വാ യത്ഥകത്ഥചി ഭുഞ്ജന്തസ്സ അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാടിദേസനീയന്തി.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ന മത്തം ജാനിത്വാ പടിഗ്ഗഹണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "പുബ്ബേ അനിമന്തിതോ, അഗിലാനോ"തി ഇമാ പനേത്ഥ ദ്വേ അനുപഞ്ഞത്തിയോ, തികപാടിദേസനീയം, യാമകാലികാദീസു പടിഗ്ഗഹണേപി അജ്ഝോഹാരേപി ദുക്കടം, തഥാ അസേക്ഖസമ്മതേ സേക്ഖസമ്മതസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ ച. അസേക്ഖസമ്മതസഞ്ഞിനോ, പന യോ ച പുബ്ബേ നിമന്തിതോ വാ ഗിലാനോ വാ അഞ്ഞസ്സ വാ തേസം ഘരേ പഞ്ഞത്തം ഭിക്ഖം ഗണ്ഹാതി, യസ്സ ച ഘരതോ നീഹരിത്വാ, ആസനസാലാദീസു വാ ഭിക്ഖും അദിസ്വാ പഠമംയേവ നീഹരിത്വാ, ദ്വാരമൂലേ വാ ഠപിതം ദേന്തി, തസ്സ തം ഭുഞ്ജന്തസ്സ, നിച്ചഭത്തകേ, സലാകഭത്തേ, പക്ഖികേ , ഉപോസഥികേ, പാടിപദികേ, യാമകാലികാദിം "സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജാ"തി ദിന്നം പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേക്ഖസമ്മതതാ, പുബ്ബേ അനിമന്തിതതാ, അഗിലാനതാ, ഘരൂപചാരോക്കമനം, ഠപേത്വാ നിച്ചഭത്തകാദീനി അഞ്ഞം ആമിസം ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജനന്തി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

തതിയപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **യാനി ഖോ പന താനി ആരഞ്ഞകാനീ**തിആദി ചീവരവിപ്പവാസസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം. **പുബ്ബേ അപ്പടിസംവിദിത**ന്തി ഏത്ഥ യം ഇത്ഥിയാ വാ പുരിസേന വാ ഗഹട്ഠേന വാ പബ്ബജിതേന വാ ആരാമം വാ ആരാമൂപചാരം വാ പവിസിത്വാ "ഇത്ഥന്നാമസ്സ, ഭന്തേ, കുലസ്സ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ആഹരിയിസ്സതീ"തി (പാചി॰ ൫൭൩) ആരോചിതം, തം പച്ഛാ യഥാആരോചിതമേവ വാ ആഹരിയതു, തസ്സ പരിവാരം കത്വാ അഞ്ഞം വാ തേന സദ്ധിം ബഹുകമ്പി, "ഇത്ഥന്നാമം കുലം പടിസംവിദിതം കത്വാ ഖാദനീയം വാ ഭോജനീയം വാ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛതീ"തി സുത്വാ അഞ്ഞാനി വാ കുലാനി തേഹി സദ്ധിം ആഹരന്തു, തം സബ്ബം **പടിസംവിദിതം** നാമ. യം പന ഏവം

അനാരോചിതം അനാഹടഞ്ച, തം **അപ്പടിസംവിദിതം** നാമ. **അഗിലാനോ** നാമ യോ സക്കോതി പിണ്ഡായ ഗന്തും. **പാടിദേസനീയ**ന്തി ഏവരൂപം അന്തമസോ ആരാമമജ്ഝേന ഗച്ഛന്തേഹി അദ്ധികേഹി ദിന്നമ്പി ആരാമേ വാ ആരാമൂപചാരേ വാ പടിഗ്ഗഹേത്വാ അജ്ഝോഹരന്തസ്സ പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാടിദേസനീയന്തി.

സക്കേസു സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ ആരാമേ ചോരേ പടിവസന്തേ അനാരോചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഗിലാനോ"തി അയമേത്ഥ ഏകാ അനുപഞ്ഞത്തി, തികപാടിദേസനീയം , യാമകാലികാദീസു ആഹാരത്ഥായ പടിഗ്ഗഹണേപി അജ്ഝോഹാരേപി ദുക്കടമേവ, തഥാ പടിസംവിദിതേ അപ്പടിസംവിദിതസഞ്ഞിനോ വേമതികസ്സ ച, പടിസംവിദിതസഞ്ഞിനോ, പന ഗിലാനസ്സ, യോ ച പടിസംവിദിതം കത്വാ ആഹടം വാ ഗിലാനാവസേസകം വാ ബഹാരാമേ വാ പടിഗ്ഗഹിതം, തത്ഥജാതകമേവ വാ മൂലഫലാദിം, യാമകാലികാദീസു വാ യംകിഞ്ചി "സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജാ"തി ലദ്ധം പരിഭുഞ്ജന്തസ്സ, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി.
യഥാവുത്തആരഞ്ഞകസേനാസനതാ, യാവകാലികസ്സ അതത്ഥജാതകതാ, അഗിലാനതാ, അഗിലാനാവസേസകതാ, അപ്പടിസംവിദിതതാ, അജ്ഝാരാമേ പടിഗ്ഗഹണം, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ സത്ത അങ്ഗാനി.
സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ചതുത്ഥപാടിദേസനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

പാടിദേസനീയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

സേഖിയകണ്ഡോ

൧. പരിമണ്ഡലസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സേഖിയേസു പഠമേ **പരിമണ്ഡല**ന്തി സമന്തതോ മണ്ഡലം. **സിക്ഖാ കരണീയാ**തി "ഏവം നിവാസേസ്സാമീ"തി ആരാമേപി അന്തരഘരേപി സബ്ബത്ഥ സിക്ഖാ കാതബ്ബാ, ഏത്ഥ ച യസ്മാ വത്തക്ഖന്ധകേ വുത്തവത്താനിപി സിക്ഖിതബ്ബത്താ സേഖിയാനേവ ഹോന്തി, തസ്മാ പാരാജികാദീസു വിയ പരിച്ഛേദോ ന കതോ. ചാരിത്തവിനയദസ്സനത്ഥഞ്ച "യോ പന ഭിക്ഖു ഓലമ്ബേന്തോ നിവാസേയ്യ, ദുക്കട"ന്തി ഏവം ആപത്തിനാമേന അവത്വാ "സിക്ഖാ കരണീയാ"തി ഏവം സബ്ബസിക്ഖാപദേസു പാളി ആരോപിതാ, പദഭാജനേ (പാചി॰ ൫൭൬) പന "ആപത്തി ദുക്കടസ്സാ"തി വുത്തത്താ സബ്ബത്ഥ അനാദരിയകരണേ ദുക്കടം വേദിതബ്ബം.

ഇദാനി **പരിമണ്ഡല**ന്തി ഏത്ഥ നാഭിമണ്ഡലം പടിച്ഛാദേത്വാ ജാണുമണ്ഡലസ്സ ഹേട്ഠാ ജങ്ഘട്ഠികതോ പട്ഠായ അട്ഠങ്ഗുലമത്തം നിവാസനം ഓതാരേത്വാ നിവാസേന്തേന പരിമണ്ഡലം നിവത്ഥം നാമ ഹോതി, ഏവം അനിവാസേത്വാ അനാദരിയേന പുരതോ വാ പച്ഛതോ വാ ഓലമ്ബേത്വാ നിവാസേന്തസ്സ ദുക്കടം. ന കേവലഞ്ച തസ്സേവ, യേ ചഞ്ഞേ "തേന ഖോ പന സമയേന ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഗിഹിനിവത്ഥം നിവാസേന്തി, ഹത്ഥിസോണ്ഡകം മച്ഛവാലകം ചതുക്കണ്ണകം താലവണ്ടകം സതവലികം നിവാസേന്തി, സംവല്ലിയം നിവാസേന്തീ"തി ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ൨൮൦) നിവാസനദോസാ വുത്താ, തഥാ നിവാസേന്തസ്സപി ദുക്കടമേവ.

തത്ഥ **ഹത്ഥിസോണ്ഡകം** നാമ നാഭിമൂലതോ ഹത്ഥിസോണ്ഡസണ്ഠാനം ഓലമ്ബകം കത്വാ നിവത്ഥം ചോളികഇത്ഥീനം നിവാസനം വിയ. **മച്ഛവാലകം** നാമ ഏകതോദസന്തം ഏകതോ പാസന്തം ഓലമ്ബേത്വാ നിവത്ഥം. **ചതുക്കണ്ണകം** നാമ ഉപരി ദ്വേ, ഹേട്ഠതോ ദ്വേതി ഏവം ചത്താരോ കണ്ണേ ദസ്സേത്വാ നിവത്ഥം. **താലവണ്ടകം** നാമ താലവണ്ടാകാരേന സാടകം ഓലമ്ബേത്വാ നിവത്ഥം. **സതവലികം** നാമ ദീഘസാടകം അനേകക്ഖത്തും ഓഭുജിത്വാ ഓവട്ടികം കരോന്തേന നിവത്ഥം, വാമദക്ഖിണപസ്സേസു വാ നിരന്തരം വലിയോ ദസ്സേത്വാ നിവത്ഥം. സചേ പന ജാണുതോ പട്ഠായ ഏകാ വാ ദ്വേ വാ വലിയോ പഞ്ഞായന്തി, വട്ടതി. **സംവല്ലിയ**ന്തി മല്ലകമ്മകാരാദീഹി വിയ കച്ഛം ബന്ധിത്വാ നിവത്ഥം. ഏവം നിവാസേതും ഗിലാനസ്സാപി മഗ്ഗപ്പടിപന്നസ്സാപി ന വട്ടതി. യമ്പി മഗ്ഗം ഗച്ഛന്താ ഏകം വാ ദ്വേ വാ കണ്ണേ ഉക്ഖിപിത്വാ അന്തരവാസകസ്സ ഉപരി ലഗ്ഗന്തി, അന്തോ വാ ഏകം കാസാവം തഥാ നിവാസേത്വാ ബഹി അപരം നിവാസേന്തി, സബ്ബം ന വട്ടതി.

ഗിലാനോ പന അന്തോകാസാവസ്സ ഓവട്ടികം ദസ്സേത്വാ അപരം ഉപരി നിവാസേതും ലഭതി, അഗിലാനേന ദ്വേ നിവാസേന്തേന സഗുണം കത്വാ നിവാസേതബ്ബാനി. ഇതി ഇമം ഖന്ധകേ പടിക്ഖിത്തഞ്ച ഓലമ്ബകഞ്ച സബ്ബം വിവജ്ജേത്വാ വുത്തലക്ഖണസമ്പന്നം നിബ്ബികാരം പരിമണ്ഡലം നിവാസേതബ്ബം, തഥാ അനിവാസേത്വാ യംകിഞ്ചി വികാരം കരോന്തസ്സ ദുക്കടം.

"നിദാനം പുഗ്ഗലം വത്ഥു"ന്തിആദികേ (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ പഠമപാരാജികവണ്ണനാ) പന വിനിച്ഛയേ സുരുസുരുകാരകം കോസമ്ബിയം പഞ്ഞത്തം, സാമിസേന ഹത്ഥേന പാനീയഥാലകസസിത്ഥകപത്തധോവനപടിസംയുത്തദ്വയം ഭഗ്ഗേസു സമ്ബഹുലേ ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ, സേസാനി സബ്ബാനേവ സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയേ ആരബ്ഭ ഓലമ്ബേത്വാ നിവാസനാദിവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്താനി. സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിയം ധമ്മദേസനാദീസു ച ഗിലാനവസേന ഏകാ അനുപഞ്ഞത്തി, സബ്ബാനി സാധാരണപഞ്ഞത്തിയോ, അനാണത്തികാനി, സബ്ബേസു ദുക്കടമേവ, അഞ്ഞോ ആപത്തിഭേദോ നത്ഥി, വിപത്തിവിചാരണാ വുത്തായേവ, സമുട്ഠാനാദീനി സബ്ബേസം അവസാനേ ദസ്സയിസ്സാമ. അനാപത്തിമത്തം പന അങ്ഗഞ്ച സബ്ബത്ഥ വത്തബ്ബം, തയിദം വുച്ചതി. ഇമസ്മിം താവ സിക്ഖാപദേ അസഞ്ചിച്ച, അസ്സതിയാ, അജാനന്തസ്സ, ഗിലാനസ്സ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തകാദീനഞ്ച അനാപത്തി.

തത്ഥ **അസഞ്ചിച്ചാ**തി "അപരിമണ്ഡലം നിവാസേസ്സാമീ"തി ഏവം അസഞ്ചിച്ച, അഥ ഖോ "പരിമണ്ഡലംയേവ നിവാസേസ്സാമീ"തി വിരജ്ഝിത്വാ അപരിമണ്ഡലം നിവാസേന്തസ്സ അനാപത്തി. **അസ്സതിയാ**തി അഞ്ഞാവിഹിതസ്സാപി തഥാ നിവാസേന്തസ്സ അനാപത്തി. **അജാനന്തസ്സാ**തി പരിമണ്ഡലം നിവാസേതും അജാനന്തസ്സ അനാപത്തി, അപിച നിവാസനവത്തം ഉഗ്ഗഹേതബ്ബം. യോ പന സുക്ഖജങ്ഘോ വാ ഹോതി മഹാപിണ്ഡികമംസോ വാ, തസ്സ സാരുപ്പത്ഥായ അട്ഠങ്ഗുലാധികമ്പി ഓതാരേത്വാ നിവാസേതും വട്ടതി. **ഗിലാനസ്സാ**തി യസ്സ ജങ്ഘായ വാ പാദേ വാ വണോ ഹോതി, തസ്സ ഉക്ഖിപിത്വാ വാ ഓതാരേത്വാ വാ നിവാസേതും വട്ടതി. **ആപദാസൂ**തി വാളാ വാ ചോരാ വാ അനുബന്ധന്തി, ഏവരൂപാസു ആപദാസു അനാപത്തി . **ഉമ്മത്തകാ**ദയോ വുത്തനയാ ഏവ. അനാദരിയം, അനാപത്തികാരണാഭാവോ, അപരിമണ്ഡലനിവാസനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. യഥാ ചേത്ഥ, ഏവം സബ്ബത്ഥ പുരിമാനി ദ്വേ തത്ഥ തത്ഥ വുത്തപ്പടിപക്ഖകരണഞ്ചാതി തീണിയേവ ഹോന്തി, തസ്മാ ഇതോ പരം താനിപി അവത്വാ അനാപത്തിമത്തമേവ വക്ഖാമാതി.

൨. ദുതിയപരിമണ്ഡലസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ "ന, ഭിക്ഖവേ, ഗിഹിപാരുതം പാരുപിതബ്ബ"ന്തി (ചൂളവ॰ ൨൮൦) ഏവം പടിക്ഖിത്തം ഗിഹിപാരുതം അപാരുപിത്വാ ഉഭോ കണ്ണേ സമം കത്വാ പാരുപനം **പരിമണ്ഡലപാരുപനം** നാമ, തത്ഥ യംകിഞ്ചി സേതപടപാരുതം പരിബ്ബാജകപാരുതം ഏകസാടകപാരുതം സുരാസോണ്ഡപാരുതം അന്തേപുരികപാരുതം മഹാജേട്ഠപാരുതം കുടിപ്പവേസകപാരുതം ബ്രാഹ്മണപാരുതം പാളികാരകപാരുതന്തി ഏവമാദി പരിമണ്ഡലലക്ഖണതോ അഞ്ഞഥാ പാരുതം, സബ്ബമേതം **ഗിഹിപാരുതം** നാമ. തസ്മാ യഥാ സേതപടാ അഡ്ഢപാലകനിഗണ്ഠാ പാരുപന്തി, യഥാ ച ഏകച്ചേ പരിബ്ബാജകാ ഉരം വിവരിത്വാ ദ്വീസു അംസകൂടേസു പാവുരണം ഠപേന്തി, യഥാ ച ഏകസാടകാ മനുസ്സാ നിവത്ഥസാടകസ്സ ഏകേന അന്തേന പിട്ഠിം പാരുപിത്വാ ഉഭോ കണ്ണേ ഉഭോസു അംസകൂടേസു ഠപേന്തി, യഥാ ച സുരാസോണ്ഡാദയോ സാടകേന ഗീവം പരിക്ഖിപിത്വാ

ഉഭോ അന്തേ ഉരേ വാ ഓലമ്ബേന്തി, പിട്ഠിയം വാ ഖിപന്തി, യഥാ ച അന്തേപുരികായോ അക്ഖിതാരകമത്തം ദസ്സേത്വാ ഓഗുണ്ഠിതം പാരുപന്തി, യഥാ ച മഹാജേട്ഠാ ദീഘസാടകം നിവാസേത്വാ തസ്സേവ ഏകേനന്തേന സകലസരീരം പാരുപന്തി, യഥാ ച കസ്സകാ ഖേത്തകുടിം പവിസന്താ സാടകം പലിവേഠേത്വാ ഉപകച്ഛകേ പക്ഖിപിത്വാ തസ്സേവ ഏകേനന്തേന സരീരം പാരുപന്തി, യഥാ ച ബ്രാഹ്മണാ ഉഭിന്നം ഉപകച്ഛകാനം അന്തരേ സാടകം പവേസേത്വാ അംസകൂടേസു പക്ഖിപന്തി, യഥാ ച പാളികാരകോ ഭിക്ഖു ഏകംസപാരുപനേന പാരുതം വാമബാഹും വിവരിത്വാ ചീവരം അംസകൂടേ ആരോപേതി, ഏവം അപാരുപിത്വാ സബ്ബേപി ഏതേ, അഞ്ഞേ ച ഏവരൂപേ പാരുപനദോസേ വജ്ജേത്വാ നിബ്ബികാരം പരിമണ്ഡലം പാരുപിതബ്ബം. തഥാ അപാരുപിത്വാ ആരാമേ വാ അന്തരഘരേ വാ അനാദരേന യംകിഞ്ചി വികാരം കരോന്തസ്സ ദുക്കടം, അനാപത്തി പുരിമസദിസായേവ, യഥാ ചേത്ഥ, ഏവം സബ്ബത്ഥ. യത്ഥ പന വിസേസോ ഭവിസ്സതി, തത്ഥ വക്ഖാമാതി.

൩-൪. സുപ്പടിച്ഛന്നസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **സുപ്പടിച്ഛന്നോ**തി സുട്ഠു പടിച്ഛന്നോ, ഗണ്ഠികം പടിമുഞ്ചിത്വാ അനുവാതന്തേന ഗീവം പടിച്ഛാദേത്വാ ഉഭോ കണ്ണേ സമം കത്വാ പടിസങ്ഘരിത്വാ യാവ മണിബന്ധം പടിച്ഛാദേത്വാ അന്തരഘരേ ഗമിസ്സാമീതി അത്ഥോ, തഥാ അകത്വാ പന ജാണും വാ ഉരം വാ വിവരിത്വാ ഗച്ഛന്തസ്സ ദുക്കടം.

ചതുത്ഥേ ഗലവാടകതോ പട്ഠായ സീസം, മണിബന്ധതോ പട്ഠായ ഹത്ഥേ, പിണ്ഡികമംസതോ പട്ഠായ പാദേ വിവരിത്വാ സേസം ഛാദേത്വാ നിസിന്നോ **സുപ്പടിച്ഛന്നോ** നാമ ഹോതി, ഏത്ഥ പന വാസൂപഗതസ്സ അനാപത്തി.

൫-൬. സുസംവുതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **സുസംവുതോ**തി ഹത്ഥം വാ പാദം വാ അകീളാപേന്തോ സുവിനീതോതി അത്ഥോ. ഛട്ഠേപി ഏസേവ നയോ.

൭-൮. ഓക്ഖിത്തചക്ഖുസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **ഓക്ഖിത്തചക്ഖൂ**തി ഹേട്ഠാ ഖിത്തചക്ഖു ഹുത്വാ പുരതോ യുഗമത്തം ഭൂമിഭാഗം പേക്ഖമാനോ, ഏകസ്മിം പന ഠാനേ ഠത്വാ ഹത്ഥിഅസ്സാദിപരിസ്സയാഭാവം ഓലോകേതും വട്ടതി. അട്ഠമേപി ഏസേവ നയോ.

൯-൧൦. ഉക്ഖിത്തകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ഉക്ഖിത്തകായാ**തി ഉക്ഖേപേന, ഇത്ഥമ്ഭൂതലക്ഖണേ കരണവചനം, ഏകതോ വാ ഉഭതോ വാ ഉക്ഖിത്തചീവരോ ഹുത്വാതി അത്ഥോ, അന്തോ ഇന്ദഖീലതോ പട്ഠായ ഏവം ന ഗന്തബ്ബം.

ദസമേ നിസിന്നകാലേ ധമകരണം നീഹരന്തേനാപി ചീവരം അനുക്ഖിപിത്വാവ നീഹരിതബ്ബം, വാസൂപഗതസ്സ പന അനാപത്തി.

൧൧-൧൨. ഉജ്ജഗ്ഘികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **ഉജ്ജഗ്ഘികായാ**തി മഹാഹസിതം ഹസന്തോതി അത്ഥോ. ഇധാപി ഹി ഇത്ഥമ്ഭൂതലക്ഖണേയേവ കരണവചനം.

ദ്വാദസമേപി ഏസേവ നയോ. ഉഭയത്ഥ ഹസനീയസ്മിം വത്ഥുസ്മിം മിഹിതമത്തം കരോന്തസ്സ അനാപത്തി.

൧൩-൧൪. ഉച്ചസദ്ദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ **അപ്പസദ്ദോ**തി ന ഉച്ചാസദ്ദമഹാസദ്ദോ ഹുത്വാ. ചുദ്ദസമേപി ഏസേവ നയോ. അയം പനേത്ഥ അപ്പസദ്ദതാപരിച്ഛേദോ - സചേ ദ്വാദസഹത്ഥേ ഗേഹേ ആദിമ്ഹി സങ്ഘത്ഥേരോ, മജ്ഝേ ദുതിയത്ഥേരോ , അന്തേ തതിയത്ഥേരോതി ഏവം നിസിന്നേസു യം സങ്ഘത്ഥേരോ ദുതിയത്ഥേരേന സദ്ധിം മന്തേതി, ദുതിയത്ഥേരോ ച തസ്സ സദ്ദം സുണാതി, കഥഞ്ച വവത്ഥപേതി. തതിയത്ഥേരോ പന സദ്ദമേവ സുണാതി, കഥം ന വവത്ഥപേതി, ഏത്താവതാ **അപ്പസദ്ദോ** ഹോതി. സചേ പന തതിയത്ഥേരോ കഥഞ്ച വവത്ഥപേതി, **മഹാസദ്ദോ** നാമ ഹോതി.

൧൫...പേ...൨൦. കായപ്പചാലകാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഇതോ പരേസു ഛസു **കായപ്പചാലക**ന്തി കായം ചാലേത്വാ ചാലേത്വാ, ഏസ നയോ സബ്ബത്ഥ. തസ്മാ കായാദീനി പഗ്ഗഹേത്വാ നിച്ചലാനി ഉജുകാനി ഠപേത്വാ ഗന്തബ്ബഞ്ചേവ നിസീദിതബ്ബഞ്ച, നിസീദനപ്പടിസംയുത്തേസു തീസു വാസൂപഗതസ്സ അനാപത്തി.

൨൧-൨൨. ഖമ്ഭകതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകവീസദ്വാവീസേസു **ഖമ്ഭകതോ**തി കടിയം ഹത്ഥം ഠപേത്വാ കതഖമ്ഭോ.

൨൩-൨൪. ഓഗുണ്ഠിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേവീസചതുവീസേസു **ഓഗുണ്ഠിതോ**തി സസീസം പാരുതോ.

൨൫. ഉക്കുടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചവീസേ **ഉക്കുടികാ** വുച്ചതി പണ്ഹിയോ ഉക്ഖിപിത്വാ അഗ്ഗപാദേഹേവ, അഗ്ഗപാദേ വാ ഉക്ഖിപിത്വാ പണ്ഹീഹിയേവ ഭൂമിയം ഫുസന്തസ്സ ഗമനം, കരണവചനം പനേത്ഥ വുത്തലക്ഖണമേവ.

൨൬. പല്ലത്ഥികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛബ്ബീസേ **ന പല്ലത്ഥികായാ**തി ഹത്ഥപല്ലത്ഥികായ വാ ദുസ്സപല്ലത്ഥികായ വാ ന നിസീദിതബ്ബം. അനാദരേന നിസീദന്തസ്സ ദുക്കടം, വാസൂപഗതസ്സ പന ഇധാപി പുരിമേസു ച ദ്വാവീസചതുവീസേസു അനാപത്തി.

ഛബ്ബീസതിസാരുപ്പസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨൭. സക്കച്ചപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഭോജനപ്പടിസംയുത്തേസു പഠമേ **സക്കച്ച**ന്തി സതിം ഉപട്ഠാപേത്വാ.

൨൮. പത്തസഞ്ഞീപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ പത്തേ സഞ്ഞാ പത്തസഞ്ഞാ, സാ അസ്സ അത്ഥീതി **പത്തസഞ്ഞീ,** അത്തനോ ഭാജനേ ഉപനിബദ്ധസഞ്ഞീ ഹുത്വാതി അത്ഥോ.

൨൯. സമസൂപകപടിഗ്ഗഹണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **സമസൂപകോ** നാമ യത്ഥ മുഗ്ഗമാസേഹി വാ കുലത്ഥാദീഹി വാ കതോ ഹത്ഥഹാരിയോ സൂപോ ഭത്തസ്സ ചതുത്ഥഭാഗപ്പമാണോ ഹോതി, തതോ ഹി അധികം ഗണ്ഹന്തസ്സ ദുക്കടം. ഠപേത്വാ പന സൂപം അവസേസാ സബ്ബാപി സൂപേയ്യബ്യഞ്ജനവികതി **രസരസോ** നാമ ഹോതി, തസ്മിം രസരസേ, ഞാതകാനം വാ പവാരിതാനം വാ അഞ്ഞസ്സത്ഥായ വാ അത്തനോ ധനേന വാ ഇധ അനാപത്തി.

൩൦...പേ...൩൨. സമതിത്തികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **സമതിത്തിക**ന്തി സമപുണ്ണം സമഭരിതം അധിട്ഠാനുപഗപത്തസ്സ അന്തോമുഖവട്ടിലേഖം അനതിക്കമിത്വാ രചിതം. **പിണ്ഡപാത**ന്തി യംകിഞ്ചി യാവകാലികം. അനധിട്ഠാനുപഗേ പന യാവകാലികം യാമകാലികാദീനി ച യത്ഥകത്ഥചി ഥൂപീകതാനിപി വട്ടന്തി, യം പന ദ്വീസു പത്തേസു ഗഹേത്വാ ഏകം പൂരേത്വാ വിഹാരം ഹരതി, യം വാ പക്ഖിപിയമാനം പൂവഉച്ഛുക്ഖണ്ഡഫലാഫലാദി ഹേട്ഠാ ഓരോഹതി , തക്കോലവടംസകാദയോ വാ ഉപരി ഠപേത്വാ ദിയ്യന്തി, യഞ്ച പണ്ണേ വാ ഥാലകേ വാ പക്ഖിപിത്വാ പത്തമത്ഥകേ ഠപിതം ഹോതി, ന തം ഥൂപീകതം നാമ, തസ്മാ തം സബ്ബം വട്ടതി. ഇധ പന ഗിലാനസ്സാപി അനാപത്തി നത്ഥി, തസ്മാ തേനപി സമതിത്തികോയേവ ഗഹേതബ്ബോ. സബ്ബത്ഥ പന പടിഗ്ഗഹേതുമേവ ന വട്ടതി, പടിഗ്ഗഹിതം പന സുപ്പടിഗ്ഗഹിതം പരിഭുഞ്ജിതും വട്ടതി. പഞ്ചമഛട്ഠാനി വുത്തനയാനേവ.

൩൩-൩൪. സപദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **സപദാന**ന്തി തത്ഥ തത്ഥ ഓധിം അകത്വാ അനുപടിപാടിയാ. യോ പന അഞ്ഞേസം വാ ദേന്തോ, അഞ്ഞഭാജനേ വാ ആകിരന്തോ തതോ തതോ ഓമസതി, തസ്സ, ഉത്തരിഭങ്ഗഞ്ച ഉപ്പടിപാടിയാ ഗണ്ഹന്തസ്സാപി ഇധ അനാപത്തി. അട്ഠമം വുത്തനയമേവ.

൩൫. ഥൂപകതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ഥൂപകതോ**തി മത്ഥകതോ വേമജ്ഝതോതി അത്ഥോ. യോ പന പരിത്തകേ സേസേ ഏകതോ സങ്കഡ്ഢിത്വാ ഓമദ്ദിത്വാ ഭുഞ്ജതി, തസ്സാപി അനാപത്തി.

൩൬. ഓദനപ്പടിച്ഛാദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ യസ്സ ഭത്തസാമികാ മാഘാതസമയാദീസു ബ്യഞ്ജനം പടിച്ഛാദേത്വാ ദേന്തി, യോ ച ന ഭിയ്യോകമ്യതായ പടിച്ഛാദേതി, തേസം അനാപത്തി, ഗിലാനസ്സ പന അനാഗതത്താ ആപത്തിയേവ.

൩൭. സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ ഞാതകാനം വാ പവാരിതാനം വാ അഞ്ഞസ്സത്ഥായ അത്തനോ ധനേനാതി ഇദം അനാപത്തിയം അധികം.

൩൮. ഉജ്ഝാനസഞ്ഞീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ ഉജ്ഝാനേ സഞ്ഞാ ഉജ്ഝാനസഞ്ഞാ, സാ അസ്സ അത്ഥീതി **ഉജ്ഝാനസഞ്ഞീ**. ഇധാപി ഗിലാനോ ന മുച്ചതി, "ദസ്സാമീ"തി വാ, "ദാപേസ്സാമീ"തി വാ ഓലോകേന്തസ്സ പന, ന ഉജ്ഝാനസഞ്ഞിസ്സ ച അനാപത്തി.

൩൯. കബളസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ **നാതിമഹന്ത**ന്തി മയൂരണ്ഡം അതിമഹന്തം, കുക്കുടണ്ഡം അതിഖുദ്ദകം, തേസം വേമജ്ഝപ്പമാണം. മൂലഖാദനീയാദിഭേദേ പന സബ്ബഖജ്ജകേ ഫലാഫലേ ച അനാപത്തി.

൪൦. ആലോപസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചുദ്ദസമേ **പരിമണ്ഡല**ന്തി അദീഘം. ഇധ പന ഖജ്ജകഫലാഫലേഹി സദ്ധിം ഉത്തരിഭങ്ഗേപി അനാപത്തി.

൪൧-൪൨. അനാഹടസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പന്നരസമേ **അനാഹടേ**തി അനാഹരിതേ, മുഖദ്വാരം അസമ്പത്തേതി അത്ഥോ. സോളസമേ **സബ്ബഹത്ഥ**ന്തി സകലം ഹത്ഥം.

൪൩. സകബളസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തരസമേ **സകബളേനാ**തി എത്ഥ യത്തകേന വചനം അപരിപുണ്ണം ഹോതി, തത്തകേ സതി കഥേന്തസ്സ ആപത്തി. യോ പന ധമ്മം കഥേന്തോ ഹരിടകാദീനി മുഖേ പക്ഖിപിത്വാ കഥേതി, യത്തകേന വചനം അപരിപുണ്ണം ന ഹോതി, തത്തകേ മുഖമ്ഹി സതി വട്ടതി.

൪൪. പിണ്ഡുക്ഖേപകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠാരസമേ **പിണ്ഡുക്ഖേപക**ന്തി പിണ്ഡം ഉക്ഖിപിത്വാ ഉക്ഖിപിത്വാ, ഇധാപി ഖജ്ജകഫലാഫലേസു അനാപത്തി.

൪൫. കബളാവച്ഛേദകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

എകൂനവീസതിമേ **കബളാവച്ഛേദക**ന്തി കബളം അവച്ഛിന്ദിത്വാ അവച്ഛിന്ദിത്വാ, ഇധ ഖജ്ജകഫലാഫലേഹി സദ്ധിം ഉത്തരിഭങ്ഗേപി അനാപത്തി.

൪൬. അവഗണ്ഡകാരകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

വീസതിമേ **അവഗണ്ഡകാരക**ന്തി മക്കടോ വിയ ഗണ്ഡേ കത്വാ കത്വാ, ഇധ ഫലാഫലമത്തകേ അനാപത്തി.

൪൭. ഹത്ഥനിദ്ധുനകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

എകവീസതിമേ **ഹത്ഥനിദ്ധുനക**ന്തി ഹത്ഥം നിദ്ധുനിത്വാ നിദ്ധുനിത്വാ, അനാപത്തിയം പനേത്ഥ "കചവരം ഛഡ്ഡേന്തോ ഹത്ഥം നിദ്ധുനാതീ"തി (പാചി॰ ൬൫൨) ഇദം അധികം.

൪൮. സിത്ഥാവകാരകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാവീസതിമേ **സിത്ഥാവകാരക**ന്തി സിത്ഥാനി അവകിരിത്വാ അവകിരിത്വാ, ഇധാപി "കചവരം ഛഡ്ഡേന്തോ സിത്ഥം ഛഡ്ഡയതീ"തി (പാചി॰ ൬൫൨) ഇദം അനാപത്തിയം അധികം.

൪൯. ജിവ്ഹാനിച്ഛാരകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേവീസതിമേ **ജിവ്ഹാനിച്ഛാരക**ന്തി ജിവ്ഹം നിച്ഛാരേത്വാ നിച്ഛാരേത്വാ.

൫൦-൫൧. ചപുചപുകാരകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുവീസതിമേ **ചപുചപുകാരക**ന്തി ചപു ചപൂതി എവം സദ്ദം കത്വാ കത്വാ. പഞ്ചവീസതിമേപി എസേവ നയോ.

൫൨...പേ॰...൫൪. ഹത്ഥനില്ലേഹകാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛബ്ബീസതിമേ **ഹത്ഥനില്ലേഹക**ന്തി ഹത്ഥം നില്ലേഹിത്വാ നില്ലേഹിത്വാ. ഭുഞ്ജന്തേന ഹി അങ്ഗുലിമത്തമ്പി നില്ലേഹിതും ന വട്ടതി. ഘനയാഗുഫാണിതപായാസാദികേ പന അങ്ഗുലീഹി ഗഹേത്വാ അങ്ഗുലിയോ മുഖേ പവേസേത്വാ ഭുഞ്ജിതും വട്ടതി, സത്തവീസതിമഅട്ഠവീസതിമേസുപി എസേവ നയോ. തസ്മാ എകങ്ഗുലിയാപി പത്തോ ന നില്ലേഹിതബ്ബോ, എകഓട്ഠോപി ച ജിവ്ഹായ ന നില്ലേഹിതബ്ബോ, ഓട്ഠമംസേഹി എവ പന ഗഹേത്വാ അന്തോ പവേസേതും വട്ടതി.

൫൫. സാമിസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

എകൂനതിംസതിമേ **ന സാമിസേനാ**തി എതം പടികൂലവസേന പടിക്ഖിത്തം, തസ്മാ സങ്ഘികമ്പി പുഗ്ഗലികമ്പി ഗിഹിസന്തകമ്പി അത്തനോ സന്തകമ്പി സങ്ഖമ്പി സരാവകമ്പി ഥാലകമ്പി ന ഗഹേതബ്ബമേവ, ഗണ്ഹന്തസ്സ ദുക്കടം. സചേ പന ഹത്ഥസ്സ എകദേസോ ആമിസമക്ഖിതോ ന ഹോതി, തേന പദേസേന ഗഹേതും വട്ടതി, ഇധ "ധോവിസ്സാമീതി വാ, ധോവാപേസ്സാമീതി വാ പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ"തി (പാചി॰ ൬൫൬) ഇദം അനാപത്തിയം അധികം.

൫൬. സസിത്ഥകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തിംസതിമേ "ഉദ്ധരിത്വാ വാ ഭിന്ദിത്വാ വാ പടിഗ്ഗഹേ വാ നീഹരിത്വാ വാ ഛഡ്ഡേതീ"തി ഇദം അനാപത്തിയം അധികം. തത്ഥ **ഉദ്ധരിത്വാ വാ**തി സിത്ഥാനി ഉദകതോ ഉദ്ധരിത്വാ, എകസ്മിം ഠാനേ രാസിം കത്വാ ഉദകം

ഛഡ്ഡേതി. **ഭിന്ദിത്വാ** വാതി സിത്ഥാനി ഭിന്ദിത്വാ ഉദകഗതികാനി കത്വാ ഛഡ്ഡേതി. **പടിഗ്ഗഹേ** വാതി പടിഗ്ഗഹേന പടിച്ഛന്താനം പടിഗ്ഗഹേ ഛഡ്ഡേതി. **നീഹരിത്വാ**തി ബഹി നീഹരിത്വാ ഛഡ്ഡേതി, ഏവം ഛഡ്ഡേന്തസ്സ അനാപത്തി.

തിംസഭോജനപ്പടിസംയുത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫൭. ഛത്തപാണിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ധമ്മദേസനാപടിസംയുത്തേസു പഠമേ യംകിഞ്ചി ഛത്തം പാണിമ്ഹി അസ്സാതി **ഛത്തപാണി**. സോ തം ഛത്തം യത്ഥകത്ഥചി സരീരാവയവേ ഠപേത്വാപി യാവ ഹത്ഥേന ന മുഞ്ചതി, താവസ്സ ധമ്മം ദേസേതും ന വട്ടതി. സചേ പനസ്സ അഞ്ഞോ ഛത്തം ധാരേതി, പസ്സേ വാ ഠിതം ഹോതി, ഹത്ഥതോ അപഗതമത്തേ ഛത്തപാണി നാമ ന ഹോതി, തസ്സ ദേസേതും വട്ടതി. ധമ്മപരിച്ഛേദോ ചേത്ഥ പദസോധമ്മേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ.

൫൮-൫൯. ദണ്ഡപാണിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ദണ്ഡോ** നാമ മജ്ഝിമസ്സ പുരിസസ്സ ചതുഹത്ഥപ്പമാണോ, ദണ്ഡപാണിഭാവോ പനസ്സ ഛത്തപാണിമ്ഹി വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ. തതിയേപി ഏസേവ നയോ. അസിം സന്നഹിത്വാ ഠിതോപി ഹി സത്ഥപാണിസങ്ഖ്യം ന ഗച്ഛതി.

൬൦. ആവുധപാണിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ സബ്ബാപി ധനുവികതി സദ്ധിം സരവികതിയാ **ആവുധ**ന്തി വേദിതബ്ബാ, തസ്മാ സദ്ധിം വാ സരേന ധനും ഗഹേത്വാ, സുദ്ധധനും വാ സുദ്ധസരം വാ സജിയധനും വാ നിജ്ജിയധനും വാ ഗഹേത്വാ ഠിതസ്സ വാ നിസിന്നസ്സ വാ ധമ്മം ദേസേതും ന വട്ടതി. സചേ പനസ്സ ധനു ഖന്ധേപി പടിമുക്കം ഹോതി, യാവ ന ഗണ്ഹാതി, താവ വട്ടതി.

൬൧-൬൨. പാദുകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **പാദുകാരുള്ഹസ്സാ**തി ഛത്തദണ്ഡകേ അങ്ഗുലന്തരികം അപ്പവേസേത്വാ കേവലം അക്കന്തസ്സ വാ, പവേസേത്വാ ഠാനവസേന പടിമുക്കസ്സ വാ. ഛട്ഠേപി ഏസേവ നയോ. ഇധ പന യ്വായം പണ്ഹികബദ്ധം ഓമുഞ്ചിത്വാ ഠാനവസേന ''ഓമുക്കോ''തി വുച്ചതി, തസ്സാപി ന വട്ടതി.

൬൩. യാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ സചേപി ദ്വീഹി ജനേഹി ഹത്ഥസങ്ഘാടേന ഗഹിതോ, സാടകേ വാ ഠപേത്വാ വംസേന വയ്ഹതി, അയുത്തേ വാ വയ്ഹാദികേ യാനേ വിസങ്ഖരിത്വാ വാ ഠപിതേ ചക്കമത്തേപി നിസിന്നോ ഹോതി, **യാനഗതോ**ത്വേവ സങ്ഖം ഗച്ഛതി. സചേ പന ദ്വേപി ഏകയാനേ നിസിന്നാ ഹോന്തി, വട്ടതി. വിസും നിസിന്നേസുപി ഉച്ചേ യാനേ നിസിന്നേന നീചേ നിസിന്നസ്സ ദേസേതും വട്ടതി, സമപ്പമാണേപി വട്ടതി, തഥാ പുരിമേ നിസിന്നേന പച്ഛിമേ നിസിന്നസ്സ. പച്ഛിമേ പന ഉച്ചതരേപി നിസിന്നേന ദേസേതും ന വട്ടതി.

൬൪. സയനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **സയനഗതസ്സാ**തി അന്തമസോ കടസാരകേപി പകതിഭൂമിയമ്പി നിപന്നസ്സ ഉച്ചേപി മഞ്ചേ വാ പീഠേ വാ ഭൂമിപ്പദേസേ വാ ഠിതേന നിസിന്നേന വാ ദേസേതും ന വട്ടതി. സയനഗതേന പന സയനഗതസ്സ ഉച്ചതരേ വാ സമപ്പമാണേ വാ നിപന്നേന ദേസേതും വട്ടതി. നിപന്നേന പന ഠിതസ്സ വാ നിസിന്നസ്സ വാ നിപന്നസ്സ വാ, നിസിന്നേന ച ഠിതസ്സ വാ നിസിന്നസ്സ വാ, ഠിതേന ഠിതസ്സേവ വട്ടതി.

൬൫. പല്ലത്ഥികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ ഹത്ഥപല്ലത്ഥികാദീസു യായ കായചി നിസിന്നസ്സ ദേസേതും ന വട്ടതി.

൬൬. വേഠിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **വേഠിതസീസസ്സാ**തി ദുസ്സവേഠനേ വാ മോളിആദീഹി വാ യഥാ കേസന്തോ ന ദിസ്സതി, ഏവം വേഠിതസീസസ്സ, തേനേവസ്സ അനാപത്തിയം ''കേസന്തം വിവരാപേത്വാ ദേസേതീ''തി (പാചി॰ ൬൪൬) വുത്തം.

൬൭. ഓഗുണ്ഠിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **ഓഗുണ്ഠിതസീസസ്സാ**തി സസീസം പാരുതസ്സ, അനാപത്തിയം പനേത്ഥ ''സീസം വിവരാപേത്വാ ദേസേതീ''തി (പാചി॰ ൬൪൪) അധികം.

൬൮. ഛമാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ **ഛമായം നിസീദിത്വാ**തി ഭൂമിയം നിസീദിത്വാ. **ആസനേ**തി അന്തമസോ വത്ഥമ്പി തിണാനിപി സന്ഥരിത്വാ നിസിന്നസ്സ.

൬൯. നീചാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ **ഉച്ചേ ആസനേ**തി അന്തമസോ ഭൂമിപ്പദേസേപി ഉന്നതപ്പദേസേ നിസിന്നസ്സ.

൧൦. ഠിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചുദ്ദസമേ **ന ഠിതോ നിസിന്നസ്സാ**തി സചേ ഥേരസ്സ ഉപട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ഠിതം ദഹരം ആസനേ നിസിന്നോ മഹാഥേരോ പഞ്ഹം പുച്ഛതി, ന കഥേതബ്ബം. ഗാരവേന പന ഥേരം "ഉട്ഠഹിത്വാ പുച്ഛഥാ"തി വത്തും ന സക്കാ, തസ്മാ "പസ്സേ ഠിതസ്സ ഭിക്ഖുനോ കഥേസ്സാമീ"തി കഥേതും വട്ടതി.

൧൫. പച്ഛതോഗമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പന്നരസമേ സചേ പുരതോ ഗച്ഛന്തോ പഞ്ഹം പുച്ഛതി, തസ്സ തം അകഥേത്വാ "പച്ഛിമസ്സ ഭിക്ഖുനോ കഥേസ്സാമീ"തി കഥേതബ്ബം. സദ്ധിം ഉഗ്ഗഹിതധമ്മം പന സജ്ഝായിതും, സമധുരേന വാ ഗച്ഛന്തസ്സ കഥേതും വട്ടതി.

൧൬. ഉപ്പഥേനഗമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സോളസമേ **ന ഉപ്പഥേനാ**തി ഏത്ഥ സചേ ദ്വേപി സകടമഗ്ഗസ്മിം ഏകേകചക്കപഥേന വാ ഉപ്പഥേന വാ സമധുരം ഗച്ഛന്തി, വട്ടതി.

൧൭. ഠിതോഉച്ചാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തരസമേ "അസഞ്ചിച്ചാ"തി അനാപത്തിയം സചേ പടിച്ഛന്നട്ഠാനം ഗച്ഛന്തസ്സ സഹസാ ഉച്ചാരോ വാ പസ്സാവോ വാ നിക്ഖമതി, അസഞ്ചിച്ച കതോ നാമ ഹോതി.

൧൮. ഹരിതേഉച്ചാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠാരസമേ യമ്പി ജീവമാനരുക്ഖസ്സ മൂലം പഥവിയം ദിസ്സമാനം ഗച്ഛതി, സാഖാ വാ ഭൂമിലഗ്ഗാ ഗച്ഛതി, സബ്ബം ഹരിതസങ്ഖാതമേവ. ഖന്ധേ നിസീദിത്വാ പന അപ്പഹരിതട്ഠാനേ പാതേതും വട്ടതി. സചേ അപ്പഹരിതട്ഠാനം ഓലോകേന്തസ്സേവ സഹസാ നിക്ഖമതി, ഗിലാനട്ഠാനേ ഠിതോ ഹോതി, "അപ്പഹരിതേ കതോ ഹരിതം ഓത്ഥരതീ"തി (പാചി॰ ൬൫൫) ഇദമേത്ഥ അനാപത്തിയം അധികം. തത്ഥ സചേപി അപ്പഹരിതം അലഭന്തേന തിണണ്ഡുപകം വാ പലലണ്ഡുപകം വാ ഠപേത്വാ കതോ പച്ഛാ ഹരിതം ഓത്ഥരതി, വട്ടതിയേവ. ഖേളേന ചേത്ഥ സിങ്ഘാണികാപി സങ്ഗഹിതാ.

൧൯. ഉദകേഉച്ചാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകൂനവീസതിമേ **ന ഉദകേ**തി ഏതം പരിഭോഗഉദകമേവ സന്ധായ വുത്തം, വച്ചകുടിസമുദ്ദാദിഉദകേസു പന അപരിഭോഗേസു അനാപത്തി. ദേവേ വസ്സന്തേ സമന്തതോ ഉദകോഘേ ജാതേ അനുദകട്ഠാനം അലഭന്തേന ഉദകേ കാതും വട്ടതി, ഇധാപി "ഥലേ കതോ ഉദകം ഓത്ഥരതീ"തി (പാചി॰ ൬൫൬) ഇദം അനാപത്തിയം അധികം, സേസം സബ്ബസിക്ഖാപദേസു ഉത്താനമേവ.

സമുട്ഠാനാദിദീപനത്ഥായ പനേത്ഥ ഇദം പകിണ്ണകം - ഉജ്ജഗ്ഘികഉച്ചാസദ്ദപ്പടിസംയുത്താനി ചത്താരി, സകബളേന മുഖേന ബ്യാഹരണം ഏകം, ഛമാനീചാസനനിസിന്നഠിതപച്ഛതോഗമനഉപ്പഥഗമനപ്പടിസംയുത്താനി പഞ്ചാതി ഇമാനി ദസ സിക്ഖാപദാനി സമനുഭാസനസമുട്ഠാനാനി, ഏകേകമേത്ഥ കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദുക്ഖവേദനം. സൂപോദനവിഞ്ഞത്തിസിക്ഖാപദം ഥേയ്യസത്ഥസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദുക്ഖവേദനം. ഛത്തപാണിദണ്ഡപാണിസത്ഥപാണിആവുധപാണിപാദുകാഉപാഹനയാനസയനപല്ലത്ഥികവേഠിതഓഗുണ്ഠിതനാമകാനി ഏകാദസ ധമ്മദേസനാസമുട്ഠാനാനി, കിരിയാകിരിയാനി, സഞ്ഞാവിമോക്ഖാനി, സചിത്തകാനി, ലോകവജ്ജാനി, വചീകമ്മാനി, അകുസലചിത്താനി, ദുക്ഖവേദനാനി. സേസാനി തേപണ്ണാസ പഠമപാരാജികസമുട്ഠാനാദിഭേദാനീതി.

ഏകൂനവീസതിധമ്മദേസനാപടിസംയുത്തസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

സേഖിയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

അധികരണസമഥവണ്ണനാ

അധികരണസമഥേസു **സത്താ**തി തേസം ഗണനപരിച്ഛേദോ. അധികരണാനി സമേന്തി വൂപസമേന്തീതി **അധികരണസമഥാ. ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛന്തീ**തി ആപത്താധികരണസങ്ഖാതാസു ച അവസേസാധികരണത്തയപച്ചയാസു ച ആപത്തീസു പരിസുദ്ധഭാവം പുച്ഛനത്ഥം ഉദ്ദിസിതബ്ബതം ആഗച്ഛന്തി. **ഉപ്പന്നുപ്പന്നാന**ന്തി ഉപ്പന്നാനം ഉപ്പന്നാനം. **അധികരണാന**ന്തി വിവാദാധികരണം അനുവാദാധികരണം ആപത്താധികരണം കിച്ചാധികരണന്തി ഇമേസം ചതുന്നം. **സമഥായ വൂപസമായാ**തി സമനത്ഥഞ്ചേവ വൂപസമനത്ഥഞ്ച സമ്മുഖാവിനയോ ദാതബ്ബോ...പേ॰... തിണവത്ഥാരകോതി ഇമേ സത്ത സമഥാ ദാതബ്ബാ. തത്രായം വിനിച്ഛയോ - അധികരണേസു താവ "ധമ്മോ"തി വാ, "അധമ്മോ"തി വാ അട്ഠാരസഹി വത്ഥൂഹി വിവദന്താനം ഭിക്ഖൂനം യോ വിവാദോ, ഇദം **വിവാദാധികരണം** നാമ. സീലവിപത്തിയാ വാ ആചാരദിട്ഠിആജീവവിപത്തിയാ വാ അനുവദന്താനം യോ അനുവാദോ ഉപവദനാ ചേവ ചോദനാ ച, ഇദം **അനുവാദാധികരണം** നാമ. മാതികായ ആഗതാ പഞ്ച,

വിഭങ്ഗേ ദ്വേതി സത്തപി ആപത്തിക്ഖന്ധാ **ആപത്താധികരണം** , നാമ. യം സങ്ഘസ്സ അപലോകനാദീനം ചതുന്നം കമ്മാനം കരണം, ഇദം **കിച്ചാധികരണം** നാമ.

തത്ഥ **വിവാദാധികരണം** (ചൂളവ॰ ൨൨൮) ദ്വീഹി സമഥേഹി സമ്മതി സമ്മുഖാവിനയേന ച യേഭുയ്യസികായ ച, സമ്മുഖാവിനയേനേവ സമ്മമാനം യസ്മിം വിഹാരേ ഉപ്പന്നം, തസ്മിംയേവ വാ, അഞ്ഞത്ഥ വൂപസമേതും ഗച്ഛന്താനം അന്തരാമഗ്ഗേ വാ, യത്ഥ ഗന്ത്വാ സങ്ഘസ്സ നിയ്യാതിതം, തത്ഥ സങ്ഘേന വാ വൂപസമേതും അസക്കോന്തേ തത്ഥേവ ഉബ്ബാഹികായ സമ്മതപുഗ്ഗലേഹി വാ വിനിച്ഛിതം സമ്മതി, ഏവം സമ്മമാനേ ച പന തസ്മിം യാ സങ്ഘസമ്മുഖതാ ധമ്മസമ്മുഖതാ വിനയസമ്മുഖതാ പുഗ്ഗലസമ്മുഖതാ അയം **സമ്മുഖാവിനയോ** നാമ. തത്ഥ ച കാരകസങ്ഘസ്സ സങ്ഘസാമഗ്ഗിവസേന സമ്മുഖീഭാവോ **സങ്ഘസമ്മുഖതാ,** സമേതബ്ബസ്സ വത്ഥുനോ ഭൂതതാ **ധമ്മസമ്മുഖതാ,** യഥാ തം സമേതബ്ബം, തഥേവസ്സ സമനം **വിനയസമ്മുഖതാ,** യോ ച വിവദതി, യേന ച വിവദതി, തേസം ഉഭിന്നം അത്ഥപച്ചത്ഥികാനം സമ്മുഖീഭാവോ **പുഗ്ഗലസമ്മുഖതാ**. ഉബ്ബാഹികായ വൂപസമനേ പനേത്ഥ സങ്ഘസമ്മുഖതാ പരിഹായതി, ഏവം താവ സമ്മുഖാവിനയേനേവ സമ്മതി.

സചേ പനേവമ്പി ന സമ്മതി, അഥ നം ഉബ്ബാഹികായ സമ്മതാ ഭിക്ഖൂ "ന മയം സക്കോമ വൂപസമേതു"ന്തി സങ്ഘസ്സേവ നിയ്യാതേന്തി, തതോ സങ്ഘോ പഞ്ചങ്ഗസമന്നാഗതം ഭിക്ഖും സലാകഗ്ഗാഹാപകം സമ്മന്നിത്വാ തേന ഗുള്ഹകവിവട്ടകസകണ്ണജപ്പകേസു തീസു സലാകഗ്ഗാഹേസു അഞ്ഞതരവസേന സലാകം ഗാഹേത്വാ സന്നിപതിതപരിസായ ധമ്മവാദീനം യേഭുയ്യതായ യഥാ തേ ധമ്മവാദിനോ വദന്തി, ഏവം വൂപസന്തം അധികരണം സമ്മുഖാവിനയേന ച യേഭുയ്യസികായ ച വൂപസന്തം ഹോതി. തത്ഥ സമ്മുഖാവിനയോ വുത്തനയോ ഏവ, യം പന യേഭുയ്യസികകമ്മസ്സ കരണം. അയം **യേഭുയ്യസികാ** നാമ, ഏവം വിവാദാധികരണം ദ്വീഹി സമഥേഹി സമ്മതി.

അനുവാദാധികരണം (ചൂളവ॰ ൨൩൬) ചതൂഹി സമഥേഹി സമ്മതി സമ്മുഖാവിനയേന ച സതിവിനയേന ച അമൂള്ഹവിനയേന ച തസ്സപാപിയസികായ ച. സമ്മുഖാവിനയേനേവ സമ്മമാനം യോ ച അനുവദതി, യഞ്ച അനുവദതി, തേസം വചനം സുത്വാ സചേ കാചി ആപത്തി നത്ഥി, ഉഭോ ഖമാപേത്വാ, സചേ അത്ഥി, "അയം നാമേത്ഥ ആപത്തീ"തി ഏവം വിനിച്ഛിതം വൂപസമ്മതി, തത്ഥ സമ്മുഖാവിനയലക്ഖണം വുത്തനയമേവ. യദാ പന ഖീണാസവസ്സ ഭിക്ഖുനോ അമൂലികായ സീലവിപത്തിയാ അനുദ്ധംസിതസ്സ സതിവിനയം യാചമാനസ്സ സങ്ഘോ ഞത്തിചതുത്ഥേന കമ്മേന സതിവിനയം ദേതി, തദാ സമ്മുഖാവിനയേന ച സതിവിനയേന ച വൂപസന്തം ഹോതി, ദിന്നേ പന സതിവിനയേ പുന തസ്മിം പുഗ്ഗലേ കസ്സചി അനുവാദോ ന രുഹതി. യദാ ഉമ്മത്തകോ ഭിക്ഖു ഉമ്മാദവസേന ഗതേ അസ്സാമണകേ അജ്ഝാചാരേ "സരതായസ്മാ ഏവരൂപിം ആപത്തി"ന്തി ഭിക്ഖൂഹി ചോദിയമാനോ "ഉമ്മത്തകേന മേ, ആവുസോ, ഏതം കതം, നാഹം തം സരാമീ"തി ഭണന്തോപി ഭിക്ഖൂഹി ചോദിയമാനോവ പുന അചോദനത്ഥായ അമൂള്ഹവിനയം യാചതി, സങ്ഘോ ചസ്സ ഞത്തിചതുത്ഥേന കമ്മേന അമൂള്ഹവിനയം ദേതി. തദാ സമ്മുഖാവിനയേന ച അമൂള്ഹവിനയേന ച വൂപസന്തം ഹോതി, ദിന്നേ പന അമൂള്ഹവിനയേ പുന തസ്മിം പുഗ്ഗലേ കസ്സചി തപ്പച്ചയാ അനുവാദോ ന രുഹതി.

യദാ പന പാരാജികേന വാ പാരാജികസാമന്തേന വാ ചോദിയമാനസ്സ അഞ്ഞേനഞ്ഞം പടിചരതോ പാപുസ്സന്നതായ പാപിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ "സചായം അച്ഛിന്നമൂലോ ഭവിസ്സതി, സമ്മാ വത്തിത്വാ ഓസാരണം ലഭിസ്സതി, സചേ ഛിന്നമൂലോ, സയമേവസ്സ നാസനാ ഭവിസ്സതീ"തി മഞ്ഞമാനോ സങ്ഘോ ഞത്തിചതുത്ഥേന കമ്മേന തസ്സപാപിയസികം കമ്മം കരോതി, തദാ സമ്മുഖാവിനയേന ച തസ്സപാപിയസികായ ച വൂപസന്തം ഹോതി, ഏവം അനുവാദാധികരണം ചതൂഹി സമഥേഹി സമ്മതി.

ആപത്താധികരണം (ചൂളവ॰ ൨൩൯) തീഹി സമഥേഹി സമ്മതി സമ്മുഖാവിനയേന ച പടിഞ്ഞാതകരണേന ച തിണവത്ഥാരകേന ച. തസ്സ സമ്മുഖാവിനയേനേവ വൂപസമോ നത്ഥി, യദാ പന ഏകസ്സ വാ ഭിക്ഖുനോ, നിസ്സഗ്ഗിയവണ്ണനായം വുത്തനയേന സങ്ഘഗണമജ്ഝേസു വാ ഭിക്ഖു ലഹുകം ആപത്തിം ദേസേതി, തദാ ആപത്താധികരണം സമ്മുഖാവിനയേന ച പടിഞ്ഞാതകരണേന ച വൂപസമ്മതി. തത്ഥ സമ്മുഖാവിനയേ താവ യോ ച ദേസേതി, യസ്സ ച ദേസേതി, തേസം സമ്മുഖീഭാവോ പുഗ്ഗലസമ്മുഖതാ, സേസം വുത്തനയമേവ. പുഗ്ഗലസ്സ ച ഗണസ്സ ച ദേസനാകാലേ സങ്ഘസമ്മുഖതാ പരിഹായതി.

യാ പനേത്ഥ "അഹം, ഭന്തേ, ഇത്ഥന്നാമം ആപത്തിം ആപന്നോ"തി ച, "പസ്സസീ"തി, "ആമ പസ്സാമീ"തി ച പടിഞ്ഞാ, തായ "ആയതിം സംവരേയ്യാസീ"തി കരണം പടിഞ്ഞാതകരണം നാമ. സങ്ഘാദിസേസേ പരിവാസാദിയാചനാ പടിഞ്ഞാ, പരിവാസാദീനം ദാനം പടിഞ്ഞാതകരണം നാമ. ദ്വേപക്ഖജാതാ പന ഭണ്ഡനകാരകാ ഭിക്ഖൂ ബഹും അസ്സാമണകം അജ്ഝാചാരം ചരിത്വാ പുന ലജ്ജിധമ്മേ ഉപ്പന്നേ "സചേ മയം ഇമാഹി ആപത്തീഹി അഞ്ഞമഞ്ഞം കരിസ്സാമ, സിയാപി തം അധികരണം കക്ഖളത്തായ വാളത്തായ സംവത്തേയ്യാ"തി അഞ്ഞമഞ്ഞം ആപത്തിയാ കാരാപനേ ദോസം ദിസ്വാ യദാ തിണവത്ഥാരകകമ്മം കരോന്തി, തദാ ആപത്താധികരണം സമ്മുഖാവിനയേന ച തിണവത്ഥാരകേന ച സമ്മതി. തത്ര ഹി യത്തകാ ഹത്ഥപാസൂപഗതാ "ന മേതം ഖമതീ"തി ഏവം ദിട്ഠാവികമ്മം അകത്വാ നിദ്ദമ്പി ഓക്കമന്താ ഹോന്തി, സബ്ബേസം ഠപേത്വാ ഥുല്ലവജ്ജഞ്ച ഗിഹിപ്പടിസംയുത്തഞ്ച സബ്ബാപത്തിയോ വുട്ഠഹന്തി, ഏവം ആപത്താധികരണം തീഹി സമഥേഹി സമ്മതി.

കിച്ചാധികരണം (ചൂളവ॰ ൨൪൨) ഏകേന സമഥേന സമ്മതി സമ്മുഖാവിനയേനേവ. ഇതി ഇമാനി ചത്താരി അധികരണാനി യഥാനുരൂപം ഇമേഹി സത്തഹി സമഥേഹി സമ്മന്തി, തേന വുത്തം "ഉപ്പന്നുപ്പന്നാനം അധികരണാനം സമഥായ വൂപസമായ സമ്മുഖാവിനയോ ദാതബ്ബോ…പേ॰… തിണവത്ഥാരകോ"തി. അയമേത്ഥ വിനിച്ഛയനയോ, വിത്ഥാരോ പന സമഥക്ഖന്ധകേ ആഗതോയേവ, വിനിച്ഛയോപിസ്സ സമന്തപാസാദികായം വുത്തോ.

തത്ഥായസ്മന്തേ പുച്ഛാമി, കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാതി തേസു സത്തസു അധികരണസമഥേസു കച്ചിത്ഥ പരിസുദ്ധാ, നത്ഥി വോ കിഞ്ചി സമഥേഹി വൂപസമേതബ്ബന്തി പുച്ഛാമി, ഏതേന സബ്ബാപത്തീഹി പരിസുദ്ധഭാവോ പുച്ഛിതോ ഹോതി.

ഉദ്ദിട്ഠം ഖോ ആയസ്മന്തോ നിദാനന്തിആദി നിഗമനവചനം. തത്ഥ **ഏത്തക**ന്തി ഏത്തകം സിക്ഖാപദം. **സുത്താഗത**ന്തി സുത്തേ പാതിമോക്ഖേ ആഗതം. **സുത്തപരിയാപന്ന**ന്തി തത്ഥേവ അന്തോഗധം. **അന്വദ്ധമാസം ഉദ്ദേസം ആഗച്ഛതീ**തി അദ്ധമാസേ അദ്ധമാസേ ഉപോസഥവസേന ഉദ്ദിസിതബ്ബതം ആഗച്ഛതി. **സമഗ്ഗേഹീ**തി കായസാമഗ്ഗിവസേന സമഗ്ഗേഹി. **സമ്മോദമാനേഹീ**തി ചിത്തസാമഗ്ഗിവസേന ഏകജ്ഝാസയതായ സുട്ഠു മോദമാനേഹി. **അവിവദമാനേഹീ**തി അട്ഠാരസസു വിവാദവത്ഥൂസു അഞ്ഞതരവസേനാപി അവിവദമാനേഹി. **സിക്ഖിതബ്ബ**ന്തി തം തം സിക്ഖാപദം അവീതിക്കമന്തേഹി അധിസീലസിക്ഖാ സമ്പാദേതബ്ബാ. അന്തരന്തരാ പന യം ന വുത്തം, തം സബ്ബം പുരിമേ പുരിമേ സിക്ഖാപദേ വുത്തത്താ ചേവ ഉത്താനത്ഥത്താ ചാതി.

അധികരണസമഥവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

ഭിക്ഖുനീപാതിമോക്ഖവണ്ണനാ

പാരാജികകണ്ഡോ

ഭിക്ഖുനീനം ഹിതത്ഥായ, പാതിമോക്ഖം പകാസയി;
യം നാഥോ, തസ്സ ദാനേസോ, സമ്പത്തോ വണ്ണനാക്കമോ.

സാധാരണപാരാജികം

൧...പേ...൪. മേഥുനധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തത്ഥ **സുണാതു മേ**തിആദീനം ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ. കേവലഞ്ഹി, ഭന്തേ, അയ്യേതിആദിവസേന തസ്മിഞ്ച ഇധ ച അഭിലാപമത്തമേവ ലിങ്ഗഭേദമത്തഞ്ച വിസേസോ . യസ്മാ ച ഭിക്ഖുനിയാ സിക്ഖാപച്ചക്ഖാനം നാമ നത്ഥി, തസ്മാ ഭിക്ഖുനീനം "സിക്ഖാസാജീവസമാപന്നാ സിക്ഖം അപച്ചക്ഖായ ദുബ്ബല്യം അനാവികത്വാ"തി അവത്വാ **യാ പന ഭിക്ഖുനീ ഛന്ദസോ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യാ**തി വുത്തം. തത്ഥ **ഛന്ദസോ**തി മേഥുനരാഗപ്പടിസംയുത്തേന ഛന്ദേന ചേവ രുചിയാ ച. ഛന്ദേ പന അസതി ബലക്കാരേന പധംസിതായ അനാപത്തി, തസ്മാ യാ പരിപുണ്ണൂപസമ്പദാ ഭിക്ഖുനീ മനുസ്സാമനുസ്സതിരച്ഛാനജാതീസു പുരിസഉഭതോബ്യഞ്ജനകപണ്ഡകാനം യസ്സ കസ്സചി സജീവസ്സ വാ നിജ്ജീവസ്സ വാ സന്ഥതസ്സ വാ അസന്ഥതസ്സ വാ അക്ഖായിതസ്സ വാ യേഭുയ്യേന അക്ഖായിതസ്സ വാ അങ്ഗജാതസ്സ അത്തനോ വച്ചമഗ്ഗപസ്സാവമഗ്ഗമുഖേസു തീസു യത്ഥകത്ഥചി സന്ഥതേ വാ അസന്ഥതേ വാ പകതിവാതേന അസംഫുട്ഠേ അല്ലോകാസേ അന്തമസോ തിലഫലമത്തമ്പി പദേസം ഛന്ദസോ പവേസേതി, പരേന വാ പവേസിയമാനാ പവേസനപവിട്ഠട്ഠിതഉദ്ധരണേസു യംകിഞ്ചി സാദിയതി, അയം പാരാജികാ ഹോതി. സേസമേത്ഥ ഇതോ പരേസു ച സാധാരണസിക്ഖാപദേസു വുത്തനയാനുസാരേനേവ വേദിതബ്ബം.

അസാധാരണപാരാജികം

൫. ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അസാധാരണേസു പന ചതുന്നം താവ പാരാജികാനം പഠമേ **അവസ്സുതാ**തി കായസംസഗ്ഗരാഗേന തിന്താ, കിലിന്നാതി അത്ഥോ. ദുതിയപദേപി ഏസേവ നയോ. **പുരിസപുഗ്ഗലസ്സാ**തി കായസംസഗ്ഗം സമാപജ്ജിതും വിഞ്ഞുസ്സ മനുസ്സജാതികസ്സ പുരിസസങ്ഖാതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ. **അധക്ഖക**ന്തി അത്തനോ അക്ഖകാനം അധോ. **ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡല**ന്തി ജാണുമണ്ഡലാനം ഉപരി, ഏത്ഥ ച ഉബ്ഭകപ്പരമ്പി ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലേനേവ സങ്ഗഹിതം. **ആമസന**ന്തി ആമജ്ജനം ഫുട്ഠോകാസം അനതിക്കമിത്വാ തത്ഥേവ സങ്ഘട്ടനം. **പരാമസന**ന്തി ഇതോ ചിതോ ച സഞ്ചരണം. **ഗഹണ**ന്തി ഗഹിതമത്തം. **ഛുപന**ന്തി അസങ്ഘട്ടേത്വാ ഫുട്ഠമത്തം. **പടിപീളന**ന്തി അങ്ഗേ ഗഹേത്വാ നിപ്പീളനം. **സാദിയേയ്യാ**തി യാ ഭിക്ഖുനീ അത്തനോ യഥാപരിച്ഛിന്നേ കായേ പുരിസസ്സ ഏതം ആമസനാദിം സാദിയതി, സയം വാ പന തേന കായേന പുരിസസ്സ യംകിഞ്ചി കായപ്പദേസം സാദയമാനാ ഛുപതി, അയം ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലികാ നാമ പാരാജികാതി അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ.

“നിദാനം പുഗ്ഗലം വത്ഥു”ന്തിആദികേ (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ പഠമപാരാജികവണ്ണനാ) തേന വിത്ഥാരവിനിച്ഛയേ യസ്മാ സബ്ബാനേവ അസാധാരണപഞ്ഞത്തിയോ ഹോന്തി, തസ്മാ ഇതോ പട്ഠായ സന്തിം അനുപഞ്ഞത്തിം വത്വാ സാധാരണപഞ്ഞത്തീതി വാ അസാധാരണപഞ്ഞത്തീതി വാ ന വക്ഖാമ, ആണത്തിയം യത്ഥ ആണത്തി നത്ഥി, തത്ഥ കിഞ്ചി അവത്വാ യത്ഥ അത്ഥി, തത്ഥേവ വക്ഖാമ, വിപത്തിവിചാരണാ വുത്തായേവ.

അവസേസം പന സബ്ബത്ഥ വത്തബ്ബം, തയിദം വുച്ചതി, ഇദം താവ സിക്ഖാപദം സാവത്ഥിയം സുന്ദരീനന്ദം ആരബ്ഭ കായസംസഗ്ഗം സമാപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഏകതോഅവസ്സുതേ യഥാപരിച്ഛിന്നേന കായേന പുരിസസ്സ കായം, ഉഭതോഅവസ്സുതേപി കായേന കായപ്പടിബദ്ധം, യഥാപരിച്ഛിന്നകായപ്പടിബദ്ധേന വാ അവസേസകായേന വാ തസ്സ കായം ആമസന്തിയാ ഥുല്ലച്ചയം, യക്ഖപേതപണ്ഡകതിരച്ഛാനഗതമനുസ്സവിഗ്ഗഹാനം ഉഭതോഅവസ്സുതേ യഥാപരിച്ഛിന്നേന കായേന കായം ആമസന്തിയാപി ഥുല്ലച്ചയം, സചേ പന പുരിസസ്സ കായസംസഗ്ഗരാഗോ നത്ഥി, പാരാജികക്ഖേത്തേപി ഥുല്ലച്ചയമേവ. അവസേസേ പന കായപ്പടിബദ്ധേന കായപ്പടിബദ്ധാദിഭേദേ, മേഥുനരാഗഗേഹസിതപേമേസു ച സബ്ബത്ഥ ദുക്കടം. അസഞ്ചിച്ച, അസ്സതിയാ, അജാനന്തിയാ, അസാദിയന്തിയാ , ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അങ്ഗാനി സമുട്ഠാനാദീനി ച ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖേ കായസംസഗ്ഗേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാനീതി.

ഉബ്ഭജാണുമണ്ഡലികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ഗണസ്സാ**തി അഞ്ഞാസം ഭിക്ഖുനീനം. **ഠിതാ**തി സലിങ്ഗേ ഠിതാ. **ചുതാ**തി കാലങ്കതാ. **നാസിതാ**തി ലിങ്ഗനാസനായ സയം വാ നട്ഠാ, അഞ്ഞേഹി വാ നാസിതാ. **അവസ്സടാ**തി തിത്ഥായതനം സങ്കന്താ. **പുബ്ബേവാഹം അയ്യേ അഞ്ഞാസി**ന്തി ഇദം തസ്സാ വചനകാലദസ്സനം, സലിങ്ഗേ ഠിതായ പന പാരാജികഭാവം ഞത്വാ “ന ദാനി നം കസ്സചി ആരോചേസ്സാമീ”തി ധുരേ നിക്ഖിത്തമത്തേയേവ അയം വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ നാമ പാരാജികാ ഹോതീതി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ നേവഅത്തനാപടിചോദനാ നഗണസ്സ ആരോചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ സപ്പാണകവഗ്ഗമ്ഹി ദുട്ഠുല്ലാപത്തിപ്പടിച്ഛാദനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം. തത്ര ഹി പാചിത്തിയം, ഇധ പാരാജികന്തി അയമേവ വിസേസോ, സേസം താദിസമേവാതി.

വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ഉക്ഖിത്ത**ന്തി ആപത്തിയാ അദസ്സനാദീസു ഉക്ഖിത്തം. **ധമ്മേനാ**തി ഭൂതേന വത്ഥുനാ. **വിനയേനാ**തി ചോദേത്വാ സാരേത്വാ. **സത്ഥുസാസനേനാ**തി ഞത്തിസമ്പദായ അനുസാവനസമ്പദായ. ഇധാപി ചോദേത്വാ സാരേത്വാ കരണമേവ സത്ഥുസാസനം നാമ. **അനാദര**ന്തി യേന സങ്ഘേന ഉക്ഖേപനിയകമ്മം കതം, തസ്മിം വാ, തത്ഥ

പരിയാപന്നഗണേ വാ ഏകപുഗ്ഗലേ വാ തസ്മിം വാ കമ്മേ ആദരവിരഹിതം, സമ്മാവത്തനായ അവത്തമാനന്തി അത്ഥോ. **അപ്പടികാര**ന്തി പടികാരരഹിതം, അനോസാരിതന്തി അത്ഥോ. **അകതസഹായ**ന്തി ഏകകമ്മാദികേ സംവാസേ സഹ അയനഭാവേന സമാനസംവാസകാ ഭിക്ഖൂ സഹായാ നാമ, യസ്സ പന സോ സംവാസോ തേഹി സദ്ധിം നത്ഥി ന തേന തേ സഹായാ കതാ ഹോന്തി , ഇതി സോ അകതസഹായോ നാമ, തം അകതസഹായം, സമാനസംവാസകഭാവം അനുപഗതന്തി അത്ഥോ. **തമനുവത്തേയ്യാ**തി തം ഉക്ഖിത്തകം ഉക്ഖിത്തകഭാവേയേവ ഠിതം ഭിക്ഖും യാ ഭിക്ഖുനീ യംദിട്ഠികോ സോ ഹോതി, തായ ദിട്ഠിയാ ഗഹണഭാവേന അനുവത്തേയ്യ. സാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനീഹി സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദാദീസു വുത്തനയേന വിസും സങ്ഘമജ്ഝേ ച വുച്ചമാനാ തം വത്ഥും അപ്പടിനിസ്സജ്ജന്തീ സമനുഭാസനകമ്മപരിയോസാനേ ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാ നാമ പാരാജികാ ഹോതീതി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഉക്ഖിത്താനുവത്തനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഞത്തിയാ ദുക്കടം, ദ്വീഹി കമ്മവാചാഹി ഥുല്ലച്ചയാ, "യസ്സാ നക്ഖമതി, സാ ഭാസേയ്യാ"തി ഏവം **യ്യ**-കാരപ്പത്തായ തതിയകമ്മവാചായ പാരാജികം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം, സേസം സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദാദീസു വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം.

ഉക്ഖിത്താനുവത്തികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠവത്ഥുകാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **അവസ്സുതാ**തി ലോകസ്സാദമിത്തസന്ഥവവസേന കായസംസഗ്ഗരാഗേന തിന്താ. അയമേവ ഹി അത്ഥോ സീഹളമാതികാട്ഠകഥായം വുത്തോ, സമന്തപാസാദികായം (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൬൭൫) പനസ്സ വിചാരണാ കതാ, ദുതിയപദേപി ഏസേവ നയോ. **പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ ഹത്ഥഗ്ഗഹണം വാ**തിആദീസു പന യം പുരിസപുഗ്ഗലേന ഹത്ഥേ ഗഹണം കതം, തം "പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ ഹത്ഥഗ്ഗഹണ"ന്തി വുത്തം, ഏസേവ നയോ സങ്ഘാടികണ്ണഗ്ഗഹണേപി. **ഹത്ഥഗ്ഗഹണ**ന്തി ഏത്ഥ ച യസ്സ കസ്സചി അപാരാജികക്ഖേത്തഭൂതസ്സ അങ്ഗസ്സ ഗഹണം ഹത്ഥഗ്ഗഹണം, യസ്സ കസ്സചി നിവത്ഥസ്സ വാ പാരുതസ്സ വാ ഗഹണം **സങ്ഘാടികണ്ണഗ്ഗഹണം. സന്തിട്ഠേയ്യ വാ**തിആദീസു കായസംസഗ്ഗസങ്ഖാതസ്സ അസദ്ധമ്മസ്സ പടിസേവനത്ഥായ പുരിസസ്സ ഹത്ഥപാസേ സന്തിട്ഠേയ്യ വാ, തത്ഥ ഠിതാ സല്ലപേയ്യ വാ, പുരിസേന വാ "ഇത്ഥന്നാമം ഠാനം ആഗച്ഛാ"തി വുത്താ തം സങ്കേതം ഗച്ഛേയ്യ, തസ്സ വാ പുരിസസ്സ അബ്ഭാഗമനം സാദിയേയ്യ, യേന കേനചി വാ പടിച്ഛന്നം ഓകാസം പവിസേയ്യ, പുരിസസ്സ ഹത്ഥപാസേ ഠത്വാ കായം ഉപസംഹരേയ്യാതി ഏവമത്ഥോ ദട്ഠബ്ബോ. **അയമ്പി പാരാജികാ**തി യഥാ പുരിമായോ, ഏവം അയമ്പി ഭിക്ഖുനീ ഏതസ്സ കായസംസഗ്ഗസങ്ഖാതസ്സ അസദ്ധമ്മസ്സ പടിസേവനത്ഥായ ഏതാനി അട്ഠ വത്ഥൂനി പടിപാടിയാ വാ ഉപ്പടിപാടിയാ വാ പൂരേത്വാ അട്ഠവത്ഥുകാ നാമ പാരാജികാ ഹോതീതി.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അട്ഠമേം വത്ഥും പരിപൂരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സങ്കേതഗമനേ പദേ പദേ ദുക്കടം, പുരിസസ്സ ഹത്ഥപാസം ഓക്കന്തമത്തേ ഥുല്ലച്ചയം, പുരിസസ്സ അബ്ഭാഗമനസാദയമാനേപി ദുക്കടം. ഹത്ഥപാസോക്കമനേ ഥുല്ലച്ചയം,

സേസേസു ഏകേകസ്മിം ഥുല്ലച്ചയമേവ, അട്ഠമേ പരിപുണ്ണേ പാരാജികം. ഏകേകസ്മിം പന വത്ഥുസ്മിം സതക്ഖത്തുമ്പി വീതിക്കന്തേ താ ആപത്തിയോ ദേസേത്വാ മുച്ചതി, അപിചേത്ഥ **ഗണനൂപികാ** ആപത്തി വേദിതബ്ബാ, "ഇദാനി നാപജ്ജിസ്സാമീ"തി ഹി ധുരനിക്ഖേപം കത്വാ ദേസിതാ ഗണനൂപികാ, ദേസിതഗണനം ഉപേതി, പാരാജികസ്സ അങ്ഗം ന ഹോതി. തസ്മാ യാ ഏകം ആപന്നാ ധുരനിക്ഖേപം കത്വാ ദേസേത്വാ പുന കിലേസവസേന ആപജ്ജതി, പുനപി ദേസേതി, ഏവം അട്ഠമം പരിപൂരേന്തീപി പാരാജികാ ന ഹോതി. യാ പന ആപജ്ജിത്വാ "പുനപി അഞ്ഞം വത്ഥും ആപജ്ജിസ്സാമീ"തി സഉസ്സാഹാവ ദേസേതി, തസ്സാ സാ ആപത്തി അഗണനൂപികാ, ദേസിതാപി അദേസിതാ ഹോതി, പാരാജികസ്സ അങ്ഗം ഹോതി. അസഞ്ചിച്ച, അസ്സതിയാ, അജാനന്തിയാ അസാദിയന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. കായസംസഗ്ഗരാഗോ, സഉസ്സാഹതാ, അട്ഠമസ്സ വത്ഥുസ്സ പൂരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമനുഭാസനസമുട്ഠാനം, കിരിയാകിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, ദ്വിവേദനന്തി.

അട്ഠവത്ഥുകാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ അയ്യായോ അട്ഠ പാരാജികാ ധമ്മാതി ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പഞ്ഞത്താ സാധാരണാ ചത്താരോ, ഇമേ ചത്താരോതി ഏവം പാതിമോക്ഖുദ്ദേസമഗ്ഗേന അട്ഠ പാരാജികാ ധമ്മാ ഉദ്ദിട്ഠാതി ഏവമേത്ഥ അത്ഥോ വേദിതബ്ബോ, സേസം ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തനയമേവാതി.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖേ

പാരാജികവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

സങ്ഘാദിസേസകണ്ഡോ

൧. ഉസ്സയവാദികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സങ്ഘാദിസേസേസു പഠമേ **ഉസ്സയവാദികാ**തി മാനുസ്സയവസേന കോധുസ്സയവസേന അട്ടകരണത്ഥായ വിനിച്ഛയമഹാമത്താനം സന്തികേ വിവദമാനാ. **ഗഹപതിനാ വാ**തിആദീഹി ഠപേത്വാ പഞ്ച സഹധമ്മികേ അവസേസാ ഗഹട്ഠപബ്ബജിതാ സങ്ഗഹിതാ. **അയം ഭിക്ഖുനീ പഠമാപത്തിക**ന്തി ആദിമ്ഹി പഠമം ആപത്തി ഏതസ്സാതി പഠമാപത്തികോ, വീതിക്കമക്ഖണേയേവ ആപജ്ജിതബ്ബോതി അത്ഥോ, തം പഠമാപത്തികം. **ആപന്നാ**തി അട്ടപരിയോസാനേ ആപന്നാ. ഭിക്ഖുനിം സങ്ഘതോ നിസ്സാരേതീതി **നിസ്സാരണീയോ,** തം നിസ്സാരണീയം. **സങ്ഘാദിസേസ**ന്തി ഏവംനാമകം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഉസ്സയവാദികവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാണത്തികം, ''അട്ടം കരിസ്സാമീ''തി യംകിഞ്ചി ദുതിയികം വാ സക്ഖിം വാ സഹായം വാ പരിയേസന്തിയാ പരിയേസനേ ദുക്കടം, യത്ഥ ഠിതായ ''അട്ടം കാതും ഗച്ഛാമീ''തി ചിത്തം ഉപ്പജ്ജതി, തതോ പട്ഠായ ഗച്ഛന്തിയാ പദേ പദേ ദുക്കടം, യത്ഥകത്ഥചി അന്തമസോ ഭിക്ഖുനുപസ്സയം ആഗതേപി വോഹാരികേ ദിസ്വാ അത്തനോ കഥം ആരോചേന്തിയാ ദുക്കടം. ഇതരേന അത്തനോ കഥായ ആരോചിതായ ഭിക്ഖുനിയാ ഥുല്ലച്ചയം, പഠമം ഇതരേന പച്ഛാ ഭിക്ഖുനിയാ ആരോചനേപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന ഭിക്ഖുനീ തം വദതി ''മമ ച തവ ച കഥം ത്വംയേവ ആരോചേഹീ''തി, സോ അത്തനോ വാ കഥം പഠമം ആരോചേതു, തസ്സാ വാ, പഠമാരോചനേ ഭിക്ഖുനിയാ ദുക്കടം, ദുതിയേ ഥുല്ലച്ചയം, തേന ഏവം വുത്തായ ഭിക്ഖുനിയാ ആരോചനേപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന ഭിക്ഖുനീ അഞ്ഞേന കഥാപേതി, തത്രാപി ഏസേവ നയോ. യഥാ വാ തഥാ വാ ഹി ആരോചിയമാനേ പഠമാരോചനേ ഭിക്ഖുനിയാ ദുക്കടം, ദുതിയേ ഥുല്ലച്ചയം. ഉഭിന്നം പന കഥം സുത്വാ വോഹാരികേഹി വിനിച്ഛയേ കതേ അട്ടപരിയോസാനം നാമ ഹോതി, തസ്മിം അട്ടപരിയോസാനേ ഭിക്ഖുനിയാ ജയേപി പരാജയേപി സങ്ഘാദിസേസോ.

യാ പന പച്ചത്ഥികമനുസ്സേഹി ദൂതം വാ പഹിണിത്വാ, സയം വാ ആഗന്ത്വാ ''ഏഹി, അയ്യേ''തി ആകഡ്ഢിയമാനാ ഗച്ഛതി, യാ വാ ഉപസ്സയേ അഞ്ഞേഹി കതം അനാചാരം അനോദിസ്സ ആചിക്ഖന്തീ രക്ഖം യാചതി, യായ ച കിഞ്ചി അവുത്താ വോഹാരികാ അഞ്ഞതോ സുത്വാ സയമേവ അട്ടം പരിയോസാപേന്തി, തസ്സാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഞ്ഞേഹി അനാകഡ്ഢിതായ അട്ടകരണം, അട്ടപരിയോസാനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയമേവാതി.

ഉസ്സയവാദികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ചോരിവുട്ഠാപികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ യായ പഞ്ചമാസഗ്ഘനകതോ പട്ഠായ യംകിഞ്ചി പരസന്തകം അവഹരിതം, അയം **ചോരീ** നാമ, തം ചോരിം. **വജ്ഝം വിദിത**ന്തി തേന

കമ്മേന "വധാരഹാ അയ്"ന്തി ഏവം വിദിതം. **അനപലോകേത്വാ**തി അനാപുച്ഛാ. **ഗണ**ന്തി മല്ലഗണഭടിപുത്തഗണാദികം. **പൂഗ**ന്തി ധമ്മഗണം. **സേണി**ന്തി ഗന്ധികസേണിദുസ്സികസേണിആദികം. യത്ഥ യത്ഥ ഹി രാജാനോ ഗണാദീനം ഗാമനിഗമേ നിയ്യാതേന്തി "തുമ്ഹേവ ഏത്ഥ അനുസാസഥാ"തി, തത്ഥ തത്ഥ തേയേവ ഇസ്സരാ ഹോന്തി, തസ്മാ തേ സന്ധായ ഇദം വുത്തം. ഏത്ഥ ച രാജാനം വാ ഗണാദികേ വാ അപലോകേത്വാപി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ അപലോകേതബ്ബോവ. **അഞ്ഞത്ര കപ്പാ**തി തിത്ഥിയേസു വാ അഞ്ഞഭിക്ഖുനീസു വാ പബ്ബജിതപുബ്ബാ കപ്പാ നാമ, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞം ഉപസമ്പാദേന്തിയാ ഗണആചരിനീ പത്തചീവരപരിയേസനേസു സീമാസമ്മുതിയാ ഞത്തിയാ ച ദുക്കടം, ദ്വീഹി കമ്മവാചാഹി ഥുല്ലച്ചയം, കമ്മവാചാപരിയോസാനേ സങ്ഘാദിസേസോ.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ചോരിം വുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ചോരിയാ വേമതികായ ദുക്കടം, തഥാ അചോരിയാ ചോരിസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച. അചോരിസഞ്ഞായ, അജാനന്തിയാ, അപലോകേത്വാ വുട്ഠാപേന്തിയാ, കപ്പം വുട്ഠാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ചോരിതാ, ചോരിസഞ്ഞിതാ, അഞ്ഞത്ര അനുഞ്ഞാതകാരണാ വുട്ഠാപനന്തി, ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. ചോരിവുട്ഠാപനസമുട്ഠാനം, കിരിയാകിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ചോരിവുട്ഠാപികാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഏകഗാമന്തരഗമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ഗാമന്തര**ന്തിആദീസു സകഗാമതോ താവ നിക്ഖമന്തിയാ അനാപത്തി, നിക്ഖമിത്വാ പന അഞ്ഞം ഗാമം ഗച്ഛന്തിയാ പദേ പദേ ദുക്കടം, ഏകേന പാദേന ഇതരസ്സ ഗാമസ്സ പരിക്ഖേപേ വാ ഉപചാരേ വാ അതിക്കന്തേ ഥുല്ലച്ചയം, ദുതിയേന അതിക്കന്തമത്തേ സങ്ഘാദിസേസോ, തതോ നിക്ഖമിത്വാ പുന സകഗാമം പവിസന്തിയാപി ഏസേവ നയോ. സചേ പന ഖണ്ഡപാകാരേന വാ വതിച്ഛിദ്ദേന വാ ഭിക്ഖുനിവിഹാരഭൂമിംയേവ സക്കാ ഹോതി പവിസിതും, ഏവം പവിസമാനായ കപ്പിയഭൂമിയാ പവിട്ഠാ നാമ ഹോതി, തസ്മാ വട്ടതി. ബഹിഗാമേ ഠത്വാ യംകിഞ്ചി സകഗാമം വാ പരഗാമം വാ അകപ്പിയഭൂമിം പദസാ പവിസന്തിയാ ആപത്തീതി അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ.

നദിപാരഗമനേ വുത്തലക്ഖണായ നദിയാ ദുതിയികം വിനാ പരതീരം ഗച്ഛന്തിയാ വാ അന്തരാനദിയം ദുതിയികായ സദ്ധിം ഭണ്ഡിത്വാ പുന ഓരിമതീരമേവ പച്ചുത്തരന്തിയാ വാ പഠമപാദം ഉദ്ധരിത്വാ തീരേ ഠപിതക്ഖണേ ഥുല്ലച്ചയം, ദുതിയപാദുദ്ധാരേ സങ്ഘാദിസേസോ. ഇദ്ധിസേതുയാനനാവാഹി പന പരതീരം ഓതരിതും, നഹാനാദികാരണേന ച ഓതിണ്ണായ ഓരിമതീരം പദസാപി പച്ചുത്തരിതും വട്ടതി.

രത്തിവിപ്പവാസേ "പുരേഅരുണേയേവ ദുതിയികായ ഹത്ഥപാസം ഓക്കമിസ്സാമീ"തി ആഭോഗം വിനാ ഏകഗബ്ഭേപി ദുതിയികായ ഹത്ഥപാസാതിക്കമേ ഠത്വാ അരുണം ഉട്ഠാപേന്തിയാ ആപത്തി.

ഏകാ വാ ഗണമ്ഹാതി ഏത്ഥ പന ഏകാ ഭിക്ഖുനീപി ഗണോയേവ. **ഓഹീയേയ്യാ**തി അവഹീയേയ്യ, ദസ്സനൂപചാരം വാ സവനൂപചാരം വാ വിജഹേയ്യാതി അത്ഥോ. തസ്മാ ഇന്ദഖീലാതിക്കമതോ പട്ഠായ ബഹിഗാമേ രുക്ഖഥമ്ഭസാണിപാകാരാദിഅന്തരിതഭാവേനാപി ദുതിയികായ ദസ്സനൂപചാരേ വിജഹിതേ സചേപി സവനൂപചാരോ അത്ഥി, ആപത്തിയേവ. അജ്ഝോകാസേ പന ദൂരേപി ദസ്സനൂപചാരോ ഹോതി, തത്ഥ മഗ്ഗമൂള്ഹസദ്ദേന വിയ ധമ്മസ്സവനാരോചനസദ്ദേന വിയ ച 'അയ്യേ'തി സദ്ദായന്തിയാ സദ്ദസ്സവനാതിക്കമേ ആപത്തിയേവ. സചേ പന മഗ്ഗം ഗച്ഛന്തീ ഓഹീയിത്വാ ''ഇദാനി പാപുണിസ്സാമീ''തി സഉസ്സാഹാ അനുബന്ധതി, വട്ടതി.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ഗാമന്തരഗമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ''ഏകാ വാ നദിപാര''ന്തിആദികാ ഏത്ഥ തിവിധാ അനുപഞ്ഞത്തി, പുരേ അരുണേ സകഗാമതോ നിക്ഖമിത്വാ അരുണുഗ്ഗമനകാലേ ഗാമന്തരപരിയാപന്നം നദിപാരം ഓക്കമനന്തിയാ പന ചതസ്സോപി ആപത്തിയോ ഏകക്ഖണേയേവ ഹോന്തി. വുത്തമ്പി ചേതം -

''സിക്ഖാപദാ ബുദ്ധവരേന വണ്ണിതാ;
സങ്ഘാദിസേസാ ചതുരോ ഭവേയ്യും;
ആപജ്ജേയ്യ ഏകപയോഗേന സബ്ബാ;
പഞ്ഹാ മേസാ കുസലേഹി ചിന്തിതാ''തി. (പരി॰ ൪൭൯);

ഏതേനുപായേന തിണ്ണം, ദ്വിന്നഞ്ച ഏകതോഭാവോ വേദിതബ്ബോ. ദുതിയികായ പന പക്കന്തായ വാ വിബ്ഭന്തായ വാ കാലങ്കതായ വാ പക്ഖസങ്കന്തായ വാ ആപദാസു വാ ഗാമന്തരഗമനാദീനി കരോന്തിയാ ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അന്തരായേന ഏകതോഭാവോ, ഗാമന്തരഗമനാദീസു അഞ്ഞതരതാപജ്ജനം, ആപദായ അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഏകഗാമന്തരഗമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ഉക്ഖിത്തകഓസാരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ഉക്ഖിത്ത**ന്തി ആപത്തിയാ അദസ്സനാദീസു ഉക്ഖിത്തം. **അനഞ്ഞായ ഗണസ്സ ഛന്ദ**ന്തി തസ്സേവ കാരകസങ്ഘസ്സ ഛന്ദം അജാനിത്വാ. **ഓസാരേയ്യാ**തി ഓസാരണകമ്മം കരേയ്യ. തസ്സാ ഏവം കരോന്തിയാ, ഗണപരിയേസനേ സീമാസമ്മുതിയാ ഞത്തിയാ ച ദുക്കടം, ദ്വീഹി കമ്മവാചാഹി ഥുല്ലച്ചയം, കമ്മവാചാപരിയോസാനേ സങ്ഘാദിസേസോ.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏവം ഓസാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികസങ്ഘാദിസേസം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം, കാരകസങ്ഘം വാ ആപുച്ഛിത്വാ, ഗണസ്സ വാ ഛന്ദം ജാനിത്വാ, വത്തേ വാ വത്തന്തിം, അസന്തേ കാരകസങ്ഘേ ഓസാരേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ധമ്മകമ്മേന ഉക്ഖിത്തതാ, അഞ്ഞത്ര അനുഞ്ഞാതകാരണാ ഓസാരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദേ വുത്തനയാനേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ഉക്ഖിത്തകഓസാരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ഭോജനപ്പടിഗ്ഗഹണപഠമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **അവസ്സുതാ**തി ഛന്ദരാഗേന തിന്താ. **അവസ്സുതസ്സാ**തി താദിസസ്സേവ. **ഖാദേയ്യ വാ ഭുഞ്ജേയ്യ വാ**തി എത്ഥ പടിഗ്ഗഹണേ ഥുല്ലച്ചയം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ സങ്ഘാദിസേസോ.

സാവത്ഥിയം സുന്ദരീനന്ദം ആരബ്ഭ അവസ്സുതായ അവസ്സുതസ്സ ഹത്ഥതോ ആമിസപ്പടിഗ്ഗഹണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, എകതോഅവസ്സുതേ പടിഗ്ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ ഥുല്ലച്ചയം, യക്ഖപേതപണ്ഡകതിരച്ഛാനഗതമനുസ്സവിഗ്ഗഹാനം ഹത്ഥതോ ഉഭതോഅവസ്സുതേപി സതി എസേവ നയോ. തത്ഥ പന എകതോഅവസ്സുതേ സതി ദുക്കടം, സബ്ബത്ഥ ഉദകദന്തപോനഗ്ഗഹണേപി പരിഭോഗേപി ദുക്കടമേവ. ഉഭോസു അനവസ്സുതേസു, "അനവസ്സുതോ"തി വാ ഞത്വാ ഗണ്ഹന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉദകദന്തപോനതോ അഞ്ഞം അജ്ഝോഹരണീയം, ഉഭതോഅവസ്സുതതാ, സഹത്ഥാ ഗഹണം, അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനീതി.

ഭോജനപ്പടിഗ്ഗഹണപഠമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഭോജനപ്പടിഗ്ഗഹണദുതിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **യതോ ത**ന്തി യസ്മാ ത്വം. **ഇങ്ഘാ**തി ഉയ്യോജനത്ഥേ നിപാതോ. **അയമ്പീ**തി യാ എവം ഉയ്യോജേതി, സാ എവം ഉയ്യോജനേന ച തേന വചനേന ഇതരിസ്സാ പടിഗ്ഗഹണേന ച ദുക്കടാനി, അജ്ഝോഹാരഗണനായ ഥുല്ലച്ചയാനി ച ആപജ്ജിത്വാ ഭോജനപരിയോസാനേ സങ്ഘാദിസേസം ആപജ്ജതി.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ എവം ഉയ്യോജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാണത്തികമേവ, പുരിസസ്സ വാ യക്ഖാദീനം വാ ഹത്ഥതോ ഉദകദന്തപോനപ്പടിഗ്ഗഹണുയ്യോജനേ ച തേസം പരിഭോഗേ ച ദുക്കടം, എസ നയോ യക്ഖാദീനം ഹത്ഥതോ അവസേസഗ്ഗഹണത്ഥം ഉയ്യോജനേ, തേസം ഗഹണേ, അജ്ഝോഹാരേ ച. ഭോജനപരിയോസാനേ പന ഥുല്ലച്ചയം. "അനവസ്സുതോ"തി ഞത്വാ വാ, "കുപിതാ ന പടിഗ്ഗണ്ഹതീ"തി വാ, "കുലാനുദ്ദയതായ ന പടിഗ്ഗണ്ഹതീ"തി വാ ഉയ്യോജേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. മനുസ്സപുരിസതാ, അഞ്ഞത്ര അനുഞ്ഞാതകാരണാ, "ഖാദനീയം ഭോജനീയം ഗഹേത്വാ ഭുഞ്ജാ"തി ഉയ്യോജനാ, തേന വചനേന ഗഹേത്വാ ഇതരിസ്സാ ഭോജനപരിയോസാനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

ഭോജനപ്പടിഗ്ഗഹണദുതിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭-൯. സഞ്ചരിത്താദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമഅട്ഠമനവമസിക്ഖാപദാനം സഞ്ചരിത്താദിത്തയേ വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ.

സഞ്ചരിത്താദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. സിക്ഖംപച്ചാചിക്ഖണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **കിംനുമാവ സമണിയോ**തി കിംനു ഇമാ ഏവ സമണിയോ. **താസാഹ**ന്തി താസം അഹം. **യാവതതിയക**പദത്ഥോ ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം (കങ്ഖാ॰ അട്ഠ॰ നിഗമനവണ്ണനാ), അവസേസവിനിച്ഛയോ ച തത്ഥേവ സങ്ഘഭേദസിക്ഖാപദവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ, ഇദം പന സാവത്ഥിയം ചണ്ഡകാളിഭിക്ഖുനിം (പാചി॰ ൭൦൯) ആരബ്ഭ "ബുദ്ധം പച്ചാചിക്ഖാമീ"തിആദിവചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഏവം വചനമേവ ചേത്ഥ ചതൂസു അങ്ഗേസു പഠമം അങ്ഗന്തി അയം വിസേസോ, സേസം താദിസമേവാതി.

സിക്ഖംപച്ചാചിക്ഖണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. അധികരണകുപിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **കിസ്മിഞ്ചിദേവ അധികരണേ**തി ചതുന്നം അഞ്ഞതരസ്മിം. **പച്ചാകതാ**തി പരാജിതാ. ഇദമ്പി സാവത്ഥിയം ചണ്ഡകാളിം ആരബ്ഭ "ഛന്ദഗാമിനിയോ ച ഭിക്ഖുനിയോ"തിആദിവചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം ദസമേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

അധികരണകുപിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. പാപസമാചാരപഠമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ **സംസട്ഠാ**തി പബ്ബജിതാനം അനനുലോമേന ഗിഹീനം കോട്ടനപചനസാസനഹരണാദിനാ കായികവാചസികേന മിസ്സീഭൂതാ. പാപോ കായികവാചസികോ ആചാരോ ഏതാസന്തി **പാപാചാരാ**. പാപോ കിത്തിസദ്ദോ ഏതാസന്തി **പാപസദ്ദാ**. പാപോ ആജീവസങ്ഖാതോ സിലോകോ ഏതാസന്തി **പാപസിലോകാ** . **ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ വിഹേസികാ**തി അഞ്ഞമഞ്ഞിസ്സാ കമ്മേ കരിയമാനേ പടിക്കോസനേന വിഹേസികാ. **വജ്ജപ്പടിച്ഛാദികാ**തി ഖുദ്ദാനുഖുദ്ദകസ്സ വജ്ജസ്സ പടിച്ഛാദികാ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ സംസട്ഠവിഹാരവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥാപി ദസമേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, സമനുഭാസനകമ്മകാലേ പന ദ്വേതിസ്സോ ഏകതോ സമനുഭാസിതബ്ബാതി.

പാപസമാചാരപഠമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. പാപസമാചാരദുതിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ **ഏവം വദേയ്യാ**തി താ സമനുഭട്ഠാ ഭിക്ഖുനിയോ ഏവം വദേയ്യ. **ഏവാചാരാ**തി ഏവംആചാരാ, യാദിസോ തുമ്ഹാകം ആചാരോ, താദിസോ ആചാരോതി അത്ഥോ, ഏസ നയോ സബ്ബത്ഥ. **ഉഞ്ഞായാ**തി അവഞ്ഞായ നീചം കത്വാ ജാനനായ. **പരിഭവേനാ**തി "കിം ഇമാ കരിസ്സന്തീ"തി ഏവം പരിഭവിത്വാ

ജാനനേന. **അക്ഖന്തിയാ**തി അസഹനതായ, കോധേനാതി അത്ഥോ. **വേഭസ്സിയാ**തി ബലവന്തസ്സ ഭാവേന, അത്തനോ ബലപ്പകാസനേന സമുത്രാസേനാതി അത്ഥോ. **ദുബ്ബല്യാ**തി തുമ്ഹാകം ദുബ്ബലഭാവേന, സബ്ബത്ഥ ഉഞ്ഞായ ച പരിഭവേന ചാതി ഏവം സമുച്ചയത്ഥോ ദട്ഠബ്ബോ. **വിവിച്ചഥാ**തി നാനാ ഹോഥ, അനനുലോമികം കായികവാചസികസംസഗ്ഗം പജഹഥാതി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ "സംസട്ഠാവ, അയ്യേ, തുമ്ഹേ വിഹരഥ, മാ തുമ്ഹേ നാനാ വിഹരിത്ഥാ"തി ഉയ്യോജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥാപി ദസമേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

പാപസമാചാരദുതിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. സങ്ഘഭേദകാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സങ്ഘഭേദാദീസു ചതൂസു വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോ. കേവലഞ്ഹി ഭിക്ഖുനീ സങ്ഘം ന ഭിന്ദതി, ഭേദായ പന പരക്കമതി ചേവ അനുവത്തതി ച. **ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ അയ്യായോ സത്തരസ സങ്ഘാദിസേസാ ധമ്മാ**തി ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പഞ്ഞത്താ സാധാരണാ സത്ത, അസാധാരണാ ദസാതി ഏവം സത്തരസ. **ഉഭതോസങ്ഘേ പക്ഖമാനത്തം ചരിതബ്ബ**ന്തി ഭിക്ഖുനിയാ ഹി ആപത്തിം ഛാദേന്തിയാപി പരിവാസോ നാമ നത്ഥി, ഛാദനപച്ചയാപി ന ദുക്കടം ആപജ്ജതി, തസ്മാ ഛാദേത്വാപി അഛാദേത്വാപി ഏകം പക്ഖമാനത്തമേവ ചരിതബ്ബം. തം ഭിക്ഖുനീഹി അത്തനോ സീമം സോധേത്വാ വിഹാരസീമായ വാ, സോധേതും അസക്കോന്തീഹി ഖണ്ഡസീമായ വാ സബ്ബന്തിമേന പരിച്ഛേദേന ചതുവഗ്ഗം ഗണം സന്നിപാതാപേത്വാ ദാതബ്ബം. സചേ ഏകാ ആപത്തി ഹോതി, ഏകിസ്സാ വസേന, സചേ ദ്വേ വാ തിസ്സോ വാ സമ്ബഹുലാ വാ ഏകവത്ഥുകാ വാ നാനാവത്ഥുകാ വാ, താസം താസം വസേന ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തവത്ഥുഗോത്തനാമആപത്തിഭേദേസു യം യം ഇച്ഛതി, തം തം ആദായ യോജനാ കാതബ്ബാ.

തത്രിദം പഠമാപത്തിവസേന മുഖമത്തനിദസ്സനം - തായ ആപന്നായ ഭിക്ഖുനിയാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ വുഡ്ഢാനം ഭിക്ഖുനീനം പാദേ വന്ദിത്വാ ഉക്കുടികം നിസീദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സവചനീയോ "അഹം, അയ്യേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം ഉസ്സയവാദം, സാഹം, അയ്യേ, സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഉസ്സയവാദായ പക്ഖമാനത്തം യാചാമീ"തി, ഏവം തിക്ഖത്തും യാചാപേത്വാ ബ്യത്തായ ഭിക്ഖുനിയാ പടിബലായ സങ്ഘോ ഞാപേതബ്ബോ -

"സുണാതു മേ, അയ്യേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമാ ഭിക്ഖുനീ ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം ഉസ്സയവാദം, സാ സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഉസ്സയവാദായ പക്ഖമാനത്തം യാചതി, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ ഇത്ഥന്നാമായ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഉസ്സയവാദായ പക്ഖമാനത്തം ദദേയ്യ, ഏസാ ഞത്തി.

“സുണാതു മേ, അയ്യേ, സങ്ഘോ, അയം ഇത്ഥന്നാമാ ഭിക്ഖുനീ...പേ.... ദുതിയമ്പി...പേ.... തതിയമ്പി ഏതമത്ഥം വദാമി, സുണാതു മേ, അയ്യേ, സങ്ഘോ...പേ.... സാ ഭാസേയ്യ. ദിന്നം സങ്ഘേന ഇത്ഥന്നാമായ ഭിക്ഖുനിയാ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഉസ്സയവാദായ പക്ഖമാനത്തം. ഖമതി സങ്ഘസ്സ, തസ്മാ തുണ്ഹീ, ഏവമേതം ധാരയാമീ”തി.

കമ്മവാചാപരിയോസാനേ “വത്തം സമാദിയാമി, മാനത്തം സമാദിയാമീ”തി സമാദിയിത്വാ സങ്ഘസ്സ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിത്തവത്തേന താവ വസിതുകാമായ തത്ഥേവ സങ്ഘമജ്ഝേ വാ പക്കന്താസു ഭിക്ഖുനീസു ഏകഭിക്ഖുനിയാ വാ ദുതിയികായ വാ സന്തികേ “വത്തം നിക്ഖിപാമി, മാനത്തം നിക്ഖിപാമീ”തി നിക്ഖിപിതബ്ബം. അഞ്ഞിസ്സാ പന ആഗന്തുകായ സന്തികേ ആരോചേത്വാ നിക്ഖിപിതബ്ബം, നിക്ഖിത്തകാലതോ പട്ഠായ പകതത്തട്ഠാനേ തിട്ഠതി, തതോ പുരേഅരുണേയേവ ചതൂഹി ഭിക്ഖുനീഹി തം ഭിക്ഖുനിം ഗഹേത്വാ ഗാമൂപചാരതോ ച ഭിക്ഖൂനം വിഹാരൂപചാരതോ ച ദ്വേ ലേഡ്ഡുപാതേ അതിക്കമിത്വാ മഹാമഗ്ഗാ ഓക്കമ്മ ഗുമ്ബവതിആദീഹി പടിച്ഛന്നേ ഓകാസേ നിസീദിതബ്ബം. ചതൂഹി ഭിക്ഖൂഹിപി തത്ഥ ഗന്തബ്ബം, ഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുനീനം അവിദൂരേ വിസും നിസീദിതബ്ബം. അഥ തായ ഭിക്ഖുനിയാ വുത്തനയേനേവ വത്തം സമാദിയിത്വാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ താവ ഏവം ആരോചേതബ്ബം -

“അഹം, അയ്യേ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം ഉസ്സയവാദം, സാഹം സങ്ഘം ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഉസ്സയവാദായ പക്ഖമാനത്തം യാചിം, തസ്സാ മേ സങ്ഘോ ഏകിസ്സാ ആപത്തിയാ ഉസ്സയവാദായ പക്ഖമാനത്തം അദാസി, സാഹം മാനത്തം ചരാമി, വേദയാമഹം, അയ്യേ, ‘വേദയതീ’തി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി.

തതോ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ ഏവം ആരോചേതബ്ബം “അഹം, അയ്യാ, ഏകം ആപത്തിം ആപജ്ജിം...പേ.... വേദയാമഹം, അയ്യാ, ‘വേദയതീ’തി മം സങ്ഘോ ധാരേതൂ”തി. ആരോചേത്വാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സേവ സന്തികേ നിസീദിതബ്ബം, തതോ പട്ഠായ ഭിക്ഖൂസു വാ, ദുതിയികം ഠപേത്വാ ഭിക്ഖുനീസു വാ പക്കന്താസുപി ഉഭതോസങ്ഘേ മാനത്തം ചിണ്ണമേവ ഹോതി. യാവ അരുണം ന ഉട്ഠഹതി, താവ യം പഠമം പസ്സതി ഭിക്ഖും വാ ഭിക്ഖുനിം വാ, തസ്സാ ആരോചേതബ്ബം. ഉട്ഠിതേ അരുണേ വത്തം നിക്ഖിപിത്വാ ഉപസ്സയം ഗന്തബ്ബം, ഏവം പഞ്ചദസ അരുണാ ഗഹേതബ്ബാ.

അനിക്ഖിത്തവത്തായ പന ആഗന്തുകേസു അസതി ചതുന്നം ഭിക്ഖൂനഞ്ച ഭിക്ഖുനീനഞ്ച ദേവസികം ആരോചേത്വാ, ആഗന്തുകേസു സതി സബ്ബേസമ്പി ആഗന്തുകാനം ആരോചേന്തിയാ പഞ്ചദസ ദിവസാനി പാരിവാസികക്ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ൭൬ ആദയോ) വുത്തനയേനേവ സമ്മാ വത്തിതബ്ബന്തി അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം (ചൂളവ॰ അട്ഠ॰ ൭൬ ആദയോ) വുത്തോ, **ചിണ്ണമാനത്തായ ഭിക്ഖുനിയാ**തി യദാ ഏവം ചിണ്ണമാനത്താ ഭിക്ഖുനീ ഹോതി, അഥസ്സാ **യത്ഥ സിയാ വീസതിഗണോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ**തി വുത്തനയേനേവ അബ്ഭാനകമ്മം കാതബ്ബം, സേസം ഉത്താനമേവാതി.

ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖേ

സങ്ഘാദിസേസവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

നിസ്സഗ്ഗിയകണ്ഡോ

൧. പത്തസന്നിചയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നിസ്സഗ്ഗിയേസു ആദിവഗ്ഗസ്സ താവ പഠമേ **പത്തസന്നിചയം കരേയ്യാ**തി പത്തസന്നിധിം കരേയ്യ, ഏകാഹം അനധിട്ഠഹിത്വാ വാ അവികപ്പേത്വാ വാ അധിട്ഠാനുപഗം പത്തം ഠപേയ്യാതി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ പത്തസന്നിചയവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസകഥാമഗ്ഗോ ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോ, തത്ര ഹി ദസാഹാതിക്കമേ ആപത്തി, ഇധ ഏകാഹാതിക്കമേതി ഏത്തകമേവ തസ്സ ച ഇമസ്സ ച നാനാകരണം, സേസം താദിസമേവാതി.

പത്തസന്നിചയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. അകാലചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **അകാലചീവര**ന്തി അത്ഥതേ കഥിനേ കഥിനമാസേഹി, അനത്ഥതേ ചീവരമാസതോ അഞ്ഞസ്മിം കാലേ ഉപ്പന്നം, യം വാ പന കാലേപി ആദിസ്സ ദിന്നം. **ആദിസ്സ ദിന്നം** നാമ ''സമ്പത്താ ഭാജേന്തൂ''തി വത്വാ വാ, ''ഇദം ഗണസ്സ, ഇദം തുമ്ഹാകം ദമ്മീ''തി വത്വാ വാ, ദാതുകാമതായ പാദമൂലേ ഠപേത്വാ വാ ദിന്നം. ഇച്ചേതം അകാലചീവരം ''കാലചീവര''ന്തി അധിട്ഠഹിത്വാ ഭാജാപേന്തിയാ പയോഗേ ദുക്കടം, യം അത്തനാ ലദ്ധം, തം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി. നിസ്സട്ഠം പടിലഭിത്വാപി യഥാദാനേയേവ ഉപനേതബ്ബം, അഞ്ഞസ്മിമ്പി ഏവരൂപേ സിക്ഖാപദേ ഏസേവ നയോ.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ അകാലചീവരം ''കാലചീവര''ന്തി അധിട്ഠഹിത്വാ ഭാജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അകാലചീവരേ വേമതികായ, കാലചീവരേ അകാലചീവരസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച ദുക്കടം. ഉഭോസു കാലചീവരസഞ്ഞായ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അകാലചീവരതാ, തഥാസഞ്ഞിതാ, ''കാലചീവര''ന്തി അധിട്ഠായ ലേസേന ഭാജാപനം, പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

അകാലചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ചീവരപരിവത്തനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ഹന്ദാ**തി ഗണ്ഹ. **അച്ഛിന്ദേയ്യാ**തി സയം അച്ഛിന്ദന്തിയാ ബന്ധിത്വാ ഠപിതേസു ബഹൂസുപി ഏകാപത്തി, ഇതരേസു വത്ഥുഗണനായ ആപത്തിയോ. അച്ഛിന്ദാപനേ പന ഏകായ ആണത്തിയാ ബഹൂസു അച്ഛിന്നേസുപി ഏകാവാപത്തി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ചീവരം പരിവത്തേത്വാ അച്ഛിന്ദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, അഞ്ഞസ്മിം പരിക്ഖാരേ തികദുക്കടം, അനുപസമ്പന്നായ ചീവരേപി

തികദുക്കടമേവ. യാ പന തായ വാ ദിയ്യമാനം, തസ്സാ വാ വിസ്സാസം ഗണ്ഹാതി, തസ്സാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, പരിവത്തിതചീവരസ്സ വികപ്പനുപഗതാ, സകസഞ്ഞായ അച്ഛിന്ദനം വാ അച്ഛിന്ദാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

ചീവരപരിവത്തനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. അഞ്ഞവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **വിഞ്ഞാപേത്വാ**തി ജാനാപേത്വാ, ''ഇദം നാമ ആഹരാ''തി യാചിത്വാ വാ. **അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേയ്യാ**തി യം പുബ്ബേ ''കിന്തേ, അയ്യേ, അഫാസു, കിം ആഹരിയതൂ''തി വുത്തായ വിഞ്ഞാപിതം, തം പടിക്ഖിപിത്വാ തഞ്ചേവ അഞ്ഞഞ്ച ഗഹേതുകാമാ തതോ അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേയ്യ, തസ്സാ വിഞ്ഞത്തിയാ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപേത്വാ അഞ്ഞം വിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനഞ്ഞേ ദ്വികദുക്കടം. അനഞ്ഞേ അനഞ്ഞസഞ്ഞായ പന, തസ്മിം അപ്പഹോന്തേ പുന തഞ്ഞേവ, അഞ്ഞേനപി അത്ഥേ സതി തേന സദ്ധിം അഞ്ഞഞ്ച, യഞ്ച വിഞ്ഞത്തം, തതോ ചേ അഞ്ഞം സമഗ്ഘതരം ഹോതി, ഇമം ആനിസംസം ദസ്സേത്വാ സുദ്ധം അഞ്ഞമേവ ച വിഞ്ഞാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ലേസേന ഗഹേതുകാമതാ, അഞ്ഞസ്സ വിഞ്ഞാപനം, പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനീതി.

അഞ്ഞവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. അഞ്ഞചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **അഞ്ഞം ചേതാപേത്വാ**തി അത്തനോ കപ്പിയഭണ്ഡേന ''ഇദം നാമ ആഹരാ''തി അഞ്ഞം പരിവത്താപേത്വാ. **അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യാ**തി ''ഏവം മേ ഇദം ദത്വാ അഞ്ഞമ്പി ആഹരിസ്സതീ''തി മഞ്ഞമാനാ ''ന മേ ഇമിനാ അത്ഥോ, ഇദം നാമ മേ ആഹരാ''തി തതോ അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യ. തസ്സാ ചേതാപനപ്പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന തേന വാ അഞ്ഞേന വാ മൂലേന ആഹടം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി, സേസം ചതുത്ഥസദിസമേവാതി.

അഞ്ഞചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. പഠമസങ്ഘികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **അഞ്ഞദത്ഥികേനാ**തി അഞ്ഞസ്സത്ഥായ ദിന്നേന. **അഞ്ഞുദ്ദിസികേനാ**തി അഞ്ഞം ഉദ്ദിസിത്വാ ദിന്നേന. **സങ്ഘികേനാ**തി സങ്ഘസ്സ പരിച്ചത്തേന. **പരിക്ഖാരേനാ**തി കപ്പിയഭണ്ഡേന. **അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യാ**തി ''ഇദം നാമ പരിഭുഞ്ജേയ്യാഥാ''തി യം ഉദ്ദിസിത്വാ നിയമേത്വാ യോ പരിക്ഖാരോ ദിന്നോ, തതോ അഞ്ഞം പരിവത്താപേയ്യ, തസ്സാ പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ താദിസേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞം ചേതാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനഞ്ഞദത്ഥികേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന അനഞ്ഞദത്ഥികസഞ്ഞായ, സേസകം ഉപനേന്തിയാ, ''തുമ്ഹേഹി ഏതദത്ഥായ ദിന്നോ, അമ്ഹാകഞ്ച ഇമിനാ നാമ അത്ഥോ''തി സാമികേ അപലോകേത്വാ ഉപനേന്തിയാ, യദാ ഭിക്ഖുനിയോ വിഹാരമ്പി ഛഡ്ഡേത്വാ പക്കമന്തി, ഏവരൂപാസു ആപദാസു ഉപനേന്തീനം, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം ചതുത്ഥസദിസമേവാതി.

പഠമസങ്ഘികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ദുതിയസങ്ഘികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **സഞ്ഞാചികേനാ**തി സയം യാചിതകേനാപി. ഏതദേവേത്ഥ നാനാകരണം, സേസം ഛട്ഠസദിസമേവാതി.

ദുതിയസങ്ഘികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. പഠമഗണികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **മഹാജനികേനാ**തി ഗണസ്സ പരിച്ചത്തേന, ഇദമേത്ഥ ഛട്ഠതോ നാനാകരണം.

പഠമഗണികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. ദുതിയഗണികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **സഞ്ഞാചികേനാ**തി ഇദം അട്ഠമതോ അതിരിത്തം, സേസം ദ്വീസുപി ഛട്ഠസിക്ഖാപദസദിസമേവാതി.

ദുതിയഗണികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. പുഗ്ഗലികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **പുഗ്ഗലികേനാ**തി ഏകഭിക്ഖുനിയാ പരിച്ചത്തേന. **സഞ്ഞാചികേനാ**തി സയം യാചിതകേന ച. **അഞ്ഞം ചേതാപേയ്യാ**തി യം ഉദ്ദിസിത്വാ ദിന്നം, തതോ അഞ്ഞം ചേതാപേന്തിയാ പയോഗേ ദുക്കടം, പടിലാഭേന നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ താദിസേന പരിക്ഖാരേന അഞ്ഞം ചേതാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം ഛട്ഠസദിസമേവാതി.

പുഗ്ഗലികചേതാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

പത്തവഗ്ഗോ പഠമോ.

൧൧. ഗരുപാവുരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയസ്സ പഠമേ **ഗരുപാവുരണ**ന്തി സീതകാലേ പാവുരണം. **ചതുക്കംസപരമ**ന്തി **കംസോ** നാമ ചതുക്കഹാപണികോ ഹോതി, തസ്മാ

സോളസകഹാപണഗ്ഘനകം. **ചേതാപേതബ്ബ**ന്തി ഠപേത്വാ സഹധമ്മികേ ച ഞാതകപ്പവാരിതേ ച അഞ്ഞേന കിസ്മിഞ്ചിദേവ ഗുണേ പരിതുട്ഠേന "വദേഥായ്യേ, യേനത്ഥോ"തി വുത്തായ വിഞ്ഞാപേതബ്ബം. **തതോ ചേ ഉത്തരി**തി തതുത്തരി വിഞ്ഞാപേന്തിയാ ദുക്കടം, പടിലദ്ധം നിസ്സഗ്ഗിയം ഹോതി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ രാജാനം കമ്ബലം വിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകചതുക്കംസേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന ഊനകസഞ്ഞായ, ചതുക്കംസപരമം ചേതാപേന്തിയാ, ഞാതകപ്പവാരിതേ വാ, അഞ്ഞസ്സ വാ അത്ഥായ, അത്തനോ വാ ധനേന, മഹഗ്ഘം ചേതാപേന്തം അപ്പഗ്ഘം ചേതാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഗരുപാവുരണതാ, അതിരേകചതുക്കംസതാ, അനനുഞ്ഞാതട്ഠാനേ വിഞ്ഞത്തി, പടിലാഭോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനീതി.

ഗരുപാവുരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ലഹുപാവുരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ലഹുപാവുരണ**ന്തി ഉണ്ഹകാലേ പാവുരണം. **അഡ്ഢതേയ്യകംസപരമ**ന്തി ദസകഹാപണഗ്ഘനകം, സേസം പഠമസദിസമേവാതി.

ലഹുപാവുരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഇതോ പരാനി ഇമസ്മിം വഗ്ഗേ അട്ഠ, തതിയവഗ്ഗേ ദസാതി ഇമാനി അട്ഠാരസ സിക്ഖാപദാനി ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാനീതി.

ജാതരൂപവഗ്ഗോ തതിയോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ അയ്യായോ തിംസ നിസ്സഗ്ഗിയാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാതി ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പഞ്ഞത്താ സാധാരണാ അട്ഠാരസ, അസാധാരണാ ദ്വാദസാതി ഏവം തിംസ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖേ

നിസ്സഗ്ഗിയപാചിത്തിയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

പാചിത്തിയകണ്ഡോ

൧. ലസുണവഗ്ഗോ

൧. ലസുണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പാചിത്തിയേസു ലസുണവഗ്ഗസ്സ താവ പഠമേ **ലസുണ**ന്തി മഗധരട്ഠേ ജാതം ആമകം ഭണ്ഡികലസുണമേവ, ന ഏകദ്വിതിമിഞ്ജകം. തഞ്ഹി "ഖാദിസ്സാമീ"തി പടിഗ്ഗണ്ഹന്തിയാ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ലസുണം ഹരാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അലസുണേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന അലസുണസഞ്ഞായ, പലണ്ഡുകേ, ഭഞ്ജനകേ, ഹരിതകേ, ചാപലസുണേ, സൂപസമ്പാകേ, മംസസമ്പാകേ, തേലസമ്പാകേ, സാളവേ, ഉത്തരിഭങ്ഗേ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആമകലസുണഞ്ചേവ, അജ്ഝോഹരണഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ലസുണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. സമ്ബാധലോമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **സമ്ബാധേ**തി പടിച്ഛന്നോകാസേ, ഉപകച്ഛകേസു ച മുത്തകരണേ ചാതി അത്ഥോ. **സംഹരാപേയ്യാ**തി ഏത്ഥ ഖുരസണ്ഡാസകത്തരിആദീസു യേന കേനചി സംഹരാപേന്തിയാ പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം, ന ലോമഗണനായ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ സമ്ബാധേ ലോമം സംഹരാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അത്തനോ അത്ഥായ അഞ്ഞം ആണാപേന്തിയാ സാണത്തികം, ആപത്തിഭേദോനത്ഥി. ആബാധപച്ചയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആബാധാഭാവോ, സമ്ബാധേ ലോമസംഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഭിക്ഖുനിയാ സദ്ധിം ഏകദ്ധാനമഗ്ഗഗമനസിക്ഖാപദസദിസാനീതി.

സമ്ബാധലോമസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. തലഘാതകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **തലഘാതകേ**തി അന്തമസോ ഉപ്പലകേസരേനാപി മുത്തകരണസ്സ തലഘാതനേ മുത്തകരണമ്ഹി പഹാരദാനേ പാചിത്തിയന്തി അത്ഥോ.

സാവത്ഥിയം ദ്വേ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ തലഘാതകരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, പുരിമനയേനേവ സാണത്തികം, ആപത്തിഭേദോ നത്ഥി. ഇതോ പരം പന യത്ഥ നത്ഥി, തത്ഥ അവത്വാവ ഗമിസ്സാമ. ആബാധപച്ചയാ ഗണ്ഡം വാ വണം വാ പഹരന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആബാധാഭാവോ, മുത്തകരണേ പഹാരദാനം, ഫസ്സസാദിയനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനീതി.

തലഘാതകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ജതുമട്ഠകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ജതുമട്ഠകേ**തി ജതുനാ കതേ മട്ഠദണ്ഡകേ. വത്ഥുവസേനേതം വുത്തം, കാമരാഗേന പന ഉപ്പലകേസരമ്പി പവേസേന്തിയാ ആപത്തി.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ജതുമട്ഠകസാദിയനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം തതിയസദിസമേവാതി.

ജതുമട്ഠകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ഉദകസുദ്ധികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഉദകസുദ്ധിക**ന്തി മുത്തകരണസ്സ ധോവനം. **ആദിയമാനായാ**തി കരോന്തിയാ. **ദ്വങ്ഗുലപബ്ബപരമം ആദാതബ്ബ**ന്തി ദ്വീസു അങ്ഗുലീസു ഏകേകം കത്വാ ദ്വങ്ഗുലപബ്ബപരമം ആദാതബ്ബം. **തം അതിക്കാമേന്തിയാ**തി സചേ ധോവനകാലേ രാഗവസേന വിത്ഥാരതോ തതിയായ അങ്ഗുലിയാ അഗ്ഗപബ്ബം, ഗമ്ഭീരതോ ഏകിസ്സാവ അങ്ഗുലിയാ തതിയപബ്ബം പവേസേതി പാചിത്തിയം.

സക്കേസു അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ അതിഗമ്ഭീരം ഉദകസുദ്ധികം ആദിയനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, ഊനകദ്വങ്ഗുലപബ്ബേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന ഊനകസഞ്ഞായ, ദ്വങ്ഗുലപബ്ബപരമം ആദിയന്തിയാ, ആബാധപച്ചയാ അതിരേകമ്പി, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി, സേസം തതിയസദിസമേവാതി.

ഉദകസുദ്ധികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഉപതിട്ഠനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **ഭുഞ്ജന്തസ്സാ**തി പഞ്ചന്നം ഭോജനാനം അഞ്ഞതരം ഭുഞ്ജതോ. **പാനീയേനാ**തി സുദ്ധേന വാ ഉദകേന, തക്കാദീസു വാ അഞ്ഞതരേന. **വിധൂപനേനാ**തി യായ കായചി ബീജനിയാ. **ഉപതിട്ഠേയ്യാ**തി യാ ഏതേസു ദ്വീസു അഞ്ഞതരം ഗഹേത്വാ ഹത്ഥപാസേ തിട്ഠതി, തസ്സാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ഭുഞ്ജന്തസ്സ ഏവം തിട്ഠനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, ഹത്ഥപാസം വിജഹിത്വാ ഖാദനീയം ഖാദന്തസ്സ ഉപതിട്ഠന്തിയാ ദുക്കടം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം. "ഇമം പിവഥ, ഇമിനാ ബീജഥാ"തി ഏവം ദേന്തിയാ വാ, ദാപേന്തിയാ വാ, അനുപസമ്പന്നം വാ ഉപതിട്ഠാപനത്ഥം ആണാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഭുഞ്ജന്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ ഹത്ഥപാസേ ഠാനം, പാനീയസ്സ വാ വിധൂപനസ്സ വാ ഗഹണന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ഉപതിട്ഠനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ആമകധഞ്ഞസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **വിഞ്ഞത്വാ**തി അന്തമസോ മാതരമ്പി യാചിത്വാ. **ഭുഞ്ജേയ്യാ**തി അജ്ഝോഹരേയ്യ. ഏത്ഥ ച വിഞ്ഞത്തി ചേവ ഭോജനഞ്ച പമാണം, തസ്മാ സയം വിഞ്ഞത്വാ അഞ്ഞായ ഭജ്ജനാദീനി കാരാപേത്വാ വാ , അഞ്ഞായ വിഞ്ഞാപേത്വാ സയം ഭജ്ജനാദീനി കത്വാ വാ പടിഗ്ഗഹണതോ പട്ഠായ യാവ ദന്തേഹി സംഖാദനം, താവ പുബ്ബപ്പയോഗേസു ദുക്കടാനി, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ആമകധഞ്ഞം വിഞ്ഞാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സയം വാ അഞ്ഞായ വാ അവിഞ്ഞത്തിയാ ലദ്ധം ഭജ്ജനാദീനി കത്വാ വാ കാരേത്വാ വാ ഭുഞ്ജന്തിയാ ദുക്കടം, അഞ്ഞായ വിഞ്ഞത്തിയാ ലദ്ധം പന സയം ഭജ്ജനാദീനി കത്വാപി കാരേത്വാപി ഭുഞ്ജന്തിയാ ദുക്കടമേവ. ആബാധേ സതി സേദകമ്മാദീനം അത്ഥായ വിഞ്ഞാപേന്തിയാ, അവിഞ്ഞത്തിയാ ലബ്ഭമാനം നവകമ്മത്ഥായ സമ്പടിച്ഛന്തിയാ, ഞാതകപ്പവാരിതട്ഠാനേ മുഗ്ഗമാസാദിഅപരണ്ണം വിഞ്ഞാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സത്തന്നം

ധഞ്ഞാനം അഞ്ഞതരസ്സ വിഞ്ഞാപനം വാ വിഞ്ഞാപാപനം വാ, പടിലാഭോ, ഭജ്ജനാദീനി കത്വാ വാ കാരേത്വാ വാ അജ്ഝോഹരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദ്ധാനമഗ്ഗസിക്ഖാപദസദിസാനീതി.

ആമകധഞ്ഞസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. പഠമഉച്ചാരഛഡ്ഡനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **സങ്കാര**ന്തി കചവരം. **വിഘാസ**ന്തി യംകിഞ്ചി പരിഭുത്താവസേസം ഉച്ഛിട്ഠോദകമ്പി ദന്തകട്ഠമ്പി, അട്ഠികചലകേസു പന വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി. **തിരോകുട്ടേ വാ തിരോപാകാരേ വാ**തി യസ്സകസ്സചി കുട്ടസ്സ വാ പാകാരസ്സ വാ പരതോ. **ഛഡ്ഡേയ്യ വാ ഛഡ്ഡാപേയ്യ വാ**തി സബ്ബാനിപേതാനി ഏകതോ ഛഡ്ഡേന്തിയാ ഏകപ്പയോഗേ ഏകാപത്തി, സകിം ആണത്തിയാ ബഹുകേപി ഛഡ്ഡിതേ ഏകാവ.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ഉച്ചാരം തിരോകുട്ടേ ഛഡ്ഡനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാണത്തികം, ഭിക്ഖുസ്സ ദുക്കടം , ഓലോകേത്വാ വാ അവലഞ്ജേ വാ ഛഡ്ഡേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉച്ചാരാദിഭാവോ, അനോലോകനം, വലഞ്ജനട്ഠാനം, തിരോകുട്ടതിരോപാകാരതാ, ഛഡ്ഡനം വാ ഛഡ്ഡാപനം വാതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

പഠമഉച്ചാരഛഡ്ഡനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. ദുതിയഉച്ചാരഛഡ്ഡനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ഹരിതേ**തി ഖേത്തേ വാ നാളികേരാദിആരാമേ വാ യത്ഥകത്ഥചി രോപിമഹരിതട്ഠാനേ. താനി വത്ഥൂനി ഛഡ്ഡേന്തിയാ വാ ഛഡ്ഡാപേന്തിയാ വാ പുരിമനയേനേവ ആപത്തി, താദിസേ ഠാനേ നിസീദിത്വാ അന്തമസോ ഉദകം പിവിത്വാ മത്ഥകച്ഛിന്നം നാളികേരമ്പി ഛഡ്ഡേന്തിയാ ആപത്തിയേവ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഉച്ചാരാദീനി ഹരിതേ ഛഡ്ഡനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സാണത്തികം, തികപാചിത്തിയം, ഭിക്ഖുനോ ദുക്കടം, ഭിക്ഖുനിയാപി നിക്ഖിത്തബീജേ ഖേത്തേ യാവ അങ്കുരോ ന ഉട്ഠഹതി, താവ ദുക്കടം, അഹരിതേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന അഹരിതസഞ്ഞായ ഛഡ്ഡിതഖേത്തേ വാ, സാമികേ അപലോകേത്വാ വാ ഛഡ്ഡേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം അട്ഠമസദിസമേവാതി.

ദുതിയഉച്ചാരഛഡ്ഡനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. നച്ചഗീതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **നച്ച**ന്തി അന്തമസോ മോരനച്ചമ്പി. **ഗീത**ന്തി അന്തമസോ ധമ്മഭാണകഗീതമ്പി. **വാദിത**ന്തി അന്തമസോ ഉദകഭേരിവാദിതമ്പി. **ദസ്സനായാ**തി ഏതേസു യംകിഞ്ചി ദസ്സനായ ഗച്ഛന്തിയാ പദേ പദേ ദുക്കടം, യത്ഥ ഠിതാ പസ്സതി വാ സുണാതി വാ, ഏകപ്പയോഗേ ഏകാപത്തി, തം തം ദിസം ഓലോകേന്തിയാ പയോഗേ പയോഗേ ആപത്തി.

രാജഗഹേ ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ നച്ചാദീനി ദസ്സനായ ഗമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സയം താനി വത്ഥൂനി കരോന്തിയാ, അഞ്ഞം വാ ആണാപേന്തിയാ, ‘‘ചേതിയസ്സ ഉപഹാരം ദേഥാ’’തി ഈദിസേന പരിയായേന വാ ഭണന്തിയാ, ‘‘ചേതിയസ്സ ഉപഹാരം കരോമാ’’തി വാ വുത്തേ ‘‘സാധൂ’’തി സമ്പടിച്ഛന്തിയാ ച പാചിത്തിയമേവാതി സബ്ബഅട്ഠകഥാസു (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൮൩൫-൮൩൭) വുത്തം, ഭിക്ഖുനോ സബ്ബത്ഥ ദുക്കടം. ‘‘തുമ്ഹാകം ചേതിയസ്സ ഉപട്ഠാനം കരോമാ’’തി വുത്തേ

പന “ഉപട്ഠാനകരണം നാമ സുന്ദര”ന്തി ഈദിസം പരിയായം ഭണന്തിയാ, ആരാമേ ഠത്വാ പസ്സന്തിയാ വാ സുണന്തിയാ വാ, തഥാ അത്തനോ ഠിതോകാസം ആഗന്ത്വാ പയോജിതം പടിപഥം ഗച്ഛന്തിയാ സമ്മുഖീഭൂതം സലാകഭത്താദികേ സതി കരണീയേ ഗന്ത്വാ, ആപദാസു വാ സമജ്ജട്ഠാനം പവിസിത്വാപി പസ്സന്തിയാ വാ സുണന്തിയാ വാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. നച്ചാദീനം അഞ്ഞതരതാ, അഞ്ഞത്ര അനുഞ്ഞാതകാരണാ ഗമനം, ദസ്സനം വാ സവനം വാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനി, ഇദം പന ലോകവജ്ജം, അകുസലചിത്തം, തിവേദനന്തി.

നച്ചഗീതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ലസുണവഗ്ഗോ പഠമോ.

൨. രത്തന്ധകാരവഗ്ഗോ

൧. രത്തന്ധകാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അന്ധകാരവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **രത്തന്ധകാരേ**തി രത്തിഅന്ധകാരേ. **അപ്പദീപേ**തി പജ്ജോതചന്ദസൂരിയഅഗ്ഗീസു ഏകേകേനാപി അനോഭാസിതേ. **പുരിസേനാ**തി സന്തിട്ഠിതും സല്ലപിതുഞ്ച വിഞ്ഞുനാ മനുസ്സപുരിസേന സദ്ധിം. **സന്തിട്ഠേയ്യ വാ**തി ഹത്ഥപാസേ ഠിതമത്തായ പാചിത്തിയം. **സല്ലപേയ്യാ**തി തത്ഥ ഠത്വാ ഗേഹസിതകഥം കഥേന്തിയാപി പാചിത്തിയമേവ.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ഏവം സന്തിട്ഠനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, പുരിസസ്സ ഹത്ഥപാസം വിജഹിത്വാ, യക്ഖാദീനം ഹത്ഥപാസം അവിജഹിത്വാപി സന്തിട്ഠന്തിയാ, സല്ലപേന്തിയാ വാ ദുക്കടം, യംകിഞ്ചി വിഞ്ഞും ദുതിയം ഗഹേത്വാ ഏവം കരോന്തിയാ, അരഹോപേക്ഖായ, അഞ്ഞവിഹിതായ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. രത്തന്ധകാരതാ, പുരിസസ്സ ഹത്ഥപാസേ ഠാനം വാ സല്ലപനം വാ, സഹായാഭാവോ, രഹോപേക്ഖതാതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. ഥേയ്യസത്ഥസമുട്ഠാനം, കിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, ലോകവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, അകുസലചിത്തം, തിവേദനന്തി.

രത്തന്ധകാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. പടിച്ഛന്നോകാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **പടിച്ഛന്നേ ഓകാസേ**തി കുട്ടാദീസു യേന കേനചി പടിച്ഛന്നേ, ഇദമേവേത്ഥ നാനത്തം.

പടിച്ഛന്നോകാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. അജ്ഝോകാസസല്ലപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **അജ്ഝോകാസേ**തി നാനം, സേസം ഉഭയത്ഥാപി പഠമസദിസമേവാതി.

അജ്ഝോകാസസല്ലപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ദുതിയികഉയ്യോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **രഥികായാ**തി രച്ഛായം. **ബ്യൂഹേ**തി അനിവിദ്ധരച്ഛായം . **സിങ്ഘാടകേ**തി ചച്ചരേ. **നികണ്ണികം വാ ജപ്പേയ്യാ**തി കണ്ണമൂലേ കിഞ്ചി ജപ്പേയ്യ. **ഉയ്യോജേയ്യാ**തി അനാചാരം ചരിതുകാമതായ “ഗച്ഛ ത്വ”ന്തി ദുതിയികം ഉയ്യോജേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി പുരിമനയേനേവ താവ സന്തിട്ഠനാദീസു തീണി പാചിത്തിയാനി, ഉയ്യോജേന്തിയാ പന ഉയ്യോജനേ ച ഹത്ഥപാസവിജഹനേ ച ദുക്കടം, വിജഹിതേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏവം സന്തിട്ഠനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം പുരിമത്തയസദിസമേവ. അനാപത്തിയം പന "ന അനാചാരം ആചരിതുകാമാ, സതി കരണീയേ ദുതിയികം ഭിക്ഖുനിം ഉയ്യോജേതീ"തി (പാചി॰ ൮൭൨) ഏത്തകം അധികന്തി.

ദുതിയികഉയ്യോജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. അനാപുച്ഛാപക്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **പുരേഭത്ത**ന്തി അരുണുഗ്ഗമനം ഉപാദായ യാവ മജ്ഝന്ഹികം. **ആസനേ**തി പല്ലങ്കസ്സോകാസഭൂതേ. **സാമികേ അനാപുച്ഛാ**തി തസ്മിം കുലേ യംകിഞ്ചി വിഞ്ഞും മനുസ്സം അനാപുച്ഛാ. **പക്കമേയ്യാ**തി ഏത്ഥ ഛന്നസ്സ അന്തോ നിസീദിത്വാ അനോവസ്സകം അജ്ഝോകാസേ ഉപചാരം അതിക്കാമേന്തിയാ പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ അനാപുച്ഛാ പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, പല്ലങ്കസ്സ അനോകാസേ ദുക്കടം, തഥാ ആപുച്ഛിതേ അനാപുച്ഛിതസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച. ആപുച്ഛിതസഞ്ഞായ പന, അസംഹാരിമേ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പുരേഭത്തതാ, അന്തരഘരേ നിസജ്ജാ, ആസനസ്സ പല്ലങ്കോകാസതാ, അഞ്ഞത്ര അനുഞ്ഞാതകാരണാ അനാപുച്ഛനം, വുത്തപരിച്ഛേദാതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

അനാപുച്ഛാപക്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. അനാപുച്ഛാഅഭിനിസീദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **പച്ഛാഭത്ത**ന്തി മജ്ഝന്ഹികേ വീതിവത്തേ യാവ സൂരിയസ്സ അത്ഥങ്ഗമാ. **അഭിനിസീദേയ്യ വാ**തി ആദിമ്ഹി നിസീദിത്വാ ഗച്ഛന്തിയാ ഏകാ ആപത്തി, അനിസീദിത്വാ നിപജ്ജിത്വാവ ഗച്ഛന്തിയാപി ഏകാ, നിസീദിത്വാ നിപജ്ജന്തിയാ ദ്വേ.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ആസനേ അഭിനിസീദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം , സേസം പഞ്ചമസദിസമേവ. യഥാ പന തത്ഥ അസംഹാരിമേ, ഏവമിധ ധുവപഞ്ഞത്തേ അനാപത്തീതി.

അനാപുച്ഛാഅഭിനിസീദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. അനാപുച്ഛാസന്ഥരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **വികാലേ**തി അത്ഥങ്ഗതേ സൂരിയേ. **സേയ്യ**ന്തി അന്തമസോ പണ്ണസന്ഥാരമ്പി, സേസം ഛട്ഠസദിസമേവ.

ഇദം പന സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ വികാലേ കുലാനി ഉപസങ്കമിത്വാ സാമികേ അനാപുച്ഛിത്വാ സേയ്യം സന്ഥരിത്വാ അഭിനിസീദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അനാപത്തിയഞ്ചേത്ഥ ധുവപഞ്ഞത്തം നാമ നത്ഥീതി.

അനാപുച്ഛാസന്ഥരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. പരഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ദുഗ്ഗഹിതേന ദൂപധാരിതേനാ**തി യം വുത്തം, തതോ അഞ്ഞഥാ ഗഹിതേന ച ഉപധാരിതേന ച. **പര**ന്തി "അഹം കിരയ്യേ അയ്യം ന സക്കച്ചം ഉപട്ഠഹാമീ"തിആദിനാ (പാചി॰ ൮൮൦) നയേന ഉപസമ്പന്നം ഉജ്ഝാപേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ഏവം പരം ഉജ്ഝാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നായ തികദുക്കടം, ഉമ്മത്തികാദീനംയേവ അനാപത്തി. ദുഗ്ഗഹിതതാ, ഉജ്ഝാപനം, യം ഉജ്ഝാപേതി, തസ്സാ ഉപസമ്പന്നതാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

പരഉജ്ഝാപനകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. പരഅഭിസപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **അഭിസപേയ്യാ**തി സപഥം കരേയ്യ. തത്ഥ "നിരയേ ഉപപജ്ജാമി, നിരയേ ഉപപജ്ജതൂ"തിഏവമാദീനി വദമാനാ **നിരയേന അഭിസപതി** നാമ, അക്കോസതീതി അത്ഥോ. "ഗിഹിനീ ഹോമി, ഗിഹിനീ ഹോതൂ"തിഏവമാദീനി വദമാനാ **ബ്രഹ്മചരിയേന**. തസ്സാ വാചായ വാചായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ചണ്ഡകാളിം ആരബ്ഭ ഏവം അഭിസപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നായ തികദുക്കടം, തിരച്ഛാനയോനിയാ വാ പേത്തിവിസയേന വാ മനുസ്സദോഭഗ്ഗേന വാ അഭിസപനേ ദുക്കടം. അത്ഥധമ്മാനുസാസനിപുരേക്ഖാരാനം ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. നിരയേന വാ ബ്രഹ്മചരിയേന വാ അഭിസപനം , ഉപസമ്പന്നതാ, അത്ഥധമ്മപുരേക്ഖാരാദീനം അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അട്ഠമസദിസാനേവാതി.

പരഅഭിസപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. രോദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **വധിത്വാ**തി ഹത്ഥാദീഹി പഹരിത്വാ, ഉഭയം കരോന്തിയാവ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ചണ്ഡകാളിം ആരബ്ഭ അത്താനം വധിത്വാ രോദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, കേവലം വധന്തിയാ വാ രോദന്തിയാ വാ ദുക്കടമേവ. ഞാതിരോഗഭോഗബ്യസനേഹി ഫുട്ഠായ കേവലം രോദന്തിയാ ഏവ ന വധന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അത്താനം വധനഞ്ചേവ, രോദനഞ്ചാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയമേവാതി.

രോദനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

രത്തന്ധകാരവഗ്ഗോ ദുതിയോ.

൩. നഗ്ഗവഗ്ഗോ

൧. നഗ്ഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നഗ്ഗവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **നഗ്ഗാ**തി അനിവത്ഥാ വാ അപാരുതാ വാ. ഏവഞ്ഹി നഹായന്തിയാ സബ്ബപ്പയോഗേസു ദുക്കടം, നഹാനപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഏവം നഹാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഉദകസാടികചീവരേ അച്ഛിന്നേ വാ നട്ഠേ വാ, "മഹഗ്ഘം ഇദം ദിസ്വാ ചോരാപി ഹരേയ്യു"ന്തി ഏവരൂപാസു ആപദാസു വാ നഹായന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. നഗ്ഗതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, നഹാനപരിയോസാനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

നഗ്ഗസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഉദകസാടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അപ്പമാണികായോ ഉദകസാടികായോ ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ സബ്ബം രതനവഗ്ഗേ നിസീദനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

ഉദകസാടികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **വിസിബ്ബേത്വാ**തി ദുസ്സിബ്ബിതം പുനസിബ്ബനത്ഥായ വിസിബ്ബേത്വാ. **അനന്തരായികിനീ**തി ദസസു അന്തരായേസു ഏകേകസ്മിമ്പി അസതി. **അഞ്ഞത്ര ചതൂഹപഞ്ചാഹാ**തി വിസിബ്ബിതദിവസതോ പഞ്ച ദിവസേ അതിക്കാമേത്വാ ''നേവ സിബ്ബിസ്സാമി , ന സിബ്ബാപനായ ഉസ്സുക്കം കരിസ്സാമീ''തി ധുരം നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ചീവരം വിസിബ്ബേത്വാ ന സിബ്ബനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നായ തികദുക്കടം, തഥാ ഉഭിന്നമ്പി അഞ്ഞസ്മിം പരിക്ഖാരേ. യാ പന അന്തരായികിനീ വാ ഹോതി, പരിയേസിത്വാ വാ കിഞ്ചി ന ലഭതി, കരോന്തീ വാ പഞ്ചാഹം അതിക്കാമേതി, തസ്സാ ച, ഗിലാനായ ച, ആപദാസു ച, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. നിവാസനപാരുപനുപഗചീവരതാ, ഉപസമ്പന്നായ സന്തകതാ, സിബ്ബനത്ഥായ വിസിബ്ബനം വാ വിസിബ്ബാപനം വാ, അഞ്ഞത്ര അനുഞ്ഞാതകാരണാ പഞ്ചാഹാതിക്കമോ, ധുരനിക്ഖേപോതി ഇമാനേത്ഥ പഞ്ച അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനീതി.

ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. സങ്ഘാടിചാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ പഞ്ച അഹാനി പഞ്ചാഹം, പഞ്ചാഹമേവ **പഞ്ചാഹികം**. സങ്ഘാടീനം ചാരോ **സങ്ഘാടിചാരോ,** പരിഭോഗവസേന വാ ഓതാപനവസേന വാ സങ്ഘടിതട്ഠേന 'സങ്ഘാടീ'തി ലദ്ധനാമം തിചീവരം, ഉദകസാടികാ, സംകച്ചികാതി ഇമേസം പഞ്ചന്നം ചീവരാനം പരിവത്തനന്തി അത്ഥോ. **അതിക്കാമേയ്യ പാചിത്തിയ**ന്തി ഛട്ഠേ അരുണുഗ്ഗമനേ ഏകസ്മിം ചീവരേ വുത്തനയേന അപരിവത്തിതേ ഏകാ ആപത്തി, പഞ്ചസു പഞ്ച.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ചീവരം നിക്ഖിപിത്വാ സന്തരുത്തരേന ജനപദചാരികം പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, പഞ്ചാഹാനതിക്കന്തേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന അനതിക്കന്തസഞ്ഞായ, പഞ്ചമം ദിവസം പഞ്ച ചീവരാനി നിവാസേന്തിയാ വാ പാരുപന്തിയാ വാ ഓതാപേന്തിയാ വാ, ഗിലാനായ, ''ഇദം മേ ചീവരം മഹഗ്ഘം ഈദിസേ ചോരഭയേ ന സക്കാ ധാരേതു''ന്തി ഏവരൂപാസു ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പഞ്ചന്നം ചീവരാനം അഞ്ഞതരതാ, പഞ്ചാഹാതിക്കമോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, അപരിവത്തനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനീതി.

സങ്ഘാടിചാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ചീവരസങ്കമനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ചീവരസങ്കമനീയ**ന്തി സങ്കമേതബ്ബം ചീവരം, അഞ്ഞിസ്സാ സന്തകം അനാപുച്ഛാ ഗഹിതം പുന പടിദാതബ്ബം പഞ്ചന്നം അഞ്ഞതരം ചീവരന്തി അത്ഥോ. **ധാരേയ്യാ**തി സചേ തം നിവാസേതി വാ പാരുപതി വാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ ഭിക്ഖുനിയാ ചീവരം ആദായ അനാപുച്ഛാ പാരുപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നായ തികദുക്കടം. യാ പന തായ വാ ദിന്നം, തം വാ ആപുച്ഛാ, അച്ഛിന്നനട്ഠചീവരികാ വാ ഹുത്വാ, ''ഇദം മേ ചീവരം മഹഗ്ഘം ഈദിസേ ചോരഭയേ ന സക്കാ ധാരേതു''ന്തി ഏവരൂപാസു ആപദാസു വാ ധാരേതി, തസ്സാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ചീവരസങ്കമനീയതാ, ഉപസമ്പന്നായ സന്തകതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, ധാരണന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമകഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ചീവരസങ്കമനീയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഗണചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **ഗണസ്സാ**തി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സ. **ചീവരലാഭ**ന്തി വികപ്പനുപഗമ്പി പച്ഛിമം ലഭിതബ്ബം ചീവരം. **അന്തരായം കരേയ്യാ**തി യഥാ തേ ദാതുകാമാ ന ദേന്തി, ഏവം പരക്കമേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി സചേ തസ്സാ വചനേന തേ ന ദേന്തി, ഭിക്ഖുനിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഗണസ്സ ചീവരലാഭന്തരായകരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അഞ്ഞസ്മിം പരിക്ഖാരേ ദുക്കടം, സമ്ബഹുലാനം പന ഏകഭിക്ഖുനിയാ വാ ചീവരലാഭേപി ദുക്കടമേവ. ''സമഗ്ഘകാലേ ദസ്സഥാ''തി ഏവം ആനിസംസം ദസ്സേത്വാ നിവാരേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വികപ്പനുപഗപച്ഛിമതാ, സങ്ഘസ്സ പരിണതഭാവോ, വിനാ ആനിസംസദസ്സനേന അന്തരായകരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

ഗണചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. പടിബാഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **ധമ്മികം ചീവരവിഭങ്ഗ**ന്തി സമഗ്ഗേന സങ്ഘേന സന്നിപതിത്വാ കരീയമാനം ചീവരവിഭങ്ഗ. **പടിബാഹേയ്യാ**തി പടിസേധേയ്യ, ഏവം പടിസേധേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ധമ്മികം ചീവരവിഭങ്ഗം പടിബാഹനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ധമ്മികേ വേമതികായ, അധമ്മികേ ധമ്മികസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച ദുക്കടം. ഉഭയത്ഥ അധമ്മികസഞ്ഞായ, ആനിസംസം ദസ്സേത്വാ പടിബാഹന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ചീവരവിഭങ്ഗസ്സ ധമ്മികതാ, ധമ്മികസഞ്ഞിതാ, വിനാ ആനിസംസേന പടിബാഹനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനേവാതി.

പടിബാഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ചീവരദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **സമണചീവര**ന്തി കപ്പകതം നിവാസനപാരുപനുപഗം, ഏവരൂപം ഠപേത്വാ പഞ്ച സഹധമ്മികേ മാതാപിതരോ ച യസ്സ കസ്സചി ഗഹട്ഠസ്സ വാ പബ്ബജിതസ്സ വാ പരിച്ചജിത്വാ ദേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ അഗാരികസ്സ സമണചീവരദാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഭിക്ഖുനോ ദുക്കടം. മാതാപിതൂനം പരിച്ചജിത്വാപി, അഞ്ഞേസം താവകാലികമേവ ദേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സമണചീവരതാ, ഠപേത്വാ സഹധമ്മികേ ച മാതാപിതരോ ച അഞ്ഞേസം ദാനം, അതാവകാലികതാതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സഞ്ചരിത്തസദിസാനീതി.

ചീവരദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. കാലഅതിക്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **ദുബ്ബലചീവരപച്ചാസായാ**തി ദുബ്ബലായ ചീവരപച്ചാസായ, ''സചേ സക്കോമ ദസ്സാമാ''തി ഏത്തകമത്തം സുത്വാ ഉപ്പാദിതായ ആസായാതി അത്ഥോ . **ചീവരകാലസമയം അതിക്കാമേയ്യാ**തി വസ്സംവുട്ഠഭിക്ഖുനീഹി കാലചീവരേ ഭാജിയമാനേ ''ആഗമേയ്യാഥ, അയ്യേ, അത്ഥി സങ്ഘസ്സ ചീവരപച്ചാസാ''തി വത്വാ തം ചീവരവിഭങ്ഗം ചീവരകാലം അതിക്കാമേയ്യ, തസ്സാ അനത്ഥതേ കഥിനേ വസ്സാനസ്സ പച്ഛിമമാസം, അത്ഥതേ കഥിനേ കഥിനുബ്ഭാരദിവസം അതിക്കാമേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ദുബ്ബലചീവരപച്ചാസായ ചീവരകാലസമയം അതിക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ദുബ്ബലചീവരേ വേമതികായ, അദുബ്ബലചീവരേ ദുബ്ബലചീവരസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച ദുക്കടം. ഉഭയത്ഥ അദുബ്ബലചീവരസഞ്ഞായ, കിഞ്ചാപി 'ന സക്കോമാ'തി വദന്തി, ''ഇദാനി പന തേസം കപ്പാസോ വാ ഉപ്പജ്ജിസ്സതി, സദ്ധോ വാ പുരിസോ ആഗമിസ്സതി, തസ്മിം ആഗതേ അദ്ധാ ദസ്സന്തീ''തി ഏവം ആനിസംസം ദസ്സേത്വാ നിവാരേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ദുബ്ബലചീവരതാ, ദുബ്ബലസഞ്ഞിതാ, വിനാ ആനിസംസേന നിവാരണന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനീതി.

കാലഅതിക്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. കഥിനുദ്ധാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **ധമ്മികം കഥിനുദ്ധാര**ന്തി സബ്ബാസം ഭിക്ഖുനീനം അകാലചീവരം ദാതുകാമേന ഉപാസകേന യത്തകോ അത്ഥാരമൂലികോ ആനിസംസോ, തതോ അധികം വാ സമകം വാ ദത്വാ യാചിതേന സമഗ്ഗേന ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേന യം കഥിനം ഞത്തിദുതിയകമ്മേന അന്തരാ ഉദ്ധരീയതി, തസ്സ സോ ഉദ്ധാരോ 'ധമ്മികോ'തി വുച്ചതി, ഏവരൂപം കഥിനുദ്ധാരന്തി അത്ഥോ. **പടിബാഹേയ്യാ**തി നിവാരേയ്യ, തസ്സ ഏവരൂപം കഥിനുദ്ധാരം നിവാരേന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ കഥിനുദ്ധാരം പടിബാഹനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസം സത്തമേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

കഥിനുദ്ധാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

നഗ്ഗവഗ്ഗോ തതിയോ.

൪. തുവട്ടവഗ്ഗോ

൧. ഏകമഞ്ചതുവട്ടനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തുവട്ടവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **തുവട്ടേയ്യു**ന്തി നിപജ്ജേയ്യും. താസു പന ഏകായ വാ നിപന്നായ അപരാ നിപജ്ജതു, ദ്വേപി വാ സഹേവ നിപജ്ജന്തു, ദ്വിന്നമ്പി പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ദ്വിന്നം ഏകമഞ്ചേ തുവട്ടനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സചേ പന ഏകായ നിപന്നായ ഏകാ നിസീദതി, ഉഭോ വാ നിസീദന്തി, താസം, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഏകമഞ്ചതാ, ദ്വിന്നം തുവട്ടനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ഏകമഞ്ചതുവട്ടനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഏകത്ഥരണതുവട്ടനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ ഏകം അത്ഥരണഞ്ചേവ പാവുരണഞ്ച ഏതാസന്തി **ഏകത്ഥരണപാവുരണാ,** സംഹാരിമാനം പാവാരത്ഥരണകടസാരകാദീനം ഏകം അന്തം അത്ഥരിത്വാ ഏകം പാരുപിത്വാ തുവട്ടേന്തീനമേതം അധിവചനം. **പാചിത്തിയ**ന്തി തംയേവ അത്ഥരിത്വാ തം പാരുപിത്വാ നിപജ്ജന്തീനം പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഏവം തുവട്ടനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അത്ഥരണേ വാ പാവുരണേ വാ ഏകസ്മിം ദുക്കടം, നാനത്ഥരണപാവുരണേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന നാനത്ഥരണപാവുരണസഞ്ഞായ, വവത്ഥാനം ദസ്സേത്വാ നിപജ്ജന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം പഠമസദിസമേവാതി.

ഏകത്ഥരണതുവട്ടനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. അഫാസുകരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **അഫാസു**ന്തി "ഇമിനാ ഇമിസ്സാ അഫാസു ഭവിസ്സതീ"തി അനാപുച്ഛാ പുരതോ ചങ്കമനട്ഠാനനിസ്സജ്ജാദയോ വാ ഉദ്ദിസഉദ്ദിസാപനപരിപുച്ഛനസജ്ഝായം വാ കരോന്തിയാ ചങ്കമനേ നിവത്തനഗണനായ, ഠാനാദീസു പയോഗഗണനായ, ഉദ്ദേസാദീസു പദഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ സഞ്ചിച്ച അഫാസുകരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നായ തികദുക്കടം, ന അഫാസുകാമതായ, ആപുച്ഛാ പുരതോ ചങ്കമനാദീനി കരോന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, അഫാസുകാമതാ, അഫാസുകരണം, അനാപുച്ഛനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

അഫാസുകരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. നഉപട്ഠാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ദുക്ഖിത**ന്തി ഗിലാനം. **സഹജീവിനി**ന്തി സദ്ധിവിഹാരിനിം. **നേവ ഉപട്ഠഹേയ്യാ**തി തസ്സാ ഉപട്ഠാനം സയം വാ അകരോന്തിയാ, പരേഹി വാ അകാരേന്തിയാ ധുരം നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ദുക്ഖിതം സഹജീവിനിം അനുപട്ഠാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അന്തേവാസിനിയാ വാ അനുപസമ്പന്നായ വാ ദുക്കടം, ദസസു അഞ്ഞതരന്തരായേ സതി പരിയേസിത്വാ അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഗിലാനതാ, സദ്ധിവിഹാരിതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, ഉപട്ഠാനേ ധുരനിക്ഖേപോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനീതി.

നഉപട്ഠാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഉപസ്സയം ദത്വാ**തി സകവാടബദ്ധം അത്തനോ പുഗ്ഗലികവിഹാരം ദത്വാ. **നിക്കഡ്ഢേയ്യാ**തി ബഹൂനിപി ദ്വാരാനി ഏകപ്പയോഗേന നിക്കഡ്ഢേന്തിയാ ഏകാ ആപത്തി, നാനാപയോഗേഹി പയോഗഗണനായ ആപത്തിയോ, ആണത്തിയമ്പി ഏസേവ നയോ. സചേ പന "ഇമഞ്ചിമഞ്ച ദ്വാരം അതിക്കാമേഹീ"തി ആണാപേതി, ഏകായ ആണത്തിയാ ഏവ ദ്വാരഗണനായ ആപത്തിയോ.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏതാദിസേ വത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അകവാടബദ്ധതോ ദുക്കടം, അനുപസമ്പന്നായ തികദുക്കടം, സകവാടബദ്ധതോ വാ അകവാടബദ്ധതോ വാ ഉഭിന്നമ്പി പരിക്ഖാരനിക്ഖിപനേ ദുക്കടമേവ, സേസം സങ്ഘികവിഹാരനിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയമേവാതി.

നിക്കഡ്ഢനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. സംസട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠം ഉത്താനപദത്ഥമേവ. സാവത്ഥിയം ചണ്ഡകാളിം ആരബ്ഭ സംസട്ഠവിഹാരവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ പഠമഅരിട്ഠസിക്ഖാപദേ വുത്തവിനിച്ഛയസദിസമേവാതി.

സംസട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. അന്തോരട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **അന്തോരട്ഠേ**തി യസ്സ വിജിതേ വിഹരതി, തസ്സ രട്ഠേ. **അസത്ഥികാ ചാരികന്തി** വിനാ സത്ഥേന ഗച്ഛന്തിയാ, ഗാമന്തരഗണനായ, അഗാമകേ അരഞ്ഞേ അദ്ധയോജനഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ വുത്തനയേനേവ ദേസചാരികം പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. സത്ഥേന സഹ ഗച്ഛന്തിയാ, ഖേമേ അപ്പടിഭയേ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അന്തോരട്ഠതാ, അഖേമതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, ചാരികം പക്കമനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

അന്തോരട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. തിരോരട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **തിരോരട്ഠേ**തി യസ്സ വിജിതേ വിഹരതി, തം ഠപേത്വാ അഞ്ഞസ്സ രട്ഠേ. സേസം സത്തമേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, നഗരം പനേത്ഥ രാജഗഹന്തി.

തിരോരട്ഠസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. അന്തോവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **അന്തോവസ്സന്തി** പുരിമം വാ തേമാസം, പച്ഛിമം വാ തേമാസം അവസിത്വാ തസ്സ വസ്സസ്സ അന്തോയേവ. ഇധ സത്താഹകരണീയേന വാ കേനചി ഉബ്ബാള്ഹായ വാ ആപദാസു വാ ഗച്ഛന്തിയാ ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം അട്ഠമസദിസമേവാതി.

അന്തോവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ചാരികനപക്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **വസ്സംവുട്ഠാ**തി പുരിമം വാ തേമാസം, പച്ഛിമം വാ തേമാസം വുട്ഠാ. **ഛപ്പഞ്ചയോജനാനീ**തി ഏത്ഥ പവാരേത്വാ പഞ്ച യോജനാനി ഗന്തുമ്പി വട്ടതി, ഛസു വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി. സചേ പന തീണി ഗന്ത്വാ തേനേവ മഗ്ഗേന പച്ചാഗച്ഛതി, ന വട്ടതി, അഞ്ഞേന ആഗന്തും വട്ടതി. ''വുത്തപ്പമാണം അദ്ധാനം ന ഗച്ഛിസ്സാമീ''തി ധുരേ നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

രാജഗഹേ സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ വസ്സം വസിത്വാ ചാരികം അപക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. അന്തരായേ സതി, പരിയേസിത്വാ ദുതിയികം ഭിക്ഖുനിം അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വസ്സംവുട്ഠതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, പഞ്ചയോജനാനതിക്കമോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനി, ഇദം പന അകിരിയം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

ചാരികനപക്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

തുവട്ടവഗ്ഗോ ചതുത്ഥോ.

൫. ചിത്താഗാരവഗ്ഗോ

൧. രാജാഗാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചിത്താഗാരവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **രാജാഗാര**ന്തി രഞ്ഞോ കീളനഘരം. **ചിത്താഗാര**ന്തി കീളനചിത്തസാലം. **ആരാമ**ന്തി കീളനഉപവനം. **ഉയ്യാന**ന്തി കീളനുയ്യാനം. **പോക്ഖരണി**ന്തി കീളനപോക്ഖരണിം. **ദസ്സനായാ**തി "ഏതേസു യംകിഞ്ചി പസ്സിസ്സാമീ"തി ഗച്ഛന്തിയാ പദേ പദേ ദുക്കടം, യത്ഥ ഠത്വാ പസ്സതി, തത്ഥ പദം അനുദ്ധരിത്വാ പഞ്ചാപി പസ്സന്തിയാ ഏകാവ ആപത്തി. സചേ പന തം തം വിലോകേത്വാ പസ്സതി, ഗീവം പരിവത്തനപ്പയോഗഗണനായ ആപത്തിയോ, ന ഉമ്മീലനഗണനായ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ചിത്താഗാരം ദസ്സനായ ഗമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഭിക്ഖുസ്സ സബ്ബത്ഥ ദുക്കടം, അവസേസോ വിനിച്ഛയോ നച്ചദസ്സനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബോതി.

രാജാഗാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ആസന്ദിപരിഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **ആസന്ദീ** നാമ അതിക്കന്തപ്പമാണാ വുച്ചതി. **പല്ലങ്കോ** നാമ സംഹാരിമേന വാളേന കതോതി വുത്തോ. **പരിഭുഞ്ജേയ്യാ**തി ഏത്ഥ പന നിസീദനനിപജ്ജനപ്പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം വേദിതബ്ബം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ആസന്ദിപല്ലങ്കപരിഭോഗവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ആസന്ദിയാ പാദേ ഛിന്ദിത്വാ, പല്ലങ്കസ്സ വാളേ ഭിന്ദിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആസന്ദിപല്ലങ്കതാ, നിസീദനം നിപജ്ജനം വാതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ആസന്ദിപരിഭുഞ്ജനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. സുത്തകന്തനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **സുത്ത**ന്തി ഛന്നം അഞ്ഞതരം. **കന്തേയ്യാ**തി ഏത്ഥ യത്തകം ഹത്ഥേന അഞ്ഛിതം ഹോതി, തസ്മിം തക്കമ്ഹി വേഠിതേ ഏകാ ആപത്തി. ഇദഞ്ഹി സന്ധായ പദഭാജനീയേ (പാചി॰ ൯൮൮) "ഉജ്ജവുജ്ജവേ"തി വുത്തം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ സുത്തം കന്തനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, കന്തനതോ പുബ്ബേ കപ്പാസവിചിനനം ആദിം കത്വാ സബ്ബപ്പയോഗേസു ഹത്ഥവാരഗണനായ ദുക്കടം. കന്തിതസുത്തം കന്തന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി.

അകന്തിതതാ, കന്തനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

സുത്തകന്തനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ഗിഹിവേയ്യാവച്ചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ഗിഹിവേയ്യാവച്ച**ന്തി ഗിഹീനം വേയ്യാവച്ചം. സചേപി ഹി മാതാപിതരോ അത്തനോ കിഞ്ചി കമ്മം അകാരാപേത്വാ തേസം യാഗുപചനാദീനി കരോന്തി, പുബ്ബപ്പയോഗേസു പയോഗഗണനായ ദുക്കടാനി ആപജ്ജിത്വാ യാഗുആദീസു ഭാജനഗണനായ, ഖാദനീയാദീസു പൂവഗണനായ പാചിത്തിയം ആപജ്ജതി.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഗിഹീനം വേയ്യാവച്ചകരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, മനുസ്സേഹി സങ്ഘസ്സ യാഗുപാനേ വാ ഭത്തേ വാ ചേതിയപൂജായ വാ കരീയമാനായ തേസം സഹായഭാവേന യാഗുപചനാദീനി, അത്തനോ വേയ്യാവച്ചകരസ്സ ച താനിയേവ കരോന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഗിഹിവേയ്യാവച്ചകരണം, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

ഗിഹിവേയ്യാവച്ചസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. അധികരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **അധികരണ**ന്തി ചതുന്നം അഞ്ഞതരം. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഇധ ചീവരസിബ്ബനേ വിയ ധുരം നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം, ഏകാഹമ്പി പരിഹാരോ നത്ഥി.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ അധികരണം നവൂപസമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ ചീവരസിബ്ബനസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

അധികരണസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഭോജനദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **സഹത്ഥാ**തി കായേന വാ കായപ്പടിബദ്ധേന വാ നിസ്സഗ്ഗിയേന വാ ഠപേത്വാ പഞ്ചസഹധമ്മികേ അവസേസാനം അഞ്ഞത്ര ഉദകദന്തപോനാ യംകിഞ്ചി അജ്ഝോഹരണീയം ദദന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ അഗാരികസ്സ ഖാദനീയഭോജനീയദാനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഉദകദന്തപോനേ ദുക്കടം. യാ പന ദാപേതി ന ദേതി, ഉപനിക്ഖിപിത്വാ ദേതി, ബാഹിരലേപം ദേതി, തസ്സാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഞ്ഞത്ര ഉദകദന്തപോനാ അജ്ഝോഹരണിയം, ഠപേത്വാ പഞ്ച സഹധമ്മികേ അഞ്ഞസ്സ സഹത്ഥാ ദാനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ഭോജനദാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ആവസഥചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **ആവസഥചീവര**ന്തി ''ഉതുനിയോ ഭിക്ഖുനിയോ പരിഭുഞ്ജന്തൂ''തി ദിന്നചീവരം. **അനിസ്സജ്ജിത്വാ**തി ചതുത്ഥേ ദിവസേ ധോവിത്വാ അഞ്ഞിസ്സാ അന്തമസോ സാമണേരിയാപി ഉതുനിയാ അദത്വാ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏവം അനിസ്സജ്ജിത്വാ പരിഭുഞ്ജന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ആവസഥചീവരം അനിസ്സജ്ജിത്വാ പരിഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, നിസ്സജ്ജിതേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന നിസ്സജ്ജിതസഞ്ഞായ, പുന പരിയായേന വാ, അഞ്ഞാസം ഉതുനീനം അഭാവേന വാ, അച്ഛിന്നനട്ഠചീവരികായ വാ, ആപദാസു വാ പരിഭുഞ്ജന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ആവസഥചീവരതാ, ചതുത്ഥദിവസതാ, ധോവിത്വാ അനിസ്സജ്ജനം, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ആവസഥചീവരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ആവസഥവിഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ആവസഥ**ന്തി കവാടബദ്ധവിഹാരം. **അനിസ്സജ്ജിത്വാ**തി രക്ഖണത്ഥായ അദത്വാ, "ഇദം ജഗ്ഗേയ്യാസീ"തി ഏവം അനാപുച്ഛിത്വാതി അത്ഥോ. **ചാരികം പക്കമേയ്യ പാചിത്തിയ**ന്തി ഏത്ഥ സകഗാമതോ അഞ്ഞം ഗാമം ഏകരത്തിവാസത്ഥായപി പക്കമന്തിയാ പരിക്ഖിത്തസ്സ ആവസഥസ്സ പരിക്ഖേപം, അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഉപചാരം പഠമപാദേന അതിക്കന്തമത്തേ ദുക്കടം, ദുതിയേന പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ആവസഥം അനിസ്സജ്ജിത്വാ ചാരികം പക്കമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അകവാടബദ്ധേ ദുക്കടം, നിസ്സജ്ജിതേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം പന നിസ്സജ്ജിതസഞ്ഞായ, സതി അന്തരായേ, പടിജഗ്ഗികം പരിയേസിത്വാ അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സകവാടബദ്ധതാ, വുത്തനയേന പക്കമനം, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനീതി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

ആവസഥവിഹാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. തിരച്ഛാനവിജ്ജാപരിയാപുണനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **തിരച്ഛാനവിജ്ജ**ന്തി യംകിഞ്ചി ബാഹിരകം അനത്ഥസംഹിതം ഹത്ഥിഅസ്സരഥധനുഥരുസിപ്പആഥബ്ബണഖിലനവസീകരണസോസാപനമന്താഗദപ്പയോഗാദിഭേദം പരൂപഘാതകരം വിജ്ജം. **പരിയാപുണേയ്യാ**തി ഏത്ഥ യസ്സ കസ്സചി സന്തികേ തം പദാദിവസേന പരിയാപുണന്തിയാ പദഗണനായ ചേവ അക്ഖരഗണനായ ച പാചിത്തിയന്തി.

തിരച്ഛാനവിജ്ജാപരിയാപുണനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. തിരച്ഛാനവിജ്ജാവാചനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **വാചേയ്യാ**തി പദം വിസേസോ. ഉഭയമ്പി സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ചേവ സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ച ആരബ്ഭ തിരച്ഛാനവിജ്ജം പരിയാപുണനവാചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. ലേഖേ, ധാരണായ ച, ഗുത്തത്ഥായ ച യക്ഖപരിത്തനാഗമണ്ഡലാദികേ സബ്ബപരിത്തേ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. തിരച്ഛാനവിജ്ജതാ, പരിയാപുണനവാചനാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വീസുപി തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പദസോധമ്മസദിസാനീതി.

തിരച്ഛാനവിജ്ജാവാചനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ചിത്താഗാരവഗ്ഗോ പഞ്ചമോ.

൬. ആരാമവഗ്ഗോ

൧. ആരാമപവിസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ആരാമവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **സഭിക്ഖുകം ആരാമ**ന്തി യത്ഥ ഭിക്ഖൂ രുക്ഖമൂലേപി വസന്തി, തം പദേസം. **അനാപുച്ഛാ**തി ഏത്ഥ ഭിക്ഖുസാമണേരആരാമികേസു യംകിഞ്ചി അനാപുച്ഛാ, പരിക്ഖിത്തസ്സ ആരാമസ്സ പരിക്ഖേപം അതിക്കമന്തിയാ, അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഉപചാരം ഓക്കമന്തിയാ പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയപാദേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അനാപുച്ഛാ ആരാമം പവിസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "സന്തം ഭിക്ഖും അനാപുച്ഛാ"തി ച "ജാനം സഭിക്ഖുക"ന്തി ച ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അനുപഞ്ഞത്തിയോ, സഭിക്ഖുകേ വേമതികായ, അഭിക്ഖുകേ സഭിക്ഖുകസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച ദുക്കടം. തസ്മിം പന ദുവിധേപി അഭിക്ഖുകസഞ്ഞായ, സന്തം ഭിക്ഖും ആപുച്ഛാ പവിസന്തിയാ, പഠമപ്പവിട്ഠാനം വാ ഭിക്ഖുനീനം സീസംനുലോകികായ, യത്ഥ വാ ഭിക്ഖുനിയോ സന്നിപതിതാ, തത്ഥ "താസം സന്തികം ഗച്ഛാമീ"തി സഞ്ഞായ, ആരാമേന വാ മഗ്ഗോ ഹോതി, തേന ഗച്ഛന്തിയാ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സഭിക്ഖുകാരാമതാ , സഭിക്ഖുകസഞ്ഞിതാ, വുത്തപരിച്ഛേദാതിക്കമോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമനുഭാസനസമുട്ഠാനം, കിരിയാകിരിയം, സഞ്ഞാവിമോക്ഖം, സചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ആരാമപവിസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. ഭിക്ഖുഅക്കോസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **അക്കോസേയ്യാ**തി ദസന്നം അക്കോസവത്ഥൂനം അഞ്ഞതരേന സമ്മുഖാ വാ പരമ്മുഖാ വാ അക്കോസേയ്യ. **പരിഭാസേയ്യാ**തി ഭയമസ്സ ഉപദംസേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി തസ്സാ ഏവം കരോന്തിയാ പാചിത്തിയം.

വേസാലിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ആയസ്മന്തം ഉപാലിം അക്കോസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, അനുപസമ്പന്നേ തികദുക്കടം, അത്ഥധമ്മഅനുസാസനിപുരേക്ഖാരായ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉപസമ്പന്നതാ, അക്കോസനപരിഭാസനം, അത്ഥപുരേക്ഖാരതാദീനം അഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

ഭിക്ഖുഅക്കോസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഗണപരിഭാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ചണ്ഡികതാ**തി കുദ്ധാ. **ഗണ**ന്തി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം. **പരിഭാസേയ്യാ**തി ഏത്ഥ "ബാലാ ഏതാ അബ്യത്താ ഏതാ, നേതാ ജാനന്തി കമ്മം വാ കമ്മദോസം വാ കമ്മസമ്പത്തിം വാ കമ്മവിപത്തിം വാ"തി ഏവം യത്ഥ കത്ഥചി പരിഭാസന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഗണം പരിഭാസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സമ്ബഹുലാ വാ ഏകം വാ അനുപസമ്പന്നം വാ പരിഭാസന്തിയാ ദുക്കടം. സേസം ദുതിയസദിസമേവാതി.

ഗണപരിഭാസനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. പവാരിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ ഗണഭോജനേ വുത്തനയേന **നിമന്തിതാ,** പവാരണാസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേന **പവാരിതാ** വേദിതബ്ബാ. **പാചിത്തിയ**ന്തി തസ്സാ പുരേഭത്തം ഠപേത്വാ യാഗുഞ്ചേവ സേസാനി ച തീണി കാലികാനി അഞ്ഞം യംകിഞ്ചി ആമിസം അജ്ഝോഹരണത്ഥായ പടിഗ്ഗണ്ഹന്തിയാ ഗഹണേ ദുക്കടം, അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അഞ്ഞത്ര ഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തീണി കാലികാനി ആഹാരത്ഥായ പടിഗ്ഗണ്ഹന്തിയാപി അജ്ഝോഹരന്തിയാപി ദുക്കടം. യാ പന നിമന്തിതാ അപ്പവാരിതാ യാഗും പിവതി, സാമികേ അപലോകേത്വാ ഭുഞ്ജതി, തീണി കാലികാനി സതി പച്ചയേ പരിഭുഞ്ജതി, തസ്സാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. നിമന്തിതാ വാ പവാരിതാ വാ തം ഉഭയം വാ, പുരേഭത്തം വുത്തലക്ഖണസ്സ ആമിസസ്സ അജ്ഝോഹാരോ, സാമികാനം അനാപുച്ഛനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. അദ്ധാനസമുട്ഠാനം, നിമന്തിതായ അനാപുച്ഛാ ഭുഞ്ജന്തിയാ ആപത്തിസമ്ഭവതോ സിയാ കിരിയാകിരിയം, പവാരിതായ കപ്പിയം കാരേത്വാപി അകാരേത്വാപി പരിഭുഞ്ജന്തിയാ ആപത്തിസമ്ഭവതോ സിയാ കിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

പവാരിതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. കുലമച്ഛരിനീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ കുലേ മച്ഛരോ കുലമച്ഛരോ, കുലമച്ഛരോ ഏതിസ്സാ അത്ഥി, കുലം വാ മച്ഛരായതീതി **കുലമച്ഛരിനീ. അസ്സാ**തി യാ ഈദിസീ ഭവേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി തസ്സാ "യം കുലം ഭിക്ഖുനീനം പച്ചയേ ദാതുകാമം, കഥം നാമ തത്ഥ ഭിക്ഖുനിയോ ന ഗച്ഛേയ്യു"ന്തി ഭിക്ഖുനീനം വാ സന്തികേ കുലസ്സ, "കഥം നാമ ഇമേ താസം കിഞ്ചി ന ദജ്ജേയ്യു"ന്തി കുലസ്സ വാ സന്തികേ ഭിക്ഖുനീനം അവണ്ണം ഭാസന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ കുലമച്ഛരായനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. അമച്ഛരായിത്വാ സന്തംയേവ ആദീനവം ആചിക്ഖന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഭിക്ഖുനീനം അലാഭകാമതാ, കുലസ്സ വാ സന്തികേ ഭിക്ഖുനീനം ഭിക്ഖുനീനം വാ സന്തികേ കുലസ്സ അവണ്ണഭണനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

കുലമച്ഛരിനീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. അഭിക്ഖുകാവാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ സചേ ഭിക്ഖുനുപസ്സയതോ അദ്ധയോജനബ്ഭന്തരേ ഓവാദദായകാ ഭിക്ഖൂ ന വസന്തി, മഗ്ഗോ വാ അഖേമോ ഹോതി ന സക്കാ അനന്തരായേന ഗന്തും , അയം **അഭിക്ഖുകോ** നാമ **ആവാസോ**. തത്ഥ "വസ്സം വസിസ്സാമീ"തി സേനാസനപഞ്ഞാപനപാനീയഉപട്ഠാപനാദീനി കരോന്തിയാ ദുക്കടം , സഹ അരുണുഗ്ഗമനാ പാചിത്തിയം. അയമേത്ഥ സങ്ഖേപോ, വിത്ഥാരോ പന സമന്തപാസാദികായം (പാചി॰ അട്ഠ॰ ൧൪൮ ആദയോ) വുത്തോ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അഭിക്ഖുകേ ആവാസേ വസ്സം വസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, യത്ഥ പന വസ്സൂപഗതാ ഭിക്ഖൂ പക്കന്താ വാ ഹോന്തി വിബ്ഭന്താ വാ കാലങ്കതാ വാ പക്ഖസങ്കന്താ വാ തത്ഥ വസന്തിയാ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അഭിക്ഖുകാവാസതാ, വസ്സൂപഗമനം, അരുണുഗ്ഗമനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനേവാതി.

അഭിക്ഖുകാവാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. അപവാരണാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **വസ്സംവുട്ഠാ**തി പുരിമം വാ പച്ഛിമം വാ തേമാസം വുട്ഠാ. **ഉഭതോസങ്ഘേ**തി ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേ ചേവ ഭിക്ഖുസങ്ഘേ ച. അയം പനേത്ഥ വിനിച്ഛയകഥാ - ഭിക്ഖുനീഹി ചാതുദ്ദസേയേവ സന്നിപതിത്വാ "സുണാതു മേ, അയ്യേ, സങ്ഘോ, അജ്ജ പവാരണാ ചാതുദ്ദസീ, യദി സങ്ഘസ്സ പത്തകല്ലം, സങ്ഘോ പവാരേയ്യാ"തി ഏവം സബ്ബസങ്ഗാഹികഞത്തിം വാ, "തേവാചികം പവാരേയ്യാ"തി ഏവം തേവാചികഞത്തിം വാ, സതി അന്തരായേ "ദ്വേവാചികം, ഏകവാചികം, സമാനവസ്സികം പവാരേയ്യാ"തി ഏവം ദ്വേവാചികാദിഞത്തിം വാ ഠപേത്വാ സബ്ബസങ്ഗാഹികഞത്തി ചേ ഠപിതാ, "സങ്ഘം, അയ്യേ, പവാരേമി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദന്തു മം അയ്യായോ അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തീ പടികരിസ്സാമീ"തി (ചൂളവ॰ ൪൨൭) ഏവം സകിം വാ, "ദുതിയമ്പി, അയ്യേ, സങ്ഘം... പേ॰... തതിയമ്പി, അയ്യേ, സങ്ഘം...പേ॰... പടികരിസ്സാമീ"തി ഏവം ദ്വത്തിക്ഖത്തും വാ വത്വാ പടിപാടിയാ പവാരേതബ്ബം. തേവാചികായ ഞത്തിയാ വചനം ന ഹാപേതബ്ബം, ദ്വേവാചികാദീസു വഡ്ഢേതും വട്ടതി, ഹാപേതും ന വട്ടതി. ഏവം ഭിക്ഖുനിസങ്ഘേ പവാരേത്വാ തഥേവ ഏകാ ഭിക്ഖുനീ ഭിക്ഖുനിക്ഖന്ധകേ (ചൂളവ॰ ൪൨൭) വുത്തേന ഞത്തിദുതിയകമ്മേന ഭിക്ഖുനിസങ്ഘസ്സത്ഥായ ഭിക്ഖുസങ്ഘം പവാരേതും സമ്മന്നിതബ്ബാ. തായ സമ്മതായ ഭിക്ഖുനിയാ പന്നരസേ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം ആദായ ഭിക്ഖുസങ്ഘം ഉപസങ്കമിത്വാ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗഹേത്വാ ഏവമസ്സ വചനീയോ "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ അയ്യ ഭിക്ഖുസങ്ഘം പവാരേതി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദതായ്യ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തോ പടികരിസ്സതി, ദുതിയമ്പി അയ്യ...പേ॰... തതിയമ്പി അയ്യ...പേ॰... പസ്സന്തോ പടികരിസ്സതീ"തി ഏവം പവാരേതബ്ബം.

സചേ പഞ്ചവഗ്ഗോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ ന പൂരതി, ചതൂഹി വാ തീഹി വാ ഗണഞത്തിം ഠപേത്വാ, ദ്വീഹി വിനാ ഞത്തിയാ അഞ്ഞമഞ്ഞം പവാരേതബ്ബം. ഏകായ "അജ്ജ മേ പവാരണാ"തി അധിട്ഠാതബ്ബം.

വിഹാരം പന ഗന്ത്വാ "ഭിക്ഖുനിയോ, അയ്യ, ഭിക്ഖുസങ്ഘം പവാരേന്തി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദതായ്യ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ ഭിക്ഖുനിയോ അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തിയോ പടികരിസ്സന്തീ"തി ച, "അഹം, അയ്യ, ഭിക്ഖുസങ്ഘം പവാരേമി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദതു മം, അയ്യ, ഭിക്ഖുസങ്ഘോ അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തീ പടികരിസ്സാമീ"തി ച ഏവം തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം.

സചേ ഭിക്ഖുസങ്ഘോ ന പൂരതി, "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, അയ്യ, അയ്യേ പവാരേതി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദന്തു അയ്യാ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തോ പടികരിസ്സതീ"തി ച, "ഭിക്ഖുനിസങ്ഘോ, അയ്യ, അയ്യം പവാരേതി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദതായ്യോ ഭിക്ഖുനിസങ്ഘം അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തോ പടികരിസ്സതീ"തി ച ഏവം തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം.

ഉഭിന്നം അപരിപൂരിയാ "ഭിക്ഖുനിയോ, അയ്യാ, അയ്യേ പവാരേന്തി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദന്തായ്യാ ഭിക്ഖുനിയോ അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തിയോ പടികരിസ്സന്തീ"തി ച, "ഭിക്ഖുനിയോ, അയ്യ, അയ്യം പവാരേന്തി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ പരിസങ്കായ വാ, വദതായ്യോ ഭിക്ഖുനിയോ അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തിയോ പടികരിസ്സന്തീ"തി ച, "അഹം, അയ്യാ, അയ്യേ പവാരേമി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ...പേ॰... വദന്തു മം, അയ്യാ, അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തീ പടികരിസ്സാമീ"തി ച, "അഹം, അയ്യ, അയ്യം പവാരേമി ദിട്ഠേന വാ സുതേന വാ...പേ॰... വദതു മം, അയ്യോ, അനുകമ്പം ഉപാദായ, പസ്സന്തീ പടികരിസ്സാമീ"തി ച ഏവം തിക്ഖത്തും വത്തബ്ബം. സബ്ബാഹേവ ഹി ഇമിനാ നയേന ഉഭതോസങ്ഘേ പവാരിതാ ഹോതി, യാ

പന വസ്സംവുട്ഠാ “ഉഭതോസങ്ഘേ എവം ന പവാരേസ്സാമീ”തി ധുരം നിക്ഖിപതി, തസ്സാ സഹ ധുരനിക്ഖേപേന പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ വസ്സം വസിത്വാ ന പവാരണാവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. അന്തരായേ പന സതി, പരിയേസിത്വാ ഭിക്ഖൂ അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വസ്സംവുട്ഠതാ, ന ഉഭതോസങ്ഘേ പവാരണാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനീതി.

അപവാരണാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. ഓവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **ഓവാദായാ**തി ഗരുധമ്മസ്സവനത്ഥായ. **സംവാസായാ**തി ഉപോസഥപുച്ഛനത്ഥായ ചേവ പവാരണത്ഥായ ച. **പാചിത്തിയ**ന്തി “ഏതേസം അത്ഥായ ന ഗച്ഛാമീ”തി ധുരം നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സക്കേസു ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഓവാദായ അഗമനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. അന്തരായേ പന സതി, പരിയേസിത്വാ ദുതിയികം അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഓവാദസംവാസാനം അത്ഥായ അഗമനം, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനി, ഇദം പന അകിരിയം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

ഓവാദസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. ഓവാദൂപസങ്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **അന്വദ്ധമാസ**ന്തി അദ്ധമാസേ അദ്ധമാസേ. **ഉപോസഥപുച്ഛക**ന്തി ഉപോസഥപുച്ഛനം. **ഓവാദൂപസങ്കമന**ന്തി ഓവാദത്ഥായ ഉപസങ്കമനം. **തം അതിക്കാമേന്തിയാ**തി ഏത്ഥ ഭിക്ഖുനീഹി തേരസേ വാ ചാതുദ്ദസേ വാ ആരാമം ഗന്ത്വാ “അയം ഉപോസഥോ ചാതുദ്ദസോ പന്നരസോ”തി പുച്ഛിതബ്ബം, ഉപോസഥദിവസേ നിദാനവണ്ണനായം വുത്തനയേന ഓവാദൂപസങ്കമനം യാചിതബ്ബം. യാ ഭിക്ഖുനീ വുത്തപ്പകാരേ കാലേ തദുഭയം ന കരോതി, സാ തം അതിക്കാമേതി നാമ, തസ്സാ “ഉപോസഥമ്പി ന പുച്ഛിസ്സാമി, ഓവാദമ്പി ന യാചിസ്സാമീ”തി ധുരം നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഉപോസഥഓവാദാനം അപുച്ഛനഅയാചനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം , അനാപത്തി അട്ഠമസദിസായേവ. ഉപോസഥോവാദാനം അപുച്ഛനഅയാചനായം ധുരനിക്ഖേപോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനീതി.

ഓവാദൂപസങ്കമനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. പസാഖേജാതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **പസാഖേ**തി നാഭിയാ ഹേട്ഠാ ജാണുമണ്ഡലാനം ഉപരിപദേസേ. തതോ ഹി യസ്മാ രുക്ഖസ്സ സാഖാ വിയ ഉഭോ ഊരൂ പഭിജ്ജിത്വാ ഗതാ, തസ്മാ സോ “പസാഖോ”തി വുച്ചതി, തസ്മിം പസാഖേ. **ഗണ്ഡ**ന്തി യംകിഞ്ചി ഗണ്ഡം. **രുധിത**ന്തി വണം. **ഭേദാപേയ്യ വാ**തിആദീസു സചേ “ഭിന്ദ ഫാലേഹീ”തി സബ്ബാനി ആണാപേതി, സോ ച തഥേവ കരോതി, ഛ ദുക്കടാനി ഛ ച പാചിത്തിയാനി. അഥാപി “യംകിഞ്ചി ഏത്ഥ കത്തബ്ബം, തം സബ്ബം കരോഹീ”തി ഏവം ആണാപേതി, സോ ച സബ്ബാനിപി

ഭേദനാദീനി കരോതി, ഏകവാചായ ഛ ദുക്കടാനി ഛ ച പാചിത്തിയാനി. സചേ പന ഭേദനാദീസു ഏകംയേവ "ഇദം നാമ കരോഹീ"തി ആണാപേതി, സോ ച സബ്ബാനി കരോതി. യം ആണത്തം, തസ്സേവ കരണേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ പസാഖേ ജാതം ഗണ്ഡം പുരിസേന ഭേദാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, അപലോകേത്വാ വാ വിഞ്ഞും വാ യംകഞ്ചി ദുതിയികം ഗഹേത്വാ ഏവം കരോന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പസാഖേ ജാതതാ, അനപലോകനം, ദുതിയികാഭാവോ, പുരിസേന ഭേദാദീനം കാരാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

പസാഖേജാതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ആരാമവഗ്ഗോ ഛട്ഠോ.

൭. ഗബ്ഭിനീവഗ്ഗോ

൧. ഗബ്ഭിനീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഗബ്ഭിനിവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **"ഗബ്ഭിനീ"**തി ജാനിത്വാ ഉപജ്ഝായായ വുട്ഠാപേന്തിയാ ഗണപരിയേസനാദീസു ച ഞത്തികമ്മവാചാദ്വയേ ച ദുക്കടം, കമ്മവാചാപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഗബ്ഭിനിം വുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഗബ്ഭിനിയാ വേമതികായ അഗബ്ഭിനിയാ ഗബ്ഭിനിസഞ്ഞായ ചേവ വേമതികായ ച ദുക്കടം. ഉഭോസു അഗബ്ഭിനിസഞ്ഞായ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഗബ്ഭിനിതാ, 'ഗബ്ഭിനീ'തി ജാനനം, വുട്ഠാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന പണ്ണത്തിവജ്ജം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

ഗബ്ഭിനീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. പായന്തീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **പായന്തി**ന്തി ഥഞ്ഞം പായമാനം, യം പായേതി, തസ്സ മാതാ വാ, ധാതി വാ. ഇദം വത്ഥുമത്തമേവേത്ഥ വിസേസോ, സേസം പഠമസിക്ഖാപദസദിസമേവാതി.

പായന്തീസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. പഠമസിക്ഖമാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **ദ്വേ വസ്സാനീ**തി പവാരണാവസേന ദ്വേ സംവച്ഛരാനി. **ഛസു ധമ്മേസൂ**തി പാണാതിപാതാവേരമണിആദീസു വികാലഭോജനാവേരമണിപരിയോസാനേസു ഛസു സിക്ഖാപദേസു. **അസിക്ഖിതസിക്ഖ**ന്തി പദഭാജനേ (പാചി॰ ൧൦൭൭) വുത്തനയേനേവ അദിന്നസിക്ഖം വാ കുപിതസിക്ഖം വാ. **സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപേയ്യാ**തി തേസു ഛസു ധമ്മേസു സിക്ഖനതോ, തേ വാ സിക്ഖാസങ്ഖാതേ ധമ്മേ മാനനതോ ഏവംലദ്ധനാമം അനുപസമ്പന്നം ഉപസമ്പാദേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി പഠമസിക്ഖാപദേ വുത്തനയേനേവ കമ്മവാചാപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഏവരൂപം സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ധമ്മകമ്മേ തികപാചിത്തിയം, അധമ്മകമ്മേ തികദുക്കടം. ദ്വേ വസ്സാനി ഛസു ധമ്മേസു സിക്ഖിതസിക്ഖം സിക്ഖമാനം

വുട്ഠാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തനയേന അസിക്ഖിതസിക്ഖതാ, ധമ്മകമ്മതാ, കമ്മവാചാപരിയോസാനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമേ വുത്തനയാനേവാതി.

പഠമസിക്ഖമാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ദുതിയസിക്ഖമാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **സങ്ഘേന അസമ്മത**ന്തി യസ്സാ സങ്ഘേന അന്തമസോ ഉപസമ്പദാമാളകേപി പദഭാജനേ (പാചി॰ ൧൧൨൭) വുത്താ ഉപസമ്പദാസമ്മുതി ന ദിന്നാ ഹോതി, തം ഇമാ ദ്വേപി **മഹാസിക്ഖമാനാ** നാമ. ഇധ സങ്ഘേന സമ്മതം വുട്ഠാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം തതിയേ വുത്തസദിസമേവ, ഇദം പന കിരിയാകിരിയം ഹോതീതി.

ദുതിയസിക്ഖമാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഠമഗിഹിഗതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഗിഹിഗത**ന്തി പുരിസന്തരഗതം, ഇധാപി ഇദം വത്ഥുമത്തമേവ വിസേസോ. ഊനദ്വാദസവസ്സഞ്ച പരിപുണ്ണസഞ്ഞായ വുട്ഠാപേന്തിയാ കിഞ്ചാപി അനാപത്തി, സാ പന അനുപസമ്പന്നാവ ഹോതി. സേസം പഠമസിക്ഖാപദസദിസമേവാതി.

പഠമഗിഹിഗതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬-൭. ദുതിയതതിയഗിഹിഗതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ സബ്ബം തതിയേ വുത്തനയേന. സത്തമേപി സബ്ബം ചതുത്ഥേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

ദുതിയതതിയഗിഹിഗതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮. പഠമസഹജീവിനിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമേ **സഹജീവിനി**ന്തി സദ്ധിവിഹാരിനിം. **നേവ അനുഗ്ഗണ്ഹേയ്യാ**തി സയം ഉദ്ദേസാദീഹി നാനുഗ്ഗണ്ഹേയ്യ. **ന അനുഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യാ**തി "ഇമിസ്സാ, അയ്യേ, ഉദ്ദേസാദീനി ദേഹീ"തി ഏവം ന അഞ്ഞായ അനുഗ്ഗണ്ഹാപേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ധുരേ നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏവരൂപേ വത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, സേസമേത്ഥ തുവട്ടവഗ്ഗേ ദുക്ഖിതസഹജീവിനിസിക്ഖാപദേ വുത്തസദിസമേവാതി.

പഠമസഹജീവിനിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. നാനുബന്ധനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **വുട്ഠാപിതം പവത്തിനി**ന്തി വുട്ഠാപിതം പവത്തിനിം യായ ഉപസമ്പാദിതാ, തം ഉപജ്ഝായിനിന്തി അത്ഥോ. **നാനുബന്ധേയ്യാ**തി ചുണ്ണേന മത്തികായ ദന്തകട്ഠേന മുഖോദകേനാതി ഏവം തേന തേന കരണീയേന ന ഉപട്ഠഹേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി നാനുബന്ധിസ്സന്തി ധുരേ നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ നാനുബന്ധനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. ബാലം പന അലജ്ജിനിം വാ അനനുബന്ധന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുട്ഠാപിതപ്പവത്തിനിതാ, ദ്വേ വസ്സാനി അനനുബന്ധനേ

ധുരനിക്ഖേപോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പഠമപാരാജികസദിസാനി, ഇദം പന അകിരിയം, ദുക്ഖവേദനന്തി.

നാനുബന്ധനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദുതിയസഹജീവിനിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **നേവ വൂപകാസേയ്യാ**തി ന ഗഹേത്വാ ഗച്ഛേയ്യ. **ന വൂപകാസാപേയ്യാ**തി ''ഇമം, അയ്യേ, ഗഹേത്വാ ഗച്ഛാഹീ''തി അഞ്ഞം ന ആണാപേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ധുരേ നിക്ഖിത്തമത്തേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ സഹജീവിനിയാ അവൂപകാസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. സതി പന അന്തരായേ, പരിയേസിത്വാ ദുതിയികം അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ , ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സഹജീവിനിതാ, വൂപകാസവൂപകാസാപനേ ധുരനിക്ഖേപോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനീതി.

ദുതിയസഹജീവിനിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഗബ്ഭിനീവഗ്ഗോ സത്തമോ.

൮. കുമാരിഭൂതവഗ്ഗോ

൧-൨-൩. പഠമകുമാരിഭൂതാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

കുമാരിഭൂതവഗ്ഗസ്സ പഠമദുതിയതതിയാനി തീഹി ഗിഹിഗതസിക്ഖാപദേഹി സദിസാനേവ. യാ പന താ സബ്ബപഠമാ ദ്വേ മഹാസിക്ഖമാനാ, താ അതിക്കന്തവീസതിവസ്സാതി വേദിതബ്ബാ. താ ഹി ഗിഹിഗതാ വാ ഹോന്തു, അഗിഹിഗതാ വാ, സമ്മുതികമ്മാദീസു ''സിക്ഖമാനാ''ഇച്ചേവ വത്തബ്ബാ, ''ഗിഹിഗതാ''തി വാ ''കുമാരിഭൂതാ''തി വാ ന വത്തബ്ബാ. ഗിഹിഗതായ ദസവസ്സകാലേ സിക്ഖാസമ്മുതിം ദത്വാ ദ്വാദസവസ്സകാലേ ഉപസമ്പദാ കാതബ്ബാ, ഏകാദസവസ്സകാലേ ദത്വാ തേരസവസ്സകാലേ കാതബ്ബാ, ദ്വാദസതേരസചുദ്ദസപന്നരസസോളസസത്തരസഅട്ഠാരസവസ്സകാലേ സിക്ഖാസമ്മുതിം ദത്വാ വീസതിവസ്സകാലേ ഉപസമ്പദാ കാതബ്ബാ. അട്ഠാരസവസ്സകാലതോ പട്ഠായ ച പനായം ''ഗിഹിഗതാ''തിപി ''കുമാരിഭൂതാ''തിപി വത്തും വട്ടതി. യാ പനായം ''കുമാരിഭൂതാ''തി വുത്താ സാമണേരീ , സാ ''ഗിഹിഗതാ''തി ന വത്തബ്ബാ, ''കുമാരിഭൂതാ''ഇച്ചേവ വത്തബ്ബാ. സിക്ഖാസമ്മുതിദാനവസേന പന സബ്ബാപി ''സിക്ഖമാനാ''തി വത്തും വട്ടതീതി.

പഠമകുമാരിഭൂതാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ഊനദ്വാദസവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ഊനദ്വാദസവസ്സാ**തി ഉപസമ്പദാവസേന അപരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സാ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഉപജ്ഝായാ ഹുത്വാ വുട്ഠാപേന്തിയാ വുത്തനയേനേവ ദുക്കടാനി അന്തരാ, കമ്മവാചാപരിയോസാനേ പാചിത്തിയന്തി.

ഊനദ്വാദസവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. പരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **സങ്ഘേന അസമ്മതാ**തി യസ്സാ സങ്ഘേന പദഭാജനേ (പാചി॰ ൧൧൩൨) വുത്താ വുട്ഠാപനസമ്മുതി ന ദിന്നാ. സേസം ഉഭയത്ഥാപി മഹാസിക്ഖമാനാസിക്ഖാപദദ്വയസദിസമേവാതി.

പരിപുണ്ണദ്വാദസവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഖീയനധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **അലം താവ തേ അയ്യേ വുട്ഠാപിതേനാതി വുച്ചമാനാ**തി വുട്ഠാപനസമ്മുതിയാ യാചിതായ സങ്ഘേന ഉപപരിക്ഖിപിത്വാ "യസ്മാ ബാലാ അബ്യത്താ ച അലജ്ജിനീ ച ഹോതി, തസ്മാ അലം താവ തുയ്ഹം ഉപസമ്പാദിതേനാ"തി ഏവം നിവാരീയമാനാ. **പച്ഛാ ഖീയനധമ്മ**ന്തി പച്ഛാ അഞ്ഞാസം ബ്യത്താനം ലജ്ജിനീനം വുട്ഠാപനസമ്മുതിം ദിയ്യമാനം ദിസ്വാ "അഹമേവ നൂന ബാലാ"തിആദീനി ഭണമാനാ യത്ഥ കത്ഥചി ഖീയേയ്യ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏവം ഖീയനധമ്മം ആപജ്ജന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ചണ്ഡകാളിം ആരബ്ഭ ഏവം ഖീയനധമ്മം ആപജ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, പകതിയാ ഛന്ദാദീനം വസേന കരോന്തീനം ഖിയന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുട്ഠാപനസമ്മുതിയാ യാചനം, ഉപപരിക്ഖിത്വാ ന ഛന്ദാദിവസേന പടിക്ഖിത്തായ "സാധൂ"തി പടിസ്സവോ, പച്ഛാഖിയനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദിന്നാദാനസദിസാനി, ഇദം പന ദുക്ഖവേദനന്തി.

ഖീയനധമ്മസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭-൮. സിക്ഖമാനനവുട്ഠാപനപഠമദുതിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **സാ പച്ഛാ**തി സിക്ഖമാനായ ഉപസമ്പദായ യാചിയമാനായ സാ ഭിക്ഖുനീ ഏവം വത്വാ ലദ്ധേ ചീവരേ പച്ഛാ അസതി അന്തരായേ "നേവ വുട്ഠാപേസ്സാമി , ന വുട്ഠാപനായ ഉസ്സുക്കം കരിസ്സാമീ"തി ധുരം നിക്ഖിപേയ്യ, തസ്സാ സഹ ധുരനിക്ഖേപേന പാചിത്തിയന്തി. അട്ഠമേപി ഏസേവ നയോ.

ഉഭയമ്പി സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏതേസു വത്ഥൂസു പഞ്ഞത്തം, ദ്വീസുപി സതി അന്തരായേ, പരിയേസിത്വാ അലഭന്തിയാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉഭയത്ഥ "ഏവാഹം തം വുട്ഠാപേസ്സാമീ"തി പടിഞ്ഞാ, ആകങ്ഖിതനിപ്ഫത്തി, പച്ഛാ ധുരനിക്ഖേപോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി സമനുഭാസനസദിസാനീതി.

സിക്ഖമാനനവുട്ഠാപനപഠമദുതിയസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൯. സോകാവാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

നവമേ **സോകാവാസ**ന്തി സങ്കേതം കത്വാ ആഗച്ഛമാനാ പുരിസാനം അന്തോസോകം പവേസേതീതി സോകാവാസാ, തം സോകാവാസം. അഥ വാ ഘരം വിയ ഘരസാമികാ അയമ്പി പുരിസസമാഗമം അലഭമാനാ സോകം ആവിസതി, ഇതി യം ആവിസതി, സ്വാസ്സാ ആവാസോ ഹോതീതി സോകാവാസാ. തേനേവസ്സ പദഭാജനേ (പാചി॰ ൧൧൬൦) "സോകാവാസാ നാമ പരേസം ദുക്ഖം ഉപ്പാദേതി, സോകം ആവിസതീ"തി ദ്വിധാ അത്ഥോ വുത്തോ. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏവരൂപം വുട്ഠാപേന്തിയാ വുത്തനയേനേവ കമ്മവാചാപരിയോസാനേ ഉപജ്ഝായായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏവരൂപം സിക്ഖമാനം വുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. അജാനന്തിയാ , ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സോകാവാസതാ, ജാനനം,

വുട്ഠാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഗബ്ഭിനിവുട്ഠാപനസദിസാനേവാതി.

സോകാവാസസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. അനനുഞ്ഞാതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദസമേ **മാതാപിതൂഹീ**തി വിജാതമാതരാ ച ജനകപിതരാ ച. **സാമികേനാ**തി യേന പരിഗ്ഗഹിതാ, തേന. **അനനുഞ്ഞാത**ന്തി ഉപസമ്പദത്ഥായ അനനുഞ്ഞാതം. ദ്വിക്ഖത്തുഞ്ഹി ഭിക്ഖുനീഹി ആപുച്ഛിതബ്ബം, പബ്ബജ്ജാകാലേ ച ഉപസമ്പദാകാലേ ച, ഭിക്ഖൂനം പന സകിം ആപുച്ഛിതേപി വട്ടതി . തസ്മാ യാ ഉപസമ്പദാകാലേ അനാപുച്ഛാ ഉപസമ്പാദേതി, തസ്സാ വുത്തനയേനേവ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ അനനുഞ്ഞാതവുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. അപലോകേത്വാ വുട്ഠാപേന്തിയാ, തേസം അത്ഥിഭാവം അജാനന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അനപലോകനം, അത്ഥിഭാവജാനനം, വുട്ഠാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. അനനുഞ്ഞാതസമുട്ഠാനം, കിരിയാകിരിയം, നോസഞ്ഞാവിമോക്ഖം, അചിത്തകം, പണ്ണത്തിവജ്ജം, കായകമ്മം, വചീകമ്മം, തിചിത്തം, തിവേദനന്തി.

അനനുഞ്ഞാതസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. പാരിവാസികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **പാരിവാസികഛന്ദദാനേനാ**തി പാരിവാസിയേന ഛന്ദദാനേന. തത്ഥ ചതുബ്ബിധം പാരിവാസിയം പരിസപാരിവാസിയം രത്തിപാരിവാസിയം ഛന്ദപാരിവാസിയം അജ്ഝാസയപാരിവാസിയന്തി.

തത്ഥ പരിസപാരിവാസിയം നാമ ഭിക്ഖൂ കേനചിദേവ കരണീയേന സന്നിപതിതാ ഹോന്തി, അഥ മേഘോ വാ ഉട്ഠഹതി, ഉസ്സാരണാ വാ കരീയതി, മനുസ്സാ വാ അജ്ഝോത്ഥരന്താ ആഗച്ഛന്തി, ഭിക്ഖൂ "അനോകാസാ മയം, അഞ്ഞത്ര ഗച്ഛാമാ"തി ഛന്ദം അവിസ്സജ്ജിത്വാവ ഉട്ഠഹന്തി, ഇദം **പരിസപാരിവാസിയം** നാമ, കിഞ്ചാപി പരിസപാരിവാസിയം, ഛന്ദസ്സ പന അവിസ്സട്ഠത്താ കമ്മം കാതും വട്ടതി.

പുന ഭിക്ഖൂ "ഉപോസഥാദീനി കരിസ്സാമാ"തി രത്തിം സന്നിപതിത്വാ "യാവ സബ്ബേ സന്നിപതന്തി, താവ ധമ്മം സുണിസ്സാമാ"തി ഏകം അജ്ഝേസന്തി, തസ്മിം ധമ്മകഥം കഥേന്തേയേവ അരുണോ ഉഗ്ഗച്ഛതി. സചേ "ചാതുദ്ദസികം ഉപോസഥം കരിസ്സാമാ"തി നിസിന്നാ, "പന്നരസോ"തി കാതും വട്ടതി. സചേ പന്നരസികം കാതും നിസിന്നാ, പാടിപദേ അനുപോസഥേ ഉപോസഥം കാതും ന വട്ടതി. അഞ്ഞം പന സങ്ഘകിച്ചം കാതും വട്ടതി, ഇദം **രത്തിപാരിവാസിയം** നാമ.

പുന ഭിക്ഖൂ "കിഞ്ചിദേവ അബ്ഭാനാദിസങ്ഘകമ്മം കരിസ്സാമാ"തി സന്നിസിന്നാ ഹോന്തി, തത്രേകോ നക്ഖത്തപാഠകോ ഭിക്ഖു ഏവം വദതി "അജ്ജ നക്ഖത്തം ദാരുണം, മാ ഇദം കമ്മം കരോഥാ"തി. തേ തസ്സ വചനേന ഛന്ദം വിസ്സജ്ജേത്വാ തത്ഥേവ നിസിന്നാ ഹോന്തി, അഥഞ്ഞോ ആഗന്ത്വാ "നക്ഖത്തം പതിമാനേന്തം, അത്ഥോ ബാലം ഉപജ്ഝഗാ (ജാ॰ ൧.൧.൪൯), കിം നക്ഖത്തേന കരോഥാ"തി വദതി, ഇദം **ഛന്ദപാരിവാസിയഞ്ചേവ അജ്ഝാസയപാരിവാസിയഞ്ച**. ഏതസ്മിം പാരിവാസിയേ പുന ഛന്ദപാരിസുദ്ധിം അനാഹരിത്വാ കമ്മം കാതും ന വട്ടതി, ഇദം സന്ധായ വുത്തം "പാരിവാസികഛന്ദദാനേനാ"തി. **പാചിത്തിയ**ന്തി ഏവം വുട്ഠാപേന്തിയാ വുത്തനയേനേവ കമ്മവാചാപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം.

രാജഗഹേ ഥുല്ലനന്ദം ആരബ്ഭ ഏവം വുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. ഛന്ദം അവിസ്സജ്ജേത്വാവ അവുട്ഠിതായ പരിസായ വുട്ഠാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. പാരിവാസികഛന്ദദാനതാ, വുട്ഠാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഗബ്ഭിനിസിക്ഖാപദസദിസാനേവാതി.

പാരിവാസികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. അനുവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ **അനുവസ്സ**ന്തി അനുസംവച്ഛരം. ഏവം വുട്ഠാപേന്തിയാപി വുത്തനയേനേവ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അനുവസ്സം വുട്ഠാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. ഏകന്തരികം വുട്ഠാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അനുവസ്സതാ, വുട്ഠാപനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏകാദസമേ വുത്തനയാനേവാതി.

അനുവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. ഏകവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ ഏകന്തരികം ഏകം വുട്ഠാപേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം ദ്വാദസമേന സദിസമേവാതി.

ഏകവസ്സസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

കുമാരിഭൂതവഗ്ഗോ അട്ഠമോ.

൯. ഛത്തുപാഹനവഗ്ഗോ

൧. ഛത്തുപാഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛത്തവഗ്ഗസ്സ പഠമേ **ഛത്തുപാഹന**ന്തി പദഭാജനേ (പാചി॰ ൧൧൭൪-൧൧൭൫) വുത്തലക്ഖണം ഛത്തഞ്ച ഉപാഹനായോ ച. **ധാരേയ്യാ**തി പരിഭോഗവസേന മഗ്ഗഗമനേ ഏകപ്പയോഗേനേവ ദിവസമ്പി ധാരേന്തിയാ ഏകാ ആപത്തി. സചേ പന താദിസം ഠാനം പത്വാ ഛത്തമ്പി അപനാമേത്വാ ഉപാഹനാപി ഓമുഞ്ചിത്വാ പുനപ്പുനം ധാരേതി, പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഛത്തുപാഹനധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, "അഗിലാനാ"തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി , ഛത്തസ്സേവ ഉപാഹനാനംയേവ വാ ധാരണേ ദുക്കടം, അഗിലാനായ തികപാചിത്തിയം, ഗിലാനായ ദ്വികദുക്കടം. ഗിലാനസഞ്ഞായ പന, ആരാമേ ആരാമൂപചാരേ ധാരേന്തിയാ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഉഭിന്നം ധാരണം, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

ഛത്തുപാഹനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. യാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയേ **യാനേനാ**തി വയ്ഹാദിനാ. ഏത്ഥാപി ഓരോഹിത്വാ പുനപ്പുനം അഭിരുഹന്തിയാ പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം. അനാപത്തിയം "ആരാമേ ആരാമൂപചാരേ"തി നത്ഥി, സേസം പഠമേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

യാനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൩. സങ്ഘാണിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തതിയേ **സങ്ഘാണി**ന്തി യംകിഞ്ചി കടൂപഗം. **ധാരേയ്യാ**തി കടിയം പടിമുഞ്ചേയ്യ. ഏത്ഥാപി ഓമുഞ്ചിത്വാ ഓമുഞ്ചിത്വാ ധാരേന്തിയാ പയോഗഗണനായ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ സങ്ഘാണിം ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. ആബാധപച്ചയാ കടിസുത്തം ധാരേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബം, ഇദം പന അകുസലചിത്തന്തി.

സങ്ഘാണിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൪. ഇത്ഥാലങ്കാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ചതുത്ഥേ **ഇത്ഥാലങ്കാര**ന്തി സീസൂപഗാദീസു അഞ്ഞതരം യംകിഞ്ചി പിളന്ധനം. ഇധ തസ്സ തസ്സ വസേന വത്ഥുഗണനായ ആപത്തി വേദിതബ്ബാ.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഇത്ഥാലങ്കാരം ധാരണവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ആബാധപച്ചയാ കിഞ്ചിദേവ ധാരേന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം വുത്തസദിസമേവാതി.

ഇത്ഥാലങ്കാരസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൫. ഗന്ധവണ്ണകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പഞ്ചമേ **ഗന്ധവണ്ണകേനാ**തി യേനകേനചി ഗന്ധേന ച വണ്ണകേന ച. ഇധ ഗന്ധാദിയോജനതോ പട്ഠായ പുബ്ബപയോഗേ ദുക്കടം, നഹാനപരിയോസാനേ പാചിത്തിയം. ആബാധപച്ചയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. സേസം ചതുത്ഥസദിസമേവാതി.

ഗന്ധവണ്ണകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൬. വാസിതകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഛട്ഠേ **വാസിതകേനാ**തി ഗന്ധവാസിതകേന. **പിഞ്ഞാകേനാ**തി തിലപിട്ഠേന. സേസം പഞ്ചമസദിസമേവാതി.

വാസിതകസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൭. ഭിക്ഖുനിഉമ്മദ്ദാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

സത്തമേ **ഉമ്മദ്ദാപേയ്യാ**തി ഉബ്ബട്ടാപേയ്യ. **പരിമദ്ദാപേയ്യാ**തി സമ്ബാഹാപേയ്യ. ഏത്ഥ ച ഹത്ഥം അമുഞ്ചിത്വാ ഉബ്ബട്ടനേ ഏകാവ ആപത്തി, മോചേത്വാ മോചേത്വാ ഉബ്ബട്ടനേ പയോഗഗണനായ ആപത്തിയോ. സമ്ബാഹനേപി ഏസേവ നയോ.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ ഭിക്ഖുനിയാ ഉമ്മദ്ദാപനപരിമദ്ദാപനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഇധ മഗ്ഗഗമനപരിസ്സമോപി ഗേലഞ്ഞം, ചോരഭയാദീഹി സരീരകമ്പനാദയോപി ആപദാ. സേസം ചതുത്ഥേ വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബന്തി.

ഭിക്ഖുനിഉമ്മദ്ദാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൮-൯-൧൦. സിക്ഖമാനഉമ്മദ്ദാപനാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

അട്ഠമനവമദസമേസുപി സിക്ഖമാനായ സാമണേരിയാ ഗിഹിനിയാതി എത്തകമേവ നാനം. സേസം സത്തമസദിസമേവാതി.

സിക്ഖമാനഉമ്മദ്ദാപനാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. അനാപുച്ഛാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഏകാദസമേ **ഭിക്ഖുസ്സ പുരതോ**തി ന അഭിമുഖമേവാതി അത്ഥോ, ഇദം പന ഉപചാരം സന്ധായ കഥിതന്തി വേദിതബ്ബം. തസ്മാ ഭിക്ഖുസ്സ ഉപചാരേ അന്തമസോ ഛമായപി "നിസീദാമി, അയ്യാ"തി അനാപുച്ഛിത്വാ നിസീദന്തിയാ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അനാപുച്ഛാ നിസീദനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, തികപാചിത്തിയം, ആപുച്ഛിതേ ദ്വികദുക്കടം. തസ്മിം ആപുച്ഛിതസഞ്ഞായ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഭിക്ഖുസ്സ അനാപുച്ഛാ, ഉപചാരേ നിസജ്ജാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി കഥിനസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

അനാപുച്ഛാസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. പഞ്ഹാപുച്ഛനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദ്വാദസമേ **അനോകാസകത**ന്തി "അസുകസ്മിം നാമ ഠാനേ പുച്ഛാമീ"തി ഏവം അകതഓകാസം, തസ്മാ സുത്തന്തേ ഓകാസം കാരാപേത്വാ വിനയം വാ അഭിധമ്മം വാ പുച്ഛന്തിയാ പാചിത്തിയം. സേസേസുപി ഏസേവ നയോ, സബ്ബസോ അകാരിതേ പന വത്തബ്ബമേവ നത്ഥി.

സാവത്ഥിയം സമ്ബഹുലാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ അനോകാസകതം ഭിക്ഖും പഞ്ഹം പുച്ഛനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. തത്ഥ തത്ഥ ഓകാസം കാരാപേത്വാ പുച്ഛന്തിയാ, അനോദിസ്സ ഓകാസം കാരാപേത്വാ യത്ഥ കത്ഥചി പുച്ഛന്തിയാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. ഭിക്ഖുസ്സ അനോകാസകാരാപനം, പഞ്ഹം പുച്ഛനന്തി ഇമാനേത്ഥ ദ്വേ അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി പദസോധമ്മസദിസാനി, ഇദം പന കിരിയാകിരിയന്തി.

പഞ്ഹാപുച്ഛനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. അസംകച്ചികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

തേരസമേ **അസംകച്ചികാ**തി അധക്ഖകഉബ്ഭനാഭിമണ്ഡലസങ്ഖാതസ്സ സരീരസ്സ പടിച്ഛാദനത്ഥം അനുഞ്ഞാതസംകച്ചികവിരഹിതാ. **ഗാമം പവിസേയ്യാ**തി ഏത്ഥ പരിക്ഖിത്തസ്സ ഗാമസ്സ പരിക്ഖേപം, അപരിക്ഖിത്തസ്സ ഉപചാരം അതിക്കമന്തിയാ വാ ഓക്കമന്തിയാ വാ പഠമപാദേ ദുക്കടം, ദുതിയേ പാചിത്തിയം.

സാവത്ഥിയം അഞ്ഞതരം ഭിക്ഖുനിം ആരബ്ഭ അസംകച്ചികായ ഗാമം പവിസനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം. യസ്സാ പന സംകച്ചികചീവരം അച്ഛിന്നം വാ നട്ഠം വാ, തസ്സാ, ഗിലാനായ, ആപദാസു, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. അസംകച്ചികതാ, വുത്തപരിച്ഛേദാതിക്കമോ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോതി ഇമാനേത്ഥ തീണി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി ഏളകലോമസദിസാനീതി.

അസംകച്ചികസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

ഛത്തുപാഹനവഗ്ഗോ നവമോ.

൧൦...പേ॰...൧൩. മുസാവാദാദിവഗ്ഗോ

മുസാവാദാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഇതോ പരേസു മുസാവാദവഗ്ഗാദീസു സത്തസു വഗ്ഗേസു ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ വിനിച്ഛയോ വേദിതബ്ബോതി.

സോളസമവഗ്ഗോ.

ഉദ്ദിട്ഠാ ഖോ അയ്യായോ ഛസട്ഠിസതാ പാചിത്തിയാ ധമ്മാതി ഭിക്ഖൂ ആരബ്ഭ പഞ്ഞത്താ സാധാരണാ സത്തതി, അസാധാരണാ ഛന്നവുതീതി ഏവം ഛസട്ഠിസതാ. സേസം സബ്ബത്ഥ ഉത്താനമേവാതി.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖേ

സുദ്ധപാചിത്തിയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

തത്രായം സങ്ഖേപതോ അസാധാരണസിക്ഖാപദേസു സമുട്ഠാനവിനിച്ഛയോ - ഗിരഗ്ഗസമജ്ജാ ചിത്താഗാരസിക്ഖാപദം സങ്ഘാണീ ഇത്ഥാലങ്കാരോ ഗന്ധവണ്ണകോ വാസിതകപിഞ്ഞാകോ ഭിക്ഖുനിആദീഹി ഉമ്മദ്ദനപരിമദ്ദനാതി ഇമാനി ദസ സിക്ഖാപദാനി അചിത്തകാനി ലോകവജ്ജാനി അകുസലചിത്താനി. അയം പനേത്ഥ അധിപ്പായോ, വിനാപി ചിത്തേന ആപജ്ജിതബ്ബത്താ അചിത്തകാനി, ചിത്തേ പന സതി അകുസലേനേവ ആപജ്ജിതബ്ബത്താ ലോകവജ്ജാനി ചേവ അകുസലചിത്താനി ചാതി. അവസേസാനി സചിത്തകാനി പണ്ണത്തിവജ്ജാനേവ. ചോരിവുട്ഠാപനം ഗാമന്തരം ആരാമസിക്ഖാപദം ഗബ്ഭിനിവഗ്ഗേ ആദിതോ പട്ഠായ സത്ത, കുമാരിഭൂതവഗ്ഗേ ആദിതോ പട്ഠായ പഞ്ച പുരിസാദിസംസട്ഠം പാരിവാസികഛന്ദദാനം അനുവസ്സവുട്ഠാപനം ഏകന്തരികവുട്ഠാപനന്തി ഇമാനി ഏകൂനവീസതി സിക്ഖാപദാനി സചിത്തകാനി പണ്ണത്തിവജ്ജാനി. അവസേസാനി സചിത്തകാനി ലോകവജ്ജാനേവാതി.

പാടിദേസനീയകണ്ഡോ

൧. സപ്പിവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

പാടിദേസനീയേസു പഠമേ **സപ്പി**ന്തി പുബ്ബേ വുത്തവിനിച്ഛയം പാളിആഗതം (പാചി॰ ൧൨൨൩) ഗോസപ്പിആദിമേവ. **വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജേയ്യാ**തി ഏത്ഥ ''വിഞ്ഞത്തിയാ പടിലദ്ധം ഭുഞ്ജിസ്സാമീ''തി ഗഹണേ ദുക്കടം, ഗഹിതസ്സ അജ്ഝോഹാരേ അജ്ഝോഹാരേ പാടിദേസനീയം.

സാവത്ഥിയം ഛബ്ബഗ്ഗിയാ ഭിക്ഖുനിയോ ആരബ്ഭ സപ്പിം വിഞ്ഞാപേത്വാ ഭുഞ്ജനവത്ഥുസ്മിം പഞ്ഞത്തം, ''അഗിലാനാ''തി അയമേത്ഥ അനുപഞ്ഞത്തി, തികപാടിദേസനീയം, ഗിലാനായ ദ്വികദുക്കടം. യാ പന ഗിലാനാ ഗിലാനസഞ്ഞാ, ഗിലാനകാലേ വാ വിഞ്ഞാപേത്വാ പച്ഛാ അഗിലാനാ ഹുത്വാ ഭുഞ്ജതി, ഗിലാനായ വാ സേസകം, ഞാതകപ്പവാരിതട്ഠാനതോ വാ വിഞ്ഞത്തം, അഞ്ഞസ്സ വാ അത്ഥായ, അത്തനോ വാ ധനേന ഗഹിതം ഭുഞ്ജതി, തസ്സാ, ഉമ്മത്തികാദീനഞ്ച അനാപത്തി. വുത്തലക്ഖണസപ്പിതാ, അനുഞ്ഞാതകാരണാഭാവോ, വിഞ്ഞത്തി, അജ്ഝോഹാരോതി ഇമാനേത്ഥ ചത്താരി അങ്ഗാനി. സമുട്ഠാനാദീനി അദ്ധാനസദിസാനീതി.

സപ്പിവിഞ്ഞാപനസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൨. തേലവിഞ്ഞാപനാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ദുതിയാദീസുപി **തേലാ**ദീനി പുബ്ബേ വുത്തവിനിച്ഛയാനി പാളിയം (പാചി॰ ൧൨൨൯) ആഗതാനേവ, പാളിയം അനാഗതേസു പന അട്ഠസുപി ദുക്കടമേവ. സേസം സബ്ബത്ഥ പഠമേ വുത്തസദിസമേവാതി.

തേലവിഞ്ഞാപനാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖേ

പാടിദേസനീയവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

൧. പരിമണ്ഡലാദിസിക്ഖാപദവണ്ണനാ

ഇതോ പരം പന സേഖിയാനി ചേവ അധികരണസമഥാ ച സബ്ബപകാരതോ ഭിക്ഖുപാതിമോക്ഖവണ്ണനായം വുത്തനയേനേവ വേദിതബ്ബാതി.

കങ്ഖാവിതരണിയാ പാതിമോക്ഖവണ്ണനായ

ഭിക്ഖുനിപാതിമോക്ഖവണ്ണനാ നിട്ഠിതാ.

നിഗമനകഥാ

ഏത്താവതാ ച -

വണ്ണനം പാതിമോക്ഖസ്സ, **സോണത്ഥേരേന** യാചിതോ;
വിനയേ ജാതകങ്ഖാനം, കങ്ഖാവിതരണത്ഥികോ.

ആരഭിം യമഹം സബ്ബം, സീഹളട്ഠകഥാനയം;
മഹാവിഹാരവാസീനം, വാചനാമഗ്ഗനിസ്സിതം.

നിസ്സായ സാ അയം നിട്ഠം, ഗതാ ആദായ സബ്ബസോ;
സബ്ബം അട്ഠകഥാസാരം, പാളിയത്ഥഞ്ച കേവലം.

ന ഹേത്ഥ തം പദം അത്ഥി, യം വിരുജ്ഝേയ്യ പാളിയാ;
മഹാവിഹാരവാസീനം, പോരാണട്ഠകഥാഹി വാ.

യസ്മാ തസ്മാ അകത്വാവ, ഏത്ഥ കങ്ഖം ഹിതേസിനാ;
സിക്ഖിതബ്ബാവ സക്കച്ചം, **കങ്ഖാവിതരണീ** അയം.

യഥാ ച നിട്ഠം സമ്പത്താ, കങ്ഖാവിതരണീ അയം;
ദ്വാവീസതി ഭാണവാരപരിമാണായ പാളിയാ.

ഏവം അനന്തരായേന, നിട്ഠം കല്യാണനിസ്സിതാ;
അചിരം സബ്ബസത്താനം, യന്തു സബ്ബേ മനോരഥാതി.

പരമവിസുദ്ധസദ്ധാബുദ്ധിവീരിയപ്പടിമണ്ഡിതേന സീലാചാരജ്ജവമദ്ദവാദിഗുണസമുദയസമുദിതേന സകസമയസമയന്തരഗഹനജ്ഝോഗാഹണസമത്ഥേന പഞ്ഞാവേയ്യത്തിയസമന്നാഗതേന തിപിടകപരിയത്തിപ്പഭേദേ സാട്ഠകഥേ സത്ഥുസാസനേ അപ്പടിഹതഞാണപ്പഭാവേന മഹാവേയ്യാകരണേന കരണസമ്പത്തിജനിതസുഖവിനിഗ്ഗതമധുരോദാരവചനലാവണ്ണയുത്തേന യുത്തമുത്തവാദിനാ വാദീവരേന മഹാകവിനാ പഭിന്നപടിസമ്ഭിദാപരിവാരേ ഛളഭിഞ്ഞാദിപ്പഭേദഗുണപ്പടിമണ്ഡിതേ ഉത്തരിമനുസ്സധമ്മേ സുപ്പതിട്ഠിതബുദ്ധീനം ഥേരവംസപ്പദീപാനം ഥേരാനം മഹാവിഹാരവാസീനം വംസാലങ്കാരഭൂതേന വിപുലവിസുദ്ധബുദ്ധിനാ **ബുദ്ധഘോസോ**തി ഗരൂഹി ഗഹിതനാമധേയ്യേന ഥേരേന കതാ അയം **കങ്ഖാവിതരണീ** നാമ പാതിമോക്ഖവണ്ണനാ -

താവ തിട്ഠതു ലോകസ്മിം, ലോകനിത്ഥരണേസിനം;
ദസ്സേന്തീ കുലപുത്താനം, നയം സീലവിസുദ്ധിയാ.

യാവ "ബുദ്ധോ"തി നാമമ്പി, സുദ്ധചിത്തസ്സ താദിനോ;
ലോകമ്ഹി ലോകജേട്ഠസ്സ, പവത്തതി മഹേസിനോതി.

കങ്ഖാവിതരണീ-അട്ഠകഥാ നിട്ഠിതാ.